PHILOSOPHIA MOYSAICA.

A. DEnotat Deum quatenus Alephtam tenebrosum quam Lucidum à Cabalistis
dictitatur, Videlicet in proprietate sua tenebrosa & occulta ac latente & Luci-
Psal.138.12. da manifesta & patente. Vnde Psaltes: Sicut tenebræ ejus ita lux ejus: Atque ita di-
Psal.81. citur Sol gratiam & gloriam dans: Et ipse ponit tenebras in circuitu suo latibulum.
Denique si vult revelat naturam suam lucidam, seu gratiam suam præbet mundo:
Isai.45.67. Tim,3. Si non vult creantur tenebræ, juxta istud Prophetæ: Ego Dominus formans Lucem,
Psal.18.11. creans tenebras, faciens bonum creans malum & cæt:

B. Tenebræ fuerunt super faciem abyssi. Gen. 1. Et Hermes. Erat Vmbra infinita in
abysso, aqua autem & Spiritus tenuis in abysso inerant & cæt. Et David: Fecit tene-
bras locum suum secretum:

1.Iohan.1. *C.* Hic, Deus (qui est lux in qua non sunt tenebræ ullæ) revelat se ex tenebris: & di-
citur ista emanatio a sapiente, Candor lucis æternæ & emanatio quædam claritatis
Sap.7. omnipotentis Dei sincera, quæ splendore est ipso sole preciosior & super omnem di-
spositionem stellarum luce comparata invenitur prior: In hoc statu pro essentia seu
actu divino per se hoc est sine ulla cum materia mundana mixtione accipitur, dicitur-
que à Cabalistis Aleph in Lucidum a tenebroso mutatum: de quo Apostolus: Tene-
1.Iohan.1. bræ jam transierunt, & verum lumen omnia illustrans jam lucet: In hoc verbo luci-
do erat omnium rerum vita. Hoc omnia fecit, extendit cælos solus, stabilivit terram
Esai. 44 24. & cum eo nullus.

D.E. Vbi ex tenebris seu potentia divina & luce sive actu divino unicus ad imaginem
monadis divinæ conflatur mundus: Nam ex immensa tenebrarum abysso. B. egressæ
Tim.3. sunt aquæ juxta istud Hermetis. Vmbra infinita in abysso, aqua autem & Spiritus ejus
in abysso inerant, floruit autem splendor sanctus & cæt, ex qua aqua mundi existen-
tia est orta, ut è regione ex fonte incomprehensibili. C. derivata est illa essentia quæ
Sap.11.18. aqueam mundi existentiam informat. Vnde textus sacer: Manus omnipotentis crea-
Iob 12.22. Gen.1. vit mundum ex materia informi. Et alibi. Revelat fundamenta é tenebris & educit
2.pet.3. in lucem Vmbram Lethalem: Et Moyses. Spiritus Dei ferebatur super aquas. Deni-
Isai.44.24. psal.74.16. que Apostolus. Cœli erant prius & terra de aqua & per Aquam assistente verbo: Hoc
psal.19.4. enim extendit Iehova cœlos stabilivit terram, privativæ & tenebrosæ ipsius proprie-
tatis effectus est nox, lucidæ vero & positivæ dies, ipse auroram & solem est fabri-
catus & in eo posuit suum tabernaculum.

F. Denique denotans diurnum mundi hemisphærium & G. nocturnum duplices illos
arguunt effectus contrarios quos Deus unicus sub duobus nominibus in mundum
hunc typicum producit: nam juxta mysticam Orphei, Hesiodi, Euripidis atque Æ-
schyli theologiam (quorum erat fabulis mysteria quæ à divinis personis didicerunt in
volvere.) Sol in Archetypo divinus (a quo omnis ornatus & pulchritudo, numero-
sam Vitæ harmoniam comprehendens, derivatur) dicitur habere in dextra pietatem
& benevolentiam in sinistra sæveritatem & punitionem. Hinc solem hunc creatum
seu mundanum (in quo ille archetypicus posuit tabernaculum) vocarunt uno respe-
ctu Apollinem, quem fingunt habere in dextra gratiam, vitam & sanitatem, in sini-
stra vero Portare arcum & sagittam: at alia ratione eum Bacchum & Dionysium
dixerunt. Sub nomine Apollinis diurnam ipsi proprietatem assignarunt, cujus est om-
nia ex septem partibus conflare eaque præservare, hinc inde ipsum vitæ generationis,
multiplicationis, & sanitatis authorem imtimantes. Per nomen Dionysij nocituram
ejus naturam intendunt, in qua creaturas ex septem partibus diurno tempore ab A-
polline conflatas destruit, dilacerat atque dissipat, hinc arguentes ipsum mortis, cor-
ruptionis, & decrementi esse causam. Ob istam rationem eum vocarunt Athenien-
ses sub nomine Apollinis Alexicacon id est mali pulsatorem, & veteres Apellin loco
Apellinis quasi malorum discussorem, & Homerus Vlion hoc est sanitatis authorem:
Et David Deo dante creaturis vitam colligunt: recipiente Spiritum eorum expirant,
psalm 104. 19. emittente Spiritum suum recreantur. Et Iob: Ad hominem apponit Deus flatum
Iob.34.13. suum, quem si reciperet expiraret omnis caro. Ego occidam (ait Dominus) & ego
Deut.23. Sap.6.13. vivere faciam. Et Salomon. Vitæ & mortis habet Deus potestatem qui deducit ad
Esai.45.67. portas mortis & reducit: Denique ait Deus. Ego Domnius & non est alter, formans
lucem, creans tenebras, faciens bonum & creans malum. Ego Dominus faciens hæc
omnia.

Pro Vlteriori hujus Emblematis descriptione vide in Principio Medicinæ meæ
Catholicæ.

PHILO-

PHILOSOPHIA MOYSAICA.

In qua

Sapientia & ſcientia creationis & creaturarum Sacra veréque Chriſtiana (vt pote cujus baſis ſive Fundamentum eſt unicus ille Lapis Angularis Ieſus Chriſtus) ad amuſſim & enucleaté explicatur.

AVTHORE,

ROB. FLVD, alias DE FLVCTIBVS,

Armigero & in Medicina Doctore Oxonienſi.

Chriſtus eſt imago Dei inviſibilis, primo genitus omnis creaturæ, quoniam in ipſo condita ſunt univerſa in cœlis & in terra viſibilia & inviſibilia, ſive Throni, ſive Dominationes, ſive Principatus, ſive poteſtates, Omnia per ipſum & in ipſo creata ſunt: ipſe eſt ante omnes, & omnia in ipſo conſtant. Coloſſ. 1. 15. 16.

GOVDÆ,

Excudebat *Petrus Rammazenius*, Bibliopola. *Anno.* M. DC. XXXVIII.

PHILOSOPHIÆ MOYSAICÆ.

Sectio Prima.

In qua

Vera & syncera Philosophiæ Moysaicæ basis sive lapis Angularis unicus, qui est radicalis creaturarum omnium Existentiæ & Essentiæ ratio atque mysterium; docetur, vivoque sacrarum literarum testimonio confirmatur: dum é regione spuria & imaginaria illa Ethnicorum Philosophiæ Fundamenta deteguntur, evertantur, & in nihilum redigantur.

AUTHORE,

ROB. FLUD: alias DE FLUCTIBUS, Armigero, & Medicinæ Doctore Oxoniensi.

Prov.2.6. DEus dat sapientiam & ex ore ejus prudentia & scientia Proverb.2.6.

1.Cor.3.19.20. Sapientia hujus mundi stultitia est apud Deum, Deus novit cogitationes sapientum quod sunt vanæ 1.Cor.3.19,20.

1.Cor.2.12.13. Nos non spiritum hujus mundi accepimus, sed spiritum, qui ex Deo est, ut sciamus, quæ á Deo donata sint nobis, quæ & loquimur, non ex doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina Spiritus; Spiritualibus spiritualia comparantes: animalis autem homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei: Stultitia enim est illi & non potest intelligere. 1.Corinth.2.12.13.

Coloss. 2.8.9. In Christo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi, in ipso ambulati radicati & superædificate in ipso confirmati fide: Videte, ne quis vos decipiat, per philosophiam & inanem fallaciam; secundum traditionem hominum & secundum elementa mundi; & non secundum Christum, quia in ipso habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Coloss.2.8.9.

1.Corinth.3.a 10. Secundum gratiam Dei, quæ mihi data est, ut sapiens Architectus fundamentum posui, alius autem super ædificat, unus quisque videat, quomodo super ædificet: Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus. Siquis autem super ædificet super hoc fundamentum Aurum, Argentum, Lapides pretiosos, lignum, fœnum, stipulam, uniuscujusque opus manifestum erit: Dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur, & uniuscujusque opus, quale sit, ignis probabit; si cujus opus manserit, quod super ædificabit, mercedem accipiet; si cujus opus arserit, detrimentum patietur.

Israel deservit oraculum Dei, quod est fons sapientiæ ad exquirendam artem, scientiam & intelligentiam in gentibus alienis & inter Ethnicos, qui nescíverunt veram sapientiam, sicut fecerunt Agareni &
Baruch.3. qui erant in Theman. Baruch. 3.

Isai.47. Quare ô Israël scientia tua hæc decepit te: Isai 47.

Hebr.1.3. Psal.118.22. Hic existit splendor Gloriæ Dei & character substantiæ illius, qui portat omnia verbo virtutis suæ. Hic Lapis angularis, quem structores spreverunt qui est caput anguli cujus libet Creatoris.

Iob.38.4. A Iehova hic est, estque mirabilis in oculis nostris: Super istud fundamentum sita est terra & mensura ejusdem. Coloss.1.13.

Ioh.1. Denique in sapientia ista Deus fecit omnia & omnia sunt & consistunt in ea, & super eam & sine ea omnia nihil.

PROEMIUM.

PROEMIVM.

IN animo meo est, quod nemini adversum sive injuriosum videretur, si ego Medicinæ Professor in Patroni mei Theo-Philosophici & Medici, divi nimirum Lucæ imitationem, Sacrarum literarum testimonio cum efficacissimis æternæ illius Sapientiæ rudimentis (ut pote quæ est unicum illud fundamentum seu Lapis Angularis, super quem creatura omnis fundatur) ad veram & essentialem Moysis philosophiam, sustinendam utar. Si scalæ Iacobi esset officium, ut mediante ea, tam Animæ quam Angeli à terra in cælum ascenderent, adque itidem à cælo in terram descenderent, idque gradibus tam Elementari quam cælesti naturæ correspondentibus, vel (ut Poëta mystice loquendo habet) si Naturæ catena suum annulum superiorem pedi cathedræ Iovis in Cælo habeat affixū, uti annulus ejusdem infimus terræ est alligatus, quomodo nobis creaturis terreis vel potius imaginibus divinis tabernacula lutea inhabitantibus possibile est, ut à confuso creaturæ chao, quasi ejus externo, versus splendidam Creatoris Essentiam in ejus centro latitantem, ad veræ sapientiæ mysteria perquirenda & investiganda ascendamus, nisi in terream ipsus circumferentiam sive mansionem oculis Linceis inprimis introspiciamus? Et tum posteà altius gradatim descendendo ad centralem tandem divinitatis seu Lapidis veré Angularis sedem paulatim pertingamus, super quem fundata & stabilita est quælibet creatura, quippe qui est verbum sine quo nihil, hoc est incorruptibilis Dei Spiritus, qui inest omni rei, illave Divinitas summa, quæ vivificat omnia, omnia esse & existere facit: Illa denique formarum, quæ est Entium Ens, & Omnia in Omnibus. Si igitur Deus in ejus verbo æterno & per illud creaturas omnes fecerit, eos vivificaverit, & earum quamlibet etiam ad hunc usque diem in sua specie præservavit, quis (obsecro) Philosophorum utcunque peritus, mysteria Creatoris in Creatura enucleare, aut cum judicio mentali Creatorem in creatura sine literarum sacrarum documentis & Spiritus Sacrosancti conductu decernere queat? An ne Agarenos & illos, qui erant in Theman imitando, fontem totius Sapientiæ relinquemus; ut veram Sapientiam, ubi non est invenienda, inquiramus? Et tamē nihilominus absit, ut quis intentionem sive mentem meā hoc in opere sinistré interpretetur, aut temeré putet, quod leges & statuta Theologiæ sacræ ab Antiquis Ecclesiæ patribus stabilita atque ordinata aut violare aut oppugnare contendam: Verúm sciat velim, quód, ut unus & idem in Sacra Scriptura textus duplicem solet sensum sibi vendicare, videlicet internum sive Spiritualem, & externum seu literalem, & tamen horum uterque est verus, ut cunque quodammodo videntur in aliquo respectu ab invicem separari at discrepare; haud aliter quám sub nomine & persona unius ejusdemque hominis, natura gemina, videlicet Anima Spiritualis & materiale corpus intelligimus; ita etiam præter mysticam illam interpretationem, quam textus Scripturarum continet, ipse extrinsecé tales realitates creatas exprimere & delineare potest, quæ inprimis ad verum Essentialissimæ Philosophiæ subjectum attinent. Porro etiam est sedulò considerandum, quod subjectum & Methodus pertractandi & procedendi in utrisque professionibus, nimirum Theologia & Philosophia vera, ab invicem quodammodo differant; cum illa, nempe Theologia synceram ac nudam divinæ Essentiæ naturam directé, hoc est, demonstratione a priore indicet, haud aliter, quám ad Circuli existentiam probandam, initium inquisitionis facimus à Centro formali, seu puncto medio, atque ita paulatim ad circumferentiam per semidiametri gradus descendimus: Hæc scilicet Philosophia actione & methodo contraria in sua inquisitione pergit, quippe quæ à creaturæ seu organi creati circumferentia, seu externa quasi demonstratione à posteriori versus ejus essentiam centralem ascendit, ut hac sua industriâ radicalem interni illius Spiritum investigemus, qui agit & operatur in ea.

Nonne

Cap.13.1. *Nonne á Sapiente admonemur, ut opificium nobis incognitum atque absconditum per ejus opera addiscamus, si nolumus pro vanis haberi? Hoc est, ut divinam æternamque causam per creatos & temporales ejusdem effectus apprehendamus? vel ut Philosophus ille sacer Divus Paulus habet, ut videamus & intelligamus invisibilia Dei; sempiternam etiam virtutem ac divinitatē ejus per ea, quæ facta sunt: Scilicet in creaturis & per creaturas ejus: Haut aliter, quam interna & centralis circuli monas sive punctus, inquisitione facta á circumferentia per semidiametrorum partes seu punctus descendendo invenitur: sic certé se immergit verus Philosophus in creaturam progrediendo, at ejus externa quasi circumferentia in centrum usque, in quo lapis ipsius angularis delitescit; Quod cúm ita sit & cum pagina sancta sit utriusque harum professionum seu scientiarum demonstrationibus plena, fiducia mea est, quod nemini videbitur alienum, si axiomatibus & testimonijs Bibliorum summæ veritatis ad Phllosophiam istam sacram statuminandam utar. Quod autem textus sacer per integrum ipsius fere filum, tam Philosophiæ, quam Theosophiæ subjectum delineat, in eo sat liquidó apparet, quoniam actus & operationes tam mundi ævialis seu Angelici, atque illius temporalis cum cœlestis tum elementalis, quam æterni & divinitatis Copiosé describit. Sed evidenter constat, quod mundus æternus (qui nec principium habet nec finem) cum sit sola Majestate divina repletus existat præcipuum ac solidissimū illut fundamentum, super quod sita & collocata est Theologia, ut ex altera parte mundus temporalis, seu inferior, qui habet cum Principium, tum finem, atque etiā visibiliter cum creaturis ejusdem in cœlum & terram distinguitur est unicum veræ Philosophiæ subjectum sive basis. Pro mundo veró Angelico seu æviali, qui habet principium, sed nullum finem, & á Deo pro spirituum Angelicorum & Animarum beatarum sede ac receptaculo ordinatur, ut ipse situm & positionem suam inter predictos mundos extremos, nimirum illum æternum & hunc temporalē habet, ita quidē immediatū cum utrisque extremis nexum ac relationem habet, ut pote qui suam lucem & vitam seu essentiam formalem immediaté recipit ab æternitate cujus tum posteá portionē deorsum effundit, eamque cum mundo temporali seu mansione inferiori communicat, ut ipse cū creaturis suis exinde crearetur & vivificaretur: Vnde sequitur, quod ut forma mundi temporalis sit Angelica sive ævialis, ita anima & vita mundi ævialis est divina seu æterna: Quibus manifestum redditur, quod natura sive proprietas angelorum nec á Theologia subjecto est excludenda, quippe quæ de divino lumine sive splendida & fulgida divinitatis presentia participat: neque á Philosophiæ substantia eximi potest, quatenus lux Angelica sit anima & vita naturæ temporalis & consequenter necesse est, ut veræ philosophiæ expertus agnoscat scientiam suam seu fundamenta suæ Philosophiæ radicaliter procedere ab æterno Deo per Spiritus suos æviales seu Angelicos in creaturis suis temporalibus (intelligo stellas, ventos, Elementa, Meteora & corpora perfecté mixta.) Itque ideó quatenus subjectum Philosophicum ab influentijs angelicis animatur, necesse habemus credere, quod intuitu mentali in lucem illam æternam penetret, quæ tam temporales, quam æviales spiritus seu creaturas vivificat ultra quám nihil vel imaginatione vel mentali apprehensione decerni aut excogitari queat.*

Rom.1.20.

Hæc est ergo tripartita illa mensura scalæ Iacobi, quam ipse in somnio suo vidit, dum caput loco pulvinaris super lapidem reposuisset, in cujus Longitudine, latitudine & profunditate trium prædictorum mundorum imagines seu characteres fuerunt delineati sive depicti: atque hac de causa Lapis ille domus seu tabernaculum Dei dicebatur. Vnde certū est, quód, ut lapis ille suum externum & internum habebat, ita Patriarcha in divino hoc suo somnio angelos à terra (quæ est scabellum pedum Dei) quasi externo & corporali, per mundum ævialem seu Angelicum ad mundum æternum quasi centrum & maximé internum, in quo est

est ejus thronus, ascendentes atque iterum per eosdem gradus à loco seu sede æternitatis per idem medium æviale in regionem temporalem descendentes intuebatur. Simili etiam modo cum Propheta Ezechiele (idque visione magis externa) decernere ac concipere potest Philosophus verus, mysterium non modo rotæ in rota, sive ævialis essentiæ in temporali existentia, sed etiam aspectu adhuc magis interno & mentali illud Rotæ in medio rotarum, videlicet motorem centralem & spiritum æternum in æviali, mediante quo temporalis seu Corporea creatura immediatè vivificatur & agitatur: Quibus (scripturis sacris innitentes) inferre queamus, quod Deus sit essentialiter unum & omnia & quod impleat omnia:

Ephes. 4.8. I. Cor. 12.11 I. Tim. 6.13 Sap. 12.1. Ioh. I. Act. 17.25. Ephes. 4.6. Rom. 11.36. Iudith. 16.17. Isai. 42.5. Psal. 102.24.

Et quod ipse operetur omnia in omnibus. Quod vivificet omnia: Et quod ejus spiritus incorruptibilis insit omnibus: Et quod verbo ejus omnia sint facta & sine eo nihil: Et quod in verbo esset vita, & illa esset lux hominum. Et quod ipse det vitam & inspirationem & omnia. Et quod in ipso vivamus, moveamur & simus. Et quod ipse, sit Pater omnium, qui est super omnia & per omnia & in omnibus nobis: Et quod ab ibso, per ipsum & in ipso, per ipsum & in ipso sint omnia. Et quod miserit spiritum suum & creaverit omnia. Et quod det flatum populo qui est super terram & spiritum calcantibus eam. Et quod omnia in sapientia fecerit: & impleta sit terra possessione ejus. Et quod dante eo creaturis colligant, aperiente manum ejus omnia replebuntur bonitate, avertente faciem suam turbabuntur creaturæ at auferente spiritum eorum deficient & in pulverem suum revertentur, emittente vero spiritum suum, recreabuntur & renovabit faciem terræ & cæt. Et quod per ipsum universa sint creata in cælo & in terra, visibilia & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates, omnia per ipsũ & in ipso creata sunt. Et quod ipse sit ante omnes, quòd & omnia in ipso constent &c: Observa, obsecro, quomodo Apostolus his verbis paucis tres prædictos mundos ad vivum depingat. Rursus ait, quòd Christus sit omnia & in omnibus: Et quod portet omnia verbo virtutis suæ: Et quod in eo sint omnes thesauri sapientiæ absconditi: & quod sapientia ejus faciat aëri pondus & aquas appendat in mensura, & quod posuerit pluviis legem & viam procellis tonantibus. Et quod respondeat ipse Iobo in turbine. Et quod ipse per verbum suum det nivem, sicut lanam & pruinam, sicut cineres dispergat, & quod glaciem projiciat sicut buccellas, & quòd ante faciem frigoris ejus nemo durare possit: Et quòd simul ac emittit verbum suum liquefaciat ea, & simul ac flet ventus ejus, fluant aquæ: Et quod flante Deo cõcrescit gelu &c. Infinitos quasi alios locos è Bibliis sacri thesauro producere queam ad confirmandos actus universales operationesque mirabiles & potentes, quæ ab essentialissima & æterna illa Dei sapientia assiduè efficiuntur, quæ, uti diximus, est essentialis illa Basis seu lapis Angularis, super quem pura & syncera philosophia ædificatur: Sed quoniam de ipsis alibi in Philosophia seu Meteorologia mea sacra copiosè egi, atque etiam in ista præsenti sectione plura dicam, vos ad ea brevitatis causâ refero.

Coloss. 1.16. Coloss. 3.11. Hebre. 1.3. Iob. 28.25. Iob. 38.1. Psal. 147.15. Iob. 37.10.

Sectio hæc Prima in Libros quinque dividitur quorum

- Primus Instrumentum sive Machinam experimentalem describet, diligenti cujus observatione, qualibet Philosophiæ nostræ Moysaicæ particula demonstratur & contra falsam Ethnicorum Doctrinam Sustinetur.
- Secundus Sapientiam genuinam & veram a spuria & falsa, consequenter Philosophiam essentialem, & Sacrosanctam ab illa Ethnicorum adultorina & inventione humana producta, distinguit.
- Tertius.
  - Explicat rerum omnium principia.
    - Primaria quæ sunt.
      - Tenebræ seu Materia prima. Cap. 1:2.
      - Aquæ quæ sunt Materia rerum omnium secunda. Cap. 3. & 4.
      - Lux divina, quæ est essentia illa centralissima omnia creans, informans, vivificans, movens. Cap. 3. & 4.
    - Secundaria.
      - Activa quæ sunt: Frigiditas. Caliditas.
      - Passiva quæ sunt: Humiditas. Siccitas.
  - Veram plenitudinis & vacuitatis conditionem adversus veterum Philosophorum sententias pertractat & aperit.
- Quartus.
  - Mysticam tum Condensationis. Rarefactionis. Rationem docet.
  - Generationis & Corruptionis ortum atque etiam Regenerationis atque Resurrectionis mysterium detegit. cap. 6.
  - Ethnicorum opinionem, quæ Deum necessitate in hoc mundo agere contendit, refutat penitus. cap. 7.
- Quintus mysterium.
  - Ventorum cap. 2. 3. & 4.
  - Nubium & pluviæ, cap. 5. 6. & 7.
  - Nivis. cap. 7.
  - Fontium & fluminum, cap. 8. 9. & 10.
  - Fulguris & Tonitrui. cap. 11. 12. & 13.
  - Adversus Ethnicorum Philosophorum mentes enucleat.
- Ac in fine sive conclusione Appendix quædam ex Viri in mysterijs Dei ac Naturæ profundissimi operibus extracta editur, quæ Philosophiæ Moysaicæ eccellentiam præ alijs omnibus extollit & magnanimiter defendit.

SECTIONIS PRIMÆ, LIBER PRIMVS.

DE INSTRVMENTO EXPERIMENTALI SIVE DEMONSTRATIVO.

HVIVS LIBRI ARGVMENTVM.

Liber hic primus, qui est quasi procemium & præparatio ad cæteros quatuor sequentes, declarat, quòd cùm hominum mundanorum animi pro hodierno die ad summum usque infidelitatis culmen sint ita erecti atque elevati, ut more Iudæorum sine signis & demonstrationibus credere nolint: Iudæi signa petunt (dicit Paulus) & Græci sapientiam &c: Author hujus tractatus præcipuum fore victoriæ medium in hoc conflictu Herculeo, qui inter duos inimicos & agonistas fortissimos veritatem & falsitatem, hoc est, sapientiam Dei & illam mundanam est faciendus, existimavit, si vulgare & bene notum aliquod experimentum sive practicum instrumentum invenire potuisset, quod cœlesti nostro Athletæ, scilicet veritati loco massæ sive fustis Herculei ad monstrum illud deforme & horrendum, nempe Infidelitatem domandam & exterminandam inservire queat, quod tam pertinaciter ad sui Domini nimirum erroris & tenebrarum principis statuta atque privilegia sustinenda exponit: cùm tales, qui reali practica atque oculari demonstratione nolunt ad centrum veritatis dirigi ac conduci, magis irregulares & à politis & a quadratis rationis regulis errabundi meritò sunt censendi, quàm bestiæ sive animalia bruta, ut pote quæ experientiâ (stultorum ob istam rationem matre dicta) gubernatæ, illud solent eligere, quod ab ipsis probatum est bonum; quod verò sibi malum invenerunt, summoperé evitant. Propter hanc igitur causam & ad hunc effectum machinam quandam spiritalem, nomine speculi Calendarij dictam elegit, quam ipse vocat instrumentum suum experimentale sive demonstrativum, ut per ocularia & practica ejusdem experimenta sapientiæ & philosophiæ mundanæ falsitatem delineare & veritatem defendere possit, quæ originem suam ducens à Patre Luminis est vita, veritas atque verus Lapis angularis, in quo & per quem omnis creatura constat, & in suo esse præservatur.

1.Cor.1.22.

CAPVT. I.

Hic author rationem exprimit, cur in istius discursus philosophici introitu seu initio fabricam, proprietates & usum machina seu instrumenti cujusdam experimentalis proponat.

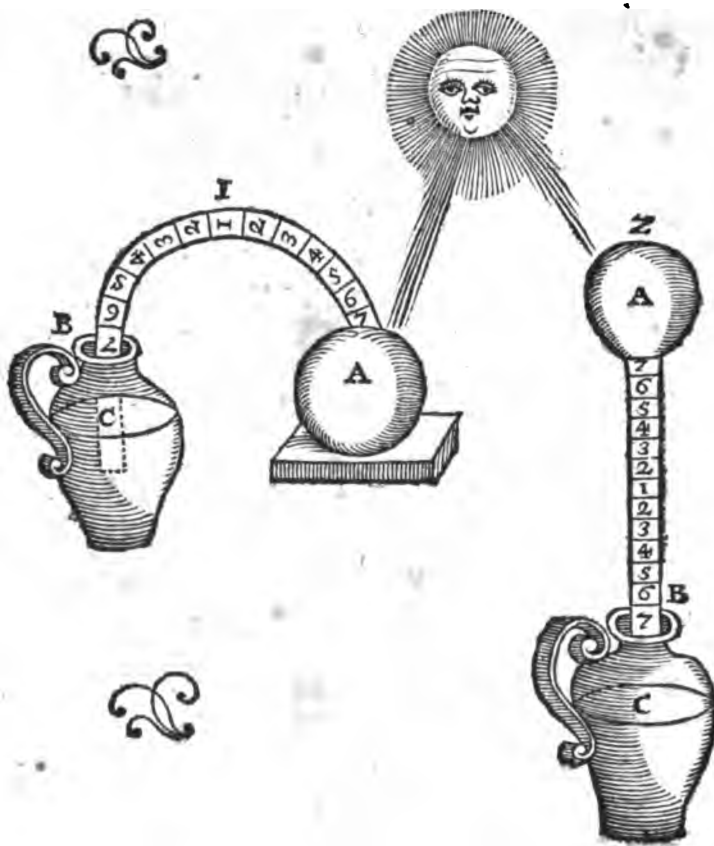
Fateor, rem esse commendatione dignam propositionem philosophicam, acutis argumentis & quasi telis ex rationis naturalis, pharetra selectis probare atque sustinere, sed quoniam subtiles istius speciei inquisitiones & objectiones (utcunque primo intuitu probabiles & verisimiles sunt, tamen in conclusione falsæ & erroris plenæ plerunque inveniuntur) ideò tales, qui inviolabili scripturarum sacrarum

veritati sunt devoti meliori fide in ijs stabiliendur, modò si authoritas sancta cum cæteris conveniat. Et tametsi duo istiusmodi testimonia ad omne dubium sive scrupulum in veritatis sapientibus confirmatione videantur sufficientia, tamen tanta obstinaciæ fervore æstuare videtur hujus mundi & præcipuè communium hominum incredulitas, imò verò & tanta astutia & subtilitas etiam in hominum nonnullorum haud mediocriter eruditorum spiritus irrepsit, qui magis sensu practico, quam spirituali speculatione ducuntur; ut nisi cum Divo Thoma videant & manu contrectent, aut saltem signum aliquod evidens intueantur, fidem quandoque, rei utcunque veræ, adhibere nolunt. Ob istam igitur rationem cùm ego ipse solus in palæstram philosophicam adversus illos philosophos ethnicos, qui mundana sapientia freti philosophiam finxerunt humanam, me conferam, necesse habeo, ut armis Herculeis me inprimis muniam, Nam ut Apostolus contra bestias Ephesi in similitudine hominum pugnavit, ita ego adversus illas Athenæ videlicet Protei formes Peripateticorum philosophos contendere aggredior. Quare mihi proposui in loco priori arma solida ex rationibus è secretiore Naturæ thesauro cudere, illaque sacrarum literarum Authoritate & virtute temperare, ac tandem ocularem producam experientiam sive demonstrationem, mediante qua loco massæ seu fustis Herculei irrationabile illud monstrum, incredulitatem, facilius domem & subjugem, quippe qua non est perniciosior & ferocior generi humano hostis. Quod ut melius ad finem desideratum perducam, instrumentum quoddam Experimentale, mundo vulgariter notum hîc in lucem produco, quo oculi infidelium inviam veritatis dirigantur, & à dictis philosophiæ spuriæ & sophisticæ ad metam veritatis divertantur.

CAPVT. II.

Quod instrumentum vulgò speculum Calendarium dictum, falsò à quibusdam nostri seculi hominibus sibimet ipsis arrogatur, utpote, qui illud propriam suam inventionem esse falso gloriantur.

GLoriæ tam impensé avidus atque famæ & reputationis cupidus est homo, ut quomodo, quave ratione illam acquirat, nimirum an sit directé vel indirecté, parum refert. Ista sola erat causa, ob quam Ethnici philosophi sibi ipsis ea philosophiæ principia more surreptitio ascripserunt, quæ summo jure sapienti divinoque philosopho Moysi pertinebant, nominibusque sive titulis novis illam suam latrociniam velabant & quasi deaurabant, ut hac ratione ostentarent ea proprijs suis inventionibus, fuisse stabilita (ut infra dicetur latius) simili plané ratione instrumentum sive speculum hoc nostrum experimentale, plurimos, habet inventores spurios seu adulterinos, qui; quoniam typi formam aliquantulum immutarunt, ipsius inventionem à seipsis prius excogitatam gloriantur. Quod ad me attinet, cuilibet quod suum erit tribuere æquam atque honestum esse existimo: Non enim erit mihi dedecus istius meæ philosophiæ principia præceptori meo Moysi ascribere, ut pote qui ipsa etiam divino digito formata atque designata accepit, neque jure mihi fabricam hujus instrumenti primariam arrogare aut vendicare queam, quamvis illo in naturali Macrocosmi, mei historia & alibi ad veritatem argumenti mei philosophici demonstrandam (licet in aliâ formâ) sum usus: & agnosco, me illud in veteri quingentorum saltem annorum antiquitatis manuscripto graphicé specificatum, atque geometricé delineatum invenisse. Primò itaque formam, sub qua illud in monumento prædicto antiquo inveni, vobis exponam: Deinde ejus figuram atque positionem, quod vulgariter inter nos est coguitum atque usitatum hic describam.

Ex quibus videre licet ista duo solummodò in figura & non naturâ inter se variare: Nam radij solares calore suo in globum concavum capitis. A. operantes faciunt, ut inclusus aër, eorum actu rarefactus per fistulam A. B. in ollam aquæ descendat & per superficiem aquæ in forma bullarum egrediatur; occidente verò sole nocteque frigida appropinquante, iterum congelatur, contrahitur atque condensatur aër ille inclusus, qui pridie Solis præsentiâ calidâque ejusdem actione erat rarefactus. At quia in sphæra plumbeâ & fistulâ sat aëris non est ad hujusmodi condensationem in debita proportione efficiendam, quoniam pars ejus (ut dictum est) pridie erat exhalata, ideò ut evitetur vacuum, tantum aquæ ex olla C. in fistulam plumbeam exsugitur, quantum aëris in rarefaciendo est exhalatum. Rursus, quando Sol proximo die oritur, aër in vitri globo & fistulâ conclusus iterum rarefiet, ac tunc seipsum dilatando, aquam, quæ in fistulam conscenderat, in locum priorem repellet. Atque ita hæc in condensatione ac rarefactione, alteratio semper eodem modo plus minusve se habebit, prout Sol nobis vicinior aut remotior erit, aut juxta venti in elemento spirantis sive frigiditatem sive caliditatem.

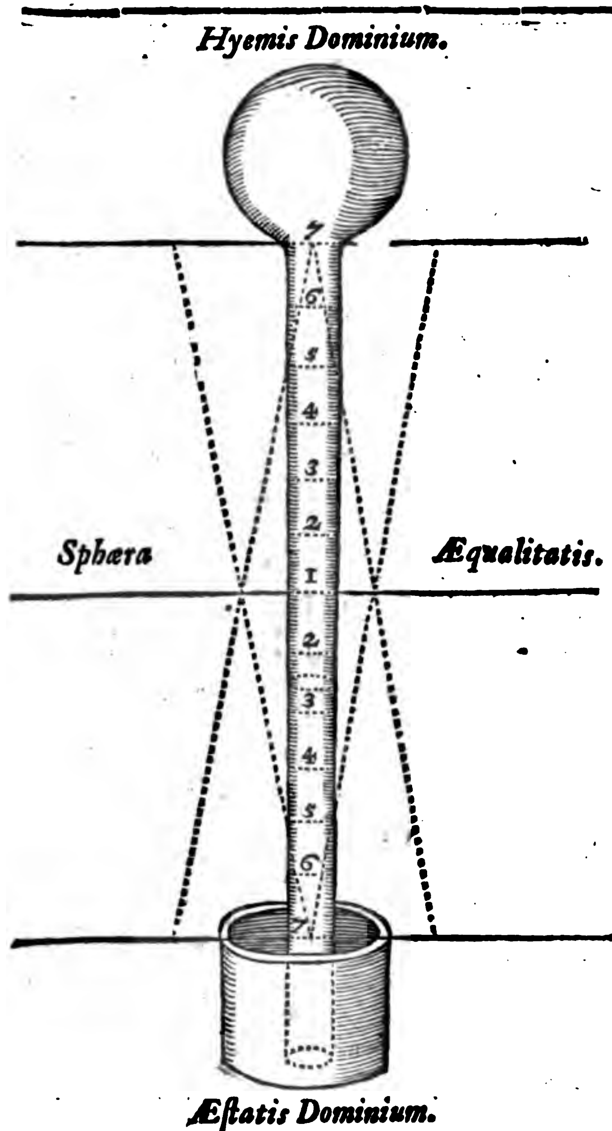
Idem etiam aëri secundo speculo incluso continget, globus enim sive pila in summitate vitri, plenus est aëris, atque exactè in quælibet respectu, plumbeo refertur pilæ, sic ut fistula recta; quæ ex aqua ascendit, capitique adjungitur, exactè fistulæ curvæ prioris comparatur, adeò, ut si pila plumbea superius erigatur, ac fistula curva fiat recta, ut ex aquæ olla ascendat, perpendiculariter in plumbeam sphæram, cum nulla erit differentia inter formam sive figuram primæ & secundæ machinæ vel instrumenti, ita ut unusquisque discernet, eandem esse utriusque in effectu conditionem ac usum.

CAPVT. III.

Hic fabrica organi seu instrumenti hujus, quod vulgus speculum calendarium vocat, cum præparatione vitri, & adaptatione orificij vel nasi ejusdem in vas pervum aquâ plenum, exprimitur; Vbi etiam opiniones eorum, qui putant aquam in vitri seu matratij collum per caliditatem exsugi & elevari meritò confutantur.

OBservandum est inprimis, quòd experimentale hoc nostrum instrumentum, ex tribus conflatur partibus; quarum Duæ sunt naturæ machinæ propriæ, videlicet Matratium sive vitrum & vas inferius aqua plenum, in quod vitri nasus seu orificium intrare debet; alia verò accidentalis magis est, atque ita ordinata, ut vitrum sua positione perpendiculari sustentet.

Ad matratium sive vitrum quòd spectat, illud debet caput satis spatiosum vel rotundum vel ob longum habere cum collo longo & angusto, cujus orificium seu os reliquo collo proportionari & duplici modo præparari atque adaptari debet. Inprimis enim collum ejus perpendiculariter positum, ita in vasculum sive peluem aquæ plenam est adaptandum, ut ejus orificium fundum ejus attingat. Deinde à superficie sive summitate aquæ, sursumque per collum vitri ad globum ejusdem usque ascendendo mensurare debemus, donec ad ipsam pilam, sive illa sit longa sive ovalis, perveniamus, illudque collum in partes 15. dividere, in quarum media, nimirum in illa inter caput ejus & aquæ superficie, quæ est in fundo, figuram I. describo, deinde deorsum ab I. descendendo atque itidem ad I. ascendendo numero, & describo 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Exempli gratia.

Quod

Quod ad aquæ vasculum spectat, illud etiam cum proportione vitri sive Matratij fistulæ vel colli in fundum ejus descendentis, in dicta figura depictum habetis.

Iamque fistulâ Matratij seu vitri ita in partes divisâ, vitrum præparare ac disponere debetis hoc modo, ut magneticum & attractivum frigiditate, atque expulsivum seu dilatativum caliditate efficiatur: Accipiatis ergo, velim, orificium matracij in manibus & caput ejus sive sit rotundum, sive ovale, igni donec valdè incalescat extendatis: Calor enim ignis rarefaciet aërem vitro inclusum, efficietque, ut bona ejusdem rarefacti portio ex orificio vitri evolet, ac in eo statu remanebit, quamdiu vitrum in illo caloris gradu manet, quo instanti, si repentè fistulæ nasum in vasis instrumenti aquam ponatis, percipietis, quòd ut Matracium frigescit, sic etiam aqua in speculi collum paulatim, sursum, ascendet. Observandum quoque est, quod quo calidius vitrum factum est, eo altius appropinquante frigore in collum vitri ascendet, cujus rei ratio est, quia, quò magis in vitro rarescit aër caloris virtute, eo minor erit aëris proportio & per consequens eo major vel minor aquæ proportio in vitri collum sublimabitur, secundum majus vel minus frigoris in aëre externo dominium: Nam aër post ejus attenuationem in vitro remanens, ab intenso frigore condensabitur, & condensatione tantum aquæ secum rapiet & in altum attollet, quantum aëris prioris in dilatatione ex aquæ superficie expiravit; quo manifestè apparet, deceptos fuisse eos, qui calorem attractionis aquæ sursum occasionem fuisse cogitant, cùm demonstratione ista oculari patet, quòd sit caloris actus, qui eam pellit deorsum; è regione verò constat, quòd frigus sit ascensionis aquæ causa: Vtcunque impostores nonnulli, quò rem admirandam magis efficiant, liquorem sive spiritum esse secretum & ab ipsis solummodò motum, prædicant, qui vitro inclusus arcana quadam proprietate aquam quandoque in vitrum ascendere, & quandoque descendere faciat: quam astutiam ut melius tegant, aquam inclusam vel viridi aëre vel similibus tingere assolent. Quod ad accidentalem hujus machinæ partem pertinet, illa variformiter, seu in quacunque forma vel figura nobis placeat præparari & fabricari potest: Meam autem ejusdem fabricandi rationem hîc depinxi.

CAPVT. IIII.

In quo diversæ instrumenti hujus demonstrativi proprietates & usus exprimuntur.

TAm proprietas hujus instrumenti, quàm usus consideratur vel universaliter vel particulariter. Proprietas enim ejus generalis est, vel contrahere & condensare, nimirum, cum aër inclusus per frigus externum animatur, vel dilatare ac rarefacere, quando scilicet aër inclusus à calore externo excitatur: Atque ideò per naturam ejus constringentem & dilatantem, rationem sine conditione aëris mundi universalis discernere possumus: Qua quidem observatione facillimé est speculandum, nihil esse in toto naturæ imperio, quod aut rarefieri aut subtiliari queat, nisi mediatione & actu caloris, sive sit visibilis, sive invisibilis, qui est effectus lucis, ut è regione nihil contrahi aut condensari potest sine frigore, cujus origo sunt tenebræ. Proprietates autem hujus instrumenti particulares cum ipsarum usibus sunt istæ. Primùm per machinam istam aëris externi sive catholici Elementi temperamentum in calore & frigore revelatur: Quò enim altius aqua in collo sive fistula Matracij scandit, eo fortius arguit frigoris in aërem Dominium: Ad eo ut hoc modo quotidie de frigoris in aëre augumento vel decremento indicare queamus, & consequenter per aquæ in fistula descensum caloris in aëre seu Spiritu mundano proportionem scire facilium erit.

Exprimenta quædam notatu digna ex speculi hujusmodi observatione collecta.

SI aqua, quæ satis altè in speculi seu instrumenti collo seu fistula erat elata, subitò per aliquot gradus jam desidat; signum erit indubitatum pluviæ sive imbris immediatè subsequentis.

Si unius noctis spacio aqua elevata residet, pluviam non multam proventuram arguit.

Si Auster aut Eurus flet immediatè post Aquilonem, vel Favonium, aqua observabitur per gradus nonnullos cadere: At verò si post Notum vel subsolanum spiret Boreas, seu ventus frigidus occidentalis, tum aqua manifesté exaltabitur.

Si aqua ad gradum in collo Matracij I. attingat aërem arguet esse temperie moderatum in calore & frigore, haud aliter, quàm se habet aër, dum Sol per æquinoctium transeat vernale.

Quòd si altius ascendat aqua, tum arguit aërem per tot gradus ad dispositionem frigidam septentrionalem vergere, per quot supra

ſupra I. elevatur: Nã conſiderare debemus, quòd à gradu 1. ad ſuperiorem 7. ad hæmiſphærium hyemale pertinet: & per conſequens gradus multiplicationis frigoris importat ſpatium iſtud; ita, ut ſi aqua ad 2. argumentum eſt, quòd frigus ſuperet calidum in aëre per gradum unicum: Si ad 3. per duos: Si ad 4. vel 5. arguit pruinam: Ad 6. magnam glaciem: Ad 7. glacies in iſta civitate londinenſi adeò eſt magna, & dura, ut homines & currus ſuper flumen Thameſin tranſire ſoleant.

E regione verò ſi aqua ſubſidat à 1. ad 2. hæmiſphæry inferioris ordinis ſeu æſtivalis: Sive calidum arguit primum caloris Dominij ſuper frigus gradum ſi ad 3. deſcendat vel 4. majorẽ in aëre caliditatẽ demonſtrat: Si uſque ad 5. aut 6. cadat aqua, aërem declarat impenſẽ calidum: Verùm ſi aqua ad imam figuram 7. detrudatur, extremum & intenſum indicat in aëre calorem, ita, ut ratione ejuſdem fulmina & tonitrua in eo efficiantur.

Quibus videre vas eſt, quanta ſit relatio illa; quæ facta eſt inter aërem externum ſive univerſalem, elementum ſpirituale ſub lunare, atque illum ſpeculo inſtrumentali incluſum: De his in capite ſequenti plura.

CAPVT. V.

Hîc evidenter probatur, non obſtante ulla objectione, quòd fieri poſſit in contrarium, quòd organum hoc experimentale relationem habeat non modò ad mundum magnum, verùm etiam, quòd ſpiritus inſtrumento huic incluſus ab illo machinæ mundi regatur & gubernetur.

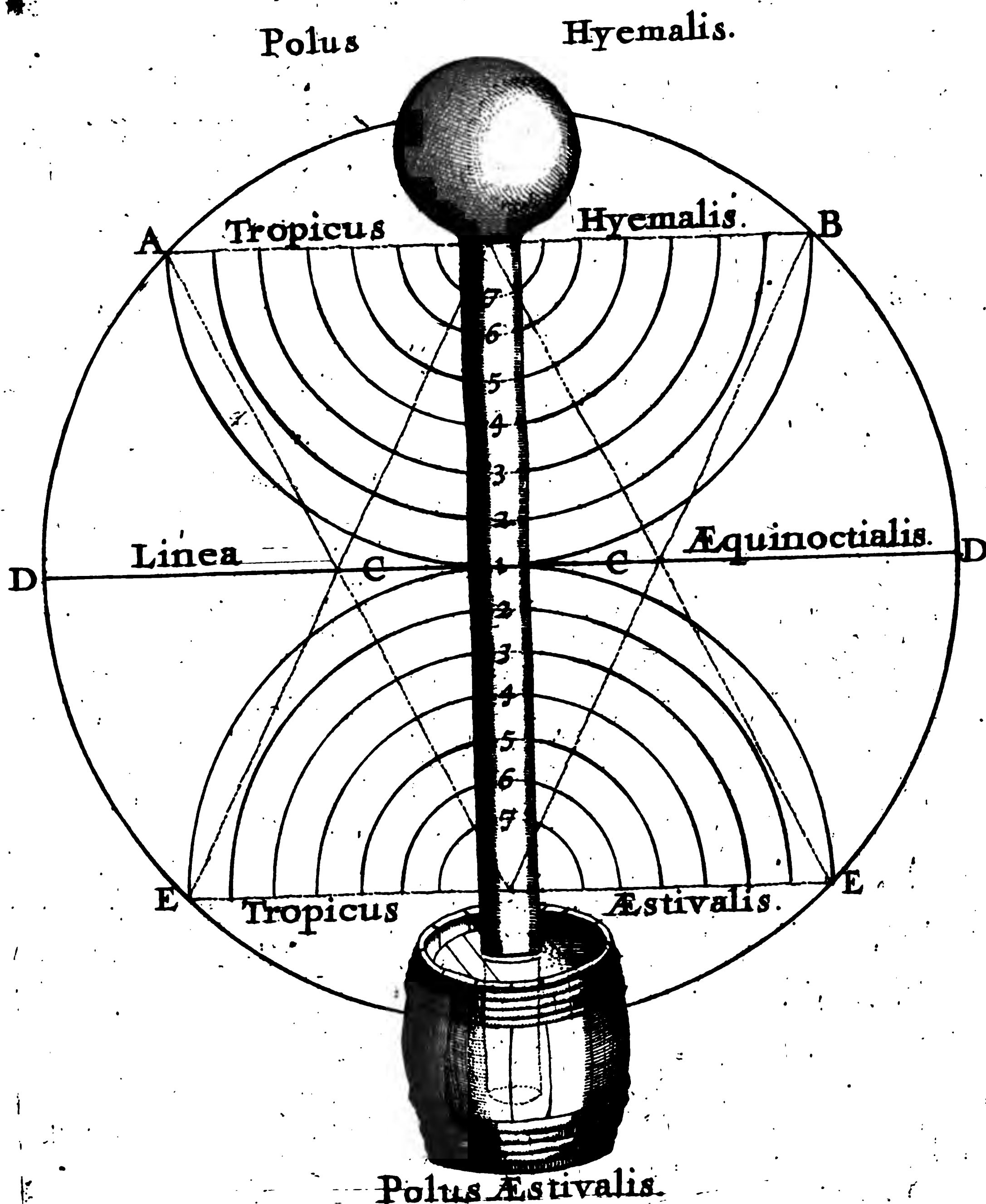
SEd priuſquam ulteriori comparatione inter ſpiritum in parvulo hoc noſtro typo ſeu machina contentum, & proprietates agentium & patientium in eo, cum illis magni mundi procedam; neceſſarium eſt, ut primò cujdam dubio, ſive objectioni, quæ fieri poteſt, reſpondeam; quæ quidem, niſi remota & reſoluta ſit, relatio ſeu comparatio hujuſmodi, ignorantibus aut inepta ſeu omnimò impoſſibilis videatur: Scio igitur haud paucos objecturos eſſe, quòd nulla comparatio conveniens inter parvam hanc noſtram machinam artificialem, atque naturalem illam mundi fabricam ſeu organum fieri poſſit: Quandoquidem ſpiritus in ſpeculo noſtro ubique clauſus, ſeu vaſi ſuo ſtrictè incluſus eſt; atque ideò aër ſecundum ſpeculi formam ſeu figuram, vi movere cogitur: At longè aliter res ſeſe habet cum ſpiritu illo, qui vaſtam mundi cavitatem occupat, ut pote in quo aër ſeu ſpiritus quolibet impulſu huc atque illuc liberé obſervatur movere, ſicut in ventorum à ſingulis mundi plagis obſervatione quotidiana ſumus inſtructi. Cui reſpondeo, quòd ipſa eadem eſt motionis ac relationis ratio in craſſa ſive denſâ naturâ ad tenuiorem, & ſimilter à tenuiori ſeu rariori ad craſſam & denſam, in ſubjecto parvo, quæ in majori, ſi modò ſimiles habeantur reſpectus, idque in æquali pondere & menſura proportionali caloris & frigoris. Imò quidem audacter affirmo, quòd totus mundus tam complete cum ſpiritu ſive aëre eſt refertus, quàm eſt vas hoc noſtrum experimentale: Quòd ſi non eſſet, ſequeretur per conſequens, quòd vacuum admitteretur in rerum natura, quòd quidem, ut quiſpiam Philoſophorum crederet, abſurdum foret.

Quare audacter concludo, ſpiritum in cavitate hujus inſtrumenti contentum (conſiderata ejus magnitudine) eſſe quantitate, menſurâ & pondere proportionatum ad illum mundi majoris: Teſtatur enim experientia, quòd in ſingulis anni partibus calidum & frigidum proportionaliter Dominium habent, tum in ſpiritu ſpeculi, quàm in aëre mundano & eoſdem in utroquo ſolent producere effectus tam in rarefactione, quàm in condenſatione aëris, uti in prædictis eſt declaratum: Nam quò magis calor abundat in aëre mundano, eo etiam magis deprimitur aqua in collo inſtrumenti, & per conſequens aër in dicto collo incluſus dilatatur & rarefactus eſt: é contra quò magis frigoris inclementia viget in aëre externo, eo plus aqua in fiſtulam inſtrumenti elevatur: Quibus evidens eſt, quòd prædictum dubium ſive ſcrupulus penitus auferatur. Hoc ergo reſpectu vellem ut quilibet lector conſultus & ſibi conſtans intelligat, quòd, quando hujuſce inſtrumenti naturam ſive conditionem intueatur, obſervare quidem poteſt actionem in rarefactione & condenſatione mundi cujuſdam minoris, qui in omni re videtur mundo majori conſentire & correſpondere, utpote, qui ſuum hæmiſphærium tam aquilonare, quàm Auſtrale habet, qua lineâ per ſignum 1. tranſeunte haud aliter ab invicem diſtinguuntur, quàm illa in mundo majore per lineam æquinoctialem: Duos etiam videtur tropicos cum polis ſuis habere ſolummodò Auſtralem polum ſeu hæmiſphærium calidum eſſe putamus, reſpectu noſtrûm, qui ſpiraculo ab eo procedens à Sole eſt, qui reſpectu noſtrûm auſtraliter diſponitur. Atque ideò polum hunc ſeu hæmiſphærium hoc æſtivum, ut è regione alterum hyemale dicimus: atque demonſtravimus, quod gradus 1. in fiſtulæ inſtrumenti

menti

menti meditullio æquatoris sedi, directè respondeat: Quoniam, si Tropicus Aquilonaris seu hyemalis supponatur esse basis unius trianguli, cujus conus in centro tropici æstivi finiet; & rursus, si Australis seu æstivalis Tropicus sit basis, alterius Trianguli, cujus conus definit in centro Tropici Borealis; necesse est, ut ubi per triangulos hosce imaginarios facta est intersectio media, ibi æquator transeat.

Exempli gratia.

Atque iſtum æquinoctialis locum ſphæram æqualitatis appellamus, quoniam quo tempore Sol exiſtit in Ariete vel Libra, in vernali ſcilicet & autu mnali linæ Æquinoctialis ſectione, dies noctesque ſunt æquales, atque etiam utraque hæmiſphæria tunc temporis æquali caliditatis ac frigiditatis temperie ſolent convenire. Taliter etiam reverâ res ſe habet in macrocoſmo, videlicet æqualitas temperiei in utroque hæmiſphærio.

Atque ita ſufficienter vobis inſtrumenti hujuce experimentalis tam fabricam, quam proprietatem deſcripſi, ut mihi in iſto adverſus Peripateticos mundanos certamine pro oculari demonſtratione loco clavæ Herculeæ inſerviat: Cùm denique rationibus ex profunda veritatis pharetra depromptis, quæ ſecuræ & expertæ armaturæ vices ſubeant, ſim ſtipatus, cùmque iſta armatura ſit inſtar teſtudinis ſive clypei ſacrarum literarum authoritatibus munita, quo veritatis utque ſyncerae ſapientiæ majori magnanimitate cauſam ſuſtineam, cur (obſecro) inimicorum meorum multitudinem extimeſcerem? Si Deus nobiſcum, quis contra nos? Cum ipſa veritas, quæ omnia vincit pro me, ſat ſcio, pugnabit.

SEC-

SECTIONIS PRIMÆ liber PHILOSOPHIÆ MOYSAICÆ Secundus.

Hujus libri Argumentum.

In libro hoc primò probatur Philosophiam Ethnicorum esse adulterinam & falsam, tum quia super sapientiam mundanam fundatur, quæ, teste Apostolo, est mera in oculis Dei stultitia, tum quatenus est veritati contradictoria & consequenter non descendens à Patre Luminis, qui est in coelo, sed à principe tenebrarum, qui sedem suam in regione obscuritatis & ignorantiæ habet: Quare ista sapientia seu *Sophia* ab Apostolo dicitur terrena, animalis, diabolica. Hinc ergo ab eximio illo Theo-Philosopho D. Paulo admonemur, ut per Philosophiam ejus modi vanam, quæ est á traditione hominum & secundum Elementa mundi hujus inventa, & non habet pro securo suo fundamento Lapidem Angularem Iesum Christum, minimé decipiamur.

1. Cor. 3. 19. Iacob. 3. 15. Coloss. 2. 8.

CAPVT. I.

Philosophiæ Etymologia, Definitio & divisio.

PRiusquam in abyssum Philosophiæ essentialissimæ profundissimam me immergam, cujus fundatio est vera *Sophia* seu sapientia divina, quæ est res tam difficilis exsecutionis, ut nihil præterquam velox & agiliter alata hominis anima ad exitum felicem valeat perducere; operæ pretium & rationi haud dissentaneum existimavi, ut in primo loco vocabuli *Sophiæ* Etymologiam consideremus, cujus naturam nudam tam avidé venamur, sitique Tantalea affectamus, quò tum posteà meliori methodo & certiori intellectu ad ipsius essentiam sive definitionem perveniamus, ac denique firmiori confidentia in subjecti divisiones ac differentias descendamus, ut tali progressu veritatem directiùs depingamus, eamque melius à falsitate & errore distinguamus. Cúm igitur Philosophia sit tractatus hujusce nostri negocium, sciendum est in primis, quòd ipsa generaliter pro sapientia accipiatur; at vero in sensu seu significatione magis propria & peculiari interpretantur Amorem, seu amicum (& ut alij vocant) studium sapientiæ: Nam vocabulū *Philosophia* componitur ex *Philos*, quod est amicus & *Sophia*, hoc est, sapientia, quasi amor seu studium sapientiæ. Liquet ergo, quòd à Græcis sic vocatur, quatenus comprehendit in se amorem sapientiæ, seù quia in tractando sapientiam homines ad ipsius amorem incitantur atque alliciuntur. Antiquis temporibus dicta erat hæc scientia *Sophia*, seu sapientia tantum, at Pythagoras egregius ille philosophus vocabulū *Philos* tum posteá addidit, ut pote, qui se maluit potiùs pro Philosopho, hoc est, sapientiæ amatore, seu studioso haberi, quám titulum sapientis sibi impudenter arrogare. Ab Etymologiæ istius sensu haúd erit difficile naturam & definitionem elicere: Nimirum, quòd sit amor seu studium sapientiæ ardens fervensque animi ad ipsam inquirendam atque apprehendendam applicatio, quatenus vocabulum importat, quid sit amor sapientiæ syncerus. Evidenter ergo ex istis apparet, completum philosophiæ subjectum esse sapientiam, cujus perfecta cognitio est summum vitæ mortalium bonum, & meta illa amabilis, adversus quam sapientes cujuslibet seculi in primis, collimaverunt. Verùm ut à rerum primordio erat in rebus distinctio differentiaque opposita, nimirum inter lucem & tenebras, bonum & malum, justitiam & injustitiam, ac (ut uno verbo concludam omnia) inter realia & vera Dei atque præstigiosa, vana & imaginaria Diaboli hominumque mundanorum, quibus est ipse Dux seu potius seductor; ita etiam extremum est inter veram sapientiam; quæ est à Deo & illam falsam ac phantasticam, sive humanæ inventionis atque traditionis effectum discrimen, cujus pater est Diabolus; quippe qui eam hominum Ethnicorum conceptibus ac phantasijs, chimeris impressit, ut etiam electos (si esset possibile) subtilibus atque callidis suis fallacijs decipiat. Hinc ergo tanta seminata est à mundi origine inter philosophiam atque essentialem, & illam falsam seu adulterinam discordia: hinc tantus philosophorum & philosophiæ à mundanis contemptus. Nonne hoc totum à pagina sancta habemus sufficienter confirmatum? Non in Sapientia carnali (ait Apostolus) sed in gratia Dei versati sumus in hoc mundo. Atque iterum: Prudentia carnis Mors est, quoniam sapientia carnis est inimica Dei; Prudentia spiritus est vita & pax. Et alibi lucu- lentius: Prædicatio mea non est in persua-

2. Cor 1. 12. Rom. 8. 6.

sionibus & humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus & veritatis: sapientiam loquimur inter perfectos; sapientiam autē non hujus mundi, sed loquimur Dei Sapiētiam in Mysterio, quæ abscondita est, quam Deus revelavit electis per spiritum suū &c:
1.Cor.2.4. Quibus verbis docemur primū, quód orationes oratorū mundanorū suaves & melliflua, qui solo sermone & non reali virtute sunt sapiētes, philosophique sophisticri, qui linguis multa pollicentur, effectu tamē parum aut nihil præstare possunt; sint plané venti inanes, cū viceversà philosophi reales seu essentiales verba virtute & potestate munita edere soleāt. Secundó, quod sermo á vero & potenti philosopho prolatus, sit fructuosus & florescens, quippe qui æternitatis sapiētiā & non illa hujus mundi statuminatur, quæ lapidis Lydij examinatione solūmodo potēs invenitur. Tertió, quoniā sapiētia cœlestis humano generi est mysticé & nō humana traditione revelata, ut pote in potestate divina solummodó & solis sanctis atque electis detecta seu manifesta & per consequēs Ethnicis sapiētibus atque infidelibus incognita: & tamē isti sunt præcipui philosophię Christianorum compositores, quā ipsi, veræ ac divinę philosophię leges respuentes vel saltē ignorantes, tantā fiduciā & conamine venerātur atque insequuntur, ac si divinitas à cœlo esset nobis hominibus demissa. Cùm nihilominus nos ex Apostoli verbis colligimus, quod ipsa sit fallax, vana & sophistica, quatenus orta est ex traditione hominū & secundū elementa hujus mundi fabricata & non à Christo vero lapide angulari, in quo habitat plenitudo Divinitatis corporaliter: Hinc ergo idē aliter: Nos non spiritum hujus mundi accepimus, sed spiritum, qui est ex Deo, & qui ab eo donatus fuit nobis; loquimur, non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualibus spiritualia
Coloss.2.8. cōparantes: Animalis enim homo, non percipit ea quę sunt spiritus Dei: Stultitia enim est illi & non potest intelligere &c. Atque iterum: Sapientia hujus mundi est stultitia apud Deū: Deus enim novit cogitationes sapientū, quòd stultæ sint &c. Quibus etiā decernere possumus, quòd sit sapiētia falsó sic docta & in effectu veræ sapientiæ contraria: quare & stulta ab Apostolo dictitatur; atque ideò conceptus seu imaginationes talium sapientum seu Philosophorum cum suis Discipulis (utcunque optimè de se ipsis sentiant) sunt revera stultæ & nullius æstimationis coram Deo. De hujusmodi verò philosophis Propheta hæc: Væ, qui dicitis malū bonū & bonum malum, faciētes tenebras lucem, & lucē tenebras, ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum. Væ, qui sapientes estis in oculis vestris & coram vobismet ipsis prudentes. Nonne etiam assignat D. Iacobus, insignē inter has sapientias discrepantiam? Sapientia (inquit) contradicens veritati non est de sursum descēdens à patre luminis, sed terrena, animalis, diabolica: Sapientia verò de sursum descēdens est de Deo: quibus liquet, quod ut juxta integram paginæ sanctæ harmoniā, sapientia accipitur, nimirum pro terrena & mundana, que est spuria, hoc est, ab inventione humana, nec non secundū elementa mundi parta (uti dictum est) ità etiā est sapientia vera, pura atque essentialis nimirū illa, quæ suum ortum seu radicem habet in Christo seu verbo Dei, juxta illud sapientis: Verbum Dei altissimi est sapientiæ fons. Quod cum ita sit, non cum tanto fervore seu vehementia à nobis Christianis adoranda atque amplectanda est Philosophia illa adulterina & mendax, que ab infideliū figmentis originem suam ducit; ut illa omniū verissima & efficacissima, ut pote super fundamentum verum Christum Iesum, unicū lapidem Angularem in contemptu haberetur, & pro nihilo planè penderetur, quippe cujus solius est implere, sustentare & vivificarē omnia: Nam in ita faciendo stultos & temerarios imitabimur Israëlitas, de quibus Propheta Baruch in hoc sensu: Sapietiæ fontem reliquit Israël, hoc est, neglexit sapientiā veram, ut artes, scientiā & prudentiam in extraneis gentiliū nationibus quererent, in quibus non erat invenienda, sicut fecerunt Agareni & illi, qui fuerunt, in Themā, qui hac viā ad veræ sapientiæ perfectionem attingere haud potuerunt: Nònne in tali philosophiæ veræ neglectu Prophetiæ divinę præceptū violabimus? Quod est, ut vias gentiliū minimé discamus: quoniam leges populorum sunt vanæ. Et Apostolus hisce paucis nobis innotescere videtur extremam illam varietatē & dissonantiam, quæ est, inter duas istas sapientiæ species. Sapientiam (inquit) græci quærebant; Iudæi signa; nos Christum crucifixū prædicamus &c: Quo quidem sermone arguere videtur, contemplativam græcorū philosophiam, quæ ex traditione hominum & sola imaginatione stipata est orta, cujus patroni erant Peripatetici, stoici & Epicuræi. At philosophia practica erat illa, quam affecerunt Iudæi (noluerunt enim credere sine practicis philosophiæ effectibus ac in ultimo loco nominare videtur veræ philosophiæ medullam, sive studium sapientiæ rectū, quę consistit in Iesu Christo crucifixo, quę ex solo Deo est, quatenus sapiētia hujus philosophię ab ore Iehovę est egressa: quoniā ejus fōs (ut dictū) est verbum Dei. Hinc in sua propria persona sic loquitur sapientia ista vera: ab ore altissimi prodij &c. Atque hac de causa Apostolus differentiam inter philosophiam Gręcorum, que erat spuria, imaginaria & phantastica, atque istam veram & realem ostendens, hanc nobis proponit cautelā: Vt (inquit) consolētur corda ipsorum, instructi in charitate, & in omnes divitias plenitudinis intellectus in agnitione mysterij Dei Patris & Iesu Christi, in quo sunt omnes thesauri sapiētię & sciētię absconditi. Hoc dico, ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonū: sicut ergo accepistis

Marginalia: 1.Cor.2.12. — 1.Cor.3.13. — Isai.5.20. — Iacob.3.15. — Eccles.1.7. — Baruch.3. — Ierem.10.2. — 1.Cor.1.22. — Eccles.24.5. — Coloss.2.2.

pistis Iesum Christum Dominum nostrum, in ipso ambulate, radicati & abundantes in gratiarum actione. Videre, ne quis vos decipiat per philosophiam & inanem fallaciā secundum traditionē hominum & secundum elementa mundi & non secundum Christum Iesum: quia in ipso habitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter, & estis in illo repleti, qui est caput Principatus & potestatis &c: ex quibus verbis res istę notatu dignę sunt respiciendę & cum diligentia observandę. Prima est, quòd omnis intelligentię & scientię plenitudo consistit in revelatione & scientia mysterij Dei & Filij ejus Christi Iesu. Quoniam (ut ait Apostolus) in Christo solo consistit sapientię & scientię Thesaurus: Vnde Christus in hæc verba: Quærite regnum Dei & cætera adijcientur vobis. Et per consequēs est mera stultitia ad veram scientiam & intellectum atque sapientiam inquirendā ab ipsis, qui eam non habent. Secunda, quòd melliflui oratores & dolosi & fallaces sophistæ vanique istius mundi philosophi sint summoperè evitandi & nullo modo credēdi; quippe quorum doctrina seu verba sunt superficialia & vix probabilia, quatenus rei veritate pro sua in structura basi nihil aliud habent, quam figmentum inane & imaginariū. Tertia, quòd sit Philosophia & consequenter sapientia quædam, quæ initium suum ducit ab invētione seu traditione hominum & secundum elementa hujus mundi & non secundum Christum, atque ideò omni conatu à veris Christianis evitanda ac propulsanda vel saltē non tanta synceritate observanda, ac si à quadam divinitate esset de cœlis in terram emissa. Quarta, quòd illa sit philosophia syncera, & per consequēs sapientia vera, quæ est secundum Christi naturā, quippe in quo omnis perfecta scientia & cognitionis atque sapientiæ Thesauri sunt siti: atque ista doctrina fabricatur non juxta hominum doctrinā seu traditiones, nec secundum mundi elementa, quæ est terrena animalis, Diabolica, & contradicens veritati; sed secundum eam, quæ à Deo, Patre Luminum descendit, uti ab Apostolo Iacobo docemur. Super hujus ergo sapientiæ humanæ seu mundanæ bases erecta est (uti diximus) ea sapientia Græcorum (quæ est præcipua philosophiæ Christianæ pro hodierno die columna) Hocque probari videtur in eo; primùm, quia Apostolus Paulus negat ipsam esse veram philosophiam, quatenus super Lapidē Angularem Christum Iesum non ædificatur: quemadmodum ex sermonibus ejus, philosophis Atheniēsibus prolatis, liquido satis explicatur. Nam quando sectæ Epicuræorū & stoicorum colloquium cum eo habuissent (postquam rationibus divinæ philosophiæ ipsos ab Idololatria & deorum falsorū atque ignotorum veneratione dissuasisset, ipsisque sapientiæ veræ Iesu Christi leges, futuramque à mortuis resurrectionem prædicasset, & consequenter eos in veræ & realis Philosophię fundamentis, instruxisset) eorum nonnulli replicaverunt dicentes. Quid vult seminiverbius hic dicere? Alij verò, dæmoniorum videtur iste annunciator: Quibus tandem respondet philosophus verè Christianus in verba hæc: Viri Athenienses, per omnia quasi superstitiosiores vos video: Præteriens enim & videns simulachra vestra, inveni & aram, in qua scriptum erat IGNOTO DEO. Hunc ergo quem ignorantes colitis, hunc ipsum annuntio vobis &c. Nota hîc obiter, quòd isto sermone arguit, ipsos verum syncerę philosophię fundamentum ignorasse; ut pote, qui verum Deū, qui est verę sapientię scaturigo haud cognoverunt. Tunc in hunc modum progreditur: Deus (inquit) qui fecit mundum, & omnia, quæ in eo sunt; hic cœli & terræ cum sit Dominus, non in manu factis templis habitat, nec manibus humanis colitur, nec in diget aliquo, cùm ipse det omnibus vitā & inspirationē & omnia &c. Auscultate & observate (obsecro) sapientis istius philosophi excellentiā, qui his verbis philosophos hosce mundanos sapientiā divinā, & per consequens philosophiam Essentialē perspicuè docet: Nam per textum istum indicat, quòd Spiritus Dei, qui est Christus Iesus templa artificialia non inhabitet, sed rem quam libet creatā faciat suum sanctuarium, & inter omnes alias creaturas ipsum hominē templum suum carneum facit per superexcellentiam, ut in eædem contextu liquet, atque ideò affirmat, quòd idem spiritus sapientiæ sanctus det omni creaturæ vitam, & inspirationē & omnia. Quare si omni rei tunc nulla restat res in mundo, quę non animatur ab eo, quippe suam vitā, respirationē & existentiam ab & in ista divina sapientia hauriens, & propter istam rationē à scripturis Lapis haud immeritò dicitatur Angularis, quatenus scilicet super ipsā & in ipsa omnis creaturę fabrica consistit, eique radicaliter innititur. Quare evidēs est, quòd ipse solus sit mundi lux, in qua est vita illa, quę vivificat omnia; Et qui est omnia in omnibus: In ipso condita sunt universa in cœlis & in terris visibilia & invisibilia, omnia per ipsū & in ipso creata sunt. Et ipse est ante omnes & omnia in ipso constant: Ille implet omnia, operatur omnia in omnibus. Nonne videtur etiam Salomon huic rei astipulari, dum asserit, Spiritum Dei incorruptibilem inesse omni rei? Procedit autem Apostolus in istiusmodi orationis filo: Fecitque (ait) ex uno omne genus humanum inhabitare super universam faciem terræ, definiens statuta tempora, & terminos habitationis eorū, quærere Deum, si fortè attractent eum, aut inveniant: quamvis non longè sit ab unoquoque nostrum: in ipso enim vivimus, movemur & sumus: sicut & quidam vestrorum poëtarum dixerunt &c. En & ecce admirabilem Lapidis divini istius virtutem &

Coloss.2.3. Iacob.3.15. Act.17.18. Act.17.22. Act.17.24. Ioh.1.4.9. Tim 6.13. 1.Cor.15.26. Coloss.1.16. 1.Cor.12.16. Sap.12.1. Act.17.26.

stupendas illius in creaturis operationes! Et nota, quod semper in potestate hominis est, ut ipsius inquisitione, & pulsatione possit ad suam salutem acquiri. Hic est ineffabile & inexplicabile veræ Philosophiæ subjectum, & summum verorum philosophorum bonum, quod tantis laudibus à veteri & novo Testamentis exaltatur & ebuccinatur. Quare non inconsulté dixit in loco prædicto Apostolus: In Christo omnes Thesauri scientiæ & sapientiæ sunt absconditi &c: Quibus inferre videtur Apostolus, quòd nulla sit vera philosophia, quæ non habet spiritualem istam fundationem, nimirum Iesum Christum, in quo est plenitudo, divinitatis corporaliter, & qui est caput tam Angelicæ & superioris Naturæ, quam Creaturarum inferiorum; & per consequens omne in omni. Quod cùm ita sit, apertis videre licet oculis, quam longé à veritate Philosophia illa Græcanica distet; atque hac de causa minimé à pijs Christianis est illa amplectenda, sed potius in æternum releganda exilium: cùm à sacris scripturis via magis recta, completa & perfecta ad sapientiæ æternæ mysteria dignoscenda vereque philosophiæ arcana investiganda, delineatur. Denique in eo patet, quòd Græcorum Philosophia atque ideó mundana sive humana illa sapientia, super quam struitur talis philosophia sit terrena, animalis & diabolica, & sapientiæ & philosophiæ veræ contradicat, atque ob istam rationem necesse est, quòd sit falsa & spura in sequentibus aperté demonstrabitur.

Coloss. 2. 3.

CAPVT. II.

In quo, quid sit sapientia humana, & quis homo animalis; ac é regione, quid Sapientia divina, & quis homo spiritualis, enucleaté discutitur.

SEd priusquam ulterius in hoc nostro discursu progrediamur, operæ erit pretium, ut mundo inprimis ortus seu originis tam sapientiæ humanæ sive mundanæ & hominis animalis (de quibus scripturæ plurimus in locis) quám illius divinæ atque hominis spiritualis rationem aperiamus. Sciendum est ergo, quód suprema sapientia sit ipsius animæ gustus, intelligentia ejus visio, mens ejus oculus, ratio ejus aspectus, atque ipsa ratiocinatio objecti inquisitio, ut, ubi intelligentia non accipiat gustum seu saporem suum primarium á sapientia suprema, ibi sæpiculé in suo judicio falli atque decipi solet, nec est satis, ut habeat mentem pro oculo, cujus actu fit visio, quippe quæ versatur tam in inferiorum, quám in superiorum intuitu: Sed necesse est, ut rectâ judicium á sapientia procedat. Est ergo intelligentia illa animæ facultas seu potestas, qua homo percipit, cognoscit & discernit res omnes intelligibiles: Atque intelligere debemus, quód visio istiusmodi fiat tribus modis, nimirum vel per assistentiam sensuum exteriorum & tunc versatur mediante phantasiâ circa corpora sensibilia, quæ solent quandoque, imó veró plerunque, hominis naturalis intellectum atque rationem dirigere & assistere: vel per solum phantasiæ spiritum, & tunc versatur circa corporum & spiritualium simulacra imaginaria: atque in ambabus istis vidēdi speciebus intellectus facilé corumpatur, & ratione phantasiæ mediâte qua cognitio rerum corporaliū intelligibilium conducitur & offertur rationi, ac tandē intellectui, seduci queat: Nam impossibile est, quin phantasia (cúm sit interior facultas sensitiva, quæ profundam in se variarum rerum sensibilium sive præsentium sive absentium impressionem recipit, & ex varijs rerum sensibilium realium speciebus similes laborat species in conceptu producere & extrahere, Et (cúm ultra rerum naturalium, sensitivarum, & substantiarum corporearum cognitionem transcendere non possit) impossibile (inquam) est, quin animæ seu intelligentiæ notiones tales sensibiles repræsentet, quas objecta ejus specialia ei assignant: Hinc ergo evenit, quod animus seu intelligentia in percipiendo recté & justé res, quaslibet intelligibiles cognoscendo & discernendo decipitur; idque eó præsertim magis quó phantasia ad conceptum aliquem alicujus rei intelligibiles imaginarium, á rebus quibusdam sensibilibus extrahere atque elicere conatur: Nam in tali actione intelligentia seu animus (ad modum ab ipsa phantasia seductus) facillimé circa talem rem in discernendo & percipiendo decipi queat: quatenus res illa intelligibilis sit spiritualis ac supernaturalis, & per consequens circulum capacitatis humanæ rationis excedit: Verbi gratia, cúm mentio homini naturali sive animali fiat de Deo Exercituum, tunc effigies statim in spiritu ejus phantastico alicujus sensibilis & corporei Potentatus, seu Imperatoris eminentis suis principibus munitus depingitur. Porro si Spiritum Sanctum arguere velit, impressionem columbæ vel linguas ardentes fissas & hujusmodi alia præse feret. Etiam si seraphin nominemus, ipse cum sex alis contactus in spiritu phantastico apparebit, ut & Angelus igneus & alatus in eo videbitur, & diabolus cornutus, pedibus fissis & in effigie terribili & more phantastico in eo præsentabitur

tabitur

tabitur &c: At si immediatè á sẽsibus in spiritum phantasticum veniat ico, tunc etiam objectum tale visionem intellectualem fallit. Exempli gratia: Baculus rectus in aqua positus, apparebit visui curvus, & more tali. De pingetur in spiritu phantastico. Arbores, civitates, & montes videbuntur navigantibus moveri: Postis vel columna apparebit phantasiæ, nocturno tempore homo: similiter auditui sonus bombardæ, ut & ipsius pulveris accensi splendor pro tonitru & fulgure habebuntur imaginationi: ut & ululatus felis pro clamore puerili &c: Porro etiam phantasia repræsentat falsa simulachra tam in somno, quám vigilijs per se, uti in delirio vel phrenitide vel maniâ correptis videre licet: Imò veró & quandoque fingit ea, quæ nec unquam fuerunt, sunt aut erunt. Hinc etiam est, quod tot errores irrepserint in mundum, quibus hominis animalis sensus atque intellectus solis simili tudinibus veritatis loco ipsius realis veritatis ductus & mera probabilitate innitens dicipitur & in semitam contrariam seducitur, nihilque intelligere videtur, præterquam corpora, quæ à sen su phantastico offeruntur: vel in Spiritu phantasiæ merè imaginario per se creantur. Hinc orta est sapientia illa mundana seu humana & consequenter philosophia illa Ethnicorum vana, quæ ex traditione hominum & secundum elementa hujus mundi & non secundum Iesum Christum veram sapientiam ab Apostolo specificatam processit. Ex istiusmodi visione intelligentiæ fallaci, imaginantur & somniant peripateticicum suo principe, Elementorum terræ, aquæ &c: cœlorum, Astrorum atque ipsius mundi æternitatem, fortunæ finxerunt in mundo Dominium, deũ necessitate ad generationẽ, & corruptionẽ agere dicunt; loquuntur de Vacuo, quod in substantia mundana possint imaginari, sphæras cœlestes credunt esse motu rapto & violento primi mobilis vectas: Meteora á fumis & vaporibus á terra & aquis elevatis fieri, & per antiperistasin invicẽ coacervari, eosque ab attractiva vi solis, Astrorũ &c: in altum sublimari existimant: Terræ motum fingunt, á ventis terræ visceribus inclusis causari, volunt fontes á vaporibus terra venis condensatis generari: Nubes ab ipsis in altum elevatis & mediante Antiperistasi inspissatis procreari: Hocque ideò à sensu colligunt & in phantasiæ spiritu imprimunt, quoniam observant in destillationibus vapores exolla vel cucurbita in summitatem Alembici ascendentes, in guttas excrescere & coagulari. Porro ventos ab exhalationibus à terra ascendentibus & ab eorum repercussionibus ab alijs descendentibus fieri asserunt, quoniam fumum liquorum vel carbonum accensorum in suo ascensu à vento in aëre descendente lateraliter pelli observant. Tonitrua etiam ab ignis in aqua murmure fieri existimant, quoniam ipsum ferrum candens in aquam projectum talia murmura & strepitus facere animadvertunt &c. Quare evidẽs est, quod duabus istius modi in phantasia visionibus, nimirum á sensibilibus sensuum corporeis & ab imaginibus spiritualibus in ipsa impressis, utatur ille hominis animalis animus seu intelligentia, quæ interiora & centralia, hoc est, superiora & divina, veraque negligendo ad exteriora & superficialia intuenda penitus est addicta: Vnde sequitur, quòd ejus ratiocinatio sæpiculé circa objecta, quæ inquirit, fallatur, ita; ut plærumque vix probabilia pro veris accipiat: quoniam notiones, quas á sensibilium in phantasia impressionibus inquirit, incertæ sunt: quatenus imagines tam præsentiũ, quám præteritorum & futurorum in ejus spiritu more imaginario delineata majore ex parte sunt fictæ & imaginariæ, tales nimirum apparentes, quales rei veritate non sunt. Hujusmodi est igitur hominis naturalis sive animalis conditio; hujusmodi (inquam) sapientæ humanæ seu mundanæ radix atque fundamentum, quippe cujus animus non intelligit sive intuetur oculis spiritualibus & á sapiẽtiæ gustu instructus, quorum est ea respicere, quæ nec corpora nec corporum formas habent, cujusmodi sunt Deus, Mens, Verbum, Sapientia, Iustitia, Veritas & essentiales animæ affectiones bonæ. De hujusmodi ergo sapientia intendit Apostolus, ubi ait: Quod sapientia, quæ est de infra sit terrena, animalis & Diabolica. Vnde liquet, quód homo animalis non possit (juxta divi Pauli sentẽtiam) percipere ea, quæ sunt de Spiritu Dei, quippe cui sunt illa stultia; nec possibile est, ut ab eo ullo modo intelligantur, ut pote quæ spiritualiter sunt discernenda. At spiritualis rerum secretio non est naturale sed super naturale fidei opus, quatenus nôn â notionibus sensibilibus, sed á cognitione supernaturali spiritualiter in animam illuminatam infusa assurgit.

Iacob. 3. 15.

1. Cor. 2.

At veró é regione in tertia intelligentiæ animæ visionis specie, in qua ipsa mentis acie, inferiora negligẽdo respectum suum ad supremam sapientiam divisit, quæ est ejus gustus & alma nutrix, in qua sita est infallibilis omnium rerum notio, ipsa nec falli, aut deludi vel seduci potest, atque per istam visionem, quæ res intuetur, quæ nec corporeæ sunt, nec corporum formas habent, (quas superius recensuimus) potest animus seu intelligentia ad veram animæ agnitionem pervenire, & nullo modo per priores videlicet sensus & imaginationes, quatenus hæ potius fallunt animum, & faciunt, quód sibi illa videantur, quæ revera non sunt. Per recessum igitur á sensibus & corporum simulacris ad sui ipsius & Dei, ejusque sapientiæ atque angelorum cognitionem pertingere solet, homo internus seu spiritualis; recedendo (inquam) á sensibus, animumque suum á multitudine

unitatem versus distrahendo, hoc est, revocando radios suos extrinsecus dispersos ad se eosque in se retinẽdo: Nam sensibus impeditur anima ne cernere seipsam & creaturam valeat. Si ergo anima versatur circa Deum, tunc exultat & gaudet in suo bono, quippe quod bonum animę est Deus: At si versatur circa mundana, tunc lętari videbitur in exterioribus & in bono carnis: Ascendere autem ad Deum, hoc est, gustare de suprema sapientia, est intrare in se ipsum & ad intima sui penetrare. Qui ergo ita in altum speculatur, ut transcendat se ipsum, & de suprema sapientia sapiat, ille veré ad Deum ascendit. Hęc ergo est vita animę & cordis hominis, dum Deum suum contemplatur: Nam qui vivit in Deo, ille suum quasi esse cognoscit, esse ipsum Deũ & Dei Verbũ: Vnde ait Mercurius Trismegistus: crede quod in te vidit & audit Verbũ Dei: Et Euangelista: In verbo erat vita, & illa vita lux hominum: Et alibi: Vos estis Templum Spiritus sancti & membra Christi.

Ioh. I. O quàm nobilis existit spiritus ille, qui veræ sapientiæ gustu ductus oculis spiritualibus percipit, se ex luce & vita creatũ esse: Nam spiritus deprehendens se ipsum ex vita & luce compositum ad vitam rursus & lucem transcendet. Hac igitur ratione anima seipsam transcendens se pro libitu ad inferiora & superiora delatat & ad cognoscendum & contẽplandum Deum supra se, seipsum in se; & angelos juxta se, & quicquid cœli ambitu continetur: infra se divinitus illuminatur. Tunc ipsa in hac sua conditione mediante sensu, corpora sine errore speculatur; imaginatione corporum similitudines, ratione eorum naturas; intellectu spiritum creatum & intelligentia illum increatum: Nam discernere potest intelligentia post summæ sapientiæ gustum inter verum & falsum, quando sensus informat imaginationem & imaginatio rationem, & exinde faciat scientiam illam, quæ prudentia dicitur (ut tum postea rationem instruat divinâ præsentiâ ac sapientiâ verum producat. Atque hæc est vera & unica hominis spiritualis & mente erecti visio, qua illam sapientiam speculatur, quæ descendit desuper, quæ est Iesus Christus, in quo sunt omnes thesauri sapiẽtiæ & scientiæ absconditi, quam homo animalis sive naturalis comprehendere nequeat, sed ipsam (teste Apostolo) pro stultitia æstimat. Verba viri istius spiritualis sunt ista. Non spiritum hujus mundi accepimus, sed spiritum, qui ex Deo est, ut sciamus, quæ à Deo Donata sint nobis, quæ & loquimur, non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes: Animalis enim homo non

I. Cor. 2. 12. 13. percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei: stultitia enim est illi, & non potest intelligere &c. Super istam igitur sapientiam est philosophia vera Moysaica fundata, à viris spiritualibus & theodidactis in Biblijs sacris allegatis per instinctum Spiritus Sancti mundo revelata: Estque in omnibus Philosophiæ mundanæ & ab hominibus animalibus traditæ contradictoria. Agnoscit enim hæc vera Philosophia, Deum esse purum & incomprehensibilem spiritum in phantasiæ marginibus minimè comprehensum, nec non & verbum ejus ac æternam ipsius sapientiam. Angelos facit Spiritus divino numini atque etiam Dæmones inservientes, ab intellectu hominis naturalis minimè in sua essentia concipiendos; multò magis essentialiter in ejus phantasia, pro ut revera existunt describendos. Fatetur etiam contra Ethnicorum leges, mundum & consesequenter terram, aquam & cætera electa, atque cœlum, stellas, & cætera in mundo fuisse à divino verbo creatas: & per consequens non ab æterno (ut ipsi falsò opinantur) Fortunam Peripatetiam in mundo locum nullum habere concludit, neque agendi necessitatem Deo imponit, sed ipsum secundum voluntatem suam in hoc mundo operari testatur. De vacuitate substantiæ mundanæ non loquitur, sed mentionem facit de inanitate seu absentia Spiritus divini omnia informantis, cujus præsentia omnia dicuntur plena. Cœlos in æterna & non primi mobilis coactione mediante sapientia conversi asserunt: Meteora non è fumis & vaporibus fieri, sed ex æfflatu divino ex cœlo, quod est ejus arca thesauraria, produci narrant; idque sine ulla aut solis aut stellarum attractione: quippe quarum est proprietas, non attrahere sed discutere potius. Terræ motus à potestate occulta angelica & non à ventis terræ inclusis causari volunt: Nubes non à vaporibus, sed aëris condensatione, mediante sapientiæ actu produci statuunt: Ventos ex thesauris Dei derivari & non ab exhalationibus imaginarijs generari ajunt: Tonitru non ex nubium & exhalationum collisione oriri scribunt: Cum sit vox Iehovæ: Nec procedunt fulgura ex exhalationum accensione, sed ex ore & throno Dei. Atque ita in cræteris. Hæc sunt sapientiæ veræ instituta sacrarum literarum authoritate staturninata. Vnde evidens est, quid sit sapientia humana seu mundana: nimirum illa, que fit ex visione intelligentiæ exteriori seu sensibili & apparitione notionum corporalium, seu corporum sensibus exterioribus subjectorum vel simulacrorum in corporum Spiritu phantasiæ impressorum, ex qua orta est Philosophia humana seu ex traditione hominum seu ex elementis hujus mundi parta: Et perconsequens quid sit homo animalis seu naturalis, facilimũ erit ex istis discutere: Videlicet intelligẽtia, cujus ulterius, quàm ad res mundanas sensibiles & phantasticas percipere nequit; Quippe cui de sapiẽtia suprema gustare vel mẽtis aciem ad Spirituales & ideales verbi divini notiones convertere nescit: Similiter è regione ex istis colligere fas est quid sit

vera

vera sapientia, nimirum illa, quæ descendit ab alto à Patre Luminum, videlicet, quæ ab intelligentia sive animo est orta, quæ inferiora & sensibilia negligẽdo intuitũ suum fixum ad superiora habet, hoc est, corpora & eorum simulachra respuẽdo, in ea luminis sui aciem flectit, quæ nec corpora nec corporum similitudines sunt, sed nudæ atque infallibilis veritatis ideæ: Nam si ad verbi seu sapientiæ supremæ seu Christi spiritualis existentiam visus sui aciem fidenter dirigat, ibi illum, qui est omnia in omnibus inveniet, & consequenter omnia in eo, qui est omnia sine fallacia aut deceptione speculabitur: Nam cujus Spiritus unicus est Christo, ejus spiritus unus erit factus in ipso, & per consequens omnia ei sine dubitationis alea scire non erit difficile: Nec tibi Lectori hoc videatur mirum, cum omnia in mundo majore secundum proportionem debitam in microcosmo retineantur: Nec equidem est ea increata divinitas, quæ mundum & omnia in mundo implet, hominemque centraliter & per irradiationem à centro totum occupat ab invicem divisa: Quare certum est, quòd ea, quæ de Deo, Verbo, Æternâ sapientiâ, Iustitiâ, Virtute, & alijs in microcosmo ubique in scripturis sunt intellecta, in ipso etiam microcosmo sunt intelligenda: Vt enim terra, aqua, aër, ignis, æther & spiritus empyreus, intellectus, ratio, mens, sapientia, verbum & Deus in microcosmo comprehenduntur: ita etiam ista omnia proportionaliter ita in microcosmo comprehenduntur, ut non sint ab illis in microcosmo magis, quàm radij Solares à soledivisa. Verùm, ut est in natura humana quandoque ad mundi inferiora respicere, quod est hominis animalis sive naturalis munus & nonnunquam ad superiora vertere suæ contemplationis aciem, quod est hominis spiritualis affectio: Ita redditur quidem homo in genere pronior vel ad sapientiam humanam; & consequenter ad philosophiam mundanam inveniendam & fingendam, quæ est falsa, ut pote stultitia & inanitas coram Deo; vel ad illam divinam in utroque mundo euangelizandam & statuminandam, quæ est justa & acceptabilis apud Deum. His igitur cum diligentia consideratis, ut omnis scrupulus ab hujus mundi literarijs in philosophiæ hujusce nostræ inquisitione dematur, in hunc modum progrediemur.

CAPVT. III.

In quo veræ sapientiæ & philosophiæ origo ac essentiale principium explicatur, naturaque & potestas ipsius realiter: idque paucis detegitur.

VT methodicé in hoc nostro negocio procedamus, restat jam, ut in loco priori Sapientiæ philosophiæque essentialis originem, fontem ac scaturiginem cum diligentia ex literarum sacrarum testimonijs perquiramus; definitionem naturamque ipsi maxime convenientem tum posteà majore cum facilitate exprimamus: Deinde ostendamus, quòd sit reale non modò philosophiæ veræ cum Scientijs ex ea dependentibus fundamentum; sed etiam mysteriorum sive arcanorum omnium absconditorum; imò verò rerum cunctarum, tam præteritarum, quàm futurarum revelatrix atque detectrix. Ad originem autem hujus sapientiæ sacrosanctæ quòd spectat, testimonio & consensu paginæ sacræ probabo, quòd illius fons sit ipse Deus, qui est Luminis Pater: Vnde patet, quòd sit sapientiæ
Baruch. 1. Daniel 2.21. mundanæ omnino opposita, quippe quæ est terrena & animalis. Hinc Apostolus: sapientiæ dator & inventor Deus est: & alibi: sapientia & fortitudo Domini sunt. Et Iob: Sapientia in antiquis est & in multo
Iob. 12.12. Proverb. 2.6. tempore prudentia. Et vir sapiens: Sapientiam dat dominus, ex ore ejus prudentia & scientia. Et alibi Sapientiam possidet Deus in principio viarum suarum, antequam quicquam faceret, à principio, ab Prov. 8.22.
æterno ordinata est. Concepta erat, cùm Ecclesi. 1. 4. Ecclesi. 24. 5.
nondum erant abyssi. Et Syriacus ait: Sa- Sap. 9. 10.
pientia à Deo profecta est & prior omnium est creata. Atque iterum: Ex ore altissimi prodij primo genita ante omnem creaturam. Et Salomon: Sapientia cœlitus mittitur de sanctis cœlis, ut mecum sit & mecum laboret. Et alibi tempus electionis, ipsius modum exaltationis, & viam separationis veritatis ipsius à falsitate seu figmen- Sap. 6. 24.
to, in his paucis, sed planè aureis, enucleat Salomon: Sapientiam Dei ab initio nativitatis investigabo & ponam in lucem, nec preteribo veritatem &c: Hisce quidem locis & multis alijs (quos brevitatis gratia omittam) patet, quòd sapientia, ex qua dependet vera & essentiales philosophia, sit omnium purissima & simplicissima, quatenus initium suum à Patre luminum ducit uti etiam expressé nos docet D. Iacobus.

Sequitur jam, ut: Quid sit Sapientia ista, & quomodo à Divinitate sit parta, secundum dicti Sapientis mentem explicemus: Sapientia (inquit) est vapor vir- Sap. 7. 25. 26.
tutis Dei & candor Lucis æternæ & speculum sine macula Dei Majestatis & imago

bonitatis illius. Et Apostolus: Christus est effulgentia gloriæ & character personæ Dei, qui sustinet omnia verbo suo potenti: [Heb.1.3.] Quibus discernere queamus, quám immanis sit differentia inter falsam seu mundanam & sapientiam terrenam Ethnicorum, atque illam veram, synceram & essentialem, cujus radix est Deus, quatenus ejus fons est verbum seu vox Patris luminum. Sapientiæ fons (ait textus) est verbum in excelsis: & ingressus illius mandata æterna. [Eccles.1.6.] Existis igitur luculenter satis veré sapientibus liquet, quid sit sapientia illa æterna. Iam veró operam dabo, ut mirabiles ipsius virtutis operationesque catholicas vobis tã universaliter quám particulariter detegam, quibus agit & operatur per totam machinam mundi inque creaturis ejusdẽ: Ob istam etiam rationem dictus est Christus (qui est vera Sapientia) sustinere omnia verbo virtutis suæ. [Heb.1.3.] Verùm hæc omnipotens ipsius potentia in & super omnia per excellentiã hisce Philosophi & Theosophi Pauli verbis enucleatur. Christus (inquit) est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ: Quoniam in ipso condita sunt universa in cœlis & in terra, visibiliá & invisibilia; sive Throni sive Dominationes; sive Principatus, sive Potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes & omnia in ipso constant. etc: Quæ Apostoli Doctrina admodum aliena sive extranea Academicis illis procul dubio videbitur, qui Philosophiæ Ethnicorum rudimentis nimium confidunt, quippe quæ sapientiam nullam talem, nimirum cœlestem sive Dei verbum, nec quód mediante eo cœlum, terra & Intelligentæ Angelicæ sint creatæ, agnovit, aut quód in eo & per illud cuncta fuerunt & ad huc in suo statu existunt: Sed nobis præ supponit permultas naturas efficientes subalternas nimirum illas intelligentiarum, stellarum, elementorum, meteororum & similium, quas volunt operari omnia tam superius quam inferius ex semet ipsis: & mundum statuunt esse æternũ, hoc est, sine principio & fine: cúm é regione verâ & sacrâ istâ Philosophiâ doceamur, quód Deus omnia verbo seu Sapientia sua creaverit, quod ipse operetur omnia in omnibus, & quod sit omnia in omnibus: Nam textus prædictus expressé ait, quod omnia in ipso constant. [Coloss.2.] Sed ad propositum: Præcedens antiquitatẽ & virtutem hujus sapientis textus videtur confirmare hoc: Sapientiã (inquit) possidebat Iehova Principio viæ suæ ante operam suã ante ullũ tẽpus ante ullum seculũ: [Prov.8.22.] Cum nullæ essent abyssi, edita erat: cum nulli essent fontes, abundantes aquis: ante montes fundati essent: cùm nondum fecerat Iehova terram: Cum aptaret cœlos ibi erat: Cúm statueret ambitum in superficie abyssi: cúm fortificaret superiores nubes superné: Quando roborabat fontes abyssi: quando ponebat mari statutum suum: Quando statuebat ambitum in superficie abyssi: cum fortificaret superiores nubes superné: quando roborabat fontes abyssi: Cum statueret fundamenta terræ, erat sapientia apud eum cuncta componens &c: Quo sermonis filo, primúm antiquitatem istius sapientiæ sacrosanctæ depingit & tum posteá docet, ipsam fuisse cœli & terræ, & consequenter cujuslibet reicreatæ, sive sit invisibilis, sive visibilis compositrix. Hoc totum cum sensu & opinione philosophi sacri Moysis convenit, ut pote qui agnoscit in primo ordine, Abyssum fuisse sine forma. In secundo narrat, materiam hujus abyssi fuisse informem atque inanem præsentiâ istius Spiritus divini: Elohim Ruach universaliter fuisse informatam & aquarum nomine insignitam: In serie tertia ostendit, quomodo operatione & actu istius Spiritus Divini & essentialis sive Vocis seu Verbi FIAT ab omnipotente prolati, efficacissima illa creatura Lux, quasi forma creata, esset ab origine in aquarum massam producta: Quarto loco docet, quód spagyrica secunda vice editi virtute, aquæ superiores per interpositionem firmamenti ab inferioribus essent divisæ, atque ita per secundũ FIAT statuti sunt cœli, queádmodum illo ipso Dei verbo tertia serie emissæ aquæ inferiores in Elementa essent dispositæ: Vel potius unicum mundi inferioris Elementum aqueum quadrifarié, seu in quadruplicem spiritus seu ventorum naturam alteratum, quas naturas in uno eodemque elemento seu Spiritu aqueo sic alteratas Ethnici Elementá dictitarunt: Nonne videtur psaltes hoc idem hisce verbis [Psal.32.6.] paucis asseverare? Verbo (ait) Domini firmati sunt cœli & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum? Atque iterum: In sapientia omnia fecisti. [Psal.103.24.] Et D. Petrus: Cœli erant [2.Pet.3.5.] prius & terra ex aqua & in aqua existentes [1.Iohan 1.] Verbo Dei. similiter D. Iohannes: Ab eo omnia sunt facta & sine eo factum erat nihil: Mundus nimirum ab ipso spiritu luminoso factus est & mundus non novit eum. Et Salomon: Sapientiâ Deus fundavit cœlos, stabilivit terram in prudentia: [Prov.3.19.] Denique tota harmonia paginæ sacræ (quam hoc in loco recitare longum nimis foret) hoc idem expressé videtur confirmare, videlicet, quod rei cujuscunque naturæ sive conditionis esset facta, disposita, & completa, per, & mediante virtute, sive emanationem istam divinam, quæ est divinus ille actus, cujus radix est verbum: Ex ipso (ait divus Paulus) per ipsum & in ipso sunt omnia: Sed quoniam nonnulli (sat scio) hujus mundi replicabunt, quód, etiamsi sit verum, quod Deus divino suo spiritu sine verbo creaverit omnia, tamen non sequitur ipsum immediaté agere & essentialiter existere in requalibet: verum postquam spiritus iste æternæ sapientiæ creaturæ cuilibet virtutem increationepeculiarem assignasset; tunc restat, ut creatura agat per se, hoc est,

ſtat, ut creatura agat per ſe, hoc eſt, libero quodam arbitrio ſeu voluntate propria, quæ dividitur abſolutè & diſtinguitur planè ab immediato actu Divinitatis. Hiſce ſibi malè conſtantibus, juxta fundatas noſtras in Divinitate regulas ſive canones reſpondeo, quòd eſſentia divina ſit individua: Quare evidens eſt, quòd Deus non ſolcat actum ullum eſſentialem, cujuſmodi eſt anima, vita & functiones exinde dependentes cuiquam creaturarum impartire, quæ ab ipſius natura diſcontinuari aut ſeparari queat, juxta axioma illud: quod dedit Deus, nunquam dimiſit. Atque ob iſtam rationem Chriſtus, qui eſt æternus ſapientiæ ſpiritus, dicitur omnia implere. Imo verò (replicabit mundanus iſtius ſeculi ſapiens) qui homines à ſimplici veritate diſtinctionibus vanis diſtrahere aggreditur: iſta præſentia divinitatis ineſt omni rei virtualiter & non eſſentialiter ſeu ſubſtantialiter. Cui ego: libenter ſcire velim (diſtinctiones ejuſmodi academicas pro nihilo exiſtimans) Nam D. Paulus mandat Timotheo: ſi quis, ait, doceat doctrinam aliam & non accedat ad ſermones ſanos Domini noſtri Ieſus Chriſti & ad doctrinam timoris Dei, is eſt, qui ſe extollit, & cum nihil ſciat, ſed infirmus eſt circa diſputationem & quæſtionem verborum, ex quibus fit invidia & contentio & maledicentia & ſuſpitio mala: Et attritio, filiorum hominis, quorum corrupta mens eſt, & deſtituuntur veritate & putant, quòd quæſtus ſit reverentia Dei. Tu autem elonga te ab iſtis: Libenter (dico) velim ſcire, an virtus Dei non ſit ejus eſſentia, aut an una ab altera diſtingui aut ſeparari queat? Si autem reſpondeat, quod virtus divina non ſit eſſentia, ſed accidens, pro certo credendum eſt, tale reſponſum eſſe erroneum. Cum ſit manifeſtum atque ipſis etiam Iudæis & gentilibus notum, quòd Deus ab omni accidente ſit liber, quippe qui eſt eſſentia omnium eſſentialiſſima in ſe & per ſe exiſtens, nulli accidenti obnoxia. Porro ubi actus ejus eſſentialis adeſt, ibi etiam eſt ejus virtus, & ubi ejus virtus, ibi pariter adeſt ejus eſſentia: Quod quidem ni eſſet, verbum Dei ſive actus divinus, cujus eſt omnia vivificare; omnemque creaturam reddere agilem atque mobilem, videretur eſſe nihil, niſi merum accidens; imò verò accidens à divina eſſen-
Pſal.32.6. tia diviſum: quod quidem quam foret abſurdum, radicis ipſius immortalitas arguit: Nam David textu prædicto habet: ſpiritu ab ore ejus omnis virtus eorum, nimirum cœlorum &c. Credo neminem eſſe adeò mentis inopem, ut virtutem iſtam pro accidente habeat: Sequitur ergo, quod virtus divina ſit idem, quod eſſentia divina, & per conſequens in ipſo Deo & à Deo, hoc eſt, à ſpiritu divino nunquam diviſa.
Sap.7.25.26. Sed quid plura? Cùm hoc expreſſè à ſcripturis confirmatum habemus: Spiritus (ait Salomon) eſt vapor virtutis Dei & ſyncerus fluxus á gloria Omnipotentis & ſplendor à luce æterna &c. Quid? An virtutem vel ſplendorem iſtum à luce æterna procedentem dicemus accidens, cùm ſit ſpiritus ſapientię ſanctus, ut fatetur ſapiens? Hinc etiã divus Paulus loco antea citato: In ipſo condita ſunt univerſa in cœlis & in terra, Coloſſ.1 16. Ioh.1.
tam viſibilia, quam inviſibilia omnia in ipſo & per ipſum creata ſunt & omnia conſiſtunt in ipſo &c. Quibus patet, quòd extra illum, ſpiritũ ſit nihil. Et Iohannes: In verbo erat vita &c. Et per conſequens liquet, quòd creatura ſit continuata & annexa divinitati per vinculum divinæ iſtius naturæ, hoc eſt, per unũ & eundẽ ſpiritum Vitę; qui ineſt ei, ſine quo nexu, unione vel relatione ad invicẽ impoſſibile eſt, ut creatura poſſit momento temporis exiſtere: Hinc igitur dicit pſalmiſta Regius: Omnes creaturæ in Pſal.104.24. &c.
te expectationẽ habent, ut des eſcam ipſis in tempore ſuo: Te dante ipſis, colligunt; aperiente manum tuã ſatiuntur bono: Abſcondente faciem tuam conturbantur, recipiente ſpiritum eorum expirant; Emittente ſpiritum tuum, recreantur bono &c. Quo videre liceat, quòd ſit actus iſtius ſapientiæ immediatus, qui facit creaturam vivere & exiſtere, & quòd ſit ea, quę operatur omnia: Nam ſcripturæ teſtantur, quòd Deus vivificat omnia: Et quòd in eo vivimus, movemur & ſumus, & non modò nos, ſed etiam omnis caro in genere, uti ex hoc ipſo textu colligimus: Atque etiam ex iſto Iobi teſtimonio: Si Deus apponens ad hominẽ animã ſuam, ſpiritum ſive flatum ejus ad ſe reciperet, deficeret & expiraret omnis caro Iob.34.14.
ſimul & homo in cinerẽ reverteretur &c. Ecce ergo lapidẽ Angularem, ſuper quem ædificatur omnis caro, & ſine quo ipſa in nihilũ redigitur. Porro Propheta, Deus dat flatum populo, qui eſt ſuper terram, & ſpiritum calcantibus eam &c. Quomodo (vos obſecro) poſſibile eſt, quòd iſte vitæ ſpiritus ſit in & cum omnibus præſens, atque ideò eſſentialiter in omni re, & tamẽ à ſua actione inmediata ceſſaret & requieſceret, cum ſit in ſe omnium velociſſimus, maximéque agilis & mobilis, ut à Salomone docemur? Sap.7.
Quòd iſte ſpiritus ſit omnibus præſens, in eo liquet, quatenus omnia agunt, moventur, & vivunt in ipſo & per ipſum: Nam Coloſſ.1.
textus ſuperior habet: Omnia in ipſo con- 1.Cor. 2.Petri.3.5.
ſtãt: Et alibi: ipſe operatur omnia in omni- Sap.12.1.
bus. Et D. Petrus: Cœli & terra & conſe- Pſal.139.7.
quẽter omnia, quæ erãt ex aqua conſiſtunt Verbo Dei. Et Salomon: Incorruptibilis Dei ſpiritus, in eſt omni rei: Atque ſpiritus diſciplinę ſanctus, implet terrarum orbem. Et pſaltes: Quò irem à ſpiritu tuo, aut quò à facie tua fugerem? Si aſcenderem cœlos, illic es, aut ſtratum ponerem in ſepulchro, ecce ades: Si aſſumerem alas auroræ habitaturus in extremitate maris, etiã illuc manus tua deduceret me & prehenderet me dextra tua: Sin autem dice-

rem, utique tenebræ velut crepusculo obvoluant me, atque nox est lux circa me, tenebræ quidem ita obtenebrare possunt, quin tu prævideas; sed nox ut dies illustrat &c. Quamobrem manifestum est, quòd sit realis spiritus Dei & non aliqua virtus accidentalis (uti nonnulli falsó imaginantur) qui implet omnia. De quo propheta Isaias hæc: Cœlum est sedes mea; terra autem scabellum pedum meorum: Et Ieremias: Cœlum & terram nunquid impleo. Iam verò ut sciatis, quomodo hoc fiat, sedulò verbo Davidis Regij auscultetis velim, dicentis: In sapientia omnia fecisti: repleta est terra possessione tua &c: hoc est, spiritu tuo, qui implet omnia, informat & in actum reducit omnia. Vnde etiam filius Syrach: sapientiam suam effudit Deus super omnia opera sua & super omnem carnem juxta datum suum, Ac si dixisset, quòd spiritus sit secundum plus vel minus in omni re, nimirum juxta illam proportionem, quam Creatori placuit, vel huic sive illi creaturæ eam assignare. Atque ista est ratio, quòd Salomon in alio loco asserit, sapientiam operari omnia, juxta illud etiam Apostoli supra dictum: Deus operatur omnia in omnibus: Quòd cùm ita sit, quid quæso obstat, quin audacter inferamus, quòd spiritus iste sit præsentialiter & essentialiter ubique, & per consequens in omni re? Quid plura, nonne nos docet Moyses egregius ille noster in philosophia sacra præceptor, quòd statutis cœlorum & Elementorum fundamentis quælibet creatura ex ipsis conflata, & in ipsis movens ac vivens; tam existentiam, quàm præservationem suam ab illo unico spiritu acciperet: videlicet, quod Sol, Luna & cætera cœli sydera, & semina rerum, & arbores, & herbæ, & omnia alia in genere vegetabilia, atque ex animali regno reptilia & quadrupedia, volatilia atque etiam ipse homo fuerint ab uno eodemque Spiritu creata: Verùm enim verò Deus majorem spiritus sui portionem homini assignavit, ut ampliori ipsius præsentia & possessione cætera animantia excelleret.

Ierem.23.24. Psal.104.24. Ecclesi.1,10. Sap.8,5.

Integrum hujus negocij philosophici scopum scriptis, uti à scripturis expressé & aperté recitatur, mandare nimis foret laboriosum: Nam si introspiciamus opera Moysis, libros Iosuæ & Iudicum legamus, historiam Regum & Chronicorum observemus, Narrationem Iobi auscultemus, Psalmos Davidis, proverbia & Ecclesiasten, Canticum Canticorum & Sapientiam Salomonis perquiramus: monumenta Prophetarum, subjectum Ecclesiastici atque Maccabæorum scrutemur, ac tàndem, relationes ac dicta Christi & Apostolorum cum diligentia animadvertamus; percipiemus evidenter, quòd ista sacra sapientia, cum essentialibus ipsius virtutibus, actibus & effectibus in vasta totius tam superni, quàm inferni mundi caritate sit basis & fundamentum totius doctrinæ & scientiæ, tam in rebus naturalibus, quàm supernaturalibus, seu potius, quæ concernunt actus Dei in tabernaculis suis creatis, seu aqueis tegumentis, quæ ipse vel induit vel exuit secundum voluntatem suam, uti scripta illa sacra ubique feré loci testantur.

Iam verò relictis generalibus ad particularia descendam, & ostendam, quomodo sit Sapientia ista æterna centralis fons & Lapis Angularis, in primis artium omnium: scilicet Theologiæ & Medicinæ, Astronomiæ, Musices, Arithmeticæ, Geometriæ, Rhetoricæ, ac tum postea, quomodo sciētia Meteorologica in ipsius actu & virtute dependeat: Deinde quaratione scientia Ethica seu Moralis & Gubernatio politica ab instructionibus & directionibus ipsius oriantur: Ac tandem declarabo, quomodo omnes actus secreti, revelationes mysticæ atque miraculosæ ab ipsa perficiantur; illum confirmando locum scripturæ, ubi dicitur: Cæteræ scientiæ sunt ancillæ hujus. De hisce ergo omnibus ordine in sequentibus.

CAPUT. IV.

In hoc capite probatur, quòd vera sophia seu sapientia sit basis & fundamentum omnium artium; & per consequens, quòd si ipsa homini debita inquisitione reveletur, ille ab ea quasi unica sapientissima & essentialissima magistra doceri atque erudiri potest.

Coloss.2.3. Prov.2.6. Eccles.24.46. Ioh.14.26. Ioh.16.13.

IN Christo (ait Apostolus) sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi: Et Salomon. Sapientiam dat Dominus, ex ore ejus prudentia & scientia: & Ecclesiasticus: Thesauri zabit super virum scientiam & intellectum justitiæ. Atque iterum: Ego doctrinam, quasi prophetiam effundam & relinquam illam quærentibus sapientiam: Et verbum incarnatum, seu Christus Iesus ait: Spiritus sanctus vos docebit omnia. Et alibi: Cum venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. Esdras gustavit de sapientia ista essentiali, induta vestè materiali, nimirum in forma poculi cujusdam ignei, cujus haustu adeò spiritu divino erat repletus, ut volumina sapientiæ per integros quadraginta dies dictaret: quorum omnium eà scriptis mandantes recordati sunt ejus scribæ. Et Salomon ait: Sapientiam optavi, & datus est mihi sensus: invocavi & venit in me spiritus sapientiæ. Sed ne istius mundi scrupulosi Sap.7.7.

losi discant, quòd verba ista Salomonis in sensu alio intelligantur, quàm illa earum scientiarum, quæ sub philosophia naturali comprehunduntur: Moneo ergo tales, ut pro meliori ipsorum directione ad sapientis documenta suas convertant mentes, qui satis apertè hisce dubitationem delere aggreditur: Spiritu (inquit) sapientiæ mihi datum est, ut cognoscerem constitutionem mundi & vim Elementorũ & Principium, medium & finem temporum, sol stitiorum mutationes, & varietates temporum seu tempestatum, & anni circuitus, & stellarum situs, & naturas animantium & animos seu iras bestiarũ, & ventorũ seu spirituum vim, & cogitationes hominum, & differentias plantarum & radicum facultates: Etiam cognovi, quæcunque sunt occulta & manifesta: omnium enim artifex me docuit sapientia &c. Ex quibus colligimus, quod hujusce spiritus divini revelatione, rex iste sapientissimus ad rerum & scientiarum omnium cognitionem pervenerit: Nam cum sapientia sit radix centralis, sive lapis Angularis omnium, quomodò est possibile, ut ad centri notitiam pertingamus, cùm circumferentiæ arcana ignoremus; idque præsertim cùm circumferentia seu externum rei sit nihil, præterquam illud solum, quod ordinatur & disponitur à centro. Et ob istam causam spiritus iste divinus haud immeritò à profundissimo Philosopho Hermete dicitur centrum cujuslibet rei, cujus circumferentia est nullibi, at nihilominus omnes in se comprehendit circumferentias. Ex prædicto igitur Salomonis sermone addiscere possumus inprimis quòd sapientia ipsi haud aliter, quàm Moysi abstrusa illa mysteria, quæ concernunt mundi fabricam revelârit: Secundò, quòd ipsum naturam & potestatem Elementorum cũ occulto actu & miraculosa generatione & proprietatibus meteororum, quæ fabricata sunt ex materia elementari docuerit: Tertiò quòd rationem & modum ortus & productionis ventorum, & Astronomicæ anni divisionis, & situs sive positionis stellarum in cœlo atque naturarum earum astrologicarum ei præbuerit. Quartò, quòd mysteria artis medicandi Præcipua aperuerit: Nam fatetur, se à sua magistra sapientia naturas omnium creaturarum & conditiones bestiarum, & differentias plantarum & facultates radicum didicisse. Quintò narrat, quòd mediante isto spiritu particeps esset factus rerum omnium occultarum seu abditarum & consequentiæ Mysteriorum Angelorum; imò verò & arcanorum ipsius Dei.

Sap. 7. 17.

THEOLOGIA. De mundo æterno.

Ad Theologiam autem quod attinet, constat ipsam à verbo *Theos* Deus & *Logos* sermo derivari, quasi sermo de Deo. Hæc alta scientia super divinas hasce etiam bases fundatur, unde sapiens: Spiritus sapientiæ trans feret seipsum in animas Sanctas & amicos Dei, & prophetas constituit: Nemin em enim diligit Deus, nisi eum, qui cum sapientia habitat. Iterum alibi: Sapientiam emittit Deus è sanctis cœlis, à throno gloriæ suæ mittit illam homini, ut præsens versetur secum in labore, ut cognoscat, quid gratum sit apud ipsum: Illa enim novit omnia. Ob hanc etiam rationem inquit sapientia: Ego illuminabo omnes sperantes in Domino. Et alibi: Ego sum liber vitæ, testamentum altissimi & agnitio veritatis. Et Salomon: Sapientiæ concupiscentia conducit ad regnum perpetuum. Atque iterum Sapientia doctrix est disciplinæ Dei & electrix operum illius, Et alibi: Per sapientiam habebo immortalitatem &c. Animo tædium foret, & lectori videretur fortasse superfluum, si plures Theologicæ doctrinæ confirmationes, quæ ab isto spiritu indicantur & manifestantur, hoc in loco enumerarem: Paucis dico, quòd iste esset Spiritus ille in Christo Carneo & Apostolis suis, qui fecit eorum organa corporea linguas videlicet loqui, mannusque & plumas mandare scriptis totam illam Theologicam doctrinam & sapientiam, quæ à novo testamento continetur: Atque etiam erat iste spiritus, qui sermones in veteri Testamento quasi oracula divinitatis per plena Patriarcharum & Prophetarum ora edidit. Quare opus est, ut ad ea quasi fontes Theologiæ literales retrospiciamus, quippe sub quorum typicis seu griphicis instructionibus occultus spiritus hujus secreti sensus delitescit; qui mediantibus mysticæ Theologiæ preceptis extrahi atque enucleari potest.

Sap. 7. 27.

Ecclesf. 24. 45.

Ecclesf. 24. 32.

Sap. 6. 21.
Sap. 8. 4.
Sap. 8. 13.

DE Mundo ANGELICO.
Coloss. 1. 16.
Coloss. 2. 9.
Ephes. 1. 20.

Procedam jam secundo loco ad scientiam illam, quam habere basin cum Theologia probabo, quæ ad mundum æviale spectat: In ipso (ait D. Paulus loco antea citato) condita sunt universa in cœlis, sive Dominationes, sive Throni, sive Principatus, sive Potestates. Et alibi: in Christo habitabat omnis plenitudo divinitatis corporaliter, qui est caput omnis Principatus & potestatis. Atque iterum: Christus constituitur ad dextram Dei in cœlestibus & super omnem Principatum & potestatem & virtutem & Dominationem &c. Quibus testimonijs atque alijs permultis ex sacra pagina collectis (quæ brevitatis causa omitto) probatur, quod nullum mysterium secretum inter angelorum societatem comprehendatur, sive illud spectat ad ipsorum creationem, sive essentiam, sive proprietates & virtutes sive denominationes, quæ non sunt in spiritus istius superexcellentis potestate, & scientia non existat, à quo etiam & per quem revelatur, illud hominibus: Nec quidem est mirum, si in ipsius velle sit omne in omni detegere: cùm notum sit à sapientibus, ipsum esse omnia in omnibus.

ASTRONOMIÆ. Quæ est suprema in

Iam verò ad proximum scalæ scientiarum gradum descendam, qui est Astronomia cujus natura essentialis super istius sapientissimi spiritus alas volare & ejus Basi

mundo temporali scientia. sive fundamento inniti videtur. Vnde filius Syrach: Sapientia in cœlis fecit, ut oriretur indeficiens lumen &c. & verisimile est (juxtra Prophetæ regij assertionẽ) quòd spiritus iste tabernaculum suum posuerit in sole: utcunque nonnulli haud sibi constantes locum istum in alium sensum & nihil ferè ad propositum interpretari videntur: Nam ille ipse spiritus in sua propria persona loquendo, dicit: Ego sapientia gyrum cœli circumini sola: Ac si dixisset, Ego in meo tabernaculo solari per cœli circuitum ambulavi. Et psaltes: Deus in sapientia sua numerat multitudinem stellarum, & omnibus ijs assignat nomina. Magnus Dominus noster, magna virtus ejus & sapientiæ ejus non est numerus &c: Quare manifestum est, quod si in sapientia sua seu per istum suum spiritum stellæ numerarentur, & nominibus proprijs vocarentur; sequitur etiã, quòd earũ virtutes, cursus & proprietates in ipso sint optimè cognitæ, quippe àquo fuerunt ab origine creatæ, ordinatæ, & in eodem, quo nunc existunt statu præservatæ: Nam David Rex confirmat, quod quælibet in cœlo virtus ab isto Dei spiritu procedat. Et Esdras: Stellæ fundatæ sunt in verbo Dei, qui novit numerum stellarum: In hoc etiam respectu Propheta Baruch; stellæ dederunt lumen in custodijs suis & lætatæ sunt ad jussum Dei. Atque hinc erat quòd, cùm spiritus iste pro Iosua pugnaret, solum fecerit fixè in cœlo per aliquot horas stare. Porro etiam splendorem solis in tenebras patiente Christo convertebat. Ad hujus etiam jussum stellæ adversus Sisaram pugnaverunt &c. Vnde liquet, quòd, ut cœli & stellæ erant in principio ab isto spiritu creati & animati, ut pro organis ad mundum inferiorem seu sublunarem ad ministrandum inservirent: ita etiam ultra communem Naturæ microcosmicę cursum seu modum, possunt pro voluntate & imperio istius spiritus omnipotentis (qui agit in ijs haud aliter, quàm anima in corpore) à propria & consueta sua actione diverti; videlicet tam motum suum, quàm lucis & spiritus sui influentialis activitatem alterando. Ad stellas verò fixas quod attinet, Iob in persona istius spiritus hæc. Nunquid ligare poteris manibus tuis fructus delicatos vergiliarum seu Pleiadum, vel serotinos fructus Orionis aperire facies? Nunquid exire facies Malaroth, seu signa cœlesta tempore suo & Arcturum cum stellis minoribus veluti filijs suis duces? Nunquid nosti statuta cœli? Nunquid pones dominium ejus in terra? &c: Ac si quis diceret, quòd nemo valeat cursum stellarum directè & pro certò intelligere, aut potestatem & virtutem influentiarum discernere sine spiritus istius sapientissimi assistentia & indicatione. Ob hanc ergo rationem videtur Salomon gloriari, quòd cursum anni & dispositiones stellarum & mutationes solstitiorum, doctrinâ istius spiritus omniscientis intelligeret si ergo Astronomiæ professor istud verum astrologiæ fundamentum non habeat, omnes procul dubio ejus prædictiones erunt falsæ & fabulosæ, vel saltem (ut plurimum) incertæ & mendaces, ut in Astrologis vulgaribus videre licet.

Marginal references (left column): Ecclesi.24.6. Psal.18.5. Ecclesi.146.4. Psalm.32.6. 4.Esdr.6.17. Baruch.3.34. Iosuah.10.13. Math.27.45. Iudic.5.20. Iob.38.a.31. Sap.7.10.

Sequitur, ut de scientijs ad inferiorem mundi temporalis regionem spectantibus verba in loco proximo faciamus, quo rationem operationis spiritus istius Catholici ad meteororum multiformium productionem in Catholico Elementari regno ostendamus. METEOROLOGA in temporali elementari mundo

Pro actu & operatione istius æterni actoris & motoris in Aëre, Aqua & terra quasi in uno Catholico elemento seu spiritu sublunari humido, ad meteorum productionem. Hæc etiam à libro sacrosancto: Deus Sapientiâ sua aptat pondus aëri, & appendit aquas in mensura, & facit pluviæ statuta, & viam fulgitro tonitruum &c. Quo sermonis filo arguit Iob, quod Iob.28.25. hic spiritus æternus, in quo est tam contractionis, & condensationis, quam dilatationis & rarefactionis vigor & potestas: Potest pro voluntate sua aërem vel spissiorem & ponderosiorem condensatione & consequenter in nobis consistentiam reddere, vel eum in substantiam tenuiorem & subtiliorem dilatando seu rarefaciendo in formam fulguris sive corruscationis reducere. Quare sciendũ est, quòd in omnibus istiusmodi mutationibus, formæ hujus varietatẽ ab actore sive alteratore isto accipiat; idque juxta voluntatem ipsius, qui est rerum omnium dispositor sive ordinator: Atque ita nubes, fulgur, Tonitru, cometa, Gelu, Nix Grando, glacies &c. id genus alia assidue ab istius spiritus actu creantur & in hoc mundo sublunari producuntur. Nonne hæc omnia à sacra scriptura habemus confirmata? Sapientiâ Dei (ait Sapiens) eruperunt abyssi, & nubis rore concrescunt. Et Syriachus in persona dicti spiritus: Ego sapientia, sicut nebula texi omnem terram. Iterum: Ego in altissimis habitavi & thronus meus est columna nubis. Et Iob: Deus nubes effecit sapientiâ. Et David: ipse educit nubes ab extremo terræ, fulgura in pluviam facit. Producit ventos de thesauris suis. Et alibi: Verbo suo quam celerrimé excurente & sermone suo in terra emisso, edit Deus nivem, sicut lanam, & pruinam, sicut cineres dispergit, Coram furore ejus quis consistat? &c: Sunt profectò multa centena aliorum locorum, quæ ex libro veritatis citari queant ad probandum, quod omnis meteorologia vera fundatur super istum spiritum: Sed quoniam uberius libro hujus ultimo de hoc subjecto agemus, in quo veram Meteororum historiam non modò recitavimus, sed etiam Meteorologiæ Aristotelicæ errores & falsitates detegimus

Marginal references (right column): Prov.3.20. Ecclesi.24.6. Ecclesi.24.7. Iob.28.25. Psalm.134.7. Psal.147.15.

mus & plura de ijs non dicam. Denique cum hac Salomonis confessione membrum hoc concludam. Novi (inquit) virtutes Elementorum & varietates temporum sive tempestatum & ventorum seu spirituum vires: Nam omnium artifex me docuit sa- Sap.7.a 17. pientia. Vnde manifestum est, quòd ipsa, quæ erat meteororum fabricatrix & per consequens in naturarum ipsorum inprimis cognitione est versata, ipsa (dico) Salomonem in eorum mysterijs instrueret.

MEDICINA. Restat nunc, ut de Medecina sive curandi arte pauca dicamus: Ad istam scientiam Eccl.38.2. præstantissimam quod pertinet, sapiens dicit: A Deo est omnis medela &c: Quod cum ita sit, evidens est, quod præcipuus in arte curandi actus sit immediatè ab isto spiritu, quare Propheta Regius: Misit ver- Psal.106.20. Sap.16.11. bum suum & sanavit eos, & eripuit eos de interitionibus eorum. Et Salomon: Neque herba, neque malagma sanavit eos, sed tuus domine, sermo, qui sanat omnia &c. Observa bene. Verbum seu sermo tuus (ait textus) qui sanat omnia: At divinum istud verbum est radix sive fons istius spiritus æterni, & consequenter basis & fundatio curationis, consistit in ipso: unde sequitur, quòd omnis curandi virtus procedat ab eo: Nam etiam hoc idem cum sensu Apostoli convenit: Discrimina, seu divisiones, ait, sunt gratiarum, sed idem spiritus: Divisiones operationum, idem verò Deus, qui operatur omnia in omnibus: Alij quidem per spiritum datur sermo sapientiæ; alij veró sermo scientiæ secundum eun- 1.Cor.12.4.9. dem spiritum; Alij fides per eundem spiritū &c; alij dona sanationis per eundē spiritum; Iam verò, quod spiritus iste omnipotens & omneoperans sit ille, qui vitam at- Prover.2.7. Prover.3.16. tribuat creaturæ, ex multis sacræ scripturæ locis confirmatur: Nam inquit sapiens: Sapientia custodiet salutem. Et iterum: In sapientiæ dextra est longitudo dierum: Est lignum vitæ omnibus, qui apprehenderunt eam &c. Atque hoc tam de animo, quam de corpore est intelligendum: Quemadmodum in curationibus à Christo & Apo- Prov.8.35. stolis ejus feliciter peractis apparebat, qui eas mediante spiritu isto complebant. Porro, sapientiam (ait salomon) qui inve- Sap.10.9. Sap.9.19. niet, inveniet vitam & hauriet salutem à Domino. Et alibi: Ipsa hos qui se observant à doloribus, liberabit. Atque iterum: Per sapientiam nati sunt, quicunque placuerunt tibi, ô Domine, à Principio &c: Imò verò quilibet prudens lector considerare dubet, nullum esse animal, vegetabile, aut minerale in medicinæ arte, usurpatum, Eccl.38.4. quod actum suum curativū non immediatè ab isto spiritu habeat & receperit. Propter hanc ergo causam Syrachus Altissimus de terra creavit medicinam, & vir prudens non abhorrebit eam. Quo contextu observandum est, primum quod arbores, herbæ, radices atque etiam mineralia, cum sint terrigena fuerint à Deo ab origine mundi pro curatione hominum ordinata: ac tunc postea, quod actus in ipsis salutiferus eis à spiritu isto incorruptibili sit impertitus: Quippe qui dicitur inesse omni rei, & operari in ijs omnia, tametsi varieformiter notetur in ipsis agere, ut Apostolus loco ante citato videtur assevera- re, confirmans prædictam sapientis asserti- Sap.16.12. onem, quæ est, quod Deus verbo suo sanat omnia. Si ergo verbum sanet omnia, tunc nihil sanare potest, quam mediante verbo sive spiritu sapientiæ, cujus fons est Verbum (uti antea est dictum) sed cum incorruptibilis iste spiritus sit in omni re, & cum sit omni re hujus mundi agilior & mobi- Sap.12.1. lior; & cum respectu suę puritatis per om- Sap.7.24. nia penetret, & per consequens in omnibus operetur: Quid, obsecro, me aut ullum Christianum impediet, dicere, quód Deus operetur omnia in omnibus, mediante Verbo per se & immediaté, & consequenter, quòd nulla creatura agere potest ex se ipso & per se ipsam: uti absurda est illa Peripateticorum doctrina, nos falsó (corda syncerorum Christianorum à veritate creatoris seducentes) instruit. Nam erroneis hujusmodi illius rudimentis homines pios allicere tentat, ut à Deo omnia creante, & qui est omne in omni, derogent, quo creaturæ (quæ sine verbi præsentia plané nihil sunt) sibi absolutam & per se agendi & operandi potestatem arrogent, quod quidem, ut melius præstare queat, multarum essentialium & distinctorum subalternatorum agentium meminit (ut antea dictum est) quæ omnia actiones & operationes habere fingit per se, hoc est, sine ope alterius, quod existant, agant & operentur: cujusmodi sunt Sol, Stellæ, venti, Elementa, seu potius Elementum Catholicum multiformiter informatum, & creaturæ tam perfecté, quàm imperfecté mixtæ. Certé in hoc faciendo deludit mundum, ipsum efficiens credere, quòd organum seu instrumentum agat essentialiter per se & non centraliter & divinitus orta virtus, quæ est cujus libet creaturæ fundamentum, & insignis summi philosophorum boni character sive meta, adversus quam veræ philosophię amator collimat. Hęc ergo est ratio) quòd Salomon, Prophetę, & Christus cum sanctis suis Apostolis Christianos omnes exhortantur, ut sint verę sapientię amatores, ut pote in qua est omnis actus tam intellectualis ad mentem humanam ad scientię & sapientię culmen sublimans, quàm materialis nimirum ille, qui opera- Sap.7.a 20. tur ad vivificationem, vegetationem, & multiplicationem. Sed de isto alibi latius, concludendo hujus capitis membrum cum ista confessione Salomonis: Naturas, ait, animalium & iras bestiarum &c. differentias virgultorum & virtutes radicum atque etiam quę sunt occulta & manifestata mihi patefecit omnium artifex sapientia &c. Quibus arguit quòd sapientia herbis, ani-

malibus, & mineralibus virtutes eorum tam occultas, quàm apparentes imperti-verit; ille, dico, spiritus supremus, qui est omne in omni & operatur omnia in omnibus, & per consequens potest docere & in struere per revelationem externam, quid in creaturæ interno agit, & qua virtute in qualibet creatura operatur. Et quam vis Philosophi & Medici Ethnici ab effectu sola praxi percepto & observatione sensibili, quasi demonstratione à posteriore, occultas plantarum proprietates invenerint, exẽpli gratia, quod Tilia & Viscus Quercinum, Læoniæ Epilepsiam curent, & herba Herniaria respiciat rupturam Herniam dictam (unde suum nomen accepit) ut etiam tussilago (quatenus curare soleat tussim) & quòd Euphrasia oculorum caligini conferat, & inter animalia, quòd Buffo sistat sanguinem, pes Alsæi & ranæ voleant, ad morbum caducum, quòd scorpiones curent ictum Scorpionum &c. Tamen, quia fundamentis centralibus sympathiæ & antipathiæ, quæ consistunt in voluntate & Noluntate unius & ejusdem spiritus destituuntur, nullam aliam harum rerum mirabilium & abstrusarum rationem reddere possunt, præterquam, quod sint, proprietatis occultæ, & in fine nihil ulterius de hac reinferre possunt, præterquam, quód sint talia, quia talia, atque ita pro conclusione ab eruditis istis hujusmundi Doctoribus nihil accipimus, nisi Ignotum per Ignotius.

MVSICA. Quód etiam hujus spiritus actio & virtus in omni Musices specie versetur, nimirum tam in vulgari illa & artificiali, quàm in magis essentiali & mystica, sive sit macrecosmica sive microcosmica, non modó observatione communi, sed etiam inspectione magis interna elicere fas est: Ad harmoniam veró mundanam quod spectat, & ad rationem, quomodo quod libet Elementum sublunare, & quælibet sphæra super lunaris essentiali quadam concordiæ sympatheticæ specie disponuntur, tota scripturarum series videtur confirmare: nimirum quod ipsa mediante Spiritus divini actu perficiatur. Et præ cæteris Salomon ad mirabilẽ istius Spiritus effectum in harmonia mundana testatur in his verbis: In se Elementa dum convertuntur, sicut in organo qualitatis immutatur, & omnia suum sonum custodiunt. Sed Apostolus hoc totum cum majori excellentia & efficacia exprimit, dicens: In Christo condita sunt universa in cœlis & in terra & omnia visibilia & invisibilia, per ipsum & in ipso creata sunt, ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant: In ipso cõplacuit omnẽ plenitudinẽ Divinitatis in habitare, & per eum reconciliari omnia in ipso, pacificans per sanguinẽ crucis ejus, sive quæ in cœlis sive quæ in terris &c. Ecce hic perfectũ & Catholicũ Amoris, Sympathiæ, Harmoniæque fontem, & ille, qui non modó tollit discordantia mundi peccata, sed etiam cœlum & terram à discordia emundat & concordiatque harmonica pace seu amore symphoniaco pacifica sua virtute adornat: atque hinc est, quod spiritus iste à sapienti & mystico philosopho dicitur esse vinculum seu ligamentum Elementorum, mediante quo discordia mundi & microcosmi sive hominis Elementa in harmoniam decentem & unionem quietam constringuntur atque rediguntur: Ad imitationem ergo istius mundanæ consonantiæ Musices externæ concentus, nimirum illius tam vocalis quam instrumentalis typicé efformatur, quæ respectu veræ & synceræ istius Spiritus Symphoniæ se habet ut umbra ad subjectum illud, cujus est umbra; aut ut imago ad realem personam, cujus est imago.

Sap. 19. 17.

Coloss. 1. 19.

ARITHMETICA. GEOMETRIA. Iam venimus ad Arithmeticam & Geometriam, quas vir sapiens in isto suo sermone videtur includere: Omnia mensura, numero & pondere disposuisti seu temperasti ubi per mensurã intelligit progressus rei in longitudinem, latitudinem & profunditatem, ad Arithmeticam, Cossicam spectantes: Quàm mensuram spiritus iste omnipotens in sua emanatione facit à puncto in lineam; & à linea sive radice in quadratum & tandem à quadrato ad cubum, quasi à puncto seu termino à quo ad superficiem, & à superficie ad corpus seu terminum ad quem. Per numeros intelligit Arithmeticas illas dimensiones in progressione Arithmetica, quibus spiritus iste ab unitate in multitudinem est egressus: Verbi gratia ab 1. in 10, quasi ab æterno omnium rerum centro in statum ævialem sive Angelicum, quæ quidem progressio erat primus & omnium simplicissimus compositionis seu mixtionis gradus. Deinde a 10. ad 100, qui progressus multiplicativus denotat compositionem mundi temporalis: ac tandem à 100, seu Centenario ad 1000: Atque hæc progressio arguit creaturas ab elementis seu ex varijs Elementi Catholici alterationibus compositionem. Ita, ut quilibet Christianus ex istis videre queat, quomodo Deus sit omnia in omnibus & tamen extra omnia, atque (ut in textu est) in cœlo, in mari, in abysso & inferis. Ob istam causam Pythago rici omnia in tria ista principia Arithmetica 1. 2. 3. includebant, ex quibus 1 attribuerunt Deo in abstrusa sua existentia. 2 referebant omnium rerum materiæ: & 3. formæ mundi catholicæ: Sub istis ergo tribus res omnes sunt comprehensæ: De his autem uberiorem efficiam (Deo favente) mentionem in sectione secunda, ubi de essentialibus sympathiæ & Antipathiæ efficiam mentionem. Vir Patiens in persona Iehovæ sic loquitur: Vbinam eras, quando fundabam terram? Annuntia si nosti intelligentiam. Quis disposuit mensuras ejus, aut quis extendit super eam lineam? Super quo bases ejus defixæ sunt, aut quis jecit lapidem ejus Angularem. Quibus arguit, quod spiritus iste, qui est lapis Angularis

Sap. 11. 22.

Iob. 38. 4.

gularis seu omnium rerum Basis (nam sine eo nihil est factum aut existere potest, ut D. Iohannes testatur) non modò terra situm, dimensionem & positionem geometricam habuit; sed etiam Sol Cœlestis & Luna & Stellæ, & omnia tam in cœlo quàm in terra sua pondera, proportiones & magnitudines & situs in hoc mundo acquirunt. Imo quidem ipse aër secundum mensuras & proportiones varias in characteres seu imagines meteorologicas multiformes effingitur: Nam sacer textus habet: Deus sapientiâ aptat pondus aëri, & appendit aquas in mensura & facit pluviæ statuta & viam fulgetro tonitruum, &c.

RHETORICA. ORATORIA Sequitur, ut virtutem & potentiam ejus in scientia Rhetorica & arte Oratoria explicemus & probabimus paucis, ipsam esse exactissimam in illis docendis magistram, atque etiam essentialissimam in animabus seu spiritibus hominum motricem, ut pote cujus actu, homines planè muti & barbari redduntur eloquentes & efficaciter persuadentes; & quod amplius est, ipse est essentialis ille in oratorum voce & verbis spiritus, quo mediante auditorum animi ad attentionem & ad fidem sermonibus eorum adhibendam alliciuntur & attrahuntur: Nam Moyses colloquium cum divino isto spiritu habens: Non sum, ait, vir facundus, neque unquam autem fuit, ne quidem ex quo locutus es cum servo tuo, sed impedito ore & lingua sum. Tunc dixit Iehova ad illum: Quis statuit os hominum, aut quis statuere potest aut surdum aut mutum? Nonne ego, qui sum Iehova? Nunc itaque ito & ego adero ori tuo, & docebo te, quæ te loqui convenit &c. Quo docemur: quòd eloquentia & apta verborum dispositio & sententiæ & sermones, tam in rhetorico, quam in oratore sunt à Deo, cujus solius est facundiam dare aut adimere pro placito suo. Quare ait Euangelista erunt omnes docti à Deo. Et Propheta: universi filij tui sunt docti à Iehova. Verùm Christus exprimit hoc omne verbis adhuc magis expressis: Spiritus, inquit, sanctus, quem mittet Pater, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quæcunque dixero vobis. Iam verò quòd hic spiritus sit æterna illa sapientia, qui efficit & excitat functionem istam Rhetoricam atque Oratoriam in hominibus, scripturæ alibi docent: A peruit (ait Sapiens) os mutorum & linguas infantum fecit disertas. Et filius Syrach. Tanquam imbres mittit eloquia sapientia sapientis & in oratione confitebitur Domino &c. Possem hoc loco permulta alia ex sacra pagina proferre exempla, ad istam meam assertionem confirmandam: scilicet ad probandum, quòd Rhetorica eloquentia sit à bono isto sapientiæ spiritu: sed ea brevitatis gratia jam omittam, ut ad artes mechanicas transeam, quarum omnium inventiones probabo à boni istius spiritus instinctu & conductu ortum suum

Exod. 4. 10. Ioh. 6. 45. Isai. 54. 13. Ioh. 14. 26. Sap. 10. 21. Eccl. 39. 7.

habuisse, tametsi partim temporis vetustate, partimque invidia atque ignorantiâ hominum sint pro hodierno die conspurcatæ & commaculatæ.

ARTES MECHANICÆ. Pro artibus mechanicis sciendum, quòd ipsarum inventio & origo (ut diximus) fuerit ab inspiratione istius spiritus: Verbi gratia. Ars Sartoria sive convestitoria ab instructione hujusmodi spiritus procedebat: Hinc Iehova ad Moysem: Loqueris cunctis sapientibus corde, quos replevi sapientiæ spiritu, ut faciant vestes Aaroni, in quibus sanctificatus ministrat. Porro operis Aurifabrilis & gemmariorum artificij & fabrilignarij & sculptoris lignei inventis ab illo ipso fonte initium duxit, quare dixit Iehova Moysi: Ecce vocavi Bezaliel & implevi eum cum spiritu Dei, Sapientia & intelligentia & scientia in omni opere, & ad excogitandum, quicquid fabrifieri potest ex auro, argento & ære, marmore & gemmis & diversitate lignorum, dedique ei socium Ooliab & in corde omnis eruditi posui sapientiam, ut faciant cuncta, quæ præcepi tibi &c. Quibus evidens est, quod cujuslibet vera artis mechanicæ scientia sit in spiritu Dei, in cujus sola potestate est docere homines omnia. At hoc totum alibi planius exprimitur: Dicit enim Moyses filijs Israel; Ecce vocavit Dominus Bazaleel, implevitque eum spiritu Dei, sapientiâ & intelligentiâ & scientiâ & omni doctrinâ ad excogitandum & faciendum opus in auro & argento & ære & ferro, sculpendisque lapidibus & opere carpentario. Quicquid fabrè adinveniri potest, dedit in corde ejus: Ooliab quoque ambos erudivit sapientiâ, ut faciat opera abietarij, polymitarij at Plumarij de Hyacintho, & Purpura Coccoque bis tincto & bysso & texant omnia &c. Præterea legimus, quod Noë esset in Arcæ structura ab isto spiritu instructus: Nam textus ait: Sanavit sapientia terram per contemptibile lignum justum gubernans. Mediante ea ars Musica erat revelata Tubali: Textus enim habet: Tubal fuit Pater Canentium Cithara & organo. Et Tubal: Cain erat primus operum ferreorum & æreorum inventor. Et Ada. Iubal erat Tabernaculorum artis pastoralis Pater & author: Concludimus, quòd nulla sit vera ars mechanica, quæ suam ab isto omnipotente spiritu non habet ortum, cujus est solius docere omnia.

Exod. 28. Exod. 31. Exod. 35. 30. Sap 10. 4.

ETHICA. Porro etiam, quod vera Moralis philosophia sit in ista sapientia radicata ex toto sacrarum scripturarum sanctarum filo est observandum: Erat enim vox istius spiritus essentialis, quæ mundum Christianum per os & linguam Christi docebat, ut sequeretur bonum & evitaret malum. Ex ore etiam sapientis hæc: Sapientia servat semitas justitiæ, vias sanctorum custodiens: Per eam intelliges justitiam & judicium, æquitatem & omnem semitam bonam si intraverit cor tuum concilium, custodiet te,

Prov. 2. 7.

Prov 2.9. Prov.7.5. prudentia servabit te, per eam eruêris à via mala: Custodiet te prudentia à muliere extranea. Et alibi: Sapientia docet temperantiam, prudentiam, justitiam & fortitudinem, quibus utilius nihil in vita hominibus, Et iterum? Sapientia est concilium, Sap.8.7. æquitas, prudentia & fortitudo &c. quibus verbis virtutes quatuor cardinales recitantur, quæ sunt fortissimæ totius philosophiæ moralis columnæ: Nam in concilio temperantia est consideranda; & tunc aderit justitia, prudentia & fortitudo: Iterum filius Syrach: In Sapientia est decor vitæ & qui operantur in ea non peccabunt &c. Eccless.6.3. Iam sciendum, quòd peccatum sit transgressio legis, & lex Moysaica fundatur tam super morales civilitatis illius canones, quæ debent esse inter unum & alium hominem, quàm in debita Dei observantia & timore. Et Salomon: Cum Sapientia venerunt mihi omnia bona & innumerabilis honestas per mànus illius. Verùm hæc luculentius ad huc & ad vivum magis exprimitur nobis in textu anteà citato: Sapientiæ labores magnas habet virtutes; sobrietatem enim & prudentiam justitiam & virtutem docet, quibus in vita nihil hominibus utilius. Quibus testimonijs cum mille alijs (quæ hoc in loco recitare non est opus) evidens est, quòd unica moralis philosophiæ magistra & doctrix sit ille Sapientiæ spiritus, qui descendit à Patre Luminis.

POLITIA. Ad gubernationem verò politicam (quæ ad reges, principes & magistratus hujus terræ spectat) quod attinet, invenimus etiam ex literarum sacrarum veritate, quòd originem & radicem suam habeat in spiritu prædicto Sapientiæ seu disciplinæ sancto. Hinc ergo ait unus textus: Sapientia facit regem, vt digné regnet in populum. 2.Chron.1.10 Et Salomon: Sapientiâ Reges regnant & Prov.8.15. legum conditores justa decernunt: Item. Sapientiâ principes imperant, & potentiâ decernunt justitiam. Et alibi: Sapientia Eccless.9.18. melior est, quàm arma bellica. Eccless.4.16. Iterum: Sapientiam qui audit, judicabit gentes: Et alibi: Sapientia ministrabit in medio Magnatum & in conspectu præsidis apparebit. Et Salomon: ob sapientiam habebam claritatem apud turbas & honorem apud seniores: juvenis acutus inveniar judicio, in conspectu potentum admirabilis ero. Sap 8.10. Iterum, per sapientiam disponam populos, & Sap.8.14. nationes mihi erunt subditæ. Sap.9.12. Atque iterum: Sapientem timebunt audientes regis horrendi. Ob sapientiam multitudini videbitur bonus. Et alibi: Sapientia deducit me, ut disponam populum tuum justé. Hisce ergo & multis alijs hîc brevitatis causa emittendis apparet, quòd Sapientia divina sit sola & salutifera in rempublicam gubernatrix & directrix: & quòd ubi viæ ejus à rege despiciantur in republica, ibi opus est credere, quòd talis gubernatio, ut pote à Sapientia mundana parta, debet esse terrena, mala & diabolica, & non secundum leges & regulas divinas.

Iamque caput istud cum miraculosis & supernaturalibus illis effectibus, quos producit spiritus iste admirabilis, concludam. MIRACVLA. PROPHETIA. Instructione hujus spiritus actus admirabiles & supra captum & rationem humanam in mundum producuntur: Nam, qui de divina ista essentia participat, ipsamque suæ naturæ valet adaptare, is procul dubio in ea & per eam mirabilia coram hominibus præstare potest: Dicitur enim, quòd sapientia intraverit in animam servi Dei Sap.10.16. Moysis, ita ut steterit coram regibus potentibus & horrendis in portentis & signis. Transtulit Israëlem per mare rubrum & inimicos demersit. Et alibi: Sapientia multiplicem experientiam docet: Nam scit illa Sap.8.8. præterita, de futuris æstimat, scit versutias sermonum & solutiones ænigmatum; signa & monstra, antequam fiant, præsagit, eventus quoque temporum & seculorum &c: Mediante ista etiam Daniel somnium regis exposuit, & Iosephus visionem Pharaonis: Hujus revelatione prophetæ de futuris, Prophetârunt. Christus & Apostoli atque etiam Elias & Elisæus ægrotos curaverunt desperatos, & mortuos ad vitam restituerunt: dæmones ex corporibus humanis ejecerunt, aquam in vinum transmutârunt, quinque mille homines quinque panibus & duobus piscibus nutrierunt, & farinam atque oleum multiplicaverunt; arcanos hostium sermones & intentiones detexerunt; per istum spiritum à loco ad locum mirabiliter vectitiunt: ventos compescuit per eum Christus & super aquis ambulavit, à mortuis resurrexit, intravit portam clausis januis, in monte erat transfiguratus, & terræ motus factus est horribilis; & Sol præter naturæ communis leges est lumine orbatus. Sed procedamus: Spiritus iste 1.Cor.2.10. (teste Apostolo) scrutatur omnia, etiam Rom.15.18. profunda Dei. Daniel.2.22. Et textus alibi: signa & præstigia in virtute Spiritus sancti effecit Christus per Paulum. Per hunc spiritum Adam habuit virtutem continendi omnia: Et Propheta Daniel hæc: Ipse revelat profundum & abscondita, & novit, in tenebris constituta, & lux cum eo est. Quod cum ita sit, perspicuè liquet, quòd nulla sit vera & genuina ars seu scientia, sive sit manifesta, sive abstrusa & mystica, quæ ab istius veræ sapientiæ doctrina non est derivata, ut pote sine qua nihil reale seu essentiale potest in arte vel sciri vel acquiri.

CAPVT. V.

CAPUT. V.

De sapientiâ falsa, spuriâ philosophiâ, philosophoque adulterino cum characteribus eorundem.

IAm verò cùm veræ sapientiæ & consequenter philosophiæ & Philosophi puri naturam seu assentiam satis luculenter explicaverim, conveniens erit, ut falsam & adulterinam hujus mundi sapientiam cum Philosophia, quæ fundatur super eam describam, simul atque signa & characteres non modò hujuse sapientiæ & Philosophiæ immundæ, sed etiam Philosophi, qui in ea & ab ea quasi spurias enutritur & educatur. Apostolus ait, quòd vera sapientia, quæ à Patre luminis oritur, est pura, pacifica, benigna, suasibilis, misericordiæ & fructus boni plena; non judicās, sine æmulatione aut hyprocrisi: At è regione asserit, quòd illa sapientia, quæ est ab infra, & non à Patre Luminis, sit terrena, animalis, Diabolica & contradicens veritati: & Consequenter est litigiosa, immodesta, non suasibilis, bono fructu destituta atque æmulationis, contentionis & disputationis plena: Vt ergo basis seu fundatio prioris philosophiæ est Iesus Christus; ut pote qui est vera sapientia: Ita quidem fundamentum posterioris, est hominum mundanorum traditio & inventio præstigiosis Diaboli suggestionibus animata, ut hac via lites, disputationes, & oppositionem faceret in hoc mundo: Hinc dixit divinus ille Philosophus in ponendo differentiam inter duo ista opposita: In Christo sunt omnes Thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi &c: Qua verborum serie asseverare videtur D. Paulus, quòd omnis sapientia & scientia & consequenter Philosophia vera, scientiæque omnes synceræ, quæ ab ea derivantur & in ea comprehunduntur, continentur & sunt quærendæ & inveniendæ in Christo, qui est æterna illa sapientia, & lapis verè Angularis, qui implet, informat, & vivificat omnia, & nulla hominum industria in vana mundi & Ethnicorum scientia & sapientia investiganda, quippe, quæ est fallax & vix probabilitatis facie ornata, quatenus obscuris & erroneis mundanorum præceptis & non Christi spiritualibus ordinationibus innixa. Et propter istam rationē Apostolus condemnat Philosophiam verbis generalibus, agnoscit inspectione magis peculiari, quòd amor veræ sapientiæ, atque ideò ipsius Amator sit respiciendus & honore summo à sapiētibus reverendus. Quare certum est, quod per Philosophiam intelligat mundanæ sapientiæ studium. Nam ibi loci confitetur, Christum esse veram Sapientiam, ut pote in quo habitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter. Quare sequitur, quòd talis Sapientiæ amatorem seu amicum summo opere collaudet, & per consequentiam Philosophiam, quæ super tali basi, tali lapide, inquam, Angulari erigitur disprobare nesciet: Quibus evidens est, quòd duplicem Philosophiam in isto Textu intendit, & quod cautelam, quam dedit Colossionibus in evitanda philosophia & vana fallacia, solummodò illam indicavit Atheniensium, quæ ex tradione hominum & secundū elementa mundi est parta. Verum eam approbare videbatur, quæ super Christū erat stabilita. Quare ait Textus (& non secundum Christum &c:) & ibidem rationem, cur talis Philosophia sit imprimis amplectenda, ostendit: Quià, inquit, in eo habitat plenitudo omnis Divinitatis corporaliter: & per consequens ipsa ait illa sapientia à Patre Luminis descendens, super qua fundata est omnis creatura; sequitur ergo, ut is, qui est *Theophilos*, seu Christi Philus sit verus Philosophus, quoniam ipse est verà illa sapientia, quæ revera est radix & basis rerum omnium. Sensus ergo hujusce loci Apostoli est, quod Vox Philosophia, cùm esset vocabulum juxta Ethnicorum inventionem, ideò reijcienda erat respectu rudimentorum & regularum ejusdem erronearum: Quatenus facta & fabricata erat juxta traditionem hominum infidelium, quæ Christianos ipsos & multò magis Ethnicos sive gentiles in errores & à vera Dei cognitione deducit, quàm ut eos in viam veritatis & divinorum scientiam dirigat: Et ob hanc causam, multi fariæ Idololatriæ conditio est orta, quæ ut causa est neglectus veri cultus creatoris. Imò verò & contemptus nominis ejus: adeò, ut ad venerationem & cultum creaturarum loco creatoris, per quem ipsæ vivunt & existunt, incitentur. Hinc ergo est, quòd admonemur, ut ejusmodi philosophiam summoperè evitemus. De hujusmodi ergo Philosophis, qui suam scientiam super lapide Angulari non posuerunt, & Christianis talibus, qui talibus Ethnicorum figmentis innituntur, Apostolus idem hæc: Revelatur ira Dei de cœlo super omnem impietatem & injustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in injustitia detinent: Quia quod notum Dei, manifestum est illis: Deus enim illis revelavit: Invisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea quæ facta sunt intecta, conspiciuntur: Sempiterna quoque ejus veritas & divinitas, ita ut sint in excusabiles, quoniam cùm Deum cognoverunt, ipsum non glorificarunt, aut ipsi dederunt gratias sed in dicendo, quòd essent sapientes evanuerunt in imaginationibus suis: Nam mutaverunt gloriam incorrupti Dei in similitudinem hominis & avium, & quadrapedum & serpentium &c. Quibus intimat D. Paulus,

Iac.3.17.

Coloss. 2.7.8.

Rom. 1.18.

Paulus, quanta sit in istius mundi sapientibus seu Philosophis iniquitas, qui veritatem divinam, imo verò Divinitatem incorruptibilem, quæ inest cuilibet creaturæ, eamque falsis hominum inventionibus ita à mundanis abscondunt, ac si dixisset, quòd falsi hujus mundi Philosophi omnimodè conantur fictis suis delusionibus ab ethnicis partis, ut tenebræ humanæ non comprehendant vitam sive lucem illam essentialem & cœlitus dimissam creaturarum ac Præcipuè hominis, quæ lucet in tenebris; tametsi fas non sit ijs istam divinitatem in creaturis discernere. De hisce etiam Salomon: Vani sunt homines omnes à natura in
Sap.13.1. quibus inest ignorantia Dei, & qui ex ijs, quæ spectantur bonis, eum, qui est, intelligere non potuerunt, neque ex operibus consideratis, ipsum artificem agnoverunt &c. Quòd autem Spiritus iste divinus sit
Sap.12.1. in omni creatura in eo alibi arguit affirmando, spiritum Dei incorruptibilem inesse omni rei &c. Hoc etiam confirmatur multis alijs locis, ut antea est dictum. Quare opus habet quilibet Christianus, ut sit in legendo philosophiæ Ethnicorum cautus, & ut sibi optimè constet, secumque iterum iterumque duorum prædictorum philosophorum sententias idque seriò ponderet: Sed præcipuè præceptorum prioris eorum (D. nimirum Pauli) recordetur, qui, quando mundanos Athenæ Philosophos ignotum Deum adorantes invenisset, novam ipsis philosophiam & sapientiam ijs omnino in
Act.17.18. cognitam, Iesum videlicet Christum prædicabat, quæ quidem Doctrina videbatur illis aliena, ita ut irabundi in hæc verba prorumperēt: Quid vult seminiverbius hic dicere? Alij verò novorum dæmoniorum videtur esse annuntiator, quia Iesum & ejus resurrectionem annuntiabat: Quibus sat liquidò constat, quòd vera sapientia nec ad aures eorum pervenerit, nec in corde eorū radicem habuerit, unquam. Imò consideret velim, quòd de spurijs istis Philosophis cum ipsorum sapientia seu Philosophia Apostolus intellexerit in loco anteà citato, ubi, ait: Videte ne quis vos decipiat per Philosophiam & inanem fallaciam &c: Hoc est, ut Athenis docebatur: Videlicet cum vanis fallacijs, subtilitatibus & contentiosis cavillationibus & Proteoticis distinctionibus: ut pote quibus philosophus talis instar Protei sensum suum in quamcunque significationem sive veram sive falsam convertere potest: vnde fit, ut homines tali doctrina dubijs impleantur, quatenus viam doctrinæ sapientiæque veræ planam relinquendo per suos labyrinthos & semitas nebulosas
Sap.7.22. & incertas faciāt inquisitiones: Nonne docemur, quòd spiritus, qui est veræ philosophiæ fundamentum sive subjectum unicum & simplex: & per consequens in omni simplicitate quærendus? Nonne dicitur, quòd sit modestus, suavis, perspicuus, benignus, pacificus & sine æmulatione? Et tamen nos Christiani volumus potius amplecti spiritum & philosophiam jurgijs, fallacijs, disputationibus contentiosis & ambignitatibus deformatam. Sapientia ergo vera, cùm sit pacifica & nulla ambignitate freta, disputationibus & cavillationibus litigiosis non habet opus, nec requirit ad ejus investigationem distinctiones infinitas, aut quidditates vanas ex inventione humana partas, quæ potius discipulum ratione sua multiplicitatis in ignorantiam ducit, quàm ut eum in nudæ veritatis lumen introducat: cùm é regione sapientia falsa tam abundat distinctionibus, tot scatet evasionibus subtilibus, ita obnoxia est disputationibus sophisticatis & contentiosis, tantâ multiplicitate est conflata & in conclusione tam difficilis est, & fructu bono vacua, ut loco grani veri & essentialis veritatis nihil præter aceres, verba, dico, loco realitatis invenerimus, & (ut verbo dicam) apparet, sed non est reale. Corpus videtur, cùm revera sit mera umbra. Quod etiam Apostolus sic confirmat: Prædicatio mea non est in persuasivis humanæ sapientiæ verbis, sed ostensione spiritus & veritatis. Et alibi: signa apostolatus mei facta sunt super vos in omni potentia, in signis, virtutibus & prodigijs. Atque iterum: qui tribuit vobis spiritum & operatur virtutes seu miracula in vobis &c. Ecce ergo, quomodo sapientia ista Christianorum secum ferre solet potentiam & virtutē, quas D. Iacobus in textu anteà citato appellat bonos fructus: Cùm é contrario, D. Paulus vocat philosophiam Paganorum fallaciam inanem, & consequenter bonis fructibus orbatam sive destitutam: Vnde concludere videntur, quòd nulla sit philosophia fructificans aut philosophus bene fructificatus, præterquam illa, quæ in vera & essentiali sapientia Iesu Christo versatur. Hæc nos Christiani videmus esse vera, & tamen in isto seculo caduco (in quo Satan videtur habere dominium) philosophia prædicta vana & terrena, quæ est præstigiosa confusione obfuscata, tantam habet in mundo isto æstimationem, quòd Christus, qui est vera sapientia assiduè inter philosophicos ejus cultores ob eorum ignorantiam crucifigitur, & sepelitur in nebulis seu obscura abysso philosophiæ istius Ethnicæ, quam ipsi tanta veneratione videntur adorare & fervore insigni & tanta devotione amplecti Aristotelemque ejus inventorem sequi, ac si esset alter Iesus Christus, qui à cœlis ad terram pro salute populi & ad aperiendum generi humano scientiarum & sapientiæ veræ thesaurum descendisset. Sed observetis obsecro, quibus characteribus ac coloribus Apostolus istiusmodi philosophos vanos cum eorum contentionibus & sophisticationibus describit: Si quis, inquit, aliter docet & non acquiescit in sanis sermonibus Domini nostri Iesu Christi, & qui secundum pietatem est

Iacob.3.15. 1.Cor.2.4. 1.Cor.12.12. Galat.3.5.

est doctrinæ, superbus est, nihil sciens, sed
1. Tim. 6. 5. languens circa quæstiones & pugnas verborum, ex quibus oriantur invidiæ, contentiones, blasphemiæ, suspiciones malæ, conflictationes hominum mente corruptorum & qui veritate privatę sunt, existimantium, quæstum esse pietatem: A talibus separa te &c. Vehementer opto, ut quilibet Peripateticus Christianus, qui suum tempus secundum Aristotelis leges & morem in vanis disputationibus & cavillationibus conterit, & seipsum insipientem cogitat tali conatu ad summum illud philosophorum pertingere sperat; ipsum, inquam, opto & admoneo, ut ista patienter (omni partialitate & invidia sepositis) consideret, & serio secum cogitet, quòd nulla sit talis in Ecclesia Dei, hoc est circa quam philosophia vera versatur, veræ Sophiæ tabernaculis, vel (si vultis) in syncera philosophia seu sapientiæ veræ domo consuetudo, uti nos docet Apostolus: Nam ista multiformis inventionis humanæ sapientia, tam dissonans est à vera illa, unica & simplici Dei, qui infinitæ hujus mundi philosophiæ religiones ab illa vera & unica, quæ est à Deo, dissentientes sint ortę. Hinc ergo est, quòd tot sint nimirum philosophiæ istius sectæ differentes, Peripatetica, Stoica, Epicuræa &c. quarum quælibet infinitis disputationibus & litigiosis cavillationibus suam sectam statuminare & sustinere est aggressa. Hæc etiam erat illa causa errorum tantorum in Ecclesia Dei, tam inter Christianos, quàm Turcas & Iudæos: Nam inter Christianos erat multorum schismatum & hæresium origo, quas omnes nihilominus ad unius veri Dei (qui est æterna unitas) & ipsius sapientiæ simplicis inquisitionem æstimare videtur.
1. Cor. 11. 16. Hinc ergo D. Paulus: Convenientibus vobis in Ecclesia, si quis videtur contentiosus nos talem consuetudinem in Ecclesia non habemus &c. At sciendum est, quòd sanctæ sapientiæ domus est Ecclesia: utpote, quæ est Christi domus. Concludimus ergo, quòd tot sint in Christiano hoc mundo deceptionis viæ ratione evasionum & distinctionum, atque sophisticationum Aristotelicarum, quæ more alterius Protei subjectum argumenti in sensum varium & multiformem transmutare solent, ut sæpiculé veritatem præstigioso falsitatis velo occultare nitantur, ita ut veritatem (quæ per se est nuda & simplex) quasi nasum ex cera efformatū, quocunque pro libito volunt, convertant & in speciem variam mutent. Hîc ergo non modo violatur veritas, sed etiam homo simplex & bonæ voluntatis deluditur & in malum loco boni seducitur. Apostolus hoc hujusce seculi philosophorum ænigmaticorum seu sophistarum genus, quòd instar Thrasonum gloriosorum in suis imaginationibus elevantur) vivis hisce coloribus depingit: In no-
2. Tim. 3. 1. vissimis, ait, diebus instabunt tempora periculosa &c. erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi &c, semper discentes & nunquam ad scientiam Veritatis pervenientes; quemadmodum autem Iamnes & Mambres restiterunt Moysi; ita & hi resistunt veritati, homines corrupti mente & reprobri circa fidem & ultra non perficient: Insipientia enim eorum erit manifesta omnibus, sicut illorum fuit, Tu autem assecutus es meam doctrinam &c. Iam vero certum est, quod doctrina ejus circa veram versabatur philosophiam, cujus fundamentum erat Iesus Christus; veram, dico, sapientiam & lapidem Angularem, qui universam creaturæ fabricam sustinet & inest omne in omni, & implet sua virtute essentiali omnia; ac denique operatur omnia in omnibus: Quæ quidem doctrina est intentioni & rudimentis Ethnicorum contraria, qui infinita statuunt in isto mundo (ut dictum est) agentia, cujusmodi sunt Angeli, Dæmones, Stellæ, Elementa, Meteora, Ignis, Aqua, calidum & frigidum: Homo, bestia, Plantæ, mineralia & cætera, quos omnes volunt loco subalternarum causarum agentium se habere: Hos enim ex seipsis & sine numinis cujuspiam assistentia operari putant: cùm tamen nihilominus certum sit, & à sacra pagina decretum, quòd non sit præter unicum agens Catholicum Essentiâ indivisibile in multis & quasi infinitis hujus orbis mansionibus seu organicis velhiculis, quòd in illis operatur omnia in omnibus & suprà omnia. Et hæc eorum doctrina tanto ignorantiæ & erroris veneno intoxicavit Christiani mundi philosophos, qui firmiter ejus sectæ adhærent; ut distinguendo dicant, Deum ubique esse præsentem virtualiter sed non substantialiter seu essentialiter, quasi verò Dei virtus possit esse sine ipsius essentia, ut ab ipsius Divinitate, quæ est indivisibilis, possit separari: atque ita somniare videntur, accidentia esse in Deo, quæ ab ipsius essentia possunt dividi: vel saltem distinguunt & dicunt, quod ipse operetur omnia principaliter & mediaté, hoc est, ut prima rerum causa: atque (inquiunt) infinitæ sunt causæ secundariæ, ut antea diximus, quæ ex se & per se soleant operari. Sed si ista eorum asseveratio sit vera, admiror ego, quomodo Deus dici possit implere omnia & operari omnia in omnibus; si sit solummodò primaria seu efficiens causa causarum, & non causa omnium actionum mundanarum universalis, mediante ejus verbo seu spiritu, quem misit in mundum: At voluntatem suam tam in cœlo, quam in terra præstantiam? Quid pluribus opus est verbis? Cum Apostolus expressé nos doceat: Quod sint, qui dicuntur Dij sive in 1. Cor. 8. 5.
cœlo sive in terra (si quidem sunt Dij multi & domini multi) Nobis tamen est unus Deus Pater, ex quo omnia & nos in illo, & unus Dominus Iesus Christus, per quem omnia & nos per ipsum: sed non in omni-

bus est hæc scientia. Hæc ille: Quo Theophilosophi sermone quilibet sagax Christianus decernere queat, quàm adversus ipse sit virtuti imaginariæ actuique immediato aut Dæmonum & intelligentiarum, aut stellarum cum influxibus earum, aut qualitatum elementorum, aut ventorum & aliorum meteororum, aut aliarum creaturarum juxta decretum Peripateticorum, cum ejus verbo important, quod omnes actus, sive sint mediati sive immediati sunt à Deo Patre per Filium Iesum Christum. Et quam vis ejusmodi creaturæ appareant in externa demonstratione, quòd per se & sine aliquo agento magis interno & centrali agunt & operantur: tamen philosophus iste noster sacer nos docet per Regulas suæ philosophiæ (cujus basis est vera sapientia Iesus Christus) quòd ipse causam nullam aliam agentem veré essentialem apprehendere possit, præter unam, ex qua sunt omnia; & aliam, per quam sunt omnia: quas nihilominus ambas personas agnoscit esse in essentia non nisi unam: Nam cum unum agens non sit nisi emanatio alterius; & per consequens nullo modo ab essentia alterius magis divisus, quàm radius Solis à Sole, non est equidem mirum, si ipse solus in bina proprietate operetur omnia in omnibus haud mutatâ Essentiâ, idque præcipué, quoniam inest omnibus essentialiter (ut Salomon habet) Hæc est firmissima, & verissima puræ philosophiæ asseveratio: Quare quicquid philosophi mundani seu Aristotelici dicunt, & subtilitate fallaci nobis persuadere videntur, quod est veræ philosophiæ axiomatibus oppositum; illi quidem nullo modo credere debemus. Atque huic rei videtur D. Paulus istiusmodi sermonis filo astipulari. Miror, quòd tam citò transferemini ab eo, qui vos vocavit ad gratiam Christi in aliud Euangelium. Sunt aliqui, qui vos conturbant, & volunt convertere Euangelium Christi: sed licet nos aut Angelus de cœlo Euangelizet vobis, præterquam quod euangelizavimus, anathema sit &c. Quare cùm Aristotelis doctrina & sapientia sit magna ex parte positionibus & rudimentis veræ sapientiæ & philosophi puri opposita, non decet, pium aliquem Christianum fidem ei adhibere, quatenus (juxta D. Iacobi sententiam) contradicit veritati & doctrinæ Bibliorum sacrorum est contraria. Quare talis doctrina seu sapientia spuria dicitur ab ipso esse terrena animalis, diabolica. Atque hinc est, quòd D. Paulus discipulo suo Timotheo hæc scribit. O Timothee depositum custodi, evitans profanas vocum novitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ, quam quidam promittentes circa fidem exciderunt gratia tecum. Quo videtur discipulos suos præmonere, ut sophisticis philosophię mundanę allectationibus minimé capiantur vel decipiantur, quippe quæ est veritati contradictoria, nec est pacifica, sed perturbationibus verbosis & vanis disputationibus plena, & expressè intimat, talem, Philosophiam falsó & non rei veritati debere pro scientia haberi, non minus, quàm aliæ scientiæ spuriæ, quæ exinde dependent. Porro etiam insinuare videtur suis discipulis, quòd tales Christiani, qui nimia devotione & fervore eam profitentur, sint mediante astutia ipsius & fallaci ejusdem suavitate introducti in errores insignes in respectu fidei, quæ æternæ istius sapientiæ anchoræ firmè adhæret. Porro etiam istâ in eodem sensu dat Colossiensibus suis discipulis cautelam antea à me citatam: Cavete (inquit) ne quis vos decipiat per Philosophiam & vanam fallaciam secundum traditionem hominum & secundum Elementa hujus mundi, & non secundum Christum Iesum &c: Quibus nos Christianos jubet, ut relinquamus falsam Athenæ Philosophiam, & ut amplectamur illam veram quæ est secundum Christum. Et ob hanc rationē ait, in eodem Textu: In Christo ambulate radicati & ædificati in ipso &c. Quo arguit, Christum esse unicū lapidē Angularē & basin veræ Philosophiæ: Quatemus omnes creaturæ; imo verò & universus mundus ipsum pro exiſtētiæ & essētie suæ (quæ sunt Philosophiæ subjectum) fundamento habeant. Et consequenter liquet, quòd fundatio Philosophiæ Ethnicæ sit arenosa sive sabulosa & nullius proinde valoris, vigoris aut existimationis. Hinc alibi D. Paulus Fundamentum aliud nemo potest ponere præter id quod positum est, quod est Iesus Christus: At jam, quòd hoc falsis gentilium fundamentis opponitur, idem Apostolus sic probat. Hoc dico, ne ambuletis sicut & gentes ambulant in vanitute sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati à vita Dei per ignorantiam, quæ est in illis propter cæcitatem cordis eorum &c: Ac si diceret. Ne ambulate secundum vanitatem philosophiæ seu sapientiæ gentium, & Ethnicorum, quoniam ipsi intellectum tenebris obfuscatum habent, hoc est, sapientiâ fulsâ & imaginariâ ducuntur & per consequens à vijs veræ sapientiæ Iesus Christi alienantur propter suam ignorantiam.

Sap.12.1.

Galat.1.8.

1.Tim 6.20.

Coloss.2.8.

Ephes.4.17.18.

Restat jam, ut in proximo loco ad errores particulares falsasque philosophiæ Aristotelicæ positiones aperiendas & enucleandas perveniamus, ut eos hac via mundo judicioso per comparationem, vanitatem, falsitatem illius cum bonitate & perfectione alterius clarius & luculentius exponam.

CAPVT. VI.

CAPVT. VI.

In quo doctrina Ethnicorum Philosophorum falsa ac erronea; ac illa præcipuè Peripateticorum explicatur: ubi etiam probatur, quasdam ob rationes, quod illa sit super hujus mundi sapientiæ bases & non super illas sapientiæ à Deo descendentis ædificata.

NOn nullos Aristotelicorum ingenio acutiores jam nunc (ut mihi videtur) replicantes & dicentes audio: Quomodo potest vir iste verbosus probare, quòd sapientia illa, quæ est philosophiæ peripateticæ fundamentum non sit de supra, hoc est, de Deo, qui est luminis Pater.

1.Cor.1.20. 1.Cor.3.19. Ad objectionem istam discutiendam, necesse est, ut duas illas sapientias ab Apostolo propositas ad invicem conferamus. Inprimis D. Paulus ait. Deus stultam fecit hujus mundi sapientiam. Et alibi: Sapientia hujus mundi est stultitia apud Deum: Deus enim novit cogitationes sapientum, quod stultæ sunt. Atque ob istam causam Apostolus hæc alibi: Nos non spiritum hujus mundi accepimus, sed spiritum, qui ex Deo est, & quæ à Deo donata sunt nobis, loquimur, non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualia spiritualibus comparantes: Animalis enim homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei: Stulta enim sunt illi & non potest intelligere &c: His Apostoli verbis bene ponderatis, inquirendum est inprimis, an Aristoteles esset homo animalis nec ne. Si verò inveniatur talis, quid ab ipso est expectandū præter sapientiam mundanam cum Philosophia tali, quam D. Iacobus vocat animalem, terrenam & Diabolicam, quæ ex se ipsa nihil est, nisi mera stultitia: Cum animalis homo (ut ejus verbis utar) non percipiat illas res, quæ sunt spiritus Dei: Stultitia enim est illi. Ab hujus modi ergo Philosophia jubet nos Apostolus cavere, quoniam fundatur super traditionibus hominum & elementis hujus mundi & nō super Christo. Verùm sapientiam græcanicam magis directè sic explicat, eamque ab illa Iudæorum & Christianorum distinguit: Sapientiam græci quærunt; Iudæi signa; nos Christū crucifixum prædicamus &c. Quibus arguit, quòd græci quærunt sapientiam mundanam, quæ præcipuè consistit in speculatione seu contemplatione, ut è regione illa Iudæorum versatur in praxi, nimirum in signis & ocularibus demonstrationibus, ut pote sine quibus fidem adhibere nolunt: Ac tandem tertiam nominat Sapientiam nimirum veram, Iesum Christum, in quo erat plenitudo divinitatis corporaliter. Atque hæc est illa realis ac syncera de sursum à Patre Luminis sapientia, quæ à Christianis est omni diligentia inquirenda, quippe super qua quilibet verus Philosophus suæ Philosophiæ fundamentum, juxta hoc Apostoli ponere debet: Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus. Si autē replicant hujus seculi sophistæ, quòd fortè Aristoteles ad Christi cognitionem aliquo modo pervenerit, vel saltem in sapientiam Moysis & Prophetarum, licet de longinquo inspexerit; hisce respondeo, quód, ut Aristotelis ætas verbi incarnationem præcederet, ita etiam manifestum redditur, quod in doctrina Moysaica, quæ in creatione & ordinatione mundi per spagyricum divini verbi actum consistit, quatenus scriptis suis mundum ab æterno fuisse tradidit, parum aut nihil omnino, intellexit. Fateor Platonem, qui huic erat magister, magis in sapientiæ veræ subjecto fuisse versatum, uti ex illius scriptis colligere fas est. Verum ejus discipulus Aristoteles, vanâ gloriâ elatus, per quandam immanem à disciplina Stoica seu Platonica deviationem unicè in mundo Sapientis nomen sibi arrogare cupiens, novam sapientiam seu Philosophiam mundanam, quam postmodum Peripateticam (ipsam ab alijs distinguendo, seque ejusdem principem esse ebuccinat) nominavit, atque ita Philautiâ insigni inflatus veritatem figmentis & falsitatibus infinitis ab imaginatione seu conceptu proprio partis eo inquinavit. Hinc orta est Philosophia Aristotelica ex malo bonoque; falso, inquam, & vero ex sapientiæ modico & stultitiæ plurimo conflata: Cum è regione sapientia pura & simplex ex sola veritate sit constituta; quippe à solo spiritu Dei ordinata. Prætera à si doctrina Peripatetica stoica, aut Epicurea fuisset perfecta & secundum institutiones veræ sapientiæ Iesu Christi; cur tanto odio verum & sacrum illum philosophum D. Paulum persecuti sunt Act.17. spurij Athenæ sapientes, quando ipsis veram sapientiam, Christum Iesum prædicaret? Hisce ergo colligere fas est, qualis sit illa sapientia, super quam Aristoteles suam ædificavit Philosophiam, nempe ex se ipso inventa & tradita, & per consequens mundana & humana, & non illa syncera, quæ est de Deo. Verum ut propius Enucleo tenus quasi ad rem ipsam accedam: Ambas sapientias ab Apostolo Iacobo propositas ad invicem comparabo, ut exinde intelligatis, quæ earum sit dignior & à pijs hominibus magis amplexanda: In quit Iocobus: Iacob.3.15. Sapientia contradicens veritati non est à Patre Luminis, nec est pacifica, nec modesta, sed terrena, animalis & Diabolica. At sapientia & Philosophia Aristotelica; est hujusmodi, quippe quæ est ligitiosa, & disputa-

Marginal references (left column): 1.Cor.1.20. 1.Cor.3.19. — 1.Cor.2.12. — Coloss. 2.8.9. — 1.Cor.1. 22. — Coloss.2.9. 1.Cor.3.11.

putationum, fallaciarum cavillationum ac controversiarum plena: Quæ omnes ipsius proprietates naturæ & conditioni veræ
2. Tim. 2. 23. sapientiæ opponuntur. Hinc erat, quod Timotheus à magistro suo Paulo erat admonitus, ut se à societate eorum separaret, qui doctrinam à vera sapientia differentem docent: affirmando, quod ipsi, qui ita faciunt superbiâ sint elati & nihil sciant, sed circa quæstiones vanas & contentiones verbosas, versantur, ex quibus oritur litigium &c. At talis est Aristotelicorum Christianorum doctrina ac Philosophia, ut pote cujus mos & consuetudo est semper in quæstionibus, disputationibus, & cavillationibus versari: Atque hæc est ratio (ut dictum est) tantæ æquivocationis & distinctionum multitudinis, quæ viam struunt tam ad falsitates, quam ad veritates sustinendas & defēdendas: Vnde ortæ sunt inter homines tot non modò (ut supra declaravimus) Philosophorum, verùm etiā Religionū atque opinionum sectæ, ex quibus disputationes, litigiosæ contentiones non modò in Academiarum scholis, sed etiam inter differentes vulgi in religione factiones: At verò, si eorum Philosophia aut sapientia esset super Iesum Christum lapidem unicum Angularem erecta (qui, ut est omne in omni, ita quidem, est essentia unica & simplex) convenirent procul dubio tam scholares docti, quàm homines imioris vel minoris conditionis in unitate unica cū ipso, qui est non nisi unus & idem in nobis omnibus: Nam in ipso & per ipsum facti sumus fratres, atque etiam hæredes cum ipso, regni æterni: Atque iterum cum ipso vivamus, moveamur, & habeamus nostram existentiam (ut D. Paulus testatur) Debemus sine
Act. 17. ulla quæstione aut disputatione noscere, illud summum bonum in nobis met ipsis, quod sapientes veri cujuslibet seculi, tanta Deligentiâ quæsiuerum & appetitu Tantaleo affectarunt: Nonne nos docet
Luc. 17. 21. Philosophia Christiana, quòd regnum Dei
1. Cor. 6. a. 19. sit intra nos? Et quód in nobis sit omnium mirabilium operator: & quod simus Templum Dei & Spiritus Sancti: Et quòd simus membra Christi? Quòd cùm ita sit, cur inter nos orerentur contentiones, disputationes & cavillationes vanæ circa quæstionum multiformium & verborum ambignitates? Aut cur sensus nostros maturiores stolidis corrumperemus & perturbaremus distinctionibus, ab inventionibus humanis & stultâ ac Diabolicâ hujus mundi sapientiâ ab Vnitate derivatis recedimus: Cùm in ita faciendo, in abyssum multitudinis, seu barathrum ignorantiæ nos immergamus? Nam solum & unicum veritatis conamen est, ut in via recta per obscuras erroris nebulas (in quibus stulta hujus mundi sapientia & Philosophia super ipsam fundata, intellectus nostros miserè involuit) ad fontem unitatis & concordiæ quæ est æterna sapientia nos conducat. Hinc ergo videmus, quàm contraria sapientia Græcorum sit illi Apostolorū. Vnde fit, ut D. Paulus admonere videtur discipulū suum Timotheum, ut evitet profana & vana jurgia & oppositionem scientiarum falsò sic dictarum: Quam dum aliqui sunt professi, erraverunt 1. Tim. 6. 20.
circa fidem. Quare omnes Christiani, qui habent suam fidei anchoram nimis firmiter philosophię Aristotelicę affixam, debent serio secum ponderare, quod magister eorum supereminens D. Paulus tanto fervore & zelo ipsos videtur pręmonere, nimis diligentem observationem philosophię Ethnicę, (quę consistit in litibus, quęstionibus, sive dubijs, verbositate vana & oppositione scientiarum) esse in causa, quod Christiani zelosi sine intellectu decipiantur, & respectu fidei in vera sapientia erraverint, ut testatur Apostolus.

Prętereà Apostolus dicit: Sapientia contradicens veritati non est de supernis, sed 1acob. 3.
terrena, animalis & Diabolica &c: Iam verò certus sum, quòd quilibet fidelis Christianus strenué defendat & sustinebit sacrum Biblion esse ipsius veritatis fontem. Quod cum ita sit, quid respondebunt Aristotelici Christiani, si plané & expressé probavero, doctrinam Aristotelicam esse solido sacrarum literarum sensui & menti contrariam & contradictoriam? Communis est inter Sophistas elegantes asseverare, cùm aliqua contradictio inveniatur inter philosophiam Gręcanicam & assertionem sacram: quod verum est secundum philosophiam; verùm in scripturis aliter longé invenitur: Quibus respondeo, quod si aliqua inveniatur in contentis unius & alterius disciplinę differentia; ibi procul dubio magnus reperiendus est error in istarum aliqua & per consequens una est contradictoria alteri, sequitur ergo, quòd harum doctrinarum unica debeat ortum suum à sapientia terrena & mundana habere. Iam velim, ut quilibet Christianus pius cum diligentia perpendat, an Dei verbo ad hærere potius conveniat, quod est summa veritas, quam aut affirmationibus & assertionibus, Aristotelicis, qui suam sapientiam à patre mendaciorum derivavit. Alij dicunt, quòd homines se tam profunde in naturę secretis seu philosophia naturali immergant, ut ex Christianis Atheistę fiant, ut pote qui (ut ajunt) nullam volunt divinitatem agnoscere. Necesse habemus credere, quod de philosophia Gręca & non de illa Iesu Christi intelligant, ut pote quę spiritum hominis intellectualem dirigit & conducit ad Thronum & sedem majestatis divinę, ipsique assiduè suadet, ut evitet ac relinquat pessimam hujusce mundi multitudinem, ut ad unionem beatam contrahatur, à qua sui spiritus essentia erat ab origine extracta. Tertia hominum species, animo videntur infestari & graviter ferre, quod philosophus aliquis discursum de divinitate habeat; imò verò credunt, esse in

qua

quopiam audaciam & præsumptionem haud exiguam, axiomata seu testimonia scripturarum ad principia & causas philosophiæ veræ confirmandas allegare, audacter, sed inconsulté satis asseverantes: Biblia sacra hominem solummodò, quid sit ad ejus salvationem conveniens, docere, hoc est, ut timeamus Deum ac proximos diligamus, quasi verò scripturæ sacræ aliquid in vanum scripsissent: Et tamen expressé & aperté ex ijs intelligimus Quòd omnis Thesaurus sapientiæ & scientiæ abscondatur in Christo. Et alibi: à me discetis omnia: atque iterum: Spiritus Sanctus vos docebit omnia. Porro etiam ex ijs elicere fas est, tria illa principia, ex quibus Deus creavit omnia, nimirum tenebrosum abyssum, quasi materiam primam, à qua primordialiter omnia; aquas, ex quibus omnia, & spiritum formalissimum Dei, per quem omnia: Ex ea etiam elicimus veram & infallibilem meteororum generandorum rationem, & condesationis & rarefactionis mysterium, causam internam & generationis & corruptionis & actionis atque passionis omniumque aliarum rerum, quæ in scientia philosophica excogitari possunt, quæ omnia Aristotelici vocant naturalia: Hæc, dico omnia directé, plané, sine ulla sophisticatione in pagina sacra pertractantur: Atque etiam scientia illa, quæ ad moralitatem & gubernationē politicam spectat, cum cæteris scientijs tum liberalibus, tum mechanicis, quemadmodum est ante declaratum. Quid, Anne erant hæc vané & inaniter à spiritu veritatis expressa? Minimé profectò, sed hos scrupulosos & intellectu destitutos potius culpare debemus, qui minimé scripturarum sensum percipientes, tanta temeritate de eo indicare præsumant. Nam si istiusmodi curiosi cum diligentia considerare velint, quòd philosophia in sensu suo originali importet sophiam seu sapientiam, agnoscerent profectò & confiterentur, quòd vera & essentialis philosophia seu sophia, sit nihil aliud, quàm sacra ista sapientia, sive spiritus disciplinæ sanctus, qui præcipuum est utriusque testamenti sacrosancti subjectum; & consequenter tam philosophiæ veræ, quàm Theologiæ fundamentum. Vnde etiam apparebit, quòd sacra philosophia sit quasi radix, ex qua Theologia oritur: cùm sit expressio Divinitatis & actionum ejusdem in creaturis: Nam nullibi in pagina sacra reperitur, quòd Deus esset unquam à scripturis nominatus, nisi quatenus considerabatur in hoc mundo quem creavit & creaturas ejusdem. Ita dicitur quòd indueret lumen quasi vestimentum: Et quòd sit ignis consumens: Et quòd impleat cœlos, & quòd faciat terram scabellum pedum suorum: Et quòd posuerit suum tabernaculum in Sole: Et quòd fecerit tenebrosam nubem suum tabernaculum: Et quòd locutus sit à cœlo in tonitru, Et quòd sermonem habuisset cum Iobo in turbine, Et quòd spiret à Septentrione & Austro, Et quòd sit ubique. Etiam dictum est, quòd spiritus ejus in forma columbæ descenderet à cœlo, atque etiam in forma linguarum ignitarum: & quòd impleat terram: & quòd hominem fecisset suum templum, & quod sit in omni re: Et, ut verbo dicam, scripturæ mentionem faciunt de Deo in nulla alia re, quàm essentialibus hujusce spiritus in omni creatura operationibus. Quare affirmare mihi liceat verâ philosophiâ, quòd, quatenus ejus fundatio sancta est, disciplinæ spiritus, sit nihil aliud in effectu, quàm Theologia, & nihilominus distinctionis cujusdam causa dicere liceat, quòd philosophia essentialis inquisitionem faciat de summo bono, movenda à circumferentia aut externo versus centrum vel internū ad inveniendem vel enucleandam eternam illam essentiam, quæ est omnium creaturarum centrum, cujus circumferentia est nullibi: & est solum bonum & in omnibus rebus actor, atque ità procedit (ut alibi est dictum) à demonstratione à posteriori, hoc est, à visibili creatura ad invisibilem creatorem: juxta D. Pauli & Salomonis antea citata præcepta, quorum prior dicit: invisibilia Dei à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus veritas & divinitas &c: Posterior: Vani sunt hominis omnes naturâ, in quibus est ignorātia Dei, & qui ex ijs, quæ spectantur bonis, eum, qui est, intelligere non potuerunt: Neque ex operibus cōsideratis, ipsum opificem agnoverunt. At Theologia videtur perviam oppositā movere, nimirum à radiculi centro seu invisibilitate Dei atque interno actu creaturæ, quasi demonstratione à priori ad circumferentiā seu creaturæ externum. Quibus videre liceat, quòd utraque scientia ad unam metam, sive finē, hoc est, ad unum summum bonum collinet: Et tamē sunt nonnulli hujus mundi academici, qui ultra limites creaturæ in sua inquisitione se elevant, hoc est spiritum istum ultra sphæram Lunæ, imò veró & ultra mundi concavitatis magines quærunt; atque hoc modó ipsum absoluté à creatura dividere & distinguere conantur: qua ipsorum imaginatione & progressu scalam sine gradibus ascendere tentant: volunt (inquam) ad summum rerum cacumen seu fastigium scandere nulla consideratione ad infimum ejus gradum habitâ, in eo, quòd Deum & sapientiam æternam sine ullo ad creaturas respectu investigato aggrediantur, cum à Textu sacro instruamur, quòd spiritus iste non sit à quolibet nostrum remotus: & per consequens, opus non est, ut illum, ultra ignis sphæram aut in cœlis superius inquiramus; cum propinquior sit nobis, quàm quis imaginari queat (ut divi Pauli verbis utar) At non est

Marginal notes: Coloss. 2. Ioh. 14. 26. Psalm. 103. 2. Deut. 9. 3. Heb 12. 22. Isai. 66. Eph. 4. 8. Psalm 18. 5. Iob. 22. 15. Psal 103. 7. 2. Reg. 22. 8. Iob. 28. Iob. 38. 1. Psalm 147. 16 Psal. 139. 7. Act. 2. 3. Sap. 1. 7. 1. Cor. 3. 16. Sap. 21. 1. Rom. 1. 18. Sap. 13. 1. Act. 17.

nimirum, quòd Academicorum nostrorum nonnulli, philosophiæ Peripateticæ spatio 7. annorum vel alterius addicti, falsis ipsius rudimentis adeò corrumpantur, & tam parum de essentiali Divinitatis in creaturis natura intelligunt, ut cum ipso (expirato illo tempore) ad altiorem promoveantur functionem sive professionem, Thelogiam nimirum, reddatur ijs adversissimi qui mysterium divinitatis in creaturis agnoscunt: Et quamvis scripturas pluribus in locis, verbum Dei seu spiritum incorruptibilem, tamē asseverare animadvertunt distinctionibus Academicis, quas ex philosophis planè ethnicis & agilibus atque obsequiosis eorum commentatoribus accipiunt, ita nudam & simplicem veritatem nobulis æquivocationum involuunt, ut eam profundioris dubij & ambignitatis abysso, quam fuit antea immergant: Verbi gratia, cùm integer Biblij divini concentus sit, quòd Deus sit in omnibus & super omnia & quòd spiritus disciplinæ sanctus sit in omni re: ipsorum statim nonnulli distinguendo respondent (uti supra est declaratum) quòd in omnibus sit virtualiter, sed non essentialiter: Quasi verò ipsius virtus à sua essentia distingui queat. Iterum: ubi dicitur: quòd Deus operetur omnia in omnibus. Verum est (dicunt) quatenus causa principalis & primaria: sed (inquiunt) sunt multa secundaria & subalterna agentia, quæ sine prima rerum causa per se & in se agunt: ut sunt Angeli, Stellæ, Elementa, Meteora, & creaturæ compositæ &c. Atque ita Aristotelicis istiusmodi sophisticationibus, rei à scripturis testificatæ veritatem, quippe quæ simpliciter & plano sermone dicunt, quòd Deus operetur omnia in omnibus commaculare aggrediuntur: Nam si Deus cum, in & per spiritum suum essentialem implet omnia, necesse habemus credere, quòd spiritus ille operetur omnia in omnibus & in omni creatura, quam immediatè implet: idque sine ulla creaturæ assistentia, utpote quæ nihil habet, quòd non à creatore acceperit: Quod autem à Deo accepit, à Deo separari non potest: Nam quomodò possibile est, ut organum creatum possit ullo suo actu creatorem suum adjuvare, qui ipsum implet & in ipso tantummodò agit & operatur quid & quando vult? Ego (ait propheta) sum Dominus faciens omnia
Isai.44.24. solus & nullus mecum. Neque videretur hoc cuipiam alienum, cum ipsæ scripturæ testentur, quòd ipse sit omnia in omnibus. Atque iterum (ut antea) Incorruptibilis Dei
1.Cor.15.25. Spiritus est in omni re. Et idem alibi: In
Sap.12.1. Christo omnia sunt condita per Christū &
Coloss.1.16. in Christo omnia sunt creata, omnia in ipso constant, ipse est in omnibus primatū tenēs &c. Non intelligit, istam Dei præsentiam esse per accidens, sed essentialiter. Quod cùm ita sit, sequitur, quod ista Distinctio cum omnibus alijs ejusdem farinæ sit falsa, quæ dicit Deum operari mediatè, sed non immediatè, & consequenter, quòd creatura possit agere per se sive immediatè sine actus divine assistētia. Ac si quis diceret, divinam essentiā sive virtutē posse esse divisibilē, vel naturam divinā debere ideò esse partibilē & a divina radice separabilē, quoniā est in diversis organis. Possum ergo audacter concludere & omnibus notum facere, quod si scholastici Christiani 7. illos annos, quos ad philosophiæ Aristotelicæ disciplinā assequendā conterunt, in veræ & sacræ cognitione & doctrina addiscenda, impenderent, noluissent procul dubio tam immaniter more gentilium errare & tot quæstiōnibus, disputationibus, contradictionibus & jurgijs veræ sapientiæ præcepta & leges tā immaniter in fine illius tēporis oppugnare; sed è regione aptiores seu paratiores tum posteà redderentur ad procedendum in stricta & directa inquisitionis & acquisitionis sapientiæ illius mysticæ viâ, quam Deus (teste Apostolo) patefecit atque ordinavit, ut electis & optimè à Deo merentibus suo tempore revelaretur, quo tandē in sanctæ illius inquisitionis fine juxta Apostolorum & virorum sanctorum Exempla, tam potentes in virtute & potestate deveniant, quàm in vulgari isto statu suo verbis solis sine essentiali aliquo effectu evidenti, videntur in hoc mundo pollere: Nam bono illo fructu, qui veram sapientiam concomitare solet, erroneâ seducentis sui magistri doctrinâ privantur. Sed ni crederent Academici nostri Aristotelici, verba mea esse vana aut publicarent, aut replicarent doctrinam istam peripateticam majorem illis fructum & utilitatem, quàm ulla alia, quæ ex Textu sacro elicitur, afferre queat: Liceat mihi in primis fructus illos hoc in loco enumerare, quos philosophia nostra sacra mundo conferre potest, & tunc posteà videant istiusmodi philosophi mundani, an tam realem & essentialem ex Textu Aristotelico utilitatem extrahere valeant: Sin minus; conticeant, velim, & laudes atque honorem sapientiæ digniori concedant, & deteriorem in exilium sempiternum ex hominum memoria relegent, hoc est, diligentiā summā meliorem sequantur Philosophiam*, eamque seria veneratione Christianā amplectantur: Pro fructu, utilitate, virtute & potentia, quæ sapiēs philosophus ex philosophia sua vera seu sapientia essētiali haurire potest hæc ex contextu sacro colligimus. Sapientiæ pretiū non novit homo, qui Iob.28.
eam consequitur, beatus: Nam melior est ejus acquisitio auro, & præcisior carbunculis, & omnia delectamenta tua non possunt æquari ei: Longitudo dierum in dextra est, Prov.3.13.
in sinistrâ ejus divitiæ & honor. Viæ ejus sunt viæ amœnitatis & omnes semitæ ejus pacis: Arbor vitæ est prehendentibus eam. Denique tenentibus eam beatus quisque. Ejus eruditio pecunijs & auro effosso electissimo præferenda: Nam melior est ipsa Prov.8.14.
Carbunculis, & omnia delectamenta non possunt

possunt æquari ei. Ejus est consilium & æquitas & prudentia & fortitudo, & robur, per eam Reges regnant & dominatores decernunt judicium, Divitiæ & honos penes eam sunt. Melior est fructus ejus auro effosso & purgatissimo, & proventus ipsius argento lectissimo. Per sapientiam multi- Prov.9.12. plicabuntur dies tui & adijcientur tibi anni vitæ. Sapientia spiritus præferendus est Sapien.7. sceptris & Thronis, nec comparandæ sunt divitiæ ei, nec lapides pretiosi & aurum respectu ejus est, ut arena; & argentum, ut Sapien.7.14. Lutum: Ipsa est thesaurus hominibus, qui nunquam deficit, quo qui utuntur, cum Deo contrahunt amicitiam, Ipsa cum sit artifex omnium, docet omnia, etiam facit hominē cognoscere tam occulta, quàm Sap.7.2.17. manifesta, atque etiam cogitationes hominum: Neminem diliget Deus, nisi eum, qui Sap.7.2.27. cum sapientia habitat: Est ipsa speciosior Sap.8.7. sole: Ipsa docet prudentiam, temperantiam, justitiam, & fortitudinem, quibus Sap.8. utilius nihil est in vita hominibus. Per ipsam habebit homo immortalitatem & memoriam æternam posteris relinquit: Emittitur illa à Deo è sanctis cælis, à Throno gloriæ, ut præsens versetur cum homine in Sap.9.10. labore, ut cognoscat, quid gratum sit apud ipsum: Illa enim novit atque intelligit omnia: Ipsâ homines servati fuerunt: Hæc conservavit Adamum, & potentiam dedit ei Sap.10. dominandi omnibus rebus: Ipsa mutorum Sap.10.21. os aperit, & linguas infantum disertas reddit. Infinitum foret, omnes sapientiæ istius facultates in Textu sacro allegatas, virtutes & potentias recitare: Cùm legamus, sanctos per eam dæmonia eijecisse, omnes morbos curasse, & mirabilia ac stupenda præstitisse &c. Restat jam, ut Peripatetici enumerent virtutes & actus suæ fictæ seu humanæ sapientiæ, & observet quilibet sagax, an quid reale aut ullius momenti mediante ea queant producere. Profectò meras umbras invenient pro substantia & figmenta pro realibus reperient. At dicent, sat scio, multa narras de tua illa sapientia, sed qua ratione est ipsa invenienda? Anne cui quam pro hodierno die datū est talem invenire sapientiam? Quare igitur de impossibilibus loqueris? Debitè & rite præparatis respondeo, quòd Philosophiæ istius divinæ scrutatoribus procul ex sacrarum literarum profundis ad ipsam inquirendam & comparādam proponitur: Nec enim debilior & segnior, aut malevolentior est spiritus istius benigni & clementis virtus & actus hoc nostro, quàm in seculis præcedētibus, in quibus se benigniter suis patefecit: Hoc copiosè à sacris scriptis expressum habemus. Ego (ait ista sapientia) amantes mei Prov.8.14. amo, & studiosè quærentes me inveniunt me: Nam deliciæ meæ vel delectationes Prov.8.22. meæ sunt cum filijs hominum: Venite, vescimini cibo meo, bibite de vino meo, quod Prov.9.5. miscui: Sapientia quærenti derisori ea non extat, scientia autem prudenti facilis est: Ipsa requiescit in animo prudentis: Non ingreditur in animam malitiosam, neque habitat in corpore, quod subjectum est peccato: Ipsa facilè conspicitur ab ijs, qui diligunt eam, & invenitur ab ijs, qui quærunt ipsam: Imo occurrit cupientibus. Ipsa se dignos circumeundo quærit, atque in vijs se benevole illis ostendit, atquè in omni cogitatione occurrit eis. Ipsa dicit: Accedite ad me, qui cupitis me & fructibus meis, quos gigno, implemini. Denique pro modo acquirendi talis thesauri, docemur à Christo, pulsemus, ut aperiatur nobis, atque quæramus more debito, ut inveniamus: Et Ecclesiasticus multis in locis & præcipuè capite 2. a versu 1. nos modum ad sapientiam quærendam docet. Imò verò quilibet ferè Textus sacri locus, si mysticè, hoc est, spiritualiter intelligatur, atque etiam sensus ejus moralis, licet typicè aliquo modo nos ducit atque dirigit ad viam & aditum thesauri istius pretiosi investigandum, quam ego fideliter & ex animo sequar, deprecorque summum illum sapientiæ concessorem, ut mihi concedat gratiam ut ad optatam hujus summi boni metam in hac vita pertingam. Verùm enim verò, sat scio, alius adhuc scrupalus mundanis ex isto nostro discursu exsurget. Replicabunt, non esse hoc tempore opus, ut sint miracula, ut potè quæ signa solummodò in Ecclesia primitiva essent necessaria, ut mediantibus illis infideles ad fidē Christianam converterētur. Sed accedam jam propinquius ad probationes meas, quibus ostendam evidenter, quòd doctrina Aristotelis sit apertus & oppositissimus sacræ veritati adversarius: Unde fit, quòd ab Apostolo pro illo sapientiæ ramo condemnetur, quem vocat terrenum, animalem, Diabolicum & veritati contradicentem.

Prov.14.6.14 33. Sap.14. Sap.6.13. Ecclesf.24.23. Ecclesf.2.1. Iac.3.

Hisce ergo apparet perspicuè & ex sacro veritatis testimonio inferius ulterius explicabitur, quòd virtus illa, mediāte qua Deus manifestè in hoc mundo aut per contractionem à circumferentia ad centrum, aut per expulsionem seu dilationem à centro versus circumferentiam operatur. Nam in mysterio hujusmodi actionis contrariæ in una essentia, tam condensatio, quam rarefactio, quibus cœlū, terra & omnia derivantur ex istis videlicet composita corpora, tam meteorologica, quam quæ in sua compositione seu perfectè mixta sunt, cōpleta perficiuntur. Atque iterum per istas proprietates cōtrarias operatur in mundo Deus aut sympatheticè, hoc est, per concupiscibilem attractionem, aut Antipatheticè nimirū per odibilem expulsionē, uti sectione hujus subjecti secunda declarabitur. Cū igitur res omnes hujus mūdi vel attractione sive contractione, vel expulsione aut dilatatione fiant; videamus obsecro quænā sit illa Aristotelis opinio de causa primaria, imò quidē immediata attractionis; ac tum posteà inquiramus, num ipsa cum sensu veritatis sacræ

E conve-

conveniant nec ne. Peripatetici omnes in hoc conveniunt, videlicet, quod venti, fulgura, Tonitrua, Cometæ, nubes & hujusmodi alia meteora fiant ab attractiva solis atque aliarum stellarum virtute, quippe mediante qua vapores & exhalationes ex Terra & aquis in superiores aëris regiones attrahi atque elevari dicunt. Hinc ergo Velcurius secundum mentem & opinionem Aristotelis physices, cujus erat commentator, ait, Prout vapores magis minusve sunt calidi, ita altius humiliusve elevantur sursum à solis calore aliorumque astrorum, sicut videmus in sole bibente & attrahente aquam &c: At ego demonstrabo, longè aliter se rem habere, efficiamque, ut quilibet humano sensu præditus facilimè & apertis oculis decernat, quòd calor seu virtus nec solis nec stellarum, nec ignis nec creaturæ cujuspiam animalis, quicquam sibi attrahendi facultatem, sed à se pellendi atque discutiendi potius habeat. Exempli gratia: Si in ignis potestate sit attrahere vapores, ad se, tunc non permitteret fumos lignorum & carbonum terrestrium tam leviter ab ejus amplexu recedere: At experientia testatur contrarium: Quippe qua docemur, quòd integrum ignis officium sit densa vaporum & exhalationum subjecta rarefacere, eaque subtilia, penetrando & partes compactas dividendo atque dilatando reddere, & non ut vapores & fumos ita genitos ad se ullo modo attrahat: Nam oculariter videmus quod eos, ipsius actu procreatos discutiat & per expansum mundi spiritum dissipet: Etiam, si linteum aliquod aqua madefectum igni apponamus, percipiemus quidem quòd substantia in eo aquea in vaporem fumosum virtute ignis cõvertetur: At verò tam longè abest, fumus ille ut ab igne attrahatur, ut ipsum undique per loci cavitatem sine ulla evidenti ignis attractione expandi atque dissipari animadvertæmus. Simili planè modo accidit in operativa solis natura: Nam ipse suo calore aquam & rem humidam substantiamque aliquam spissam sive grossam & combustibilem subtiliat seu rarefacit, & rarefaciendo dilatat: Quòd autem res humida in vaporem reducta sursum tendat, hoc non fit ab attractive aliqua in sole & stellis facultate: Sed naturali illo appetitu & inclinatione, qua levia elavari solent in altum. Quare sequitur, quòd aqua in vaporem subtiliata aut solidum aut unctuosum quippiam, in fumum seu exhalationem reductum non ab oliqua externi agentis coactione, sed sponte & per se ad locum ipsi à Natura destinatum ascendat: haud aliter, quam è regione, quod grave est & ponderosum, motum suum ex propria sua inclinatione deorsum facit: Sed ut clarius ad huc ipsorum elucescat error; Qui vaporum & exhalationum è terra & mari in superiores regiones, attractione solari statuunt, vos

Velcur. com. phisic. 3. lib. c. 5.

ad Instrumenti nostri experimentalis, seu vitri calendari experientiam referam; qua oculari intuitu invenietis, quòd omnis attractio à circumferentia ad Centrum (quæ propriè attractio dicitur) efficiatur à frigore & non à calore: Nam videmus, quòd frigoris virtute aqua vitro inclusa, sursum in collo vasis elevetur, & quòd hoc fiat in spissatione aëris & reductione ipsius in spatiũ vitri angustius: At è regione observamus, quod si sol vel ignis vel manus hominis sũmitatẽ vitri pertingat, eamque calefaciat, tunc aër inclusus dilatabit & subitò à caloris actione evolabit; imò quidem tam longe abest, ut aër attrahatur à calore, ut aquam antea congelativa & inspissativa frigoris facultate attractam, superius per nonnullos gradus præcipitet & deprimat. Quod cum ita sit, considerent velim Peripatetici Christiani, & sedulò animadvertant male sanam magistri sui disciplinam, quam tam sanctè & tanta cum affectione in hunc usque diem sequuntur, & secum paucis colligant, quàm immaniter & more grosso ipse in præcipuo Meteorologiæ suæ argumento erraverit. Quid ergo ulterius ab eo est expectandum, quin ut tota ipsius fabrica perse in oculis sapientium corruat? Breviter dico, quòd iste & permulti alij ipsius errores palpalibes, sunt in causa, ut varij mente saniores ejus discipuli in quam plurimis ab illius animo & sententia dissentiant: Videlicet in opinione ejus de ventorum, Tonitrus, fontium & aliorum meteororum origine: Nam Iohannes Fregius vir doctus & in disciplina Aristotelis admodum versatus, quique naturæ mysterijs juxta Peripateticorũ documentũ inquirendis, operã haud minimã dedit (quẽadmodum ex largi voluminis ab ipso editi contentis cui nomen est quæstiones physicæ, apparet) hæc in eodem volumine scribit. Quanquam, ait, tota disputatio deventis, sicut de alijs meteoris plena est admirabilium operum Dei, quorum nullæ firmæ & sufficiẽtes in natura causæ proferri possunt, tamen prodest videre, quò usque humana ratio progredi possit. Sacræ quidem literæ dicunt, Deum ventos producere de thesauris suis, unde ipsorum flatus audimus, sed unde veniãt, aut quò vadant nescimus: Hæc ille: Ex altera parte Margarita Philosophiæ (opus, quidem magnæ famæ atque æstimationis etiam inter ipsos Peripateticos respectu succi illius Aristotelici, quem comprehendit) post strictam inquisitionem ab ea in natura fulguris & Tonitrui secundum Peripateticorum normam factam: Et cum rationibus ab Aristotele de tonitrus & fulguris ortu prolatis, propter defectum atque imbecillitatem earum ad inveniendũ tanti in natura miraculi mysterium, nullo modo esset contenta aut satis facta: Ad istud secretum enucleandum coactus est librum veræ sapientiæ respicere, quippe à qua Salomon fatetur, se vim ventorum & mutationem

Fregius lib. 25 De causa ventorum.

Margar. Phil lib. 9. cad. 20.

Sap. 7. Iob. 28. 25. tationem elementorum agnovisse: Nam aptat pondus aëri & appendit aquas in mensura, & facit pluviæ statuta & viam fulgitro Tonitruum. Vnde Philosophia ista à peripatetico dissentiens coacta est in hæc verba loqui: Quidam Philosophorum (inquit) considerantes mirabilem fulminis operationē, ipsum non opus naturæ sed summi Dei effectum immediatū arbitrati sunt. Iterum, ad fontium procreationem & originē quod spectat: Iohannes vel Curio, qui temporis multum in Peripatetica Philosophia contrivit, tametsi commentarium super physicam Aristotelis fecisset, tamen videtur sui magistri assertioni in fontium generatione diffidere: Quare ait. Non consentiunt planè sacræ literæ cum philicis de ortu fontium & fluminum, quæ ex mari per varios alveos meatusque fluere ac ad suos fontes refluere dicunt. Ecclesiastes 1. testatur dicens, omnia flumina intrant in mare & mare, non redundat, ad locum, unde exeunt flumina revertuntur, ut iterum fluant. Cæterùm Aristoteles & physici Peripatetici dicunt materiam istorum esse pariter vaporem resolutū in aquam & liquefactum à frigore & calore simul intra terram. Ex istis igitur, lector consulte, patet ex confessione discipulorum & quasi pedissequarum Aristotelis, quàm contraria & planè contradictoria sit opinio Aristotelica veræ sapientiæ institutis. Quare ausculta, quæso verba ista Apostoli: Sapientia, quæ contradicit veritati, non est de supra, sed est terrena, animalis & Diabolica: Vnde etiam D. Paulus, si quis vobis Euangelizaverit præter id quod accepistis, anathema sit. Iam verò quod iste princeps Peripateticorum sit in sua doctrina erroneus & disciplinæ sanctæ in causis primarijs generationis meteororum adversissimus, mundo expresse & coloribus vivis in libro ultimò istius tractatus depingam, in quo ipsum mundi Christiani deceptorem & impostorem egregium fuisse demonstrabo, ut pote, qui rationibus præstigiosis & vix probabilitate stipatis ad meteorologiam suam statuminandum utitur: quippe quæ in veritate & effectu, hoc est respectu veri fructus, quam vera sapientia producit, nihil sunt nisi meræ fallaciæ & sophismata. Quibus omnibus viris doctis & justitiæ trutinis libratis, bene ponderatis, mirabile & admodum alienum procul dubio illis videbitur, quod mundus Christianus fuit tam dui per istas nugas Aristotelicus deceptus: Imo quidem admodum videbitur intelligentibus & mente arrectis novum atque etiam durum, quòd illi ipsi, qui zelo Christiano sunt devoti, fontem totius sapientiæ relinquerent, ut artes, scientias & intellectum ab Ethnicis quæramus sicut fecerunt Agareni & illi, qui erant in Theman: à quibus vera scientia non est habenda: De hujusmodi Christianis tam hujus, quàm præteriti seculi videtur Apostolus in his verbis Prophetisare: Erit tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria conacervabunt, sibi magistros prurientes auribus & à veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur, &c. Quo sermone intelligit spurios magistros, erroneos Doctores & precipuè adulterinos philosophos: Nempe Epicuræos, stoicos, & peripateticos, quorum doctrinæ & Philosophia, ut secundum traditiones hominum & secundum elementa mundi, & non secundum veram sapientiam, Christum Iesum, se habent, pro stultitia, vanitate & fabula habentur coram Deo & ejus sanctis. Quare Apostolus in prædicta sua oratione Christianos procul dubio tales seculorum futurorum indigitat, qui veram doctrinam seu sapientiam Christi, Prophetarum & Apostolorum relinquentes, se inconsideratè falsorum doctorum & Philosophorum disciplinis addicant: Iterum Philosophus iste sacer præsagire videtur, quòd erunt quam plures in seculis futuris, qui vana gloriâ & amore sui elati, consilia aliorum utcunque sana contemnent, si in ulla re à fundatis & radicatis suis opinionibus dissonantia inveniatur. Textus est talis: In novissimis diebus instabunt tempora periculosa & erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi &c: Semper discentes & nunquam ad veritatem pervenientes, quemadmodum autem Iamnes & Mambres restiterunt Moysi ita & hi resistunt veritati, homines corrupti mente & reprobi circa fidem & ultra non proficient &c: Ex quibus verbis colligimus inprimis, quod nonnulli homines in ultimis hisce diebus adeò suæ propriæ doctrinæ, hoc est, Philosophiæ mundanæ, in qua sunt ab initio instituti, erunt addicti, ut quicquid synceræ veritatis ipsis fuerit oblatum, si suis intentionibus & rudimentis videatur adversum, cum derisione & contemptu respuent. Secundò in sufficientiam doctrinæ & Philosophiæ illius, quam amplectuntur, exprimere videtur: Nam dicit, quòd sint semper discentes & nunquam ad veritatem seu perfectionem pervenientes. Hoc est, nunquam pertingentes ad supremam illam virtutem & potestatem, quam vera sapientia suis discipulis promittit. Tertiò videtur, quod intelligit mundanam philosophiam per exempla illa, quæ facit de Iamnes & Mambres, quæ in præstigiosa Ægyptiorum philosophia & sapientia humana erant admodum versati, cujus virtute nihilominus veræ Moysis Sapientiæ resistere haud potuerunt. Ac denique intimare videtur, quòd ipsi, qui tam firmiteter ad hærent sapientiæ spuriæ sint ab ea corrupti & inquinati in imaginationibus suis, ita ut cogantur errare in punctis fidei. Quare non erit mirum, si Christiana hæc mea admonitio sit à pluribus istius farinæ hominibus rejecta & in contemptu habita, licet sat sciam, nonnullos esse, qui veritatis virtute moderantur, & ob eam ratio-

Marginalia: Velcur. comm. Phys. Lib. 3. Cap. 6. — Iac. 3. Gal. 1. 9. — Baruch. 3. — 2. Tim. 4. 3. — 2. Tim. 3. 2. 1.

rationē errores philosophiæ Aristotelis ab infallibili sacræ scripturæ veritate distinguere & judicia sua tam rectè & syncerè disponere queant, ut sacrosancta unius sapientiæ dignitas nullum ab Ethnicis & non sanctificatis alterius actionibus & asseverationibus patiatur detrimentum.

CAPVT. VII.

In quo Deus noster omnipotens Iehova spuriam hujus mundi sapientiam & sapientes sive philosophos in quæstionem pro falsa & erronea eorum, de causis rerum mundi existentiæ, & originis ac tandem de Meteororum ortu, doctrina, vocare videtur.

NOn erat pro nihilo, quòd Aristoteles à Græcis Cacodæmon, quasi spiritus malignus & seducens nuncupetur. Quippe qui subtilibus suis inventionibus & sophismatibus, mundum, non modò in illo seculo, sed etiam in seculis sequentibus decepit, & quasi igne quodam fatuo per semitas erroris & ignorantiæ à via veritatis seduxit. Nam sophista hic rationibus suis fallacibus magis, quam probabilitatis, veritatisque facie ob ductis, fingit res illas accidentia esse & fortuito sive Casu ortas, quæ revera sunt de supra & per consequens essentialiter & divinitus à spiritu sacrosancto partæ. Etiam juxta ipsius doctrinam, cœlum, terra, stellæ atque elementa fuerunt ab æterno & non creata: atque istam suam assertionem videtur rationibus è fictæ suæ philosophiæ pharethra & inventionibus à proprio cerebro de promptis, statuminare: dicendo, quod ex nihilo nihil fiat. Porro etiam rationem reddit humanam vitæ & motus, & assignat limites mari, suo more: & fingit rerum omnium causas secundum phantasiam suam, proque placito suo assignat occasionem generationis & corruptionis rerum. De prima materia & rerum forma naturalium facit, mentionem, internas earum essentias penitus suo sensu, tametsi ignoret, causas nivis, Gelu, Glaciei, grandinis, pluviæ, nubium, nebularum, fulgurum &c: nos irrationabiliter satis & per conjecturam solam docere conatur, dicendo, quòd more adventitio ex vaporibus & exhalationibus sursum calore Solis & Stellarum ex terra & aqua extractis & in mediam aëris regionem attractis ab accidentali loci illius frigore condensatis, & in tales formas quas habent redactis generentur. Multas ex propria inventione producit substantias probationesque debiles, quibus ostendit se in talibus suis opinionibus minimè esse deceptum, adducit etiam, ventos fortè fortuna & per accidens fieri, nimirum attractione & elevatione exhalationum calidarum & siccarum virtute prædictorum agentium, dicitque, quòd illæ exhalationes postquam in ascendendo ad mediam aëris regionem pertingant, à loci illius frigore deorsum iterum pellantur & tum posteà in ipsarum, descensu alijs exhalationibus ascendentibus occurrant, cogantur lateraliter tendere. Præsumit etiam vir iste nimiâ philantiâ elatus tonitruorum & fulminum, causas intelligere, ipsa etiam per accidens pariter cum cæteris fieri existimans, videlicet à concursu vaporum exhalationibus mixtorum cum infinitis alijs istiusmodi figmentis frivolis & vix verisimilibus: quas omnes verbis mellifluis & subtilibus sed planè externis & superficialibus probabilitatibus loco realis & centralis ipsius veritatis aspectus, obvelavit.

Sed omnipotens Deus cœli & terræ, qui est solus horum omniū author & operator, & ea omnia immediatè format per potestatem & virtutem suam æternam, & ipsa ex thesauris suis ubi & quando placuerit, emittit. Ipse (niquam) qui est summus humanarum actionum judex, istum mendaciorum inventorem cum suus asseclis illis ipsis verbis deridere videtur, quibus Iobum (ipsum ob erroneas suas imaginationes objurgando) est allocutus. Quis est iste invol- Iob.38.2.
vens sententias sermonibus imperitis? Accinge sicut vir lumbos tuos: Interrogabo te & responde mihi, ubi eras cum ponerem fundamenta terræ, Indica mihi, si habes sa- 3.
pientiam & intelligentiam. Quis posuit 4.
mensuras, ejus, si nosti? Vel quis tendit su- 5.
per eam lineam? Super quo bases illius so- 6.
lidatæ sunt? Aut quis demisit lapidem ejus angularem &c: Quid, ô Peripatetice, Fuitne terra æterna & sine principio, ut tu proprio tuo sensu ductus asseverare haud erubescis? Deinde pergit sic. Quis conclusit 8.
mare ostijs, quandò erumpebat, quasi de 17.
vulva procedens? Nunquid apertæ tibi sunt portæ mortis & ostia tenebrosa vidisti &c. (Quòd tu tam temerè ac tanta confidentia ac secundum imaginationis tuæ leges generationis & corruptionis rationē assignas? Nunquid ingressus es thesauros nivis 22.
aut thesauros grandinis aspexisti quæ præparavi in tēpus hostis & in diē pugnæ? &c: (quod tu secundum inventionē & mentem tuam fingas earū ortus seu generationes esse per accidens, ipsisque principia adventitia assignes) An nosti, ubinam sit via, in qua 24.
dividitur exhalatio, quæ spargit ventum 25.
super terram &c: Quis dedit vehementissimo imbri cursum & viam sonantis tonitru? Anne actor aliquis accidentalis, qualis est frigus, mediæ aëris regionis condensans vapores in nubes & per antiperistasin accendens

cendens exhalationes in nube inclusas) ?
Quis est pater pluviæ aut quis genuit stil-
28. las roris ? &c : Anne credis , solis & stella-
rum calorē vapores sursum attrahentē es-
se istius negotij , authores & actores , ut tu
falsò asseverare haud erubescis ? Ex cujus
utero egressa est glacies & gelu de cœlo
29. quis genuit ? &c : Estne frigiditas mediæ
aeris regionis , ut tu dicis ? Nunquid con-
jungere valebis micantes stellas Plejadas,
aut gyrum arcturi poteris dissipare ? Nun-
31. quid producis Luciferum in tempore suo
& vesperum super filios terræ consurgere
32. facies? Nunquid nosti ordinem cœli ? Et
pones rationem ejus in terra ? &c : Et qua-
33. re non? Num tu per Philosophiam tuam pe-
ripateticam causas omnium rerum tam
cœlestium , quàm terrestrium intelligere
profiteris ? At ille , qui cognoscit rerum
omnium mysteria mirabilia præstare po-
test : Nam hac ratione servus meus Iosuah
fecit solem in cœlo sivè stare:& pro amore
Hezekiæ Spiritus meus fecit solem retro-
34. movere in cœlo. Nunquid ista mediante
tua sapientia potes præstare ? Nunquid ele-
vabis in nebula vocem tuam ut impetus a-
quarum operiat te ? Nunquid mittes fulgu-
ra & ibunt & revertentia tibi dicent , ad-
35. sumus &c : ? Si bases & fundamenta tuæ
Philosophiæ sint essentialia & substantialia,
hæc omnia & longe majora efficere pote-
ris Nam viri nonnulli à me electi mediante
spiritu meo hæc omnia præstiterunt: Verbi
gratiâ post longam â pluvia abstinenti-
am,Elias apparere fecit nubes in cœlo, qui-
bus terra nimis sicca erat irrigata : Et Pro-
pheta meus Moyses & Samuel illa ipsa vir-
tute produxerunt Tonitrua & fulmina hor-
renda in terrorem inimicorum.Elias voca-
vit ignem ab alto & Iosua grandines stu-
36. pendas) quis posuit in visceribus hominis
sapientiam , aut quis dedit cordi intilligen-
tiam. Et tamen ausus es tu , frivolis & va-
nis tuæ inventionis effectibus fretus , quæ
fundatur super hujus mundi elementis , &
non super meo spiritu , qui est vera sapien-
tia, opera mea, quæ sum unicus & solus
omnium rerum creator & genitor creatu-
ris meis ; imò verò & Chimæreorum acci-
dentium operationibus ascribere. Nun-
quid qui contendit cum Deo tam facile
conquiescit ? In hæc verba magnus Deus Iob.39.32.
Iehova videtur Aristotelem & ejusdem fa-
rinæ philosophos esse allocutus , qui nimi-
um suis proprijs conceptibus elati tantâ au-
daciâ & temeritate super suam sapientiam
terrenam & animalē præsumunt , ut etiam
ipsi veritati à Deo ortæ contradicere & re-
sistere audeant. Opto igitur ex profundo
cordis mei , ut philosophi isti mundani se
ipsos ab humana illa Ethnicorum sapientia
declinantes,humiliter ad veram sapientiam
& philosophiam convertant , quæ funda-
tur super eam : Nam in ita faciendo se co-
ram solo cœli & terræ creatore humilia-
bunt, & cum viro tam patiente quàm pœ-
nitente respondebunt Iehovæ dicentes:
Ecce contemptibiles sumus , quid respon- Iob.39.34.
debimus tibi ? Manus nostras imposuimus Iob.42.2.
oribus nostris : Scimus quod omnia potes,
& nulla te latet cogitatiò , ideò insipienter
locuti sumus, & quæ ultrà modum excede-
rent scientiam nostram , ipsi nos reprehen-
dimus & agimus pœnitentiam in favilla &
cinere : Agnoscendo jam , nullam esse ve-
ram sapientiam, præterquam illam , quæ à
te est , qui es luminis Pater , cujus virtute
mirabilia , operaris. Quapropter fatemur,
quod sapientia hujus mundi sit mera stul-
titia, & quod tales mundani, qui se ei addi-
cunt , decipiantur , quatenus divinam sa-
pientiam , Christum Iesum negligunt , in
quo est Thesaurus scientiæ & sapientiæ
absconditus, ut nos docet Apostolus.

Atque ita vobis sapientiæ duplicitatem cum varijs ipsius effectibus , & per consequens naturalis philosophiæ duplicem expressimus , & docuimus rationem , qua Christiani omnes boni (contra istius ætatis nostræ consuetudinem) debeant unam cum suprema reverentia amplecti ; aliam verò magna cum prudentia evitare atque effugere. Iam verò libro isto sequenti principia Moysaica proponam , quibus integra philosophiæ sacræ fabrica statuminatur.

Philosophiæ Moysaicæ liber tertius, in quo veræ Philosophiæ principia enucleantur.

Argumentum libri.

In libro præsenti author vera & essentialia divinæ philosophiæ principia generaliter pertractat, & quàm inconstantes & differentes philosophi Ethnici in suis de rerum omnium principijs opinionibus fuerint, particulariter exprimit, ubi etiam probat quòd Græcorum Philosophorum seu Naturalistarum præstantiores suæ philosophiæ fundamenta seu principia à vero & sacro philosopho Moyse more surreptitio acceperint; cujus philosophia digito Dei erat impressa sive delineata, utpote cujus chracteres ignei in tenebrosa hyla per verbum divinum seu sapientiam æternam erant quasi sculpti & depicti: simulque ostendit, quòd, tametsi philosophi isti Athenienses, hæc Moysis principia ad suam condendam philosophiam usurpârint, & sibi ipsis feré vendicaverint, & ut immanem istiusmodi suam rapinam à mundo tegerent, nova ipsis nomina imposuerint, tamen quia nec ad profundam & centralem ipsorum intellectum penetrare sive pertingere, nec sapientiæ sanctæ seu verbi mysterium recté & cum judicio maturo concipere & apprehendere potuerunt, ideò non nisi adulterinam super male cognita illa fundamenta seu principia structuram sive philosophiam erexerunt: vanam nimirum & fallacem sapientiam mundanam, quæ non ex essentiali veritatis & virtutis scopulo seu rupe exscienditur, nec Christo unico Lapidi Angulari innititur, sed ex traditione hominum procedit & secundum hujus mundi Elementa effingitur: Haud aliter, quam si arcem ex stramine utcunque super scopulum ædificatam, ventis undique obnoxiam atque omni turbine & tempestate agitatam vidimus. Post hæc author vera principia Moysaica explicat, esse Tenebras, Aquas, & Lucem. Deinde docet, quòd omnis plenitudo & vacuitas consistat in præsentia vel absentia lucidi & formalis Dei Spiritus. Ac denique quomodo duæ propietates activæ, scilicet Frigidum & calidum immediaté ex prædictis principijs, nempe tenebris & Luce oriantur, ut é regione duæ naturæ mundi passivæ, nimirum Humidum & siccum, suas à dictis duabus activis origines videntur sibi vendicare.

CAPUT. I.

In quo Philosophorum Græcorum atque Arabum in suis de principijs naturalibus incertitudo atque inconstantia explicatur.

Evidens est Argumentum, quòd philosophi Ethnici non essent in principijs suæ philosophiæ bene confirmati, sed in causis suæ naturæ primarijs admodum inconstantes & vagabundi: quatenus inter quam libet eorum sectam varia & quandoque contraria insurgebat de rerum primordijs origo. Verbi gratia, Thales Milesius, qui in septem, Græcorum sapientum habebatur numero putavit, aquas fuisse omnium rerum initium: Sed Anaximines cum suis discipulis dixit aërem infinitum fuisse primam causam seu scaturiginem omnium: Et ob istam etiam causam Anaximander existimavit, aërem istum Catholicum fuisse Deum: Et alia parte Zoroaster vult, omnia suum ortum habere ab igne & luce: Vt etiam ipsi Pythagorici, qui affirmant, universalem esse ignem in omnibus & super omnia. Et certè quælibet istarum opinionum, si recté & debito modo consideretur, ad veritatem Moysaicam appropinquare videbitur: Nam ignis sive lucis Divinæ ex profundo tenebrosæ abyssi egredientis virtute & præsentiâ revelatæ & manifestatæ sunt aquæ invisibiles, quarum subtilior portio in vastum aëris spiritum est conversa. Hac ergo de causa tam Thales

quam

quàm Anaximines videntur quodammodo in uno eodemque subjecto convenire: Verùm enim verò si aliquantulum profundius in negotium istud penetremus, percipiemus quidem, quòd isti duo philosophi non nisi unico solo Principio illo nimirum materiali seu passivo insisterent, à quo cœlum, terra & omnis alia res suam habet substantiam sive materialem existentiam: E regione verò zoroaster non inconsulté aut sine ratione ignem pro primario suo rerum omnium principio elegit, utpote qui procedebat & in actu apparebat, antequam, Aquæ seu natura humida fuerunt revelatæ: haud aliter, quàm actio passionem seu causa effectum præcedere observatur: Et tamen nihilominus videtur in eo errasse in ista sua assertione, quód principium activum possit nullo modo recté considerari, nisi quatenus relationem habeat ad principium aliquod passivum. Zeno stoicus videtur cæteris aliquantulum cautior, asseverando, quód substantia ignis mediante aëre in aquam converso primaria esset omnium rerum causa. Verùm certiorem adhuc viam tentat Empedocles, quàm Zeno, quippe qui pro radicalibus suis principijs elegit quatuor Elementa, quorum duo fecit Agentia & totidem patientia. Iamque præcipuus istorum philosophorum error in prædictis suis opinionibus de principijs rerum erat, quòd minimé considerabant divinam potentiam seu verbum sacrum fuisse majoris antiquitatis, quàm aliquod ex prænominatis ipsorum principijs: Nam si hoc judicio maturiori intellexissent, confiterentur procul dubio rationibus ab æterna rerum unitate seu essentiali centro prolatis instructi, quòd divina Lux seu emanatio sancta (quam scripturæ sacrosáncti spiritus titulo nominant) esset actualis creaturarum omnium origo seu principium, uti nihilominus huic præcedebat alia proprietas divina in una & eadem essentia, quæ dicta est potentia Divina, quæ suum actum seu emanationē præcedit non aliter, quàm Pater tam respectu temporis, quàm ordinis & existentiæ. haud injuria dicitur, existere ante Filium aut creator ante creaturam. Atque hinc ait sapiens: Omnium prior creata est sapientia. Nihilominus tamen est certum, quòd nonnulli è Græcanicis & Ægyptiacis philosophis, nimirum Plato & Pythagoras inter Græcos, & Hermes Trismegistus ex Ægyptijs, adeò fuerunt mentibus suis erecti atque exaltati, idque partim observatione doctrinæ prædecessorum suorum & partim ratione experientiæ, quàm in itineribus & peregrinationibus suis longis tam à sapientibus Æthiopiæ & Ægypti, quàm Hebræis, Armenicis, Arabibus, Babylonicis atque etiam Indicis acquisiverunt: Nam ab authoribus fide dignis accepimus, Platonem, Pythagoram, Hippocratem & alios per istas regiones fecisse itinera, ut scientiam & cognitionem suam augerent & multiplicarent: Quod sine dubio decernerent, tametsi de longé & quasi in nebula verùm lumen natura humida quasi vestimento indutum: & inter alios traditur, de Platone, atque etiam hoc idem ex nonnullis ipsius scriptis est eliciendum plané, quòd ipse notitiam ac visionem habuisset Dei verbo, & quòd libros Moysis legisset, & quòd admodùm profundé in mysterijs divinitatis esset versatus; quare ab ipsis Christianis Divinus vocatur. Simili etiam modo philosophus ille insignis Mercurius Trismegistus per scripta sua Divina arguere videtur se Libros Moysis perlegisse atque etiam in arcanis Dei secretis in spectionem haud minimam habuisse, quemadmodum ex sermonibus ipsius profundis sub Pimandri nomine editis colligere fas est, quippe in quibus videtur sanctam Trinitatem agnoscere, atque etiam rationem creationis mundi & Elementorum more Moysaico ibidem apprehendere, quam fatetur esse per verbum Dei factam & completam. Quare hisce duobus inter omnes alios philosophos mihi liceat Divinitatis portionem ascribere. In hoc tamen unico possum neque Trismegistum neque Platonem commendare, videlicet, quód post Moysaicarum librorum lectionem, quorum subjectum Spiritus Divinus Moysi dictavit tametsi doctrinam & veritatem, quam ex ipsis de principijs rerum extraxerunt, professi sint; tamen noluerunt magistrum suum in suis scriptis agnoscere, sed principia ipsius mutatis eorum nominibus sibi suisque philosophis usurpârunt. Verùm ut Plato cum suo magistro Moyse inhumaniter & ingraté hac in re ageret, ita quidem & ipse eodem plané modo à discipulo suo Aristotele duriter erat tractatus, ut pote qui percipiens, quod tria Moysis principia à magistro suo Platone essent sub novis titulis velata & occultata, ut pro proprijs suis haberentur, etiam ipse imitando magistrum suum, ipsum eodem nummo persolvendo nomina & titulos principiorum Platonicorum novo fuco obvelando alteravit & sibi ipsi tandem vendicavit, ut super ea philosophiam noviter à se inventam conderet. Quibus videre licet, quam malé & haud securé philosophia ab humana traditione parta, fundamentis bonis sit statuminata: Haud aliter, quàm si domus straminea vel ex re alia fragili & non durabili constructa, esset super scopulū durum ædificata, quæ nihilominus respectu infirmitatis & imperfectionis rei, ex qua est fabricata, non potest esse diuturna, quatenus ejus materia est ad substantiam solidam suæ basis heterogenea & per consequens malé compacta & cuilibet vento aut turbini obnoxia: Haud secus ac tam spuria & heterogenea, viliter disposita est philosophiæ istius Aristotelicæ structura respectu principiorum illorum essentialiū,

Ecclesi. 1. 4.

super quæ superædificatur, ut vel minimum quidem veritatis seu sapientiæ syncera flatum perdurare nequeat, sed facile corruet & in nihilum redigetur: Nonne videtur
1. Cor. 3. 1. 10. Apostolus hoc idem ex istis innuere: fundamentum, ait, nem potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus. Si quis autē superædificet super fundamentū hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, fœnum, stipulā, uniuscujusque opus manifestum erit: dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur, & uniuscujusque opus, quale sit, ignis probabit. Hisce ergo quilibet sagax Christianus animadvertere potest, quomodo philosophi Ethnicorum peritiores & majoris inter mundanos æstimationis principia sua ex scriptis Moysaicis acceperint vel rectius surripuerint, quatenus ea sibi ipsis usurpantes magistrum suum Moysem in scriptis suis minimé agnoverunt, qui totam suam doctrinam & scientiam spiritui Divino tribuit sive arrogavit, & ejusdem principia seu fundamenta more practico ex apparitione Dei super montem Sinai expressit: Nam super horum principiorum bases (trium, dico, unius essentiæ) philosophi veri & mystici vel, si mavultis, Theosophi pij annuntiaverunt, quòd Lex tam externa seu Moysaica, quam interna sive illa Iesu Christi essent ædificatæ, quæ quidem ad aures Aristotelis & ipsius pedissequarum Ethnicorum nunquam pervenerunt, utcunque videantur sua sapientia periti. Nam si legum istarum mysteria intellexissent, tunc procul dubio super Lapidem istum angularem debito & non incongruo more subjectum philosophiæ suæ erexissent, & per consequens idoneos suæ sapientiæ fructus collegissent: Et quamvis à magistro suo diviniori essent instructi, tamen ex ipsorum scriptis apparet, ipsos in centrali rerum veritate fuisse rudes, ignaros atque incultos. Quare mera erat in Aristotele stultitia, qui pro philosophorum facilé principe à mundanis habebatur & magnificabatur. Privationem efficere, seu potius effingere, ubi nullum erat alicujus præcedentis positionis seu informationis vestigium, idque præsertim, cum esset chaos, antequam ulla res erat explicité producta. Sed non est mirum, cum ipse opinatus sit, mundum omnesque in eo species fuisse ab æterno, hoc est, sine principio & fine: Quod quidem si ita esset, non nisi veritatem protulisset, dicendo, quòd tenebrosa abyssus seu chaos respectu suæ existentiæ sine forma, esset privatio alicujus actus, aut actualis præ existentis materiæ, sed quod hoc sit falsum, concentus sacrarum literarum confirmat, quatenus in
Sap. 11. 18. ijs legimus, quòd Deus creaverit mundum
2. Pet. 3. 5. à materia sine forma sive informi. Et quòd cœlum & terra esset prius de aqua & per aquam consistens Dei verbo. Et quod ute-
Gen. 1. rus primarius, ex quo aquæ erant extractæ (quæ erant massa illa materialis, ex qua res omnes sunt conflatæ esset informis abyssus, sive Chaos sine forma: & quòd per consequens initium suæ informationis haberet à Patre lucis Essentialissimæ omnia vivificantis & informantis.

Sed ut vobis furtum horum philosophorum egregium possimus directius & magis specialiter indicare, sciatis, velim, illud principium, quod Moyses vocat tenebras seu tenebrosam abyssum sive Principium potentiale, quatenus nondum in actum reducebatur, Aristoteles vocat materiam suam primam, quam dicit esse aliquid solummodò in potentia, quoniam nondum in formatur: Atque iterum videtur illud vocare privationem, sed inconsulté satis, quatenus nulla præcedebat materiæ primæ positio sive informatio. Ex altera parte Plato videtur hoc principium vocare suam hylen seu hylam, quæ pro nihilo habetur: quatenus est invisibile & informe quid: atque etiam alibi comparat id corpori obscuro respectu suæ animæ & spiritus. Mercurius Pimand. 1.
Trismegistus illud umbram vocat horrendam, quæ nihil erat, nec appareret, priusquam lux divina è tenebris effulsit. Pythagoras facit illum suam Vnitatem Symbolicam: Nam in hoc statu potentia divina ad nihil respicit, præterquam ad se ipsam: Hippocrates ipsum vocat Chaos informe: Ad secundum principium, quod spectat, est illud passivum unicum initium, ex quo materialis omnium rerum existentia suum ortum habuit, quod Moyses nomine aquarum insignivit: At Aristoteles mutando & abscondendo rem, materiam secundam nuncupat, quoniam ex primæ materiæ visceribus orta est. Plato autem illud vocat principium, Spiritum: ut & Hermes seu Mercurius Trismegistus naturam humidam: Et Hippocrates cum Anaximene vastum & immensum hujusmundi aërem: Pythagoras Symbolicé illud per numerum Binarium seu dualitatis indigitat, utpote, qui est indicium imperfectionis: Nam videtur indicare imperfectam materiæ per se & in se conditionem, nimirum si ab actu divino non informetur, & ob istam rationem numerus Ternarius ab omnibus sapientibus tam philosophis quam Theosophis & Cabalistis pro radice omnium numerorum perfectorum habetur: Denique illud vivificans & omnia animans principium, quòd Moyses vocat Lucem, quæ est purus actus immediate à Ruah-Elohim emanans & ab ipso minimé divisus, Aristoteles sine alia agnitione facit suum principium formale: Plato illud vocat Actum seu Animam mundi: & Pythagoras Symbolicé seu Hieroglyphicé per numerum ternarium: Hippocrates id pro immortali calido accipit, quòd cum omnia in principio à litigio essent perturbata, in supremā regionem evolavit, quam veteres æthera dixerunt. Nonne est ergo illud insignis quædam rapinæ literariæ species inter electos ex

ctos ex philosophis Ethnicis illa falsò sibi mutatis nominibus ascribere, quæ erant prophetæ sancto Moysi à spiritu & quasi per digitum Dei descripta atque revelata; idque præcipué, non modo ut se in oculis gentilium sed etiam Christianorum redderent magnos & eminentes? Et tamen non possum quodammodo non excusare Platonem, & Hermetem cum hi ambo videntur, idque expressé cum Magistro suo Moyse in eo convenire: Videlicet, quòd materia, ex qua cœli & terra essent creati, esset natura humida, seu spiritus universalis madidus, & quod interna illa forma seu actus, qui illum in varieformem dispósuit figuram & effigiem, esset verbum divinum, quemadmodum in operibus tam Platonis, quàm Hermetis Trismegisti sat liquidò declaratur. Verùm inter reliquos nimis alté & super imaginationis & inventionis suæ pennas est sublimatus Aristoteles. Quippe qui mundanæ suæ sapiētiæ seu philosophiæ super formam principiorum Moysaicorum merè typicam seu symbolicam & non realem posuit: Hinc inde cogitando, ut hac ratione sibi nomen & famam exquisitè docti & absoluté sapientis inter mundanos acquireret: Tametsi in conclusione longé aliter appareat in oculis Dei & electorum; imò verò omnium piorum qui sibi constant, quippe qui actus & essentiales particulares actiones solummodò que ad Deum pertinēt ascribit creaturis: Imo verò pertinaciâ & confidentia ductus, nescio qua, affirmare haud erubescit, quòd res naturales essentialiter sine immediato Dei actu per se agant: Cùm bonis Christianis liquet & ubique in sacra scriptura confirmatur, quod Deus operetur omnia in omnibus, idque immediaté (uti nobis videtur Apostolus cùm integra sacri Biblij harmonia intimare.) Atque hæc est ratio quòd mundus non assignat Deo soli rerū omniū creatori (uti par est) cujuslibet in isto mundo actionis gloriam, sed potius naturæ creatæ, nimirū aut Angelis, aut stellis, aut Elementis, aut Meteoris, aut creaturis compositis: Quæ omnes à spiritu seu verbo Dei sunt factæ & sustentatæ atque in suo esse præservatæ. Hinc inde ergo multiplicis Idololatriæ origo, videlicet venerationis solis, Lunæ & stellarum & sacrificiorum atque oblationum Idolis, dijsque falsis & dæmonibus deludentibus. Hinc impia Isidis & Osyridis veneratio, falsaque Saturni, Iovis, Martis, veneris & Mercurij adoratio. Hinc immolationes & holo causta profana ad cœlum, vestam, Cererem, Proserpinam. Vulcanum, Plutonem & Neptunum, & permulti alij in mundo errores & abusus absurdi, quibus viri ignari à vera omnipotentis Dei & Spiritus ejusdem cognitione divertuntur: Vti infra ostendetur clarius, & tamen Apostolus nullos ex istis in mundo aut actionum effectus agnoscere

Pimand. 1. & 3

videtur: Vnde ait: Dij sunt, qui dicuntur, sive in cœlo, sive in terra: Nobis tamen unus Deus Pater, à quo omnia, & nos in illo, & unus Dominus, Christus Iesus, per quem omnia & nos per ipsum &c: Quibus asseverare videtur, quòd neque Angeli, neque dæmones sive intelligentiæ, neque stellæ neque creaturæ reliquæ, quibus, quasi Dijs, delusione Diaboli & seductione hominū ignari mundani oblationes offerunt, in oculis Christianorum possunt per se aliquid agere, sed ait, omnia & consequenter actiones creaturarum istarum sunt à Deo & immediatè in actum reducuntur per Iesum Christum Dominum nostrum ubique immediaté operantem, quippe qui est centrum cujuslibet rei, cujus circumferentia est nullibi; vel, ut alij habent, est centrum & circumferentia, vel, ut Apostolus, omnia in omnibus. Hic est verus lapis ille Angularis, qui sustentat fabricam cujuslibet creaturæ quam fecit, sine quo lapide fundamentali omnia in nihilum redigentur. Est ergo actus omnium à Deo & illius exsecutio fit per verbum seu spiritum divinum Iesum Christum: & illum actum edere solet ille Spiritus per infinita mundi organa, quæ creavit. Finaliter Deus agit per suum verbum in creatura quasi mediante organo, quicquid vult, ubi & quando ei placuerit. Sed ad propositum: Nam de hoc alibi latius. Hæc ipsa doctrina spuria inventione hominis subtilis parta, est in causa, quòd mundus in verbi divini cognitione erraverit, quatenus operationes & proprietates Divini Spiritus in creaturis ratione suæ ignorantiæ non perceperit: Imo quidē nonnulli ex philosophis Christianis ratione hujus debitam in creaturæ tam visibilis quam invisibilis arcanis, & divinæ Spiritus actionibus neglexerunt inquisitionem: Imò verò tantâ obstinaciâ & tam seriò, dico, Christiani, Philosophiæ Aristotelicæ pro hodierno die sunt addicti, ut oculos suos nescio quo furore instigati à vera Meteororum scientia, quæ veræ sapientiæ sunt fontes, in scripturis sacris publicata, libenter avertunt, ad incertam & vix probabilem doctrinam Peripateticam se convertant. Atque hæc est ratio, quòd ipsi non agnoscent aut saltem minimé admittent ullam veram Philosophiam meteorologicam posse per Spiritus Sancti documenta in pagina Sancta recordata doceri, sed ea solummodò, quæ ad salutem animæ humanæ exinde spectant posse hauriri credunt: cum nihilominus sit evidens, quòd sint paginæ integræ, tam in libris Moysis, Iobi, Psalmorum, Prophetarum, quàm testamenti novi, quæ inprimis Christianos ad veræ Meteorologiæ mysteria enucleanda & ad immediatos in ipsis actores cognoscendos, quo ipsis honorem & reverentiam summam præbeamus, via regia & sine ullo dolo aut fuco invitant, ut hac

1. Cor. 8, 3.

ut hac ratione opera mirabilia creatoris tam in cœlis, quàm in terra admiremur, quæ ideò à mundi origine ad hunc usque diem & Præcipuè in mundo isto sublunari mirabiliter mediante suo verbo producit, ut ex ijs stupendam spiritus sui æterni in creaturis potestatem hominibus declaret: Verùm de istis libro hujus quinto copiosius atque luculentius.

CAPUT, II.

Quæ fuerint Principia Moysaica, hoc est omnium rerum primordia: Quomodò ex nihilo essent extracta & producta. Deinde quid per hoc vocubulum NIHIL intelligatur: Ac denique Principium potentiale, quod est tenebrosa abyssus seu Chaos informe, satis efficaciter hoc in loco describitur.

PRincipia Moysaica sunt plana atque evidentia ijs, qui sapienter verba excellentissimi Philosophi Moysis in primo cap. gen. expressa contemplantur: Nam priusquam mentio ulla de spagyrica illa separatione, quæ virtute verbi Dei seu Spiritus, illius divini Elohim in sex dierum creationis opere erat facta, dictum est, quòd tenebræ essent super faciem abyssi, & quòd terra esset inanis & vacua. Quibus liquet, quod cœlum & terra nondum essent in actum seu formam essentialem redacta, sed manerent unum quid informe, hoc est, rudis, unica indigestaque moles: Atque ita omnia complicitè erant in unica tenebrosa abysso comprehensa, quæ quidem erat adhuc explicite nihil. Exempli gratia: videmus, quòd magna arbor, cum radice sua, corpore, ramis, folijs & fructu complicitè in nucleo sive semine contineatur: cùm verò explicite nihil tale, præterquàm in sola imaginatione comperiamus. D. Augustinus comparat istud Moysaicum NIHIL seu quid informe cum sermone aliquo potentiali, qui dum est in sola mente locutoris, videtur ei, qui est auditor, nihil, hoc est, aliquid in sola potentia exstit, sed nihil actu. At quando sermo ille viva voce editur, tunc illud, quod erat prius complicitè in animo loquentis, jam explicitè ab auditore apprehenditur. Plato illud in hoc Nullitatis statu visioni in somnio comparat, quæ quando homo exsuscitatur à somno, nihil apparet præter imaginationem. Sed, quoniam iste sermo; Deus creavit omnia ex Nihilo, mentes multorum etiam doctissimorum virorum perturbavit, atque in ipsius intellectu, seu sensu gemino ipsos haud parum hæsitare fecit. Mihi propositum est de ipso Nihilo pauca proferre, & quæ nam sit animi mei de eo sententia, hoc in loco breviter explicare.

Inquit Peripateticorum Princeps: Ex Nihilo nihil fit. Docta quidem sententia, axiomaque infallibile in persona tanta eruditione indata, si vocabuli Nihili sensus uno eodemque modo esset semper intelligendus atque interpretandus: Verùm ego bonis & securis statuminatus columnis assero, quòd, si aliqui aut præsumptione aliqua aut ignorantiâ nonnullâ ducti in eam incidunt opinionem, quod in his verbis: Deus creavit omnia ex Nihilo: vocabulum NIHILUM debeat sumi pro nihilo negativo seu absoluto nihilo illo, quod non cadit sub intellectum, seu capicitatem humanæ rationis, ipsos certiores jam facio, quòd hujusmodi Nihili species nunquam pro prima creationis materia esset intellecta aut à sapientia ullo tempore accepta: Nam apparens est tam infallibi sacri Biblij sensu, quàm syncero in Naturæ lumine, quòd & materia omnium in ipso Deo & cum Deo unum & idem ab æterno manerent: atque hoc ex divino fonte sic probabo: Ait Moyses: in Principio Deus creavit cœlum & terram: In quo sermone Principium non est pro negativo Nihilo sumendum: Gen. 1. nam scripturæ nos docent verbis satis elucidatis, quòd ex ipso & per ipsum & in ipso sunt omnia: Quare si omnia procedant à Deo Creatore, qui omnium Entitatum est summa, sequitur, quòd materia cœli & terræ atque etiam Lux omnia in formans non procedant à Negativo Nihilo. Iterum Sapiens: Omnipotens Domine, manus tua creavit orbem terrarum, vel (ut Hieronymus habet) mundum ex materia informi: ut Tremellius interpretatur, vel, ut Hieronimus exponit, ex materia invisa & sine forma. Quare sequitur, quòd non esset absolutum aliquod nihil, ex quo mundus erat creatus. Etiam scripturæ alibi: Fide intelligimus, aptata esse secula verbo Dei, ut ex visibilibus invisibilia fierent, & consequenter non ex absolutè Nihilo. Præterea si Deus non produxisset & creasset omnia essentialiter ex se ipso, sed ex mero & vano nihilo Negativo, tunc creatio, non pertineret ad Deum, neque ad eum jure referri potest: hoc est, si omnia non fuissent essētialiter in eo, & initiū suū ab ipso accepissent; tunc revera sequeretur; quòd omnia non essent ab eo facta, sed suam Essentiam

Rom. 11. 36.
Sap. 11. 18.
Hebr. 11. 3.

ſentiam reciperent à Nihilo, neque conſiſterent in eo, ſed in Nihilo: Verùm apparens eſt, quòd res ſe habeat longé aliter: Nam creatio eſt opusDei,& per conſequēs non opus & ſubjectū Nihili abſoluti: Ipſe eſtEntitas Entitatū vita omnium viventiū, Principium Principiorum, & aquarum omnium fons & ſcaturigo: Ex quibus cœlum & terræ erant creata. Denique nihil venit unquam in exiſtentiam, aut eſſentiam, habuit in alio, ſed ab ipſo ſolo, & per ipſum ſolum, nec poſſibile eſt, ut aliquid exiſtat, ſed in ipſo ſolo. Quare concludendum eſt, quòd Deus genuerit, produxerit, fecerit & creaverit nihil, quod non erat æternum in ipſo: Quod etiam. Apoſtolus ſic videtur confirmare. In Chriſto ſunt omnia condita ſive viſibilia ſive inviſibilia, ipſe ante omnes & omnia in ipſo conſtant, Angeli, Throni, Poteſtates, Dominationes per & in eo ſunt creata, qui eſt Principium: Sed quoniam quæſtio iſta in Cap.1. & 2. Libri primi ſectionis hujus ſecundæ planius & clarius diſcutitur, plura de eo iſto in loco non dicam, ſed directé ad propoſitum revertat. (Coloſſ.1.15.)

Vt ergo tenebræ Moyſaicæ rectè dictitantur potentia divina, ita quidem lux illa, quæ ab Ruah-Elohim dum ferebatur, ſuper aquas emicabat, nuncupata eſt actus divinus, quas duas Cabaliſtæ per Aleph tenebroſū & lucidū explicant, uti in locis antea citatis Libri primi ſectionis hujus tractatus ſecundæ Latius declarabitur: Atque hæc de cauſa ſcripturæ alibi affirmant, quòd Deus ſit omnia in omnibus. (1.Cor.15.21. Coloſſ.3.18.)

Dico igitur, quòd idem, quòd intelligitur per tenebroſam abyſſum & terram inanem & vacuam Moyſis, à Iobo nuncupatur umbra lethalis, ut pote quæ eſt formâ & vitâ deſtituta. In quo etiam ſenſu alibi dicit: A quilonem extendit Deus ſuper inane & vacuum & ſuſpendit terram ſuper Nihilum. Quibus videre licet, quòd non eſſet Negativum Nihilum, ſed materia quædam in potentia ad actum, quæ erat ad huc omni formâ deſtituta. At forma dat nomen & eſſe. Vnde ſequitur, quòd cùm prima iſta materia eſſet in formis, haud immeritò Nihilum eſt dictata, quatenus neque nomine, neque exiſtentiâ aliquâ eſſentiali erat prædita: Frat enim ſolummodò aliquid in potentia, & per conſequens in actu nihil. Atque ob iſtam rationem dicitur à Triſmegiſto Potentia divina. Atque iterum dicit, quòd in inſtanti ſeu momento apparitionis luminis appareret in forma Vmbræ horrendæ: Preterea ut Moyſés dixit. Tenebræ fuerunt ſuper faciem Abyſſi. Ita Hermes alibi: Erat umbra infinita in abyſſo, aqua inſuper & ſpiritus tenuis intellectualis per divinam potentiam Chao inerant &c: Quo ſuo ſermone videtur cum Moyſe exactè convenire. Iam verò, quòd aquæ atque Spiritus igneus complicitè in (Pimand.3.) (Pimand.1.) (Pimand.3.)

chaos ſeu tenebro la abyſſo continerentur; apparet per præſentiam aquarum, ſuper quas Ruah-Elohim ſeu Spiritus Domini ferebatur, uti infra declarabitur. Ita, ut per iſta teſtimonia decerne re poſſimus, quid primum rerum omnium principium materiale ſive potentialis exiſtentia eſſet, nimirum Tenebroſa abyſſus. Terra vacua & inanis Moyſis. Nihilum, inane vacuum, & umbra lethalis Iobi. Materia inviſa & informis Salomonis. Potentia divina ante omnia creata Eſdræ, quæ erat fons & initium omnium. Vmbra horrenda & infinita in abyſſo & potentia divina Hermetis ſeu Mercurij Triſmegiſti. Aleph tenebroſum Cabaliſtarum, & ut verbo dicam, erat myſticus & complicitus ille numerus omnium, qui ab odone Abbate dicitur eſſe principale in animo conditoris condendorum exemplar. Ita, ut omnes res eſſent complicité in potentia divina, priuſquam Monas æterna ſuam ad mundi creationem emiſiſſet monadem ſeu ſpiritum omnia informantem: At activa Spiritus iſtius emiſſi virtute omnia ab occulta & complicita conditione in naturam & exiſtentiam explicitam ſunt redacta. Quod etiam Hermes arguit in iſtis: Cantabone laudes tuas in ijs, quæ in lucem è tenebris eruiſti? An in ijs, quæ larent ad huc arcano ſinu reconditi? Quia ejus hymni particula arguit, quòd tam ea, quæ inviſibilia ſunt & in obſcuro Chao, ſed complicitè comprehenſa; quam ea, quæ ſunt manifeſta, exiſtant unum & idem in oculis abſtruſæ & incomprehenſibilis unitatis, qui eſt Deus & Dominus tam eorem, quæ videntur in debili noſtra capacitate, non exiſtere & pro Nihilo haberi, quam illorum, quæ nobis per Spiritum ejus ſunt revelata & ſenſibus noſtris perſpicua redduntur. Quare Propheta ait: Tenebræ ſunt ei, ſicut ipſa lux. Ac ſi dixiſſet: Omnia ſunt coram Deo non niſi unum, qui ſemper eſt unum & idem, in quo omnia arcana quaſi in Creatoris ſinu ſunt recondita: Vt Hermes in Textu antea citato ait: Quod etiam totum ſatis eleganter in loco ſequenti diſcribit: Principio, inquit, cuncta dependent, Principium ex uno ſolo & Principium movetur, ut rurſum extet Principium, ipſum tamen unum præſtat, nec recedit ab unitate. Plura non dicam hoc in loco de iſto Principio. Quoniã in libro & capitibus ſecundę ſectionis antea citatis, pleniorem de eo feci mentionem: Deſcendam ergo jam ad Principium Moyſaicum ſecundum, materiam ſcilicet ſecundam, quæ eſt aqua ab utero litigioſo ipſius Chaos ſeu Tenebroſæ Abyſſi parta & revelata: Quæ juxta Doctrinam Prophetæ Moyſis & Apoſtoli Petri, erat communis illa materia, ſive ſubſtantia, ex qua cœlum & terra & per conſequens totus mundus & omnia, quæ ſunt in eo ſuam habuiſſent exiſtentiam. (Gen.1. Iob.12.22. Sap.11.18.) (4.Eſdras 6.) (Pim.3. Reuclin.lib.3.) (Odo.abb.lib. de num.Ternario.) (Pim.5.) (Pſal.138.11.)

CAPVT. III.

De fructu ſeu principio materiali, quod præſentiâ ſpiritus divini è tenebroſæ abyſſi ſinu ſeu utero Chaos erat prius in mundi creationem editum, & quomodo ſubſtantialis mundi machina ex ipſo ſit fabricata.

OMnia ergo in principio complicitè in divina potentia comprehendebantur (uti eſt demonſtratum) quæ reſpectu humanæ capacitatis erat informis, inanis & vacua, quatenus in una informi & inviſibili aquarum maſſa continebatur, quæ ob iſtam rationem Elementorum Mater & ſemen omnium erat dictitata: Quemadmodum videmus quòd tota planta ſeu arbor in parvulo deformi ſemine ſeu nucleo includitur, & nullo modo per rationem ſeu ſenſum hominis apprehendi poteſt, priuſquam explicité è terræ ſuperficie appareat. Ita etiam aqua primordialis erat inviſibilis & ſine forma & figura, ut pote tenebris deformibus obvelata: Nam tenebræ fuerunt ſuper faciem abyſſi, quæ dicebatur Materia prima, que nullum in ſe actum formalem à captu humano conſiderandum poſſidebat, & hanc ob cauſam in ſola potẽtia extitiſſe dicebatur. Quidã ergo philoſophus profundus, & in myſticis creationis operibus admodũ verſatus in hæc verba loquitur. Prima materia, ex qua aquæ egrediebantur, erat Nihil, ex quo extracta eſt materia aquarum, ſed hoc non debet intelligi ſecundum intellectum ſeu ſenſum humanum, ſcilicet, quòd Deus creaverit aquas ex nihilo & tamen verba illa à ſcripturis ſunt rectè prolata, quoniam in principio Nihil erat viſibile. Sed ſi ſapientes voluerint mentes ſuas ſuper captum vulgarem elevare, ut aquarum originem per ſpeculationem debitam inveniant, tunc quidem negare voluiſſent, quòd ante aquarum creationem eſſet quædam materia in ſupremo myſterio ſive potentia divina ſive Tenebroſa & informi abyſſo, quæ erat Catholica ſeu univerſalis arca Dei Theſauraria, ex qua aquæ in creatione emanarunt. Atque hoc ex multis Biblij Hebræorum locis confirmatur: Nam Apoſtolus Paulus loco antè citato ait: Fide intelligimus apta eſt ſecula verbo Dei, ut ex inviſibilibus viſibilia fierent: Vnde patet, quod res, quæ erant viſibiles, fuerint originaliter ex rebus inviſibilibus factæ. Ex quibus manifeſtum eſt, quod res quæ cadunt ſub ſenſum humanum, non apparerent primordialiter ſenſui & per conſequens æſtimabantur in judicio noſtro, at ſi non eſſent. Iterum ille alibi: Deus elegit ea, quæ non ſunt, ut ea, quæ ſunt deſtrueret. Hinc etiam ait egregius ille cabaliſta Reuclinus ex conſenſu aliorum: Scribitur, inquit, in libro Batur: Nihil eſt principium, niſi ſapientia, & hæc eſt infinitudo ipſa trium ſummarum Cabaliſticæ arboris numerationum, quas vos tres in divinis Perſonas appellare conſueviſtis, quæ eſt abſolutiſſima Eſſentia, quæ cum ſit in abyſſo tenebrarum retracta & immanens otioſaque, vel (ut ajunt) ad nihil reſpiciens אין id eſt, Nihil, ſive non. Ens ac non finis, quia nos tam tenui erga res divinas ingenij paupertate multati, de ijs, quæ non apparent, haud ſecus ac de ijs, quæ non ſunt, judicamus. At ubi ſe iſta oſtenderit, ut ſit aliquid & revera ſubſiſtat, tum Aleph Tenebroſum in Aleph Lucidum convertitur: Scriptum enim eſt, ſicut Tenebræ ejus, ita lux ejus. Hæc ille. Patet ergo, quòd tametſi tenebræ & inviſibilitas appareant ſenſibus noſtris eſſe Nihil, in reſpectu eorum, quæ mediante luce videmus: Tamen ſunt omnia realia & Eſſentialia coram Deo. Quare illud NIHIL, ſeu vacuum deforme reſpectu imbecillitatis & capacitatis noſtræ, ex quo Aquæ (quæ ſunt materiale omnium rerum principium, fuerunt imaginaliter extractæ) videtur materialis exiſtentia ei, in cujus potentia divina reſervabatur, quoniam nihil poteſt eſſe in Deo, quod non eſt eſſentialis realitas, aut aliquid exiſtens, ut ex ipſo per ipſum & in ipſo ſunt omnia, uti à Textu ſacro docemur. Quare tam matrix rerum tenebroſa, ſeu aquarum uterus deformis, quàm infans aqueus, ſeu Natura humida, quæ paulatim à Tenebroſa Abyſſo ſeu chao deformi virtute verbi ſeu Spiritus ELOHIM ſcaturiebat, fuerunt realiter in Deo, antequàm comparuerint, hoc eſt, in Potentia omnipotentis permanſerunt & in voluntatis ejus diſpoſitione haud aliter exiſterent, quam omnium rerum condendarum numerus fuit primum in animo Conditoris. Quòd autem mundus ex materia hujuſmodi ſine forma eſſet primitus creata, teſtantur hæc ſapientis verba anteà relata: Omnipotens, manus tua creavit mundum ex materia informi (juxta Tremellij tranſlationem: vel (ut Hieronymus interpretatur) ex materia inviſa. Quare ſat liquidò conſtat, quòd illud Vocabulum Nihilum capiebatur pro materia informi: & per conſequens erat ſine nomine & eſſentia, cum forma, dare ſoleat nomen & eſſe: Vel

pro re

Hebr. 11. 3.

1. Cor. 28.

Reuclin. lib. 3. De Art. Cap.

Rom. 11. 22.

Sap. 11. 18.

pro re invisibili, quæ non videtur esse ideò, quoniam non apparet sensui. Iam verò, quòd generalis ista materia essent Aquæ, quas præsentia spiritus Elohim modo generali informavit & in actum redegit, ipsis nomen Shamaim imponendo, & quòd essent primordiale principium materiale, ex qua mundi existentia, haùd aliter, quam ex rudi & deformi luti massa domus effingitur, Textus Magistri mei Moysis videtur liquidò confirmare. Primùm, quòd facit mentionem de aquis super quas Spiritus Domini ferebatur, idque immediaté post nominationem abyssi Tenebrosæ, & Terræ inanis & vacuæ; hocque præcipué priusquam ulla creatura erat explicité formata, & antequam Spagyrica primi Diei separatio esset facta. Quo arguitur perspicué, quòd aquæ essent Principium materiale omnium rerum, cùm à Spiritu Elohim essent informatæ seu inactuatæ: Nam nomine proprio Aquarum erant insignitæ ante primi Diei opus. Secundò, quòd esset idem spiritus Elohim, qui partem quasi obstetricis agens, uterum deformem istum suum fœtum dare sive edere fecit, ipsique formam, actum, vitamque impertivit. Iterum ex eodem Moysis Capite addiscimus, quòd aquæ fuerint omnium illarum separationum subjectum, quæ in tempore creationis à spagyrica seu ignea ejusdem Spiritus seu Verbi Dei virtute effecta est. Tertiò, quòd cœli, qui in regione mundi superiore erant dispositi ex puriori, limpidiori & digniori Aquarum portione & regio Elementaris inferior ex grossiori, spissiori, obscuriori, & viliori earum substantia esset conflata: & quòd esset quædam eorum consistentia intermedia Firmamenti nomine insignita, de utroque extremo participans, cujus officium erat, dividere portionem subtiliorem, sive superiorem à grossiori sive inferiori. Tunc infima Aquarum portio (quàm ego haùd injuriâ Elementum Catholicum voco) in alias distinguitur sphæras seu orbes, quos mundi literati vocant nomine elementorum, cum rei veritate nihil sint aliud, quàm quadriformis elementi Catholici seu aquarum inferiorum à varie-formi Spiritus Divini afflatu facta alteratio, uti infra latius. Videmus ergo ex præcedentibus, quomodò Spiritus Elohim universam mundi fabricam ex natura ista humida seu Aquis fabricaverit. Quod etiam luculenter ex istis Apostoli probatur: cœli, inquit, erant prius & terra de aqua & per aquam consistens Verbo Dei &c: Sed mundus componitur solummodo ex cœlo & ex terra; quare sequitur, quòd totus mundus fiat respectu ejus materiæ de aquâ & per aquam, at quoad ejus formam sive essentiam hanc à Verbo Dei seu Spiritu Elohim habet, qui (ut ait Augustinus) igneam aquis virtutem seu vigorem impertivit. Iam verò cùm stellæ æstimantur esse nihil, præter densiores portiones suorum orbium, atque etiam quælibet regni Elementaris creatura ex materia elementari componitur, debet necessariò sequi, quòd tam stellæ firmamenti, quam creaturæ inferioris mundi, sive sint Meteorologicæ, sive mixtionis magis perfectæ, ut sunt Animalia, Vegetabilia & Mineralia suam habeant existentiam ab aquis, quæ, ut in lucem, mediante verbo Dei, ederentur, ita etiam æternum consistunt, & in essentia atque existentia sua sustinentur & præservantur, a verbo seu Spiritu æterno Elohim, quemadmodum perspicué vobis in capite sequenti explicabitur. 2.Pet.3.5.

Venio jam ad principij illius Catholici descriptionem, cujus est dare vitam & esse non modò cuilibet aquarum portioni in genere, sed etiam omni creaturæ ex ipsis conflatæ.

CAPUT. IV.

Quomodo Catholicum Principium formale, per quod aquæ generales & Consequenter cœlum & regio Elementaris atque etiam res omnes particulares essent factæ, informatæ in actum specificum seu essentiam formalem redactæ, atque in sua specie à Deo immediate ad huncusque diem præservatæ, ortum seu initium suum ducerent.

VObis in præcedentibus recitavi, quod doctissimorum Rabinorũ seu doctorum Cabalisticorum opinio esset, ipsam sapientiam æternam, quæ est radicalis omniũ origo, quando maneret quasi otiosa & sine actione evidenti (ac si esset in tenebrosa abysso retracta) respectu exilis nostræ capacitatis pro Ain hoc est Nihilo seu non Ente & non fine æstimaretur, & tamen istud Ain nobis more mirabili tam postea revelabatur, quatenus emanatio, splendor ve ab ea emissus erat omnia in omnibus &

tamen extra omnia: Est enim virtus illa, qua mediante universæ aquæ, quæ sunt rerũ omnium existentia é suo fonte seu puteo Tenebroso hauriebantur, rudi nimirum chaos seu abysso, vel, ut antea est demonstratum, Catholica radiorum spiritualium, seu igneæ & formalis virtutis emissio, quæ essentiam cuilibet rei impertit: Vnde liquet, quòd tam externum sive passivum omnium hujus mundi creaturarum, quàm internum earum sive activum ab æterno hoc, quo ad nos, NIHILO ortum seu initium ducunt, quòd nihilo minus respectu sui est omnia (ut dictum est) in omnibus, ut pote in cujus oculis Tenebræ & Lux, visibilitas & invisibilitas, atque adeò potentiale nostrum Nihil seu Prima materia & aliquid actualé, sunt unum & idem in essentia sine ulla distinctione aut differentia. Propter hanc causam æterna hæc infinitudo, hoc omne in Omni & supra omnia recté describitur, primum ab Apostolo ac tum à Philosopho Diviniore Hermete hoc modo: Vnus Deus Pater omnium (ait D. Paulus) qui super omnes & per omnia & in omnibus. Et Hermes: Deus erat Circulus intellectualis, cujus centrum est omne illud, quod est; circumferentia veró extra omnia. Atque alibi eum vocat locum, in quo mundus continetur: inferendo per hoc illud, quod scripturæ pluribus in locis annunciaverunt, nimirum; quòd impleat omnia & tamen extra omnia in se, in illa eadem Vnitatis natura manet, in qua erat ante mundi creationem, quando pro Nihilo secundum Captum nostrum habebatur. Et alibi: Quòd omnia in eo sint condita, per eum & in eo creata sunt omnia, omnia in ipso constant, & ipse est in omnibus primatum tenens: Et alibi: Ex ipso, per ipsum & in ipso sunt omnia: Ac ita in multis alijs textus sacri locis. Et quamvis ad mundi constitutionem Divinitas ista æterna è Tenebris effulserit & revelatione abditæ suæ sapientiæ sive Virtutis Essentialis, omnia tam visibilia, quàm invisibilia formaliter existere fecerit, atque ita Tenebrosum Cabalistarum Aleph, seu unitas in Aleph lucidum erat conversum: Tamen nihilominus ille idem manet spiritus iste in Se ipso non recedens à limitibus suæ uniformitatis. Sed hoc aperté in mentis humanæ dispositione, quæ est essentialis spiritus divini radius, declaratur: Nam ipsa est perpetuo stabilis & sine alteratione in se: & tametsi ejus proprietas sit, aliquando negativa, seu privativa videlicet, quando petenti non vult dare, in quo statu videtur ejus actus nihil in effectu, sive omittere radios suos positivos; & quandoque affirmativa seu positiva, nimirum cùm petenti suam concedit petitionem, sive radios suæ bonitatis emittere sit dignata. Simili plané modò, sive Divina infinitas é tenebris elucescat, quasi à Centro versus circumferentiam, sive radios suos centraliter & in se contrahat, tamen est ipsa semper una & eadem in se sine ulla ejusdem Identitatis suæ alteratione. Sed venio ad propositum: Apostolus loquendo de æterno isto Christo, dicit, Christus est Dei virtus & Sapientia Dei &c. Et jam vobis dicam, sicut antea per os sapiẽtis annuntiavi, quid sit ista sapientia divina: Sapientia, ait Salomon, est spiritus intelligentiæ sanctus, qui est vapor virtutis seu potentiæ Dei & fluxus seu emanatio quædam claritatis omnipotentis Dei syncera, candor seu splendor lucis æternæ & speculum sive macula Dei Majestatis & imago bonitatis illius &c. Quibus patet, quòd Apostolus & sapiens ille in eodem conveniunt: Atque quòd ex consensu utriusque liquet, quòd spiritualis Christus, Sapientia, Virtus, Claritas, Candor, splendor & verbum omnipotentis. Iam verò quòd spiritus iste esset principale in creatione agens, ex hisce patet: In eo, dicit D. Paulus, omnia sunt creata. Atque iterum: Ex ipso & per ipsum sunt omnia: Et D. Iohannes: Verbo omnia sunt facta & sine eo nihil, in eo erat vita. Et Salomon clarius: Sapientiam possidebat Iehova principio vitæ suæ, ante opera sua, ante ullum tempus, ante principium, ante primordium terræ, cum nulli essent abyssi, edita erat: cum nulli essent fontes, antequã montes fundati essent: Cũ aptaret cœlos, ibi erat, cum statueret ambitum in superficie abyssi, cùm fortificaret superiores nubes superné, quando ponebat mari statutum: cum statueret fundamenta terræ, erat apud eum veluti alumnus, cuncta componens, & erat lætificans & ludens coram eo. Quo orationis filo narrat Apostolus, quòd Christus seu verbum seu sapientia, quam vaporem virtutis seu emanationem potentis definivit Salomon: Et Apostolus virtutem & sapientiam Dei, esset ille, qui erat ante omne ævum aut ullum creationis vestigium in occultis cum Deo: Deinde narrat, quòd esset principale in mundi creatione agens. Quo bene considerato, sic pergo. Ex prædictis ergo redditur manifestum, quòd mutatione formæ & proprietatis principij primi, quod in tenebris erat quasi verbum in principio ab Aleph Tenebroso in Aleph lucidum (quod tunc dictum est fluxus seu emanatio quædam claritatis Omnipotentis) hoc est emissione istius spiritus æterni, ignis seu Lucis, Aquæ, quæ in visceribus Tenebrosæ Abyssi continebantur, fuerunt revelatæ, & ex statu nihili in conditionem Realis Entitatis redactæ: ac tum postea admirabili ipsius activitate motioneque & penetratione infatigabili (est enim hic Spiritus omni re mobilior, & attingere ubique potest propter suam subtilitatem & munditiem) Primùm tenebras à luce distinguebat & separabat: Deinde Aquas superiores splendidas à grossis & obscuris: Tum posteà cœlos disposuit in sphæras seu orbes, ac tum divisit

Marginal notes: Eph. 4. 6. — Asclep. 7. — Eccles. 1. 16. — Rom. 12. 22. — 1. Cor. 1. 24. — Sap. 7. 25. — Coloss. 1. — Rom. 11. — Ioh. 1. — Prov. 9. & 22. — Sap. 7. 24.

divisit aquas grossas sive Elementum Catholicum sublunare in proprias regiones, quas veteres Elementa nuncupârunt: uti ex verbis primi Capitis geneseos atque etiam ex primo Pimandri Hermetici sermone colligimus. Sed ut de istis magis adhuc particulariter discurrere queamus, quo gloriosos actus & immortalia opera, quæ spiritus iste divinus primùm in creatione mundi effecit, & adhuc semper per generationem in specierum præservatione & assidua Meteororum novorum creatione & sustentatione operatur, observetis velim seriò locos istos ex sacra pagina collectos: Sapientiâ suâ Deus mundum ex materia informi creavit: revelavit fundamenta & obscondita, novit in tenebris constituta & lux est cum eo. Revelavit fundamenta é tenebris & educit in lucem umbram horrendam Aquilonem extendit super inane & vacuum & suspendit terram super nihilum: Nam sapientiâ ab ore ejus prodeunte rotunditatem cœlorum circumeunte solâ & in profundo Abyssi ambulante omnia fecit Deus. Aderat ipsa quando præparavit cœlum, quando certa lege & gyro velavit abyssos, ipsa aderat cuncta componens. Ipsa fundavit terram, stabilivit cœlos, erupit Abyssos, nubes rore concrescere facit: Aptat pondus aëri, appendit aquas in mensura, facit pluviæ statuta & viam fulgetro tonitruum: Cœlos creabat & extendebat eos, firmabat terram, & quæ germinant ex ea. Sapientiâ creavit terram, & stabilivit cœlos prudentiâ: facit, ut oriatur lumen in cœlis indeficiens & sicut nebula tegit omnem terram: facit anni cursus & constituit dispositiones stellarum, fecit Arcturum & Orionem: Convertit mane in Tenebras, diem in noctem mutat, vocat aquas maris & effundit eas super faciem terræ, præparavit terram in æterno tempore & replenit eam bipedibus & quadrupedibus; ipsa effudit Deus super omnia opera ejus & super omnem carnem secundum datum: Per ipsam denique Deus operatur omnia in omnibus, mediante ipsa vivificat & animat omnia. Denique in ipsa omnia fecit sive creavit: repleta est terra possessione ejus &c: In principio fundavit terram & opera manuum ipsius sunt cœli. Quibus locis evidens est, quòd hic spiritus divinitus ad mundum creandum revelatus; hæc sapientia æterna, quæ est emanatio claritatis Omnipotentis Dei, hoc verbum mysticum & mirificum, sit radicale illud principium activum omnia creans, omnia informans, omnia componens & omnia in hoc mundo sustentans & præservans. Vnde scriptum est. Deo serviat omnis creatura, quia dixisti & factæ sunt, misisti Spiritum & creatæ sunt &c: Quasi dixisset: Emanatione tua sanctâ aquæ & tenebrosa abysso sunt revelatæ & informatæ, & omnes creaturæ ex ijs compactæ vivificantur, animantur, & secundum species suas ex Nihilo creantur: Vnde testatur pagina sacra alibi, quod ipse det vitam, inspirationem & omnia: ideoque non per actum mediatum, ut Peripatetici volunt, sed immediatum, neque per operationem minus principalem & secundariam, sed principalem & primariam: Nam si Deus effuderit istum Spiritum super omnia ejus opera: si iste incorruptibilis spiritus sit in omni re: atque etiam si iste Spiritus sit magis agilis activus & mobilis omni alia re, quid, obsecro, impedire potest, quòd ipse non operetur immediaté & absoluté per se in omnibus? Quare distinctiones prædictæ, quæ ab humana inventione sunt partæ debent esse nullius respectu actionis divinæ momenti, & per consequens omnes causæ activæ seu efficientes subalternatæ debent à sapientibus relegari in exilium, cùm sit ipse Solus, qui operatur omnia in omnibus, & per consequens, animat, vivificat & agit ad præservationem omnium immediaté & per se sine ope alicujus suæ creaturæ: uti superius est demonstratum. Vnde Propheta: Ego Iehova faciens omnia solus & nullus mecum. Et alibi: Ego sapientiâ circuivi rotunditatem cœlorum sola &c: Est ergo Deus Pater, qui agit per filium seu sapientiam suam sine ullius creaturæ, sive sit Angelus, sive Dæmon, sive Sydera, sive venti, sive Meteora, sive creaturæ compositæ, adminiculo: juxta illud sæpius, sed non inutiliter à me allegatū: Licet multi sint, qui dicuntur Dij sive in cœlo, sive in terra, nobis tamen unus Deus Pater, à quo omnia & nos in illo, & unus Dominus Iesus Christus, per quem omnia & nos per ipsum. Sed non in omnibns est scientia &c: ac si dixisset, Non sunt creaturæ, quæ per se quicquam faciunt, sed est Deus, qui per spiritum suum æternum Iesum Christum mediantibus creaturis operatur immediatè in hoc mundo. Concludimus igitur, quòd spiritus iste à Deo emissus unicum sit essentiale & primarium atque etiam postremum in mundo agens: Est enim Alpha & Omega, principium activum, centralis animæ mundanæ actus, creaturarum omnium lapis Angularis, earum fabricas animans, sustentans & præservans: neque novi ego aliam in sacra mea philosophia ista naturam essentialem, præterquam solum Creatorem istum in creatura seu sacrosanctum mundanum opificem in operibus suis, ut cum Apostolo & Salomone loquar: Atque hoc modo habemus formale omnium rerum creaturarum principium rationi mundanæ, satis luculenter & graphice pro exili ingenij mei captu descriptum.

Marginal references: Gen. 1. Pimand. 1. — Sap. 11. 18. Daniel. 2. 22. Iob. 12. 22. Iob. 26. 7. Eccl. 24. a 5. Psal. 104. 25. Prov. 8. 27. Prov. 3. 19. — Iob. 28. 25. Isai 42. 5. Prov. 3. 19. Eccl. 24. 6. Sap. 7. 19. Baruch. 3. 33. Eccl. 1. 10. Sap. 8. 5. 1 Cor. 12. 6. 1. Tim. 6. 13. Psal. 104. 25. Coloss. 1. Hebr. 1. — Iudith. 16. 17. — Act. 17. 25. — Eccl. 1. 10. Sap. 12. 1. Sap. 7. 24. — Isai 44. 24. Eccl. 24. 8. — 1. Cor. 8. 5.

CAPVT. V.

De Pleno & vacuo, quid sit vera Plenitudo & vacuitas, & qua ratione Philosophi Ethnici in sua circa ea inquisitione erraverint.

IAm verò explicatis duorum principiorum constituentium & componentium naturis, quorum prius est existentia rerum fons; alterum Essentiæ formalis origo; necesse est, ut Pleni & vacui proprietates ordine proximo, idque juxta Philosophiam veram & Christianam intelligamus. Sed priusquam in istius rei explicationis medullam me immergam, opus est, ut Ethnicorum Philosophorum de hoc subjecto opiniones cum illis Theo-philosophis Christianis in primo loco conferam. Vt ergo videtis ex præcedentibus, quòd sit unum principium ad existentias materiales rerum spectans, quod Aquas diximus: & aliud, quod ad earum essentias formales attinet, ita quidem duas de Pleno & Vacuo inveniemus opiniones, quarum prior est Ethnicorum, utpote quorum est sententia, quòd omnis Plenitudo & Vacuitas debet esse in respectu materiæ seu substantiæ, qua repletur mundi cauitas: Vnde illud dicunt vacuum, quod non repletur aliqua materiali existentiâ: Quare ubi est nihil existentiæ aquarum, ibi vacuum esse concludunt: Hi ergo nec dolium, nec puteum volunt esse vacuum, tametsi sensibili corpore non sint repleta, quatenus ipso aëre, quem corpus esse agnoscunt, repleantur: Imò verò aërem dicunt ideò vacuum in mundo impedire & plenitudinem sempiternam omnia implere, quatenus ipsius subtile corpus penetret omnia, & ubique per mundum discurrens repleat suâ existentiâ omnia: quare utcunque ullus locus dicitur vacuus, est tamen undique rei veritate aëre plenus. Hisce ergo sic respondeo, quòd frustra sit disputatio de illis rebus, quæ nec sunt nec fuerunt, aut erunt unquam: Nam cùm aquæ essent principium illud materiale, à quo omnia habuerunt suam existentiam, utpote à quibus, per quas & in quibus cœlum & terra, ex quibus omnia constant, erant fabricata, ut testatur Apostolus, 2. Petr. 3. opus est credere, quòd cœli prius & terra deficient, ac denique tota aquarum creatarum moles & per consequens materiale rerum principium in nihilum redigetur, priusquam verum aliquod tale, quale Ethnici somniaverunt, in mundo reperietur. Quare dico, frivolam fieri quæstionem circa illud, quod nec fuit, nec erit unquam: At verò é regione scripturæ sacræ videntur aliud Plenum & Vacuum intendere, nimirum illa, quæ ad principium formale sive Essentiale pertinent: Nam ubi Spiritus seu Ruah-Elohim ante rerum primordium non appareret, & aquas tenebris obrutas, non informaret, ibi, uti dictum est, Gen. 1. aderat Nihil, & terra erat inanis & vacua, atque ideo in eo respectu, erat Vacuum, nihil aliud, quàm absentia spiritus istius omnia animantis & vivificantis & suâ præsentiâ informantis: Vnde dicta est Tenebrosa Abyssus, potentia divina & consequenter vacua, quatenus omni actu orbata: Hinc Moyses: Terra erat inanis & vacua. Et Iohannes: Deus Aquilonem extendit super inane & vacuum & suspendit terram super nihilum, hoc est, in Abysso vacua & inani, Ioh. 26. 7. ut pote tenebris obruta: Deus sapientiâ suâ fecit cœlum & terram: Iuxta illud etiam Moysis: In principio creavit Deus cœlum & terram: ubi per principium, mysterium illud Abyssi infinitum intelligunt nonnulli ex doctioribus. Vnde etiam D. Iohannes: In principio erat verbum: Ioh. 1. Erat enim ex isto principio tenebroso, quod secundum captum humanum videbatur inane, vacuum & plané Nihil, licet Deo optimé notum, quòd Spiritus iste lucidus est ad mundi creationem egressus, ut in pluribus sacrarum literarum locis patet. Et Mercurius Trismegistus ait: Erat umbra infinita in abysso, aqua insuper & spiritus intellectualis, per divinam potentiam Pimand. 3. in Chaos inerant &c. Liquet ergo, quod apparitione istius spiritus ex tenebroso Mysterio, tenebræ erant fugatæ, aquæ in Iob. 12. 22. lucem productæ & omnia Luce essentiali à spiritu isto emissa sunt creata, juxta illud Iobi: Revelat fundamenta é tenebris & educit in lucem umbram lethalem: ac si dixisset, à conditione vacui & nihili reduxit Aquas, quæ sunt materialia omnium rerum fundamenta, & in plenitudinem & realem existentiam convertit nihilum & vacuum virtute plenitudinis activæ & lucidæ, emissæ à spiritu, in quo habitat, teste Apostolo, omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Coloss. 2. 8. Hinc dixit, idque haud insulsé Poëta: Iovis omnia plena. Et alibi: Iupiter est, quodcunque vides, quocunque moveris: Nonne etiã dicunt scripturæ, Deum omnia implere? Et iterum: Ipsum esse ubique? Atque iterum: Ipsum esse omnia in omnibus? Hîc ergo arguitur, quod vacuitas, Inanitas, Nihil & tenebræ sint unum & idem, nimirum absentia actualis & informantis præsentiæ virtutis divinæ: quoniam omnis plenitudo seu repletio consistit in immediata virtutis divinæ actione & proprietate. Sed Deus per spiritum suum nondum é tenebris ad mundi creationem effulsit. Quare constat, quòd prima & informis mundi materia, omni, quoad nos, gratiâ inactuante, creante & informante esset vacua & destituta: Vnde vacua

seu

seu inanis, vacua & Tenebrosa sive informis erat dicta; ut ex ante dictis Moysis verbis patet. Terra, inquit, erat inanis & vacua, hoc est, nondum desummæ plenitudinis Spiritu omnia informante gustavit: Nam tenebræ fuerunt superfaciem abyssi: Evidens profectò argumentum, quòd spiritus iste nondum comparuerit: Sed post apparationem plenitudinis Spiritus Elohim, terra non erat amplius vacua & inanis, sed ratione participationis, plenitudinis & bonitatis divinæ, dicit Textus, Deum vidisse, quòd opus istus diei esset bonum, hoc est, plenum bonitatis, divinæ, quippe cujus virtute tum posteà terra germinaret herbam virentem, facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum juxta genus suum, & protulit herbam virentem, facientem semen &c: Et vidit Deus, quòd esset bonum: Hinc inde arguendo, quòd terra, quæ anteà erat inanis & vacua jam salutari præsentia istius vitæ & formæ Spiritus esset plena, hoc est, igne divino & Spiritu Dei incorruptibili redundans, juxta illud Salomonis: Spiritus disciplinæ sanctus implet orbem terrarum: Et alibi. Incorruptibilis Dei spiritus inest omni rei. Et Apostolus: Christus omnia implet. Quibus videre possumus quòd omnis plenitudo sit à divino actu seu essentiali Spiritus Divini præsentia, cùm è regione vacuitas dicitur adesse, ubi vita illa formalis à spiritu concessa, aquis abest, quod quidem totaliter accidere nequit sine absoluto subjecti ab ejus præsentia sic privati interitu & in statum nihili redactione. Accidit nihilominus in parte, ut quandoque à creatura recedat spiritus iste, videlicet in momento mortis seu corruptionis creaturæ spæcificatæ: Quemadmodū ex psaltis Regij verbis constat. Deo dante creaturis, recipiunt, abscondente faciē suā perturbantur, recipiente spiritū suum expirant & revertuntur in pulveres suos; emittente spiritum suum, recreantur bono &c: His ergo patet, quòd sit Spiritus Dei præsentia, quæ implet hominem & creaturas Vitæ bono, & quòd ipsius absentia sit vitæ vacuitas in spiritu humano: Sed ista vacuitas propriè dicitur privatio, quatenus actum positivum præcedentem sequitur. Hæc est igitur ratio, cur vacuum & inane sit tam horribile in rerum natura: Quatenus scilicet extrema & absoluta emanationis æternæ absentia, sive à Spiritu Aquarum mundi ablatio, minimé potest tolerari: Nam res quælibet ex aquis conflata summo naturæ suæ appetitu cupit informari. Quare abominabile est in natura, ab omni existentia privari. Sequitur ergo quòd, nisi Deus res omnes hujus mundi implevisset suo Vitæ spiritu, vacuitas, Inanitas, & deformitas ubique per mundum regnarent, & per consequens omnia manerent in statu Nihili: Sed quoniam Deus præsentia lucida spiritus sui emanantis omnia ex Nihilo creavit, sustentavit, & præservavit; igitur evidentet liquet, nihil esse in hoc mundo, quòd jam est absoluté inane & vacuum: Tametsi ante Principium mundi tenebrosa Abyssus & materia deformis cœli & terræ esset talis: Vti Moyses & Iob habent: Manifestum ergo est, quàm vana & impossibilia sint vacuum & plenum secundum intentiones Philosophorum Peripateticorum, respectu illorum, quæ à scripturis intelliguntur: Nam vacuum & Plenum, Moysaica sunt Potentia & actus, unde per reductionem potentiæ, quasi Nihili in actum mediante spiritus Elohim præsentiâ, vacuum & Inane in plenitudinem convertitur: Non est quidem mirum, si Aristoteles de ista inanitatis & seu vacuitatis & Plenitudinis specie ne cogitaverit unquam, cùm in uno loco ait: Ex Nihilo nihil fit. Et in alio loco affirmat: Lucem esse merum accidens, & per consequens non apparebat sensui ejus, quod accidens potuisset inanitatem seu Vacuitatem auferre, seu eam in plenitudinem ratione suæ essentiæ conferte. Sed ego Christianos Peripateticos proprijs jam aggredior armis, & telo ab ipsorū pharetra deprompto, talem ipsorum assertionem sic oppugno. Commune est inter ipsos axioma: Quòd Accidentis esse sit inesse. Ego igitur ipsis me istiusmodi syllogismo opponam: Si Lux sit accidens, tunc ejus esse est inesse sive inhærere subjecto: at Lux sine ulla ad aliquod subjectum adhæsione existere potest. Ergo non est illa accidens, sed potius substantia omnium purissima & essentialissima: Major probatur & conceditur ex verbis Aristotelis, nimirum, quòd accidentis esse sit inesse: Minor confirmatur authoritate Moysis, ut pote dicentis, quòd Lux esset primo die ante omnem aliam creaturam producta sive creata: & per consequens nullam habuit præexistentem materiam, cui inhæreret. Prætere à est ultra captum humanum, ut Deus crearet Accidentia tempore & ordine anté substantias sive creaturas essentiales. Porro etiam Deus fons origo & pater Luminis nuncupatur, ut scripturæ tradunt: & spiritus seu verbum ejus definitur esse Lux, in qua non sunt tenebræ ullæ. Et iterum Spiritus sapientæ dicitur esse claritas seu splendor & virtus emanans ab omnipotenti Deo. Concludimus ergo, quòd verum plenitudinis & vacuitatis mysterium esset Peripateticis penitus ignotum, quippe qui erant veræ sapientiæ, quæ (ut Apostolus testatur) descendit à Patre Luminis, penitus ignari: Hocque apparet in eo manifestius quatenus essentialem lucem seu splendorem sanctum, qui est essentialis structuræ cujuslibet creaturæ basis & lapis Angularis, esse meram qualitatem sive superficiale accidens, falsò tradiderunt.

Marginal notes: Gen. 1. 10. 11. — Sap. 1. Sap. 12. 1. Ephes. 4. 10. — Psalm. 104. 21 — Iacob. 3. 1. Ioh. 1. 5. Ioh. 1. Sap. 7.

CAPUT. VI.

Quodmodo duæ essentiales proprietates activæ, invicem conditione oppositæ, ac tum postea totidem naturæ passivæ ex prædictis duobus primariis rerum principiis orerentur, & qua ratione omnes in mundo sublunari mutationes sive alterationes virtutibus earum efficiantur.

IN animo meo est, hoc loco partus & origines in primis duarum naturarum activarum seu virtutum essentialium referre, quæ à duobus rerum omnium principijs anteà recitatis procedunt, & tum postea conditiones seu proprietates duas passivas, quæ à duarum virtutem activarum effectibus oriuntur, explicare paucis. Sciendum est ergo, quòd, ut potentiale sive tenebrosum in proprietate sua essentiali est emanationi Spiritus actuali sive principio lucido contrarium; ita etiam quodlibet eorum sobolem sive proprietatem essentialem conditione sibi invicem contrariam & repugnantem in mundum produxerunt, nimirum Frigiditatem & Caliditatem: De modo & ratione mystica productionis harum virtutum sive proprietatum succinctè hoc capite agam & in primo loco profundum frigiditatis ortum vobis pro captus mei exilitate enucleare conabor.

Evidenter liquet ex ijs, quæ sunt, antea relata, & ad huc clarius libro primo sectionis hujus secundæ dicetur, quòd tenebræ sint effectus immediati divinæ Voluntatis, sive Divinitatis latentis sive in se contractæ: & consequenter privativæ Dei proprietatis sive Potentiæ divinæ, quæ est Privationis, Mortis, Vacuitatis, Inanitatis, Deformitatis & hujusmodi aliarum imperfectionum Mater: Nam proprietas deformis Nihili sive Tenebrosæ abyssi est naturaliter acquiescere, fixari & nullo modo agere aut operari: Ratio, quoniam in ipsius appetitu est conversationem suam in & circa centrum habere, in quo nullo est motio sive actio, qua se versus circumferentiam dilatet, ut è regione, Spiritus Dei lucidus, sive Deus in sua voluntate sive natura patente versatur circa actiones & motus, qui à centro ad circumferentiam tendunt. Ob istam ergo rationem, principium Tenebrosum sibi, idque naturali inclinatione vendicat, quietem, otium, & fixationem: Atque ista proprietas generat seu producit virtutem essentialem suæ propriæ conditionis, nimirum Frigiditatem, quæ, ut pro Agonista seu Athleta ad resistendos sui oppositi, videlicet caliditatis insultus eligitur, ex cujus societate sunt motio & Actio, ita quidem, nisi ipsa agitetur & incitetur agili caloris actione, non movetur, sed videtur pacificè & quieto more somnolentæ suæ matri, Tenebris videlicet & privationi inservire, quarum soboles, uti diximus sunt fixatio, quies, quæ quasi dormientes adhærent centro, illudque inhabitant, atque ideò est contra earum voluntatem intueri circumferentiam, nisi violentia excitentur: Et revera frigiditas est actus essentialis, qui procedit à potentia Divina, cui præcipuè in sua actione inseruit: Nam potentia Divina circa centrum magis versata, in ista sua proprietate contrahit radios suos à circumferentia in se ipsam: Iuxta illud Mercurij Trismegisti: Monas generat Monadem & in se ipsam reflexit ardorem: Ac si dixisset: Monas ista quasi potentia divina, emittens emanationem suam, quæ erat altera monas unius & ejusdem essentiæ & in se ipsam, hoc est ad punctum centrale, quo emisit Monadem, reflexit illam, ut ibi quiesceret: Atque ita hoc modo ante ullam mundi typici creationem productus erat mundus archetypicus. Cui etiam astipulari videtur Rabbi Bair, Cabalista egregius: Sapientia, ait, cùm esset in Abysso tenebrarum retracta, immanens otiosaque ad nihil respiciens, Ain quasi Nihil dicitur: & in hoc ejus statu Aleph tenebrosum dictitatur. In hoc contracto seu potius sequestrato & privato unitatis Divinæ statu, videtur operari secundum proprietatem suam negativam mediante agente suo Frigido, cujus unicus conatus est efficere, ut aquæ quiescant. Atque hoc ejus agens in eo probatur, non esse accidens (ut vana Peripateticorum doctrina docet) quatenus est certum, nullum in Deo reperiri posse accidens, ut pote, qui est summa, purissima & absoluta simplicitas & essentia meré formalis, in se & per se existens, & per consequens ab accidentibus libera. Quare, cùm divinitas non sit, nisi una essentia, potens est ex se, hoc est, à sua simplici natura pro placito proprietatem quamcunque essentialem à sua divinitate haud divisam producere: Atque hac de causa Sapientia Divina dicitur Spiritus unicus, multiplex; unicus dico respectu suæ essentiæ, & multiplex respectu proprietatum essentialium, quæ ab eo progrediuntur. Quòd autum essentialis proprietas sive natura Frigoris sit formale illud agens, quo Deus in occulto & potentiali suo

[Margin notes: Pimand. 3. — Reuclin. lib. 3. De arte Cabal. — Sap. 7. 22.]

li suo statu ad compescendos & oppugnandos hostiles caliditatis & ipsius actionis & motionis insultus, & ad destruendos & ad nihilum redigendos illos affectus, quos ipse in patenti & positiva sua natura virtute caliditatis produxit, ab affectu & experientia demonstratur. Nam quòd Spiritus sapientiæ in revelata & manifestata sua proprietate afflatu suo calido ab Austro vel plaga Orientali est operatus (quippe qua ejus actione, rarefacit aquas densas in aërem, faciendo illud, quod erat grossum subtile, & quod erat opacum & tenebrosum Diaphanum & perspicuum, imò verò & invisibile) illud Spiritus iste latentem suam induendo naturam, mediante suo frigore, iterum deformat, distruit, & in speciem contrariam transmutat: Nam Spiritus tali proprietate prædictus & ab Aquilone spirans condensat & inspissat aërem anteà rarefactum, illumque à statu suo invisibili ad statum visibilitatis reducit. Atque etiam illud opacum, quod dissipatione & subtiliatione partium factum erat transparēs seu Diaphanum, jam virtute sua frigida & contractivà proprietatis septentrionalis actu & operatione à flatu divino emissa, in corpus opacum & densum iterum redigitur: Ita, ut illud, quod erat agile, mobile & vivum, virtute caloris advenientis jam factum est stupidum, fixum, mortuum, & quietum per invasionem frigoris: Illud, quod erat leve & nullius sensibilis ponderis, contrahitur in grave & ponderosum corpus sive consistentiam. Quemadmodum videmus, quod vento spirante Boreali, aër convertatur in nivem, grandines, gelu, pruinam &c: Iam verò quòd non sit, nisi unius ejusdemque essentiæ spiritus, qui ambos istos effectus actione seu spiritu contrario pariat, ex istis Pro-
Ezek.37.9. phetæ dictis constat: Veni spiritus, ait, à quatuor ventis & insuffla interfectos istos &c: Quo verborum filo arguit, quòd non sit nisi unicus spiritus (dico unicus simplex in essentia: At multiplex in operatione, ut sapiens loco anteà citato ait) At verò, ut ea, quæ à nobis sunt proposita efficiamus adhuc perspicuiora, auscultetis velim ad ver-
psal.147.a.15. ba Prophetæ: Velociter currit sermo Iehovæ, qui emittit nives sicut lanam, pruinam sicut cineres dispergit, deijcit gelu tanquam frusta, coram frigore ejus quis consistat? Emittens verbum, liquefacit ista, simul ac efflat ventum suum, effluunt aquæ &c: Ex quibus quam plurimas res notatu dignas observamus: Quarum prima est, quòd Deus in occulto & latenti suo statu per essentialem suam proprietatem frigoris, res anteà versus circumferentiam dilatatas, jam centrū versus contrahit. Secundò, quòd proprietas frigoris attribuitur seu ascribitur Spiritui Dei in Septentrionali ejus actione, sive in privativa, seu occultata sua conditione. Nam verba sunt: Coram frigore ejus quis consistat? Quamobrem evidenter patet, quòd sit essentialis virtus in Divina potentia. Tertiò, quòd debeat esse actus Monadis sive Vnitatis in ipsius tenebrosa, abstrusa & privativa natura; tum quia res claras & lucidas & perspicuas reddit obscuras & opacus; tū quia motū, agilitatē & vitā auferre videtur ab aëre, qui anteà calore essentiali incitāte movebatur, agebat & vivebat: Ac denique, quia omninò opponitur actioni caloris, qui divinitati emananti & vivificanti inservit. Quartò, quòd effectus frigoris actu revelatæ naturæ Dei, hoc est, per ejus verbum emissum, destruantur & in nihilum redigantur: Nam textus dicit: Emittit Verbum, & liquefacit ista, videlicet nives, glaciem & pruinam. Quintò, quòd contrariæ istæ actiones ab uno eodemque Spiritu in essentia, sed multiplici in conditione perficiantur admandata illius complenda, qui illum emittit. Porro etiam, quòd virtus frigida in vento sit essentialis, privans aut congelans, mortificans & contrahens actus Dei, ex hisce paginæ sacræ indicatur:
Deus fortis edit glaciem flatu suo, flante Iob.37.9.
Deo concrescit gelu. Concludo igitur, quòd frigiditas sit actus essentialis potentiæ divinæ, aut æternæ sapientiæ velo tenebrarum involutæ, atquæ ideò divinam voluntatem in tali suo statu seu conditione, noscimus per effectus illos, quos producit; in eo scilicet, quòd evidenti suo actu contrahit à circumferentia versus centrum, & ob istam rationem ista Dei virtus est causa congelationis, inspissationis; contractionis, constrictionis, fixationis seu immobilitatis, ponderositatis, quietis & otij, obtenebrationis, mortificationis, privationis, stupefactionis & similium.

In contraria proprietate divina, nempe in spiritus istius natura patente, manifesta & positivà, atque in illo statu, qui dicitur Cabalistis Aleph seu Vnitas lucida, in quo movet, operatur aut emanat à centro circumferentiam versus, & seipsum revelat super faciem tenebrosæ Abyssi, efficiendo invisibile non Ens aut Potentiale Nihil, ut appareat actu in forma aquarum: In hac, inquam, proprietate ejus dicitur à sapiente esse omnibus mobilibus mobilior, ubique penetrans seu attingens propter immunditiem ejus, ita, ut, quemadmodum privativa seu Borealis ejus proprietas producebat quietem, otium & cessationem ab operatione per contractionem sive attractionem à Circumferentia ad centrum: Ita in ista positiva aut Australi & Orientali proprietate per viam dilatationis seu emissionis radios suos à centro circumferentiam versus, motum & actionem mediante essentiali caloris agilitate, procreare solet; ut pote, qui calor operatur assiduè super effectus frigoris resistendo, dissolvendo & attenuando, levia ex grossis faciendo perspicua & transparentia

ex opacis & tenebrosis efficiendo &c: Ita ut formalis iste Lucis Agonista, videlicet calor, à lucis actu & motu immediaté productus bellum gerat perpetuum adversus frigidum, custodem tenebrarum: Nam unus dominium habere nequit, quousque alter paulatim extinguatur, & in exilium quasi relegetur. Quamobrem, ut Lux cum omnibus suis socijs vel adhærentibus dicitur esse positionis actus, informationis, plenitudinis, motus, vitæ, salutis & caloris genitrix; ita etiam calor operatur secundum naturam & dispositionem infatigabilis & semper operantis suæ genetricis, nempe Lucis, ad subvertendos & in nihilum convertendos Tenebrarum & sui frigoris effectus: quemadmodum videmus in naturis Ventorum calidorum, nimirum Australis & Orientalis: Nam, ut venti Septentrionales & Occidentales plus minusve congregant, contrahunt, indurant, condensant, ponderosum efficiunt, fixant & immobilem faciunt, atque opacum reddunt non modò aërem, sed etiam res alias tam homogeneas, quàm heterogeneas: ita é converso venti prædicti calidi solent aërem dissipare, dilatare, rarefacere seu attenuare, mollem reddere, illuminare seu perspicuum & transparentem, volatilem atque agilem sive mobilem facere, quem anteà venti prædicti frigidi more prædicto alteraverunt. Atque totum hoc radicaliter à spagyrico seu separativo Spiritus seu verbi divini actu perficitur. Idque arguitur ex verbis Prophetæ inprædicto textu: Emittens, ait, verbum suum, liquefacit ista, simul ac efflat ventum suum, effluunt aquæ, &c: Ac si dixisset, quòd emisisset Verbum suum equitans super alas ventorũ, & quòd virtute activa & calida illius Verbi Nives, Glacies, Pruinæque fuerunt dissolutæ, & à fixa, opaca, grossa, ponderosa, & mortali sua dispositione in mobilem, perspicuam, tenuem, & levem aquæ & aëris consistentiam redactæ. Atque ita illud, quod Deus verbo suo operatus est in proprietate secreta, contractiva & frigida: Nam Textus ait: Velociter currit sermo Iehovæ, qui emittit nives, sicut lanam &c: Hoc, inquam, totum per verbum ejus, simul ac efflavit ventum suum loco & Naturæ oppositum convertit, in aërem agilem, transparentem levem & tenuem. Ex istis ergo perspicué indicatur, quomodò hæ duæ virtutes oppositæ, nimirum Calidum & Frigidum ortum suum habeant ab uno eodemque Spiritu in radicali essentia, qui in latente sua natura vices agit principij informis & tenebrosi: Vnde & Aleph Tenebrosum seu Potentia Divina dicitur, in quo statu videtur quoad nos quiescere, & circa Abyssi centrum otiosus manere: At é contra in patenti sua dispositione, naturam induit Principij activi, informantis & Lucidi, Vnde jam Aleph Lucidum & actus divinus dictitatur: Atque in isto statu appareret nobis, agere & à centro circumferentiam versus movere, radiosque suæ perfectionis undique per aquas ejaculare, suamque naturam vivificam creaturis hac ratione communicare: Atque ita patet, quòd Deus sit radicale omnium principium, à quo principio duo, Naturâ & conditione opposita, existunt, ipso nihilominus unum & idem immobile, non alterabile, idem & permanenter existens. Duo ergo consistunt in uno Principio à principijs, & cum principijs duæ proprietates activæ essentiales exsurgunt, à quibus omnia existunt: Vnde recté dicitur Deus à Scripturis Vnum & omnia: & omnia in omnibus, & sine ipso nihil: & centrum omnium, cujus circumferentia est nullibi: Et in omnibus & super omnia &c.

Psal. 147. 16. | Psal. 147. 15.

Ex his ergo luculenter intellexistis, quòd duæ istæ virtutes, videlicet Frigiditas & Caliditas (ut cunque sunt in operatione seu actu oppositæ) ab uno eodemque Divinitatis Spiritu & Essentia originem duxerint, cum fontibus duobus ab invicem itidem conditione distinctis, ex quibus emanant, & quòd Spiritus Dei mediantibus istis duabus proprietatibus, via duplici, rarefactione scilicet & condensatione operetur in mundo: Nam observatur in Elemento mundi sublunaris Catholico, oppositos parere effectus ad voluntatem Creatoris in terra, aqua atque aëre sive Elemento generali; uti inferius stylo ampliori declarabitur.

Restat jam, ut de ortu & Natura duarum proprietatum passivarum dicamus pauca, quippe, quæ videntur habere suas generationes & progressiones à proprietatibus essentialibus activis, nimirum à mutua actione & oppositione Frigiditatis & Caliditatis; quæ, uti dictum est, radices suas habent vel in Noluntate & privativa existentia divinæ naturæ, aut in Voluntate & positiva emanatione ejusdem: Vnde liquet, quòd harum passivarum naturarum existentia dependet ab activis. Et primum vobis animi mei sententiam, Humiditatis partum sive generationem explicabo, ac tum postea verba de Siccitatis origine faciam.

Imaginari debemus, quod quando nulla esset Lux formalis, ad informandam sive in actum reducendam Abyssum tenebrosam sive Chaos inane, & per consequens nullus calor ad agendam & faciendam inter lucem & Tenebras divisionem, tunc Chaos informe & opacum ad siccitatem inclinaret, utpote frigoris in eo adhuc occulti actione quasi congelatum, uti in glacie & pruina videmus: Nam certum est, quòd frigus dominium seu potestatem infinitam habet, ubi Caliditas omninò abest: Quemadmodum sub Sole Septẽtrionali videre licet, ubi omnes aquæ in molem frigidã & siccam ratione absentiæ coloris Solaris conglomerantur: Contrario plané modo, ubi Sol aut Venti calidi sua

di sua caloris spiracula directè emittunt, ibi in exilium relegatur frigus, omnes ipsius actiones seu effectus destruuntur, & in siccitatem vertuntur naturâ terræ, ita ut in massam siccam, sitibundam & spongiosam redigantur: Haud aliter & per eandem planè rationem (nam tam Frigiditas & Caliditas, quàm Humiditas & siccitas mundi, suas actiones & passiones à principalibus prædictis habuerunt) proprietates nostræ essentiales in materijs principalibus operantur: Nam Chaos erat confusa quædam & frigida atque sicca moles, quousque Lux divina è tenebris apparebat & in aquarum congelatarum massam operabatur: Etiam Lux in se considerata nimirum sine respectu ad actionem ad massam passivam, erat conditionis igneæ, ut pote, in qua actus, calor & siccitas deprehendebantur: Quare sequitur, quòd, ut frigiditas in effectu est nihil præterquam potentiæ divinæ actus, & quòd, ejus actus & Dominium redditur absentiâ Caloris manifestum & notabile: Ita enim siccitas est nihil aliud, quàm natura passiva apparens cum duabus prædictis activis virtutibus, dum sunt in gradibus suæ intensionis, in quo activorum statu Humiditas perpetuò abest: Verbi gratia in extremo frigore, quando omnia sunt egregiè congelata, adest siccitas omninò deficiente humiditate. E regione, ubi fervor solis atque ventorum Orientalium spiracula præter modum calefaciunt terram, ibi etiam minimè reperienda est humiditas. Ad Humiditatem autem quod spectat, dicimus, ipsam esse naturæ quasi adulterinæ, vel potiùs, quòd loco Hermophroditæ se habet, quatenus ex duabus naturis activis est parta sive derivata, ita ut de ipsarum utraque participare videatur in ortu suo: Hinc est, quòd proprietas ista passiva sit intermedia conditione inter illas duas. Quare inservit ad suscipiendas impressiones actionum utriusque extremi. Atque hoc totum oculari observatione, tali probamus atque demonstramus. Ventus Borealis suo dominio convertit aëris existentiam in nives, grandines, pruinam, glaciem: Hoc est, eum mutat à calida & humida in frigidam & siccam substantiam: Sed ubi venti Australes & orientales incipiunt habere Dominium, tunc ipsorum spiramina paulatim in duras prædictas massas seu moles penetrant, ipsasque distrahendo in substantiam humidam sive madidam mutant: Secundum sensum Verborum Textus supra dicti: Emittente Iehovâ verbum suum, liquescunt nives, glacies &c: Simul ac efflat ventum suum, effluunt aquæ &c: Hoc est ex rebus siccis fiunt humida: Quo apparet, quod Humiditas sit nihil aliud, quàm mixtio frigoris & Calidi in substantiâ aliquâ aëreâ seu aqueâ, frigore prius concretâ, quæ est fluxibilis in potentia: & tunc frigiditate extrema caloris præsentiâ, Paulatim decrescente, siccitas recedit, locum dandò paulatim humididati, ita, ut, nisi adsit Frigiditas cum caliditate, Humiditas apparere non possit: Sic nisi respiciant Austrini flatus Septentrionis suspiria, nubes & pluvias haud producerent: Sic flatus Occidentales, quatenus participant & in medio sunt inter Meridiem calidum; & septentrionem Frigidum, humidiores solent producere temperies: Sed hujus fluxibilitatis ratio est hujusmodi. Videmus ex prædictis, quòd frigiditas extrema reddit aërem & aquam immobilem & fixam: Per consequens est signum evidens, quòd ventus aliquis incipiat massæ congelatæ prædominari, quando illa incipit humectari, moveri & resuscitari: Quippe quam functionem nihil præterquam calor Præstare queat: Simili planè modo in creatus & omnia creans Spiritus Lucis, operatus est in tenebrosâ Abysso, dum super faciem ejus informem ad aquarum creationem ferebatur, fecitque tenebrosam illam molem, aquis potentialibus frigore anteà ob calidi absentiâ congelatis plenam, gradatim liquescere, & tunc à Moyse nomine aquarum apertè, actualium & realium, sunt vocatæ, & ab Hermete, nomine sunt vocatæ Naturæ humidæ, atque in eodem statu, ad hunc usque diem manent: Cùm certum sit, quòd tam aquæ subtiles seu aëreæ, quã grossæ & spissæ, ut sunt maria, fontes & flumina, sunt humidæ & fluidæ; utcunque assiduè, sic volente omnium rerum Creatore, ab una natura in aliam mutantur & alterantur: Quæ quidem in Elemento mundi inferioris Catholico, mutationes & conversiones diuturnas per ministros suos Angelicos super Ventorum alas moventes fiunt, quippe quorum est efficere aquas, ut ab una in aliam rotent naturam, hoc est, ab unius in alteram formam transformentur: Sed observemus oportet Aquas visibiles & omnia visibilia, sive sint meteora, sive alia composita ex aquis fuisse serius ab aquis invisibilibus facta & conflatu secundum doctrinam D Pauli antea citatam: Et Moyses agnoscit mare & terram, quæ fuerunt prima visibilia, ex aquis inferioribus, quasi Aëre Catholico esse formatam: & ibidem terræ, quasi totius massæ aquarum fæcem seu hypostasin post spagyricam mundi per verbi actum divisionem & ipsius fabricæ mundanæ complementum videtur statuere.

Sed, ut mystica istiusmodi creationis arcana clarius adhuc vobis innotescant illud totum, quod rationibus partim ex sacris literis & partim exactissimis veræ philosophiæ regulis extractis anteà probavimus, jam expressius demonstratione oculari confirmabo; quo fides diligentium lectorum & philosophiæ veræ amatorum Zelo fidentiori ad ea, quæ dicta sunt credenda augeatur.

Demonstratio ocularis singulos proprietatum essentialium supra dictarum ortus & operationes Lectori ad amussim indicans.

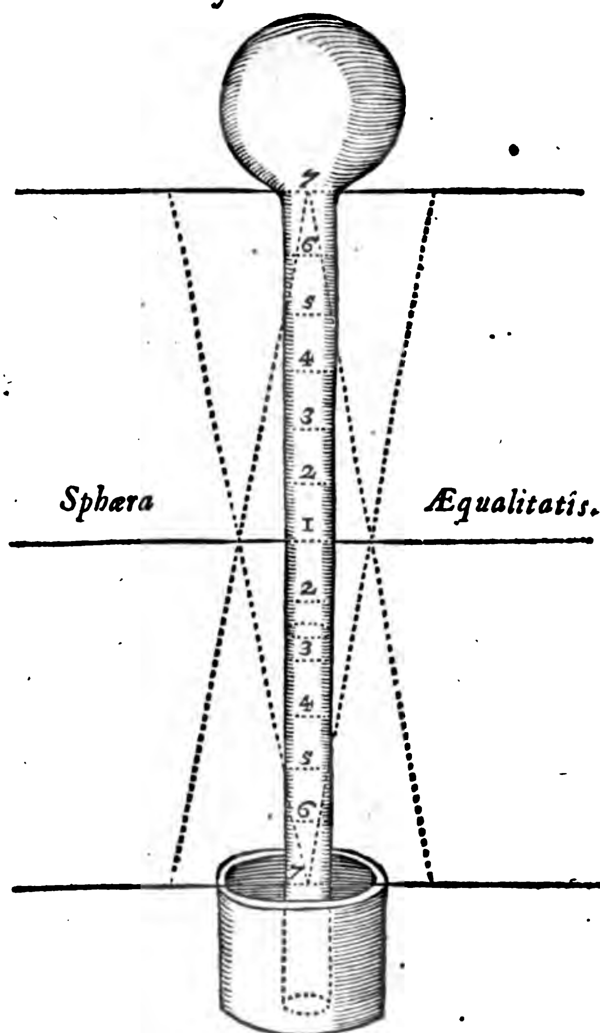
PRiusquam ad ocularem nostram istam demonstrationem procedamus, quæ erit in & per experimentale nostrum instrumentum facta, inprimis considerare debemus, quòd Catholicus aër seu generale regionis sublunaris Elementum, sit subtilior & magis spiritualis Aquarum, infrà Firmamentum portio, de quibus Moyses facit mentionem: Quare certum est, quod quælibet ejusdem aëris particula correspondeat ejus toti, & per consequens aër inclusus in Instrumenti hujus vitro est ejusdem naturæ & conditionis cum aëre Catholico mundano. Vnde liquet, quòd ratione continuitatis ipsorum, ut aër generalis mundi sublunaris in sua dispositione se habet, ita etiam ejus aër particularis vitro inclusus, qui est Catholici pars, se habet iterum ut Spiritus Ruah-Elohim, qui ferebatur super aquas, ipsas suâ præsentiâ animavit, vivificavit, informavit, easque dando ijs motionem dilatavit; ita quidem ipsius absentiâ seu actus & emanationis agilis cessatione, seu radiorum activitatis suæ in seipsum contractione, aquæ similiter sunt contractæ, condensatæ, obscuratæ & immobiles atque quietæ factæ: Vti ex conditione Venti Borealis indicatur, quæ procedit à privativa seu contractiva Spiritus istius virtute. Sed, ut aquæ sui existentiâ cavitatem amplam mundi replent, ita etiam spiritus omnia informans agnoscitur possidere & inesse omni ipsarum particulæ: ut scripturæ testantur locis antea allegatis. Quare, ut spiritus iste operatur omnia in omnibus, tametsi in proprietate diversa (unde dicitur multiplex) ita quidem quandoque operatur in aquis istis inferioribus in proprietate seu virtute sua Privativa, nimirum in afflatu suo ab Aquilone & occidente secundum plus vel minus: & nonnunquam in positiva sua natura, videlicet, quando spirat à Meridie & Oriente. In prima proprietate contrahit frigiditate sua à circumferentia ad centrum, ut supra, in ultima nempe sua virtute calida à centro circumferentiam versus dilatat. Cum igitur Aquæ sunt Catholicum passivum, ex quo, utpote communi omnium rerum subjecto figura mundi & rerum in eo omnium fuit excisa & graphicé sculpta & depicta, ut nos docet D. Petrus: & cùm æternus omnia inactuans & informans Spiritus Domini, sit Catholicus actor & motor (ut Moyses testatur) facit omnia in omnibus in aquis, idque in & mediantibus infinitis organis, nimirum Angelicis, Stellaribus & Ventosis; necesse est, ut sequatur, quòd ipse solus sit radicale agens in contractione & dilatatione generalibus, quæ factæ sunt tam in aëre universali, qui est extra vitrum instrumenti, quàm in illo particulari, qui est intra vitrum: Quare ut Sol, venti calidi, ignis, atque calor creaturæ naturalis proprietatem suam dilatativam ab emanante & Spiritus istius informante virtute habent, & potestate ipsius & temperie frigida aëris, ventorum & aquarum à dispositione privativa adferant: ita quidem sequitur, quòd tam dilatatio, quàm contractio aëris instrumenti vitro conclusi procedat ab immediato vel positivæ vel privativæ proprietatis spiritus istius actu: Nam quando Spiritus iste spirat ab Aquilone vel Occidente, aër plus minusve contrahitur in locum vitri angustiorem. Atque quòd hoc sit verum, probamus in eo, quòd aquæ Dominio frigoris in Elemento Catholico altius in vitri collo trahuntur sive elevantur propter contiguitatem aquæ & aëris inclusi. Atque iterum constat, quòd aër in vitro contentus sit tantò magis contractus, quantò frigus Boreale Dominium habet in externo aëre: quod in eo apparet, quoniam in locum magis arctum sive angustum colligitur, quàm erat ante aquæ in vitro elevationem: Ex altera verò parte, si venti calidi aut Solis æstivalis fervor aërem externum accendat, tunc aër inclusus etiam se ipsum dilatabit & in sua dilatatione largius facit pro sua existentia spatium. Quòd autem aër ita à calore dilatetur, in eo demonstratur evidenter, quia aqua vasi inclusa gradatim magis deorsum pellitur, quàm fuit antea. Iterum, siquis nudam suam manum supra concavam globosam vitri summitatem ponat, aqua in collo Matratij seu vitri suspensa magis deorsum tendet: nam aër inclusus subitò dilatabitur. Iam verò, quod spiritus vivificans, qui istam vitæ tam humanæ, quàm alterius animalis assignavit calorem sit æternus ille spiritus, qui omnia, ut ait Apostolus, vivificat, scripturæ confirmant pluribus in locis tam anteà, quàm postea in hoc Tractatu assignatis: Atque iterum, iste est spiritus ille, quem Propheta vocat à quatuor ventis, ut vitæ spiritum, carnem & ossa interfectis restituat. Quibus manifestum redditur, & ocularitér demonstratur, quòd Frigidum contrahit à circumferentia ad Centrum, & quòd ingrossat & inspissat aërem inclusum: qui aër inclusus & inspissatus licet ocularitér discerni nequeat, tamen in eo probatur, quoniam aqua apparet oculis altius in vitro frigoris prædominio elevari: Vnde necesse est, ut corpulentia aëris constringatur in spatium angustius, & per consequens, quod aër reddatur magis contractus & densus. Ex altera parte, quod caliditas dilatat & dissipat inclusum aërem in temporibus calidis, patet ex positione manus super vitri culmen, quam aquæ depressio sequitur:

Sap. 7.

Nota

Nota (vos oro, qui non vultis esse nimis ex parte Peripateticorum parci) errores eorum palpabiles ex diligenti hujus instrumenti experimentalis observatione detectos, ex quorum, prior manifestatur in illo eorum axiomate dicente; quod calidum congreget homogenea. At percipietis hîc oculariter demonstratum, quòd calidum operetur contrarium: Nam videmus ipsum dissipare & depellere aërem, qui est homogeneus in se, quatenus est ex simplicibus ejusdem naturæ partibus conflatus, & per consequens non congregat homogenea, sed è regione est Frigidum, quòd congregat, ligat, inspissat & coarctat ea: Nam oculariter patet, quòd contrahit & contrahendo congregat dilatatum aërem in angustiorem locum, atque etiam extra vitrum videmus, aërem in nivis & gelu consistentiam congregatu per congelationem frigoris. Quare etiam eorum assertio videtur esse falsa, quæ dicit, quòd Frigidum solummodò soleat heterogenea congregare. Alter eorum error immanis est, ubi dicunt Solem, Stellas ignemve; imò verò & calorem omnem attrahere ad se vapores, exhalationes & hujusmodi alia. At invenimus hujusmodi oculari experimento, rem longé aliter se habere, quatenus ab ipso colligimus calorem Solis, ventorum; ignis & illum naturalem animalium aërem dissipando, expellere & per consequens vapores & fumos omnes à se potius propulsare, quàm allicere. Atque hoc in eo demonstratur, quòd præsentia caloris aqua vitri collo pellitur deorsum: Vnde liquet, quòd qua via tendit aqua, eâdem etiam via movetur aër inclusus.

Forma Instrumenti.

Atque ita in isto libro præsenti trium omnium rerum principiorum conditiones & proprietates, idque secundum Antistitis Moysis sententiam, satis aperté, ut opinor, detectas atque enucleatas habetis: quas non ita copiosé & exacté in eo tractavi, quoniam ampliorem & luculentiorem de ipsis discursum in libro sectionis hujus secundæ efficiam, ubi de profundissimo rerum omnium sympathiæ & Antipathiæ mysterio Deo volente discurram.

Hujus libri Argumentum.

In isto libro author universum rarefactionis & condensationis mysterium radicitus & pro ingenio, quod in eo est, enucleare tentat: Ubi etiam primùm eorum causæ simul atque effectus mirabiles in mundi creatione in genere exprimuntur: Atque tum posteà recitatur magis particulariter, qua ratione mediantibus ipsis mundi fabrica esset erecta, cœlorum orbes atque stellæ in ipsis rutilantes stabilitæ, ac tandem Catholicum mundi Sublunaris Elementum in regiones quatuor ab invicem distinctæ & modo debito ordinatæ.

CAPUT. I.

Hîc communis sive Catholica Condensationis & Rarefactionis causa sive agens, lectoris consulti observationi iterum objicitur: Nam probatur, quòd duæ Proprietates seu virtutes essentiales, illa nimirum Tenebrarum, quæ est Frigiditas, & hæc Lucis, quæ est caliditas, sint præcipua & immediata in ambabus prædictis in Elemento Catholico aquarum alterationibus agentia.

VObis in præcedentibus manifestum & evidens (ut opinor) idque tam veterum philosophorum testimonijs & sapientiæ æternæ authoritate, quàm demonstratione oculari est factum, quòd commune omnium rerum subjectum sit materiale aquarum, quæ ex Tenebrosa & informi Abysso præsentia & virtute divini Ruah-Elohim fuerunt ante omnia extractæ & in actum reductæ. Quod cum ita sit, & quoniam omnis Rarefactio & Condensatio necessario versantur circa existentiam aliquam materialem, utpote sine qua tales actiones præstari nequeant. Sequitur ergo, quòd sola materia, quæ actus & alterationes tales patitur, debet esse aqua aut humida sive madida istiusmodi substantia, utpote quæ est unicum illud subjectum materiale, quòd amplam mundi cavitatem implet, & per consequens materialis illa existentia, ex qua (juxta D. Petri sententiam) cœli erant prius & Terra, & res omnes in cœlo & terra creatæ. Catholica ergo aquarum massa est condensationis & rarefactionis subjectum, quibus mediantibus res in mundo una ab altera tam forma quàm substantiæ existentia efficitur discrepare, & omnia pondere, numero & mensurâ à Divino Spiritu disponuntur, atque proprijs in mundo stationibus ordinantur: hoc est eorũ nonnulla regione altiori collocantur & quædã imiore situ secundũ conditiones ijs a creatore assignatas, sunt retenta. Communis igitur Condensationis & Rarefactionis materiâ jam cognita, restat, ut in secundo loco actorem in opere prædicto radicalem inquiramus. In præcedentibus autem expressi, quòd esset æterna splendoris sancti emanatio, quæ à mundi origine usque ad hoc præsens tempus operatur omnia in omnibus, atque etiam tempore futuro omnia operabitur, quæ in mundo de super & in terra subter efficiuntur: Secundum illud Apostoli: Deus operatur omnia in omnibus. Et Psaltes Regius: In sapientia omnia fecisti. Et illud sapientis: Sapientia operatur omnia. Atque iterum illud D. Pauli: Christus portat omnia virtute verbi sui. Et Apostolus Petrus: Cœli erant prius & terra de Aquis & per aquas consistentes verbo Dei: Porro etiam dicit, quòd Christus sit in omnibus & impleat omnia. Et alibi: Christus est omnia & in omnibus. Iam verò iste sapientiæ spiritus dicitur omnibus mobilibus esse mobilior: & per consequens necesse est, ut ipse agat & operetur omnia in omnibus, secundum suum placitum: Iterum cum voluntate ipsius sit, radios suos essentiales emissos in se ipsum retrahere seu à rei circumferentia centrum versus contrahere, videtur quasi quiescere & otiosus manere & in momento contractionis vitæ radiorum in se, Creaturæ vita ab actione cessat, unde mors immediata sequitur: Nimirum vita sua operatione privatur. Iam verò cùm ipse sit omnibus mobilibus mobilior, virtus quidem caliditatis semper concomitatur motionem suæ Lucis, atque etiam ambæ essentialiter ipsi actori uniuntur: Haud aliter ac in sole videmus (quem Sydrachus sapiens Divinitat Trinæ assimulavit, dicendo corpus solar referre Patre, ejus radijos seu emanationem Filiem, & activam ipsius virtutem calidam, quæ progreditur ad utroque Spirituum Sanctũ) quòd radius continuus corpori

1. Cor. 12. 6.
Psal. 104. 25.
Sap. 8. 5.
Hebr. 1. 3.
2. Petr. 3.
Eph. 4. 10.
Coloss. 3. 11.
Sap. 7. 24.

pori Solari, uti emanatio sancta est una individua essentia cum æterno Luminis fonte, & virtus calida, exiens à Sole & radijs ejus, est pariter inseparabilis in Essentia à prædictis duobus: quemadmodum videmus, quod Spiritus sanctus à Patre & Filio emissus, sit unus essentia cum ambobus: Ob istam ergo rationem Mercurius Trismegistus: Mens ab essentia Dei nequaquam divisa, sed illi potius eo modo connexa, quo Solis corpori lumen. Quare evidens est, quòd Caloris virtus insit in luce essentialiter, haud aliter, quam motus ab emanatione Lucida abesse non potest. Concludo ergo, quòd rarefactio sit nihil aliud, quàm existentiæ aquarum dilatatio, caloris virtute peracta, quæ anteà erant frigoris actu contractæ. E regione verò condensatio est substantiæ aquarum contractio, sive in molem unicam virtute frigoris congregatio, quæ anteà fuit virtute calida dilatata & attenuata, ita ut patet, quòd subjectum commune, in quod tum Condensatio, tum Rarefactio operatur, est aqua mundi Catholica, aqua nimirum subtilis, cujusmodi est Catholicum aëris sive mundi inferioris elementum, quod istiusmodi operatione, videlicet condensatione, fit vel cometa, vel nebula, vel nubes, vel aqua pluvialis, vel nix, vel pruina, vel grando, vel terra, ut in lapide Cerannio apparet; vel rarefactione fit ignis, vel fulgur, vel ventus, vel coruscatio &c: Denique fons & origo tam Privativi, quàm positivi Agentis est vel Noluntas vel Voluntas, hoc est, aut negativa aut affirmativa solius unitatis æternæ, quæ est ille omnia informans & operans spiritus, qui agit, & accomplet voluntatem suam in omnibus & super omnia: idque mediantibus suis organis tam Angelicis, quàm cœlestibus & Elementaribus, quæ secundum suas in dispositione & Natura diversitates ab interno & centrali actu ab eodem spiritu ijs assignato ad velle Creatoris tam privativum, quam positivum in hoc mundo exequendum seriò moventur atque cum fervore agitantur, ut in capite sequenti luculentius & latius explicabitur.

Pimand. 12.

CAPUT. II.

Quomodo Spiritus Divinus, hoc est, Ruah-Elohim, cum sit Essentiâ unus, quadriformiter nihilominus mediantibus suis organis seu ministris tam Angelicis, quam Astralibus in mundo isto sublunari operari observatur.

ÆTernus Spiritus sapientiæ, qui est radicale omnium rerum principium, & in quo & per quem (uti Apostolus docet) Angeli, Throni, Potestates, & Dominationes erant creati, solet in Catholico mundi inferioris Elemento mediantibus Angelis contrariæ fortitudinis, effectus Condensationis & Rarefactionis operari. Atque hoc ex sacris scriptis sic confirmamus. Legimus inprimis, quòd spiritus iste unicus sit supremus dominus & princeps quatuor Ventorum: Quod quidem ni esset, Propheta ex mandato Dei non diceret: A quatuor ventis veni Spiritus & insuffla super infectos istos & reviviscant. Iam verò, quòd hic unicus Spiritus operatur in Organis Spiritualibus & Angelis & mediantibus ijs, ex verbis Apocalypseos videre licet. Vidi, inquit, quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne flarent super terram nec super mare, nec super ullam arborem &c: Quibus manifestum est, quod quatuor isti Ventorum præsides fuissent ministri & organa in & per quæ verborum quatuor flatus aut emitterentur, aut in locis suis retinerentur juxta voluntatem spiritus istius Omnipotentis, qui ipsis pro voluntate sua dominatur. At nos invenimus quotidiana observatione docti, quod virtus essentialis in vento Septentrionali sit frigiditas atque ideó contractiva seu attractiva a circumferentia ad centrum, & consequenter Condensationis & congelationis effector: Per ejusmodi ergo virtutes Angelicas Spiritus divinus privativos suos effectus producit, nimirum illos inspissationis, fixationis & conditionis terrestris in Elemento sublunari: Sed è contra animadvertimus, quòd mediantibus Spiritibus Angelicis ex plagis Australi & orientali spirantibus, potestas illa æterna rarefactionem & attenuationem in aquis inferioribus per Caliditatis actum producit. Atque ob istam rationem prædicti venti destruunt & pessundant eorum rarefactione, totum illud, quod frigidum Septentrionale per viam congelationis effecit: Hinc ergo est, quod potens & Princeps ille Angelus á Cabalistis præsidens & gubernator Solis cœlestis dicitur, illumque vocant Chael, hoc est, quis sicut Deus? De quo infra copiosius. Similiter, quod ad organa ipsius Angelica spectat, quæ quatuor angulis terræ dicuntur stare: de ipsis alibi. Quod Filius hominis seu spiritus ille potens emittet angelos suos a quatuor ventis cœli &c: Prætereà invenimus in Textu anteà allegato, quod Angelus sive Spiritus iste imperialis, qui omnia vivificat & inanimat (unde à quatuor ventis ad ossa mortua resuscitanda, incarnanda & vivificanda vocatus erat) ab angulo Orientali ascenderet & supremo

Ezech. 37. 9.

Apoc. 7. 1.

Matth. 24.

Apoc. 7. 2.

premo more imperaverit quatuor Angelis, qui habebant Dominium supra quatuor ventos: Nam Textus sequens est: Et vidi alium Angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei vivi & clamavit voce magna quatuor Angelis, quibus datum est nocere terræ & mari: Dicens: Nolite nocere terræ & mari neque arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum &c: Quo confirmare videtur locus hic, quòd quatuor gubernatores ventorum magno illi Angelo subijciantur, qui est potens illa intelligentia, quæ gubernat & movet non modo solem cœlestem, sed etiam res omnes alias, virtute verbi sustentat. Atque ille Angelus Omnipotens erat procul dubio iste, cujus videtur revelator primo capite suæ revelationis meminisse: Qui dixit ei: Ego sum Alpha & Omega. Iam verò quòd sol virtute istius spiritus Omnipotentis, cujus organum immediatum Angelicum erat Michaël, spiritum aëreum tam superioris, quàm inferioris mundi gubernet, videtur sapiens hisce agnoscere: Sol, inquit, lustrans cuncta in circuitu pergit spiritus: At virtus ista æterna posuit tabernaculum suum in sole, teste Propheta David. Vnde liquet, quòd quatuor Angeli ventorum gubernentur & ordinentur ab interno agente & informante in sole. Atque hæc est ratio, cur Philòsophi veteres Ethnici ventos Titanis filios nuncupaverint. Apparet igitur, quòd spiritus increatus, qui supereminenter operatur & movetur in Creatura Angelica Michaël (quare El sive Deus fortis ipsi annexus est) est Princeps ille spiritus à Propheta Ezechiele nominatus, ut anteà, qui potentèr inhabitat tabernaculum Michaëlis, qui ascendens ab Oriente quatuor ventorum Angelis imperavit: Vnde manifestum est, quòd omnes Angeli suos habent actus & potentias essentiales ipsis immediatè à spiritu isto Catholico assignatos, quos pro placito ad voluntates suas in mundo tam privativè, quàm positivè exequendas emittit. Hinc ait David: Angeli Dei validissimi robore, efficientes verbum ejus, auscultantes voci ejus, ministri ejus facientes placitum. Atque iterum: Qui facis Angelos tuos ventos & ministros tuos ignem urentem: Ventos (inquit) nam רוח Ruach est spiritus, ventus, flatus. Quibus constat, quòd æternus afflatus sit illud, quod animat Angelos, Angeli perillum afflatum sibi communicatum infundunt virtutem & vigorem Astris; astra spiritum istum deorsum ventis transfundunt; venti operantibus Angelis quatuor ventis imperantibus multiformiter commune aëris Elementum alterant, de statu in statum convertunt & quadrupliciter secundum radicis sive Angeli venti prædominantis naturam informant & varia in eo meteora juxta ventorum flantium naturas producere solent. Sed ut possim magis pertinenter de isto negocio discurrere, simul atque difficultates & scrupulos haud paucos concernentes tabernaculum principale spiritus istius Omnipotentis in mundo discutere, qui philosophos & Theosophos hujus nostri seculi haud parum perturbârunt; priusquam ulterius in discursu isto de Condensatione & Rarefactione progrediar, meam de tali dubio opinionem, idque verbis haud paucis aperiam, quoniam liquida rei tanti momenti enucleatio non parcum requirit sermonem, quatenus ad integrum Rarefactionis & subtiliationis; imò verò & condensationis mysterium aperiendum & revelandum inprimis cōducit: Nam iste spiritus in principali suo Tabernaculo non solùm mundi per condensationem & Rarefactionem creationis in genere, sed etiam supremæ spiritus mundani gubernationis & formalis in meteoris producendis rationis causa & origo est immediata.

Eccless.1.3. Psal.

Psal.103.

CAPVT. III.

Quæ fuerint inter hujus ætatis doctos de principali Spiritus istius Catholici, omnia informantis, generantis & multiplicantis in isto mundo situ, sede, tabernaculo opiniones: Hic etiam probatur, quòd illa Hieronimi interpretatio super Textum istum Davidis: Posuit Tabernaculum suum in Sole: *Sit secundum verum scripturarum sensum: Ac tandem errorum in recentiorum translatione ratio, hoc in loco secundum Authoris capacitatem explicatur.*

Psal.18.6. Fateor, magnam fuisse inter hujus seculi doctos controversiam seu disputationem, an Heronimi seu Tremellij & Pagnini, nec non quorundam aliorum super Textum seu versus 8. Psalmi 18. interpretatio sit potius à mundi literatis recipienda: Nam Hieronimus (qui erat majoris Antiquitatis cæteris, in huncsensum transfert. *Posuit Tabernaculum* suum in *Sole*. Pagninus verò illum à scripto originali fortasse alteratum & corruptum hoc modo Hæbreum in latinum sermonem mutat: In cœlis posuit soli tabernaculum: Et Tremellius consentiens Pagnino. Soli disposuit tentorium in ijs. Verùm enim verò si omnia rei veritare, prout sunt consideremus, inveniemus, quòd vel Textus temporis ignorantiâ

tiâ possit esse corruptus, & ab originali manuscripto, quod procul dubio Hieronimus possidebat, alienatus, aut istius viri reverendi authoritas, doctrina & dignitas debet necessariò in quæstionem pro errore tam grosso & palpabili vocari. Ad personam verò ejus quod spectat, verisimile est, quòd universa Ecclesia Christiana virum mediocris scientiæ & in lingua Hebraica versati, ad opus seu negotium tanti momenti & communi totius Ecclesiæ Catholicæ Bono, quale erat Biblij sacrosancti ex Hebræo idiomate in Latinum translatio obeundum eligere noluisset: Noluit, inquam, homini tam exigui cum in lingua Hebraica, tum misterijs divinis judicij inniti. Quare ex ista consideratione Personæ, cujus diligentiæ & curæ tantum opus est commissum, sufficientia constat, & per consequens fructus laboris ipsius in justitiæ trutinis nullo modo cum illis aut Pagnini aut Tremellij sunt ponderandi aut comparandi. Porro etiam nemo negare potest, quòd Papa & integra Romanæ Ecclesiæ turba ipsi in hoc negotio assisterent, ei antiquæ manuscripta præbentes, quæ ipsum in vera interpretandi via & sensu dirigerent, ita ut antiquæ authoritatis consensus minimé illi deesset in sua interpretatione, quo inter verum & corruptum textum discernere potuit: Atque ideò, ut neque interpretes recentiores pro sua translatione accusemus, neque à laboribus & meritis Hieronimi quicquam derogemus, ut pote quæ æterno laudis monumento insculpuntur, debemus potius errorem curruptioni vel adulterationi Textus Hebræici ascribere, quàm ipsorum cuiquam: Idque præcipué, quoniam scripturarum harmonia in genere & subjectum totius istius Psalmi, in quo Textus ille recitatur in specie magis ad Hieronimi, quàm ad illorum interpretationē inclinari, quemadmodum magis particulariter his argumentis sequentibus comprobabo: Quorum primum sumitur à radicali capitis subjecto, in quo hæc verba (posuit Tabernaculum suum in sole) reperiuntur: Atque etiam ab alijs paginæ sanctæ locis: Secundò à mystica & Cabalistica vocabuli Hebraici solem significantis: Tertiò à Resolutione Theologorum, cum alijs circumstantijs ad ea pertinentibus: Quartò ab Astronomica observatione atque etiam à dignitate & excellentia solaris creaturæ. Quintò ab Arithmetica consideratione: Sexto à puncto & Circulo in geometria: Septimo à majoris in Musica seu harmonia perfectionis consonantia: Octavò à Physico seu naturali respectu: Ac in postremo loco à sapientissimorum ac divinissimorum Theo-Philosophorum consensu & asseveratione, qui etiam exactè cum scripturæ sacræ symphonia conveniunt. De istorum quolibet suo ordine. Ad primum quod spectat, evidenter patet, quòd radicale Psalmi 18. subjectum Creatoris in creaturis cœlestibus divinitatem digito quasi indicare videtur, & consequenter per excellentiam exprimit ipsam in splendidissimo corpore solari inhabitare: Quid enim aliud vult primi versus sensus, qui dicit: Cœli enarrant gloriam Dei & opera manuum ejus annunciat firmamentum. Quibus innuere videtur, quòd gloria creatoris, quæ inest creaturæ revelat nobis Creatorem in creatura. At ubi gloria est præsens, ibi essentia non abest: Vnde sequitur, quòd iste Creator, qui solem cœlestem suâ gloriâ & influentiâ vitæ & lucis implevit, se ipsum in universa mundi fabrica in sole & mediante sole, atque à suo tabernaculo solari perspicuè revelavit, quemadmodum per effectus ejus naturales in ordine octavo explicatis expressè declarabitur. Nonne hoc idem verbis Apostoli colligitur: Invisibilia (ait) Dei à creatura mundi per ea, quæ facta sunt intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus & divinitas &c. Quibus innotescit, quòd sempiterna Virtus, imò verò & divinitas Dei conspiciantur in creaturis & multùm magis in sole, quoniam ipse est omni alia creatura luce plenior & clarior: At D. Augustinus ait, quantò plus aliquid lucis in se habet, tantum magis Dei sibi vendicare videtur: Nonne habemus hoc totum à sapiente luculentius explicatum? Sol, inquit, illuminans per omnia respexit & gloria Domini plenum est opus ejus &c: Hoc est plenus est essentiâ divinâ seu spiritu Domini: Non tamen intenditur, divinitatem esse inclusivé in sole, quatenus ipsa etiam est exclusivè in & super omnia: Non aliter quàm spiritus humani sanguinis dicitur habere cor pro principali suo tabernaculo, & tamen inest omni totius spiritus & corporis particulæ. Iterum apparet ex istis verbis, quod æternus sapientiæ spiritus solem Cœlestem eligeret pro vase seu subjecto purissimo, ut in ipso ad creaturarum omnium vivificationem, animationem & multiplicationem ageret sive operaretur: Ob hanc igitur causam ipsa in propria sua persona ait: Ex ore Altissimi prodij primogenita, in cœlis feci, ut oreretur lumen indeficiens &c: Hisce arguit Catholicus hujus mundi agens, quod sol movetur in & super ipsum &c: Vnde & alibi: Sol in aspectu annuntians in exitu vas admirabile, Excelsi opus: Magnus Dominus, qui fecit illum, & in sermonibus ejus festinavit iter &c: Ac si dixisset, solem divino verbo suum efficere iter: Et siquis bene istius capitis sapientis sensum animadvertere velit, illum cum isto Psalmo Davidis optimé sentiet convenire. Pro secundo argumento, quod in Cabalistica Elementorum vocabuli Hebraici שמש hoc est, sol, expositione consistir: Invenimus in eo duplex ש seu schin, quod Cabalistæ fa-

Psal. 18. 1.
Rom. 1. 20.
Ecclesi. 42. 16.
Ecclesi. 24. 5.
Ecclesi. 43. 5.

faciunt expressionem seu characterem symbolicum ignis sive Lucis, ut è regionè מ in vocabuli medio consistens, quòd laquæ existentiam arguit. Ac si per vocabuli essentiam intenderemus naturam cœlorum humidam, in centro contractam, & duplici proportione lucis seu emanutionis, sanctæ à numeratione Cabalistica Tiphereth, quasi pulchritudine & splendore descendentis illuminatam. Quo docetur, quòd mana illa cœlestis aquea, seu ex purissima aetherea substantia globoso more contracta, adaptata & præparata sit pro Tabernaculo solis Spiritualis, qui est purissima & essentialissima Lux illa, in qua non sunt tenebræ ullæ: Non quòd in eo, uti diximus, includatur, sed (ut dicunt scripturæ, quòd spiritus Dei Sanctus esset in Christo carnali tam abundanter, unde verbum dictus est incarnatum, seu quòd caro esset verbum factum) & tamen verbum seu spiritus ille non erat ab ulla creaturarum absens, quatenus omnia essentialiter & præsentialiter implet: Nam spiritus iste Dei in est omnibus, ut scriptum sacrum sparsim habet.

Tertium quòd attinet, in libro, cui Titulus est Resolutio Theologorum, invenimus ex Theologorum omnium consensu, quòd lux illa, quæ ubique per cœlorum & mundi cavitatem ante quartum creationis diem esset expansa & in tribus ejusdem diebus, loco solis inserviebat, esset die quarta in corpus solare contracta & congregata: At lux ista, quæ sic erat dispersa, immediatus actus seu emanatio illius spiritus seu Ruah Elohim, qui ferebatur super aquas, & per consequens illa lux, quæ est in sole participat procul dubio abundanter cum Divinitate, ut in octavi seu ultimi Argumenti discussione claré demonstratibur.

Quartum, quod ex cœlesti seu Astronomica dignitate elicitur: Evidens est, quòd solaris mansio in se Divinitatis haud parum comprehendat, quoniam, quantum magis perfectionis aliquid habet in se, & cæteris antecellit gloriâ & dignitate, tantò magis Divinitati accedere videtur: Nam ab Hermete docemur (in hoc haud à Christi doctrina dissentiente) quòd Bonum & Perfectum sunt solius Dei. Iam verò solis macrocosmici dignitas & perfectio facilè in eo discernitur, quòd regalis iste Phœbus igneo suo curru per cœlorum Centrum sive meditullium vehitur, aureis comis effulgens, super eminens sceptrum & gubernationem mundi quasi imperator supremus tenet: Vt pote sub cujus ditione & imperio, virtutes & actiones omnium aliorum corporum cœlestium consistunt: Vt Iam bilichus & multi alij docti asserunt: Et Proclus dicit, quòd omnis stellarum potestas seu potentia ad aspectum solis in unum congragetur, quæ tum posteà, mediante igneo dicti solis spiraculo super terram disseminantur: Nonne etiam ratione gloriæ vasis seu organi illius Cœlestis, comparat sapiens claritatem solis increati sive divinæ emanationis cum eo, ratione suæ pulchritudinis & fulgoris? Nonne itidem ait Syriachus, solis fabricam esse gloria Domini plenam? Sed plura de his, ubi argumentum octavum discutiemus. Sap.7.29.

Quintum docet, qua ratione more Arithmetico probatur, Divinitatem insignem debere inesse Tabernaculo solari, nimirum, ut est unica sola virtus stellaris, à qua omnis stellarum Cœlestium multitudo suam essentiam formalem, seu Lucem atque influentiam deducunt: Non aliter, quàm ab Vnitate Arithmetica omnes numeri, quicunque derivantur: Nam binarius habet formam Vnitatis bis conceptæ; & Vnitas ter concepta producit ternarium, atque ita in infinitum. Vel ut una candela accendit alteram, ut secundam & tertiam & sic in infinitum: Sic candela ista informat lumine suo innumeras cœli stellas, & tamen suam propriam unitatem intactam & sine ullo dignitatis aut gloriæ aut virtutis detrimento reservat. Quid denique tot essentiales virtutes, tot gratias & ornamenta Stellis impertire queat, quod non est Divinitate locuples? Aut quid perfectionis potest dare quod non habet, aut à tanta Divinitate non accepit?

Ad sextum Argumentum, quod in Geometria versatur. Cum ergo respectu Geometrico sol sit corpus sphæricum, necesse est, ut puncto suo centrali sit præditus, in quo potestas seu virtus ejus illuminans consistit: Quia circumferentia nihil est aliud, quàm quædam semidiametralis dilatatio existentiæ & essentiæ punctualis à centro ad circumferentiam. Atque hoc idem est, quod Philosophi pro hoc eorum axiomate intendunt. IN MEDIO CONSISTIT VIRTVS & veritas. Iam verò si admirabilis pulchritudo & virtus splendida in sole non esset ab ejus Centro versus circumferentiam emissa, sequeretur, quòd illa à Principio interno non procederet, & per consequens, quod ipse more, Lunæ aliquem alium illuminatorem extrinsecum requireret: Sed quòd hoc longe aliter habeat, in eo declaratur, quoniam nullum in mundo universo corpus est, huic claritate & splendore lucido coæquandum. Quo arguitur planè, quod corpus hoc splendoris & gloriæ suæ initium à quadam Divinitate Centrali seu virtute Dei lucida & apparente habeat, quæ instar animæ in creaturæ centro vivificat & inactuat, movendo à centro, circumferentiam ejusdem versus: Atque ita corporis solaris superficiem seu aspectum-

spectum reddendo igneum, lucidum & coloratum: Efficit, ut secundum centralis agentis infinitatem radiantem, suam emanationem ad omnes vasti orbis mundani limites transfundat sive emittat: Hinc ideò dicitur, quòd Deus sit Centrum & circumferentia.: Nec cuiquam videatur alienum, quòd lucem increatam ab effectu, hoc est, respectu ad tabernaculum ejus solare habito, visibilem faciam: Quoniam scripturæ multis locis testantur, quòd sit ignis consumens: & alibi Spiritus sapientiæ solem & Astra Luce & claritate excellere dicitur: Atque iterum, quòd lumine tanquam vestimento induitur: Ac si quis diceret, lucidum solare corpus, esse quasi vestimentum; vel ut in Textu est: Tabernaculum Divinitatis: Denique fons & Pater luminis vocatur Deus, & consequenter, nulla potest esse Lux sive sit visibilis sive invisibilis, quæ ab isto fonte lucido invisibili ortum suum non habeat: Nonne agnoscit Apostolus, quòd per fidem sit credendum, quòd ea, quæ sunt visibilia, fuerint prius ab invisibilibus? Quare sequitur, quòd Lux in sole corporali visibilis sit, à luce solis spiritualis nimirum à Spiritu Divinitatis invisibili, quæ lux invisibilis est cōtinua in essentia cum illa lucis tam invisibilis, quam visibilis portionibus, quas creaturis omnibus impertivit.

Septimum Argumentum, quòd Spiritus Divinus *Posuerit Tabernaculum suum in Sole*, observatione Musicâ ex solis in cœlo positione confirmatur: Nam si nobiscum reputare velimus, quòd Deus, ut per se existere dicitur, reputatur à scripturis in cœlo cœlorum sedem suam habere, & tamen ad cœlum respicere non dedignatur: Possumus quidem ipsum comparare unisono in Musica (si sacra cum profanis componere fas sit) Nam si chorda instrumenti Musices apertè pulsetur, sonabit unisonum à ponte seu basi instrumenti ad ejus caput. Simili ratione, si imaginemur chordam à cœlorum summitate usque ad centrum seu terram esse extensam: Nam totum hoc spatium repletur Divinitate: Non aliter, quam chorda instrumenti percussa sonat æqualiter à capite ad pontem instrumenti. Iterum, si chordam illam, instrumenti directè in medietate seu puncto centrali lineæ premamus, producet perfectissimam consonantiam diapason: Nam si aliqua chordæ medietas per se pulsetur, sonabit Diapason ad totum. Quibus patet, quòd in unisoni centro consistit sive sita est totius perfectio: Nam quamilibet chordæ æqualiter divisæ portio, consonantiam perfectissimam, ad totum adæquabitur ita, ut istud medium assignabit centrum ad circulum, cujus Diameter erit chorda illa integra. Pari etiam relatione ad Monochordum Marcrocosmicum, necesse est, ut medius punctus sive chordæ semidiameter à summo cœlo ad imam terram extensæ, sit consonantiæ summæ perfectionis sedes, quæ unisono correspondet, ut unum ad duo, hoc est, in proportione dupla. Sequitur ergo & per effectum patet, quòd sol (qui est Dei Tabernaculum positionem suam habeat in loco isto mundi centrali, qui respondet toti mundi semidiametro, sive Monochordi mundani chordæ, ut 1. ad 2. Hoc etiam confirmant Astronomi, dicentes, solem habere suam sedem in centro cœli. Iam verò observetis velim, quomodò consonantia sive concordia hæc perfecta mystica ex Divina & radicali unitate seu unisono, qui sonavit sive edidit verbum FIAT & FACTUM EST, fuisset formata. Unitas dixit Fiat, atque ita unisonus produxit emanationem Divinam, numerum binarium arguentem, atque ista emanatio eundem habuit respectum ad Veritatem, unde egressa est, ut Diapason seu perfectio ad Unisonum: Verùm emanatio ista splendidissima, à qua omnia sunt creata, & formata in vera Harmonia, procul dubio in isto mundo locum regalis sui ad creaturas aspectus perfectissimum in puncto diapasontis eligebat, qui est perpetuò in medio unisoni, & per consequens in centro Cœlorum; sed apparet etiam oculis nostris, quòd sol à summo Creatore disponatur in medio septem Planetarum: Atque iterum evidens est ex Divina illa gloria, quæ emicat ab eo, quòd sit sedes Divinissimæ perfectionis: Hæc ergo erat ratio, quòd Platonici sint imaginati, solarem orbem sive sphæram esse mundi Animæ sedem. Iam verò, ut regalis ista consonantia Diapason comprehendit in se alias Musicæ consonantias duas, nimirum illam Diapente & Diatessaron (nam ex istis duabus conflatur Diapason) Verisimile est, quòd tota cœlorum harmonia & consequenter universi mundi ad actum in isto organo creato redigitur, cujus actor seu Musicus agens est Spiritus æternus, qui omni minuto edit creaturis ab isto glorioso organo vitæ & salutis tonos, & virtutes impertit illis vivificantes, multiplicantes & præservantes: Nam hoc est unicum Christi seu verbi æterni in hoc mundo officium, ut pote in quo (teste D. Iohanne) est vita. Ioh. 1.

Argumentum octavum probatur physica sive naturali consideratione: Nam nos atque etiam cætera animalia observamus; imò quidem & ipsæ herbæ & vegetabilia terræ videntur agnoscere, quòd in sole consistat vivificationis & multiplicationis Thesaurus: Unde satis liquidum redditur, quòd sole nobis appropinquante, herbæ & Arbores,

faciunt expressionem seu characterem symbolicum ignis sive Lucis, ut è regione מ in vocabuli medio consistens, quòd laquæ existentiam arguit. Ac si per vocabuli essentiam intenderemus naturam cœlorum humidam, in centro contractam, & duplici proportione lucis seu emanutionis, sanctæ à numeratione Cabalistica Tipheteth, quasi pulchritudine & splendore descendentis illuminatam. Quo docetur, quòd mana illa cœlestis aquea, seu ex purissima ætherea substantia globoso more contracta, adaptata & præparata sit pro Tabernaculo solis Spiritualis, qui est purissima & essentialissima Lux illa, in qua non sunt tenebræ ullæ: Non quòd in eo, uti diximus, includatur, sed (ut dicunt scripturæ, quòd spiritus Dei Sanctus esset in Christo carnali tam abundanter, unde verbum dictus est incarnatum, seu quòd caro esset verbum factum) & tamen verbum seu spiritus ille non erat ab ulla creaturarum absens, quatenus omnia essentialiter & præsentialiter implet: Nam spiritus iste Dei in est omnibus, ut scriptum sacrum sparsim habet.

Tertium quòd attinet, in libro, cui Titulus est Resolutio Theologorum, invenimus ex Theologorum omnium consensu, quòd lux illa, quæ ubique per cœlorum & mundi cavitatem ante quartum creationis diem esset expansa & in tribus ejusdem diebus, loco solis inserviebat, esset die quarta in corpus solare contracta & congregata: At lux ista, quæ sic erat dispersa, immediatus actus seu emanatio illius spiritus seu Roah Elohim, qui ferebatur super aquas, & per consequens illa lux, quæ est in sole participat procul dubio abundanter cum Divinitate, ut in octavi seu ultimi Argumenti discussione claré demonstratibur.

Quartum, quod ex cœlesti seu Astronomica dignitate elicitur: Evidens est, quòd solaris mansio in se Divinitatis haud parum comprehendat, quoniam, quantum magis perfectionis aliquid habet in se, & cæteris antecellit gloriâ & dignitate, tantò magis Divinitati accedere videtur: Nam ab Hermete docemur (in hoc haud à Christi doctrina dissentiente) quòd Bonum & Perfectum sunt solius Dei. Iam verò solis macrocosmici dignitas & perfectio facilé in eo discernitur, quòd regalis iste Phœbus igneo suo curru per cœlorum Centrum sive meditullium vehitur, aureis comis effulgens, super eminens sceptrum & gubernationem mundi quasi imperator supremus tenet: Vt pote sub cujus ditione & imperio, virtutes & actiones omnium aliorum corporum cœlestium consistunt: Vt Iam bilichus & multi alij docti asserunt: Et Proclus dicit, quòd omnis stellarum potestas seu potentia ad aspectum solis in unum congragetur, quæ tum posteà, mediante igneo dicti solis spiraculo super terram disseminantur: Nonne etiam ratione gloriæ vasis seu organi illius Cœlestis, comparat sapiens claritatem solis increati sive divinæ emanationis cum eo, ratione suæ pulchritudinis & fulgoris? Nonne itidem ait Syriachus, solis fabricam esse gloria Domini plenam? Sed plura de his, ubi argumentum octavum discutiemus. Sap. 7. 29.

Quintum docet, qua ratione more Arithmetico probatur, Divinitatem insignem debere inesse Tabernaculo solari, nimirum, ut est unica sola virtus stellaris, à qua omnis stellarum Cœlestium multitudo suam essentiam formalem, seu Lucem atque influentiam deducunt: Non aliter, quàm ab Vnitate Arithmetica omnes numeri, quicunque derivantur: Nam binarius habet formam Vnitatis bis conceptæ; & Vnitas ter concepta producit ternarium, atque ita in infinitum. Vel ut una candela accendit alteram, ut secundam & tertiam & sic in infinitum: Sic candela ista informat lumine suo innumeras cœli stellas, & tamen suam propriam unitatem intactam & sine ullo dignitatis aut gloriæ aut virtutis detrimento reservat. Quid denique tot essentiales virtutes, tot gratias & ornamenta Stellis impertire queat, quod non est Divinitate locuples? Aut quid perfectionis potest dare quod non habet, aut à tanta Divinitate non accepit?

Ad sextum Argumentum, quod in Geometria versatur. Cum ergo respectu Geometrico sol sit corpus sphæricum, necesse est, ut puncto suo centrali sit præditus, in quo potestas seu virtus ejus illuminans consistit: Quia circumferentia nihil est aliud, quàm quædam semidiametralis dilatatio existentiæ & essentiæ punctualis à centro ad circumferentiam. Atque hoc idem est, quod Philosophi pro hoc eorum axiomate intendunt. IN MEDIO CONSISTIT VIRTVS & veritas. Iam verò si admirabilis pulchritudo & virtus splendida in sole non esset ab ejus Centro versus circumferentiam emissa, sequeretur, quòd illa à Principio interno non procederet, & per consequens, quod ipse more, Lunæ aliquem alium illuminatorem extrinseum requireret: Sed quòd hoc longe aliter habeat, in eo declaratur, quoniam nullum in mundo universo corpus est, huic claritate & splendore lucido coæquandum. Quo arguitur plané, quod corpus hoc splendoris & gloriæ suæ initium à quadam Divinitate Centrali seu virtute Dei lucida & apparente habeat, quæ instar animæ in creaturæ centro vivificat & inactuat, movendo à centro, circumferentiam ejusdem versus: Atque ita corporis solaris superficiem seu aspectum-

ſpectum reddendo igneum, lucidum & coloratum: Efficit, ut ſecundum centralis agentis infinitatem radiantem, ſuam emanationem ad omnes vaſti orbis mundani limites transfundat ſive emittat: Hinc ideò dicitur, quòd Deus ſit Centrum & circumferentia.: Nec cuiquam videatur alienum, quòd lucem increatam ab effectu, hoc eſt, reſpectu ad tabernaculum ejus ſolare habito, viſibilem faciam: Quoniam ſcripturæ multis locis teſtantur, quòd ſit ignis conſumens: & alibi Spiritus ſapientiæ ſolem & Aſtra Luce & claritate excellere dicitur: Atque iterum, quòd lumine tanquam veſtimento induitur: Ac ſi quis diceret, lucidum ſolare corpus, eſſe quaſi veſtimentum; vel ut in Textu eſt: Tabernaculum Divinitatis: Denique fons & Pater luminis vocatur Deus, & conſequenter, nulla poteſt eſſe Lux ſive ſit viſibilis ſive inviſibilis, quæ ab iſto fonte lucido inviſibili ortum ſuum non habeat: Nonne agnoſcit Apoſtolus, quòd per fidem ſit credendum, quòd ea, quæ ſunt viſibilia, fuerint prius ab inviſibilibus? Quare ſequitur, quòd Lux in ſole corporali viſibilis ſit, à luce ſolis ſpiritualis nimirum à Spiritu Divinitatis inviſibili, quæ lux inviſibilis eſt cõtinua in eſſentia cum illa lucis tam inviſibilis, quam viſibilis portionibus, quas creaturis omnibus impertivit.

Septimum Argumentum, quòd Spiritus Divinus *Poſuerit Tabernaculum ſuum in Sole*, obſervatione Muſicâ ex ſolis in cœlo poſitione confirmatur: Nam ſi nobiſcum reputare velimus, quòd Deus, ut per ſe exiſtere dicitur, reputatur à ſcripturis in cœlo cœlorum ſedem ſuam habere, & tamen ad cœlum reſpicere non dedignatur: Poſſumus quidem ipſum comparare uniſono in Muſica (ſi ſacra cum profanis componere fas ſit) Nam ſi chorda inſtrumenti Muſices apertè pulſetur, ſonabit uniſonum à ponte ſeu baſi inſtrumenti ad ejus caput. Simili ratione, ſi imaginemur chordam à cœlorum ſummitate uſque ad centrum ſeu terram eſſe extenſam: Nam totum hoc ſpatium repletur Divinitate: Non aliter, quam chorda inſtrumenti percuſſa ſonat æqualiter à capite ad pontem inſtrumenti. Iterum, ſi chordam illam, inſtrumenti directè in medietate ſeu puncto centrali lineæ premamus, producet perfectiſſimam conſonantiam diapaſon: Nam ſi aliqua chordæ medietas per ſe pulſetur, ſonabit Diapaſon ad totum. Quibus patet, quòd in uniſoni centro conſiſtit ſive ſita eſt totius perfectio: Nam quamilibet chordæ æqualiter diviſæ portio, conſonantiam perfectiſſimam, ad totum adæquabitur ita, ut iſtud medium aſſignabit centrum ad circulum, cujus Diameter erit chorda illa integra. Pari etiam relatione ad Monochordum Marcrocoſmicum, neceſſe eſt, ut medius punctus ſive chordæ ſemidiameter à ſummo cœlo ad imam terram extenſæ, ſit conſonantiæ ſummæ perfectionis ſedes, quæ uniſono correſpondet, ut unum ad duo, hoc eſt, in proportione dupla. Sequitur ergo & per effectum patet, quòd ſol (qui eſt Dei Tabernaculum poſitionem ſuam habeat in loco iſto mundi centrali, qui reſpondet toti mundi ſemidiametro, ſive Monochordi mundani chordæ, ut 1. ad 2. Hoc etiam confirmant Aſtronomi, dicentes, ſolem habere ſuam ſedem in centro cœli. Iam verò obſervetis velim, quomodò conſonantia ſive concordia hæc perfecta myſtica ex Divina & radicali unitate ſeu uniſono, qui ſonavit ſive edidit verbum FIAT & FACTUM EST, fuiſſet formata. Vnitas dixit Fiat, atque ita uniſonus produxit emanationem Divinam, numerum binarium arguentem, atque iſta emanatio eundem habuit reſpectum ad Veritatem, unde egreſſa eſt, ut Diapaſon ſeu perfectio ad Vniſonum: Verùm emanatio iſta ſplendidiſſima, à qua omnia ſunt creata, & formata in vera Harmonia, procul dubio in iſto mundo locum regalis ſui ad creaturas aſpectus perfectiſſimum in puncto diapaſontis eligebat, qui eſt perpetuò in medio uniſoni, & per conſequens in centro Cœlorum; ſed apparet etiam oculis noſtris, quòd ſol à ſummo Creatore diſponatur in medio ſeptem Planetarum: Atque iterum evidens eſt ex Divina illa gloria, quæ emicat ab eo, quòd ſit ſedes Diviniſſimæ perfectionis: Hæc ergo erat ratio, quòd Platonici ſint imaginati, ſolarem orbem ſive ſphæram eſſe mundi Animæ ſedem. Iam verò, ut regalis iſta conſonantia Diapaſon comprehendit in ſe alias Muſicæ conſonantias duas, nimirum illam Diapente & Diateſſaron (nam ex iſtis duabus conflatur Diapaſon) Veriſimile eſt, quòd tota cœlorum harmonia & conſequenter univerſi mundi ad actum in iſto organo creato redigitur, cujus actor ſeu Muſicus agens eſt Spiritus æternus, qui omni minuto edit creaturis ab iſto glorioſo organo vitæ & ſalutis tonos, & virtutes impertit illis vivificantes, multiplicantes & præſervantes: Nam hoc eſt unicum Chriſti ſeu verbi æterni in hoc mundo officium, ut pote in quo (teſte D. Iohanne) eſt vita. Ioh. 1.

Argumentum octavum probatur phyſica ſive naturali conſideratione: Nam nos atque etiam cætera animalia obſervamus; imò quidem & ipſæ herbæ & vegetabilia terræ videntur agnoſcere, quòd in ſole conſiſtat vivificationis & multiplicationis Theſaurus: Vnde ſatis liquidum redditur, quòd ſole nobis appropinquante, herbæ & Arbores,

quæ tempore hyemali videbantur quasi mortuæ) incipiant jam resurgere, vivificari, & virides suas vestes de novo induendo reflorescere animadvertuntur. E regione verò recedente Sole, ultra lineam æquinoctialem, exuunt non modò suos flores, & semina & quasi amictu lugubri ob Solis recessum seu elongationem ab ipsis sunt vestitæ: At ait D. Paulus: Deus vivificat omnia: sequitur ergo, quòd si Sol sui præsentiâ afferat mundo Elementari vivificationem, manifestum est, quòd ipse hoc acquirat donum ab illo Dei spiraculo, qui est vitæ Spiritus, quem Deus affluenter in istud vasculum suâ gloriâ plenum effundens, ipsum reddit organum idoneum ad tales actus vivificos creaturis mundanis inferioribus liberaliter impluendum. Nonne ait Textus, quòd hunc spiritum effuderit Deus super omnia opera sua secundum datum suum? Cur igitur quæstionem aut scrupulum efficeret quispiam de habitatione Spiritus istius in Sole? Hoc ergo est præcipuum Psalmi hujusce 18. Subjectum: hæc summa ejus intentio, ut Mortalibus narret cum D. Paulo Rom. 1. & Salomone Sap. 13. 1. quòd gloria atque Divinitas Dei appareat ex & in creaturis cœlestibus homini, hoc est ex ipsa creatura seu organo solari Spiritus æternus effulgeat, gloriamque suam nobis revelat ex ijs. Quod etiam confirmare videtur Iob: Cœlos, inquit, ornavit Deus Spiritu suo. Atque hic est Spiritus iste, qui sui splendoris admirabilis præsentiâ Solem reddidit cæteris stellis pulchritudine eminentiorem: & ob istam rationem à Platonicis (qui in hoc divinum Orphea sunt imitati) mundi oculus dictitatur, quippe in quo & per quem, tanquam in claro & posito speculo omnia sunt detecta, redduntur que manifesta. Atque iterum Heraclitus Philosophus: Si Solem é mundo sustuleris, quid est nostrum corpusculum, si desit anima? Nulla ibi contrectatur vena pulsatilis, nullus in eo vitalis habitus aut respiratio: Hac etiam de causa appellatur fons sanguinis, qui irrigat & humectat alia corporis membra: Ita etiam ab effectu patet, quòd virtus vegetationis & conservationis rerum tam inferiorum, quàm superiorum à Sole oriatur: quatenus ipse impertit & inspirat suo lumine vitam & calorem inferioribus & lucem formalem assignat superioribus. Iamque Lux ista est simplex quidam actus, qui in se mediante calore vivifico & calore innato convertit omnia, omniaque penetrat, & eorum virtutes per omnia conducit, simul atque tenebras & obscuritates dissipat & expellit. Quibus sat liquidò constat, quòd si vita in genere sit in verbo, ut D. Iohannes ait: Si iste Spiritus vitæ vivificat omnia. Vt D. Paulus & Iudith affirmant. Si Spiritus Sapientiæ sit splendor Majestatis & Sole luculentior, simul atque purus Spiritus, qui est omni re mobilior & agilior, si res omnes penetret ratione suæ puritatis, ut Salomon habet. Ac denique si omnes hæ proprietates in virtute Solari inveniantur, Quid hominem sibi constantē dissuadere potest, Textum illum Hebreicum Davidis non rectò fuisse ab Hieronimo intellectum in ista sua interpretatione Posuit Tabernaculum suum in Sole? Hoc profectò erat admodum necessarium; ut homo intelligeret; cum quidē ad hanc usque horam non sint multi, qui agnoscere velint Spiritum Dei immediatè operari in organo suo Solari & per Organum Solare, quippe qui seducti doctrinâ Ethnicâ multa admittunt agentia & causas subalternas activas, quæ per se sine ulla relatione ad Spiritum divinum operari credunt. Hinc ergo erat, quòd quam plurimi creaturas pro Creatore adoraverunt; imò verò Soli cœlesti, cultum adhibuerunt superstitiosum, accipiendo creaturam pro creatore in creatura: in quem errorem Ægyptij malâ disciplinâ distracti inciderunt: Nam ipsi illuminatam creaturam pro ipso illuminatore adorantes Templum & Civitatem dedicaverunt in honorē Solis: Atque hinc erat, quòd equi & currus Solis, quos Iudæi ignorantes ante portam Templi veri Dei suspendi fecerunt, justè à pijs erant pessundati & penitus aboliti. Iste error, qui in hunc diem Aristotelicè doctis adhæret, suis proprijs characteribus à D. Iohanno delineatur: Vita, inquit, est in Verbo, & hoc verbum seu Lux erat in mundo, & mundus ab eo est factus, & mundus non novit illud, sed quicunque eum receperunt, hoc est, agnoverunt, nimirum quod ab eo omnia sunt facta & quód sit omne in omni, sunt numerati inter filios Dei &c. Sed pauci sunt, inquam, Aristotelica doctrina distracti, qui hoc agnoscere volunt, unde D. Paulus: Dij sunt, qui dicuntur sive in cœlo, sive in terra, nobis tamen (ac si dixisset Christianis) unus Deus Pater, à quo omnia & nos in illo & unus Dominus Iesus Christus, per quem omnia & nos per ipsum, sed in omnibus non est scientia hæc &c: Quasi dixisset pauci sunt, propter Sapientiæ mundanæ ignorantiam, qui hoc sciunt. Ergo Iohannes: Mundus per ipsum est factus, sed mundus non novit eum. Quo sermone nos docet, quód sit solus Spiritus Dei & non creatura, qui operatur omnia: & per consequens concludere possumus, quód Spiritus Dei sit essentialiter in Creaturis, quare opus est, ut ipsum simpliciter consideremus & agnoscamus in operibus ejus: Nam ille, qui se Christianum profitetur, atque ista non novit, non est nisi nomine Christianus, & consequenter vanus & miserabilis, ut testari videtur Salomon in loco anteà citato, dicens: Vani sunt omnes homines, in quibus non subest scientia Dei: & de his, quæ videntur bona, non potuerunt intelligere eum, qui est, neque operibus

Eccl. 1. · Iob 26.13. · Isai. 19.18. · Ioh. 1. · 1. Cor. 8.3. · Sap. 13.1.

operibus attendentes agnoverunt, quis esset artifex &c: Ac si dixisset ipsa Creatoris Divinitas à vero Christiano debet in creatura decerni. Quare & Apostolus, ut supra: Invisibilia Dei à creatura mundi, per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus & Divinitas. Quare revelatur ira Dei super homines tales, qui veritatem Dei in injustitia detinent &c: Ac si dixisset tales homines hujus mundi docti, qui injustis Philosophorum Ethnicorum documentis ignaros mundanos à veritate divertere tentant à Deo strictè punientur: quoniam veritas syncera est virtus & Divinitas Dei, quæ debet ab hominibus apprehendi: Non enim illa Philosophia est amplectēda, quæ ex hominum traditione constat & secundum Elementa mundi se habet, sed illa, quæ est secundum Christum, in quo habitat plenitudo Divinitatis corporaliter: ipse ergo est Philosophiæ & subjecti ejus fundamentum, ut testatur Apostolus: Hisce ergo arguitur, quòd Divinitas in Creatura possit decerni in & per aspectum Creaturæ: At Sapiens ait: Sapientiam Deus effudit super omnia opera sua, secundum datum suum. Hoc est uni creaturæ majorem & alteri minorem illius portionem impertivit. Possumus ergo Creaturæ physiognomiā respicere & per eam de doni portione à Deo ei assignato judicare: At ait Textus: Opus Creaturæ Solaris est gloriâ Domini plenum: Sequitur ergo, quòd Deus maximam suæ dignitatis portionem assignaverit Corpori Solari: inter Cœlestia, ut Christi corpus pro vase suo electo seu myrothecio inter homines elegit, ut in eo pretiosam suam Divinitatem pro hominum salute reconderet.

Rom. 1. 21. & 18.

Coloss. 2. 8.

Ecclesi. 1.

Eccl. 42. 16.

Concludimus ergo, quòd rectè cecinit vates regius: Cœli enarrant gloriam Dei & opera manuum ejus annuntiat firmamentum: At si cœli creaturæ omnes enarrant gloriam Dei, multò magis & per excellentiam corpus Solare, quod est Gloriâ Dei plenum. Quare sic pergit: In Sole posuit Tabernaculum suum: hoc est, ipsum elegit pro loco regio suo in cœlo & in terra Dominij. Quare dico, quòd iste Spiritus, qui Sole loco Tabernaculi utitur, ex eo creaturis, formæ, vitæ, vegetationis & multiplicationis dona distribuit: & tamen non agnoscam cum Aristotele, quòd Sol & homo generent hominem: Sed potius, quòd Spiritus ille potens, qui vivificat omnia, est ille solus in omnibus, qui potenter illam vitæ vim & naturalis caloris spiraculum tam homini, quàm cæteris creaturis clementer & suaviter ubique, sed præcipué ex palatio suo Solari afflare & concedere solet: & quòd vitam multiplicatione & calorem innatam illis assignatum & à Solaris Tabernaculi plenitudine impluit, qua tum postea creaturæ sustineantur ac præserventur in suo esse: At

Psal. 11. 1.

ista (ut mihi videtur) est sana & vera doctrina, quæ omnem actionem vivificam tam immediatam, quam juxta mundi doctrinam illam mediatam, siqua sit, ei Soli, qui solus agit & operatur, ascribere & non creaturæ organicæ: in quo & per quod creator & omnium effector operari solet.

Ad translationes verò Pagnini & Tremellij quod spectat: Nempe Soli posuit Tentorium in ijs: si talis revera esset Textus originalis, quid quæso instructionis, salutis aut commodi nobis hominibus adferre potest talis interpretatio? Prima translatio nos docet, quòd Spiritus Domini sit in lucidissima cœli creatura: inde nos admonendo, quòd laudem & gloriam pro beneficijs suis ascriberemus ei, qui fecit tale organum pro creaturarum salute, & qui operatur in eo, & non creaturæ, seu Tabernaculo ejus: quemadmodum Ethnici fecerunt, qui Solem orientem pro Deo adorare solebant. Quare maxima est nobis utilitas, ut exinde doceamur, evitare Antiquorum Ethnicorum Idololatriam: Deinde, ut per superexcellentiam agnoscamus Divinitatem regnare in creaturis: E regione verò expositio secunda videtur esse res tam exigui momenti & tam parum ad salutem hominum conducens, ut non satis videatur dignum aut utile, ut à digito Spiritus Dei inter monumenta salutis scriberetur: & per consequens, quid novi hominibus afferre potuit ista interpretatio: Deus Soli posuit Tabernaculum in cœlis? Quis enim ignorat, aut quem latere potuit, solem sedem suam habuisse in cœlo? Nonne hoc intelligit quilibet rudis intellectus puer, oculari solummodo demonstratione directus sine admonitione Prophetæ? In quo, quæso, est ista interpretatio ad Textum præcedentem pertinens: Cœli enarrant Gloriam Dei &c. Cur mentionem fecit immediatè de Sole? Anne bene sequitur, quòd Deus fecerit Tentorium Soli? Minimé gentium, sed ut intelligeremus, quòd cœlorum pulchritudo & gloria lucida procederet à spiritu illo splendido, qui fecit Solem suum Tabernaculum, & quòd ab ipso affluenter influentiæ suaves & benevolæ creaturis mundi inferioris distillentur & impluantur. Psal. 18. 3.

Iam verò in loco ultimo ad Argumentum posterius accedam, in quo ostendam vobis, quomodò illa Hieronimi interpretatio sit varijs Theophilosophorum opinionibus stipata: Dicit unus, cui etiam D. Augustinus astipulari videtur, quòd quælibet res tantum sibi Dei vendicet, quantum magis capax est luminis: At Sol est omnium hujus mundi creaturarum clarior fulgentior: Multi ergo Philosophi conveniunt in hoc: In lumine (inquiunt) numen in numine lumen. Et Plato ait: Ne loquaris de Deo sine lumine. Nonne hoc totū confirmant scripturæ? Deus (ajunt) vestitur lumine quasi vestimento: Atque etiam dictus

est alibi ignis consumens. Et alibi: est Lux, in qua non sunt tenebræ ullæ. Concludo igitur D. Hieronimum fecisse interpretationem suam in vero sensu & per consequens exinde colligere possumus verissimam & radicalem Rarefactionis & Condensationis rationem: Quippe quarum prior à solis Præsentia sive activitate viva à spiritu in sole; & posterior ab ipsius absentia, & per consequens à majori vel minori cessatione in calore activo solis: Hæc, inquam, sunt causæ alterationum in Catholico mundi inferioris Elemento. Atque hoc totum in instrumento experimentali facilé deprehenditur: Nam quo magis sol nobis appropinquat, uti in æstate accidit, eo magis aër in vitro dilatabitur, quod quidem in eo manifestatur, quia in æstivo tempore aqua præcipitari solet: E contra quò magis sol recedit à nobis, & quò magis in hyemali profundo immergitur, eo magis condensatur aër in vitro: Idque per aquæ in collum vitri elevationem manifestatur: Nec quidem dicimus, quò tota ratio Rarefactionis & condensationis procedat solummodò à Spiritu in sole existente; cùm idem etiam spiritus sit præsens tam in regione Elementari, quàm Æetherea, & habet potestatem vitæ & virtutis ventorum in suo Dominio; qua mediante tam in Hyeme, quam in Æstate aut exaltat aut deprimit aquas in vitro, & per consequens est causa immediata condensationis & Rarefactionis aëris tam in vitro, quàm extra vitrum instrumenti: Et hoc modo efficit diurnam mutationem quadruplicis conditionis in generalibus aquis *Elementaribus* sublunaribus seu elemento Naturæ humidæ Catholico, illud multiformiter mutando de Natura in Naturam, quas in illo Elemento mutationes Veteres, quos Nostrates sequuntur, vocaverunt Elementa: Vti infra Demonstrabitur clarius: Sed prius accedamus ad cœlorum fabricandorum rationem, quod opus per Condensationem & Rarefactionem operante Ruach Elohim, erat completum, uti capite sequenti declarabitur.

CAPVT. IV.

Qua ratione æternus Ruach-Elohim, sive Spiritus Domini, qui ferebatur super aquas, cœlos ex ijs per Rarefactionem efformaverit ac disposuerit, & quomodò ipse stellas per viam condensationis in ijs produxerit.

2. Petri. 3. 4. Est equidem Apostoli Petri assertio, quòd cœli erant prius & terra de Aquis & per Aquas consistens Verbo Dei. Quo sermone elicimus tam causam materialem, ex qua mundus & per consequens cœli erant creati, nimirum aquas; quàm causam efficientem seu Divinum artificem in illo opere stupendo, videlicet Verbum seu Ruach-Elohim, per quem ædificatio talis mediante actu rarefactionis & condensationis est facta atque sustentata: Nam per viam condensationis aquæ tenues & invisibiles, ac tum aquæ illæ grossæ visibiles in terram visibilem sunt contractæ, quæ omnia afflatu suo frigido effecit. Divisis ergo aquis subtilibus à grossis modo adhuc confuso, Spiritus Domini seu Verbum, cœlorum fabricam ratione Rarefactionis vel majoris vel minoris est aggressus: Nam inprimis afflatu suo vivissimo, agillimo & lucidissimo subtiliavit aquas superiores & rariorem & digniorem earum portionem assignavit cœli Empyrei fabricæ, ipsamque ita suo spiritu igneo animavit & informavit, ut perpetuò in statu illo virtute verbi permaneret, & propter spiritus istius Divini in eo Dominium cœlum igneum seu Empyreum atque intellectuale nuncupatur. Quare locus iste beatus ob copiosam Dei in illo præsentiam, assignatur Angelorum bonorum atque animarum beatarum mansioni. Deinde infimam harum aquarum superiorum portionem minori Rarefactionis virtute aggreditur spiritus iste, & secundum suum placitum in orbes seu regiones octo distinxit; videlicet in cœlum, quod dicitur firmamentum, quod ordinavit tum posteà pro stellarum fixarum sede: Et in cœlum seu orbem saturni, & illum Iovis & Martis & solis & veneris & Mercurij & lunæ. Quos omnes orbes seu sphæras ita rarefactiva sua virtute disposuit, & ab invicem distare ac differre fecit, ut singularum stellarum proprietatibus à Deo ipsis per magnum suum Angelum concessis sive inflatis optimè tam loco, quam Naturæ convenirent. Hoc modo erat mundus Æthereus in regiones tenuiores vel densiores multiplici Ruach-Elohim afflatu redactus: quod etiam Hermes optimé denotat in istis: Distinctis, ait, libratisque rebus, quæ igneo spiritu vehebantur, emicuit cœlum septem in circulos: Vbi significat, quod esset igneus spiritus (quem Paulo antè vocavit splendorem sanctum) qui sustinebat & elevabat circulos seu sphæras cœlestes in suis locis destinatis. Et alibi narrat, quod materia ista, ex qua cœli & elementa sunt facta, esset Natura humida, & alibi aquas in Abysso umbrâ infinitâ velatas vocat. Porro & D. Petrus in loco anteà citato fatetur, cœlos consistere virtute Verbi. Hinc ergo Sapiens: omnia mensurâ, numero & pondere disposuisti seu temperasti: hoc est, ordinavit & sustinuit spiritus Elohim cœlos & Elementa in distincta mensura, & proportione in ponderositate & levitate, & in

Pimand. 3.

Sap. 11. 21.

& in debito ac conveniente numero, nimirum in cœlum Empyreum, Firmamentum atque septem dinstinctos orbes, cum infinitis corporibus condensatis: Nam tametsi cœli sint ex aëre & igne conflati, hoc est, ex portione Spiritus ignei, quem à Spiritu lucido Elohim accepit, & portione tenuis aquæ, unde Æther quasi igneus aër dictitatur: Tamen ab axiomate D. Pauli dicentis, quòd res visibiles essent prius à rebus invisibilibus, instruimur, quòd tam corpora visibilia in cœlo, atque etiam omnes luces visibiles essent prius ab invisibilibus aquis & invisibili formali luce, quæ suam in Deo primaria unitate omnium creatorum numerorum habet radicem: Atque ideo, ut Aristoteles ait, stellæ sunt densiores suorum orbium portiones; ita & ego dico, quòd substantia cœli sit invisibilis ratione suæ raritatis: E contra stellæ sunt visibiles ratione suæ densitatis: Erat enim condensatio, quæ est visibilitatis effectrix & Rarefactio, quæ est invisibilitatis causa. Et tamen nihilominus non concludimus cum Aristotele, quòd stellæ sint densiores partes suorum orbium, sed potius lumina, quæ includebantur in spiritu Tenebrosæ Abyssi; qui quidem spiritus in separatione lucis à tenebris sursum virtute lucis sive igneæ naturæ inclusæ tendebat, atque ita secundum proportionem ignis æterni formalis inclusi, quem in hunc usque diem loco lapidis Angularis retinet in sede elevationis ipsi appropriata, sustinetur: Haud aliter, quàm ignem illum artificialem Pyrobolus seu fusus dictum secundum proportionem pulveris Bombardalis seu ignis artificialis ad pondus sui corporis vel altiùs vel depressiùs in aëre elevari cernimus, ibique manet, durante corruptibilis vitæ suæ igneæ Virtute, qua deficiente, iterum deorsum cadit: Sed lux stellaris, corpus spirituale, cui inest, à tenebris elevatum secundum proportionem lucis inclusæ tam altè ascendit, ac in agili ipsius potestate est, considerato stellaris corporis pondere, atque ita perpetuò pendet in æthere in certa à centro distantia: Quoniam ignis seu lux ipsius est incorruptibilis & æternæ conditionis, & non deficiet unquam, ut illa Pyroboli: Hoc totum expressiùs in Tract. 1. lib. 5. cap. 3. physicæ meæ Macrocosmi Historiæ, reperietis, quare vos ad librum istum refero. Iam verò, ut omnes vigores illuminantes, & virtutes sive flammæ animantes, quæ aquis universalibus impertiuntur, ijs à splendido isto spiritu seu emanatione sunt datæ: Ita quidem nulla sunt ex istis luminibus, quæ separata sunt à spiritus istius essentia: Hinc ergo est (Nam quodlibet lumē habuit diversitatē in proportione formalis claritatis & mensura ea mensura corpulentiæ) quòd unū corpus cœleste ab alio differat, tam situ & virtute claritatis, quàm motu & influentia ab alio secundum voluntatem creatoris: Sed extracta quinta Essentia, sive purior essentia, materialis totius chaos, cum puritate luminis, quòd à Spiritu creante egressum est, unita erat alteritati Angelicæ; ambæ hæ naturæ in figura unius massæ ex Tenebrosæ Abyssi visceribus exsurgentes, & in cœlorum centrum sublimatæ, Regalem ibi loci Thronum Phœbeum sibi vendicant: Atque ista massa sphærica & luminosa solis cœlestis Titulo insignita est cujus officium est, mediante luce ei à Deo assignatâ illuminare stellas cœli cæteras, & elementa atque Elementata inferiora vivificare: Ita, ut postquam Vniversale seu expansum, per spiritum mundanum lumen, esset die creationis quarto in corpus solare contractum: Illud est ordinatum capitale illud vitæ & vegetationis in mundo stellari organum, quòd influentias seu spiracula ignea vitæ conservationis, vegetationis & multiplicationis emisit atque implebat affluenter Terræ atque Elemento sublunari Aqueo.

Hebr. 11. 3.

Habetis ergo rationem condensationis & Rarefactionis paucis & tamen satis luculenter expressam, quibus tam invisibilis cœlorum substantia, quàm corpora eorundem visibilia fuerunt facta: Atque hoc non videtur à Doctorum Theologorum, nimirum Basilij & Damasceni opinionibus dissentire: Videlicet, quòd spectat ad modum actionis Divini illius Spiritus in condensatione & rarefactione ante solis in cœlis apparitionem: Quippe, qui volunt, quòd diei rarefactio, aut clarificatio cœli, ab emissione lucis à Spiritus Divini actu ordinata esset; sed nocturnam condensationem & opaca & condensata in cœlo corpora credunt à tenebrarum contactione fieri, juxta ordinationem etiam Spiritus sacri. Videmus ergo ex sapientiorum Patrum Ecclesiæ consensu, quæ nam sit causa frigidæ condensantis noctis, & quis calidi & rarefacientis diei actor. Priusquàm spiritus igneus per mundi cavitatem delatus in Tabernaculum solare esset congregatus, qui ex deformibus tenebrosæ Abyssi seu umbræ horrendæ aquis, deorsum simul cum tenebris tertio die in centrum detrusis, spagyrica & suparativa verbi Divini virtute extractus erat. Atque ista igitur debet esse ratio præcipua cujuslibet condensationis & rarefactionis ad hunc usque diem: Nam ut spiritus in sole longè à nobis existens, & radios suos in se ipsum quasi respectu nostri contrahens, vel potiùs faciem suam à nostro hæmisphærio avertens: Vnde fit, ut noctes & tenebræ tunc temporis sint longæ, & dies ac lux sint breves & in calore debiles: Ita etiam commune sublunare Elementum condensationi & incrassationi est ob noxium, & ista de causa cogitur seu contrahitur aër dilatatus in consistentiam nivis, grandinis, glaciei, nubium, imbriumque frigidorum &c. Iterum,

Resoluit. Theol. Tract. 2. part. 2 De opere primi diei.

cùm sol nobis appropinquat, elementum illud ita contractum iterum dilatat se: Nam ejus præsentia & calore aquæ frigidæ deveniunt calidæ, dies augentur & in calore fortificantur. Tunc (inquam) aër invenitur Rarefactioni aptus, unde tam facilè inflammatur & in naturam fulguris, coruscationis & similium (mediantibus Spiritibus Divinis) convertitur.

Hæc pro cœlorum & cœlestium per viam condensationis & Rarefactionis structura, sufficiant: Iam verò ad fabricæ orbium seu regionum regni Elementaris rationem, mediantibus condensatione & Rarefactione descendam.

CAPVT. V.

Quomodò aqua inferiores sive Elementum Catholicum, aqueam, sublunare fuerint in sphæras distinctas (quas mundani vocant Elementa) Divino Condensationis & rarefactionis actu distincta atque disposita.

CVm per præcedentia sit evidenter demonstratum, quòd universa machinæ mundanæ substantia non esset, nisi ex unica sola materia, quæ erat ex potentialis Tenebrosæ Abyssi visceribus, per spagyricam verbi Divini virtutem extracta, quam Moyses (ut relatum est) vocavit aquas; & Hermes, naturam humidam; ex quibus & per quas (uti tam Moyses, quàm Petrus ajunt) cœli erant prius & terra per verbum: Necesse est, ut sequatur, quòd ex ista Catholica aquarum massa, universale Elementum sublunare tam communiter aëris nomine insignitum, quàm illa humidæ naturæ portio, quæ dicta est æther, esset primordialiter derivata: Iam verò Generale hoc Elementum per Spiritum Ruach-Elohim quotidié alteratur & à forma in formam transformatur: Nam aquarum visibilium massa erat prius ab aëre invisibili condensatione extracta atque separata: Atque iterum ista aqua visibilis erat in terram eodem actu mutata: Nonne confirmat hoc Apostolus loco anteà citato dicens: Per fidem agnoscimus, quòd semper ita actum sit cum mundo per Verbum, ut ex ijs, quæ videri non poterant, fierent ea, quæ possunt videri? Porro Salomon dicit, mundum fuisse ex materia invisa factum seu creatum, & per consequens aquam atque terram. Sed quid opus est Authoritate sancta, cùm communis nos docet experientia, quòd aër condensatus fit nubes, & nubes fit aqua pluvialis, & glacies, quæ est de natura terræ, Boreali condensatione fit ex aqua. Porro etiam, quòd terra esset aqua & illa aqua esset aër, in eo patet, quia arbores magnæ, adustione in vaporosum fumum, & consequenter in aërem vertuntur; denique aër in ignem attenuatione nimia mutatur. Quibus certum est, terram & aquas fuisse prius à re invisibili extractas nimirum ab aëre Catholico & per consequens probatur, quòd Catholicus mundi aër, quem Hermes naturam humidam vocavit, sit Catholicum mundi sublunaris Elementum, cujus mutationibus varijs quadriformis illa natura producitur, quæ communiter Elementa quatuor dicuntur, quæ revera nihil sunt, nisi unum Elementum quadriformiter alteratum: Quoniam evidens est ex prædictis, quòd Catholicus sublunaris aër est radicale subjectum & materialis substantia illarum rerum, quas mundus vocat Elementa: Atque iste aër alteratur ab uno in alterum statum per verbum seu Ruah-Elohim. Iamque nobiscum consideremus, quomodò potens iste spiritus transmutationes suas Proteoticas in una eadem homogenea invisibili aqua & tenui, humida natura aut aëre perficiat: Quo evidentius apparet unius naturæ in alteram rotatio; quæ quidem naturæ sic differentes ideò dicuntur à veteribus Elementa. O portet ergo, ut in loco priori consideremus, quòd iste esset vivificus ille spiritus, quem Propheta invocavit à quatuor ventis, dicens: Veni spiritus à quatuor ventis & in suffla interfectos istos, ut reviviscát &c: unde patet, quòd iste unicus spiritus Ruach-Elohim esset regalis quatuor ventorum imperator, & consequenter in ejus potestate erat aërem mediantibus organis suis ventosis, contrahere, atque iterum ipsum dilatare. Quare erat procul dubio hic spiritus & nullus alius, qui animas diversas seu diversarum dispositionum jusserat quatuor vẽtos. Angelicosque eorum præsides (quorũ est sub ipso gubernare) agitat ad aërem invisibilẽ in species varias visibiles seu meteorologicas, ubi & quando ei placuerit. Et primũ ad actum ipsius generalem ad veras aëre Catholico effigies efformandas; quod spectat: Aer, dicit Iob, subitò cogetur in nubes & ventus transiens fugabit eas. Et Propheta: Dante eo vocem multiplicantur aquæ in cœlo, qui levat nubes ab extremo terræ, fulgura in pluviam fecit & produxit ventum de Thesauris suis: Ac si dixisset verbo vel spiritu Iehovæ aër condensando reducitur in aquas, & fulgura transeunt in naturam pluviæ. Et Iob: Deus sapientiâ aptat pondus aëri, & appendit aquas in mensura, ligat densas nubes, ut non findantur, facit pluviæ statuta & viam fulgetro tonitruum. Quibus omnibus notare atque elicere possumus, quòd aër elementaris visibilis fit reale & radicale subjectum, in quòd spiritus Dei in hoc mundo sublunari ad effectus prædictos visibiles in actum producendos opera-

Marginal notes: Gen. I. — I. Pet. 3. 4. — Hebr. II. 3. — Ezec. 37. 9. — Iob. 37. 2I. — Ierem. 5I. 16. — Iob. 28. 25.

operatur: Idque solummodò per viam condensationis & rarefactionis, quod quidem insinuatur ex verbis prædictis, ubi dicitur, sapientiam Dei dare pondus aëri: Nam condensatione primi gradus convertit invisibilem aërem in visibiles nubes, & tunc per profundiorem condensationis gradum nubes illæ in pluvias rediguntur, atque crassior & magis unctuosa nubis portio in lapidem durum terreum digeritur: Ita, ut ex aëre invisibili tres visibiles substantiæ gradus produci cernamus, videlicet nubem, aquam sive pluviam & densa atque ponderosa terra, quæ est massa illa Lapis Ceraunius dicta, qui cum Tonitrui sonitu seu voce est è nube per spiritum illum editus, videlicet in illo conflictu, qui fit inter naturam liquefactivam ignis & congelationem aquæ gelidæ dispositionem. Iterum ex altera parte aër per rarefactionem in ignem convertitur, nimirum in fulguris seu fulminis existentiam: Atque has omnes mirabiles suas transformationes, de specie in speciem alterationes à Catholico actore ubique in aëre habitante accipit. Ita, ut ex istis percipiatis totum illud, quod veteres Philosophi dixerunt, elementa esse nihil aliud, quàm quadruplicem unius & ejusdem Elementi seu naturæ humidæ Catholicæ mutationem, cui Elemento, secundum quod in suis alterationibus apparet varié, varias & diversas sibi appellationes pro sua varietate acquirit, nimirum Elementi ignis, Aeris, vel aquæ vel terræ: Haud aliter, quàm eadem aqua, si calescat dici potest ignis & vaporosus aër, at in natura sua immutata aqua, atque ulteriori congelatione glacies vel gelu. vel nix vel pruina, vel lapis vel terra. Et tamen ista omnia in rei veritate nihil aliud originaliter suâ existentiâ fuerunt, quam aqua tenuis, invisibilis, ex qua cætera quasi visibilia varia à Catholico invisibili primordialiter essent testimonio Apostoli antea citato producta: Hinc verificatur vetus illud Philosophorum: Aqua est Mater Elementorum, cùm revera sit unum Catholicum Elementum, in quo omnia: Iamque principalia organa, per quæ & in quibus Spiritus iste Divinus, mediante Proprietate diversa mutat & variat Catholicum istum aërem subjectum in naturam quadruplicem, hoc est, ab una conditione & natura in aliam: Sunt venti Angelici, quos ita ordinavit ac disposuit in hoc mundo, ut à quatuor quartis seu angulis terræ in proprietate diversa spirent: Nam ut in præcedentibus est dictum secundum Doctrinam Salomonis, quòd Spiritus iste Sanctus esset unicus in essentia, at Multiplex in proprietate aut operatione, ita quidem non nisi unicus existens Spiritus (Nam Propheta dixit: Veni Spiritus à quatuor ventis) operatur in mundo quadrifarié mediantibus quatuor ventis Angelicis in Catholico aëris elemento: Nam quando spirat ab Aquilone, contrahit commune illud Elementum in corpus terreum, videlicet Gelu, Nivem, grandinem, glaciem. Vnde Psaltes: Deo emittente sermonem suum in terram, quàm celerrimé excurrit Verbum ejus, qui edit nivem, sicut lanam, pruinam sicut cineres dispergit, deijcit gelu tanquam frusta, coram frigore ejus quis consistat? Emittens verbum liquefacit ista, simul ac efflat ventum suum, effluunt aquæ. Ex quo sermone inprimis elicere possumus, quòd sit non nisi unitum verbum, seu unicus Dei Spiritus, qui tam Boreali contractione, mediante suo frigore (ut Propheta ait) mutat sublunare Elementum in naturam & conditionem terream, nimirum in duram & visibilem consistentiam per septentrionalem Spiritum. Quare ait Iob: Ab Arcturo egreditur frigus: Flatu suo edit Deus fortis glaciem & latitudinem aquarum coarctat: Quam etiam Australi dilatatione liquefacit ac destruit terenos illos effectus, quos afflatu suo Boreali produxit: Secundò, quòd subjectum, in quo operabatur ille Spiritus esset aër, quasi Catholicū Elementum, quòd per flatum suum Borealem mutavit à suo statu tenero seu molli, levi, volatili, transparenti, tenui & invisibili induram, asperam, gravem, fixam, opacam, densam, atque invisibilem massam: Tertiò, quòd Verbum ibi loci sumitur pro Essentiali Spiritu seu motore in ventis omnibus. Quare virtus ejus unica, mutata proprietate, tam in actu condensationis & contractionis, quàm Rarefactionis & Dilatationis versatur. Verùm ad ista omnia officienda, organis suis Angelicis utitur, in quibus & per quæ juxta voluntatem suam operatur in cœlo & in terra. Vnde David: Angeli Dei faciunt verbum. Iterum, cum à Meridie emittit Spiritum suum, tunc Generale seu Catholicum istud Elementum redditur vaporosū, madidum, calidum & facilè à concursu fortitudinis septentrionalis, utcunque in minima quantitate, in nubes fumosas convertetur: Nam flatus Meridionalis naturæ est septentrionales destruere effectus: Atque ita mutua inter istos ventos oppositos concursu sive actione, natura media sive occidentalis, nimirū aquea apparebit in Elemento Catholico, nimirum conditio aquea sive pluviæ frigida, quæ se habet inter aërem & terram: Quemadmodum Occidentis positionem videmus inter polum, Meridionalem & septentrionalē: Sed flatus australis natura, est calida & humida, hoc est in eodem statu se habet cum Catholico aëris Elemento in simplici sua natura: quod quidem ni esset, verbum ab illo angulo emissum, noluit tam facilé frigidos & siccos Boreæ effectus liquefacere. Prætereà, quod Spiritus seu afflatus Dei, qui ab Austro emittitur, Elementum Catholicum varieformiter, sed more Spirituali afficiat, Textus iste Prophe-

Margin notes: Sap.7. — Ezech.37.9. — TERRA. — Psal.147.4. — Iob. 37. 9. — AER.

tæ confirmat: Deus ab Austro venit, operuit cœlos gloria ejus & laudis ejus plena
Abacuc. 3. 3. est terra: Splendor, ut lux erit, ante faciem ibit Mors. Et egredietur Diabolus vel (ut Pagninus habet) pestis ad pedes ejus. Quo arguere videtur effectus invisibiles, nimirum corruptionem & infectionem Catholici aëris Elementi, quem spiritus iste in sua ira & malevolentia emittit ab Austro.

IGNIS. Verùm cùm per organa sua ventosa Oriẽtis operatur, impressiones in Catholico Elemento igneas seu æstuosas generat: Ejus enim existentiã in naturã & dispositionem ignis alterat, & tunc Elementi ignei Titulum ipsi ascribunt Philosophi. Hoc ex pluribus Textus sacri locis confirmare possumus: Nam, Præcepit Dominus (ut ait Hieronimus in suo translativo) vento calido &
Jonas. 4. 8. urenti, vel (ut Tremellius interpretatur) Paravit Eurum silentem, ut percuteret sol caput Ionæ, adeò, ut æstuaret, & petijt animæ suæ, ut moreretur. Et alibi:
Ezech. 16. Ventus urens seu Eurus desiccabit fructus ejus & rami ejus erunt marcore contracti. Atque iterum: Ventus Eurus aduret
Gen. 41. spicas. Et alibi dicit Iehova in sua ira: Per-
Amos. 4. 9. cussi vos in vento urenti &c: Atque iterum: Postquam veniente Euro, vento Iehovæ à deserto ascendente exaruit scaturigo ejus & siccatus erit fons ejus. Et
Hozea, 2. 18. Propheta Haga: Percussi vos vento urente
Hagg. 2. 18. &c: Quibus patet, quòd flante vento Orientali seu Euro Elementum humidæ naturæ Catholicum deveniat æstuosum & igneum, ita; ut inflammet & intemperie calida perturet corpora creaturarum & Vegetabilia desiccando & addurendo destruit. Ex oppositi denique latere: Venti occidentales inveniuntur experientiâ, esse naturâ & conditione oppositi Orientalibus: Nam ipsi solent Elementum Catholicum in naturam frigidam & humidam aquæ visibilis reducere: Vnde pluvias & imbres calidos proferunt: Ita, ut ex istis videre liceat, quod formalis actus in quolibet quatuor angulorum terræ Angelo (quo-
Apoc. 7. 1. rum meminit Apocalypsis) habeat virtutem essentialem ei specialiter à Deo secundum voluntatem suam; idque in instanti suæ creationis sive informationis assignatam, atque ideò in eadem proprietate operatur creatura illa Angelica in communi Elemento aquarum inferiorum, in qua voluntas spiritus creantis propriè erat, quando illam informavit: Ita ut commune seu, Catholicum Elementum quotidie de novo ab actu essentiali venti Angelici tunc temporis cum Dominio in eo spirantis informetur: Verbi gratia, si ventus Angelicus Orientalis informat illud de novo, tunc in Elementum igneæ conditionis migrat: Quoniam calefacit & deficcat per excellentiam ratione nimiæ Rarefactionis aëris: Si verò venti Angelici Australes sua fumosa spiracula in illud elementum emittant, tunc in naturam vaporosam aëris alteratur, quippe fumoso more calidum & humidum redditur. Vnde Elementi aëris vices agit: Si venti Angelici Occidentales in eo Dominium habuerint, tunc vertitur in simplicis aquæ complexionem, & sub Elementi aquæ nòmine manet: Ac denique venti Borealis spiracula ipsum reddunt terreum.

Ex istis ergo immane & labyrinthicum illud dubium, quod instar alterius nodi Gordonij tam diu mentes Peripateticorum perturbaverit, nec ab ipsis fuit unquam ad hunc usque diem resolutum, potest facillimé per istam nostram disciplinam dissolvi atque enucleari: Videlicet divinare possumus, quæ nam sit forma Elementorum essentialis: Nam istâ nostrâ Philosophiâ docemur, quòd sit virtus quædam Angelica essentialis ventoso vehiculo in Campum Elementi Catholici apertum emissa, seu (sit vultis) essentialis venti flatus sive spiritus à Spiritu Dei in aërem communem, sive humidam passivam naturã emissus, ad ipsam alterandã & mutandam secundum voluntatem ipsius, qui eum emisit ab una conditione in aliam. Porro etiam Catholicus aër ita diversiformiter animatus producere solet meteora multarum conditionum: Verbi gratia Elementum Orientaliter mutatum profert soboles sibi similes: Videlicet Meteora ignita, ut corruscationes, fulgura, cometæ igniti &c: Secundum naturam seminariorum illius spiraculi, quod ipsum de novo jam informavit: Elementum meridionale pariet vapores, nubes æstuosas, fulmina & tonitrua: Elementum occidentale pluvias & imbres gelidos & quasi niveales resolutiones: Elementum septentrionale nives, gelu, glaciem &c: Denique pro planiore dubij prædicti enucleatione sciendum est, quòd Deus vivificat omnia per solum Christum Iesum Dominum nostrum, per quem omnia: Ipse creavit organa Angelica, quos inspiravit spiritu suo, essentiali vitæ, qui spiritus essentialis in Angelis cum sit de essentia Divina, à Divinitate separari nequit. Ista ergo essentia cuilibet Angelo assignata eandem retinet voluntatem & dispositionem, quam Spiritus habuit in actu respirationis in illum: Quoniam nulla est creatura, quam ipse non fecerit propter finem ipsi Creatori optimé notum; nimirum, ut suam voluntatem in hac vel illa proprietate compleret. Hinc ergo est, quod non sit Angelus, qui habeat Dominium super hunc vel illum ventum cardinalem, sed divinus spiritus in Angelo quasi organo, qui Elementum Catholicum in hac vel illa virtute essentifica informat & vivificat. Quare certũ est, quòd Catholici Elementi unius informatio quotidiana est virtus seu actus Divinitatis ab organo Angelico per vehi-

vehiculum ventosum in commune elementum emissus & per consequens Elementi forma est essentialis & vivificus Dei actus ei ab Angelico illius quartæ, in qua spirat ventus præside inspiratus: Quòd autem interna Angeli forma sit immediatus spiritus Divini verbi vel afflatus, literæ sanctæ nos docent multis in locis: Vnde Iehova Moysi: Ecce mitto Angelum meum ante te, ne exacerbes eum, non enim feret

Exod.

defectiones vestras, quoniam nomen meum est in eo: Porro dicuntur specula politissima lucem Dei suscipientia. Atque hinc est, quòd nomina eorum terminantur cum

Sap. 7.

El, ut Michael, Rapha-el, Vri-el, Gabri-el, &c.

At verò ad Elementum nostrum Catholicum quod attinet, scio, quòd à mundi istius sapiētibus objicietur: Si non sit, nisi unū Elementū, quod Catholicū dicis, quid facies de Terra & de aqua seu mari quid putas? Nonne sunt ista Elementa distincta, quæ talia ab origine extiterunt? Hisce ergo respondeo, quòd terra erat prius de aquis & per aquas: Teste Apostolo Petro. Quare evidens est, quòd aquæ tempore præcedebant terram: atque iterum cœli fuerunt facti ante terram. Quare videtur, quòd terra non esset nisi aquarum inferiorum spagyrica verbi virtute separatarum quasi fæx & sedimentum, ut ex disciplina Moysis apparet. Porro, quòd aquæ visibiles essent ex aëre invisibili per condensationem formatæ & productæ. Testatur

Hebr. 11.

Apostolus loco superius citato. Quare liquet, quòd mutationes rerum omnium tam visibilium quàm invisibilium efficiuntur per proprietatem sive facultatem condensantem & contrahentem spiritus Dei multiformiter agentis, & quòd reductio eorum iterum à statu visibilitatis in invisibilitatem efficitur per actum rarefacientem & dilatantem illius ejusdem spiritus in essentia, sed multiformis in proprietate actionis, & per consequens, ut aër ab eodem spiritus actu transformatur in aquam, & aqua in terram, per gradus condensationis frigoris, ita etiam actu contrario ejusdem Spiritus, nimirum per viam Rarefactionis terra mutatur in aquam & aqua in aërem; idque varijs caloris gradibus. Quod quidem nisi esset, quomodò, quæso, esset possibile, ut tot aquæ à nubibus cadentes, non indies efficerent, ut maria tumescerent & mirabiliter augerentur in quantitate, & aër é contra assiduè decresceret? Aut cur consumptis igne tot arboribus & carbonibus fossilibus non dimineretur terra? Si non esset assiduum supplementum per transmutationem aëris in aquam & aquæ in terram: quam quidem alterationem seu naturæ rotationem licet natura divina more secreto & insensibili efficiat, tamen experientia quotidiana docet, rem ita se habere: Nam quando ligna & carbones ab igne resolvuntur & consumuntur, inveniemus quidem, quòd tota terrestris eorum corpulentia abit in fumum aqueum feré & in vaporosum aërem mutata erit. At axioma Philosophicum est, quòd res quælibet in primam suam materiam seu principium resolvatur. Quare manifestum est, quòd tam aqua, quàm fumus aëreus, ex quibus terrea lignorum & carbonum compositio est facta, esset prius aër invisibilis. Iterum si ista taliter se non habebant, sulphur illud, pulveres & lapides quotidie à cœlo (teste Scriptura) descendentes magis magisque indies augerent terræ molem. Sed probationes istas speculativas omittendo prædicta omnia ex instrumenti mei experimentalis observatione liquidò sat vobis demonstrare & confirmare aggrediar.

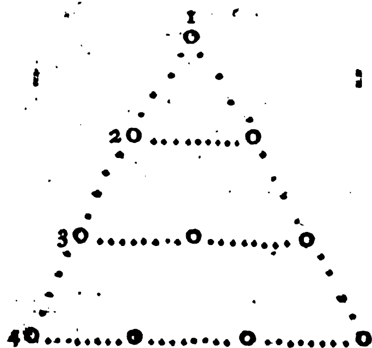
Demonstratio ocularis.

Observamus, quòd illa tota Instrumenti seu vitri Calendarij portio, quæ ab infima ejus vitri collo se ad ejus summitatem sive caput extendit, est solo aëre invisibili repleta: At in isto aëris inclusi modico varias alterationes & mutationes haud paucas virtute & actu quatuor ventorum in aëre aperto spirantium inveniuntur: Nam cum Ventus Orientalis cum Dominio spiret, tunc aër iste inclusus seipsum in collo vitri dilatat atque extendit, & aquam in ipsa frigoris virtute elevatam deorsum ad plus minusve pro ratione Dominij caloris deprimit. Quo liquet, quòd dilatans talis venti spiritus facit aërem apertum ad naturam igneam inclinare: quatenus ignis dignoscitur nihil aliud, quàm aër extremé dilatatus; tametsi revera sit exuberans formæ lucidæ præsentia, quæ per caliditatem ejus motum perpetuò concomitantem ita dilatat: At verò si ventus Australis flet, tunc etiam dilabitur aër inclusus, sed non in gradu ignis sed aëris solummodo & per consequens non depellet aquam frigore in collum vitri elevatam per tot gradus deorsum: Verùm si ventus Occidentalis Dominium in aëre libero habet, tunc aër vitro inclusus se reddet adhuc spissiorem; & ob istam rationem aquam in collo exaltatā non multum detrudit: quoniam frigiditas habet sufficientem potestatem in illo vento & per consequens aërem magis condensat, quàm dilatat. Denique si Venti Septentrionales in aëre mundano gubernant, tunc aër inclusus eò magis contrahetur & coarctabitur, & per consequens minus requiret spatium pro sua mansione, quantò frigidior erit ventorum illorum actus. Hoc in eo arguitur, quoniam, quò frigidior est ventus, eò altius elevabitur aqua in collo vitri: Vnde constat, quòd quò magis aër contra-

hitur, ideo etiam magis condensatur, & consequenter ponderosior redditur, considerando proportionem loci, in quo existit: Nam aër, qui in sua dilatatione tantum ponderavit in spatio semiulnæ, tantum etiam ponderare debet in spatium duorum pollicum contractus, Vt ex instrumento nostro experientali colligere fas est.

Atque ex istis decernere possumus, quòd non sit in veritate & radicaliter nisi unicum Catholicum sublunare Elementum, quod assiduè mutari & Protei more transmutari solet secundum Angelici spiritus tunc temporis ab aliquo terræ angulo spirantis naturam & proprietatem: Vnde liquet, quòd quadrupliciter secundum quatuor ventorum Cardinalium virtutes & conditiones de novo informetur & alteretur: Quas quidem in uno Elemento mutationes quatuor, uti diximus, distincta fecerunt veteres Elemēta æqualia tempore partus seu ortus & ordine existentiæ, quæ rerum omnium finxerunt principia primaria. Sed apparet ex istis, quæ à nobis sunt dicta, quòd ista Philosophorum & precipuè Peripateticorum positio est incongrua & à veritate dissentiens, utcunque inter homines tam doctos quam ignaros disciplinæ Ethnicorum innitentes frequens & communis sit illa opinio.

Possum etiam mundi creationis mysterium per viam progressionis Arithmeticæ hoc modo demonstrare.

Hic habemus progressionem in mundi creatione more Arithmetico descriptum. 1.0 denotat Vnitatem illam, quæ erat ante omnia, quæ unitas dum in se ipsa sine ulla emanatione maneret activam suam proprietatem in potentia tenebrosa & quasi nihilo reservavit, atque ideò pro nihilo quo ad nos æstimabatur: tametsi in se esset omnia complicitè: Tunc secunda series. 2.00 arguit emanationem actualem increatæ lucis ex unitate seu potentia divina, cujus præsentia humida natura ex Tenebrosa Abysso nempe. 1.0 apparebat in forma aquarum: ita ut lux & aqua quasi activum & passivum Catholica ordinantur in serie unitati proxima. Tunc per spiritum igneum æterni amoris & unitatis, illæ duæ naturæ conjunguntur simul, ad cœlorum naturam producendam in unam compositionem: Nam ibi consideratur lux per se & Aquæ per se, ac mixtum perfectum ex his, nimirum æther, quasi igneus aër: seu lux & aër in existentia cœli, quæ à nonnullis dicitur Quinta essentia, atque simplex ista ex simplicibus mixtio dicitur à Platonicis Anima mundi: Nam ut Elementum Catholicum sublunare esset formatum post cœlorum creationem, ita etiam dicuntur cœli animare vel per Solis actus vel mediantibus ventis Angelicis illud: Vel, si vultis quatuor Elementa multiformiter: quare series ita stat 3.000, quasi lux, aqua seu aër & cœlum: Vltima scala in progressione ad creationem mundi sic stat. 4.0000, quæ importat quadruplicem Elementi Catholici alterationem, per Dei verbum in quatuor mundi ventis die creationis tertia effectam: Erat enim elementum illud Catholicum nihil aliud, quàm aquæ regionis sublunaris generales quadriformiter alteratæ, vel, si vultis stent 4.0000 pro quatuor Elementis.

Iste igitur fuit mundi status in creatione mundi & in eadem planè conditione manet in hunc usque diem, & in futuro manebit, quousque igneo examine in ultimo pereat, depurabitur.

CAPVT. VI.

In quo vera generationis & Corruptionis atque etiam regenerationis & resurrectionis mysteria secundum literarum sacrarum rudimenta atque disciplinam pertractantur.

VT paucis & succinctè principium obscurum privativum vobis in præcedentibus exposui; nimirum illud, quod ante ullum principium esset sine forma; & per consequens erat causa radicalis mortis seu privationis vitæ: Est enim respectu nostri (uti diximus) sine ulla existentia: quoniam lux activa & vivificans nondum è tenebris effulsit, sed in centro adhuc delitesceret: Ita quidem aliud vobis principium spirituale vestris considerationibus obtuli; nimirum Lucem è tenebris jam effulgentem, quod est illud solum, quod informat, vivificat, multiplicat & animat omnia: Dixi vobis, quòd ambo ista principia non essent, nisi unica essentialis unitas: Nam tres personæ divinæ conveniebant in unitate essentiæ, atque ideò illa Lux erat ei tanquam tenebræ & tenebræ ei quasi Lux: Et per consequens patet, quòd ille esset, principium

principium principiorum, hoc est, tam principium privationis & corruptionis, quam positionis & generationis; quarum unum est actus radicalis vitæ, nimirum Lux: & aliud est passivum tam vitæ, quàm mortis, videlicet Aquæ, quatenus ipsæ fuerunt é tenebris revelatæ: Vnde fit, quòd ratione tenebrarum ex ijs participant in sua passione tam de privativo, quam de positivo principio: & ob hanc rationem actor in utroque extremo est ipse Deus, qui est unitas: qui abstrahendo spiritum suum vivificum ab existentia aquea creaturæ, reducit eam sub dominium privativi principij: vnde Mors & corruptio sequitur: E contra verò per continuationem & præsentiam spiritus incorruptibilis in creatura, ipsa manet virtute ipsius sine corruptione. Porro etiam, ut Deus, postquam abstraxerit suum spiritum à creatura, efficit, ut moriatur; ita quidem, remittente eo creaturæ illi eundem vitæ spiritum, facit ut reviviscat, & à mortuis resurgat. Hæc erat ratio resurrectionis Servatoris nostri in uno sensu, qui propter hanc causam primævus Resurrectionis dicebatur: & in alio sensu erat in causa, quòd Elias à mortuis viduæ filium relevaret, & quòd ossa Elizei fecerint Amalek interfectum resurgere: atque etiam, quod Christus Lazarum mortuum reviviscere, uti in sequentibus latius.

Iam verò ostendam, testimonijs varijs Scripturarum stipatus; Inprimis, quòd, ut aquæ passivæ sunt utrique extremo, nimirum tam privationi, quàm positioni obnoxiæ, ita Solus Deus est radicalis agens in utraque corporis aquei passione; videlicet tam in morte & corruptione, quam in vita & generatione: Ac tum postea explicabo rationem seu modum, quomodò unaeademque in essentia Vnitas more tam opposito operetur in aqueo omnium, rerum subjecto, nimirum per privationem mediante frigore & per positionem operante calore. Ad primum ergo quòd spectat, scripturæ dicunt: Deus vulnerat & medetur; (Iob. 5. 18.) percutit & manus ejus sanabunt: Atque iterum in persona Iebovæ: Ego occidam & ego vivere faciam: percutiam & ego sanabo: Et alibi: tu es, Domine, qui vitæ & mortis habes potestatem, & ducis ad portas mortis & reducis: atque iterum: Vita & mors; bonum & malum à Deo sunt. Quibus evidens est, quòd eadem unitas in essentia sit actor solus in utroque horum extremo: Videlicet ad mortem seu corruptionem & ad vitam & ad generationem atque etiam à mortuis resurrectionem. Pro meliori autem hujus rei intellectu scire vellem, quòd esset Spiritus Dei lucidus & omnia inactuans emanatio: seu splendor Majestatis æternæ (ut Salomon habet) vel, ut Hermes, splendor sanctus, qui mundum omnemque creaturam ejus informavit, ijsque vitam seu animam assignavit, earumque species tam diu à morte & corruptione præservavit, quam ipse more vivifico in ipsis agit. Hinc dicit Textus: Deo serviat omnis creatura, quia dixisti & factæ sunt, misisti spiritum & creatæ sunt. Et Apostolus Deus non aliquo indigens, dat omnibus vitam, inspirationem & omnia. Et Propheta: Deus dat flatum populo, qui est super terrã & spiritum calcantibus eam. Et Psaltes Regius: Vita adest benevolentiâ Iebovæ: vitæ restaurator est Iebova: Vitæ meæ fontes omnes à Iebova: Vitæ prolongatio est benignitas Iebovæ &c: Quibus apparet, quòd sit spiritus Divini præsentia, qua facit generationem, vitam, multiplicationem & præservationem. Quare etiam Iob: visitatio tua conservat spiritum meum: E regione verò ejusdem spiritus absentia à massa creaturæ aquea est causa primùm morbi, ac tandem mortis & corruptionis. Vnde Moyses: Deus malos reliquit, & abscondit faciem suam ab impijs, ut obveniant ijs mala multa & angustia: Verum enim verò rationes speciales generationis atque vitæ, & mortis seu corruptionis ac etiam Regenerationis & Resurrectionis luculentius adhuc per istum Prophetæ regij sermonem eliciuntur: Quam magnificata sunt opera tua, Domine, omnia in sapientia fecisti, impleta est terra possessione tua: Dante te illis, colligent, aperiente te manum tuam omnia implebuntur bonitate, avertente autem te faciem, turbabuntur, auferente spiritum eorum deficient, & in pulverem suum revertentur; emittente spiritum tuum, recreabuntur & renovabis faciem terræ &c: Ecce hic causam Generationis & corruptionis essentialem & radicalem expressam exactè, ab unico solo fonte æterno scaturientem: Vbi agnoscere, inprimis videtur, omnẽ creaturam à sapientia æterna esse factam, ibique denotat, quòd Divini istius Spiritus præsentiâ creaturæ vivant: Deo (inquit Textus) dante creaturis, colligunt & implentur bonitate (hoc est vivunt) Avertente faciem suam (hoc est vivum sui spiritus aspectum) perturbantur (hoc est, si in parte avertit aspectum seu spiritum suum à creaturis, ægrotant & infirmantur) Auferente spiritum earum (hoc est, si penitus incorruptibilem in se recipiant vitæ radium) deficient (hoc est) moriuntur: At si emittat iterum vitæ spiritum, recreabuntur, & renovabis faciem terræ (hoc est per remissionem Spiritus incorruptibilis reviviscent, & de novo ad vitam resurgent. Manifestum est ergo, quòd præsentiâ actione benigna Spiritus Dei incorruptibilis vita adest & continuatur in creatura: Et vice versa totali ipsius absentia mors introducitur. At partiali ipsius ablatione & contractione ipsius à circumferentia ad centrum, perturbatur & ægrotat ipsa: Nam mori nequit, quamdiu aliqua spiritus Dei incorruptibilis portio inestei,

Marginal references: Deut. 32, 39. Sap. 16. 13. Ecclesi. 11. 14. Iudith. 16. 17. Act. 17. Isai. 42. 5. Psalm 30. 9. Psalm. 41. 3. & 87. 7. Psalm. 90. 17 Iob. 10. 12. Deut. 31. 17. Psal. 103. 24. 28. 29.

& in ea operatur: Denique si vevertetur spiritus post ejus à Creatura recessum, facit ipsam reviviscere, hominemque à mortuis resurgere: quemadmodum accidebat Lazaro, Amalakito, in sepulchrum Elizei injecto. Quibus liquet, quòd mors sive corruptio nihil sit aliud, quàm totalis spiritus incorruptibilis sive formæ essentialis absentia, vel extrema & privativa ipsius à creaturæ Circumferentia ad centrum contractio: Vnde sequitur, quod actus formalis essentialis seu radicalis vitæ spiritus est immediaté à Deo, & non ab ulla natura imaginaria, quam somniaverunt Peripatetici: idque evidenter ex loco isto scripturarum probabo: Non permanebit (ait Dominus) Spiritus meus in homine in æternum; quia caro est, eruntque dies ejus centum viginti annorum &c: Quo arguitur, quòd sit Spiritus Dei, qui facit hominem vivere: Sed quoniam sunt nonnulli hujus mundi scrupulosi, qui nolunt istam Textus illius Hieronimi interpretationem admittere: illum confirmabo verbis istis ex Iobo allatis. Si Deus apponens ad hominem animum suum, spiritum aut flatum ejus ad se reciperet, vel traheret, deficeret & expiraret omnis caro: simul & homo in cinerem revertetur &c. Ita, ut lucidé pateat spiritum esse Dei, qui vitam dat non modò hominibus, sed etiam omni alteri creaturæ. Et alibi pro hominis vitæ authore: Spiritus Dei (ait Iob) fecit me & inspiratio omnipotentis vivificavit me. Ex istis ergo omnibus constat, quod causa immediaté in generatione & vivificatione agens, sit Spiritus Dei in activa seu positiva sua proprietate & per consequens ejus absentia seu privatio, est causa ruinæ, mortis seu corruptionis: Nam quando Spiritus Domini removetur à massa corporea seu cadavere, illud relinquit informatum & quasi informe chaos, seu Terra inanis & vacua respectu speciei præcedentis, semper decrescendo & per viam Corruptionis retrogrediendo in punctum Nihili, à quo procedebat ab origine; quatenus jam nunc spiritu suo positivo & incorruptibili est privatus: Nam spiritus iste, vel penitus decedit, vel totaliter ad centrum se contrahit, manetque quoad nos otiosus, quiescens & nihil circumferenter agens.

Gen. 6. 3.

Iob.

Iob. 33. 4.

Iam verò differentia inter resurrectionem à mortuis, vel saltem à morte mortali in vitam temporalem (nam verba Christi de Lazaro mortuo erant, quòd dormiebat) & illam in vitam æternam, est ista: Nam ut est nihil, quod mortem magis impediat, quam actualis præsentia spiritus incorruptibilis; ita etiam est nihil, quòd perpetuitati vivendi magis obest, quàm corpus corruptibile aut corpus morti & corruptioni obnoxium: Quare necesse est, ut corpus illud moriatur, ut hac ratione penitus deponat impuritatem & corruptionem, & induat incorruptionem, ut mediante Spiritu Dei incorruptibili possit ad vitam æternam resurgere: quæ quidem purificatio seu mundificatio fit dispositione & solutione nodi seu vinculi Elementi alterabilis, vel secundum vos Elementorum mutabilium, & hac viâ liberando partem corporeæ commixtionis & nobiliorem à sua captivitate, ut deveniat pura & munda. Quod, cum sit factum, sequitur, ut per spiritus vivificantis unionem in æternum deveniat spirituale, juxta illud D. Pauli: Dicet aliquis, ait: quomodò resurgunt mortui? Qualine corpore veniunt? Insipiens tu, quod seminas non vivificatur, nisi prius moriatur. Et quod seminas, non corpus, quod futurum est seminas, sed nudum granum, ut puta tritici, aut alicujus cæterorum: Deus autem dat illi corpus, sicut vult: Non omnis caro eadem caro, & corpora cœlestia & corpora terrestria: sed alia quidem cœlestium gloria, alia autem terrestrium: sic & resurrectio mortuorum, seminatur in corruptione, surgit in incorruptione: seminatur in ignobilitate, surgit in gloria: seminatur in infirmitate, surgit in virtute: Seminatur corpus animale, surgit corpus spirituale &c: Quo arguere videtur, quòd corpus debeat mori, ut eo modo corruptionem exuat, hoc est, corruptibilem impurorum elementorum portionem deponat, ut illo hoc modo spirituali reddito possit æterno unitatis vinculo in unum ligari, atque ita à re & conditione animali infirma & corrupta in naturam & statum spiritualem, virtuosam & incorruptibilem migrare. Propter istam etiam rationem fatetur alibi, quod caro & sanguis regnum cœlorum inhabitare nequeant: Quoniam in natura sua elementari subijciuntur corruptioni & per consequens nequeunt inhabitare locum incorruptibilem: Sed est purus Spiritus tam sanguinis, quam carnis, qui surgunt, postquam deposuerunt grossa sua tabernacula spiritu incorruptibili animati, qui facit vitam temperatam in creaturis temporalibus seu momentaneis, hoc est, rebus ex Elemento quadriformi alterabili compactis: At verò corporibus spiritualizatis & depuratis vitam & esse concedit æternum, quæ vita corpori naturali seu animali est contraria: uti testatur ibidem Apostolus: Nam per purificationem mutatur à corpore Elementâri in cœleste seu spirituale. Nonne videmus juxta illud exemplum, quòd granum tritici adeò exaltetur in virtute, postquam corruptionem sustinuerit & à grossis Elementi ligamentis immune sit, ut in altum ultra terræ superficiem cœlum versus elevetur? Imò verò scintilla incorruptibilitatis in eo regnantis sursum ad patriam tenderet, si à materia Elementari non impediretur; & tamen nihilominus ita post ejus corruptionem exaltatur granum hoc, ut virtute multiplici tum posteà abundet: Quemadmodum ex multiplicatione suæ speciei

1. Cor. 15. & 36.

1. Cor. 15. & 35.

speciei ratione abundantiæ illius spiritus, quem inducit, colligere fas est. Ad aliam veré resurrectionis speciem, quæ est temporalis, quod attinet, illa non fit æterna quia corpus nondum corrumpitur, hoc est vinculi Elementorum illius compositi adhuc non fit solutio, qua corpus in eo spirituale possit purificari & à fæcibus Elementaribus completè, quæ ex aquis inferioribus eliciuntur, separari; ita ut corpus spirituale occultum non possit à compedibus suis liberari, quo vitæ spiritus iterum strictius, comprehendatur, & vinculis cum eo æternis uniatur: Hujus speciei resurrectionis erat illa, quàm Christus perfecit in Filio viduæ, cui dixit. Adolescens, tibi dico, surge. Et resedit, qui erat mortuus: Etiam talem resurrectionem fecit in Filia gubernatoris cujusdam syagogæ, clamando: Filia surge & Spiritus iterum in illam venit: Huic etiam vitæ temporali resurrexit Lazarus à mortuis: iterum mediante oratione Eliæ Filius viduæ mortuus ad vitam temporalem resurrexit: Nam Textus ait: revertatur, obsecro, anima pueri hujus in viscera ejus: & exaudivit Dominus vocem Eliæ, & reversa est anima pueri intra eum, & revixit &c: In quo sermone duo veniunt notatu digna: Primum, quòd ista corpora nimirum Elementata non essent corrupta, hoc est, partes compositionis eorum non essent per resolutionem divisæ, licet forma speciei esset alterata. Quare, tametsi spiritus reversus sit in ijs, tamen vitam ijs non nisi temporalem assignavit. Et quamvis quis objicere potest, corpus Christi non fuisse corruptum, & tamen à mortuis ad vitam æternam resurrexit: Respondeo, quòd Textus it: Non dabis sanctum tuum videre corruptionem; & ob istam rationem resurrectionem habuit die tertio post ejus mortem, quoniam corpus ejus erat sine peccato, & proinde ulteriore purificatione haud opus habuit: Nam aliter cum Moyse & Elia non apparuisset in monte transfiguratus. Secundò observare debemus, quòd sit præsentia Spiritus vivificantis Dei, qui efficit generationem & Resurrectionem à mortuis: atque iterum est ejus absentia, quæ mortem & corruptionem inducit: Nam scripturæ dicunt loco anteà citato, quòd esset anima pueri, quæ reversa est in ejus viscera. Et in alio loco, ut anteà, Spiritus filiæ in illam revenit & resurgebat. Quare rectè Iob loco anteà notato, si Deus Spiritum suum seu afflatum suum ab homine reciperet, expiraret. Et David, si auferes Spiritum creaturæ seu hominis, expirat; remittente verò te spiritum tuum recreatur, seu resurgit de novo, seu renovatur.

Luc. 7. 14.

3. Reg. 17. 21. 22.

Psal. 16. 10.

Iob.

Psal. 103. 29.

Iam verò si istud generationis & corruptionis principium cum illo Peripateticorum comparaverimus, tam magnam procul dubio confusionem in enucleatione unius, nimirum Aristotelicorum, quam simplicem & planam explicationem alterius, videlicet illius Moysaici inveniemus. Nam ipsi generationem definiunt esse mutationem materiæ à forma substantiali pristina in aliam formam substantialem: Et é contra corruptionem faciunt mutationem sive amissionem formæ substantialis, quæ prius inerat materiæ, sed nunc non inest eidem: Atque ita videtis, ipsos nominare quandam formam substantialem: Sed quid non rei sit illa forma, unde radicaliter oriatur, aut quomodo ingrediatur corpora ad proccurandā generationem, & qua ratione iterum ab ijs recedat ad producendam corruptionem; hæc, inquam, omnia prorsus ignorant; & consequenter tali sua doctrina nihil, nisi ignotum per ignotius colligimus: cum rei veritate secundum doctrinam Moysaicam sit Spiritus seu verbū Dei, quod informat & vivificat omnia, efficiens sua præsentia & benevolentia tam Generationem ab Aristotele confuso more ebuccinatam, & Resurrectionem, quam nunquam per mundanam suam sapientiam aut virtutem fallacis suæ Philosophiæ detegere aut decernere potuit; quàm corruptionem, privationē & mortē sua absentia: Ita, ut in ista mutatione creaturæ ab uno statu in alium, & ab una forma in aliam, inveniremus, quòd, ut ipsa erat facta secundū suam existentiam, ex Tenebrosa, potentiali seu uniformi materia, nimirum aquis, quas Spiritus divinus seu splendor sanctus sua luce actuali ijs vigorē vitalem impertiendo, informavit: ita etiam absentia lucis istius divinæ omnia formantis, cuncta deveniunt obscura, mortua, & formæ essentialis destituta, quousque novum lumen, seu nova vitæ virtus se manifestet; quod lumen alienat subjectum aqueum à forma & figura, quam habuit ante: Ita quidem corpus mortui seu cadaver est in statu deformis chaos, eo, quòd solitam substantialem hominis figuram seu actum amisit: haud aliter, quàm si Deus sustulisset spiritum suum à mundo, omnia iterum in nihilum seu ab eorum activitate in potentiam divinam seu tenebrosam abyssum reverterentur, qualia fuerunt prius in complicita sua natura: Sed quando actus novæ formæ erumpit à cadavere mortuo, efficiens, ut tota ejusdem massa deveniat verminosa, tunc possumus dicere, quod corruptio unius est generatio alterius, quod semper est verum, quando materia Elementaris adest. Liquet ergo, quòd privatio sit medium inter Generationem & corruptionem, & quasi vacuum, & inane quoddam, seu Nihil & non Entitas inter duas formalitates.

Velcur. lib. 3. cap. 13. Com. phys.

Iam verò restat, ut mysterium Generationis & corruptionis hoc modo, videlicet progressione Arithmetica demonstremus: Circa præcedentis capitis finem, quatuor fuisse progressionis gradus, seu

series in mundi creatione expressimus; quarum prior 1.0. importat tenebrosam Abyssum seu potentiam Divinam, in quo statu omnia erant complicita in Deo: Secunda erat 2.00. denotans productionem lucis & aquarum, nimirum Vniversalia, activa & passiva. Tertia 3.000 depingit substantiam ætheris ex luce & aqua mixtam, nimirum duo simplicia & primum ex ipsis compositum. Quarta 4.0000 explicat Catholicum Elementum sublunare, seu aquas inferiores, quadriformiter alteratum: Atque ista sunt simplicia mundi membra, ex quibus tum posteà omnia in mundo componuntur: Atque istud membrum in isto suæ existentiæ statu usque ad ultimum Pereat perdurabit: Hîc ergo bases omnium creaturarum compositarum habemus: Nam super fundamentum 4.0000 respectu suæ substantiæ collocantur, ut formam suam à Spiritu omnia informante & ubique præsente acquirunt. Efficiam igitur Progressionem meam à Generatione à simplici Elemento, quadrupliciter per diversos gradus alterato ad complementum perfecté mixti: Nam, ut inter terminum à qua ad quem, necesse est intercedat medium quod est in via ad perfectionem, sed nondum pervenit ad illam metam: ita quidem illud medium ob eam causam haud improprie imperfecté mixtum dictitatur, utpote, cujus situs est inter simplex Elementum, varieformiter alteratum: seu, si vultis 4. Elementa, quæ sunt simplicia & absoluté mixta. Constat ergo, quòd in via generationis inter Elementa & perfectè mixtum, necesse est, ut corpori Meteorologicæ naturæ occurramus: Exempli gratiâ: in Generatione hominis; principium ipsius, quod fundatur supra naturam Elementalem aqueam, & locum suum in prima generationis serie videlicet quinta habet ipsum sperma: quippe, quod est aquea seu fluida substantia non nisi parum alterata: & quemadmodum in aqua integra mundi fabrica & semina omnium rerum complicité continentur, & tamen nihil externé præter aquam apparet: ita in spermate, tametsi nihil appareat in prima serie explicité præter sperma, tamen totus homo, videlicet ejus ossa, caro, sanguis, nervi &c: sunt complicité in eo comprehensa, & volunt gradatim ex eo apparere explicité, nimirum in sexta serie: Nam alterabitur ab humore ad soliditatem cum certa distinctione trium principalium membrorum, nempe Cordis, Cerebri, & Hepatis: In septima serie manebit in forma Embryonis: Et octava series complebit Cubum ad radicem Secundam 2. sive Quadrati 4. (quod in Elemento Catholico depingitur per impressiones quatuor ventorum) ad complementum perfecté mixti in creatura humana.

Pari siquidem respectu videmus in magno mundo, quòd simplex Elementum, nimirum Catholicus aër, apparet externé planus & simplex in sua existentia & quasi aliquod invisibile, nihil explicité & tamen complicité in se comprehendit, nubem, pluviam, seu aquam, ignem seu fulgur & lapides ponderosos cum Sale &c: Quæ omnia explicité virtute quatuor ventorum apparent, ita ut vapor teneat primam generationis seriem, nimirum ordinem in Triangulari scala quintum; nubes sextum, fulgura cum pluvia septimum, & lapis Ceraunius seu fulminaris octavum, arguens exactam rotationem quatuor formarum seu naturarum ventosarum in unam mixtionem: At verò, cùm hominis cadaver revertitur ad corruptionem, tunc necesse est, ut ejus partes procedant retro in resolutione per eosdem gradus, per quas procedebant ad perfectam compositionem, nimirum à perfecta dispositione 8. ad 7. & à 7. ad 6. & à 6. ad 5. uti revertitur in muccilaginem spermati haud dissimilem, atque in Naturam Elementarem dispergitur, à qua prius est ortum: atque ibi incipit novam inducere formam, sive generationem secundam facere in alia forma: Nam Spiritus omnia operantis est nunquam esse otiosum. Pariter etiam lapis resolvitur in aquam, aqua in vaporosam nubem; & nubes in aërem à quo prius est derivata: Qui aër est simplex illud Elementum & per consequens non requirit ulteriorem resolutionem. Quibus patet, quòd opus Generationis pergit præcipuè per gradus condensationis, quibus mediantibus confirmatur vinculum compositionis Elementaris: Atque etiam exinde redditur manifestum, quòd idem Catholicum medicamentum progreditur per viam generationis de forma in formam, & de re in rem: Et quòd opus corruptionis fiat per viam Rarefactionis, nimirum resolvendo: Quemadmodum autem in nivis, glaciei & pruinæ fabricandæ ratione à ventis Septentrionalibus, & eorum iterum in aquas & vapores resolutione per afflatus contrarios est explicatum. Atque ita Progressionem materialem, hoc est, alterationem materiæ aqueæ seu aëreæ de statu in statum seu de consistentia in consistentiam habetis.

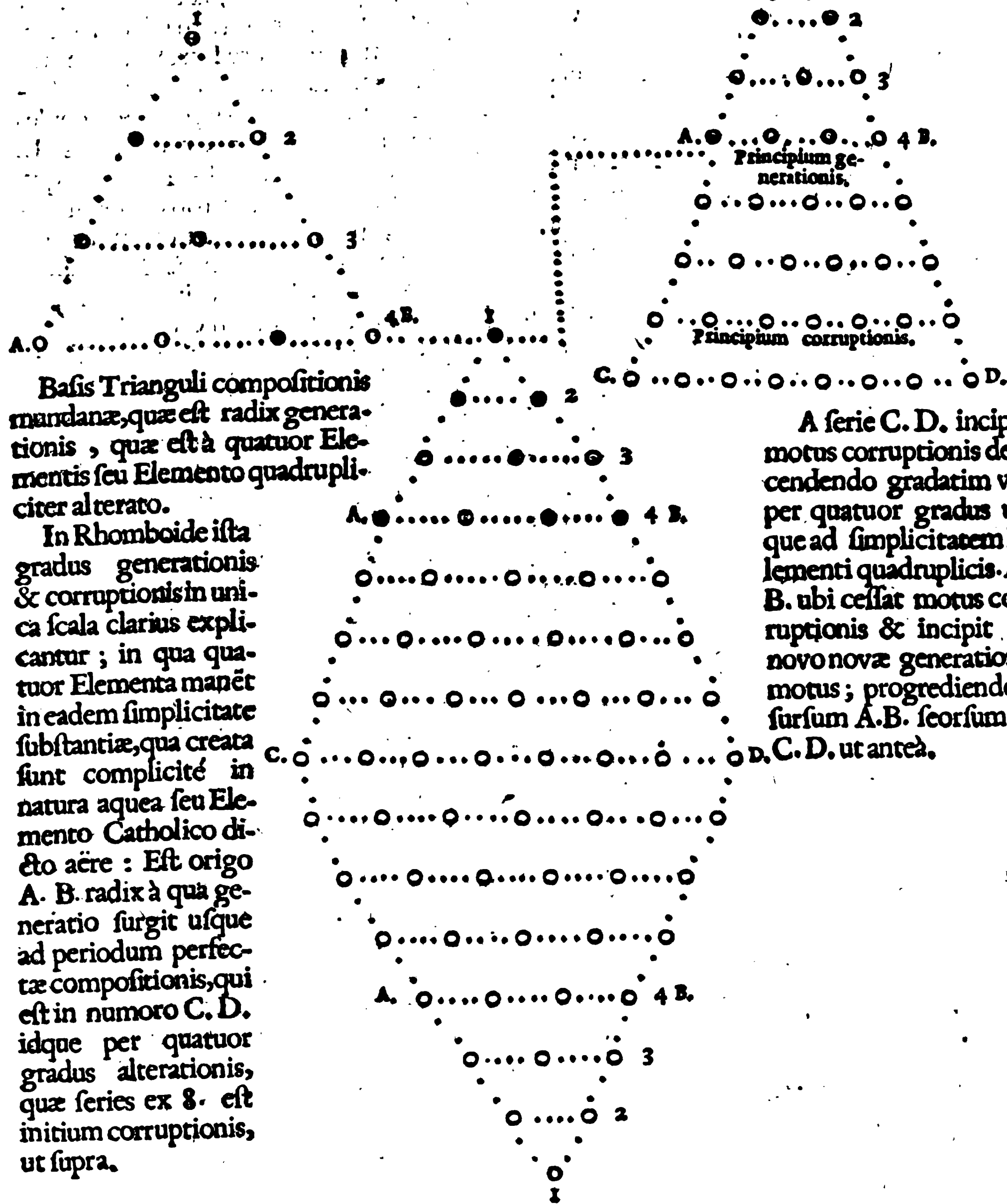
Iam verò sciendum, quòd solus in utroque hoc opere Artifex seu operator est Spiritus Dei: Nam in generatione emittit radios suos à Catholici Elementi centro seu spermatis interno, illudque movet ad perfectioriem, & semper perseverat in sua actione, quò usque perfectus homo producatur. Atque habemus à Iobo sic confirmatum: Nonne sicut lac fuditi me, & sicut caseum coagulasti me? Cute & carne texisti me, cum vitæ benignita- Iob.10.10.

nignitatem exercuisti erga me, & visitatio tua conservavit spiritum meum? Econtra cum Dei spiritus radios suos vivificos à genito detrahit, eosque in se, hoc est, in centrum reflectit, & desijt visitare spiritum Creaturæ, necesse est, ut creatura marcescat & revertatur ad id, quòd fuit prius: Vbi iterum Spiritus idem, illam aquæ substantiam ita resolutam per novam generationem in novam convertit creaturam: Atque ita natura divina quiescit nunquam, sed semper est in actione in hoc mundo.

Demonstratio præcedentium ordinum est talis.

Simplex Trigonus compositionis mundanæ, ubi 2. hoc est, Lux & aqua est radix & 3. Vnio amborum in animam mundi.

Progressio à quadrato Elementorum usque ad cubum compositionis.

Basis Trianguli compositionis mundanæ, quæ est radix generationis, quæ est à quatuor Elementis seu Elemento quadrupliciter alterato.

In Rhomboide ista gradus generationis & corruptionis in unica scala clarius explicantur; in qua quatuor Elementa manēt in eadem simplicitate substantiæ, qua creata sunt complicité in natura aquea seu Elemento Catholico dicto aëre: Est origo A. B. radix à qua generatio surgit usque ad periodum perfectæ compositionis, qui est in numoro C. D. idque per quatuor gradus alterationis, quæ series ex 8. est initium corruptionis, ut supra.

A serie C. D. incipit motus corruptionis descendendo gradatim vel per quatuor gradus usque ad simplicitatem Elementi quadruplicis A. B. ubi cessat motus corruptionis & incipit de novo novæ generationis motus; progrediendo à sursum A. B. seorsum ad C. D. ut anteà.

CAPVT. VII.

Quod Deus contra Aristotelis aliorumque philosophorum assertiones non agat necessitate coactus in hoc mundo sed ex proprio suo velle & secundum benignam suam inclinationem.

ILlud propriè vocamus Necessarium, quod aliter se habere nequit; ex altera verò parte illud tam voluntarium, quàm casu fortuitó contingens æstimamus, quòd aliter se habere potest. Iam verò magna orta, est inter Philosophos Ethnicos disputatio, utrum Deus operetur in hoc mundo voluntariè, vel necessitate quasi coactus:

Major autem eorum pars sentit, quòd Deus necessitate & non motione aliqua voluntaria agat & operetur in hoc mundo, tam benè in rerum generatione & conservatione, quàm in earum corruptione & ruina: Quod quidem si ita esset, sequeretur necessariò, quòd actus talis in Deo involuntarius, procederet ab æterno à Natura alia Deo potentiori; quæ fuit aut coæterna cum ipso, aut ei præexistens, aut saltem, quòd ab aliqua sua creatura esset ad hoc vel illud contra voluntatem suam perficiendum coactus atque exagitatus. Quod omne, quàm sit erroneum atque à veritatis centralis regulis extravagans, ego vobis paucis enarrabo: Nam in loco priori, quid (obsecro) est ipso Deo antiquius aut ei coæternum? Nonne ipsius est ante omnia extitisse? Anne quicquam in Geometria tempore aut ordine ante punctum aut in mensura ipso minus? Ecquis omnium Arithmetices numerorum aliquis unitate vetustior? Vnde necessariò sequitur, quòd Deus sit liber & voluntarius in suis actionibus, cùm ipse sit & semper fuerit ex & in semet ipso, existentiam suam habuit ab æterno sine ullo ad aliquod vel præcedens vel coæternum principium respectu, atque ideò erat in & ex se ipso sufficiens ad operandum & perficiendum, per se, sine ope alterius ab omni æternitate. Verùm rationes opinionum istarum Ethnicorum se habent bifariam: Nam in loco priori sciendum, quòd Deus virtute & essentia propria & non acquisita aliqua potestate operetur: Deinde, quia effectus in hoc mundo videntur esse necessarij, atque hinc inde concludunt, quòd non possint provenire ab aliqua causa Fortuitò contingente, vel voluntaria alicujus alterius: Ad primum quòd spectat, arguunt (ut mihi videtur) in eo contra se ipsos: Nam, ut ille agit in sua propria essentia vel personaliter, evidens est, quòd à seipso moveatur & per consequens non ab ulla externa coactione & impulsu seu necessitate interna: Praætereà unitatis latitudo nullam admittit compulsionem, aut contra voluntatem motum, quoniam unitas pati non potest. Porro etiam non est possibile ut Deus ad operandum mediante aliquo extraneo vel alieno efficiente urgeatur, quatenus ipse ab origine manens fixus, constās & firmus, in se & per se solus operatur quasi originalis omniũ rerũ fons idque per se ipsum, emittens radios vitæ formales secundum placitum suum, eosque iterum in se vel contrahendo sive abstrahendo, ubi & quando vult. Ad secundum dico, quòd effectus necessarij nullo modo solent necessitatem in prima efficiente causa includere: Quia causæ secundariæ, quas Plato cum alijs vocat Ancillas & servas, mandata ipsius ordine necessario exequi tentanit, ad illud opus ab eo agitatæ, qui est omnis multidudinis unitas, & consequenter omnia in omnibus, ita ut necessitas in rebus hujus mundi creatis, genitis & corruptis dependeat in voluntate & libero mandato illius, qui eas creavit: Hoc autem à fonte veritatis habemus sic confirmatum: Sap. 16. 22.
Ignem mitescit, ne combureret, modo ignem ille facit ardere inter aquas. Quo liquet, quòd Deus non agat super ignem & in eo necessitate coactus, sed secundum placitum suum. Porro etiam, quando tres servi Dei non obstante ignis violentiâ in fornace ignea intacti & sine læsione ambulaverint, ibi Deus ex libera sua benevolentia est contra aut necessitatis per quindecim horologij gradus, aut consuetudinis leges operatus. Porro etiam solem fecit in cœlo fixe stare tempore Iosuæ, atque iterum in suo motu retrogredi regnante Hezekiâ contra naturæ cursum & per consequens non ex necessitate, nec coactus. Et admirabilis totalis illa solis Eclipsis, quæ tempore passionis Salvatoris mundi accidebat, præter expectationem & capacitatem Astrologorum & Naturalistarum eveniebat: Vt pote in cujus instante Luna nec in capite, nec in cauda Draconis reperiebatur: Vti testatur magnus ille Astrologus Firmicus: Vnde evidens est, quòd illud via non naturali aut necessitate ad mundi naturam præservandam aut sustentandam fuisset factum: Hi (inquam) effectus omnes nullo modo produci potuissent, si Deus necessitate ad hujus mundi gubernationem egisset: Vnde manifestum est, quòd Deus secundum liberum suum arbitrium operetur in hoc mundo & non coactus. Sed accedito & auscultate parum (vani ô vos Philosophi, qui Deum actorem & ordinatorem omnium esse legibus & vinculis necessitatis obligatum creditis) quam, obsecro, gloriam aut honorem ei potest homo pro sua sapientia, justitia & clementia attribuere, si esset contra voluntatem suam ad ea præstanda, quæ facit coactus? Videlicet si necessitate nescio qua res omnes sive creare sive Generare sive quippiam aliud secundum hanc vel illam effigiem formare, sed etiam Ens nutrire & præservare atque ipsas finaliter ad corruptionis metam perducere, urgeretur? Quas, inquam gratias, aut quem vultum, aut adorationem ipsi deberemus, si quid faciet in hoc mundo coactè & ex impulsione? At cur nos monet Aristoteles ipse (si hoc esset juxta ejus intentionem verum) quòd sacrificia radicibus naturæ offerremus? Aut quid nobis mortalibus utilitatis afferet preces & supplicationes nostras quotidianas coram Deo pro hoc vel illo beneficio futuro effúdere? (quod nihilominus officiũ Plato, Porphyrius, Iamblicus & Proclus docent esse per quam necessarium) si precibus propitiari & placari nequeat in sua iracundia, ut pote qui (si ipsis credere fas sit) necessitate & contra voluntatem suam agit? Aut cur solebant Socrates & Pythagoras (qui juxta oraculi testimonium erant seculi eorum

rum sapientiores) Deum quotidie orare, si ipse ageret omnia coactus & non secundum voluntatem suam? Aut cur publicavit Propheta: quòd Deus sit solus inclamandus & deprecandus; si ulla in Deo esset necessitas, ut operaretur in Generatione & conservatione rerũ? Imò quidem perspicuè ex istis, quæ dicta sunt declaratur, quòd Deus mediantibus hominum orationibus communiter ad misericordiam inclinetur; & quòd sit in libero ipsius arbitrio vel in severitate vel in clementia agere cum isto mundo & creaturis ejusdem, & per consequens patet, quòd minimè ad hos vel illos in mundum effectus vel creatione vel generatione vel corruptione producendos necessitate agitetur: uti falsò & more planè Atheistico tradiderunt nonnulli Philosophi Ethnici, interquos unum ex discipulis Aristotelis mundo & præcipuè medicis (quippe medicorum facilè principem inter Ethnicos) optimè notum, nimirum Galenum nomino, qui satis inconsultè in ista verba loquitur, Moyses arbitratur Deum omnia posse facere, etiam si ex cineribus bovem aut equum facere velit. Nos autem non ita sentimus, sed confirmamus, quædam Naturam facere non posse, eaque Deum ne aggredi omnino, sed ex his, quæ facere potest, quod melius est, eligere. Iam verò cùm pilos in palpebris statuisset æquales semper esse magnitudine & numero: non ipsum quidem hoc voluisse affirmamus, illos mox factos fuisse, neque enim id facere potuisset affirmamusque, si millies voluisset, nunquam tamen tales futuros, ex Ente molli producti fuissent &c: Ecce quam Atheisticè vir iste temerarius loquatur, & quomodò Dei omnipotentiam restringere, actionesque ipsius limitibus terminare, intolerabileque Necessitatis jugum atque impotentiæ notam ei imponere velit.

De usu partium lib. 2. cap. 14.

Sunt tamen nonnulli alij Philosophi, qui modestius adhuc in isto negocio se gerunt: Nam Avicenna affirmat, quòd istæ in Deo actiones neque necessitate neque more violento aut coactione fiant, sed in mediocritate inter ea consistant: atque ideò concludit, quòd sit in voluntate agentis: In qua ejus resolutione videtur non multum à scripturæ sacræ sensu variare, quæ in hanc cadit sententiam: Quòd Deus castigaverit nos propter iniquitates nostras, & ipse salvabit nos propter misericordiam suam. Quo arguitur, quid sit libera in Deo voluntas ad puniendum & ad misericordiâ afficiendum. Verum hoc adhuc planius hisce in verbis exprimitur: Deus juxta voluntatem suam facit tam in cœli virtutibus, quam in habitatoribus terræ. Quibus arguit propheta, quòd quælibet in hoc mundo operatio juxta voluntatem atque in & per verbum omnipotentis perficiatur: atque ideò non necessitate, ut Aristoteles, Galenus & multi alij ex Ethnicis ad derogationem Virtutis Divinæ & diminutionem Omnipotentiæ ipsius. Sed, quod sit Necessitas indubitata in causis organicis, & in effectibus, qui procedunt ab actibus Divinis, nihil in mundo planius, nihil in rerum natura certius. Vnde Propheta Baruch: Deo obediunt per omnia Sol, Luna, sydera, fulgur, ventus, nubes &c: Hoc est à Verbo ipsos inhabitante incitantur & necessitate rapiuntur ad faciendum placitum divinum. Non ergo sequitur, quòd ipse, qui radicaliter imperat, possit ullo modo cogi, ut in imperio vel Dominio suo sic vel ita agat, ut pote qui primordialiter agit, hoc est, primus & unicus existit in mundo motor: Non enim alium vel ante se vel ipsi coæqualem habet agentem: & consequenter voluntariè & ex libero suo arbitrio operatur: Atque hinc ait Apostolus: Voluntati Dei quis resistit? Et Propheta: consilium meum stabit & omnis voluntas mea fiet. Et Iob: quodcunque voluit, hoc facit. Quare manifestum est, quod ipse non operetur involuntariè aut ex Necessitate, sed secundum placitum suum.

Tob. 13. 5.

Daniel 4.

Baruch. 3.

Rom. 9. Isai. 16. 10.

Concludimus ergo, quod, ut necessarium sit illud, quod aliter evenire nequeat, sed debet ita esse ex necessitate, ita illud, quod est contingens potest aliter accidere & effici. At verò voluntarium est neutrum ex istis extremis: Iam verò, quòd actus Dei in hoc mundo sunt voluntarij & consequenter vinculis necessitatis minimè ligati, in eo probatur: quoniam res aliter se habere potest, quàm in statu naturæ constituto; ut, quando voluntas Dei esset, quod Sol ad perpetuum motum destinatus in cœlo fixe pro aliquo temporis spatio maneret; & quòd ipse (nullo Epicyclo præditus, sed ut æternum in via sua progrederetur ordinatus) in itinere, suo retrograderetur, aut ut Eclipsin ultra naturæ rationem pateretur, Luna (dico) à lineæ Eclipticæ vel septentrionaliter vel Meridionaliter aberrante, hoc est, in nullo annalium intersectionum puncto, nimirum nec in capite nec in Cauda Draconis existente, &c.

Hujus libri Argumentum.

Post quam Author radicalem duarum essentialium proprietatum, videlicet caloris & Frigoris naturam expressisset, & partim rationibus Philosophicis atque sacrarum literarum testimonio, & partim demonstratione oculari probasset condensationem & Rarefactionem fuisse evidentes earum effectus, quibus mediantibus cœli orbes atque Elementi inferioris regiones erant fabricatæ, & locis decentibus dispositæ: Progreditur ipse jam in libro hoc præsenti ad impressiones illas Meteorologiæ describendas, quæ primi sunt compositionis gradus, indicando, quòd ipsarum fabricandi ratio consistit in Spiritus Divini in Elemento communi sublunari actibus: Et consequenter probare aggreditur, quòd eorum causæ non à fontibus Meré adventitijs & principijs externis oriantur, uti Peripatetici falsò imaginantur: Propter istam etiam rationem ipse Meteorologicam Aristotelis Doctrinam cum illa Biblij sacri comparat, & finaliter reducendo ipsius de impressionibus aëris Philosophiam, ad Lapidis Lydij seu veritatis examen, ipsum metallum falsum & spurium; imò verò non nisi meram metalli spumam atque fæcem respectu aureæ veritatis deprehendit.

CAPVT. I.

In isto capite discursus præcedentis repetitionem paucis invenietis, atque equidem etiam vocabuli Meteori expositionem habetis. Porro etiam methodum, quam Author in isto libello intendit, ex eo elicere fas est.

IN discursu meo præcedenti principia solummodò, sive primarias rerum omnium radices in dicavi, hoc est, tenebrosam & potentialem unitatem, atque illam lucidam atque actualem; & dixi vobis, has duas unitates non esse nisi rem unicam in essentia, quatenus lux erat æternæ unitati, ut tenebræ: & vice versa, tametsi debili nostræ capacitati Proprietate invicem oppositæ videantur: Tunc dixi, quòd unitas Tenebrosa virtute sua lucida faceret, ut aquæ ex Nihilo comparuerint: Inde arguendo, quòd ab ista unitate & per istam unitatem & in ista unitate essent, sint & fuerint omnia: Deinde probavi, quòd aquæ essent principium omnium rerum passivum seu materiale, ut è regione illuminans ille spiritus, erat inactuans sive informàns cujuslibet essentiæ initium: Et quòd ambo principia ista ab unica solummodò radice seu stirpe originem suam deduxerunt, quæ ob hanc causam ritè dicitur omnia in omnibus: Post hæc narravi, quòd Frigus esset essentiale Privativæ quieti adhærens, & quòd esset soboles & Agonista fortissima Tenebrarum: Vt è contra quòd Calor esset filius & Athlera magnanimus motui & actioni lucis Essentialis, ad ejus mandata præstanda semper paratus. Ex pressi etiam vobis, quomodo Humiditas & siccitas suas à mutua prædictarũ proprietatum calidi & frigidi præsentia seu abséntia habuissent origines: Et in ultimo loco rationẽ modùque actuũ condẽsationis rarefactionis exposui simul atque indicavi, quòd subjectum commune, in quod operantur, esset aqua; Actorem verò quem in tali operatione radicalem expressi fuisse verbum seu Spiritum Dei, qui agit primùm in organis suis Angelicis per stellas & præcipué solem & ventos, in Generali Elemento sublunari, juxta voluntatem suam, illud alterando quadriformiter secundum formales quatuor ventorum proprietates: Idque vel per viam condensationis vel Rarefactionis in varias species, figuras & dispositiones. Iam verò in isto libro vobis modum ac viam verissimam (ut pote, quæ conveniet totaliter cum historia sacra) aperiam, quomodò Verbum sacrosanctum seu benedictus Dei Spiritus corpora omnia Meteorologica in Elemento aëris Catholico virtute & actu condensationis & Rarefactionis produxerit: Sed priusquam in istum meum discursum descendam; operæ pretium fore existimo, ut declaremus, quid Philosophi per Meteori vocabulum intellexerint: Illæ apparitiones, quæ videntur in aëre, dicuntur à Græcis Meteora, non quidẽ respectu essentiarũ suarũ, sed ratione sublimitatis ipsorum in posi-

Positione: Alij illa magis proprié nominant impressiones, quatenus superius imprimuntur & formantur in Elemento Catholico aëris. Sed respectu existentiæ eorum magis ad huc proprié dicuntur corpora imperfecté mixta: Idque aut ratione generationis ipsorum in ex pectatæ subitò apparent & procreantur: Aut quia eorum compositio non videtur esse juxta mutationem substantiæ, aut alterationem qualitatis: Aut quatenus non sunt tam exacté, ac sunt cætera corpora animata, quæ sunt perfecté mixta; aut denique impressiones dictitantur, quatenus formam adhuc completam minimé acceperunt, nec magna videtur esse in tali mixtione alteratio partium, quatenus membra Elementi sic alterati sunt ad invicem confusa. Vt cunque apparet, quòd talia nomina hujusmodi impressionibus secundum placitum & intentionem Philosophi assignantur, cùm rei veritate sint magnalia Dei, seu corpora mystica digito Dei in sublunari Elemento ad voluntatem divinam in terrâ formata & fabricata, sive ad judicium sive ad misericordiam perficiendam: Quemadmodum infra latius declarabitur: Ita, ut in hoc sensu haud injuriâ vocari possint characteres aut signa vel benignitatis & misericordiæ, vel vindictæ & severitatis nuncupari queant: Propositum ergo meum est in Historia Meteorologica mea, ut vos in veram viam sapientiæ syncerææ dirigam, quo certiori judicio possitis mysterium tam magnum, ac est scientia Spiritus Dei Meteorologica enucleare atque intelligere, vos que è lutoso Philosophiæ Ethnicorum cœno, cui mundus Christianus per tot secula præterita, atque etiam in hunc usque diem non nisi summo ipsius dedecore tenaciter in hæret. Quod quidem, ut melius perficiam, falsæ Peripateticorum Philosophiæ errores ac absurditates cum infallibili textus sacri veritate per integrum tractatus hujusce mei filum comparabo, ut exinde quilibet sibi constans Christianus trutinis seu lance justitiæ ponderans illas contradictiones immanes, quæ inter unam atque aliam inveniuntur, possit tum posteà virtute clariori oculisque sui intellectus apertioribus Doctrinam meliorem discernere, eamquæ cum synceritate sequi: Deteriorem verò evitare & in æternum exilium ab eorum memoria relegare: Se totum, inquam, veritati scripturarum sacrarum addicere & præstigiosam Philosophiæ Peripateticæ summo opere effugere, & (ut verbo, quod velim aperiam) ut mente pura & erecta magnam illam differentiam decernat, quæ est inter sapientiam istius mundi ab inventione humana parta, & per consequens teste scriptura nihil præter meram stultitiam atque illam à Deo procedentem, quæ est realis & essentialis veritas: Atque ex istis paucis meam in hoc libro intentionem, ordinem & methodum lucidé percipere potestis.

CAPVT. II.

Hoc in capite integrum ventorum mysterium juxta Spiritus divini intentionem enucleatur: & è regione spiritus falsus atque præstigiosus Aristotelis ac Peripateticorum Christianorum de eo subjecto, detegitur atque explicatur mundo.

VT differentiam illam, quæ est inter falsam sapientiam & Philosophiam veram, & essentialem, luculentius Explicare queam, mihi in priori loco est propositum sectæ Peripateticæ opiniones exprimere & tum posteà eas lapide Lydio Divini verbi sive scripturæ sacræ examinare, ut exinde colligamus, utrum Doctrina eorum sit sana & realis nec ne. Iam verò, quoniam (uti dictum est) quatuor venti Cardinales cum suis Præsidentibus Angelicis sunt actores organici in Elemento Catholico, sive aquis sublunaribus, ut pote, qui ipsas de natura in naturam, de statu in statum mutant; operæ pretium fore existimo, historiam seu discursum istum meum à profundissimo ventorum Generalium mysterio incipere: Quatenus ipsi observantur esse omnium aliorum Meteororum campi aërei sive Elementi Catholici principia. Et primo ordine explicabo, quid Peripatetici Ethnici & Christiani eorum discipuli de ijs sentiant. Philosophorum Peripateticorum est opinio, quòd ventus sit calida & sicca exhalatio difficulter inflammata ex terra ad mediam aëris regionem usque ascendens, à qua tum posteà immediaté, deorsum, virtute impulsiva frigoris loci repercussa, atque iterum nitendo sursum tendere, partim respectu suæ levitatis & partim ratione aliarum exhalationum ascendentium, quibus in motu suo deorsum occurrit, lateraliter in infima aëris regione moveri cogitur: Quem quidem aërem ventilat & agitat, ne propter motus ipsius defectum putresceret. Hic est integer opinionis ipsorū de ventorum generatione sensus. Quare ego huic descriptioni Peripateticorum de vento in sistam. Primùm quoniam spurij Philosophi Christiani, ac si effrena quasi dementia essent perciti, meliori ipsorum conamine istam, Aristotelis opinionem, tam in scholis suis publicis & privatis negotiationibus, quàm scriptis maturio-

turioribus tantâ confidentiâ & audaciâ defendere ac sustinere conantur, ac si esset Divinitus mundanis annuntiata, aut à sacro veritatis oraculo edita ac publicata. Secundò, quia locus, in quo imaginaria ista exhalatio dicitur generari est Terra, & sedes, ad quā juxta ipsorū Doctrinā ascendit, est media aëris regio, in quam ratione intemperiei ejusdem frigidæ non permittitur penetrare: At verò medium, in quo movetur naturaliter sursùm; & per compulsionem deorsùm seu contra naturam, ac tandem per luctationem & resistentiam aliarum exhalationum ascendentium, lateraliter, hoc est, versus dextram vel sinistram movetur, est infima aëris regio. Tertiò, quia asseverare videntur per illam suam descriptionem, quòd agens, motor seu causa efficiens istius exhalationis, qua mediante, ipsa tum sursùm exaltatur, tum deorsùm pellitur, tandemque collateraliter cogitur, sit triplex calor solaris & Astralis attractivus, qui eam elevat, mediæ aëris regionis Frigiditas, quæ eam pellit deorsùm Terram versus, & colluctatio aliarum exhalationum, assiduè è terra ascendentium, quæ fumo ita deorsùm pulso occurrentes, faciant, ut ipse lateraliter tendat, dicantque quòd ex harum exhalationum tam ascendentium, quàm descendentium luctatione & contentione, simul atque motu laterali fit ille in aëre aperto strepitus, qui vocatur ventus. Atque hoc est ventosum illud Peripateticorum figmentum, quod debita examinatione præeunte, apparebit non nisi aquæ bulla; imò quidem quippiam vento levius, hoc est, merè verba sine substantia: Iam verò causa finalis, cur eorum natura has ventosas motiones in aëre constituerit est (uti ex ipsorum descriptione constat) ut mediante tali ventilatione aër possit purificari, purgari & à putredine præservari. Sed quicunque fidem Ethnicæ huic definitioni adhibebit, præsertim si sit veræ sapientiæ amator, ipsum moneo, ut quodlibet particulare ejusdem membrum examinet prius, quò melius discernat, an veræ sapientiæ & rationis legibus conveniant nec ne.

In serie igitur priori cum diligentia observari debet, an in primo descriptionis præcedentis membro ulla veritatis probabilitas sit reperienda. Ex ea docetur, quòd materialis venti substantia sit calida & sicca Exhalatio è terræ visceribus exurgens: Sed à pagina sacra (cui in primis & super omnia credere debent Christiani) instruimur, quòd ventus habeat suum ortum sive
Exod. 15. 10. originem à spiritu seu spiraculo Iehovæ. A flatu narium tuarum (inquit Moyses) coacervatæ sunt aquæ, flavisti spiritu tuo &
Iob. 37.10. operuit eas mare. Et Iob: Glaciem edit Deus vento suo, flante Deo concrescit gelu.
Iob. 28.25. Et alibi: Deus fecit ventis pondus. Et Psaltes Regius: Qui facit Angelos ventos &
Psalm. 103.4. ministros suos ignem urentem. Atque hinc est, quòd quidam in mysterijs veræ naturæ profundis, versati, asserunt, externum Angelorum esse aërem, seu subtilem humidam mundi naturam: Eorum verò internum seu portionem formalem agnoscunt esse Divinum ignem; atque propter istam rationem Dionysius vocat Angelos Algamatha, hoc est, specula politissima, quæ recipiunt splendorem sive lucem Divinam: Vnde dicitur, quòd imaginem creatoris repræsentent. Quare Propheta loco anteà citato describere videtur ventum tam occultum, quàm visibilem; arguitque ignea eorum pars, quæ manifestè apparet in forma Fulguris, esse Angelicum spiritum Divino igne, seu lucida Dei animatione animatum. Quibus rectè consideratis aut oportet nos concludere, quòd spiritus è naribus seu ore Iehovæ sit calida & sicca exhalatio, passionibus præternaturalibus ob noxia & è terræ visceribus orta (quod quidem ex ore Christiano prolatum pijs apparebit profanum) aut quòd istud Peripateticæ descriptionis membrum sit falsum & errabundum: Sed hoc totum clarius ex membrorum sequentium examinatione patebit.

Per secundum ejusdem definitionis membrum intimare nobis videntur Peripatetici, quòd locus, in quo exhalatio illa, quæ est causa venti materialis generatur, & à quo derivatur, sit ipsa terra, sed sedes ad quam tendit est media aëris regio, & quòd medium sive spatium, in quo movetur tam sursùm & deorsùm, quàm lateraliter est infima aëris regio: In quaquidem istius Ethnici Philosophi assertione, evidenter probabo varios & grossos & absurdos reperiri errores: Sed, ut inquisitionem istam nostram magis strictè atque efficaciter perficiamus, erit (ut mihi videtur) necessarium, membrum sive clausulam istam in tres partes distinguere: In quarum priori sedulò considerare debemus, an causa ventorum materialis extrahatur ex terra nec ne. Secunda, an illa substantia fumosa sola tendat sursùm, viamque suam ad concavam regionis mediæ aëris superficiem solummodo faciat. In posteriori vel tertia, utrùm locus, in quo ventus movetur, sit tantummodo infima aëris regio. Ad priorem quæstionem asseveramus confidenter, quòd aut sacræ scripturæ (quæ sunt veritatis fontes) sunt erroneæ & veritati haud congruæ; aut quòd ista secunda membri particula debet esse falsa & omninò veritati dissentanea: Nam D. Iohannes habet: Iohan. 3.8.
Spiritus ubi vult spirat & vocem ejus audis, sed nescis, unde veniat, aut quò vadat &c: Quæ quidem Euangelistæ verba, si rectè & cum diligentia à sapientibus examinentur ac ponderentur, concludere viderentur, quòd Aristoteles, qui erat infidelis & Ethnicus, profundius in Divinis Dei ac naturæ mysterijs esset versatus, quam Euangelista, qui erat verus ac syncerus

Christianus, & tunc sequeretur, quòd aut D. Iohannes esset in sua disciplina errabundus & mendax (quod quidem affirmare non modò in Christiano foret dedecus, sed maxima & profana impietas) Aut Aristotelis assertio debet esse falsa, ut pote veritati omnino contradictoria. Aristoteles dicit, quòd materia venti movetur sursum à terra, & ascendit usque ad mediam aëris regionem, à qua virtute frigoris deorsum pellitur. Sed D. Iohannes ait, quòd ventus non coactione seu violento motu moveatur, nec ab accidentali & externo aliquo impulsu agitetur, sed voluntarié & secundum suum placitum sive appetitum: Nam spiritus (ut ait) spirat ubi vult &c: Ista Evangelistica Doctrina, quæ tam immaniter à sententia Aristotelis differt, varijs alijs Biblij sacri testimonijs statuminatur: Nam Psaltes Regius cum Propheta Ieremia dicit: Depromit ventos è Thesauris suis. At alibi probant Scripturæ, terram non esse arcam Dei Thesaurariam: Scribitur enim: Aperiet tibi Iehova Thesaurum optimum coelos, dando pluviam terræ suo tempore &c: Non dicit terram sed coelos: Ita, ut inter hæc duo sit tanta discrepantia, quanta inter noctem & diem. Quare evidens est, quòd coelum sive Catholicum aëris Elementum sit secreta arca Dei, in qua omnia Meteorologica Dei Magnalia aut mirabilia Meteorologica reconduntur & reservantur. Atque hinc alibi: Ianuas coelorum aperuit Deus, pluens mannam &c: Pretereà est res tam difficilis pro mortali lumine, qui spiritu sapientiæ non illuminatur ad arcanum istum Thesaurum Dei inveniendum ac detegendum: Quòd Iehova Iobum etiam ipsum virum justum & Deum timentem, & multò magis vanos istius mundi Philosophos, qui verbum Divinum penitus ignorârunt, indigitans in his verbis alloquitur: Pervenistine in Thesauros nivis & in Thesauris grandinis inspectionem habes? &c: Hinc inde arguendo, quòd, nisi Spiritus ejus ei revelasset Thesaurum suum, impossibile esset, ut eum cognosceret: Atque hanc ob causam Salomon: Corpus in fecum corruptione aggravat animam, ac vix conijcimus ea, quæ in terra sunt; quæ autem in coelis sunt, quis investigavit, nisi tu dederis sapientiam &c: Iam verò Salomon est fassus, se cognovisse vires Elementorum & potestates ventorum & per consequens radicalem ipsorum originem: Nam sapientia, inquit, omnium artifex me docuit sapientia: At spuria Aristotelis Doctrina, ejusque Ethnica & mundana sapientia arguit, ipsum ad sapientiæ Thesaurum, qui est de Deo attigisse nunquam. Sed procedamus ad secundum dubium, quòd est, an juxta intentionem Aristotelis materia venti radicalis sit de terra, & utrum primus ipsius motus sit à Terra sursum. Vir siquidem in Mysterijs naturæ Aristotele longé doctior huic quæstioni sic respondit: Venti viam, ait, ignorat homo, opus ipsius Dei, qua viâ faciat hæc omnia: At Aristoteles fuit homo, imò verò homo Ethnicus, & per consequens eò indirectius potuit de rebus tam abstrusis judicare: Quare Iehova audaciam istiusmodi sapientis mundani deridens, & ipsum quasi pro arrogantia sua reprehendens sic in persona sua dixit. Nostine, ubi sit tua, in quo dividitur, exhalatio, quæ spargit ventum super terram? Inde arguendo, quàm erat impossibile pro viri mundani capacitate talia concipere aut intelligere, nisi per Spiritum Disciplinæ Sanctum doceatur: Sic enim edoctus erat Adam, Salomon & multi alij, ut in libro sapientiæ invenitur: Et tamen Aristoteles, videtur Deo satis impudenter respondere dicendo. Ego viam & ortum venti intelligo: Nam ortus ipsius est de terra sursum mediam usque aëris regionem, à cujus frigore iterum deorsum pellitur, & obveniendo in via descensus sui alijs exhalatonibus successive, ascendentibus compellitur movere lateraliter super faciem terræ: Verum ego hujus rationis impossibilitatem per ea, quæ in posterum immediaté sunt dicenda, ostendam.

Psal. 135. 7.

Ierem. 51. 15.

Deut. 28. 12.

Psal. 71. 29.

Iob. 38. 22.

Sap. 9. 15.

Sap. 7. a. 17.

Eccles. 11. 5.

Iob. 38. 24.

Ad secundam & tertiam hujus clausulæ partes dico, quòd medium, per quòd venti moventur & vehuntur, est longé vastius, & largius, quàm est illud, ei ab Aristotele assignatum: Nam ventus non spirat tantum in infima aëris regione, sed etiam in media atque etiam suprema. Si ergo ventus flet in media aëris regione, tunc quidem Difinitionis seu potiùs descriptionis Aristotelis vigor auferetur: Quippe cujus efficacia in hoc præcipuè est sita, nimirum, quòd talis exhalatio calida & sicca, quæ est materialis venti causa, non permittitur penetrare mediam aëris regionem, sed iterum à frigiditate loci per Antiperistasin aucta, facilé præcipitatur sive reverberatur deorsum: Iam verò si aliquis sit tam in media aëris regione, quàm in infima ventus, tunc ista quidem venti causa abrogabitur procul dubio: Quoniam tunc exhalatio ista non repelletur deorsum in infimam aëris regionem, in qua debet alijs exhalationibus occurrere, ut mediantibus illis lateraliter moveatur & dispergatur super faciem terræ, faciens ventum: Nam exhalatio, quæ facit ventum in media aëris regione non præcipitabitur à frigore, sed semper observatur nubes hinc atque illinc movere, & tonitrua provacare in illa regione: Imò vero oculis humanis quotidié feré manifestatur, quod tam nubes superiores, quæ sunt candidæ & flavæ, & hac de causa lucidiores & subtiliores ratione igneæ ipsarum claritatis,

quàm illæ inferiores, quæ sunt grossiores, & obscuriores à ventis ab aliqua mundi quadra ad ejus oppositum agitentur ac impellantur: Nã nisi venti essent in illa regione præsentes, impossibile foret, ut super ventorũ quasi alas volantes in tali forma sine ulla laterali super terram aspersione moverentur. Nonne etiam observamus, quòd ventus Australis flet ab Australis Orizontis angulo, & alter ventus ab Horizontis Borealis puncto emittitur, ita ut ambo venti hi Dominium habeant uno eodemque tempore in utroque Horizonte? Vnde ut plurimum accidit, ut magnæ & obscuræ nubes à quatuor mundi oppositis moventes, virtute spirituũ dictorum contrariorum, concurrant simul in utriusque Horizontis puncto, atque ita immensum nubium densarum mare ibi congregatur, quod loco tabernaculi magno spiritui, mirabilium & omnium operatori inservit: Vnde fulgura & tonitrua tremenda per concursum naturarum Angelicarum oppositarum sequuntur, qui naturæ ventosæ sunt nuntij & ministri, qui efficiunt vocem Omnipotentis, quod quidem nunquam potuit fieri, nisi venti, unus nimirum adversus alium, juxta voluntatem omnipotentis, cursum more impetuoso in media aëris regione fecissent. Atque hoc etiam totum à sacris scripturis sic confirmatum habemus. Ascendit fumus (ait Textus) è naribus Iehovæ, carbones accensi sunt ab eo, inclinavit cœlos, & descendit & caligo sub pedibus ejus & ascendit super cherubin & volavit seu lapsus est super pennas venti, posuit tenebras in circuitu suo latibulum, cribrans aquas è nubibus cœlorum, præ fulgore in conspectu ejus nubes accensæ sunt, tonabat de cœlo Dominus &c: Ex quo sermone colligimus, quòd non solùm nubes & tonitrua atque fulgura à ministris Dei ventosis moveantur: Sed etiam Divinitas ipsa, quippe quæ nubibus in media aëris regione densis & opacis circumducta, vehitur super aëreum cherubin, & utitur ventosis suis organis in suo motu. Nam Textus habet: Ascendit super cherubin & volavit super alas seu pennas venti. Quibus quilibet sapiens facillimé decernere potest, quòd mundana Peripateticorum sapientia & consequenter Philosophia Peripatetica sit mera stultitia respectu istius, quæ est à Deo: Quatenus ipsa mundo per suadere velit, quòd actores tales essentiales, quales sunt venti Angelici (quorum interna essentia est lucidus Dei Spiritus) sint accidentaliter producti, & quòd violentiã nescio qua externa, ad movendũ excitãtur. Cùm è regione per veræ sapiẽtæ Doctrinã evidenter liquet, quòd ipsi essentialissimo & vivasissimo interno agente sint præditi, & per consequens juxta prædictam D. Iohannis sententiam ex seipsis moventur, quando & ubi volunt. Luce ergo clarius apparet, quòd ventus habeat

2.Reg.22.8.

actum, formam & Principium internum in se, ad cujus motum movetur & vehitur, quò aut quando primus in eo motor voluerit. (Nam Textus ait, ut anteà) Spiritus spirat ubi vult, atque ita interna voluntare est præditus. Quibus videre licet, quàm extravagans & errabunda sit ratio Peripateticorum de hac re, quippe quæ nullam internam aut essentialem in ventis formam admittit, sed ipsos facit res mere accidentales verbi gratia stellæ suo calore attrahunt sibi, hoc est, sursum levant fumosas exhalationes à terra, iste fumus sive exhalatio altum petens, loci frigore pessundatur, & in suo motu ad deorsum, lateraliter ab exhalationibus alijs ascendentibus cogitur. Vos obsecro, qui justi estis & haud ex parte Peripateticorum parci, mihi fideliter ostendatis velim, quodnam illorum externorum accidentum in istiusmodi ventorum procreatione possit pro interno & essentiali illo Princio haberi, quòd voluntatem seu voluntarium motum in ventis procreare, aut ullum actum Angelicum in aëre seu Elemento Catholico producere queat. Nam Textus ait: Spiritus spirat, ubi vult. Nonne testatur Pagina sancta, ventum esse creatum? Ecce, ait, formans montes, creans ventum Deus Exercituum nomen ejus. Si ergo creatus sit, habet procul dubio Principium internum Creaturæ: Nihil enim creare solet Deus ab externis accidentibus. Quare si nulla sit talis voluntas essentialis seu internum & centrale agens in figmento Aristotelis ventoso, aut inveniendum, aut realiter excogitandum, tunc tam absurdus & vanus mundo procul dubio intelligenti videbitur ejus Spiritus, qui talem disciplinam adulterinam publicat, quàm Philosophia Aristotelica, quam ille docet, est falsa & præstigiosa. Nonne erat istius assertionis Aristotelicæ improbabilitas in causa, quòd nonnulli ex præstantioribus ejus discipulis ipsi diffidentes, se penitus à magistri sui de ventis opinione vanam illam existimantes averterunt? Inter quos Iohann. Fregium secunda vice commemoro, virum, inquam, in Philosophia Aristotelis admodum versatum. Hic postquam Meteororum causarum meminisset, animum suum statim in ventorum inquisitione ab Aristotelis opinione declinat: Vnde in verba hæc prorumpit. Quemadmodum tota disputatio de ventis & sicut de alijs Meteoris plena est admirabilium operum Dei, quorum nulla & sufficientes in natura causæ proferri possunt, tamen prodest videre, quousque humana ratio progredi possit. Sacræ quidem literæ dicunt, Deum ventos producere de Thesauris suis, unde veniant, aut quò vadant nescimus. Hæc Fregius: At ego ad huc me Paulò profundius in istam inquisitionem immergam. Aristoteles cum Peripate-

Ioh. 3. 8.

Fregius lib. 25. in causa. Ventor.

pateticis suis discipulis affirmat, quòd ventus ille turbulentus & tempestuosus dictus Ecnephia, atque etiam ipse turbo, sint quidem repentini & subitanei venti, qui violenter è nubibus emittuntur: & tamen admittere non vult; quòd calidæ & siccæ exhalationes possint mediam aëris regionem penetrare ratione frigoris ejusdem: Sed, ut profundius in absurditatis ipsius abyssum descendam: Fatetur quidem, quòd Meteororum ignitorum, ut cometarum & hujusmodi aliorum causa sit calida & sicca exhalatio, quæ est terrestris, crassa, pinguis & unctuosa & ideò apta inflammari & accendi: Iam verò assignat ipse supremam aëris regionem pro loco & sede generationis Meteororum talium, nimirum cometarum, & tamen transitum in mediam aëris regionem videtur negare illis exhalationibus, quæ ventos pariunt, quæ non sunt inflammationi obnoxiæ, & in sua substantia tenues & leves. Anne quisquam adeò mentis inops & effectuum naturalium ignarus esse potest, ut non percipiat, quòd Frigiditas potius resistet & oberit rei inflammabili & de natura ignea actuali, qualis est exhalatio illa quæ efficit cometas, quā rei seu exhalationi, quæ nec est actualiter inflammabilis aut ignea in se, videlicet fumus ille, qui dicitur esse ventorum origo. Iterum apparet ex descriptione cometarum, quòd materialis ipsorum existentia est gravior, magis terrestris, grossa & compacta, quàm est illa ventorum, atque ob hanc rationem est minus apta ad ascendendum & penetrandum: Quatenus res graves ex propria sua inclinatione tendunt deorsum, quàm illa ventorum; ut pote quæ est magis levis & subtilis, & consequenter apta, ut sursum tendat. Quare esset impossibile, ut grossiores fumi, qui facerent cometas, ascenderent & mediæ regionis aëris diaphragma penetrarent; imò quidem in tertiam seu superiorem regionem se exaltarent, tam bene ratione caloris sui inflammabilis, quàm substantiæ grossitiei & ponderositatis: Cùm è regione tenuiores & non accendibiles in suo ad superiora transitu à media aëris regione impediantur. Quare evidens est, quàm infirma sit ista & frivola & nulla probabilitate stipata Aristotelis in descriptione prædicta assertio.

Sed venio ad tertium ejus descriptionis membri examinationem, tametsi aliquid in præcedenti inquisitione de eo dixerim, tamen conveniens erit, ut existimo, verba de isto ampliora facere, quoniam multum ad mundanæ hujusce sapientiæ, stultitiæ & erroris detectionem confert. In isto igitur membro tria ad venti generationem agentia describit, quæ omnia facit accidentia: Ac siquis diceret, quòd venti non moveantur ab interno & essentiali aliquo Principio, sed potius ab externis accidentibus, nimirum calore solis & Astrorum & frigore mediæ aëris regionis, atque etiam luctatio exhalationum invicem in descensu & ascensu occurrentium, per ista (ait) exhalatio movetur lateraliter, & ita ventus procreatur. Quare verbis expressis (nullâ de interno aliquo Principio mentione facta) concludit venti generationem non essentialiter sed contingenter & modo externo seu superficiali fieri: Quàm aureum & coruscans est hoc mendacium, haud equidem antiquorum Poëtarum figmentis dissimile: Assertio, inquam, quæ primo intuitu videtur pulchra: Sed in veritate est quasi umbra seu inane quid & substantia reali destituta: Nam istiusmodi asseveratione videtur ventum nihil aliud facere, nisi quid per accidens, cùm è contrario ab ore veritatis hoc plunè contradicitur, ut pote, quòd ventum primordialiter à Divino Dei Spiritu sive halitu provenire testatur: Imò verò ab ipso dicitur Angelus, qui dilatatur & ubique emittitur ad voluntatem ipsius obeundam, qui eum animavit & inspiravit vitâ: Hinc syriacus: In voluntate ipsius spirat Notus. Et David: Qui facis Angelos ventos, hoc est, qui animat eos essentialiter per Spiritum suum, eosque quasi nuntios emittit ad faciendum placitum suum. Hinc ergo idem Propheta ibidem: Angeli Dei efficiunt verbum. Et Propheta Baruch: Ventus facit mandatum Dei. Et alibi: Ventus procellosus, efficiens verbum Dei. Et tres servi in fornace ignea, & venti, benedicite Domino & exaltate eum super omnia in perpetuùm! Quid respondent Christiani nostri Peripatetici ad ista? Quid? Anne putant, quòd, si venti essent res accidentales & tam superficialis momenti, ac ipsorum Magister eos in spuria sua Philosophia publicavit, quòd Deus ipsos ad verbum suum efficiendum emitteret, aut si interno & essentiali principio essent destituti: Anne Domini & creatoris sui laudes mundo ebuccinare aut ipsi benedicere potuissent? Aut juxta voluntatem ad mandatum ipsius, qui eos emittit, perficiendum moverent? Minimè profectò: Verùm hoc etiam expressis sacræ Paginæ locis sic confirmamus, probando, quòd internus in ventis motor sit inspiratio Omnipotentis. In spiritu furoris tui congregatæ sunt aquæ, à flatu narium tuarum coacervatæ sunt aquæ, flavisti vento tuo, & operuit eos mare: Et Iob: Flante Deo concrescit gelu. Et Psaltes Regius: Deus emittens verbum ejus liquefacit gelu. Et Psaltes Regius: Deus emittens verbum ejus lique facit nives, & glaciem; Simul ac efflat ventum suum, effluunt aquæ. Præterea quòd venti sunt Divinitus animati & vita perfecta, imo vero & intelligentiâ Divinâ præditi, evidenter liquet per Angelos 4. qui sunt præsides super quatuor ventos. Teste Apocalypsi. Et per Spi-

Ecclef.43.17.
Psal. 103.4.
Baruch.5.6.
Psal.148.8.
Exod. 15. 8. 10.
Iob.
Psalm 147.4.
Apoc. 7. 1.
Ezekiel. 37.

spiritum istum Vniversalem, quem Propheta Ezekiel ex mandato Domini vocavit à ventis terræ, ut interfectos inspiraret. Et per spiritum Sapientiæ Divinum, qui aptat pondus ventis: Et per Cherubin, qui est Angelus aëreus, ut Seraphin igneus, super quem Iehova descendens à cœlis ascendebat, & tunc lapsus est super pennas venti: Hinc inde arguendo, quòd ventus moveret & animaretur ab Angelo illo Cherubin, qui est Spiritus essentialissimus & naturæ aëris: Quare Deus insidens super Cherubin, aër, per animationem dicti Angeli factus est ventus: Vnde liquet, quòd venti externum sit aër; internum verò natura Angelica. Et tamen non obstantibus istis princeps ille Philosophorum Ethnicus non erubescit dicere, quòd ventus sit res mere adventitia, & quòd motum & actum suum habeat ab exprimis principijs, & non ab interno & centrali illo agente, qui est actor & operator in omnibus, & consequenter non potuit spirare, ubi vult, nec audire & intelligere vocem Domini per Prophetam, quando vocatus erat à quatuor ventis, nisi essentialiter à Spiritu Angelico esset inspiratus. Ipse secundum imaginationis suæ figmentum narrat, quòd existentia venti esset ex terra, exhalatio à terra vi Solis & stellarum extracta: quando é regione Scripturæ dicunt, quòd Spiritus, qui animat ventos, sit omni re mobilior & vivacior, dicuntque: Deum eduxisse ipsos ex Thesauro suo: Nam in hoc tam Propheta Ieremias, quam David consentiunt: Sed in isto definitionis suæ membro concludere videtur, quòd lateralis ventorum motus efficiatur ratione resistentiæ illius, quæ fit ex contrario exhalationum concursu. Inane & exile profectò Philosophi tam potentis argumentum, ac si motio illa ventosa, quæ constanter spirat à Septentrionali versus Meridiem, possit per manere tam certa, constans & directa in suo actu, si agente tam incerto & variabili conduceretur, qualis est conflictus seu contentio duarum exhalationum, nimirum unius ascendentis & alterius descendentis. Dicatis, velim (Peripatetici mei acutissimi) quæ nam é terra exsurgeret exhalatio, aut quis conflictus esset inter exhalationem ascendentem & descendentem in illa Spiritus emissione, quæ eveniebat, dicente Prophetâ: à quatuor ventis veni Spiritus? Videntur mihi assèclæ sive discipuli Aristotelis Christiani in hujus dubij resolutione plané muti & linguis, quibus ratione respondeant, destituti: At si responderent, hunc ventum sive Spiritum fuisse miraculosum & non naturalem; hisce ego replico, me nullam aliam causam essentialiter efficientem in natura & extra naturam, præter unicam solam agnoscere: Atque ideò in meteororum in communi mundi natura productione, dicitur, quòd Deus flet à Septentrione: Et, quòd ipse Spiritu suo producit nives & glaciem: & quod ipse voce suâ tonat de cælis: & quòd dante eo vocem, multiplicantur aquæ & fulgura in pluviam facit: & quòd, liquefacit densas nubes in pluviam: Et quod mittit fulgura à suo Throno: & carbones igneos ab ore ejus, & quod facit densas nubes tugurium ejus: Et quod venit ab Austro in tonitru: Et quod vox Iehovæ faciat Cedros libani se inclinare, & hœdos more abortivo parturire: & quòd ipse sit ignis consumens: & quòd nemo possit resistere frigori Dei: atque sic in infinitis alijs tam in novo, quàm in veteri Testamento. Et, ut possimus unico Textu concludere, Deus est ille solus, qui operatur omnia in omnibus, & qui vivificat omnia &c: Sed Philosophi nostri Peripatetici distinctione sua scholari videntur respondere, quòd sit natura illa infinita, causa efficiens principalis, sed variæ sunt causæ secundariæ & subalternæ, quæ per se operantur.

Quibus ego (ut in præcedentibus) quòd veritas est in sua essentia simplex & per consequens essentiæ & actus duplicitatem odio habet. Quare opus est, ut veri Christiani ipsam unitate & simplicitate intellectus imitentur: Quod quidem efficere nequeant, nisi mentes suas ab astuta Philosophiæ vanæque fallaciæ multiplicitate distrahant, de qua D. Paulus nos jubet cavere, quoniam in multitudine infinitæ delitescunt errores: Sed in unitate consistit unica illa veritas, quæ est sapientia vera. Cur ergo cogitationes hominum à simplici scripturarum sensu per multiplicitatem distinctionum diverteremus, quæ illum, instar nasi ceræ mille vijs torquere videntur? Scripturæ dicunt: Ex eo, per eum, & in eo sunt omnia: Et, quòd spiritus disciplinæ sanctus implet orbem: Et quòd incorruptibilis Dei Spiritus inest omnibus: Et, quòd Christus impleat omnia: Et, quòd ipse vivificet omnia: Et quòd operetur omnia in omnibus: & quòd dat vitam, inspirationem & omnia, &, quòd omnia sunt à Patre & omnia per Filium suum Iesum Christum: Et, quòd omnia sunt in Christo & per Christum tam visibilia, quam invisibilia, & ipse in omnibus. Et quòd portat & sustentat omnia virtute Verbi: Et quòd Deus sit Pater omnium, qui est super omnia & in omnibus. Atque infinitas alias scripturarum authoritates proferre possumus, quæ omnes confirmant, essentiam Divinam esse omnia in omnibus, omniaque universaliter operari sine exceptione. Et tamē Peripate-

Iob. — 2. Reg. 22. 8. — Ezekiel. 3. 7. — Ierem. 51. 16. — Rom. 11. — Sap. 1. — Sap. 12. 1. — Ephes. 4. — 1. Timoth. 6. — 1. Cor. 12. — Act. 17. — 1. Cor. 8. — Colos. 1. — Heb. 1. — Ephes. 4.

Peripatetici nobis persuadebunt, quòd creaturæ actus ita dividatur ab actu Dei, ut per se, mediante virtute activâ ijs à Deo assignatâ, agere queant; quam nihilominus virtutem negant ullum jam cum Deo habere commercium: Quæ quidem illorum asseveratio si esset vera, immanis exinde sequeretur absurditas: Nam sequeretur, quòd essentia Divina esset divisibilis, quòd Axioma Theologiæ veræ permittet nunquam, ut pote quæ concludit.

Trinitatem Sanctam esse individuam; &, per consequens actus ille, quem creator à Deo accepit non dividitur à datore, neque opus est, ut dividatur, quoniam virtutis illius formalis distributor est respectu illius doni semper cum creatura & in creatura præsens, & à dono illo vitæ haud separabilis; & per consequens operatur omnia in omnibus immediatè, & ob illam causam dicitur à divino Hermete esse centrum cujuslibet rei, cujus circumferentia est nullibi: Quare evidens est, quod sit in omni re, sed non ut pars alicujus, sed quatenus est partium omnium compositor & ipsarum director.

Quare sufficiat velim Peripateticis, quod creaturæ sint causæ organicæ, in quibus Spiritus Dei Catholicus agit secundum varietatem proprietatum ipsius, quæ voluntati ejus sunt annexæ. Quocirca evidens est, quòd ipse operetur in eis & per eas, idque immediatè & absolutè: Atque in hoc sensu erat, quòd Apostolus dixerit: Deus operatur omnia in omnibus: Non dico creatura operatur per se, sed Deus in ea & per eam quasi ejus organum agit. Verùm totum hoc expressius declarat Propheta in istis: Væ Assur,
Esa.10.5. virga furoris mei & baculus ipse est, in ma-
7. nu ejus indignatio mea: Ipse autem non
13. sic arbitrabitur, & cor ejus non ita ex-
15. istimabit: Dixit enim: In fortitudine manus meæ feci & in sapientia mea intellexi & abstuli terminos populorum &c: Nunquid gloriabitur securis contra eum, qui secat eâ? Aut exaltabitur serra contra eum à quo trahitur? Quomodò elevetur virga contra elevantem se, & exaltetur baculus, qui utique lignum est? &c: Quibus innuere videtur Propheta, quòd, cum esset voluntas Dei movere & agitare regem Assyriæ adversus Iudæos, in qua actione Rex ille non esset, nisi creatura seu organum, in quo Spiritus Dei ad voluntatem suam complendam movebatur, ipse nihil per se, sed omnia virtute Divina ad exitum secundum velle Domini produxit: Peracto tamen negocio, Rex ille, qui non erat, nisi mera causa organica seu instrumentalis sibi gloriam & sapientiam & potestatem actionis illius Deo soli in eo actori appertinentem insipienter arrogando, minus à Deo percipit, ac in illis verbis reprehenditur, Num gloriatur securis contra eum, qui secat &c? Ac si dixisset:

An gloriabitur organum contra ipsum, qui agit in eo, aut dicet; ego feci hoc, cùm sit internum & reale agens, ad cujus motum rapitur & movetur, quando & ubi placuerit motori &c: Inquit etiam Ieremias: Suscitavit Dominus spiritum regum Medorum contra Babylonem. Quo arguit, reges Medorum non fuisse actores, sed organa per quæ Deus egit ad ultionem. Sed ad rem revertamur. Quàm surda, imò quidem etiam absurda fuisset illa Salomonis invocatio, si essentia & vita ventorum non fuisset alia, quàm illa ab Aristotele publicatá.

Evigila, inquit, Aquilo, & veni auster ac perfla hortum meum. Denique si venti fuissent more Aristotelis procreati: Vnde oritur, quòd quilibet ventus varia induatur proprietate essentiali; quippe quorum unus est calidus & humidus: Alter frigidus & siccus; tertius calidus & siccus; & quartus frigidus & humidus. Impossibile erat, quòd tales inter ventos differentiæ reperirentur, si omnes venti ratione unica informarentur & crearentur, hoc est, si ortum suum à motu allaterali coacto haberent. Porro sic hoc esset verum, tunc idem ventus modò latere dextro, modò sinistro ac in conclusione inconstanter flare, quod quidem esse falsum testatur experientia. Venio jam ad membri Peripateticæ descriptionis ultimi inquisitionem, quod ad causam finalem productionis seu generationis ventorum spectat. Opinio Aristotelis est, quòd natura istiusmodi ventilationem produxerit ratione purgationis, purificationis ac præservationis aëris. Verùm nos experientiâ docemur, quòd ista ipsius assertio non sit vera: Quoniam nos cum Galeno & Hippocrate observamus, quod venti Australes sunt contagiosi & pestiferi, quatenus aërem reddunt densum, putridum ac corruptum suo calore maligno & humiditate laxa & spongiosa. Hoc etiam à Textu sancto confirmatur: Ne timete, ait David, à lue seu peste, vel dæmonio vastante in me- Psalm 19.
ridie. Et Abakuk: Deo à Meridie veni- Abakuk, 3.
ente præcessit vel anteivit eum pestis atque Anthrax ad pedes ipsius. Imò quidem omnes venti in genere, atque etiam alia cœli meteora à creatore tam ad flagellum & pœnam, quam ad præservationem & sanitatem creaturarum ordinantur, uti ex plurimus scripturarum locis declaratur. Quare sequitur, quòd Aristoteles toto cœlo in judicio suo de ventis erraverit.

Ex prædictis ergo concludere possumus, quòd definitio sive descriptio Philosophi hujus Peripatetici, quem Christiani tanta veneratione sequuntur, est omnino erronea ac insufficiens: Quoniam venti sunt creaturæ magis essentiales & eminentes, atque divinitate pleniores, quàm aut Aristoteles aut aliquis ipsius pedissequa intellexit unquam, ut pote quæ non sunt res interno lumine & essentia destitutæ, & consequenter, non ab externis agentibus accidentalibus mediante fumosa existentia é terra scaturiente conflatæ. Sed ut Zacharias nos docet, sunt creatæ ac animatæ per Spiritum Angelicum, & stant coram Domino totius terræ & absconduntur in potestate & Thesauro sui Domini, ex quo ipse eos pro placito suo vocat ad mandata sua in cœlo & in terra atque in mari perficienda, sive sint ad vindictam & punitionem, sive ad misericordiam & benignitatem creaturis præbendam, ut infra dicetur latius.

CAPVT. III.

Vera ventorum definitio sive descriptio varieformiter, secundum Scripturæ sacræ sensum atque intentionem hoc in capite exprimitur.

IAm verò (ut mihi videtur) factionem seu sectam Peripateticorum adversus me murmurantem & ita replicantem audio. Si (inquiunt) dicta Aristotelis definitio non sit bona; uti ex tuis rationibus polliceri videris, assigna, si possis, meliorem. Dicas ergo magis essentialiter velimus, quid nam revera rei sit ventus, vel quomodo rectè eum secundum Paginæ sacræ doctrinam describere queas. Hisce respondeo, illud posse multis modis sub una eademque nihilominus essentia præstari: Et in loco priori ipsum haud impertinenter possumus in hunc modum describere:

Ventus est Spiritus aëreus, mediocris consistentiæ, inspiratione seu Spiritu Iehovæ animatus, quem de promit é Thesauris suis, eumque ad voluntatem suam sive sit per viam maledictionis vel vindictæ, sive benedictionis & misericordiæ exsequendam emittit.

Quælibet hujus definitionis particula ex convenientibus sacræ scripturæ locis probatur: Et primùm, quòd venti externum sit aër mediocris consistentiæ, in eo manifestatur, quòd vocabula aër, ventus & spiritus in multis sacrarum literarum locis per unum idemque vocabulum Hebraicum Ruach exprimuntur. Secundò, quòd interna & centralis anima seu actus ipsius sit Spiritus divinus, seu inspiratio Omnipotentis, facillimé ex locis anteà citatis indicatur. A flatu narium tuarum (inquit Moyses) coacervatæ sunt aquæ, flavisti vento tuo & operuit eos mare. Et Iob: glaciem Deus fortis edit flatu suo: flante Deo concrescit gelu &c: ac si dixisset, Deus inspiravit aërem suo spiritu, ita ut nulla appareat inter Angelicam creaturam, & aërem divinitus inspiratum discrepantia: Nam aër dicitur externum & manifestum Angeli tam boni, quàm mali, animatus à Deo ad faciendum placitum suum, sive sit in puniendo, sive ad benignitatem & clementiam ipsius manifestandam: Vnde patet, quòd ejus internum est immediata inspiratio Dei: atque propter hanc causam (ut anteà est dictum) Angeli à D. Dionysio Algamatha, id est, specula clarissima dicuntur, quæ lumen Dei recipiunt: Nonne etiam expressè à Psalte regio dicitur, quòd Angelos suos fecerit ventos? Vbi per Angelos intelliguntur emissiones ejus à suo Throno: Atque istæ cum sint aëre incorporatæ, dicuntur naturæ Angelicæ. Atque iterum Iehova dixit de Angelo, quem misit coram Israëlitis in itinere suo per desertum. Noli exacerbare eum, nam non feret defectiones vestras, quoniam nomen meum est in eo &c: ac si dixisset, Lucida verbi mei impressio est in ipso: Nam filius Syrach dixit, quòd sapientia præiret Israelitis in columna nubis die ad præservandum eos à magno calore: Ob istam ergo rationem idem Angelus vocatur in multis dicti libri locis Iehova, respectu actus sui interni increati, & quandoque Angelus respectu suæ in compositione alteritatis, nimirum, quatenus conflatur ex duobus, ut erat creatura. Quare, ut Deus est Identitas, videlicet, ut ipse componatur ex uniformi inspiratione Dei atque humida & aërea natura mundi, hoc est, à creato spiritu, seu aëre creato: quod fecit Davidem (ut supra) asseverare, quòd fecerit Angelos ventos & ministros suos ignem urentem. Nonne etiam ponit Propheta ventos in numero Angelorum, cùm dicit, quòd quatuor venti cœli egrediantur & stent coram dominatore omnis terræ?

Exodi. 15. 8. Iob. Exod. 23. 20. Ecclesi. 9. Zach. 6. 5.

Pro proxima hujus definitionis clausula, quæ est, quód Deus vocat ventos suos Angelicos, ex Thesauro suo ad voluntatem suam complendam, hanc habemus testimonijs Prophetarum, Davidis & Ieremiæ confirmatam: Deus (inquiunt) producit ventum de Thesauris suis.

Psal. 134. 8. Ierem. 51. 16. 10. 3.

Denique, quod ad ventorum usum seu causam finalem attinet: causa finalis, cur venti essent creati & emissi, luculenter a scripto sacro sparsim explicatur: Venti (inquit Textus unus) faciunt mandata Dei. Et alius: Spiritus procellarum facit Dei verbum. Et alibi: Angeli Dei validissimi robore

Baruch. 5.60. Psal. 148.8. Psal. 102.20. Psal. 103.4. Iob. 38.35.
robore efficientes verbum & facientes placitum ejus. Iterum : qui facis Angelos ventos & ministros tuos ignem urentem. Et Iob : Fulgura nunquid mittit, & ibunt, & revertentia tibi dicent, adsumus? Vbi per fulgura intelligit Angelos, qui revelant sua occulta : Vnde anteà dicti sunt ignes urentes ; & in hoc etiam respectu Deus, qui est istorum omnium operator, dicitur ignis consumens. Porro etiam alibi agnoscit, quòd ventus, glacies, turbo, pruina, nubes & fulgura sint ministri ad placitum ejus in quocunque negocio præstandum paratissimi: Sic ventum emisit Deus super terram, ut aquæ diminuerentur & cataractæ cœli clauderentur. Et ventus egrediens à Domino detulit coturnices. Et ventus Aquilo expiratur, ad dissipandas pluvias. Et venti Aquilonis frigidi afflatu fit glacies instar cristalli : Et Dominus fecit ventum flare ab Oriente ad auferendas locustas à terra. Et Dominus, flante vento urente tota nocte, vertit mare in siccum, divisaque est aqua &c: Denique in definitione seu descriptione præcedenti explicui in primis, quæ nam esset causa venti materialis, nimirum aërea substantia existentiæ mediocris: Deinde expressi, quòd forma purissima & essentialis in eo actus esset inspiratio seu spiraculum Omnipotentis, qui suâ in Cherubinico Angelo præsentiâ animat, agitat & movet aërem materialem : Tertiò, quòd locus, in quo venti reservantur, quousque Creatori placeat ipsos usui alicui applicare, esset cœlum seu aër, qui est arca ejus Thesauraria, in qua Magnalia ipsius reconduntur : ac in ultimo loco, quòd usus eorum sit ad voluntatem ipsius, qui creavit illos, complendam ; idque vel in aëreo suo statu, in quo non cernuntur, vel in ignea seu interna sua conditione, in qua oculis in forma fulguris apparent; ut ex præcedenti Psaltis Textu manifestè explicatur.

Gen. 8.1.2. Num. 11.31. Prover. 25.23 Exod. 10 9. Exod. 14. 21.

Propter istas ergo rationes, & dictis testimonijs stipatus, has sequentes ventorum definitiones haud incongruè composui.

Ventus est invisibilis aër, à Divino Spiritu seu Verbo Iehovæ, animatus & vivificatus, atque ad voluntatem ejus, tam in cœlo desuper, quàm in terra & aquis subter efficiendam emissus.

Vel sic.

Ventus est quidam Spiritus Angelicus, aut subtilis aër, qui igneo Spiritu Iehovæ inspiratur atque animatur, apparens quandoque visibiliter in forma fulguris vel coruscationis, & quandoque invisibiliter & occultè : nimirum, quando auditur & non videtur, qui ab aliquo terræ angulo ad mandata emissoris, sive sint in proprietate positiva & benigna, sive privativa & destructiva facienda remittitur.

Vel sic.

Ventus est invisibilis & occultus Spiritus animâ igneâ à Deo more Angelico inspiratâ indutus, qui huc atque illuc alis invisibilibus ad placitum Creatoris complendum vehitur atque agitatur.

Nam dicitur : Iehova ascendit super Cherubin, & volavit super pennas seu alas venti : Iam verò Cherubin est Angelus seu spiritus aëreus, ut Seruphin est ignens spiritus seu intelligentia, ut anteà.

Vel in forma ista.

Ventus est creatura quædam Angelica ex aëre secundum ejus existentiam & luce essentiali seu formali agitante ei à Iehova inspirata & producta, quam è Thesauris suis, vel ad mortalium flagellum & pœnam vel consolationem & benevolentiam emittit.

Vel sic.

Ventus est Spiritus quidam Angelicus aëre indutus, qui invisibiliter ac occulte huc atque illuc, juxta voluntatem ejus qui eum creavit, movetur, cujus vox seu strepitus licet audiatur, tamen locus, à quo venit & ad quem tendit à mortalibus ignoratur.

Spiritus (dicit D. Iohannes) ubi vult, spirat, & vox ejus auribus percipitur : Vnde autem veniat, aut quò tendat, ignorant mortales. Et alibi Sapiens, ignorat homo opus ipsius Dei, qua via faciat hæc omnia. Ioh. 3.8.

Vel isto modo magis succinctè, idque juxta sententiam Salvatoris nostri.

Ventus est spiritus, qui spirat ubi vult, & vocem ejus audit homo, sed nescit unde veniat & quo vadat. Eccles. 11.5.

Ac si dixisset. Est spiritus à Deo creatus, interno principio seu voluntate præditus.

Vel sic secundum verba Davidis antea citata.

Venti sunt Angeli Domini, validi in potestate, qui efficiunt verbum Dei & auscultant voci ejus, ministri ejus, facientes placitum ejus.

Qui facis Angelos tuos ventos seu Spiritus, &c: & Angeli Dei validissimi robore efficientes Verbum ejus, auscultantes voci ejus, ministri ejus, facientes placitum ejus. Psal. 103.4. Psal. 102.20.

Hisce ergo videre licet, quàm Ethnicorum Philosophia, quæ bases suas habet super sapientiam hujus mundi, sit huic veræ Philosophiæ, & sapientiæ, quæ oritur & extrahitur à fonte sacro, opposita. Vnde etiam Sapientibus apparere potest, quàm sit impossibile Christiano Philosopho, qui firmiter documentis Aristotelis adhæret, radicaliter in vera fide Catholica versari: Non possumus (ait Salvator mundi) duobus inservire magistris : & propter hanc rationem Apostolus, ut antea, nos monet, ut Philosophiam & vanam fallaciam evitemus, quæ fundatur super traditiones hominum & Elementa mundi, & non supra Christum, in quo est omnis plenitudo Divinitatis corporaliter, qui est caput Dominationum & Potestatum, & consequen-

ter vita & animator omnium Spirituum ſeu ventorum Angelicorum. Quare concludere fas eſt, quòd falſa iſta Ariſtotelis Philoſophia ſit præcipuum Diaboli organum ad diſtrahendum mentes mundanorum à vera cognitione Dei, utpote, quæ partim aſtutijs ſuis Sophiſticis, partimque alijs deluſionibus & vanis tentationibus omni via tentat intentiones Chriſtianorum bonas à vera & ſyncera illa ſympathia & ſymphonia, quæ debet eſſe inter Deum & creaturas ejus, diſtrahere, ut eos ad falſam ſuam doctrinam & Harmoniam Antipatheticam alliciat: Nam ex præcedentibus ſat liquidò declaratur, & per ea, quæ ſequuntur luculentius adhuc indicabitur, quod mundana iſta ſapientia ſeu Philoſophia ſit omnino Sapientiæ veræ, quæ à Deo, Patre luminis (ut D.Iacobus habet) deſcendit, contradictoria & oppoſita: Quare ipſam in hoc reſpectu vocat terrenam, animalem & Diabolicam: Atque propter iſtam rationem à Chriſtianis prudentiâ præditis, minimé eſt fervore tam ardenti & devotione tam ſuperſtitioſa inſectanda ſive inſiſtenda. Cùm ſit cauſa præcipua, quòd homines etiam iſtius noſtræ ætatis (utcunque radij Divini participes) ſuæ originis excelſæ, generiſve Divini immemores (utpote ignorantia privativa obvelati) non modò tam rudes & artibus ſcientiſque veris tam ignari deveniant, ſed etiam in Theoſophiæ rudimentis tam manci & exiles redduntur, ut Deum in operibus ſuis non intelligant, aut opificem unicum per ſua opera (uti bonis Chriſtianis convenit) diſcernant; & per conſequens in creaturarum Dei myſterijs verſari neſciunt, quarum lapis Angularis eſt ſplendor & actor lucidus Omnipotentis & omnia creantis Verbi Dei: Vnde à Salomone proclamatur, iſtiuſmodi homines eſſe vanos; & a S. Apoſtolo minas audiunt maledictionibus. Verùm ego majorem iſtius noſtri de ventis diſcurſus portionem demonſtratione oculari in capite ſequenti indicare aggrediar: ſemperque me in iſta mea demonſtratione ad inſtrumenti noſtri experimentalis uſum & obſervationem conſtringam. Sap.13.1. Rom.1.

CAPVT. IV.

Hîc author originis ventorum Meridionalium annualium rationem, Demonſtratione quadam oculari docet.

VErùm enim verò, quoniam præcedens hæc noſtra relatio Peripateticis nonnullis Chriſtianis minimé fidem ei aſcribentibus, vel rem non eſſe ita intelligendam, ac in ſcripturis loquantur exiſtimantibus, videatur fabuloſa & erronea (nam quoſdam (ſat ſcio) eſſe hujuſce conditionis homines, ubique gentium verſantes) Exiſtimo fore neceſſarium, ea omnia, vel ſaltem majorem ipſorum partem, quæ à me de ventis ſunt dicta vobis oculari quadam demonſtratione ex Inſtrumento ſeu Speculo meo experimentali collecta, indicare: in quam priuſquam me conferam, moneo lectorem, ut cum diligentia & attentione eorum, quæ anteà ſunt dicta, recordetur, & breve Procemij hujuſce ſequentis ſubjectum animadvertet.

Debemus ſedulò recordari & conſiderare, quòd Lux Catholica informans, quam Spiritus Elohim, qui ferebatur ſuper aquas, ijs impertivit (nam Auguſtinus agnoſcit, quòd iſte Spiritus igneum aquis vigorem impertiverit) Lux, inquam, iſta à vivifico Dei Spiritu emanans, poſtquam informaſſet, illuminaſſet & animaſſet Catholicam mundi materiam, omni omnium Patrum Theologiæ conſenſu die creationis quarta in corpus ſolare erat contracta: Atque ob iſtam rationem haud impropriè dixit Sapiens, quòd gloriæ Domini plenum eſt opus Solis omnia illuſtrantis. In hoc ideò ſenſu intelligi poteſt hoc Davidis: Deus induitur lumine quaſi veſtimento. Et alibi: Deus poſuit Tabernaculum ſuum in Sole: Quo patet, quòd eſſet voluntas Creatoris omnium, quòd vas iſtud Solare abundare ſuo vitæ Spiritu, qui ex ipſius centro Harmoniam vitæ per perfectiſſimam conſonantiam Diapaſon emittit, ut mundum tam ſuperiorem, quam inferiorem ſecundum annualem cœlorum curſum atque temporalem rerum diſpoſitionem gubernaret, vivificaret, elementumque & Elementata inferius varieformiter per organa ventoſa juxta voluntatem Spiritus eum inſpirantis tam per modum generationis, quam corruptionis alterat: Nam venti agente Sole radicitus aërem mutant, animant & inſpirant, ut ipſi ibidem Angeli ventoſi à Sole ſeu potiùs à ſpiritu Catholico Domini in Sole animantur, illuminantur atque informantur: Vnde (ut dictum eſt) Titanis & auroræ filij haud injuriâ dicuntur: Hinc Syriachus: Sol eſt gloriæ Domini, hoc eſt virtutis & eſſentiæ divinæ plenus. Iam verò, quod ſpiritus iſte ſeu virtus in Sole divina, gubernet aërem, eumque Spiritu Angelico ſeu principio eſſentiali interno animat ac movere facit ſecundum motum motoris, ex iſtis Salomonis verbis docemur. Sol luſtrans univerſa in circuitu, pergit ſpiritus & in circulos ſuos revertitur; vel, ut Fr: Vatabl: interpretatur. Subinde circumeundo pergit ventus, & ad circuitus ſuos revertitur ventus: Inde arguendo, quod aër animatus à ſpiritu Solari, venti nomen ſibi acquirit & ſe habet,

Eccleſ.42. Pſal.104.2. Pſal.18.6. Eccleſ.1.6.

se habet, ut Angelica creatura, quippe cujus externum est aër; internum verò Spiritus solis centralis seu igneus, à quo habet suam mobilitatem & aptitudinem ad motum gratia suæ attenuationis: Nec tamen intelligatis velim, me universum Dei Spiritum in sole includi existimare, sed uti in scripturis dictum est, Christum fuisse repletum & locupletem Spiritu Dei; ita quidem Deus impertivit Tabernaculo suo solari Spiritus sui illuminantis, generantis, vivificantis atque etiam corrumpentis abundantiam, & nihilominus rei cuilibet alij in mundo essentialiter adest Spiritus ille, sed non in una eodemque proprietatis & essentiæ proportione: Nam juxta communem mundi cursum, quem ordinavit ad disponendam atque regulandam temperiem partium anni, ubi sol, seu Tabernaculum istud Dei remotiùs distat, ibi potentia Divina, sive frigidus & privativus Spiritus Dei plus minusve operatur. Exempli gratiâ, quando sol abest à nostro Hæmisphærio, nimirum, cùm est sub terra, tenebræ, frigus, stupiditas & spissitudo aëris adesse observantur: Porro etiam sole ultra Æquinoctialem lineam versus Tropicum Capricorni se habente, frigiditas, pruina, nix, glacies, nubes densæ, dierumque brevitas nobis Europæis se offerunt, atque etiam venti Meridionales nobis sunt frequentes: Nam tunc temporis privativa Dei proprietas in mundo septentrionali regnare gestit: Vnde herbæ, plantæ & arbores apparent nudæ & vita quasi destitutæ, quoniam Spiritus & humores congelantur & ferè mortuæ videntur. Similiter & terra sua viriditate consueta, est destituta ac instar sterilis ac desolatæ viduæ incipit quasi gemiscere ac lugere: At verò è regione, tam citò, quàm Regius solis imperator huic nostro hæmisphærio appropinquat, incipitque per ferrugineas & igneas Arietis januas in Hæmisphærium septentrionale penetrare (quod quidem verno tempore accidere solet) tunc creaturæ illæ semimortuæ & frigore Boreali congelatæ reviviscere, dies gradatim angescere incipiunt, frigoris inclementia gratâ caloris præsentiâ magis magisque indies diminuitur, Spiritus & humores in vegetabilibus frigore fixati ac congelati, liquescunt & mobiles ac fluidi jam redduntur. Iamque aves gaudia sua cantilenis suavibus ebuccinant, aërque stupidus ac humidus paulatim reficitur, ac alis levibus volatuque celeri regionem Meridionalem propter rationes inferius allegatas visitare gestit. Et tamen non obstante actuosissimi & lucidissimi Spiritus in Sole absentia, non sequitur, quin, quòd unus & idem spiritus, ut pote, qui implet omnia, possit proprietatem suam privativam alterare, quando & ubi voluerit: Nam videmus plærunque contra communem & usualem anni constitutionem, quòd mediante eo tonitrua, fulgura & cætera meteora ignita, atque etiam venti magis activi, nempe Orientalis & Meridionalis tempore, atque etiam in statu aëris quandoque frigidissimo generentur: Quæ omnia perficiuntur ab eo, qui in sole posuit Tabernaculum secundum placitum suum, cujus est operari omnia in omnibus, quomodò, aut quibus organis, atque etiam quando & ubi placuerit: His ergo bene prius ponderatis, in statum Demonstrationis meæ jam descendam.

Demonstratio seu probatio, qua docemur, quomodo venti annuales moveantur seu generentur, partim per vivificum, positivum sive actualem illum Spiritum, qui abundanter regnat in sole; & partim in privativo & potentiali ejusdem actu seu proprietate circa polos mundi operantis.

Ego in præcedentibus dixi, quòd totus divinæ actionis in humida mundi inferioris natura effectus in congelatione & Rarefactione consisteret, & quòd earum proprietatum prior communiter à privativo & Boreali Spiritus Dei actu procedebat, qui per frigiditatem operatur, & posterior operatione positiva agit, quæ à calore gubernatur: Iam verò ut istæ duæ Dominium sibi in aëre seu Elemento Catholico, vel ratione præsentiæ vel absentiæ solis acquirunt: Ita quidem aër universalis est vel frigidior, spissior, opacior & segnior, quando sol est remotior ab eo: Atque iterum, quò ipse est Propinquior, eò calidior, subtilior, clarior, transparentior, agilior & magis mobilis redditur aër: Observa ergo ex his proprietates aëris in vitro seu Instrumento nostro Experimentali inclusi; & memento, quòd non sit, nisi unus & idem Spiritus in Essentia, qui operatur tàm privativè, quàm positivè in aëre tam incluso, quàm excluso: Erat enim unus & idem Spiritus, qui per Prophetam à quatuor ventis, nimirum à quarta Boreali & Australi invocabatur &c: Quare certum est, quòd sit iste Spiritus, qui gubernat universum aërem sublunarem tam in proprietate privativâ, quàm positivâ: Et quàmvis spiritus iste sit copiosus in Tabernaculo suo solari, à quo & in quo vivaces proprietatis suæ actuo-

sæ effectus declarat: Tamen nihilominus ipse ubique præsentialiter existens valet omni tempore & loco se ipsum in utraque proprietate exprimere. Venio jam ad demonstrationis meæ metam.

In primo capite primi libri istius sectionis primæ sat vobis liquidò declaravi, quòd aër in vitro Instrumenti nostri experimentalis inclusus, habeat in omni respectu relationem ad aërem seu Elementum mundi inferioris Catholicum: Vbi etiam probatur, quòd aërea humida natura, tam exactè mundi concavitatem impleat, ubi terra & aqua non sunt, ne existentiæ alicujus vacuitas inveniretur in ea: Haud aliter, quàm videmus aërem vitro instrumenti inclusum omnem ipsius cavitatem occupare; & per consequens, ut aër vitro inclusus, facultate solis præsentis dilatativa, alterabitur, nimirum æstivo tempore, quando aër externus calescit: Ita etiam eodem planè modo, aër externus istius Borealis hæmisphærij dilatabitur, quando sol suis radijs magis particularibus eum salutat; imò certè quò propinquior nobis aderit sol, eò major erit aëris generalis, & consequenter aëris particularis inclusi rarefactio: Ex altera parte, quando sol Hæmisphærium Boreale relinquens lineam Æquinoctialem dividit, & plagam Meridionalem intuetur, tunc communis dicti Hæmisphærij aër frigescet ac condensabitur, & cum eo aër etiam ille particularis vitro inclusus similiter & in eadem proportione contrahetur & inspissabitur: Quod quidem ex eo constat, quòd aqua in collo vitri observatur altiùs per tot gradus versus vitri caput ascendisse, quemadmodum vice versa aëris ejusdem rarefactio patet, ex aquæ ejusdem in collo vitri depressione. Istis ergo à vero perito bene conceptis sive intellectis, videlicet, quòd causa istiusmodi dilatationis sive rarefactionis in aëre sit Divini hujusce in Tabernaculo solari actus, præsentia & propinquitas, & quòd ratio condensationis illius sit actus ejusdem Spiritus Divinitus emanantis absentia sive remotio, & per consequens præsentia Divinæ potentiæ, quæ est Tenebris involuta: Nam, uti diximus, caloris absentia est frigoris præsentia, quòd est Essentialis in potentia Divina operator: Atque iterum caloris præsentia, qui est actus Divini agonista, est frigoris absentia: Vnde patet, quòd absentia positivæ lucis concipit privativas tenebras & absentia privativarum tenebrarum importat præsentiam positivæ lucis. His, inquam, rite consideratis ventorum Meridionalium tam internam, quàm externam rationem, &, quomodo aër vivifico spiritu à sole emisso animetur, facillimè colligere possumus: Animadvertendum est ergo, quòd, cum sol nobis adest, æstas ipsius præsentia creatur, aër radijs ipsius lucidissimis calefit, & per calefactionem rarior & subtilior redditur & ratione rarefactionis amplius pro sua existentia requirit spatium seu locum: Verbi gratia: Ponimus libras duas Vitrioli in Retortam vitream, bene lutatam, nasumque seu orificium ejus Recipienti amplo adaptamus, lutoque optimè obducimus & obturamus, ne ulla fiat Spirituum per juncturas expiratio: Tunc ignis gradibus Spiritus, è Vitrioli mole extrahimus: At experientia docti probamus, quòd spiritus olim modicæ & arctæ vitrioli massæ inclusi, jam per ignis activitatem dilatati, & in recipiens immissi amplissimum, ubi illud non est inventum satis capax & amplum ad eos è parvulo corpore expiratos recipiendum; unde fit, ut materia illa spiritualis locum ad huc magis spatiosum pro sua existentia quærens, vitrum illud in multa frustula violenter & cum magno fragore rumpit, ac aërem apertum multitudine suorum fumorum replet: Vnde manifestum redditur, quòd res condensata non nisi parvum occupabit spatium; sed postquam dilatetur, amplum pro sua existentia, requiret continens. Hoc profectò tum evidenter instrumento isto experimentali demonstratur: Nam ubi sol est aëri incluso præsens, vel ventus calidus Dominium habet, ipse protinus plus minusve dilatabitur & rarefiet secundum Spiritum solarium & ventorum calidorum tunc temporis spirantium vigorem: Sed iste aër jam dilatatus spatium pro suo continente eo amplius requiret, quò magis dilatatur: Atque hoc sic probatur: Nimirum, quia aqua in collo vasis actu frigoris elevata jam caloris præsentiâ per tot gradus deorsum pellitur, per quot aër in raritate excellit.

Quo liquet, quòd sola ratio, cur aqua magis magisque deorsum præsentiâ caloris præcipitetur, est; quoniam aër plus minusve dilatatus sibi locum præparat ampliorem pro sua existentia.

His ergo rite cognitis, notare debemus, quòd, sole recenter veniente in Hæmisphærium, in quo Hyems suum habuit Dominium, atque ideò, ubi frigiditas loci aërem condensavit: Verbi gratiâ, quando sol Hemisphærium nostrum relinquens in illud meridionale migrat, convertendum aërem ejusdem, olim hyemalem, in conditionem æstivalem, incipit immediatè agere ad aëris illius mundi loci, rarefactionem: Atque ille aër ita rarefactus, & quasi radijs solaribus animatus devenit agilis plumisque levibus videtur indui: Vnde fit, quòd ipse lucis solaris Spiritu sic animatus à plaga Meridionali, in qua dilatatur, ad locum capacitate ampliore evolat, ut pote qui con-

tinens

tinens Medionale invenit ad ipsum in statuo suo rarefacto continendum: Insufficiens ergo ipse, spiritu solari sic animatus, lineam Æquinoctialem transire cogitur, ut Septentrionale Hæmisphærium visitet, in cujus ingressu facit strepitum, ratione crassitei & resistentiæ frigiditatis aëris hyemalis in plaga septentrionali: Atque iste aër sic animatus & divino actu in sole ab austro versus Aquilonem cum tanto strepitu evolans est ventus ille, quem Australem seu Meridionalem vocamus, qui propter eam rationem nobis tam frequenter Principio Hyemis, videlicet immediaté, post quam Sol Zodiaci libram, sive æquinoctium autumnale transiendo suum in scorpionem fecerit ingressum.

Hinc, inquam, est, quòd mensibus Octobris, Novembris & Decembris venti istiusmodi sunt adeò inter nos frequentes; unde tot imbribus Meridionalibus ab ijs salutamur: Nempe, quia frigus septentrionale condensat aërem Meridionalem fugitivum in nubes: Atque iterum nubes propter calorem Meridionalem ijs inclusum facilis sunt solutionis, uti vobis in Nubis descriptione explicabitur planius. Hoc totum oculariter demonstratur Instrumenti nostri Experimentalis observatione: Nam solius manus humanæ super caput vitri impositæ contractu, aër inclusus rarefit & dilatatur: Vnde fugit ad Polum oppositum, videlicet ad regionem aquæ frigidæ, quam ob istam rationem præcipitat & deorsum compellit: Quo arguitur, quòd aër frigore contractus caloris contactu dilatatur & viam facit ad partem oppositam, quæ est frigidæ seu Borealis naturæ.

Ex altera parte venti Boreales, & glacies & Nix, quæ sunt hyemali tempore frequentiores, efficiuntur ab afflatu illo, qui emittitur à Deo in potentiali & privativa sua natura, quam in isto mundo exercet, seu secundum voluntatem suam exsequitur, tunc videlicet temporis, quando arca virtutis suæ activæ Thesauraria, est remotior: Propter hanc etiam rationem posuit circa polos mundi sui frigoris Thesauros, ut pote, qui remotius ab Æquinoctijs distant. Hinc dicitur
Iob. 37. 9. in scripturis, quòd frigus ab Aquilone
Iob. 38. veniat: Et, quòd flante Deo concresce-
Ecclesi. 43. 22. ret gelu: Et, quòd frigidus ventus Aquilo flaverit & gelaverit, & quòd Christallus ab aqua super omnem congregationem aquarum requiescit, & sicut lorica induit se aquis. Atque iterum: Venisti ne in Thesaurum nivis, aut in Thesaurum grandinis inspectionem habes? Et tamen lux seu proprietas Dei actualis & dilatativa non distinguitur aut dividitur ab eo, quamvis ab Aquilone juxta voluntatem suam spiret in potentiali seu privativa sua dispositione: Quatenus tenebræ sunt ei ac ipsa lux, ut ait Propheta Regius. Ob istam igitur rationem solet quandoque in sua iracundia spirare ab Aquilone tam cum fulgure, & tonitru, quàm cum nivibus, pruina & glacie &c: Vnde Propheta: Ecce turbo Ezek. 1.
venit ab Aquilone & nubes magna igne involuta &c: & tamen, tam nix frigida cum grandine atque etiam fulgure & calore liquefaciente procedunt ab uno eodemque Spiritu in Essentia: Vtcun- Ezek. 37.
que in proprietate sua sit multiplex (ut dictum est) unde Propheta (ut anteà citatum) vocavit unum eundemque Spiritum, nimirum unum & idem verbum in Essentia à 4. Ventis virtute differentibus.

Quod etiam Psaltes Regius in his: Emittente sermonem suum in terram quàm celerrimé, excurrit verbum ejus, qui edit nivem sicut lanam, pruinam sicut cineres dispergit, deijcit gelu tanquam frusta, coram frigore ejus quis consistat? Emittens verbum liquefacit ista, simul ac efflat ventum suum, effluunt aquæ. Quibus evidens est, quòd Deus sit semper unum & idem in se ipso ubicunque adest, nimirum in septentrione, ubi operatur privativé, aut in sole, in quo gloriam suam activam exprimit: Et tamen ejus voluntas est idem ei, quod est ejus Noluntas, hoc est, tam positiva ejus proprietas quàm privativa unitatem suæ essentiæ concomitantur, respectu illius, licet respectu nostri, qui patimur, videtur discrepare: Sic etiam voluntas & Noluntas homini concedenti vel neganti petitionem sunt idem; Licet petenti videantur omnimodé contraria æquè ac bonum & malum: Exempli gratiâ negativa ejus in positiva sua proprietate discernebatur, quando moriente corpore salvatoris, solis splendorem, gloriam luminosam & radios in se ad corporis ipsius centrum contra omnem Ethnicorum, aut Philosophantium aut Astronomorum imaginationem, hoc est, contra naturæ cursum (uti anteà est Demonstratum) contraxit, adeò ut sol tam niger & tenebrosus appareret ac si esset pix.

Concludo igitur, quòd quando proprietas Divini Spiritus potentialis moveat aut agat in aëre, aër contrahitur vel allicitur versus polum quasi centrum, atque ita in nives, pruinas, grandines & cætera transmutatur &c: In quo temporis spatio Instrumentum nostrum experimentale naturam prodit præcedenti contrariam: Nam secundum mutationem aëris exclusi, hoc est, Catholici mundi inferioris elementi, aër inclusus contrahitur, & caput vitri tanquam ad polum arcticum frigidum elevatur. Atque hoc denotat, quod Catholicus seu externus è vitro exclusus aër, simili plané ratione

sæ effectus declarat: Tamen nihilominus ipse ubique præsentialiter existens valet omni tempore & loco se ipsum in utraque proprietate exprimere. Venio jam ad demonstrationis meæ metam.

In primo capite primi libri istius sectionis primæ sat vobis liquidò declaravi, quòd aër in vitro Instrumenti nostri experimentalis inclusus, habeat in omni respectu relationem ad aërem seu Elementum mundi inferioris Catholicum: Vbi etiam probatur, quòd aërea humida natura, tam exactè mundi concavitatem impleat, ubi terra & aqua non sunt, ne existentiæ alicujus vacuitas inveniretur in ea: Haud aliter, quàm videmus aërem vitro instrumenti inclusum omnem ipsius cavitatem occupare; & per consequens, ut aër vitro inclusus, facultate solis præsentis dilatativa, alterabitur, nimirum æstivo tempore, quando aër externus calescit: Ita etiam eodem planè modo, aër externus istius Borealis hæmisphærij dilatabitur, quando sol suis radijs magis particularibus eum salutat; imò certè quò propinquior nobis aderit sol, eò major erit aëris generalis, & consequenter aëris particularis inclusi rarefactio: Ex altera parte, quando sol Hæmisphærium Boreale relinquens lineam Æquinoctialem dividit, & plagam Meridionalem intuetur, tunc communis dicti Hæmisphærij aër frigescet ac condensabitur, & cum eo aër etiam ille particularis vitro inclusus similiter & in eadem proportione contrahetur & inspissabitur: Quod quidem ex eo constat, quòd aqua in collo vitri observatur altiùs per tot gradus versus vitri caput ascendisse, quemadmodum vice versa aëris ejusdem rarefactio patet, ex aquæ ejusdem in collo vitri depressione. Istis ergo à vero perito bene conceptis sive intellectis, videlicet, quòd causa istiusmodi dilatationis sive rarefactionis in aëre sit Divini hujusce in Tabernaculo solari actus, præsentia & propinquitas, & quòd ratio condensationis illius sit actus ejusdem Spiritus Divinitus emanantis absentia sive remotio, & per consequens præsentia Divinæ potentiæ, quæ est Tenebris involuta: Nam, uti diximus, caloris absentia est frigoris præsentia, quòd est Essentialis in potentia Divina operator: Atque iterum caloris præsentia, qui est actus Divini agonista, est frigoris absentia: Vnde patet, quòd absentia positivæ lucis concipit privativas tenebras & absentia privativarum tenebrarum importat præsentiam positivæ lucis. His, inquam, rite consideratis ventorum Meridionalium tam internam, quàm externam rationem, &, quomodo aër vivifico spiritu à sole emisso animetur, facillimè colligere possumus: Animadvertendum est ergo, quòd, cum sol nobis adest, æstas ipsius præsentia creatur, aër radijs ipsius lucidissimis calefit, & per calefactionem rarior & subtilior redditur & ratione rarefactionis amplius pro sua existentia requirit spatium seu locum: Verbi gratia: Ponimus libras duas Vitrioli in Retortam vitream, bene lutatam, nasumque seu orificium ejus Recipienti amplo adaptamus, lutoque optimè obducimus & obturamus, ne ulla fiat Spirituum per juncturas expiratio: Tunc ignis gradibus Spiritus, è Vitrioli mole extrahimus: At experientia docti probamus, quòd spiritus olim modicæ & arctæ vitrioli massæ inclusi, jam per ignis activitatem dilatati, & in recipiens immissi amplissimum, ubi illud non est inventum satis capax & amplum ad eos è parvulo corpore expiratos recipiendum; unde fit, ut materia illa spiritualis locum ad huc magis spatiosum pro sua existentia quærens, vitrum illud in multa frustula violenter & cum magno fragore rumpit, ac aërem apertum multitudine suorum fumorum replet: Vnde manifestum redditur, quòd res condensata non nisi parvum occupabit spatium; sed postquam dilatetur, amplum pro sua existentia, requiret continens. Hoc profectò tum evidenter instrumento isto experimentali demonstratur: Nam ubi sol est aëri incluso præsens, vel ventus calidus Dominium habet, ipse protinus plus minusve dilatabitur & rarefiet secundum Spiritum solarium & ventorum calidorum tunc temporis spirantium vigorem: Sed iste aër jam dilatatus spatium pro suo continente eo amplius requiret, quò magis dilatatur: Atque hoc sic probatur: Nimirum, quia aqua in collo vasis actu frigoris elevata jam caloris præsentiâ per tot gradus deorsum pellitur, per quot aër in raritate excellit.

Quo liquet, quòd sola ratio, cur aqua magis magisque deorsum præsentiâ caloris præcipitetur, est; quoniam aër plus minusve dilatatus sibi locum præparat ampliorem pro sua existentia.

His ergo rite cognitis, notare debemus, quòd, sole recenter veniente in Hæmisphærium, in quo Hyems suum habuit Dominium, atque ideò, ubi frigiditas loci aërem condensavit: Verbi gratiâ, quando sol Hemisphærium nostrum relinquens in illud meridionale migrat, convertendum aërem ejusdem, olim hyemalem, in conditionem æstivalem, incipit immediatè agere ad aëris illius mundi loci, rarefactionem: Atque ille aër ita rarefactus, & quasi radijs solaribus animatus devenit agilis plumisque levibus videtur indui: Vnde fit, quòd ipse lucis solaris Spiritu sic animatus à plaga Meridionali, in qua dilatatur, ad locum capacitate ampliore evolat, ut pote qui continens

tinens Medionale invenit ad ipsum in statuo suo rarefacto continendum: Insufficiens ergo ipse, spiritu solari sic animatus, lineam Æquinoctialem transire cogitur, ut Septentrionale Hæmisphærium visitet, in cujus ingressu facit strepitum, ratione crassitei & resistentiæ frigiditatis aëris hyemalis in plaga septentrionali: Atque iste aër sic animatus & divino actu in sole ab austro versus Aquilonem cum tanto strepitu evolans est ventus ille, quem Australem seu Meridionalem vocamus, qui propter eam rationem nobis tam frequenter Principio Hyemis, videlicet immediatè, post quam Sol Zodiaci libram, sive æquinoctium autumnale transiendo suum in scorpionem fecerit ingressum.

Hinc, inquam, est, quòd mensibus Octobris, Novembris & Decembris venti istiusmodi sunt adeò inter nos frequentes; unde tot imbribus Meridionalibus ab ijs salutamur: Nempe, quia frigus septentrionale condensat aërem Meridionalem fugitivum in nubes: Atque iterum nubes propter calorem Meridionalem ijs inclusum facilis sunt solutionis, uti vobis in Nubis descriptione explicabitur planius. Hoc totum oculariter demonstratur Instrumenti nostri Experimentalis observatione: Nam solius manus humanæ super caput vitri impositæ contractu, aër inclusus rarefit & dilatatur: Vnde fugit ad Polum oppositum, videlicet ad regionem aquæ frigidæ, quam ob istam rationem præcipitat & deorsum compellit: Quo arguitur, quòd aër frigore contractus caloris contactu dilatatur & viam facit ad partem oppositam, quæ est frigidæ seu Borealis naturæ.

Ex altera parte venti Boreales, & glacies & Nix, quæ sunt hyemali tempore frequentiores, efficiuntur ab afflatu illo, qui emittitur à Deo in potentiali & privativa sua natura, quam in isto mundo exercet, seu secundum voluntatem suam exsequitur, tunc videlicet temporis, quando arca virtutis suæ activæ Thesauraria, est remotior: Propter hanc etiam rationem posuit circa polos mundi sui frigoris Thesauros, ut pote, qui remotius ab Æquinoctijs distant. Hinc dicitur
Iob. 37. 9. in scripturis, quòd frigus ab Aquilone
Iob. 38. veniat: Et, quòd flante Deo concresceret
Eccles. 43. 22. gelu: Et, quòd frigidus ventus Aquilo flaverit & gelaverit, & quòd Christallus ab aqua super omnem congregationem aquarum requiescit, & sicut lorica induit se aquis. Atque iterum: Venisti ne in Thesaurum nivis, aut in Thesaurum grandinis inspectionem habes? Et tamen lux seu proprietas Dei actualis & dilatativa non distinguitur aut dividitur ab eo, quamvis ab Aquilone juxta voluntatem suam spiret in potentiali seu privativa sua dispositione: Quatenus tenebræ sunt ei ac ipsa lux, ut ait Propheta Regius. Ob istam igitur rationem solet quandoque in sua iracundia spirare ab Aquilone tam cum fulgure, & tonitru, quàm cum nivibus, pruina & glacie &c: Vnde Propheta: Ecce turbo Ezek. 1.
venit ab Aquilone & nubes magna igne involuta &c: & tamen, tam nix frigida cum grandine atque etiam fulgure & calore liquefaciente procedunt ab uno eodemque Spiritu in Essentia: Vtcun- Ezek. 37.
que in proprietate sua sit multiplex (ut dictum est) unde Propheta (ut anteà citatum) vocavit unum eundemque Spiritum, nimirum unum & idem verbum in Essentia à 4. Ventis virtute differentibus.

Quod etiam Psaltes Regius in his: Emittente sermonem suum in terram quàm celerrimè, excurrit verbum ejus, qui edit nivem sicut lanam, pruinam sicut cineres dispergit, deijcit gelu tanquam frusta, coram frigore ejus quis consistat? Emittens verbum liquefacit ista, simul ac efflat ventum suum, effluunt aquæ. Quibus evidens est, quòd Deus sit semper unum & idem in se ipso ubicunque adest, nimirum in septentrione, ubi operatur privativè, aut in sole, in quo gloriam suam activam exprimit: Et tamen ejus voluntas est idem ei, quod est ejus Noluntas, hoc est, tam positiva ejus proprietas quàm privativa unitatem suæ essentiæ concomitantur, respectu illius, licet respectu nostri, qui patimur, videtur discrepare: Sic etiam voluntas & Noluntas homini concedenti vel neganti petitionem sunt idem; Licet petenti videantur omnimodè contraria æquè ac bonum & malum: Exempli gratiâ negativa ejus in positiva sua proprietate discernebatur, quando moriente corpore salvatoris, solis splendorem, gloriam luminosam & radios in se ad corporis ipsius centrum contra omnem Ethnicorum, aut Philosophantium aut Astronomorum imaginationem, hoc est, contra naturæ cursum (uti anteà est Demonstratum) contraxit, adeò ut sol tam niger & tenebrosus appareret ac si esset pix.

Concludo igitur, quòd quando proprietas Divini Spiritus potentialis moveat aut agat in aëre, aër contrahitur vel allicitur versus polum quasi centrum, atque ita in nives, pruinas, grandines & cætera transmutatur &c: In quo temporis spatio Instrumentum nostrum experimentale naturam prodit præcedenti contrariam: Nam secundum mutationem aëris exclusi, hoc est, Catholici mundi inferioris elementi, aër inclusus contrahitur, & caput vitri tanquam ad polum arcticum frigidum elevatur. Atque hoc denotat, quod Catholicus seu externus è vitro exclusus aër, simili planè ratione

in mundo operetur. Apparet igitur, quòd ratio spirituum istorum emissorum sit occulta & nemini nostrum, qui in profundo ignorantiæ abysso sumus immersi, revelata: Sed solummodò ijs, qui veræ sapientiæ Doctrina sunt instructi, quam Salomon confitetur, esse veram omnium rerum operatricem & realem atque solummodò sapientem artificem seu magistram, quæ ista Dei mysteria, dignis revelare solet: Nam verba ejus sunt; Sapientia me docuit vim ventorum & virtutes Elementorum &c: Sed ulteriorem & strictiorem ad huc inquisitionem in Meteorologiæ Aristotelicæ medullam efficiam, & quid ipse de nubium & pluviæ generatione cogitet, jam paucis aperiam. Sap.7.20.

CAPVT. V.

Quòd Aristotelis Doctrina de nubium & guttarum pluviæ generatione inveniatur omnimodè veræ sapientiæ institutis contradictoria.

NVnc autem ad scientiæ Aristotelicæ de meteoris aquaticis examinationem accedimus. Et, quoniam causæ nebularum, ut pote quæ sunt nubes tenues, sub communi nubium Titulo comprehunduntur, mihi statutum, loco priori, generali nubis descriptioni insistere. In primis ergo Aristotelis de Nubibus opinionem citabo, ac tum posteà ipsam cum sacrarum literarum de ijs sententia comparabo, ut mediante istiusmodi ad invicem relatione discernamus, utrum Peripatetici de essentia nubis propositum cum veritate consentiat nec ne. Opinio ergo Aristotelis, quam Philosophi Christiani pro hodierno die sequuntur, est, quòd Nubes sit vaporis cujusdam à terra & aqua in mediam aëris regionem vi Solis & stellarum attracti, & in nubis consistentiã, virtute extremi frigoris loci, contractio sive congelatio, quæ tum posteà partim caloris solis & partim potestate ventorum huc atque illuc per mediam aëris regionem fertur: Ecce, hæc est perpulchra illa Peripateticorum de Nubis generatione intentio.

Difinitio seu descriptio nubis Aristotelica.

Iam verò, ut meliùs istius negotij veritatem intelligamus, & an Aristoteles sit verus in ejusmodi nubis descriptione vates, vel falsus seu spurius Propheta, colligamus, oportet nos inprimis considerare, quid Textus sacer de genuina Nubis generatione nos doceat, & quomodò cum prædictæ descriptionis Aristotelicæ sensu conveniat: Quod quidem, ut Methodo meliori discernatis, ipsorum dicta ad invicem comparabimus, quò melius quilibet mediocriter literatus de re ista determinare queat.

In definitione ejus præcedenti causam nubis efficientem & procreantem facit Aristoteles calorem sive actum solis & stellarum: Nam asseverare videtur, quòd virtute eorum, vapores sursum attrahente seu elevante, nubes in media aeris regione fiant; simul atque affirmat, ipsas huc atque illuc in media aeris regione, partim motu solari & partim ventis moveri: Porrò etiam opinatur, quòd causa vaporis contractionis istius in nubis consistentiam sit temperies extremè frigida mediæ illius regionis: Ita, ut duo assignare videatur ad nubis generationem seu consistentiam agentia externa, conditione ad invicem contraria, nimirum calorem solis & cæterorum astrorum & frigorum mediæ aeris regionis: Internam verò nubis causam agentem ascribit nullam, & per consequens eam pro re quasi mortua & inanimata & accidentaliter proveniente concludere videtur. Propter istam igitur rationem varia se offerunt cuilibet sagaci considerationi in prædicta descriptione Aristotelica dubia, quæ penitiori & acutiori mentis humanæ acumine sunt resolvenda & determinanda, priusquam ipsa directè de ea judicare potest: Quorum prius est, an ulla sit in calore solari atque Astrorum virtus attractiva ad sursum in mediam aeris regionem, vapores è terra & aqua pro nubium generatione elevandos nec ne. Secundum, an medij aeris frigiditas sit causa efficiens condensationis vaporis sublimati in nubem. Tertium, an Nubes externis solummodo causis efficientibus, nimirum mediantibus motu solari & ventis moveantur, & an principijs internis, quibus agitantur sint destitutæ, vel potiùs ab interno aliquo agente ad versus mentem Aristotelis animetur. Hisce tribus quæstionibus ordine idque breviter respondebo. Ad primam ergo Dicimus, quòd assertio illa Peripateticorum est erronea & falsa, quæ dicit, quòd Sol, Stellæ, vel ignis, virtutem aliquam attrahendi in se habeant, & consequenter, quòd attrahant sursum vapores & exhalationes à terra & aqua in mediam aëris regionem: Nam experientiâ probatur, quòd potiùs vapores & exhalationes à se pellant sive propulsent, hoc est, res calore rarefactas dissipent & expandant, quàm ut eos ullo modò ad se alliciant vel attrahant, & per consequens illud, quòd plærique homines imaginantur, est falsum: Videlicet, quod Sol fumos sursum attrahat, aut, quòd ignis vapores aquæ attenuatæ alliciat ad se: Sed dicimus, quòd ipsorum officium sit rarefacere

facere & subtiliare aquas & humidiorem terræ substantiam in existentiam vaporosam reducere; & tunc affirmamus, quòd tales substantiæ in vaporum existentiam redactæ, possint per se & sine ope alterius sursum tendere: Nam, ut gravia appetitu innato tendunt deorsum, ita quidem è regione, quòd leve est naturali instinctu sursum petit. Verùm totum hoc perspicuè per Instrumenti nostri Experimentalis observationem demonstratur: Nam, si manum super globosam ejus summitatem imposueris, aër vitro inclusus dilatabitur subitò & in sua dilatatione ab agente rarefaciente evolabit: Multò minus materiam fumosam ad se trahet.

Quibus evidens est, quòd tametsi in oculis mundanorum, vapores seu fumi sursum petere videantur, ac proinde concludunt, quòd ipsorum à terra motus ad sursum debeat ab attractiva solis & astrorum virtute procedere; tamen ista eorum assertio probatur oculari experimento esse falsa: Quatenus experientiâ docemur, quòd natura lucis & caloris sit attractioni contraria, ut pote cujus solius est rarefacere, & rarefaciendo dissipare seu discutere, cùm è regione attractio seu contractio sit nihil aliud, quàm condensatio seu congregatio quædam à proprietate Frigoris effecta: Quemadmodum speculo seu Instrumento nostro Experimentali perspicuè demonstratur. Sed jam probabo fundamenta Aristotelis, quæ volunt, quod nubes sint ex vaporibus à terra ad mediam aëris regionem elevatis, procreatæ, esse omnimodè veritati dissentanea. Oportet ergo in primo loco considerare, sensum scripti sacri esse huic definitionis membro planè contrarium: Vt pote, ex quo colligimus, quod fide sit intelligendum, aptata esse secula verbo Dei, ut ex invisibilibus visibilia fierent &c: Heb. 11. 2.
Quare certum est, quod neque terra nec aqua visibiles sint nubium origines, sed potius simplex aëris seu Elementi Catholici substantia, oppositis ventorum flatibus in nubis consistentiam condensata: Atque hoc etiam ex varijs alijs scripti sacri locis confirmatum habemus: Nam Iob: Deus sapientiâ aptat pondus aëri, & appendit aquas in mensura, ligat eas in Densis nubibus, facit pluviæ statuta & viam fulgetro Tonitruum. Iob. 28. 25. Iob. 26. 9.
Quibus confirmat primùm vir patiens, quod Deus Pater sit radicalis istius operis Meteorologici author, æternusque ille efficiens, quo mediante operatur. Est ejus sapientiæ Spiritus. Quod etiam concordat cum isto Apostoli Textu: Nobis est unus Deus Pater, ex quo omnia, & unus Dominus Iesus Christus, per quem omnia. Secundo quod aër sit subjectum tam Meteororum ignitorum, quàm aqueorum: Nam condensatione ipsius facta est nebula & Nubis consistentia, quæ tum posteà in pluviam majore adhuc condensatione & resolutione convertitur: At si aer nimium rarefiat in conditione fulguris mutatur: Nec dico quidem actum ipsius fulguris esse aerem; sed potiùs est lux admirabilis, quæ vestitur aëre quasi vestimento, mira prædictæ sapientæ virtus, quæ se multiformiter in aëre manifestat, ut alibi est dictum: Nam ubi ejus actio positiva magis viget, ibi aër magis coruscans & fulgureus redditur. 1. Cor. 8. 6.

Iam verò, quòd aër sit materiale Meteororum Aquaticorum subjectum, Textus præcedens his dictis importat: Deus sapientiâ sua aptat pondus aëri, hoc est, condensat pro suo placito in Nebulas & Nubes: Nam verba sequentia hoc idem arguunt: Appendit (ait Textus) aquas seu nubes in mensura &c: Aut eas attenuat in fulgura, ut ex Textu residuo colligimus, & semper sapientiæ Spiritus adest, in isto vehiculo se in varias species instar alterius Protei convertit. Denique ex dicto Textu elicimus, quòd invisibilis aër alteratur in pondere & mensura in consistentiam visibilem nubium, quæ tum posteà in pluvias liquescunt, & fulgurum, quæ compressione apparent oculis. Porro etiam, quòd neque sit Terra nec aqua, sed solus aër, à quo nubis substantia oritur, ex istis apparet. Aperiet Iohova tibi (inquit Moyses) Thesaurum suum optimum cœlos, dando pluviam terræ tuæ suo tempore. Ex quibus observamus in primis, quòd per cœlos intelligit aërem: Nam in aëre nubes procreantur, atque iterum: Aër vocatur cœlum in multis scripturæ locis, ut volatilia cœli &c: Vnde concludimus, quòd ipse sit arca Dei Thesauraria, ex qua ipse juxta placitum, suum producit & efformat nubes, quasi visibilia ex re invisibili. Secundò, quòd aër vocetur Thesaurus ejus optimus, & per consequens, ut pote ex quo Deus non modò creaturas suas Meteorologicas extrahit, sed etiam sapientes nonnulli summum eorum bonum expectant. Præterea alibi legimus: Propterea aperti sunt Thesauri & evolarunt nubes & nebulæ sicut aves. Sed hoc ad huc evidentius sermone isto redditur. Subitò aër condensabitur in nubes, & ventus transiens fugabit eas. Quo arguit expressè, quòd aër sit arca Dei Thesauraria, ex qua nubes condensatione eliciuntur, & quòd cœlum sit unicus Thesaurus, ex quo ipsæ extrahuntur: & per consequens nec terra nec aqua, ut Aristoteles putavit: Quod quidem si esset verum, animadvertatis velim, quàm absurda impossibilitas sequeretur: Nam tunc, cum sol solet aquas æstivo tempore attenuare, aërem maximè redderet Deut. 28. 11. Eccles. 43. 17. Iob. 37. 21.

vaporum multitudine spissum, & tunc major adhuc irregularitas subinde oreretur ad subvertendam rationem Aristotelis de nubium generatione: Nam si hoc esset verum, majorem nubium & pluviæ copiam expectaremus æstivali, quàm hyemali tempore, utpote, quo spatio vapores magis redundant ex stagnorum, torrentium & fluminum exhalatione per præsentiam Solarem: At hoc effectu probatur falsum. Ac denique non est calor Solaris nec sydetum, sed æternus Iehovæ spiritus, qui habet Dominium in ventos mundi Angelicos, in quibus organicé movetur & operatur omnes istas alterationes Meteorologicas, in aëre & per aërem, uti infra declarabitur: Vnde dictum erat, ut supra, Sapientiâ fecit pondus aëri, & nubes appendit in mensura &c: Sed venio jam ad secundum dubium.

Pro resolutione secundæ quæstionis dico, quòd sit alius modus condensationis vaporis invisibilis sive aëris in nubem, quam est ille ab Aristotele effictus: Nam ubi ille asserit quòd istiusmodi inspissationis actus à contractivo mediæ aëris regionis frigore fiat, admiratione dignum venit, cur effectus iste non etiam alijs temporibus eveniat, nempe cum venti spirant à suis terræ quartis sive plagis: Nam, quando venti Australes dominium habent, tunc nubes observamus multiplicari, & pluvias abundanter cadere: scire, inquam, velim ab istis Peripateticis, cur vapores tam affluenter é terra & aqua illo præsertim tempore, dum venti istiusmodi spirare solent, plus, quam alio, in quo ipsi dominium non habent ad nubes tam copiosas in aëre procreandas ascendant, aut cur vapores taliter ascendentes magis coagularet seu condensaret mediæ aëris regionis frigiditas illo, quàm alijs temporibus, cum nubes calidæ aërue spissus, radijs calidis loci mixtus, qui Borealiter ab æquinoctio pelluntur debeant potius mediæ regionis frigora moderari & mitigare. Scio profectò ipsos, quid respondeant, penitus ignorare: Quare eos ulterius in hac re non premam: Sed ut melius eliciatis veritatem, qua aër in nubes condensatur, experimentum à me ipso expertum, quo in nebularum & nubium generationis mysterio eram instructus, vobis paucis explicabo. In itinere meo à Civitate Venetiana Augustam Vindelicorum versus, ut inter montes & scopulos Alpinos viam feci quodam die, toto Horizontis cœlo etiam claro admodum & sine ullius nubis macula apparente, & per consequens Sole liberos suos radios undique, sine ullo nebuloso impedimento ejaculante, in montis admodum ac præ cæteris proceri ac præcipitis summitate, idque præcipué ex unico ejusdem latere, contra quod nihilominus Solis radij feriebant fortiter, nebulam gradatim crescere & augeri animadverti, quousque tandem illa erat in nubis densæ consistentiam redacta, quæ tandem in pluviam est resoluta, & toto hoc tẽpore, aër erat undique, excepto illo scopuli latere, nimirum ab ejus fastigio ad basin feré usque clarus & nebulis ac nubibus immunis. Primò certe rei novitate admiratus sum, remque mecum seriò considerando tandem ex curru descendi, gramenque digitis arripiendo illud in aërem apertum projeci, ut venti viam exinde discernerem: Inveni autem ejus spiracula directè adversus illud montis supereminentis latus dedisse. Quo statim colligebam, quòd gradus in progressione à vaporis aërei in nebulæ & à nebula in nubis consistentiam essent à majori vel minori, communis & Catholici aëris compressione, effecti: & quòd ventus aërem fugientẽ prosequens, illam solummodo aëris portionem appositione & compressione parum post parum coagulaverit, cujus fugam scopuli resistentis proceritas impediebat, atque hac ratione aër aëri additus in statu invisibili & tenui in formam visibilem & densam alterabatur: Vnde primùm nubecula, deinde nubes secundum anteriorem montis effigiem generabatur, quæ tandem calore Solis in pluviam est resoluta, toto alio aëre manente claro. Quo quidem oculis apertis percepi, quòd nubes non essent more ab Aristotele descripto procreatæ, nimirum à vapore è terra & aqua elevato, sed inspissatione tenuis ac invisibilis aëris in Nebulæ consistentiam, & ab illa in nubem à nubecula per unum densitatis gradum differentem. Qua quidem observatione percepi Iobi istam asseverationem confirmatam dicentis: quòd subitò aër condensabitur in nubes, & transiens ventus fugabit eas: Verùm enim verò, haud parum adhuc in eo hæsitabat spiritus meus, considerando, quòd montes & proceri scopuli essent ubique, quo aërem fugientem impediant in omni loco reperiendi: at Nubes é contra etiam in desertis plenis, atque in mari aperto, ubi montes ac scopuli non sunt apparere ac movere cernimus. Quod mecum seriò & sæpe revoluens, tandem aliâ experientiâ edoctus opinione illa mea aliquantulum profundiùs eram radicatus: Nam mecum haud inconsulté cogitabam, nullum esse ventum in cœlo cum Dominio. Spirantem, qui non habet ventum alium vel oppositum vel collateralem, qui ei in Elemento communi seu Catholico non concurrit: utcunque non discernitur ob venti potentioris dominium, qui non aliter obscurat actiones minoris venti, quam præsentia Solis solet candelæ accensæ lumen. Iam verò, quòd venti duo uno eodemque tempore spirent, experientiâ istâ fui instructus: Ego sæpius per Maria invectus, observavi, quòd, cum ventus prædominans decrescere aliquantulum in suo vigore per vices, & vela navis non nisi debiliter urgeret, vontus ei oppositus suos patefe-

Iob. 37. 21.

patefecerit flatus, quippe quorum virtute vela contrariè movebantur, quousque ventus prior in aëre resurgens fortiorque evadens, vela iterum, ut anteà, suis viribus impleret, nosque ad metam nobis desideratam conduceret. Porro etiam ipsas scripturas habemus ad testificandum, quòd duo vel plures venti uno eodemque tempore crebrò spirent: Nam inprimis idem spiritus à quatuor ventorum plagis ab Ezekiele erat invocatus; Et Daniel: Ecce quatuor venti cœlipugnabant in Mari magno: Et Zacharias, isti quatuor equi sunt quatuor venti, qui egrediuntur & stant coram dominatore omnis carnis. Quibus manifestum redditur, quòd non unus vel duo venti, sed etiam plures simul in cœlo spirare queant: Nam ex spiraculis suis oppositis vel transversis nubes, Turbines, tempestates, fulgura & tonitrua sunt communiter effecta. Quod omne Poëta ille profundissimus Homerus hisce agnoscere videtur, quæ à Græcanico in Latinum sermonem sic transferuntur.

Ezekiel.37. Daniel.7. Zachar.6.1.

Tantus cœlesti rumor percrebuit aulâ,
Cùm sæva alterni ruerent in prælia Divi:
Neptunum contra bellabat Phœbus Apollo:
Adversus Martem certabat Pallas Athenæ.

Vbi per divos intelligit Spiritus Angelicos, qui à ventorum præsidibus simul emittuntur, qui per eorum in campo aëris aperto concursum more contentioso juxta prædictum Prophetæ Danielis sensum, inter se contendunt & luctant: Nam per Neptunum arguere videtur plagæ occidentalis præsidem, qui est conditionis aqueæ; & per Phœbum præsidem Orientalem, cujus spiracula sunt ignea: Per Martem intendit fulgura &c: At Ovidius istam in aëre pugnam luculentius sic describit, ubi Boreas videtur habere Dominium.

Idem ego, dum Fratres cœlo sum nactus aperto,
Nam mihi campus is est, tanto molimine luctor,
Vt medius nostris concussibus insonet Æther,
Exiliantque cavis elisi nubibus ignes.

Vbi per Fratres Boreæ videtur intelligere ventum Australem & cœteros Cardinales, qui, dum Boreas flat cum Dominio, more fluctuoso contendunt in aëre, & non modò nubes, verùm etiam Tempestates in Elemento aperto, pariunt. Quare ulteriori dubio non eram distractus, sed pro certo statuebam, quòd aut duo aut plures venti simul sive more opposito sive transversali flare possint: Quorum concursu aër invisibilis intermedius comprimitur & in Nebulæ nubisve substantiam redigitur, quæ nubes nihilominus ab illo pellitur & fugatur vento, qui majus habet in cœlo Dominium, juxta prædictum illud Iobi: Subitò aër condensabitur in nubes, & ventus transiens fugabit eas: Ita, ut de facili sit colligendum, quòd nubes formetur, quo ad ejus existentiam ab aëre in hunc modum: Aër integram cœlorum cavitatem implens, & per consequens mundus sublunaris & Elementum Catholicum haud injuriâ dicendus, cogitur violenter coram venti unius spiramine movere ac fugere: Sed in suo motu seu fuga à vento priori tum situ, tum natura contrario, utcunque viribus imbecilliori impeditus, per assiduam partium appositionem & compressionem concrescit & coagulatur paulatim, uti in observatione mea juxta montem est dictum, à substantia aërea & invisibili in nebulæ vel nubis consistentiam: His ergo rite consideratis, evidenter constat, opinionem illam Peripateticorum de nubis generatione esse falsam & erroneam.

Iob.37.21.

Iam verò ad Tertij & ultimi dubij resolutionem venio, quod est, an nubes solummodò superficialiter & ab externo, nimirum ventorum transeuntium & caloris Solaris actu (uti est opinio Aristotelis) & non ab interno & centrali aliquo agente moveatur nec-ne, cujus mandatis non modò venti obediunt, sed & nubes partim Spiritu interno movente & partim ventis ab illo etiam spiritu animatis huc atque illuc feruntur. Respondeo, quòd nubes contra vanam illam Peripateticorum assertionem suo interno agente fruatur, quòd eam vocat, hoc est, ad placitum suum perficiendum, incitat: hoc inquam principium nubis internum, eam quasi vehiculum suum dirigit, quò & quomodò ei placuerit: Nam ut agens hoc est Catholicum, ita quidem illud non abest à spiritu venti, qui etiam præsens est cum nube, utpote, quæ sapientiæ spiritu conflatur atque animatur: Nam, cùm dictus spiritus agens sit præsens, cum & in spiritu venti, ipse in & mediante spiritu Angelico venti operatur centraliter in aëre, & facultate sua congregativa aërem contrahit in speciem nubis, quam tum postea facit suum Tabernaculum & ascendens super spiritum Angelicum, & volans super alas venti, facit suum tabernaculum cum vento movere secundum voluntatem suam: Hinc, inquiunt scripturæ: Nubibus densis obtegit Deus cœlos, qui comparent terræ pluviam, qui facit, ut proferant montes fœnum

Psalm. 147.8. tes fœnum & dent jumentis cibum. Et Iob: Densæ nubes Tugurium ejus: Et David: Nubem expandit Deus pro tegumento: Et Moyses: Descendit Dominus in nube, & locutus est ad eum. Sed totum illud, quod à nobis est anteà dictum ex istis sequentibus luculentissimé explicatur: Inclinavit Iehova cœlos & descendit & caligo sub pedibus ejus & ascendit super Cherubin & volavit seu lapsus est super pennas venti. Posuit tenebras in circuitu suo latibulum, cribans aquas de nubibus cœlorum præ fulgore in conspectu ejus nubes accensæ sunt &c: In quo Textu totum illud anteà à me allegatum confirmari videtur: Nam primùm dicitur, quòd Deus super Cherubin ascenderet, qui est aëreus & per consequens ventosus spiritus sive Angelus, in quo verbum Domini movebat, & tunc in & mediante isto ventoso spiritu, tugurium sibi obscurum efformabat: Nam dicitur: Posuit tenebras in circuitu suo latibulum &c: Sive currum: Nam, ut David habet: Nubes densæ vehiculum seu currus Dei, qui itat super alas venti. Et alibi dicitur: Mons Dei coagulatus, in quo beneplacitum est Deo in habitare: Ita, ut luculenter constet, quòd Spiritus Dei moveat Spiritũ Angelicũ: Cum, quasi organum primi ordinis, & spiritus, informat atque excitat aërem cum natura ventosa, ut pote cujus motu sive actu in eo aër transmutatur in naturam ventosam: Vnde Propheta, ut anteà: Qui facis Angelos ventos. Tunc ille aër ab una eademque Divinitate animatus aërem communem in nubes reducit, quæ loco curruum ei inservit, qui est unicus in istis omnibus operator, mediantibus varijs organis: Quorum unum est in alio magis centrale, & per consequens dignitate prius: Nam quo magis internum est organum, eò præstantius, nobilius & potentius, ut pote propinquius accedens ad Divinitatis sedem, quæ versatur in centro, & in centro agit & operatur omnia. Quod Deus est motor unicus in tonitribus, quòd loquatur ex turbine & nube, & quod sit pro velle suo ignis consumens, & quòd agat centraliter in ventis, Nubibus, nivibus & tempestatibus, & quòd omnia ista mediante spiritu sapientiæ perficiantur, ubique sparsim testantur scripturæ sacræ: Quare in consulté satis conclusere Peripatetici, nubes solummodò à solis calore aut à vento, quasi externis solis principijs animatas movere; Cum hisce, quæ dicta sunt, liquet, quòd nubes sit Tabernaculum, Tugurium & currus æterni illius spiritus, cujus equi (ut Propheta Zacharias habet) sunt quatuor venti seu potiùs spiritus Cherubinici, qui ventis præsunt, eosque animant. Quare evidens est, quòd voluntas sive centrale Principium motionis, insit nubi: Sed Angeli & venti sunt ministri seu organici motores, qui movere eàm solent secundum voluntatem primi & centralis

Iob. 22.

Psal.

Num. 11.25.

2. Reg. 22. 8.

Psalm. 104. 3.

Psalm. 67. 17.

in ijs agentis. Quare, tametsi in præcedentibus probavi, quòd aër esset nubes condensatus, & ventus transiens fugaret eas, juxta Iobi sententiam; tamen ille, qui mandat istiusmodi nubium generationem mediantibus ventis, est unicus & centralis ille agens & motor tã in nubibus, quàm ventis, qui juxta voluntatẽ fecit ministros suos eũ movere & portare, ubi vel quò ei placebit: Hinc ergo Salomon: Sapientia ejus abyssi ruperunt se & cœli destillant rorem. Et Iob: Flante Deo concrescit gelu: & alibi: Sapientiâ aptat pondus aëri & appendit aquas in mensura &c: Audacter ergo concludere possumus, tam adversus Aristotelis, quàm aliorum Ethnicorum Doctrinam, quòd nec terra nec aqua sunt radicales nubium fontes, sed cœli sive aër sublunaris, ut pote, qui sunt arca Dei Thesauraria: neque est frigoris in med-a aëris regione inclementia, quæ vapores aliquos imaginarios à Terra & aqua elevatos condensat: Sed centralis ille spiritus animans & vivificans, labens super alas venti, qui residet, sed non inclusivé, in nube, qui mediantibus ministris suis ventosis sive ventis Angelicis, nubes creare solet, ut sibi in multis inserviat: Vnde liquet, quòd nubes non agat & moveatur per calorem Solarem, sed Divino illo actu lucido, qui ei inest occulté: & quasi imperator summus insidet Cherubinis, qui sunt aërei & ventosi Spiritus seu Angeli, uti Seraphin sunt ignei, atque ita movetur super alas venti, quem Spiritus Cherubinicus animat, ita ut in & per organum suum ventosum dicatur flare & movere, ubi & quando bonum ei videbitur. Patet ergo, quod Divinitus agat in Angelo Cherubin, Angelus per Spiritum Dei movetur, animat, agitat & movere facit ventum; ventus se nebuloso aëri immiscens, eum rapit, ubi primus & unicus totius machinæ nebulosæ fabricator desiderat; qui in isto negocio operatur omnia: Non aliter, quàm in machina rotis movente observamus, quòd rota centralis moveat rotam secundam, quasi organum primi ordinis, & illa secunda moveat tertiam; tertia quartam. Et tamen videmus, quòd integra agendi virtus atque essentia sit in centrali rota, & consequenter cæteræ rotæ exteriores sunt organa, quæ per se mortua sunt, & quiescunt, nisi à primo & unico illo motore excitentur. Concludimus igitur, quòd sit omnipotens & omnia creans Spiritus, qui est generalis actor & formalis motor in meteoris, cui ministri Angelici, qui semper stant coram facie dominatoris terræ (ut Zachariæ verbis utar) assistunt, ut organa seu causæ instrumentales ad suam voluntatem à re qualibet, exequendam. Est, inquam Spiritus iste essentialis, qui flat à centro nubis per suos Angelos ventosos, qui (teste Davide) sunt ministri, facientes placitum ejus. Denique ex istis videre

Prov. 30. 20.

Iob. 37.

Iob. 28.

videre licet, quòd Philosophia ista Aristotelis non sit de desuper à Patre Luminis, sed terrena, animalis & Diabolica, juxta Apostoli assertionem, quatenus veritati sit contradictoria. Quare extrema videtur in Philosophis Christianis dementia, viri hujus Ethnici doctrinam, tanto fervore insequi, ac si Theodidactus, seu à Deo esset doctus, cùm revera Christianos à divinæ essentiæ in suis operibus cognitione, omninò distrahit: Quatenus ipse falsò asseverare haud erubescit, non sine immensâ à divinitate derogatione, quòd res tanti momenti, quales sunt meteora, tam in cœlo, quàm in terra & aquis, varijs modis & more accidentali procreantur.

CAPUT. VI.

Vera & essentialis nubis definitio, seu potius descriptio, hoc in capite juxta scripturarum sacrarum sensum explicatur.

Assignes igitur, sat scio, (replicabunt Peripatetici nostri) si possis definitionem Nubis magis essentialem, idque secundum veram tuam sapientiam & Textus sacri sensum, quem tanta devotione videris sequi. Quibus ego me ad istud opus obeundum paratum esse.

Nubes, est spiritus mundani in arca Dei Thesauria, hoc est, in ejus cælis occultati, sapientia divina centraliter operâte, ministrisque ejus ventosis extrinsecus Dei nutu aëra cõprimentibus, revelatio: Hoc est, visibilis aëris invisiblis in cumulum nebulosum, flatu divino coacervatio, quam Iehova pro tegumento suo expandit, & pro tugurio seu vehiculo, ad voluntatem suam tam in cœlis, quàm in terris complendam, habet.

Vel sic.

Nubes est aër, in vaporis densi seu nebulæ gradum prius, atque ab illo paulatim in spissiorem atque obscuriorem consistentiam, duorum ventorum sive oppositorum sive trans versalium flatibus, Deo sic volente & centraliter ad suam voluntatem complendam operante, compressus atque condensatus.

Vel sic.

Nubes est vaporosa & densa aëris congeries, quam sapientia divina ubique per mundi spiritum expansa, ex nihilo quasi fecit, hoc est, ex inviso atque incognito aëris sacrario seu arca Thesauraria ad suam voluntatem tam in cœlis, quàm in terris exequendam visibilem fecit & in lucem vulgarem produxit.

In hujusmodi definitonibus, causa materialis est, densa & vaporosa aëris congeries, seu cumulus nebulosus, in qua etiam & causa formalis depingitur: Habemus etiam in ea causam efficientem seu centralem, nimirum sapientiam divinam, ut & externam & superficialem, videlicet ministros sapientiæ ventosos, comprimentes aërem, eique in motu assistentes: Habemus & minieram seu arcam Dei Thesaurariam, ex qua materia seu consistentia nubis extrahitur, videlicet cœlos, qui sunt Thesaurus Dei. Denique causa finalis inibi declaratur, esse, ad effectus voluntatis Creatoris, sive benignos & salutares, sive severos & insalubres producendos.

Iam verò ad priorem descriptionis harum portionem defendendam atque comprobandam, ait sapiens: Deus sapientiâ suâ aptat pondus aëri & appendit aquas in mensura &c: Quibus tam causa nubis materialis, quàm illa efficiens detegitur: Nam actione Divini in aërę spiritus, aër disponitur in densiorem vel spissiorem atque in leviorem aut ponderosiorem consistentiam: Nam, verba expressa sunt: Aptat pondus aëri: Quare aër est causa materialis, & spiritus sapientiæ, est unicus agens essentialis, & per consequens nubium & pluviæ author. Et Syriachus: Aër condensabitur in nubes, & ventus transiens fugabit eas: Hic ergo causa materialis, videlicet aer; atque Formalis, nimirum condensatio in nubes describitur. Et alibi: Congregatio Spiritus aspergit nivem.

Iob. 28. 25.

Ecclesi. 43.

Ad causam autem efficientem quod spectat, eam anteà descripsi esse spiritum sapientiæ: Deus sapientiâ suâ aptat pondus aëri & appendit aquas in mensura, ut anteà. Et alibi: Nubibus densis obtegit Deus cœlos, & pluribus alijs locis.

Psal. 147. 8.

Pro causa Finali, ait Iob: Pro irrigatione fatigat Deus densam nubem & dispergit lucem nubis suæ, quod cunque præcipit illis faciendum in terra, sive ad flagellum sive ad faciendam beneficentiam, efficiet, ut præsto sit. Et Baruch: Cùm nubibus mandatum est à Deo, ut obeant totum orbem habitabilem, perficiunt, quod imperatum est. Ita ut videmus magnalia ista Dei, à secretis & invisibilibus suis habitationibus seu sacrarijs extrahi, ad placitum ipsius faciendum, qui ea creavit.

Iob. 37. 40.

Baruch. 6. 60.

CAPVT. VII.

Quomodo nubium componendarum ratio, ex instrumenti nostri experimentalis observatione, oculariter demonstretur, atque etiam nivis definitio falsa & vera, oculis intuentium exponantur.

IAm verò æquum est, ut modum, quo nubes in cœlo, opposito ventorum duorum spiramine, videlicet ex Austri dominio & insensibili Boreæ afflatu, generantur, oculari experientiâ demonstrem. Prædixi vobis cap. 4. lib. 4. sectionis hujus, quòd, ut aër vitro instrumenti experimentalis inclusus, solo manus calidæ contactu se dilatabat in collo ejusdem, & dilatatione evolabat à manu tangentis, in frigidam regionem aquæ (quod in eo probatur, quia aqua anteà elevata in collo vitri, jam subito præcipitatur) ita etiam aër grossus hyemalis in Hæmisphærio Australi, transeunte sole per Æquinoctium Autumnale, præsentiâ solis calidi dilatatur: &, quoniam hæmisphærium illud, non est ad totum illum spiritum ita dilatatum comprehendendum sufficiens, fugit veloci motu, ab activitate solari, trans lineam æquinoctialem, in hæmisphærium Hyemale seu Arcticum, ut ibi locum pro sua existentia magis spaciosum inveniat: At spiritus ille volatilis & dilatatus, inveniens constantem illius loci aërem, ob solis absentiam à frigore Boreali contractam, ibidem subitò condensatur in nubes: Atque hæc est ratio, quòd, ubi flatus Borealis nullus evidenter persentitur, ibi venti Australes copiam nubium & pluviarum producere soleant: Ita, ut manifestum reddatur, quòd spissus Borealis Hæmisphærij aër, Borealibus flatibus agitatus, & aëre calido subtiliato, ab Hæmisphærio opposito emisso occurens, ei resistit, & paulatim in nubis existentiam reducit: Hoc, inquam totum, observatione debita aëris vitro machinæ inclusi, explicatur, uti anteà est indicatum.

Denique definitiones Aristotelicas pruinæ, grandinis, glaciei & similium Meteororum, hoc in loco explicare, easque sacræ scripturæ sensui contradictorias esse, probare nolo, quoniã amplã de istis, in Meteorologia cosmica mea, feci mentionem: & proinde vos ad ipsam refero. Sed nivis solius definitioni jam insistam. Aristoteles videtur asseverare, nivem esse nubem frigore intensissimo congelatam, quæ, antequam sit completè in aquam, vaporosa dispositione dissoluta, in niveam substantiam convertitur: In qua ejus definitione, quoniam eum non minus errabundum ac in præcedentibus & præcipuè in nubis origine, invenio, ei fidem exhibebo nullam: Præterea scripturæ sacræ intentionem & leges, istiusmodi sua descriptione transgreditur: Nam ipsam Nivem ego aliter idque juxta Paginæ sanctæ statuta, sic definio.

Nix est Meteorũ, quod Deus ab arcano suo Thesauro, seu arca Dei Thesauraria, in forma lanæ extrahit, ad voluntatem suam efficiendam in terra, sive ad pœnam & flagellum, sive ad beneficentiam & benignitatem.

Vel sic.

Nix est creatura, ex abstrusa aëris arca, seu Thesauro Dei, mediante frigido Spiritus Divini spiraculo, in forma lanæ, ad placitum suum divinum perficiendum producta.

In qua causam materialem observamus esse Ecclesi. 49.
ipsum aërem, aut substantiam cœlorum, un- Iob. 38.
de Textus sacer: Congregatio spiritus aspergit nivem. Et Iob: Pervenisti in Thesau- Psal. 147. 16.
ros nivis? eo Psaltes Regius: Deus verbo suo
emittit nives, sicut lanam, coram frigore Iob. 27. 9.
ejus quis consistat? Et Iob: Flante Deo concrescit gelu. Quibus etiam causa efficiens nivis se prodit, nimirum ipse Deus Pater, à quo omnia per spiritum sapientiæ. Porro causa formalis in eo describitur, quòd emittitur instar lanæ. Ac denique finis est, ut vel vindicet suum Dominium adversus impios, vel benefaciat ipsis, quos Deus in sua misericordia & benignitate respicit.

Plura de ventorum, Nubium, Nivis cæterorumque Meteororum Mysterio in Tractatu seu volumine meo de Meteorologia Cosmica sum locutus: Quare brevitatis causa vos ad illius discursus medullam refero.

CAPVT. VIII.

Quænam sit Aristotelis de fontium & fluminum origine seu generatione sententia, & an ipse in ea Divinæ sapientiæ veritati conveniat nec nè.

CVm ergo sit apparens, quòd Doctrina Aristotelis de ventorum & nubium generatione & essentia sit impura, fallax & veritati contradicens, mihi in isto loco proposui opinionem ipsius, de fontium & fluviorum origine, ad Lydij lapidis examem proferre. Peripatetici, cum Christiani, tum Ethnici, tam in fontium & fluminum orta, quàm in Meteoris cæteris à me recitatis, decipiuntur, atque ideò sectæ eorum princeps (re æquis justitiæ trutinis ponderata) debet à quolibet syncero Christiano, pro mundi deceptore seu impostore haberi, & consequenter ejus de subjecto Meteorologico doctrina debet repudiari atque deleri.

Aristoteles & ejus sectæ reliqui sunt de opinione, quòd terræ venter, varijs cavitatibus, meatibus & fissuris impleatur, per quas necesse est, ut vapores à terræ centro ad vacui evitationem, sursum ascendant, qui in suo motu lateribus concavitatuum, fissurarum seu meatuum & venarum terræ adhærentes, in aquam resolvantur, qui guttatim distillando efficiunt fontes, quibus tum postea flumina oriuntur: In qua eorum fontium descriptione, concludunt, materiam eorum nihil esse aliud, quàm vaporem è terræ visceribus ascendentem, & in aquam tum posteà in transitu, ratione frigoris atque etiam caloris loci condensantur: Haud aliter, quàm juxta eorum sensum, nubes, pluviæ, nives & grandines oriuntur, à vapore primum condensato, & tum posteà liquefacto.

At si quamlibet istius membri definitionem oculis acutioribus introspiciamus, illudque paulò accuratiùs examinemus, percipiemus quidem, quòd ad fontium ortum requirant non modò materiam duplicem, verùm etiam formam agentem geminam: Fingunt enim, quòd materia remota sit vapor, & tunc materiam propinquã imaginantur esse guttas aquæ, quæ ex vaporis congelatione fiunt. Etiam duplices suas causas efficientes frigus & calorem, statuunt: Nam, inquiunt, est frigoris officium condensare & coagulare vaporem ascendentem in consistentiam aquæ: Ac caloris est & frigidi simul, ut reddant aquam mobilem & fluxibilem. Mihi ergo, Lectores consulti, liceat hisce Philosophis Peripateticis cum suo proprio Axiomate respondere, & consequenter eos armis suis proprijs evincere. Frustra, inquiunt, fit per plura, quod fieri potest per pauciora: Iam verò, si opus hoc radicale & originale, in fontium generatione, possit convenienter per unum idemque aquæ subjectum, à natura, sine ulla ipsius in vaporem resolutione, atque tum posteà in aquam secunda vice, condensatione præstari; tunc non dubito, quin mecum concludatis, istud suæ definitionis membrum esse incongruum, vanum & imaginarium: Sed hoc in sequentibus, idque oculari demonstratione reddam apparens & manifestum: Nimirum, quòd in cursu naturæ sit possibile, ut aqua sine ulla suæ consistentiæ alteratione, possit secretis venis atque meatibus terræ in altum, etiam ad montium procerorum cacumina, à terræ & maris profundo elevari, postquam ipsa in occulto suo, per arenosam & porosam terræ substantiam transitu, naturam suam salsam deposuerit. Quo quidem sat liquidò apparente, inventionis Aristotelicæ vanitas subito cuilibet sapienti detegetur. Præter hæc sterilitas inventionis, sive rationis ipsius, quæ vapores lateribus cavernarum terræ adhærentes, debere in aquam converti, & in fontes & flumina tum posteà fieri effingit, reddetur palpabilis & manifesta, si consideremus, quòd guttæ ita factæ, paratiores erunt ob earum ponderositatem, tendere atque revertere deorsum in terræ viscerâ, per eosdem meatus, à quibus sunt in forma fumi elevatæ, quàm, ut moveantur allateraliter. Quare verisimile est, quòd aqua sic facta, aut saltem major ejus portio, in locum, à quo venit in forma vaporis recideret. Sed omittendo pro temporis pauxillo istas rationes, examinabo & conferam hoc ejus descriptionis membrum cum Biblij sacri Authoritate & veritate, quò meliùs, an inter se in hac re conveniant nec ne, discernamus.

Invenimus in primo loco, quòd non sit accidentale & imaginarium, aut frigus aut calidum in terræ visceribus, quæ istius Meteori generationem efficiunt, sed Deus, qui operatur aut per Angelicos ventorum spiritus, aut à palatio suo solari ad istius negotij complementum. Et tametsi in sua actione tam privativa, quàm positiva frigiditas & caliditas, se ipsas loco ministrorum exprimant (Nam Textus habet: Coram frigore ejus quis consistat.) Tamen est Catholicus ejus actus *Psal.* positivus, in sole & ventis calidis, quem è Tabernaculo suo solari & ex ventis suis calidis extendit, & privativa seu contractiva ejus virtus, quam manifestat per longinquitatem seu absentiam lucidi sui Tabernaculi à regione assignata, atque etiam polaris sedis Propinquitas, & ventorum frigidorum præsentia; quæ annuatim alterant, & varieformiter transmutant creatum Elementũ. Atque ideò est, ipse Deus, qui mediantibus organis suis spiritualibus, tam in cœlo desuper, quàm in terra & aqua inferius, operatur omnia & inter cætera producit ac generat fontes, ex quibus tum posteà fiunt flumina: Et per consequens est actus illius Spiritus, qui, teste Salomone, implet orbem terrarum, & omnes mirabiles in ea effectus operatur. Quod etiam Psaltes in his verbis confirmat: Qui emittis fontes *Sap. 1.* per valles, ut inter montes ambulent, & potum præbeant omnibus animantibus agri, ut frangant onagri sitim suam. Quare *Psal. 104. 10.* videmus, quòd solus agens Catholicus, atque ideò fontium procreator, sit spiritus ille divinus: Iterum hîc causam finalem, ob quam fontes creati sunt, expressam invenietis, nimirum ad irrigandam terram, ad seminum, fructuum, herbarum & graminis multiplicationem, & ad potũ animantibus agri præbẽdum. Verùm Peripatetici nostri replicabunt, se nihil novi adhuc, pro opinionis istius, Aristotelicæ, videlicet, materiæ fontium ab ipso assignatæ confutatione, ex scripturis accepisse: Sed, ut istius objectionis medullã auferam, efficiã equidem, ut rei veritatẽ, idque sine perspicillis clarè intueantur: si huic Salomonis assertioni, accuratâ in-

intentione animos suos inclinant. Omnia flumina, inquit, intrant in mare, & mare non redundat, ad locum, unde exeunt, revertuntur, ut iterum fluant: Quo sermone exponit sapiens nobis, realem fontium materiam seu causam materialem, esse aquam, & non vaporem. Ait enim expressis verbis, esse non nisi unam eandemque aquam, quæ circulationem suam perpetuam facit à mari per terræ viscera, mediantibus fontibus & fluminibus in mare. Palpabilis iste in Aristotele error, erat in causa, quòd non modò quàm plurimi doctiorum tam antiquorum quàm recentiorum, sed etiam nonnulli ex fidelibus discipulis ab eo hac in revidentur discrepare. Ex Philosophis antiquioribus alij volunt, quòd tota aquarum copia, qua fontes perennes uberrimè scaturiunt, ab aquis cœlestibus seu pluvijs colliguntur: At hanc opinionem videtur seneca evertere hisce rationibus: Primùm, quia nulla pluvia ultra decem pedes terram penetrare & madefacere, observavit ex vinearum fossionibus. Secundò, quoniam montes nudis rupibus pleni, atque ideò pluviam non admittentes, faciunt fontes quandoque magnos & perennes: Tertiò, quia siccissimis locis, putei in altum per trecentos pedes acti inveniuntur: Quo intelligere fas est, hunc non fieri à collectivo humore, sed à viva aqua.

Eccles. I.

Alber. lib. 2. meteor.

Agricol. de ortu subter.

Lib. 3. quæst. natur.

Alij putant, fontes generari ex aquarum in terræ visceribus copia, inter quos Seneca credit, fontes è terra in aquam transmutata produci, quatenus omnia Elementa sunt mutuò transmutabilia: At ista opinio sine ulla alia refutatione ab improbabilitate condemnatur.

Opinio Aristotelis est, quòd ex aëris vaporibus in terræ meatibus conclusis, & frigore condensatis, proveniant, uti dictum est. Contra quem inprimis Cardanus, asserendo, esse incredibile ab aëre tantam aquæ quantitatem & tam perennem posse gigni. Quare Scaliger cum Cardano, meritò confutat eam opinionem, quæ putat, fluvios ex aëre generari, idque præsertim, cum decupla vel amplior aëris proportio concurrere debeat ad generationem unius partis aquæ: quare non tantum in terra spatium concavum pro tam immensa aëris quantitate reperitur, quæ tantam aquæ copiam proferre queat: Præterea tanto aëre consumpto, necesse est, ut vacuum intus reperiatur. Hæc Scaliger. Bodinus verò adhuc acrius adversus istam opinionem insistens, istam Aristotelis de fontium origine opinionem derisam jacere ait: Fieri enim non potest aut cogitari, ut aër tantâ celeritate corrumpatur, quantâ fluunt aquæ, nec tamen in momento id fieret totus Elementaris aër, quippe qui est in sua substantia rarissimus, quare non sufficeret ad eam aquarum, quæ uno die fluunt, abundantiam producendam: Sed fallitur hac in re Bodinus, nam aër est aquarum omnium fons & Spiritus.

Met. I. C. 13. Lib. 2. de subtil.

Lib. 2. de Thea tro Naturæ.

Quarta opinio est, illa antiquissima tam inter Philosophos Græcanicos, nimirum Platonem; imò verò ipsum Thaletem, qui omnium primus in Græcia Philosophus erat, quæ longè anteà, ab ipsis doctissimis & sanctissimis Hebræorum literis erant consignata: nimirum, quod originem suam juxta Ecclesiastes doctrinam ducant à mari; idque duabus confirmant rationibus, primùm, quia nullum aliud corpus præter amplissimum mare tantæ copiæ aquarum, quantæ scatent fontes, sufficiat: Secundò, quòd tantâ aquarum copiâ quotidie in mare fluente ipsum tamen non augescat.

Ex discipulis obsequentissimis ipsius Aristotelis: Nam Iohannes Velcurius (vir in Philosophia mundana versatissimus, & qui in mysterijs Philosophiæ Aristotelicæ enucleandis multum temporis consumpsit, & commentarium super sui præceptoris Physica composuit) quando venit ad tractatum ejus de fontium generatione, videtur præceptoris in hac re inscitiam, sive imperitiam, explicare in his verbis: Non conveniunt inquit, sacræ scripturæ cum Physicis de ortu fluminum ac fontium docent, quippe flumina ex mari per varios alveos meatusque fluere, ac ad suos fontes refluere. Eccl. I. testatur, dicens: Omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat, ad locum unde exeunt, revertuntur, ut iterum fluant. Cæterum Physici dicunt, materiam esse vaporem resolutum in aquam & liquefactum à frigore & calore simul, intra terram. Hæc ille: Vnde colligimus, quod aut discipulus iste præceptorem suum haud injuriâ pro falsa ista doctrina reprehendat, aut judicium Salomonis pro erroneo intelligat: Nam, si disciplina unius sit illi alterius contradictoria, eligenda est præstantior; deterior verò à Christianis repudianda. Quis autem Sapientum sententiam Salomonis reijciendo, illud Aristotelis amplectabitur: aut quis honoris aut dignitatis Aristotelis, viri Ethnici & infidelis salvandæ & præservandæ causa, Salomonem, virum Theodidactum pro mendace aut fallace æstimabit? Sed si Peripatetici nostri Christiani obstinatiâ nescio qua inducti, Salomonis assertioni credere nolunt, efficiam mediante Experimento oculari capite sequenti explicato, ut Salomonem, mentem illam Aristotelis deserendo, sponte & libenter sequantur.

Lib. 2. com. Phys. cap. 6.

Concludo ergo ex Biblij sacri Authoritate, quòd istiusmodi fontium definitio seu descriptio sit facienda.

Fontes sunt continui aquæ fluxus qui à mari incipientes, & per venas, fissuras & meatus terræ undique clausos transeuntes, ad vallium superficiē montiumque cacumina usque, actu divino

tam

tam positivo quam privativo cogente, ascendunt, ad fœnum & herbas super terram procreandas, & ad parandum potum pro bestijs ac deinde ut ad mare seu locum unde exeunt revertantur, ut iterum fluant.

Vel sic.

Fontes sunt aquæ marinæ portio, à sua salsedine per porosam & sabulosam terræ substantiam expurgatæ, quæ virtute Spiritus divini terram implentis, sursum per occultas terræ venas seu meatus ad ejus superficiem usque scandens, fluminaque ad graminis multiplicationem & pro animantium terrestrium usu generans, ad mare properat, ut iterum circularem eundem per terram transitum perpetuò efficiat.

In quibus definitionibus, aqua simplex, sine ulla suæ substantiæ aut attenuatione aut condensatione aut figuræ alteratione videtur esse causa fontium materialis. Causa verò efficiens est Spiritus divini virtus in proprietate duplici, ut capite sequenti declarabitur latius. Atque hinc dicit Salomon alibi: Sapientia erat apud Iehovam in principio viæ suæ, cuncta componens, quando roborabat fontes abyssi & ponebat mari statutum. Porro David: Verbum Domini congregat sicut in utre aquas maris, ponens in Thesauris abyssos: Denique causa finalis, ut ait David loco antea citato, est, ut Flumina sic facta potum præbeant omnibus animantibus agri: Et, ut Moyses habet de pluviæ beneficio, ad irrigandum terram &c.

Prov.8. a.22. Psal.32.7. Psal.104.10. Deuter.28.11.

Venimus jam ad demonstrationem nostram ocularem.

CAPUT. IX.

In quo Salomonis de fontium & fluminum origine assertio partim oculati demonstratione & partim rationibus à vera Philosophiæ fonte productis, approbatur atque sustinetur.

TE, erudite Lector, in præcedenti meo discursu certiorem feci, quòd Spiritus Dei, annuatim in Elemento mundi infimi Catholico, virtute duplici agat; quarum una est dilatans seu rarefaciens, quæ in ejus positiva, manifesta, lucida, activa, & calida dispositione perficitur, arca Thesauraria, cujus præcipuum est palatium seu Tabernaculum Solare, Divinitatis plenum; altera est contractiva, quæ in privativa & secreta sua dispositione est tenebrosa, frigida & fixa, cujus sedes & Thesaurus præcipuus est circa polos mundi: ut pote, quæ cum sit in effectu, priori sive activæ illi contraria, Locum suum in mundi quartis, à Sole remotioribus sibi vendicat: ita, ut Spiritus vivificus, qui suam in Tabernaculo Solari sedem habet, suâ præsentiâ solummodò dilatando & in exilium relegando frigora Borealia in communi Elemento operatur, actusque Boreales, per viam Rarefactionis destruit; ita etiam per Solis absentiam, frigidus Polaris proprietatis Spiritus, dominium habebit in illa Elementi Catholici portione & per viam Condensationis omnes subtiles illos effectus in nihilum rediget, quos Lucis calor & virtus Solaris produxit. Exempli gratia, totum illud, quod tempore Hyemali in regionibus Meridionalibus, hoc est ultra lineam Æquinoctialem, ab Arctico frigore (Sole tunc temporis in Hæmisphærio Boreali manente & æstatem nobiscum faciente) in Catholico Elemento producitur, nimirum aëris condensatio, fontium elevatio, & aquarum multiplicatio, nivium, glaciei & grandinis productio, herbarum, fructuum & plantarum mortificatio &c. Sol in proxima sua illarum regionum visitatione, quæ erit, dum Borealis Hyems nobiscum regnabit, proprietate sui Spiritus rarefactiva, dilatativa & vivificativa destruet & alterabit, convertendo aërem spissum in subtilem, fontes deorsum, versus terræ viscera deprimendo, quæ hyeme in altum sublimabantur, dissolvendo nives, pruinas, glaciem, grandines; & ex corporibus fixis & opacis mobilia & transparentia, nimirum aquas, faciet: Spiritus arborum, plantarum, herbarum, ratione congelationis semimortuos revivificabit, corpora eorum mœsta & quasi lugentia, vestimentis viridibus induet, floribus ea adornabit, ac tandem fructus salutiferos producet. Breviter, nihil est, quo Polaris illa Frigiditas, absentiâ Solis dominatur in uno Hæmisphærio, in cujus simile Solaris regionis opposita æstas, in eadem proportione more contrario, non agit: Quod quidem ni esset, necesse foret, mundum quolibet anno debuisse aut suæ substantiæ augmentationem aut diminutionem pati, hoc est, ut quandoque major in quantitate & quandoque minor existeret. Sed, ut Salomon affirmat, quod mare non obstante assiduo fluminum in illud fluxu non redundat: ita, etiamsi fontes in uno mundi hæmisphærio assurgant, necesse est, ut in Hæmisphærio opposito pari proportione descendant in terram & diminuantur. Similiter, tametsi aër mediante illa attenuatione, quæ per Domini Spiritum fit in Elemento Catholico sublunari, evolare solet, ab Hæmisphærio Æstivali in Hyemale: Tamen necesse est, ut ille aër ita rarefactus in

calido seu æstivali loco, eadem proportione contrahatur & condensetur in frigido seu hyemali, qua erat anteà dilatata & rarefacta. Porro etiam, si ultra lineam Æquinoctialem magnæ seu copiosæ accidant pluviæ tempore Hyemali, sequeretur necessariò, ut in contraria proportione magna siccitas abundaret in Hæmisphærio Boreali, tempore eodem æstivali. Prætereà, quando nobis adest maximus calor æstivo spatio, illis ultra lineam Æquinoctialem, in hyemali statu, maximum aderit frigus, semper observando eandem in conditionibus mensuram & proportionem. Similiter, si nobis adest, Sole existente circa æquinoctialia, in quibus dies & noctes sunt temporis proportione æquales, tunc illis etiam aderit ejusdem temperiei in frigore, & calore mensura. Atque hoc semper est more reciproco in Hæmisphærijs istis oppositis expectandum, nimirum, quòd mundus, constans & idem perpetuò reperiatur, hoc est, ut neque redundet, neque diminuatur aut in quantitate aut qualitate. Atque etiam potentia divina suos in Hæmisphærio suo effectus & actus in sede opposita eadem proportione assiduè producit: Nam quantò magis Spiritus seu aër vel aqua est in uno loco attenuata, tantò magis opus est, ut in alio condensetur. Hisce ergo, judicio maturiore in loco priori consideratis, ad conclusionem meam practicam sic procedo: Et naturalis mea de hac re observatio est, quòd aër Instrumenti Experimentalis vitro inclusus, fit hyemalis, seu in naturam hyemis convertitur dominio frigoris: Nam, ut primùm ejus caput seu summitas ampla frigoris externi contactum persentit; aër inclusus se ipsum immediatè contrahet & constringet in locum angustiorem, & consequenter, quòd aër densior & grossior reddatur, perspicuum est. Et quòd res se ita habeat, ex aquæ in vitri collum elevatione, demonstratur: Nam nexus ille naturalis inter aërem & aquam est tam firmus, ut, si ille se contrahat in locum strictiorem, hæc, ut ratione suæ contiguitatis sequatur & sursum immediaté elevetur, necesse est. Vnde redditur evidens, quòd contractiva seu attractiva Spiritus Borealis seu potentiæ divinæ virtus, quæ in frigore manifestatur, primùm aërem dilatatum contrahit & condensat, atque ita ille aër contractus attrahit aquas ad se, easque in altum elevat, idque sine ulla alteratione aquæ, quæ erat infra in instrumenti profundo, ita, ut in conclusione non sit nisi unica & eadem aqua. Ecce ergo ex hoc demonstratum habetis & probatum, quòd sit in natura possibile, quod aqua illa possit in altum à terræ cavernis etiã ad montiũ cacumina elevari, quæ à mari nutritur, idque via & ratione naturali, sine aquæ in vaporem mutatione, ut Aristoteles vané imaginatur, contra Axiomatis istius sensum: Frustra fit per plura quod fieri potest per pauciora. E regione videmus, in Instrumenti vitro, quòd, si virtus aut in Sole aut ventis calidis rarefactiva seu dilatativa, summitatem vitri calefaciat, aut aërem externum reddat æstuosum, tunc aër intra vitrum se ipsum dilatabit & aquam in vitri collum frigoris actu elevatam, sua dilatatione præcipitabit: atque etiam descensus aquæ aëris inclusi rarefactionem denotat.

CAPVT. X.

Quod actiones Contractionis & dilatationis & consequenter Attractionis & expulsionis aëris, instrumento Experimentalis vitro inclusi, cum effectibus Elevationis & depressionis aquæ, quæ ex ijs derivatur, convenienter aëri & aquæ Macrocosmicis applicari queant.

VAriæ profectò ortæ sunt inter Philosophos tam veteres, quàm modernos, disputationes de possibilitate & ratione ascensus aquæ é terræ penetralibus, per ejus venas ad montium cacumina, inter quas una ab alia dissentire videtur: Ac in fine, si rem seriò, prout est, consideremus, earum nulla ad finem desideratum, vel ad conpletam hujus Mysterij enucleationem pervenit. Plato in Phædro ex Socratis mente concludit & credit, maximum esse in terræ ventre hiatum sine fundamento & firmamento aquâ immensa pleno, perpetuò sursum & deorsum agitatâ: Itaque eam in varios canales terræ, in utroque Hæmisphærio pertingentes urgeri, & ad fontes usque manare: At verò ipse in hac sua assertione nullam causam pro hoc suo figmento allegare videtur: Vnde adeò ardua videbatur Aristoteli ista sui magistri sententia, ut ipsam repudiando, novam fontium & fluviorum procreandorum rationem invenerit; dicendo, quòd vapores ascendentes in aquam convertantur & fontes generent. Plinius duas assignat causas, cur aqua per terræ venas discurrens é summitate montium erumpat: quarum prima est, quod spiritu agatur occulto: secunda, quòd terræ pondere exprimatur. Lib.2.c.65. Hujusce opinionis etiam sunt Seneca, qui facit Philosophum Thaletem suum authorem, atque ex recentioribus Bodinus: Sed, mirum est, quomodo hoc posit esse possibile, cum aqua sit super terram posita, & non é contrario: Vnde non est verisimile, quòd aqua possit à terræ pondere comprimi, sed

potiùs

potius terra aquæ gravidine onerari. Scaliger ex modernis, putat, hanc aquarum expressionem & in altum elevationem fieri à maris compressione: Quoniam experientia invenit, aquam compressione ponderis alicujus lapidis in altum elevari atque extendi, aitque, mare esse eminentius fontibus. Quod nec verisimile videtur. Quoniam, si mare æque altum esset ac montes, universam terram submergeret: Alij aquas sursum vi stellarum trahi atque sublimari existimant. Albertus Magnus putat, vapores in terræ cavernis elevatos & reflexos, attrahere ad se aquam. Quidam volunt, quòd terra sit spongiosa ac ob istam rationem eam aquas ad superiora attollere sunt opinati. Denique sunt nonnulli, qui credunt, venas terræ haud aliter aquas Spiritu quodam ad sursum movere, quam sanguis in venis animalium sursum & undique agitari cernimus. In fine videmus, quotquot quasi Philosophi, tot de motu aquæ fontanæ sursum sententiæ; quarum haud aliqua, veritatis rationem; imò quidem vix probabilitatis faciem præ se ferre videtur: quoniam genuinam & apertam illarum suarum opinionum rationem reddere haud queunt.

Quæ autem sit mea hac in re sententia, paucis aperiam, quam ideò in publicum ego (licèt ApostolorumPhilosophorumque minimus) proferre haud erubesco, quoniam ipsam non modò rationibus à veritatis pharetra de promptis, sed etiam oculari experientiâ probare ac demonstrare conabor.

Debemus ergò considerare, ut prius est dictum, quòd Catholicus mundi aër & aqua impleat vastam cavitatem mundi: haud aliter, quam aër vitro Instrumenti inclusus concava ipsius viscera replet. Ita ut aqua fontana hujus mundi, è mari unico scaturiens, in terræ viscera penetrare & ipsius venas implere, seu meatus generales videtur, per quos attrahitur & elevatur usque ad montium fastigia ijsdem medijs eademque virtute, quibus aqua vitro Instrumenti inclusa, ad summitatem usque matratij seu vitri sublimatur. Quibus etiam constat, relationem esse, quàm proximam inter Hæmisphærij Borealis & illius Australis fontes: quoniam in præcedentibus indicatur, quòd aër Australis, nimirum ille, qui ultra lineam Æquinoctialem se habet, continuatur in sua consistentia homogenea, cum aëre isto, qui est in Hæmisphærio nostro Boreali: ita, ut volatilis & dilatatus aër transiens à Meridie, frigore Septentrionali, in nubes condensetur. Quare evidens est, quòd aqua fontes in Septentrione nutriens, sit continuata cum illa meridiei: haud aliter, quàm aqua ad summitatem vitri Instrumenti elevata, est continua & planè eadem cum illa, in imo vasis, quæ ortum suum habet à magno vase in instrumenti fundo, quod cum mari comparamus. Concludimus igitur in hunc modum. Cum fervidus Solis spiritus in æstatis profundo, aërem more intenso in hæmisphærio Boreali rarefacit, tunc aër ille ita rarefactus locum ubique spatiosiorem quærens, pro dilatato suo spiritu (uti in extractione Spiritus sive Olei Vitrioli videmus, quod rumpitur quandoque recipiens, ut spatium largius, pro spiritu dilatato recipiendo, operiatur) non aliter deprimit & præcipitat fontium Borealium aquam, quam aër vitro inclusus semel dilatatus, deorsum observatur aquam in vitri collum exaltatam, detrudere ac præcipitare. Ex altera parte frigus, quod eodem tempore ratione absentiæ Solis in Hæmisphærio Australi prædominatur, attrahit & attollit aquas fontium in illis regionibus sursum, idque per aëris Catholici in locum augustiorem condensationem & contractionem: Haud aliter, ac in Instrumento nostro Experimentali videmus, frigora externa, aërem vitro inclusum, contrahere, in cujus contractione seu centrali attractione aqua vasis in fundo elevatur sursum. Vnde liquet, quòd duo se offerant, tam ad fontes deprimendos, quam eos exaltandos media: Nam, ut spiritus calidus æstivalis in uno Hæmisphærio per rarefactionem aëris detrudit aquas fontium inferius; sic Spiritus frigidus Hyemalis Hæmisphærij oppositi ipsas elevat & attrahit in altum: ita ut ex parte æstivali aquæ fontium repellantur deorsum ab aëre rarefacto, coganturque suam viam per terræ viscera versus partem hyemalem facere; atque etiam, ad opus illud faciliùs & citius perficiendum, frigus partis Hyemalis sursum ad se trahit fontium aquas, quas in parte, seu Hæmisphærio opposito æstivali depressit aër dilatatus. Denique adjuvat frigus Hyemale ad fontium elevationem per aëris contractionem, atque è regione adjuvat calor æstivalis ad eorum depressionem & in terræ viscera repercussionem.

Hujus rei demonstratio ocularis per Instrumentum.

calido seu æstivali loco, eadem proportione contrahatur & condensetur in frigido seu hyemali, qua erat anteà dilatata & rarefacta. Porro etiam, si ultra lineam Æquinoctialem magnæ seu copiosæ accidant pluviæ tempore Hyemali, sequeretur necessariò, ut in contraria proportione magna siccitas abundaret in Hæmisphærio Boreali, tempore eodem æstivali. Prætereà, quando nobis adest maximus calor æstivo spatio, illis ultra lineam Æquinoctialem, in hyemali statu, maximum aderit frigus, semper observando eandem in conditionibus mensuram & proportionem. Similiter, si nobis adest, Sole existente circa æquinoctialia, in quibus dies & noctes sunt temporis proportione æquales, tunc illis etiam aderit ejusdem temperiei in frigore, & calore mensura. Atque hoc semper est more reciproco in Hæmisphærijs istis oppositis expectandum, nimirum, quòd mundus, constans & idem perpetuò reperiatur, hoc est, ut neque redundet, neque diminuatur aut in quantitate aut qualitate. Atque etiam potentia divina suos in Hæmisphærio suo effectus & actus in sede opposita eadem proportione assiduè producit: Nam quantò magis Spiritus seu aër vel aqua est in uno loco attenuata, tantò magis opus est, ut in alio condensetur. Hisce ergo, judicio maturiore in loco priori consideratis, ad conclusionem meam practicam sic procedo: Et naturalis mea de hac re observatio est, quòd aër Instrumenti Experimentalis vitro inclusus, fit hyemalis, seu in naturam hyemis convertitur dominio frigoris: Nam, ut primùm ejus caput seu summitas ampla frigoris externi contactum persentit; aër inclusus se ipsum immediatè contrahet & constringet in locum angustiorem, & consequenter, quòd aër densior & grossior reddatur, perspicuum est. Et quòd res se ita habeat, ex aquæ in vitri collum elevatione, demonstratur; Nam nexus ille naturalis inter aërem & aquam est tam firmus, ut, si ille se contrahat in locum strictiorem, hæc, ut ratione suæ contiguitatis sequatur & sursum immediatè elevetur, necesse est. Vnde redditur evidens, quòd contractiva seu attractiva Spiritus Borealis seu potentiæ divinæ virtus, quæ in frigore manifestatur, primùm aërem dilatatum contrahit & condensat, atque ita ille aër contractus attrahit aquas ad se, easque in altum elevat, idque sine ulla alteratione aquæ, quæ erat infra in instrumenti profundo, ita, ut in conclusione non sit nisi unica & eadem aqua. Ecce ergo ex hoc demonstratum habetis & probatum, quòd sit in natura possibile, quod aqua illa possit in altum à terræ cavernis etiã ad montiũ cacumina elevari, quæ à mari nutritur, idque via & ratione naturali, sine aquæ in vaporem mutatione, ut Aristoteles vané imaginatur, contra Axiomatis istius sensum: Frustra fit per plura quod fieri potest per pauciora. E regione videmus, in Instrumenti vitro, quòd, si virtus aut in Sole aut ventis calidis rarefactiva seu dilatativa, summitatem vitri calefaciat, aut aërem externum reddat æstuosum, tunc aër intra vitrum se ipsum dilatabit & aquam in vitri collum frigoris actu elevatam, sua dilatatione præcipitabit: atque etiam descensus aquæ aëris inclusi rarefactionem denotat.

CAPVT. X.

Quod actiones Contractionis & dilatationis & consequenter Attractionis & expulsionis aëris, instrumento Experimentalis vitro inclusi, cum effectibus Elevationis & depressionis aquæ, quæ ex ijs derivatur, convenienter aëri & aquæ Macrocosmicis applicari queant.

VAriæ profectò ortæ sunt inter Philosophos tam veteres, quàm modernos, disputationes de possibilitate & ratione ascensus aquæ é terræ penetralibus, per ejus venas ad montium cacumina, inter quas una ab alia dissentire videtur: Ac in fine, si rem seriò, prout est, consideremus, earum nulla ad finem desideratum, vel ad conpletam hujus Mysterij enucleationem pervenit. Plato in Phædro ex Socratis mente concludit & credit, maximum esse in terræ ventre hiatum sine fundamento & firmamento aquâ immensâ pleno, perpetuò sursum & deorsum agitatâ: Itaque eam in varios canales terræ, in utroque Hæmisphærio pertingentes urgeri, & ad fontes usque manare: At verò ipse in hac sua assertione nullam causam pro hoc suo figmento allegare videtur: Vnde adeò ardua videbatur Aristoteli ista sui magistri sententia, ut ipsam repudiando, novam fontium & fluviorum procreandorum rationem invenerit; dicendo, quòd vapores ascendentes in aquam convertantur & fontes generent. Plinius duas assignat causas, cur aqua per terræ venas discurrens é summitate montium erumpat: quarum prima est, quod spiritu agatur occulto: secunda, quòd terræ pondere exprimatur. Hujusce opinionis etiam sunt Seneca, qui facit Philosophum Thaletem suum authorem, atque ex recentioribus Bodinus: Sed, mirum est, quomodo hoc posit esse possibile, cum aqua sit super terram posita, & non é contrario: Vnde non est verisimile, quòd aqua possit à terræ pondere comprimi, sed Lib.2.c.65.

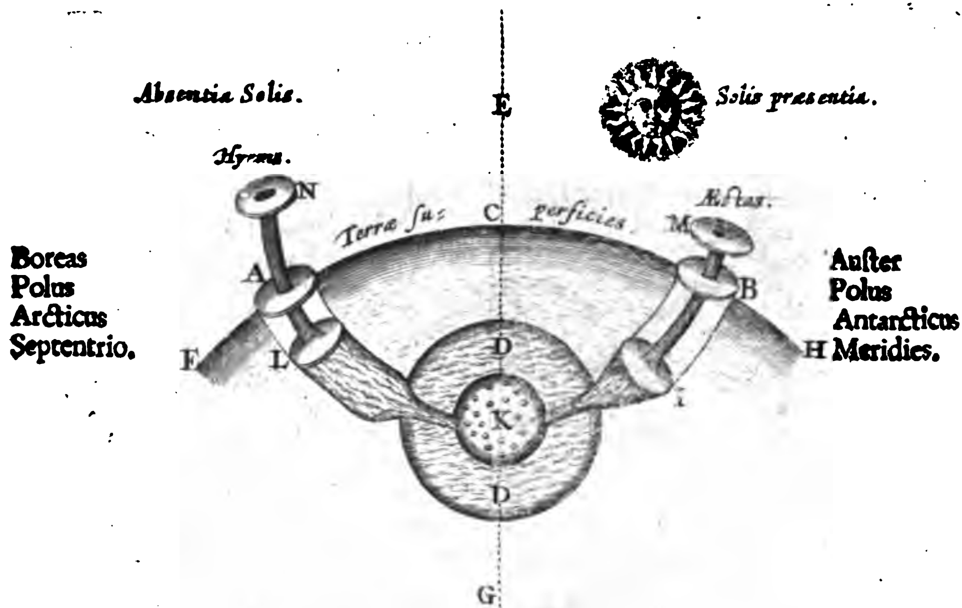
potiùs

potius terra aquæ gravidine onerari. Scaliger ex modernis, putat, hanc aquarum expressionem & in altum elevationem fieri à maris compressione: Quoniam experientia invenit, aquam compressione ponderis alicujus lapidis in altum elevari atque extendi, aitque, mare esse eminentius fontibus. Quod nec verisimile videtur. Quoniam, si mare æque altum esset ac montes, universam terram submergeret: Alij aquas sursum vi stellarum trahi atque sublimari existimant. Albertus Magnus putat, vapores in terræ cavernis elevatos & reflexos, attrahere ad se aquam. Quidam volunt, quòd terra sit spongiosa ac ob istam rationem eam aquas ad superiora attollere sunt opinati. Denique sunt nonnulli, qui credunt, venas terræ haud aliter aquas Spiritu quodam ad sursum movere, quam sanguis in venis animalium sursum & undique agitari cernimus. In fine videmus, quotquot quasi Philosophi, tot de motu aquæ fontanæ sursum sententiæ; quarum haud aliqua, veritatis rationem; imò quidem vix probabilitatis faciem præ se ferre videtur: quoniam genuinam & apertam illarum suarum opinionum rationem reddere haud queunt.

Quæ autem sit mea hac in re sententia, paucis aperiam, quam ideò in publicum ego (licèt ApostolorumPhilosophorumque minimus) proferre haud erubesco, quoniam ipsam non modò rationibus à veritatis pharetra de promptis, sed etiam oculari experientiâ probare ac demonstrare conabor.

Debemus ergò considerare, ut prius est dictum, quòd Catholicus mundi aër & aqua impleat vastam cavitatem mundi: haud aliter, quam aër vitro Instrumenti inclusus concava ipsius viscera replet. Ita ut aqua fontana hujus mundi, è mari unico scaturiens, in terræ viscera penetrare & ipsius venas implere, seu meatus generales videtur, per quos attrahitur & elevatur usque ad montium fastigia ijsdem medijs eademque virtute, quibus aqua vitro Instrumenti inclusa, ad summitatem usque matratij seu vitri sublimatur. Quibus etiam constat, relationem esse, quàm proximam inter Hæmisphærij Borealis & illius Australis fontes: quoniam in præcedentibus indicatur, quòd aër Australis, nimirum ille, qui ultra lineam Æquinoctialem se habet, continuatur in sua consistentia homogenea, cum aëre isto, qui est in Hæmisphærio nostro Boreali: ita, ut volatilis & dilatatus aër transiens à Meridie, frigore Septentrionali, in nubes condensetur. Quare evidens est, quòd aqua fontes in Septentrione nutriens, sit continuata cum illa meridiei: haud aliter, quàm aqua ad summitatem vitri Instrumenti elevata, est continua & planè eadem cum illa, in imo vasis, quæ ortum suum habet à magno vase in instrumenti fundo, quod cum mari comparamus. Concludimus igitur in hunc modum. Cum fervidus Solis spiritus in æstatis profundo, aërem more intenso in hæmisphærio Boreali rarefacit, tunc aër ille ita rarefactus locum ubique spatiosiorem quærens, pro dilatato suo spiritu (uti in extractione Spiritus sive Olei Vitrioli videmus, quod rumpitur quàdoque recipiens, ut spatium largius, pro spiritu dilatato recipiendo, operiatur) non aliter deprimit & præcipitat fontium Borealium aquam, quam aër vitro inclusus semel dilatatus, deorsum observatur aquam in vitri collum exaltatam, detrudere ac præcipitare. Ex altera parte frigus, quod eodem tempore ratione absentiæ Solis in Hæmisphærio Australi prædominatur, attrahit & attollit aquas fontium in illis regionibus sursum, idque per aëris Catholici in locum augustiorem condensationem & contractionem: Haud aliter, ac in Instrumento nostro Experimentali videmus, frigora externa, aërem vitro inclusum, contrahere, in cujus contractione seu centrali attractione aqua vasis in fundo elevatur sursum. Vnde liquet, quòd duo se offerant, tam ad fontes deprimendos, quam eos exaltandos media: Nam, ut spiritus calidus æstivalis in uno Hæmisphærio per rarefactionem aëris detrudit aquas fontium inferius; sic Spiritus frigidus Hyemalis Hæmisphærij oppositi ipsas elevat & attrahit in altum: ita ut ex parte æstivali aquæ fontium repellantur deorsum ab aëre rarefacto, coganturque suam viam per terræ viscera versus partem hyemalem facere; atque etiam, ad opus illud faciliùs & citius perficiendum, frigus partis Hyemalis sursum ad se trahit fontium aquas, quas in parte, seu Hæmisphærio opposito æstivali depressit aër dilatatus. Denique adjuvat frigus Hyemale ad fontium elevationem per aëris contractionem, atque è regione adjuvat calor æstivalis ad eorum depressionem & in terræ viscera repercussionem.

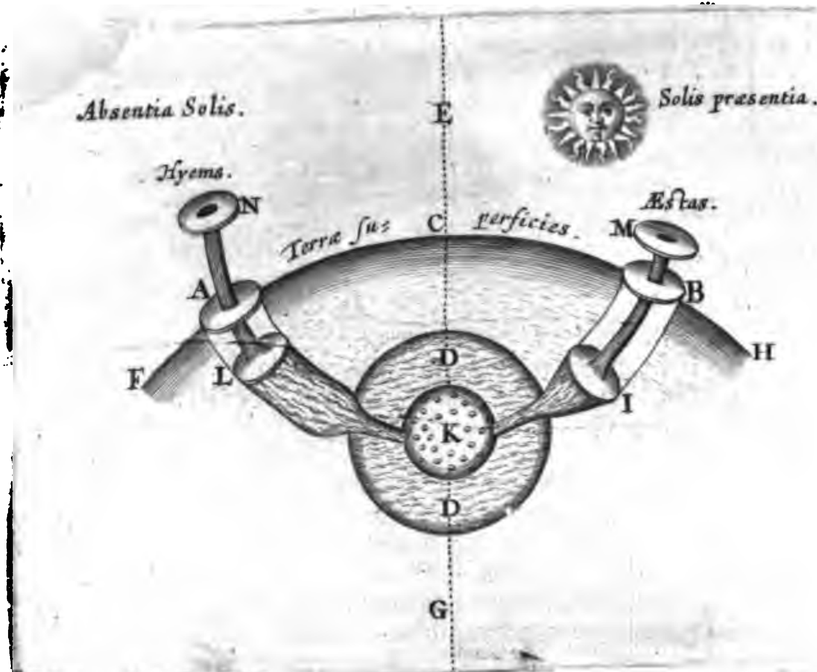
Hujus rei demonstratio ocularis per Instrumentum.

In qua figura E. F. G. sunt Hæmisphærium Septentrionale, in quo Sol est remotissimus & quasi absens, utpote in Capricorno, unde fit, ut in eo habitet Hyems, & in aëre, seu Catholico ejusdem elemento, Dominium habet frigus Boreale. E. H. G. sunt Hæmisphærium meridionale, cui Sol est præsens, & consequenter est æstatis sedes, ut pote in cujus aëre calor habet dominium. E. G. est linea Æquinoctialis, quæ distinguit Hæmisphærium Boreale ab Australi: A. B. sunt orificia venæ seu meatus Generalis in terra, duos fontes arguentia, quæ vena communicare videtur cum utroque Hæmisphærio: Nam continuus est ab orificio seu fonte, plaga Borealis A. transeundo per terræ viscera D. aquâ marinâ à salsedine purgatâ plena, & viam suam faciendo ad plagam seu fontem Meridionalem B. Est ergo D. aqua maris per porosam terræ substantiam, in concavum terræ centrum quasi cribrata & à salsedine mundata, quæ communicat, tam cum fonte Septentrionali A. quàm illo Meridionali B. Concludo igitur, quòd, cùm Elementum Hæmisphærij Borealis E. F. G. Catholicum seu aër est frigidus, à frigore statim contrahitur, & contractione ad se trahit atque elevat aquam in vena seu meatu terræ A. B. D. Comprehensam: Cujus nihilominus scaturigo & aqua marina D. Hoc (ut dixi) in Instrumento experimentali per aquæ in vitro elevationem præsentia frigoris demonstratur: Nam quando frigidus externus aër, contraxerit per congelationem aërem vitri capiti & collo inclusum (quod caput & collum comparo ad venam, meatum, seu canalem in terra, quæ clausa esse debet, ut nullo modo expiret) tunc aqua in altum attolletur à vasta olla, aquâ plenâ, in fundo instrumenti contenta, quâ ego aquæ marinæ purgatæ & cribratæ confero. Ex altera parte tempore æstivo vel Australi, atque Orientali, hæmisphærium E. H. G. Vbi sol adest, aër Catholicus rarefactus est & aëris dilatatio circa fontes eorum, aquas gradatim præcipitat in aquæ ductum seu venam ejus Meridionalem versus terræ viscera B vel C. punctum. Vnde plærunque accidit, quòd fontes æstatis tempore ferventissimi & siccissimi inveniuntur, aut penitus sicci aut admodum depressi. Denique I. K. & L. M. Designant fluminum à fontibus factorum, in mare regressum, ut iterum fluant. Iam verò dico, quod ratione depressionis aquarum in æstate Meridionali per attenuationem nimiam aëris, aquas ex illa parte deorsum detrudentis, & elevationis earum in plaga frigida, per fortem aëris spissi & condensati attractionem, aqua est aptior plus minusve abundare in regione Hyemali, & è regione diminui in illa æstivali secundum majorem vel minorem frigoris & caloris in ijs dominationem. Hoc totum ex vitri Experimentalis observatione sat liquidò demonstratur: nimirum, quòd dilatatione aëris majore vel minore, aqua plus minusve deorsum versus instrumenti fundum pellitur. At secundum proportionem frigoris dominantis in aëre externo aqua plus minusve in altum attollitur: Sed ostendam tibi aliud exemplum oculare hoc idem confirmans, videlicet ratione exaltationis aquæ ex una parte per attractionem & depressionis ejusdem, ex altera, per compressionem.

Imaginemur Syringam aliquam duplicem, ad invicem in orificijs conjunctam, in cujus Orificiorum unione Globulus adest undique perforatus utrique orificio communis, atque iste Globulus in medio cavitatis undique aquâ plenæ & ex omni parte exactè clausæ.

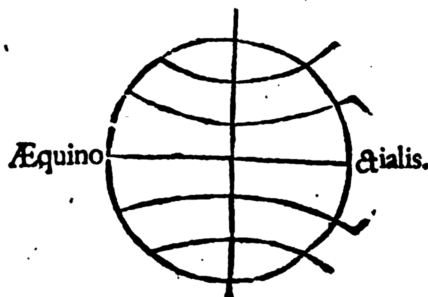
Hyems

A. R. est syringa Hyemalis seu Borealis. B. K. est syringa æstivalis, quarum ambarum orificia conveniunt & securè adaptantur in orificijs ad globulum perforatum K. qui in medio concavi D. D. aqua pleni & undique exactè clausi existit. Dicimus ergo, quòd, si in eadem proportione compressor seu lingua Syringæ Meridionalis I. M. detrudatur deorsum à B. & syringæ Borealis linguæ L. N. sursum attrahatur versus A. tunc necesse est, ut aqua duplici virtute in fontem A. Hæmisphærij Hyemalis elevetur, nimirum per attractionem A. sursum & per depressionem B. deorsum: Et tunc ad est D. D. quasi cisterna communis aquâ plena, quæ est origo utriusque fontis, ut pote, quæ ipsis pabulum aqueum perpetuò administrat: Nam (uti supra diximus) qua proportione regnat & operatur frigus in Hyemalis hæmisphærij Elemento, eâ etiam regnat & operatur calor in æstivalis hæmisphærij aëre: Et proinde sequitur, quòd quali proportione detruditur aqua in Meridie, tali etiam elevatur in Septentrione, & per consequens deprimitur in meridie. Atque ita è contrario, quando hyems adest in meridie & æstas in Septentrione. Ex istis ergo videmus evidenter, quòd sententia Salomonis est vera & indubitata: Nimirũ, quòd omnia flumina, & consequẽter fontes, intrant in mare & mare non redundat, ad locum unde exeunt revertuntur, ut iterum fluant, idque sine ulla formæ aquarum mutatione. Sunt quidem multa alia experimenta oculis apparentia, quibus probatur, aquam posse sine suæ existentiæ alteratione, à vasis fundo, in altum elevari: Quorum artificia duo eandem rem probantia cap. 12. sect. 1. Port. 4. part. 2. lib. 3. membri 2. Historiæ meæ Meteorologicæ: Vbi de Meteoris aqueis è terra in forma liquida scaturientibus, vel in terra residentibus depicta invenietis.

Sed, ut istam Aristotelis opinionem adhuc paulò exactiùs examinemus, quò vobis luculentiùs absurditates ejusdem exponamus: Si fontis materia esset vapor è terræ visceribus expirata, tunc necesse est ut talis conversio aquæ centralis in vaporem, debeat, à calore ingenti, terræ visceribus incluso, procedere, sine quo Abyssus seu congeries tanta aquarum frigidarum in vaporem resolvi nequeat, Sed si admittatur, ignem scilicet ingentem in terræ visceribus accendi, observetis velim, quanta sequeretur ex inde absurditas: Nam, primùm fatetur, fontes æstate frigidiores esse, quàm hyeme, quoniam extremus æstatis calor includit & per antiperistasin proprietatem terræ frigidam conservat & auget. Quod, cùm ita sit, ut ex fontium frigore tempore hyemali apparet. Tunc per hanc eandem rationem, frigus hoc in terra auctum, seu fortificata debet etiam æstivo tempore retinere, præservare & roborare calorem illum in centro terræ conclusum, qui est immediata illius vaporis fontem procreantis, causa: observetis, obsecro, conclusionem: Nam si ita sit, quòd calor in terra centralis, æstivo spatio sit major, tunc vapores magis tunc temporis obundarent: Nam, quò major est ignis, eò vapor & fumus aquæ erit grandior. Atque iterum ratione magni frigoris in terræ cavernis & fissuris contracti, vapores illi citiùs & facilius in guttas condensarentur: Vnde sequeretur, ut æstivali tempore fontes fierent eminentiores & aquâ pleniores, atque ideò flumina frequentiùs tempore æstivali, quàm hyemali limites sua excederent, atque inundationes facerent: At totum hoc esse veritati dissentaneum testatur experientia. Sed objicietur (sat scio) quòd stagna & lacus & similia loca humida observentur calore æstivali exsiccari, & quomodo possibile est,

ut hoc fieret sursum, si virtute solis, aquam in vapores mutante, non attraherentur. Respondeo primùm, ut anteà, quod Sol non attrahit, sed rare facit solummodo, & tunc res rarefacta per se & ex propria inclinatione tendit sursum. Sed si Sol æstivalis humiditatē omnium lacuum & stagnorum & similium consumeret & in aërem converteret, tunc ex inde sequeretur, quòd aër æstivo tempore redderetur densior & spissior ratione tantorum innumerabilium vaporum; cùm è contra doceamur ex Instrumenti nostri Experimentalis intuitu, quòd aër ei inclusus, præsentia solis attenuetur & rarefiat. Porro etiam major adhuc sequeretur Aristotelis error, nimirum in ipsius disciplina de generatione nubium: Nam ubi ejus opinio est, quòd nubes generentur à vaporibus, ex terra & aqua virtute solis & Stellarum extractis, sequeretur, quòd nubes & pluviæ nobis æstivo tempore forent frequentiores, quàm hyemē. Sed hoc est æquè incongruum & à veritate, ut cætera alienũ. Verũ ego potius assero, quòd, quoniam aër est magis rarus & tenuis æstate ratione præsentiæ solis, cujus assidua actione attenuatur & rarescit aër: Ideò nubes sunt paucæ æstivo tempore: Nam, (ut supra est demonstratum) nubes ex compressione aëris fiunt, atque aër iterum, sive Elementum Catholicum, cursu quodam circulari, Meteororum resolutione in primam suam materiam invisibilem (quæ erat aër) renovatur. Fateor equidem, nonnullas aquarum terrestrium partes dilatatione subtiliari, & per dilatationem ab Æstivali in Hyemale Hæmisphærium evolare: Sed ex altera parte affirmo, quòd magna eorum portio in vapores minimè redacta, se ipsam aëris dilatati de pressione, & pororum terræ sitibundæ, quæ parata est ad eam imbibendam attractione, versus terræ viscera descendit, quousque iterum ab aëre frigoris Hyemalis actu condensato, terræque poros implente, extrahitur & in altum elevatur. Nam observamus, quòd, si sit vas aliquòd magnum sive dolium aquâ Plenum, diu perdurabit, priusquam tota ejusdem aqua possit in vaporem calore solis redigi. Præterea certum est, quòd sol soleat aquam diurno tempore rarefacere, ita, ut in forma vaporosa assurgas super terrum, illud nocturno tempore residere observatur, uti in Nebulis & rore apparet. Hinc est, quòd observamus, nebulas & rorem æstivali tempore esse frequentiores circa lacus & flumina. Nec tamen negare possumus, quòd flumina ex copiosa pluvia limites suos exire cogantur, fontesque nonnulli præter consuetudinem augeantur, ratione penetrationis superficialis aquæ pluvialis, in eorum venas per poros terræ. At istud fontium incrementum non est naturale, sed per accidens factum: Quemadmodum in fontibus minerali aliquo infectis, videre licet, qui extra usum medicinalem quandoque sunt, propter eorum cum aquis extraneis commercium & ad ulterationem. At loquor ego de fontibus aquæ vivæ, quorum venæ sunt adeò clausæ & ab aquis pluvialibus securæ, ut aquas extraneas per terræ poros inspiratas vix admittant: Cujusmodi est fons ille Nemosianus Languidochiæ Galliæ, atque ille in comitatu Avenionis dictus la source, & ille non procul à civitate Orelensi Galliæ, & infiniti alij tam [illegible] notæ majoris, quorum omnium fluxus & augmentu est majus tempore Hyemali, tametsi satis sicco & pluvijs pluribus haud plurimùm obnoxio, esse observantur: Nec etiam intelligo de fontibus particularibus, qui plærunque ab aquis pluvialibus nutriuntur, & proinde cessant omnino, aut ut plurimũ diminuuntur æstate: Sed de illis generalibus & constanter (non obstante æstate admodùm sicca) fluentibus, qui procul dubio relationem habent ad fontes hæmisphærij oppositi. Quare, ut diximus, flatus Australes tempore hyemali & consequenter nubes, quæ ex eorum consistentia generantur in Boreali Hæmisphærio, fieri partim ex vivo actu solari in Meridie, & privatione Polari in Septentrione: Ita etiam fontes ex parte Meridiei ab aëre dilatato deprimuntur, & ex parte Boreali constringendo altiùs attrahuntur. Nonne est etiam res notatu digna, quòd fontes animadvertantur esse imiores & occultiores, dum sol sit prope Æquinoctia? Nam est observatio ab ijs certissima, qui profontium inventione effodiunt, quòd si fons ille inventus sit vivus in eo tempore, erit in perpetuum tum posteà durabilis: Ratio autem, quòd fontes sunt tunc temporis adeò in terram immersi, & quoniam aëris temperies est æqualis: Vnde recedente sole ab uno Hæmisphærio ad aliud, aquæ sunt in motu per viscera terræ ad locum oppositum: Nam tanta est actio solaris in puncto Æquinoctij, talisque æquinoctij proprietas; idque præcipuè dum Sol illud intersecat, quod res versus polos in altum elevatas, reddit pronas: Vti in oculari Magnetis observatione, videre licet, cui si stylum ferri sive aciei polo applicetur perpendiculariter erigatur: Si in loco circuli polaris, elevabitur etiã sed non ita perpendicu-

lari-

lariter. Si in parte Tropici, exurget, sed magis adhuc obliquè: At verò in parte lineæ Æquinoctialis depressè Iacebit sine ulla elevatione, Demonstratio est ista. Quare non est mirum, si fontes tunc temporis, nimirum, dum Sol est circa Æquinoctia, sint occultiores, tum propter eorum depressiones, partim ab Æquinoctio, quòd eos magis congregat à terræ Hyemalis superficiè, in ejus ventre eos præparans, pro hyeme opposito: Partim propter mitigationem frigoris hæmisphærij olim hyemalis, cujus erat, eos sursum attrahendo elevare: & partim propter diminutionem caloris Hæmisphærij olim æstivalis, cujus erat, fontes per aëris loci dilatationem, deorsum pellere, ut ex speculi sive Instrumenti nostri experimentalis diligenti observatione redditur manifestum. Verum quid pluribus opus est. 5. cum ex præcedentibus à nobis expressis, rei istius ratio enucleatè explicatur, nam si calor hæmisphærij æstivalis subtiliando aërem deprimit aquas deorsum versus terræ viscera, frigus hæmisphærij oppositi constingendo & contrahendo aërem, eam à visceribus ad se elevat, tunc necesse est credere, quod per continuã operationẽ caloris æstivalis ex una parte & frigoris hyemalis ex altera, aquæ fontiũ in fine æstatis inveniantur imiores. Et in Visceribus terræ magis congregatæ, atque in hæmisphærium hyemale elevatæ: Sed jàm ad Peripateticorum de fulgure & Tonitru opinionem procedam.

CAPVT. XI.

Fulgura & Tonitrua in isto capite secundum Aristotelis opinionem describuntur, quæ tum posteà sacræ scripturæ testimonio confutatur.

Factâ jam inquisitione in Philosophia Aristotelica, de ventorum, Nubium, nivium & fontium natura, hoc in loco opus est, ut animi ipsius de admirabili Fulguris & Tonitru ortu & conditione sententiam, explicem: Quippe, quæ sunt tantæ admirationis meteora, ut speculationem ad eorum enucleationem profundissimam requirant: Opinio ergo Peripateticorum est, quòd causa materialis Tonitruorum atque fulgurum sit calida & sicca exhalatio è terra extracta & in mediam aëris regionem virtute solis & stellarum elevata; ubi partim ratione fortis nubium collisionis seu concussionis & partim per illam Antiperistasin, quæ est inter calidam exhalationis & frigidam regionis illius dispositionem, materia illa inflammabilis in nubis ventre sic coarctata accenditur, & violenter è suo carcere irrumpens, deorsum ratione suæ terrestreitatis seu consistentiæ compactæ tendit: Concluditque, quòd violentiâ eruptionis ejusdem è nube, fiat sonitus, sive vox illa horrenda, quæ diciter Tonitru. Hoc, inquam mentis Aristotelicæ de fulgure & Tonitru compendium. Et profectò videtur Aristoteles excusatione quodammodò dignus, si in isto negotio tam abstruso errat, quoniam extat dubium de fulguris & Tonitrui ortu, haud facile à Philosophis resolvendum. Hinc ergo est, quòd ipsi, non sibi in hujus rei naturæ inquisitione constare videantur: Nam Empedocles est opinatus, fulgura ex interceptione seu impedimento descensus radiorum solarium provenire; sed Anaxagoras vult, quòd sint ignis ætheræi portio, quæ descendit in nubis cavitatem, in qua tum postea includitur, dicitque, quòd lux ista è nubis concavo gliscens, dicatur fulgur, & quòd effectus irruptionis ejusdem appelletur Tonitru: Alij credunt, istiusmodi coruscationes igneas à ventorum calidorum collisione accidere, qui cum sint undequaque nubi inclusi. Atque in ea coarctati, ab ipsa accenduntur, & hinc inde provenit murmur illud, & nubium perturbatio: Iterum multi alij aliter de ipsis determinaverunt, ita, ut in hac re haud injuriâ sit dicendum; quot Philosophi, tot istiusmodi sententiæ. Iamque ad opinionem Aristotelis quod spectat, est ipsa profectò veræ sapientiæ rudimentis adeò contraria seu contradictoria, quòd nonnulli ex fidelioribus suis discipulis Christianis, ei in hac ipsius opinione omnimodè opposuerunt: Vnde in Margarita Philosophorum hæc scripta habemus: Quidam Philosophi considerantes mirabilem Fulminis operationem, ipsum non opus naturæ, sed summi Dei effectum immediatum arbitrati sunt.

Lib. 2. Meteorot.

Marg. Philosophi in cap. de Fulmine.

Sed ad definitionis Aristotelicæ particularia veniamus: Dicit, quòd causa fulguris materialis è terra eliciatur, causas verò efficientes facit plures: Nam Agens, in ipsius elevatione, affirmat esse attractivam sydetum virtutem. Porro agentia externa, in exhalationis accensione faciunt accidentia, nimirum collisionem & concussionem nubium oppositarum, atque Antiperistasin illam, quæ fit in inter exhalationis calorem & mediæ aëris regionis frigora: Nam, ex ijs exhalationis accensionem fieri concludit, ac tandem ostendit rationem, cur fulgura tendant deorsum, nimirum, quoniam materia eorum est terrestis, seu existentiæ compactæ: Meum autem erit quodlibet istorum particularium, ordine, idque tam rationibus, ex naturæ cista depromptis, quã sacræ scripturæ Authoritate confutare.

Pro materiali ejus fulgurum & Tonitruorum causa, quam ait esse calidam & siccam exhalationem, ex substantia terrea compactam, & in altum calore astrorum attra-

attractivo elevatam. Primùm, videtur ipsa in oculis meis ideò esse merè figmentum, quoniam probatur anteà, sydernm calorem facultate attractiva esse destitutum. Secundò, si exhalationi ventosæ (quæ est levis & non ita compacta, & per consequens non adeò disposita ad ascendendum & penetrandum ratione suæ subtilitatis in mediam aëris regionem) in eam regionem denegatur introitus, multò minus prohibebitur istiusmodi exhalationis speciei in locum tam frigidum ingressus, quatenus ipsa est de substantia magis terrestri & compacta, ac de facili inflammatione, inflammabilis. Verùm ista ad hoc negotium perficiendum impossibilitas Authoritate sancta clarius exponetur. Fulgura
(inquit Textus) procedunt à Throno: Et,
Apoc. 4. Deus dicitur fulgurare lumine suo desuper, cardinesque maris operire. Atque
Iob. 36. iterum: Sternutatio ejus, splendor ignis, & oculi ejus, ut palpebræ diluculi.
Iob. 41. 9. De ore ejus lampades procedunt, sicut
10. tædæ ignis accensi, de naribus ejus procedit fumus, sicut ollæ succensæ atque
11. ferventis: Halitus ejus prunas ardere facit, & flamma de ore ejus egreditur. Et
12. alibi: Illuxerunt corruscationes tuæ orbi terræ: Ascendit fumus in ira ejus &
Psal. 17. a. 9. ignis à facie ejus exarsit. Carbones succensi sunt ab eo: Inclinavit cœlos & descendit & caligo sub pedibus ejus: Et, ascendit super Cherubin & volavit super pennas ventorum, & posuit tenebras latibulum suum, in circuitu ejus Tabernaculum
10.
11.
12. suum, tenebrosa aqua in nubibus aëris: Præ
fulgore in conspectu ejus nubes transierunt,
13. grando & carbones ignis. Et intonuit de
14. cœlo Dominus, & Atissimus dedit vocem
suam: Grando & carbones ignis, & misit
15. sagittas suas, & dissipavit eos: Fulgura multiplicavit & conturbavit eos &c: Quid? an colligemus ex istis, quòd istius materiæ corruscantis substantia esset à terra, vijs ab Aristotele effictis, extracta, nimirum vi stellarum? Aut ausus est quispiam literatus cogitare, in Christiano mundo versatus, quòd res tam abjecta & vilis momenti, qualis est terræ excrementum, à Patriarchis, Prophetis & Apostolis tantâ audaciâ & sine ulla reverentia ascriberetur essentiali potestati Dei, & à sua præsentia & Throno; imò verò ab ipsius ore & facie derivari atque accendi? Nec non æstimabitur in ipsis impudentia inaudita, respectu Divinitatis rei, asseverare, Deum esse ignem consumentem, uti tam novo quàm veteri Testamento invenimus? Aut affirmaret, Propheta, quòd faceret Angelos suos ventos & ministros ignes urentes? Quàm viliter potuit diligens in mysterijs divinis speculator, de Angelorum & lucium spiritualium origine judicare, si substantiæ eorum materiales, essent meræ exhalationes accidentales? Iterum docemur quòd cœlum seu aër sit Thesaurus, ex quo venti, nubes, nives, grandines, fulgura & Irides extrahuntur, & quòd hæ omnes proportionentur à Spiritu Dei ad placitum ejus obeundum. Vnde loco anteà citatò: Deus sapientiâ sua aptat pondus aëri & appendit nubes in mensura, facit pluviæ statuta, & viam fulgetro tonitruum. Quibus apparet, quòd materia omnium Meteororum, sive sint aquosa sive ignea, ex substantia aërea seu Elementi sublunaris Catholici, per verbum aut sapientiam Dei extrahatur, & consequenter non ex terra, neque in isto negocio ulla attractione seu elevatione stellari opus est, cùm pura fulguris substantia perpetuò in divina potentia & in arca ejus Thesauraria reservatur, quo usque ille ipsam ad placitum suum perficiendum evocat, qui eam creavit. Nonne esset res admiratione digna, quòd tam immensa exhalationum copia uno eodemque tempore per accidens è terra in mediam aëris regionem elevaretur vi astrali, quemadmodum subitò eveniebat in exuberanti sulphuris super Sodomam & Gomorrham pluvia? Sed nostri Aristotelici replicabunt juxta eorum consuetudinem, hoc non fuisse naturaliter, sed miraculose factum: Respondeo, quòd negare neque, meteorū illud fuisse materiale: Erat enim ex sulphure & igne conflatum: Iam verò ab ipsis scire velim, ex quo sacrario seu Thesauro produceretur, & an stellæ ipsam à terra extraherent, & in mediam aëris regionem elevarent nec ne, aut an potius Deus eā ex invisibili suo Thesauro aëreo evocaret: Nam D. Paulus ait, quòd visibilia essent prius ex invisilibus.

Iob. 28. 25.

Heb. 1.

Secundò, quod ad causam agentem seu efficientem attinet, in ea magis, quàm in ejus causa materiali peccat, uti ex prædictò Psaltes Regij sermone explicatur: Nam primùm dicit, quòd agens, quod attrahit & elevat exhalationem illam, sit virtus attractiva Solis & Stellarum, tunc imaginatur causam efficientem à materiæ accensione esse partim concussionem nubium, & partim discrasiam illam, quæ est inter caliditatem & siccitatem exhalationis & frigiditatem mediæ aëris regionis, quæ invicem oppugnantes efficiunt accensionem ignis illius, qui dicitur fulgur. Bone Deus! Quàm male conveniunt ista, & quàm confusum est istius chimæreæ inventionis Chaos, quæ causarum efficientium externarū multitudinē fingit; cùm rei veritate non sit nisi unicum, illudque admirabile in isto negocio, quod est admodum essentiale, internum & centrale, quod movetur, quo & ubi vult, & operatur omnia in omnibus. Suntne omnia hæc superficialia, accidentalia & externa agētia primarij fulminum ac Tonitruū motores & animatores? Et tamen dicitur, quod Deus animet & vivificet ea sua præsentia: Psal. 17. 9.
Nā Textus prædictus Davidis habet: Ignis à facie ejus exarsit, carbones succensi sunt ab eo præ fulgore, in conspectu ejus nubes transierunt, fulgura multiplicavit &c: Et Iob. 36.
Iob: Deus fulgurat lumine suo: Et alibi: ster-

Iob. 41. 19. Sternutatio ejus splendor ignis, oculi ejus, ut ignis accensus, de naribus ejus succedit fumus. Halitus ejus prunas ardere facit, & flamma de ore ejus egreditur &c: Quibus manifestum redditur, quòd fulgur sit actus immediatè à Deo & quasi virtus quædam, essentialiter ab ipso procedens, spiritumque mundanum Diaphanum induens & illustrans, non aliter, quam die creationis quarto, Tabernaculum suum
Psal. 104. 2. Solare induebat. Et, in hoc sensu dixit David: Vestitur lumine quasi vestimento, non quòd ipse sit fulgur, sed in fulgure & quasi lucida fulguris anima existat: Vnde aliqui:
Lev. 10. 2. In lumine numen, in numine lumen. Et
Num. 11. 1. Moyses: egressus ignis à Domino devoravit eos. Et alibi: accensus in eos ignis Domini, devoravit extremam castrorum par-
Num. 16. 35. tem. Et alibi: Ignis à Iehova egressus
Deuter. 4. 24. consumebat ducentos quinquaginta illos viros qui admoverant thus &c: Sic dicitur alibi: ignis consumens: Et alibi: ignis accensus est in furore meo, qui ardebit usque ad imum Sepulchrum, absumetque terram & proventum ejus & inflammabit fundamentum montium &c: sic di-
Deuter. 32. a 22. citur, quòd ignis Dei à cœlo descenderit
2. Reg. 1. 12. virtute Eliæ: Et alibi Dei præsentiâ mon-
Psal. 97. tes, ut cera liquescunt. Hisce ergo consideratis, quid habemus nos Christiani ad agendum, ad mysticam fulguris creationem, cum superficialibus, accidentalibus & externis Peripateticorum agentibus? Aut cur motores aut animatores nescio quos in fulgure divinitus edito effingunt? Quid imaginabimur nos Christiani de doctrina Aristotelica, cum actum Dei immediatum in creaturis suis Angelicis, fingit esse tam vilem & frivolam, ac sunt adventitiæ fumorum elevationes à creaturis stellaribus, & concussiones nubium fortuito evenientes & conflictus inter frigora & calores factæ? Non erat equidem mirum, si (cum inventio ejus ipsum, in mysterij tanti momenti investigatione, fefellerit) coactus sit ea nobis proponere quæ oculis prudentum vix probabilia videntur, Nam, si mirabiles fulguris effectus consideremus, nimirum, quomodò ipsa vaginam illæsam penetrando liquefaciant ensem, crumenam perforent, sine ejusdem damno pecunias dissolvendo, dolium penetrent, vinumque absque sensibili vasis detrimento absorbeant, ossa in pulpam resolvant, sine apparenti corporis animalis læsione; imò verò & quòd amplius est intellectu & ratione, ad discipulos falsæ Aristotelis doctrinæ, opera istiusmodi mirabilia & timenda Dei, in contemptu & neglectu habentes, puniendos, sit præditum: Non possumus negare, quin Aristoteles in mundana solummodo sapientia esset versatus, & consequenter Sapientiæ veræ statutis penitus ignarus, quatenus ipse inconsultè satis, est imaginatus, fulgura non habere interna sua principia, sive agentia essentialissima, quæ ipsa faciunt operari & pro voto suo movere, ubi & quando volunt: haud aliter, ac supra adversus mentem ipsius probavi: quòd ventus spiret, ubi vult: eodem planò modò fulgura agitantur & feruntur pro placito & per consequentiam voluntate fruuntur, quippe, quorum agens centrale est Spiritus Sapientiæ ille, qui (ut Salomon ait) est omni re mobilior & Soli atque stellis claritate excellentior, & omni repenetrabilior: Hoc innuere videtur Iob, ubi ait, Sap. 7. Iob. 28. 25.
Sapientia facit pluviæ statura & viam Fulgetro Tonitruum. Hoc est, ipsa per spiritum suum animat, gubernat, & movere facit fulgura, qua via ei placuerit. Ac si quis diceret, quòd homo moveatur ab anima ei à Deo inspiratâ, quò & quando vult. Quare indiscretè assignavit Aristoteles ad fulgurum compositionem & animationem, externam & adventitiam & non internã atque essentialẽ causam. Sed, ut ea quæ à me sunt dicta confirmẽ nimirum, quod sit ratio & intellectus in istiusmodi creaturis, quodque homines à Dei omnipotẽtia derogantes, & ejus Magnalia more Philosophiæ Ethnicæ in contemptu habentes, luant pœnam, duos vobis Historias verissimas & meo tempore accidentes de hac re recitare mihi proposui: Quibus clarè manifestabitur, esse divinam in fulmine seu Fulgare voluntatem. In Hiber- Historia Prima.
nia duæ puellæ rusticæ à foro cujusdam oppidi domum redeuntes: quarum una novos sibi calceos emerat, eosque manibus portabat: Hæ, inquam, per agros comnigrantes, tonitru quodam horrendo in via deprehendebantur: Harum una erat timore percussa, Deumque inclamando arborem versus properabat; altera, alterius fugientis pusillanimitatem redarguens eamque ingenti cachinno derisit & more impio se gessit: Nam voces Tonitruorum in contemptu & derisione habens: quid, ait, times Tonitrua? & anum seu podicem altera manu percutiendo, eumque contra locum, à quo soni edebantur convertendo, osculetur Tonitru podicem, inquit, modò si calceos meos relinquat intactos, non curo: Vnde factum est, ut prior timore Dei & vocis ejus percita tutò evaserit, alteri verò anus & clunes integri fuerunt protenus dilacerati & dilaniati, atque ita blasphema illa miserè mortua est: Sed, ut ad meritum insipientis Peripateticorum assertionis prœmium jam instem. Quodam tempore mercatores quidam & nonnulli alij in societate cujusdam Peripatetici, ab Actu Oxoniensi cum cæteris tunc temporis venientes (juvenis bonæ indolis, qui in civi- Secunda Historia.
tate Salopiæ degebat, in qua ludi magistri negociũ susceperat, & pro ejus in Philosophia Aristotelica cognitione in pretio apud plurimos habebatur.) Hi (inquam) per amplam planitiem Salopiensem simul vias

facientes, nubes densas cum sonis & tonitru ad ipsos appropinquantes animadverterunt: unde major eorum pars pavore haud minimo fuit perculsa. At juvenis iste, ut se ijs in Philosophia Peripatetica admodùm versatum ostenderet, ipsos in casu tam perplexo consolari, & ne timerent, eis audacter suadet, affirmando, illud esse in natura commune, modoque adventitio contingens, narratque non tantum esse in eo periculi, utpote, quòd generatur ex sola exhalatione calida & sicca é terræ gremio, vi Solis & stellarum in mediam aëris regionem elevatam, & per Antiperistasin illam, quæ fit inter calorem exhalationis, & frigoris loci accensum; Sed Deus istius consilij impietate accensus, ostendebat auditoribus, rem longé aliter se habere, atque ipse prædicabat: Nam infelix iste vir, qui falsam Aristotelis doctrinam, in derogatione ab opere divino publicare est ausus, pœnas luebat: Nam ipse solus inter cæteros fulgure erat subitò exanimatus, reliquis solo stupore quodam attonitis, manentibus: Atque ita justo Dei judicio condemnata erat Aristotelis de hac re sententia. En & ecce (mi peripatetice Christiane) exempla notatu digna: Nonne vides ex istis motorem intellectualem divinamque voluntatem fulmini inesse? Nonne vides, hic infelicem & miserum mortalem, ob nimiam ejus in Philosophia Aristotelis confidentiam deperditum? Nam, si illam doctrinam seu Philosophiam, quæ super Sapientiam terrenam & Diabolicam est fundata reijecisset, & se cum reverentia veræ Sapientiæ disciplinæ addixisset, procul dubio timore vero perculsus, ipsum, qui in Tonitru loquitur, revereri & cum socijs orare voluisset, ut iracundiæ suæ effectus abijs averteret, & sub alarum suarum umbram se à percutiêtibus, & lædentibus suis ministris præservaret, & tunc procul dubio, tum ille, tum cæteri, qui aderant, evasissent tutò. Tunc (dico) ipse reijciendo figmenta Aristotelis, divinam in tonitru & fulgure potestatem ex scripturis collegisset, & quòd sint ejus ministri, ad voluntatem suam perficiendam aptissimi. Nubes, inquit Iob, spargunt lumen suum, quæ cuncta lustrant, per circuitum: quocunque eas movet Voluntas Creantis agit, omne, quòd præceperat illi superfaciem terræ, sive sit ad flagellum sive ad beneficentiam. Atque alibi: Fulgura nunquid mittis & revertentia tibi dicent, adsumus? Et Salomon: ibunt directé emissiones fulminum, & tanquam à bene curvato arcu ad metam, hoc est, ipsa fulgura animata à Deo, vadunt & emittuntur ab eo, in quo est eorũ voluntas & operatio omnia: quod etiam evidenter ex Textu hoc constat: Ascendit, ait, fumus de naribus Iehovæ, & ignis de ore ejus volavit; carbones succensi sunt ab eo, & inclinavit cœlos & descendit & caligo sub pedibus ejus, & ascendit

Iob.28.25.

Iob.36.

Sap.5.22.

super Cherubin, & lapsus est super pennas venti, posuit tenebras in circuitu suo latibulum, cribrans aquas de nubibus cœlorum, præ fulgore in conspectu ejus, nubes succensæ sunt, carbones ignis volabant, tonabat de cœlo Dominus & Excelsus dabat vocem suam, misit sagittas & dissipavit eos fulgur. Quo sermone arguitur, quòd nulla sit causa essentialis efficiens, quæ est naturalis, sed, quòd sit Deus solummodò in natura & extra naturam, qui operatur omnia: Nam in sermone præcedente non dicitur, quòd aut nubes, aut ventus coruscationes suas emisissent, aut quod ignis descendit à Sole aut aliquo alio corpore cœlesti, sed quòd fumus egrederetur ex naribus Iehovæ & ignis ex ejus orę, neque dicitur, quòd vapores aut exhalationes essent causæ nubium materiales, sed Iehova inclinavit cœlos seu aërem nubesque congregabat ex aëre, juxta placitum suum; nec erat frigus mediæ aëris regionis causa agens, in accumulatione aëris in densam nubium massam, sed Iehova eas colligebat in sua privativa & contractiva proprietate: Nam Textus habet: Posuit tenebras in circuitu suo latibulum: nec erat causa aliqua Angelica efficiens, quæ ea per se fecit, sed Iehova ascendens super Cherubin seu spiritum Angelicum, eum animavit, & ad placitum suum præstandum exagitavit: nec erat ventus, qui erat per se motor. Sed Spiritus Cherubinicus à Iehova animatus & inflatus, qui ventum fecit movere: Neque erat locus ille tenebrosus pro secreto Iehovæ Tabernaculo meré à ventis Angelicis dispositus, sed Iehova movens super Cherubin, incitavit Cherubin admovendum & inspirandum ventum ad nubes in aëre, & ex aëre colligendas: Neque fuit resolutiva Solis facultas, quæ nubes liquefecit in pluviam, sed Iehova cribrabat aquas de nubibus: Nec erat ulla nubium oppositarum Collisio aut Antiperistasis frigoris & caloris, quæ producebat fulgura aut nubium succensionem, sed fulgor & inexplicabilis splendor suæ præsentiæ: Nã verba Textus sunt: Præ fulgore in conspectu ejus nubes accensæ sunt: neque erat luctus ille contentiosus, qui erat factus inter ignem & aquam in nubis fissura, quæ vocem tam stupendam edidit: Sed erat vox Iehovæ, quæ tonabat de cœlo mediante organo seu denso suo Tugurio: Erat, inquam, altissimus, qui edit vocem suam é nube & fulgura sua emisit ad destruendos impios. Quod cum ita sit, quid operis habemus nos Christiani cum fictis causis Naturalibus, efficientibus per se agentibus: cùm certum sit nobis & à Pagina sacra confirmatum, quòd Deus operetur omnia in omnibus: Ad illam autem Peripateticorum distinctionem quod spectat, quæ est, quod causa agens sit vel principalis vel secundaria & subalterna, videtis ex Textu præcedente, quòd pro nihilo & merò figmento habeatur

2.Reg.22.8.

tur: Nam Sola efficiens causa in primo, secundo, tertio, & quarto organo seu instrumento erat Iehova: Erat enim ipse, qui inspiravit Cherubin, erat ipse, qui ascendit Cherubin, erat ipse, qui in ea super Cherubin animavit ventum, cribravit aquam è nubibus, ipsasque succendebat per sua fulgura à se ipso emissa: Denique tametsi pluribus utatur organis, tamen actus essentialis, qui operatur in & per ea, ab unica, syncera & simplici veritate seu identitate emanat: quæ non aliter comprehendit omnia in se, quàm Vnitas in Arithmetica numerum quemcunque: Nam semper Vnitas invenitur in primo, medio & ultimo; imò verò in omni loco numerorum. Variæ sunt aliæ historiæ de isto subjecto admirabiles, quas omnes, quoniam capite 20. Sect. 1. Portio. 4. Part. 2. lib. 4. memb. 1. Historiæ meæ Meteorologicæ luculenter expressi, hoc in loco omittam.

Sed Peripatetici (sat scio) contra istam meam sententiam insurgent, replicantes, Metaphoricé fuisse in Scripturis dictum, Iehovam loqui & vocem suam emittere in Tonitru; & per consequens illud non esse realiter, pro ut se oculis objicit, intelligendum: Quod si hoc esset verum, sequitur vocabula nubis, Nivis, grandinis &c. esse more Metaphorico intelligenda: Vnde patet, quòd esset aut sermo realis aut non realis: si non realis, homines potius à veritate in errorem ducerentur: Sed Scriptura plena est hujusmodi sermone, quare certum est, quòd tota Biblij Harmonia illud interpretatur, prout revera est: Iterum eorum aliqui, agnoscunt, sermones illos esse genuinos & reales, verum, dicunt illi, ubi Deus loquitur in Tonitru, ibi actus ille est
Iob.37.11. miraculosus & non naturalis. Quibus respondeo cum ore Iobi: Pro irrigatione fatigat Deus densam nubem & dispergit lucem nubis suæ &c. quo redditur manifestum, quòd Deus est Actor in usuali nubium congregatione, & facit eas instrumenta seu organa sua communia, ad vocem & sonos suos mundanis edendos; tam pro augmentatione & incremento fructuum animalium, quam pro punitione creaturarum: Vnde alibi: si consideraret homo extensiones densarum nubium, fragores in Tugurio illius, extendit super illud lucem suam, cum his judicaturus est populum & daturus cibum abundé. Etiam alibi adhuc
Iob.36. clariùs: Vide arcum & benedic ei, qui fecit illum, valde speciosus est in splendore suo, giravit cœlum in circuitu Gloriæ ejus, manus Excelsi aptaverunt eam, imperio suo ac celerat nivem, & coruscationes emit-
Eccles.43.14. tit judicij sui: Propter eà aperti sunt Thesauri & evolarunt nebulæ sicut aves, in magnitudine sua posuit nubes, & confracti sunt lapides grandinis, in conspectu ejus movebantur montes, & in voluntate sua spiravit Notus, Vox Tonitrui ejus reverberavit terram, tempestas Aquilonis & congregatio spiritus aspergit nivem &c: Hæc Syriaci oratio arguere & probare videtur, quòd Sola causa efficiens essentialis in generatione Meteororum, videlicet pluviæ nivis, fulguris, nubis, grandinis, Tonitrui, venti, Tempestatis &c: Sit ipsius Spiritus divini actus, atque etiam denotat, quòd materialis eorum existentia sit aër: Quare dicit in conclusione: Congregatio Spiritus dispergit nivem: Hoc est ex aëre congregato fit nubes & ex dissolutione nubis dispergitur undique nix: Denique nos certiores facit, quòd manus seu Spiritus Dei non sit otiosus in talium operum productione, quæ Aristoteles vocat Naturalia, & consequenter operatur non modò, primariò & secundariò, sed Catholicé & omnino, hoc est, omnia in omnibus, ut ait Apostolus, tam in rerum generatione & præservatione quàm corruptione & destructione, idque non aberrando in sua actione à limitibus suæ Identitatis, sive Vnitatis divisione. Quare contra Aristotelis sententiam nullam aliam naturam agnosco ego, præter solum & unicum Deum in suis Creaturis, vel, si vultis, unicam naturam infinitam in qualibet re creata, quæ est solus actor omnium: Agnosco, inquam cum Apostolo, 1.Cor. excludendo omnes Deos Ethnicorum sive in cœlis sive in terris, quibus primariam aut secundariam aut tertianam actionem falsò attribuunt; unum Deum Patrem, à quo omnia, & unicum Dominum Iesum Christum, per quem omnia: & præter hos nullam causam essentialem intelligo in machina mundana efficientem.

Ad ultimam Definitionis Aristotelicæ clausulam qua asserit, fulgura deorsum moveri; quoniam materia, ex qua fiunt, est magis compacta & terrestris, respondeo, rationem istam suam esse nimis tam gyganteo Authore debilem & insufficientem: Nam eodem respectu inferre possumus, quòd pulvis Bombardalis, cujus substantia est multò grossior & magis compacta, quàm est illa fulguris, debeat necessariò descendere deorsum: & tamen vidimus (experientia illorum locorum, quibus pulvis iste subijcitur, atque etiam in igne artificiali, quòd virtus istius pulveris est tendere sursum. Iam verò venio ad veras Fulminis & Tonitrui descriptiones, etiam à scripto totius veritatis nobis assignatas.

CAPUT. XII.

Quomodo fulgura rectè à vero Philosopho & juxta sacræ Scripturæ instituta sint describenda.

CVm ergo ex capitis præcedentis discursu pateat, quòd Aristoteles magnoperè & immaniter in sua opinione & concepta tam in materiali, quàm formali fulguris & Tonitrui causa erraverit, mihi hoc in loco pro capacitatis meæ exilis validitate, veram & genuinam illorum definitionem ex profundo sacrarum scripturarum mari expiscari liceat, ut ea ratione vobis syncerам ipsorum naturam originemque essentialem ostendam.

Fulgur est igneus quidam aër, qui ex cœlesti seu aëreo Dei Thesauro extrahitur & fulgidâ ipsius præsentiâ animatur, inque terram & mare ad voluntatem ejus sive sit in creaturarum bonum sive detrimentum exequendam emittitur.

Vel sic.

Fulgur est coruscans quædam claritas é nubis, quasi Tugurij divini cavitate procedens, quæ à Throno Iehovæ in terram & maria ad placitum ejus obeundum emittitur.

Quòd si velimus fulgur cum omnibus suis accidentibus describere & consequenter totam Tonitrui essentiam (quæ est naturæ mixtæ) describere, illud ex Testimonio sancto hoc modo præstare possumus.

Fulgur est ignis consumens, qui accenditur à facie seu præsentia Iehovæ, ad cujus claritatis aspectum & contactum nubes transeunt, & altissimus tonat seu vocem suam é cœlo edit, sagittasque ad impiorum destructionem ejaculare solet.

Vel sic.

Fulgur est ignis evolãs abore Iehovæ, desuper à Tentorio ejus emissus, in cujus conspectu aquæ seu nubes (utpote timentes & Abyssi quasi conturbatæ transeunt, voxque Tonitrui Iehovæ in rota movetur) atque carbones ignei seu sagittæ ejus, ad voluntatem suam in cœlis & in terris exequendam ejaculantur.

Vel sic.

Fulgur atque etiam Coruscatio est lux quædam munda & nitida facta in superioribus nubibus, quas ventus transiens purgavit.

In prima fulguris descriptione manifestum habetis, quòd causa ejus materialis sit aër, igneus locus, a quo depromitur est arca Dei Thesauraria seu cœlum: Causa formalis in eo explicatur, quòd dicitur Spiritus seu aër igneus, Causam ejus efficientem facimus actum immediatum seu velle divinum: Denique causam finalem in eo detegimus, quòd ad voluntatem Iehovæ vel ad mortalium flagellum & pœnam, vel ad misericordiam & benignitatem ijs præbendam emittitur: Quod totum ex Testimonijs sanctis in capite præcedenti expressis luculenter confirmatur.

Secunda descriptio confirmatur à Pagina Sacra: Fulgura, ait Textus, procedunt à Throno. Et alibi: Præ fulgore in conspectu ejus nubes transierunt. Et alibi: ignis ab ore ejus evolavit. Et: ab ore ejus, velut tædis præeuntibus & quasi halitus ejus carbones accenderet, & flamma ab ore ejus prodiret. Et alibi: illuxerunt coruscationes tuæ orbi terræ. Porro: Iehovah extendit nubes, quasi Tentorium suum & fulgurat lumine suo desuper, cardinesque maris operit. Apocal.4. Psal.17.9. Iob.41.10. Psal.76.17. Iob.36.

Tertiæ verò descriptionis membra (quibus universa Tonitrui natura enucleatur) ex testimonijs sacris partim prædictis & partim sequentibus confirmamus. Et inprimis causa Tonitrui materialis ex hisce exprimitur, videlicet, quòd sit ignis exardens vel igneus aër, & per materiæ descriptionem ejus formam elicimus: Porro causam ipsius efficientem diximus esse Iehovæ irascentis spiritum: Effectum etiam illius agentis asseruimus esse nubium exagitationem & Tonitrui vocem; & tandem finem indicavimus esse ad voluntatem divinam in impiorum ruinam perficiendam: Confirmatio horum hujus descriptionis membrorum, est talis. Ait Psaltes: ascendit fumus in ira ejus & ignis à facie sua exarsit: Carbones succensi sunt ab eo: inclinavit cœlos & descendit & caligo sub pedibus ejus &c: & posuit tenebras latibulum suum in circuitu ejus, Tabernaculum ejus tenebrosa aqua in nubibus aëris. Præ fulgore in conspectu ejus nubes transierunt, quando & carbones ignis: intonuit de cœlo Dominus & Altissimus dedit vocem suam, grandinem & carbonem ignis & misit sagittas suas & dissipavit eos, fulgura multiplicavit, & conturbavit eos &c. In quorum siquidem verborum filo, omnia descriptionis præcedentis membra patefiunt & confirmantur. Psal.17.9.

Quartæ descriptionis particulæ etiam ex præcedentis Textus authoritate statuminantur.

Ad quintæ autem confirmationem quod spectat, ea ex præcedentibus confirmatur: Porro etiam tertia & quarta hisce amplius fundavimus. Viderunt te aquæ (Deus) viderunt te aquæ & timuerunt, & turbatæ sunt abyssi: Multitudo sonitus aquarum, nubes dederunt vocem: Etenim sagittæ tuæ transeunt: Vox Tonitrui tui in rota, illuxerunt coruscationes tuæ orbi terræ. Psal.76.17.

Vltima descriptio confirmatur sic: Iam non

nos respiciunt homines lucem, cum nitida est in superioribus nubibus, quas ventus transiens purgavit. Possumus etiam fulgura magis perspicuè in natura Angelica describere: Verbi gratia.

Fulgura sunt ignes urentes, quos Deus creavit, ut sibi essent ad placitum seu voluntatem suam faciendam ministri.

Psal. 104. 4. Ait David: Qui facis Angelos tuos ventos & ministros tuos ignem urentem: Nam, scire debemus, quòd, ut Cherubin, id est, aëreus spiritus est animator ventorum non accensorum: Ita Seraphin, qui est spiritus igneus est animator fulgurum: Sed, quoniam alibi, nimirum sect. 1. Port. 4. part. 2. lib. 4. memb. 1. cap. 20. de Meteorologia seu Philosophia mea sacra de abstruso fulminis & Tonitrui interno Angelico, hoc est, de abscondita causa eorum efficiente, amplam effecimus mentionē, vos ad eum, si placeat, locum referam, ut ad Tonitrui descriptiones citius descendam.

CAPVT. XIII.

In quo Tonitrua secundum Biblij sacri institutionem describuntur.

AD Tonitrui naturam quod attinet, eam, perspicuè ex varijs scripturarum sacrarum locis colligimus, in hunc modum esse describendam.

Tonitru est fragor in Tugurio Iehovæ, super quod, ipse lucem suam extendens radices maris tegit, terræque orbi illuminat, ut cum his judicet populum & det cibum abundè.

Iob. 36. Hinc dicit Iob: Si consideret homo extensiones densarum nubium, fragores in Tugurio illius, extendit super illud lucem suam, cum his judicaturus est populum & daturus cibum abundè. In quo verborum filo tota prædicta descriptio elicitur: Nam ex eo patet, quòd forma Tonitrui sit fragor; efficiens verò causa Lux Iehovæ; materiale verò organum nubes densa, quæ dicitur Tugurium Iehovæ: Hinc ergo aliter: Posuit tenebras latibulem suum in circuitu ejus, latibulum ejus tenebrosa aqua in nubibus aëris: Præ fulgore, in conspectu ejus

Psal. 17. nubes transierunt, & intonuit de cœlo Dominus. Denique finis Tonitruorum & Fulgurum inibi declaratur, videlicet, quòd sit ad judicandum populum & ad dandum cibum abundè.

Vel sic.

Tonitru est vox Altissimi cum flamma & fulgure mixta à Deo ad conturbandos impios edita atque ordinata.

In qua, forma est, vox seu fragor cum sulphure: Efficiens causa, est ipse Iehovæ spiritus, & finis, ad impiorum flagellum. Confirmatur: Dominus de cœlo Altissimus dedit vocem suam, grandinem & carbones

Psal. 17. 15. ignis & misit sagittas suas & dissipanit eos, fulgura multiplicavit & conturbavit eos.

Vel sic.

Tonitru est vox seu sonitus, à fulgure è Throno Dei procedens & è nubis cavitate, in aërem apertum, divino numine, ad voluntatem suam vel in creaturæ malum, vel in bonum, tam in cœlis, quàm in terris exequendam emissus.

Vbi causa formalis est vox seu sonitus: efficiens est fulgor Dei; ac tandem finis est in benedictionem vel maledictionem crea-

Apocal. 4. turæ. Confirmantur autem sic: A Throno

Iob. 38. 38. procedunt fulgura. Et alibi: Nunquid mittis fulgura & ibunt & revertentia dicent tibi adsumus? Et alibi: Ascendit fumus in Psalm. 17. ira ejus & ignis à facie ejus exarsit. Et, alibi: Nubes & caligo in circuitu ejus, ignis ante ipsum procedit & inflammabit in circuitu ejus. Alluxerunt fulgura ejus orbi ter- Psal. 97. 2. ræ: & alibi: Vocem dederunt nubes: ete- Psal. 76. nim sagittæ tuæ transierunt, &c: Vbi per sagittas fulgura hoc in loco intelligit. Vn- Sap. 5. 22. de alibi: Ibunt directè emissiones fulgurum, & tanquam à bene curvato arcu nubium.

Vel sic.

Tonitru est vox Dei in nube elevata, impetu aquarum undique circumsepti & operti, antequam ignis præcedit & inflammat in circuitu ejus.

Hinc ait Iob: Nunquid elevabis in nebula Iob. 38. 34. vocem tuam, & impetu aquarum operies te? Et alibi: Nubes & caligo in circuitu Psalm. 97. 2. ejus: Ignis ante ipsum procedit & inflammabit in circuitu ejus.

Vel sic.

Tonitru est vox Dei, ad quam multitudinem aquarum dat in cœlo, fulguraque & pluviam facit.

Hinc scriptum est: Ad vocem suam dat Ierem. 10. 13. multitudinem aquarum in cœlo, & elevat nebulas ab extremitatibus terræ, fulgura in pluviā facit, educit ventū è Thesauris suis.

Vel sic.

Tonitru est multitudo sonitus aquarū, seu vox nubium à Dei corruscationibus toti terrarum orbi illucentibus, effecta.

Vel sic.

Tonitru est multitudinis aquarum aspectum Iehovæ timentium & perturbatarum sonitus: Vel vox seu fragor circumiens, quem dare solent nubes, quæ quidem vox immediatè à corruscationibus ex Throno Dei procedentibus, & è nubibus, quæ sunt Tugurium Dei, erumpentibus est edita seu procreata, ad voluntatem divinam exequendam.

In qua descriptione, materiale vocis hujusmodi, organum seu instrumentū est aqua, seu nubes aqueæ quasi timētes & perturbatæ, unde & vocem seu fragorem & sonitum dare solent, ob penetrativam illam potestatē, quā lucidus & fulgidus Dei aspectus solius

lius mirabilium operatoris producit: Hinc dicitur: Præ fulgore in conspectu ejus nubes transierunt, grando & carbones ignis,
Psal. 17. intonuit de cœlo Dominus, & Altissimus dedit vocẽ suã. Et alibi: Viderunt te aquæ, Deus, & timuerunt & turbatæ sunt Abyssi, multitudo sonitus aquarum, vocem dederunt nubes, vox Tonitrui tui in rota:
Psal. 76. 17. Causa etiam formalis in eò describitur, quòd cum fragore & coruscationibus fiat. Causa efficiens videntur esse fulgura, seu potius igneus Dei aspectus, ipsa fulgura animans, & ad metam à Deo ordinatam dirigens: Vnde fulgura sunt quasi instrumenta Dei in iracundia sua, ut gladius est instrumentum hominis percutientis, ubi tali ense percussisse dicimus, & non ensem: Quare ipsum Deum solum in rebus mundanis actorem, ipsorum Tonitruorum Patrem dicimus, qui emittit fulgura, quasi sagittas suas à Throno suo. Finem posuimus esse ad voluntatem divinam perficiendam.

Vel denique in hunc modum.

Tonitru est vox seu loquela, seu eloquium, seu sonus ab ore Iehovæ progrediens, quod sub toto cœlo, cum luce, super terminos seu oras terræ dirigitur, Postquam rugit sonitus, seu tonat Deus voce excellentiæ suæ, & nõ investigatur: Postquam audita fuerit vox ejus, qui tonans facit voce sua mirabilia.

Hanc sic confirmatam habemus, audite cũ tremore, ait Iob, vocẽ seu loquelam vel, (ut alius interpretatur) eloquium ab ore Iehovæ egrediens, sub toto cœlo dirigit illud & lucem super terminos vel orasterræ, post
Iob, 37. eũ rugit sonitus, tonat voce excellentiæ suæ & non investigatur, cum auditur vox ejus: Tonans Deus voce sua facit mirabiliter.

Ex hisce igitur evidenter apparet contra malesanas Ethnicorum opiniones, quòd neque sint exhalationes nec vapores cum illis, nec sol cum stellis, nec terra aut aqua nec Elementa, neque natura creata, sed solus Deus, qui est omnium mirabilium operator, qui est efficiens horum mirabilium causa immediata: Quod etiam, uti videtis, à sacro scripto habetis confirmatum, ne cum Ethnicis, hoc opus, aut naturæ imaginariæ, aut Elementis, aut Elementatis illa attribuatis, quæ Creatori in primis ante omnia sunt attribuenda. Quare concludo, quòd summa est in Philosophis Christiani nomine insignitis, imprudentia; Imò verò dementia haud recuperabilis, fidem tantam in vanis & mendacibus Ethnicorum de fulgure & tonitru opinionibus ponere, quibus homines tonitrua & fulgura esse quasi res adventitias, & naturali aëris seu cœli intemperie orta, & minimè divinitus emissa, facilè persuadentur: Atque ita effectum solummodò respicientes, illum falsò pro causa efficiente æstimant, ac si æquum ac religiosum esset, opera à Deo Creatore effecta, creaturis ascribere. Quare, sciatis velim, me hoc in loco more haud temerario, sed sedulò, seriò & bonis fundamentis stipatum scripsisse: Vt pote cui etiam & alij Philosophi, me longè in abstrusiori Iehovæ mysterio profundiores, astipulari videntur: Quippe, qui considerantes admirabilem Fulminis naturam, & abstrusam cæterorum Meteororum generandorum rationem animadvertentes, ea non opera naturæ alicujus secundariæ, cujus famam peripatetici tot laudibus videntur celebrare, sed immediatos summi Dei actus cum scripturis esse arbitrantur. Concludimus igitur, quòd sit evidens, opinionem Peripateticorum, tam Christianorum quàm Ethnicorum, esse errabundam, longèque à veritate distantem; Quippe, quæ dicit, fulgura nihil esse aliud, præter calidas & siccas exhalationes, ex terra extractas, & in mediam aëris regionem, attractiva solis & stellarum virtute, elevatas, quæ nubi densæ inclusæ, partim collisione nubium, partimque per Antiperistasin, quæ est inter loci frigora & suum proprium calorem, accenduntur; cujus tum posteà flammæ ex nube eruptione, coguntur tonitrua. Velim, ut quilibet sagax Christianus diligenter observet ex ijs quæ sunt anteà dicta, utrum Tempestatis, Turbinis, & Tonitruorum mysterium ex retam pauci momenti atque æstimationis dependeat, ac Aristoteles nobis tradidit, vel è regione, an potius ex inscrutabili profunditatis divinæ abysso non emergat, cum fulgura, tradantur à veritatis fonte, esse igneæ Iehovæ tædæ, & lumina, quæ ab ejus Throno emanant: & cum Tonitrua dicantur voces, verba & eloquia Altissimi &c: Atque ob istam rationem Iehova istiusmodi Philosophorum mundanorum audaciam reprehendens, qui tantoperè actiones ipsius arcanas præjudicare, & seipsos præcipitanter in causarum essentialium Mysteriorum Meteorologicorum profundum, sine assistentia & ductu divini spiritus immergere præsumunt, & mundum vix probabilibus seducere intendunt, ei persuadentes, ut credat, quòd arcana talia Dei Magnalia, à rebus tam stultis & inanibus, & secundum suæ phantasiæ imaginationem partis procedant. Eos in Turbine in hæc verba alloqui videtur: Auribus percipite & considerate mirabilia Dei fortis nostri, cùm disponat Deus de illis, cum splendeat Lux nubis? Sive: Nostine de libramentis densæ nubis, mirabilius Dei perfecti scientijs? Quæ nam est via, qua in partes dissilit Lux? Cujus utero egressa est glacies? Aut pruinam cœli quis genuit? Quâ nam Iob. 38.
viâ itur, ubi habitat Lux, & tenebrarum ubi est locus? Quis dedit vehementissimo imbri cursum & viam sonantis tonitrui? Quis est pluviæ Pater? Vel quis genuit stillas roris? Nunquid elevabis in nebula vocem tuam & impetus aquarum operiet te? &c: Hoc, inquam, dicit Iehova Iobo è turbi-

è turbine, & multò magis jactabundis hujus mundi Philosophis, sapientiæ veræ disciplinæ inexpertibus, illos deridendo & objurgando, præ inani ipsorum præsumptione: & præcipuè indigitare videtur, ipsos Peripateticos, qui profitentur se omnia prædicta Dei arcana sine ullo divinæ sapientiæ instinctu intelligere, cùm è regione, se ex eorum scriptis & doctrina, veræ Meteorologiæ ignaros, sapientibus veris declarant: Vir, Aristotele longè sapientior, ait: Quis hominum cognoscit consilium Dei? Nam, ratiocinationes mortalium sunt timidæ, & instabiles cogitationes eorum: In festum enim corruptioni corpus, aggravat animam, & deprimit terrena habitatio mentem plenam curis multis: & vix conijcimus ea, quæ in terra sunt: Quæ autem in cœlis sunt, quis investigabit, & consilium tuum quis noverit, nisi tu dederis sapientiam & miseris Sanctum tuum spiritum è locis altissimis? Sic enim correctæ sunt eorum, quæ in terra sunt, semitæ, itaque sapientiâ fuerunt salvati &c: Ex quibus aureis Salomonis verbis colligimus, primùm, quòd Philosophi Ethnici fuerunt mysteriorum & operationum Dei arcanarum ignari: Vt pote, in veræ sapientiæ rudimentis minimè instructi, cujus instinctu & directione, sapientes veri ad magnalium Dei cognitionem pervenerunt, ut testatur Salomon, qui fassus est, se cognitionem, mediante isto spiritu habuisse, virium Elementorum & naturarum ventorum &c: Deinde, quòd vera sapientiæ disciplina, & Philosophiæ sanctæ subjectum, non sit in Philosophia Aristotelis invenienda, sed in libro totius veritatis, id est, Biblio sacro, quippe, quod est vivum verbi revelati exemplar. Tertiò, quòd maxima est in Christianis dementia, veritatem ibi quærere, ubi non est invenienda: Intelligo in operibus Gentilium seu Ethnicorum: quod in eo manifestatur, quoniam ipsa radicitus contradicunt veritati scripturarum, atque ob istam rationem eorum sapientia pronuntiatur ab Apostolo Iacobo, esse terrena, animalis & Diabolica: Verbum sapientibus sat est. Pro vero Lapidis Ceraunei, sive fulminaris ac Iridis cœlestis atque aliorum Meteororum ortu seu origine, vos ad Philosophiam meam sacram seu Meteorologiam refero, ubi ea more Theo-Philosophico descripta invenietis.

Sap. 9. Sap. 7. Iac. 3.

Conclusio istius sectionis primæ, in qua, fidelis omnibus pijs Christianis admonitio facta est, ut à Philosophia mundana abstineant, & firmiter sapientiæ, quæ à sacris scripturis docetur; idque ob rationis in isto Epilogo expressas adhæreant.

Liceat mihi jam in istius sectionis conclusione (ô vos Europæi, qui tam seriò & tanto Zelo vitam vestram in Religione Christiana conteritis) ut calami mei argutiam & orationis meæ filum ad vos convertam, qui falsâ Aristotelis doctrinâ seducti, putatis Meteora, ac præcipuè fulgura & tonitrua esse res naturaliter contingentes, & per consequens, parvi aut nullius momenti aut æstimationis, ut pote aut à calida aut à frigida in aëre intemperie productas: Vos sedulò obsecro, ut Christiano more consideretis & observetis admonitionem istam, quam vobis pro ultimo ad istam sectionem Vale, commendo, obtestorque, ut assertionem meam antedictam, neque cachinnis aut derisione, neque contemptu reijciatis, ut pote, qua vobis sufficienter & luculenter est probatum, quòd venti, Turbines & tempestates & fulgura & Tonitrua, imo verò & alia omnia Meteora quæcunque, sint opera manus Dei immediata: Nam isto meo conamine non modò vobis consolationem & salutem afferetis, dum terribilis nubium fragor, seu vox & eloquium Iohovæ, cum fulgure tremendo, & Turbines atque tempestates stupendæ adsunt, in animum revocando peccata vestra, & pœnitentiâ ducti, ad Deum cordialiter & humiliter orando, ut ea in iracundia & severitate sua non judicet, sed etiam honorem & gloriam ei attribuendo, qui ab alto tonando, & sonos suos horrendos, tempestates, turbines, ventos, diluvia, cometas, grandines, nives & alia Meteora stupenda emittendo mirabiliter, tam ad flagellum, quàm ad beneficentiam creaturarũ, operatur. Velim ergo, ut ingenuè sciatis, quòd sapientes mundi istius seculi Christiani, Philosophorum videlicet Ethnicorum asseclæ, sunt adeò ad hunc usque diem à sapientia hujus mundi occæcati, & imaginationibus suis decepti, ut fidem ad hibere nesciant, quòd Deus mediante suo verbo, immediatè operetur omnia in cœlo & in terra: Cùm nihilominus pro certo à scripturis est determinatum, ipsum in una eademque essentia, licet proprietate diversa, efficere omnia per suum verbum, mediantibus suis creaturis, quibus utitur loco organorum, in quibus agit pro placito suo: Nonne, obsecro, est istud eorum tenens sive assertio, Authoritati sacræ opposita & contradictoria, quæ dicit, quòd quamvis sint, qui dicuntur Dij sive in cœlis sive in terra; nobis tamen unus Pater, à quo omnia & unus Dominus, Christus Iesus, per quem omnia: Sed non omnes istam habent scientiam &c: Ex quibus verbis colligere possitis, quòd, tametsi nos mundani hoc vel illud opus attribuimus aut Angelis,

Iob. 37. 1. Cor. 8. 5.

gelis, aut stellis, aut ventis, aut naturæ alicui creatæ secundum Ethnicorum doctrinam: Tamen tales Philosophi veri Christiani, qualis erat D. Paulus, agnoscunt non nisi unicum Deum, à quo omnia in mundo sunt secundum placitum suum ordinata, & unicum verbum essentiale, nimirum Iesum Christum, per quem solummodò & non per aliquam creaturam mundanam, res seu actio quælibet à Deo Patre ordinata, immediatè in effectum ducitur. Quod omne, tametsi veris Christianis pro mera veritate habeatur, tamen Philosophis & sapientibus hujus mundi, doctrina ista à sapientia cœlesti procedens, reijcitur & pro vanitate habetur. Et quare? Quoniam; ut ait Textus præcedens, omnes non habent istam scientiam: Quippe, qui magis respiciunt (ut ait scriptura) tenebras, quàm lucem: vanam dico istius mundi sapientiam, quæ est terrena, animalis & Diabolica juxta sententiam D. Iacobi: Vel, ut D. Paulus habet, mera stultitia coram Deo, quam illam, quæ est de supra à Patre Luminis, & sic erraverunt in imaginationibus suis. Vobis ergo ex corde meo suadeo, qui in Biblij sacri inquisitione versati estis & spiritualiter in lege Domini nostri Iesu Christi versamini, atque enutriti estis, ut vobiscum concipiatis atque iterum iterumque resolvatis, quòd Deus inprimis primam omnium rerum consistentiam, nimirum naturam humidam sive aquas, mediante verbo suo creaverit, & quòd ipsæ manent & subsistunt in verbo & per verbum in eodem statu humido sive madido, quo fuerunt à mundi origine etiam ad hunc usque diem. Et, quòd ex aquis suis Catholicis, per verbum suum cœlos & terram creaverit, quæ etiam ad hunc usque diem firmiter in sua existentia atque essentia per verbum consistant: Vt testatur D. Petrus. Epist. 2. cap. 3. Prætereà mediante eodem verbo produxit lucem in cœlo, atque etiam solem, lunam ac stellas cum cæteris mundi creaturis, ut sibi loco organorum diversorum, in quibus juxta placitum suum operaretur tam in cœlo, quàm in terra inservirent: Quæ omnes moventur & agunt in & per verbum Dei, & in conclusione probatur, Deum solum mediante suo verbo operari omnia in omnibus, ut ait Apostolus. Quod cùm ita sit, scire velim libenter, ubi sit Physica illa Peripateticorum natura, cui formam & actum distinctum essentialem ex se & per se assignant? Profectò certissimum est, nullum esse talem actorem Catholicum, qualem somniaverunt Peripatetici, sed est
Iohan.1. solum Dei verbum, seu Christus ille Ca-
Ephes. tholicus & omnia implens (ut ait Apostolus) una æterna sapientia, quæ replet or-
Sap.1. bem terrarum (ut Salomon affirmat) unus
Sap.12.1. incorruptibilis sapientiæ spiritus, qui in est omni rei, qui operatur omnia in omnibus: Vnde sequitur, quòd sine eo nihil aut agere aut movere aut existere queat.

Quatenus igitur aër est pars cœlestis consistentiæ; sequitur, quòd à Deo per ipsius verbum sit factus, & quòd in ipso verbo ad hunc usque diem quasi natet, quippe, quòd comprehendit omnia, ut pote, quæ in eo perpetuò constant, ut testantur scripturæ: Vnde sequitur, quòd ipse à verbo & per verbum movetur pro placito ordinantis: Imò verò in aëre, cùm sit Dei Thesaurus seu arca Dei Thesauraria, sunt multa sacraria, ex quibus mediante verbo, quòd ab Angelis Dei, potentibus robore, efficitur (ut testatur David) varia Meteororum genera assiduè procreantur; Quemadmodum probatum est anteà, quæ diversorum Angelorum seu spirituum ventis præsidentium, gubernationi committuntur; Qui etiam secundum suam existentiam ex aëre creantur, & in aëre mediante verbo morantur & per consequens moventur & agunt in verbo, seu in & per unum & eundem spiritum divinum, quem Propheta Ezechiel, sic volente Deo, à quatuor ventis ad ossa mortua resuscitanda vocavit, cujus ministerio & ductu (verbo eos movente & in eos operante) omnes species Meteorologicæ generantur & sensibiliter producuntur in aëre; Imò verò omnes tempestates mirabiles, quæ mundo eveniunt, efficiunt. Atque hinc est, quòd Psaltes dixerit: Qui facis Angelos ventos, & Psal.104.4.
ministros tuos ignem urentem. Et alibi: Psal.67. 18.
Dei curruum duæ sunt myriades, multa millia Angelorum, Dominus cum illis est, Dominus Sinai in Sanctuario habitans. Hi ergo spiritus, qui in respectu eorum externi ab aëre erant facti, officia sua cum summa diligentia in aëre exercent, & secundum divinam ordinationem movente in ijs verbo circa tempestates, nubes, pluvias, nives, grandines, pruinas, glaciem, fulgura, Tonitrua, cometas, Chasmata, inundationes, calores, frigora, siccitates, humiditates & omnia alia, quæ in aëre versari solent: Hinc ergo testatur Revela- Apoc.7.1.2.
tor, quòd ordinatione divina quatuor Angeli, super quatuor angulos seu cardines terræ constituantur præsides, quibus imperium super quatuor mundi ventos habentibus erat assignatum, terræ & aquis & arboribus & fructibus nocere: Sed, ibidem dicitur, quòd isti præsides Angelici non habuissent potestatem, damnosam sive tempestuosam suam violentiam exercere & exequi in terram & aquas, quousque Angelus ille Imperialis, qui ascendebat ab Oriente, illis agendi atque movendi veniam concessisset, hoc est, nisi à verbo
(quod magnus alibi dicitur Angelus, qui Apocal 1.
se ipsum nominavit Alpha & Omega) ad tale opus agitarentur & incitarentur.

tur. Nonne ex præcedentibus (testante Davide & libro Regum) intelleximus, quòd Deus inclinando cœlos descenderit, & ascenderit super Cherubin, id est, aëreum Angelum, & mediante eo, Verbum Dei efficiens volaverit super alas venti & nubes contraxerit & accenderit eas, & fulguraverit & tonaverit de cœlo: & aquas è nubibus cribraverit & carbones fecerit in aëre volare &c? Sed totum hoc Philosophis Ethnicis erat incognitum, atque ob istam rationem disciplina ista veritatis, à Christianis ipsorum discipulis, penitus reijcitur vel saltem negligitur: quippe, in quorum dictis & scriptis falsus Aristotelis spiritus Dominium habet, primumque in eorum scientia sibi vendicare videtur locum Tametsi ergo ista mea admonitio apparebit fortasse ijs, qui firmiter & obstinaciter suis imaginationibus Chimerijs, & subtilibus Aristotelis documentis adhærent, vilis, vana, ridiculosa & minimæ aut nullius æstimationis. Tamen istiusmodi farinæ homines scire atque mente clariori intelligere velim, quòd ipsa sit res maximi momenti & consequentiæ in statu Christiano, utpote, quæ concernit honorem & Majestatem Dei. Nam, mediante ea, veri Christiani reales & essentiales tempestatum atque aliarum Dei operationum mirabilium causas, fundamentaliter addiscere possunt, atque exinde intelligere, quod non casu aut fortuitò eveniant aut aliquo actu proprio & ipsis naturaliter insito, ut Ethnici phantastici in suis scriptis finxerunt: Sed, quòd è providentiæ divinæ sacrario seu ejus Thesauro producuntur, & deorsum, mediantibus ministris Angelicis per verbi divini actum immittuntur, vel ad impiorum afflictionem & flagellum, aut ad peccatorum suorum recordationem, ut pœnitentia tandem præ timore ducti resipiscant: Et quandoque ad creaturarum beneficentiam, & ad cibum pro ipsis comparandum: Vnde Iob: si consideret homo extensiones densarum nubium, fragores in Tugurio illius, extendit super illud lucem suam, cum his judicaturus est populum & daturus cibum. Quo innuit, tempestates fieri tam ad judicandum, & puniendum populum, quam ad dandum ipsis nutrimentum: Quare, ipsi terrefacti cum vocem seu eloquium Domini ab alto in tonitru audient & indignationis ipsius flammas & coruscationes timidè intueantur aut inundationes ex nimia vel pluvia vel nive præter rationem exsurgentes, vel Cometas cum aëre corrupto terrore perculsi percipiant, ad pœnitentiam exinde inducantur seque humiliter corā Deo prostantes preces ad creatorem omnium effundant, ejusque auxilium in tanta necessitate & periculo humiliter & pœnitenter implorent: illum supplicando, ut tempestatis furorem mitiget, & ipsius malitiam à se suisque pro misericordia sua & pro amore Filij sui Iesus Christi avertat, ministrorumque suorum tam aquosorum, quàm igneorum & ventosorum rabiem supprimat, ac tandem, ut ipsis tempora atque aërem mitiorem & clementiorem cum imbribus fertilioribus concedat, & quòd familiæ suæ & domesticis & animalibus & jumentis, cum fructibus terræ ad cibum ordinatis, benedicat & à violentia Angelorum tempestuosorum & malevolorum, qui sunt, iræ ipsius instrumenta, defendat. E regione, qui istud meum consilium, quod fundatur super veram sapientiam, negliget, & cum porro vel sue in luto seu cœno versari gestiet, & documentis sapientiæ mundanæ (quæ est stultitia coram Deo) firmiter adhærebit, & per consequens vult, quòd magnalia Dei Meteorologica in mundum contingenter & per accidens ac sine ullo interno principio agente eveniant, atque ob istam rationem ea, quatenus communiter in cursu naturali evenientia negliget, ac proinde illa neque (uti Christianum decet) timebit, neque ipsum, qui est eorum author & creator immediatus agnoscet, est meritò inter ipsos numerandus, quos sapiens istiusmodi sermonis filo indigitat: Vani (inquit) sunt omnes homines, in quibus non inest scientia Dei, & de ijs, qui videntur boni non potuerunt intelligere eum, qui est, neque operibus attendentes agnoverunt, quis esset artifex. Et Apostolus de istiusmodi: Revelatur ira Dei de cœlo super omnem impietatem & injustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in injustitia detinent: Invisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus & divinitas, ita, ut sint inexcusabiles &c. Caveat, inquam, talis, ne in eum dirigat Deus fulgura sua directè, & quasi ab arcu bene gubernato: Nam sciat velim, quòd fulgura non solùm sensum habent, sed & ratione quadam mirabili & Angelica imbuuntur ad mandata divina ad versus impios & operum Divinorum contemptores exequenda. Fulgura (dicit Iob) nunquid mittis & ibunt & revertentia dicent, adsumus? Sit ei pro Exemplis puella illa Hiberniensis, quæ pro suo contemptu & blasphemia in eodem sui corporis loco, quem cachinnando elegit, erat miserabiliter percussa. Et Peripateticus ille Salopiensis, qui pro sua à divinæ Mejestatis actu derogatione, ut famam opinioni Aristotelis arrogaret, Solus inter cæteros itinerantes, in plano Salopiensi est exanimatus. Respiciat exempla alia potestatem divinam in tempestatibus arguentia, à me Sect. 1. port. 4. part. 2. lib. 4. Membri 1. cap. 20. expressa & videbit apertis oculis, quòd Dei virtus & potentia insit Meteoris, & quòd numinis divini contemptoribus ne parcant quidem.

Psalm. 17. 9. 2. Reg. 22. 8.

Iob. 36.

Sap. 13. 1.

Rom. 1. 18.

Sap. 5. 22.

Iob. 38.

EPILOGVS.

EX his, quæ in sectione hac prima sunt prolata (lector Christiane judicio & eruditione prædite) immanem illam differentiam, quæ interest inter sapientiam mundanam (quam Apostolus facit meram stultitiam coram Deo) atque illam, quæ de cælo à Patre Luminis descendit (quæ est essentialis spiritus sapientiæ) oculis, ni fallor, apertis discernere queas, & consequenter videre liceat, quòd Philosophia Peripatetica, quæ fundatur super sapientiam hujus mundi, quatenus traditioni hominum & mundi Elementis, & non Christo seu Lapidi vero Angulari innititur est inanis fallacia, seu figmentum præstigiosum; & per consequens illa Patriarcharum, Prophetarum & Apostolorum Philosophia, quæ fundatur super Christum, seu Spiritum Dei Catholicum, in quo est plenitudo Divinitatis corporaliter, est unicè vera, realis & essentialis quæ immediatè descendit à Deo. Quare, pro conclusione vos Peripateticos

Deut. 30.19. Christianos in verbis istis ipsius Moysis (cujus Philosophia hæc nostra est typus exactus) mihi alloqui liceat: Contestor hodie contra vos cælum & terram, me vitam & mortem, bonum & malum, benedictionem & maledictionem proposuisse vobis: Quare eligite vitam, ut vos cum semine vestro vivatis & in cognitione

Colos. 2.3. atque intellectu veri Dei locupletes fiatis: Nam in vera sapientia consistit syncera, pura & sancta Philosophia, in qua sita atque radicata est infallibilis rerum omnium scientia & disciplina: ut testatur Apostolus, dicens, quòd in Christo sint omnes Thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi, & per consequens non in Philosophia illa Ethnica.

FINIS.

Appendix quædam huic sectioni Philosophiæ Moysaicæ primæ annexa, ex volumine quodam Germanico Francofurti non multis ab hinc annis impreßo, extracta, cui Titulus est (Tabula revelationis Majestatis divinæ capite primo Geneseos comprehensæ) quæ acriter contra Ethnicorum Doctrinam ac Christianos ejusdem discipulos invehitur.

Procemium Authoris.

CVm neminem mente sana prædītum latere possit, quàm plurimos & quasi infinitos veritatis adversarios ubique in mundo versari, (nullus enim inimicus, scientiæ & sapientiæ veræ ignaro (cujus farinæ hominum ingens ubique terrarum disseminatur multitudo) deterior ac periculosior est inveniendus) necesse habeo credere, me, pro pio & honesto hoc meo conamine veritatis causa suscepto, nil præter risum, cachinnos, opprobria, maledictiones, invectiones Satyricas atque omnium generum convitia, à mundanis partim ignorantia excæcatis, partimque Philosophia Peripatetica contaminatis radicaliter, loco mercedis ac præmij fore accepturum, ita, ut quid facerem aut quò me verterem haud quaquam intelligerem, nisi ipsam veritatem, cujus est omnia, imò verò ipsum Diabolum cum suis asseclis vincere, pro me pugnantem haberem. At quoniam haud minimum est homini calamitate circumsepto solamen, fidelem & Theodidactum in suis angustijs habere socium, qui sagittarum ex livoris & malevolentiæ pharetra extractarum, & in eum maligniter emissarum, portionem sustinere, & labores ejus atque ictus in eum inflictos alleviare queat, ideo unum in isto meo conflictu elegi, virum, inquam, scientiâ admodum strenuum & me ipso millies profundius in Mysterijs Dei atque arcanis verbi ejus operationibus immersum, (nam quòd ego Theoricé & sola contemplatione ac diligenti sacrarũ literarũ lectione didici, hoc ille non solũ speculatione & lectione, sed etiamnũ oculari praxi & reali in Tabula Sophorum inspectione instructus, intellixit, uti ipse in volumine suo antedicto asseverare videtur: Vnde & Ethnicorum errores & vanitates non modò luculenter & ad vivum in eo depinxit, sed etiam acriter adversus eas invehitur: Hinc ergo est, quòd membra nonnulla ex viri illius doctissimi operibus abstraxerim, quæ Ethnicorum librorum inanitatem, & Philosophiæ eorum vanitatem, ac Christianorum ejusdem discipulorũ ineptias ad amussim & enucleatè detegunt, eaque in unum quasi fasciculum ideò colligavi, ac huic meæ sectioni Philosophiæ Moysaicæ primæ appendicem feci: inprimis, ut seculi istius malevolis indicarem, me primum non fuisse in istiusmodi pia reformatione motorem aut Authorem: ac deinde eò quòd voluminis illius Dominus, in omnibus mecum convenire & opinionibus meis exacté astipulari videtur: Agnoscit enim, omnia ex aqua originaliter fuisse facta: Fatetur, universa à verbo Dei creata, atque etiam num ad hunc usque diem in eo continuata, præservata, aucta, & multiplicata: Dicit, Deum sine creaturarum assistentia per Verbum operari omnia in omnibus, & consequenter nec ullam Ethnicorum naturam, nec causas earum aut secundarias aut tertianas admittit: Narrat aërem seu universum cœlum esse aquam (unde ego illum pro Elemento Catholico habeo) eumque Verbo Dei, mediantibus organis Angelicis duci. Porro ait, quod Angeli movente verbo omnia Meteororum ac Tempestatum genera, in & ex aëre, quasi arca Dei Thesauraria producunt: Concluditque, Verbum movere Angelos, Angelos ventum, & ventum aërem, uti in Appendice

dice ista sequenti latius apparebit. Profectò haud minima erat mihi in lucubrationibus hisce meis consolatio, me virum tam solidâ doctrinâ præditum & in profundis Dei Mysterijs adeo versatum habuisse in tanti momenti negocio comitem, mihique in uno eodemque subjecto tam concinné convenientem. Sed quid mirum, cùm in solidissimum & unicé verum fundamentum, lapidem nimirum Angularem Christum Iesum super ædificavimus ambo.

Membrum hujus appendicis primum, ex capite sexto libri sexti Tabulæ revelationis Majestatis Divinæ, Capite primo Geneseos comprehensæ extractum: in quo Author, Ethnicorum doctrinam Christianosque ejusdem discipulos acriter reprehendit.

SCripta Ethnicorum adeò palmam in Christianorum Scholis obtinuerunt, ut ipsi ludimagistri parum vel nihil de Biblicis veteris & novi Testamenti scriptis sciant aut intelligant: cùm tamen Deus in prima sanctione sua, qua cum Moyse & Israëlitis collocutus est, jusserit junioribus & provectioribus omnique adeò populo timorem Dei inculcare; ut nimirum ipsum solum invocarent, & præcepta, ordinationes atque sanctiones ejus observarent: Etenim minister ejus Moyses, ex mandato divino universum populum Israëliticum sic alloquebatur. Hæc sunt præcepta, mores, & jura, quæ Dominus Deus vester mandavit, ut ego vos doceam & vos discatis & faciatis ea in regione, in quam proficiscimini occupaturi illam, ut timeas Dominum Deum tuum & observes omnia ejus mandata & præcepta, quæ injungo tibi & filijs ac nepotibus tuis per omnẽ vitam vestram, quo vivatis diu. Audi Israël & observa, ut facias illud, quòd Deus tibi dat in mandatis, quo bene tibi sit & valde multipliceris, sicuti locutus est tibi Deus Patrum tuorum, in regione, ubi est lac & mel. Audi Israël Dominus Deus tuus unus est, dilige Dominum Deum tuum ex toto corde & tota anima & ex omnibus viribus: Et verba illa, quæ tibi hodie præcipio semper observabuntur in corde tuo, & filijs tuis ea annuntiabis & recordaberis illorum, & loqueris de illis, quando fueris in domo tua vel ambulaveris in via, quando sederis vel assurrexeris & alligabis ea pro signo ad manum tuam & erunt tibi in memoriam præ oculis, ac describes ea in postibus januæ tuæ. Timebis Dominũ Deum tuũ & illi soli servies. Non jurabis per nomẽ ejus neque alienos Deos coles populorũ istorũ, qui vos circundederunt. Etenim Dominus Deus tuus est Deus zelotes in medio vestrum, ne exardeat ira Domini super te & consumat te de facie terræ: Non tentabitis Dominum Deum vestrum.

Deut.6.

Hic videtis (mi Christiani) qua ratione Deus aperuit Ludum vel scholam filijs suis, jubendo nimirum, ut infantibus quoque timor & præcepta Domini statim ab ipsis cunabulis proponantur & inculcentur; quinimò etiam, ut in pectore suo præcepta divina secum circumferant, recordentur eorum & loquantur de illis, sive sedeant domi, sub tectis suis, sive peregré per loca aliena transeant, vehantur aut equitent, sive dormiant, sive ambulent, sive surgant. Nec solùm recordari debent eorum, sed etiam ea ad actum deducere & omnibus viribus vitam suam secundum illa instituere: Et, nequando obliviscantur eorum, sed in præsenti memoriâ semper illa secum circumferant, jubentur præcepta divina pro signo alligare ad manus suas & in perpetuam memoriam describere ea in parietibus ædium & postibus januarum suarum. Quòd si verò præceptis illis divinis non sint obtemperaturi, sed insuper adhuc tentaturi Deum, quasi non seriò res ageretur, vel nulla pœna transgressoribus foret infligenda, minatur illis Deus in eum casum, sævissimas & gravissimas pœnas, quòd velit eos delere de facie terræ. Quamvis hæc sunt rectissimé à Deo ordinata; attamen vos multas inanes ac futiles rationes in contrarium allegatis, astruentes, quòd juniores istiusmodi res arduas de Deo & præceptis divinis nec percipere, nec intelligere, multò minus ad usum transferre possint; ac propterea illis faciliora & minus ardua proponenda, videlicet Fabulæ Æsopi, disticha Catonis, Bucolica Virgilij, alia Ethnicorum scripta, quæ huc usque in scholis Christianorum quotidiana ac usitata fuerunt, quippe quæ melius juventuti conveniant; atque præterea etiam perlegendas esse illis animi causa, Comedias Terentij & Plauti, ac tradendos etiam libros sancti Aristotelis, in quibus tractat de rebus naturalibus & supernaturalibus, ac de essentia Dei, describens simul ordine mundum ac cœlum: Ex istis nimirum libris posse juniores haurire Dei & creaturarum divinarum

narum ac totius mundi cognitionem. Tum verò posteà jactis hisce fundamentis promovendam esse eandem juventutem ad scripta Rhetorum, Ethnicorum, & exercendum in recitationibus orationum publicarum, quò reddatur tantò animosior, & ut possit ea, quæ de rebus naturalibus & super naturalibus, atque etiam de Dei essentia & de creaturis divinis ac mundo addidicit, alijs vicissim constãter & magno animo proponere: Quo demum facto, putatis liberos illos vestros eo modo imbutos atque institutos, esse optimos ac doctissimos oratores & concionatores, ita quidẽ, ut nemo eos valeat disputando ac edisserendo vincere vel superare. Ad quæ tamen scire debetis, quòd erretis toto cœlo, siquidem nec scripturas nec virtutem Dei sciatis. Anne adeò sagaces estis, & per spicaces, & tamen non intelligitis, quid Deus à vobis requirat? Neque enim animadvertitis, quòd multò majori ac difficiliori labore exscriptis Ethnicorum ineptiæ illæ pueris inculcentur, quàm si in timore Dei & præceptis divinis erudiantur. Etenim, si infans quatuor vel quinque annorum legere discat decalogum, & memoria eum retineat, suo satis fecit officio. Posteà breves illis interpretationes sunt tradendæ, ut exerceant illas ad invicem per quæstiones & responsiones: Et quamvis hæc omnia per infantiam non satis intelligant, tamen eam inde utilitatem percipiunt, ut possint ea retinere firmâ memoriâ, usque dum adolescant, maturum judiciũ consequantur, & in verum eorum sensum ac intellectum inquirant; Quinimò etiam præterea assuescunt hac ratione ab ineunte ætate loqui de Deo, & alios de eo disserentes audire. His postmodùm altiora possunt in lege divina, in Prophetis, & Psalmis facilè proponi & inculcari atque simul etiam interpretationes eorundem tradi, ita ut per accuratam & quotidianam exercitationem, illa omnia melius & rectiùs percipiant, intelligant & memoriâ retineant, cum nullis circa ea ineptijs Ethnicis distrahantur & impediantur. Atque hæc quidem piè peraguntur: Hujusmodi informationi largitur Deus Spiritum Sanctum & benedictionem divinam, artem, scientiam & intellectum. Verùm vos hæc omnia dimittitis, & producitis vestros Doctores Ethnicos; circa eos opertet vos multum laboris & molestiæ proferre, antequam doctrinam illam Ethnicam liberis & discipulis vestris possitis inculcare, atque simul etiam discipuli vestri plurimum temporis, & vel decem, viginti, & nonnunquam etiam triginta annos consumunt, priusquam subtiles illas, alios circumveniendi technas imbibant & addiscant: Quibus tamen omnibus ita planè perceptis, ut nihil amplius restet, quod non pernoverint, non multò sunt doctiores, quàm Michael ille germanus, & neque Deum neque creaturas ejus cognoscant, nec aliud quicquam de illis sciunt, quàm quòd gramen est viride, quòd vacca sit varijs distincta coloribus, quòd equus sit scutulatus, quòd aqua sit humida, & quòd Deus sit talis, qualem ipsi eum esse ex traditionibus Ethnicorum somniant, ac quòd mundus sit æternus.

Matth. 22. Marc. 12.

Hæc & similia phaleratis suis sophisticationibus adeò norunt pingere & exornare, ut vel somnolentum etiam canem valeant per ea ex cineribus provacare: Cùm interim ne minimi quidem grani des *Magancricens* proprietates & virtutes, vel minima saltem ex parte cognoscant. Et tamen docti nihilominus haberi volunt, ac disputare de Deo ac operibus ejus, in quibus revera magis cæci sunt, quàm lucem fugiens talpa: ô miseri & occœcati! An non veremini disputare de Deo & operibus ejus, quæ non novistis? Neque enim quisquam novit Deum, nisi solus Spiritus Dei. Quoniam igitur vos tanquam veri Ethnici Spiritum Domini non habetis, atque ea etiam de causa Deum non cognoscitis, quomodò de Deo & creaturis ejus ullo solidæ veritatis fundamento disseretis aut scribetis? Etenim hîc attendendum est ad illud, quærite primùm regnum Dei ac justitiam ejus & reliqua omnia adijcientur vobis. Sed vos Deum & doctrinam ejus deseruistis, & loco ejus filijs vestris ac discipulis Ethnicam doctrinam proposuistis ac inculcastis, & propterea Deus vos in erroribus vestris reliquit, ita ut per illam vestram doctrinam Spiritum Sanctum non habeatis: Sed per lectionem Scriptorum Ethnicorum in loco Spiritus Sancti Spiritum immundum in scholas vestras invitatis, qui etiam vobis fideliter assistit & opera vestra promovet, quo & vos & discipulos vestros in potestatem suam & sub coronam vel jugum potius imperij sui pertrahat & redigat. Quamvis enim in scholis vestris decantetis canticulam illam. Veni Sancte Spiritus, & postmodùm discipulis vestris per integrum diem scripta Ethnicorum summo studio prælegentes, speretis venturum ad vos Spiritum sanctum: Attamen non ille, sed loco illius idolum vestrum Diabolus, ad vos venit: Ille vobis in scholis vestris opitulatur, ut pote, cujus instrumenta estis, quamdiu libros illos Ethnicos tractatis: Sed vos replicatis, haberi etiam simul apud vos scholas alias, in quibus scriptura sacra prælegatur, ne scilicet in alterutro defectus aliquis deprehendatur. Etenim aliquas etiam scholas habendas esse, in quibus Philosophica tractentur, ea quidem, quæ omnium optimè Ethnici descripserint, neque enim hauriri ea ex sacris scripturis posse: Sed posteà demum, quando quis plenè ex Ethnicorum scriptis Philosophica præcepta addidicit, facilè eum evadere Doctorem excellentissimum Paginæ sacræ,

ô fatuos delyrantes! Quis uspiam Spirituum immundorum suggessit vobis Philosophiam, vel, uti eam vocatis sapientiam, apud Diabolum & filios ejus ac desertores Dei Ethnicos esse quærendam? Cùm tamen Deus ipse attestetur, se solùm esse verum fontem & scaturiginem sapientiæ. An verò non satis superque intellexistis, Deum unicam duntaxat scholam aperuisse, in qua jusserit se solum timeri, mandata sua observari & sibi soli inserviri? Quomodò hæc conveniunt, quòd conamini habere scholam sacrarum literarum, atque simul etiam ipsi Diabolo extruere scholam Ethnicam? Neque enim potestis servire Deo & Diabolo. Ad hæc etiam schola illa vestra, quam Theologiam dicitis, formam non habet deo placentem: Etenim nullum vos in eo Doctorem admittitis, nisi scriptorum Ethnicorũ rudimenta prima, & vel omnimodè etiam fundamenta totaliter ac plenè perceperit atque imbiberit; Quippe hunc demum idoneum esse ad docendam sacram scripturam asseveratis, ita quidem, ut Diabolus in utraque hac schola vestra modo horrendo ad clavum sedeat & manifestè homines ac publicè circumveniat & ad se alliciat. Proinde vos ipsi, ô miserrimi discipuli, hæc aliquando altius considerate, excutite hoc jugum Diabolicum, deserite scholas vestras impias, & convertimini ad Deum vestrum, & maximè idoneum ludimoderatorem, qui ipse vobis ultro scientiam, artes ac sapientiam; Imò etiam Spiritum Sanctum & vitam æternam offert ac pollicetur: Etenim videtis, quòd in scholis istis Ethnicis, timor Domini & præcepta ac mandata Divina neque ad manum alligentur, neque parietibus & postibus vel januis inscribantur, uti alioquin Deus ad perpetuam istorum memoriam fieri jussit, multoque minus aliquem vel domi vel ruri, vel inter dormiendum vel inter ambulandum vel inter surgendum recordari illorum, aut loqui de illis: sed contrarium potius est ante oculos, quòd nimirum omnes omnino ædes, parietes, cœnacula, fenestræ, januæ, postes, libri, pocula, patinæ, orbiculi, cultri, gladij, frameæ & annuli, Ethnicorum sapientum sententijs ac dicterijs, loco Dei, atque timoris & præceptorum divinorum sunt completi, ne scilicet domini rerum istarum, obliviscantur unquam Doctoris sui & doctrinæ ejus. Hoc jam verè est impudenter Deum ac Dominum suum tentare. Etenim, dum loco scholarum Deo aperiendarum Ethnicas scholas isti homines erigunt, atque hac ratione Deum blasphemant, autumantes, apud eum non agi hoc negocium seriò nec cordi illi esse: Ac proinde se quoque propter hanc suam mandati divini transgressionem, nulli penitus pœnæ subjugandos esse, tentant hoc ipso, Deum quando nimirum pro concessione Spiritus Sancti eum invocant, atque interim diabolicam doctrinam tentant: quocirca etiam juravit Dominus, se istos blasphematores atque tentatores deleturum de facie terræ.

Baruch. 3.

Schola ista prædicta, quam Deus ipse instituit, esse debebat veluti Mater & origo Ecclesiæ suæ Israeliticæ: Vnde etiam tot Sacerdotes, Levitæ, Cantores & Diaconi provenerunt. Illi doctrinam Divinam unà cum Prophetis & politicis sanctionibus in Ecclesia Dei: Inde à Moyse usque ad adventum Christi legerunt, docuerunt, & didicerunt, ita quidem, ut etiam ex istis omnibus virtute Dei omnes ipsius creaturas cognoverint plenissimè, & tantam sibi comparaverint sapientiam, qua certò præsciverunt futurum, ut Messias verus Dei Filius ex Virgine in Bethlehem Iudæ nasceretur: Et postmodùm quando natus erat Christus, & suo tempore ad templum ascendit, ibi ille Doctores invenit ac discipulos legentes ac docentes Moysen & Prophetas, absque omni depravatione & corruptela ac mixtura doctrinæ Ethnicæ. Quia autem credere nolebant, verum Messiam jam exhibitum esse & legem atque Prophetas in Christo illo præsente metam ac terminum suum attigisse, idcirco Christus Ecclesiam illam Iudaicam in Christianam Ecclesiam transformavit, loco circumcisionis Baptismum instituit, & novas scholas & Doctores introduxit. Atque illi etiam unanimiter contra Ethnicorum doctrinam & eorundem Idololatriam sunt concionati, & populum ad solum Christum remiserunt, illum nimirum esse verum Deum cum Patre & Spiritu Sancto, pari Majestate, gloria & potentia: ac humanitatem veram illum peccatorum nostrorum causa assumpsisse. & crucifixum esse pro peccatis nostris, atque hac ratione à morte æterna nos redemisse, tertia quoque die resurrexisse à mortuis, ascendisse in cœlum, sedere ad dextram Dei, unde venturus sit judicare vivos & mortuos. Hæc doctrina tempore duodecim Apostolorum, & post eorum discessum longo tempore, in pleno fuit vigore, explosâ omni Ethnicorum Doctrinâ & plurimis etiam librorum eorum combustis, donec tandem perversi illi Ethnici, qui etiam ante Christum natum extra Dei Ecclesiam in pretio & Authoritate fuerunt, rursus sese per libros suos apud Christianos insinuaverunt atque sese ipsis immiscuerunt & venenum suum inter ipsos seminaverunt, ac Sophisticationibus suis multos Christianos à semel agnita & recepta fide Christiana averterunt, atque prætereà omnes Christianorum scholas libris suis repleverunt, uti hoc quotidie in oculis omnium hisce nostris temporibus observatur: Tantum enim Satan Ethnicis illis Sophis-

phismatum technis obtinuit, ut non solum multos Christianos à vera fide seduxerit, Sed insuper etiam illos, qui erant residui, tanto dementiæ malo ex cæcaverit, ut Ethnicos illos libros in scholis suis ferant, & radices agere permittant ac tantopere illis delectentur, ut persuaderi illis nulla ratione possit, ut tollant illos & summoveant ex scholis, atque veras Dei scholas, sublatis illis, aperiant & instituant. Proinde ut error iste abominandus & horrenda obominatio ex Christiana Ecclesia tandem aliquando extirpetur & scholæ ab illis repurgentur, magistratus in illud seriò animadvertet, & ludimagistros coget, libros ejusmodi Ethnicos abolere & igne consumere. Quo facto verbum Dei strenuè crescet & firmiter permanebit, non secus ac tempore Pauli factum est in
Act.19. Epheso, ubi libri quàm plurimi comburebantur: Et enim, si quis avertere & summo vere voluerit malum, necesse est, ut causam mali tollat. Si vis, ne infans aliquis cultro lædatur, adimendus erit ei cultellus & removendus. Quando quidem igitur per libros Ethnicos tantum Ecclesiæ Christianæ damnum infertur, meritò omnes Principes debent in id incumbere sedulo, ut primo quoque tempore doctrinam Ethnicorum & libros eorundem ex scholis suis tollant & summoveant, igneque comburant, & severè & sub gravissimæ pœnæ comminatione impressionem eorum atque distractionem prohibeant & interdicant: Ac prætereà etiam cum doctis, peritis ac prudentibus viris consultationem atque deliberationem suscipiant, qua ratione possunt ubique locorum scholæ ad præscriptum mandati Diuini institui ac aperiri, in quibus solus timor Dei & præcepta divina unà cum Prophetis, Psalmis, Evangelijs ac politicis sanctionibus Moysis, doceantur & prælegantur. In illud etiam simul summo studio & accurata diligentia serio animadvertendum est, ne clanculùm & intra privatos parietes rursus venenum illud & Sophisticatio Ethnicorum aliquibus obrepat, atque hac ratione totum negocium vicissim evertat. Hoc modo resisti possit diabolo, quò minus valeret tantum & tam miserandum malum in Ecclesia Christiana excitare. Etenim omnia ipsius opera sunt inania, nec quicquam aliud somniat, præter solam inanitatem, qua homines à Deo abducit. A quo monitos vos velim, qui estis discipuli. Porro hoc etiam auditu mirum est, quòd Iudæi, Turcæ, Ethnici libros nostros tantoperè oderint, ut non solùm non legant illos, sed etiam pro scelere & peccato reputent, si quis vel folium saltem aliquod ex illis manu sua apprehendat. Tantoperè nimirum illi religionem ac doctrinam suam amant & tuentur, nequid Christiani ei admisceatur. Lætantur etiam summè, quando audiunt vel vident abominandos suos libros in tanto apud nos pretio & honore esse, adeòque eos non solum publicè in scholis nostris proponi ac disputari ex illis; sed conciones quoque in suggestu ad populum ex ijsdem haberi, sententiasque ac dicta illorum pro nostræ doctrinæ & religionis confirmatione allegari. Vndè iterum hoc maximum malum emergit, quòd, dum per nostram Christianam doctrinam Ethnicos convertere conamur, tamen nihilominus interim, neglectâ Dei scholâ Ethnicorum scriptis utimur: Illi concludunt, nostram doctrinam omnino falsam, atque suam è diverso veram atque inculpabilem esse. Proinde etiam malunt in confessione sua Ethnica persistere, quàm ad veram Christianam fidem converti, maximè cùm nos ipsi etiam, qui Christiani sumus, istorum opinionibus altipilemur atque ita Ethnici efficiamur: Haud cogitantes, quòd Deus impunè ferre hoc istos Ethnicos Christianos non sinet: Quòd si quis voluerit Ethnicos ab Idololatria sua & falsa atque fictitia doctrina ad veram Christianam Ecclesiam convertere, longè aliâ viâ & modo insistendum erit: Quippe non solùm libri ipsorum omnes ex scholis & universa Ecclesia Christiana eijciendi erunt & comburendi, sed etiam opertebit falsa ipsorum dogmata solidis Christianæ veritatis fundamentis confutare, redarguere & infringere, atque è contra veram amoris ac præceptorum divinorum doctrinam unâ cum sacro Sancto Evangelio, constantem & pio Zelo profiteri & concionari. Hac enim ratione demum illi addiscent & intelligent, quis sit Deus Creator, redemptor, protector & salvator noster, & quòd falsa ipsorum doctrina & Idolatria in totum ei displiceat & sit damnata, tum vel maximè etiam, quòd omnes illi qui non sunt Baptizati, neque credunt Iesum Christum esse Filium Dei, nullam in se vitam habeant, sed cum Diabolo sunt condemnandi: Cùm è diverso illi, qui in Christum credunt, sint cum eo resurrecturi atque hæreditario jure occupaturi regnum cœlorum, & in omnem æternitatem illud in summa lætitia ac gaudio coram facie Dei possessuri. Id quidem etiam, quòd omnes Christiani summè in votis habent, ut Ethnicis quoque contingat, & at simul cum ipsis regnum Dei obtineant & possideant; si modò verè ad Christianam fidem convertantur. Etenim Evangelium etiam Ethnicis licitè annuntiatur, & aperta est cœli janua omnibus illis, qui ad Christum & regnum ejus convertuntur, atque illud ex animo quærunt. Hinc jam videtis vos Ethnico-Christianorum scholarum patroni & ludimagistri, quan-

tum damnum & malum in Christianam Ecclesiam invehatis, dum discipulos vestros in doctrina Ethnica ab ipsis veluti incunabulis informatis; ac venenum istud veluti præmansum, illis in os ingeritis, quo à vera ac sana doctrina abducuntur: Et quòd etiam hac vestra Ethnicorum Scriptorum professione, ansam ipsis Ethnicis præbeatis, quò minus Christianam fidem amplectantur: Sed, ut in cæcitate sua adhuc obstinatiores perseverent. Deus sanguinem eorum, qui sunt seducti atque hominis à salute æterna impediti, interitum, petet & vindicabit ex manibus vestris. An verò etiam non putatis, futurum, ut vos, in judicio novissimo discipuli vestri, quos à Deo abduxistis, & Ethnici, quos impedivistis, quò minus ad veritatis cognitionem pervenerint, gravissimè sunt accusaturi & summè de vobis conquesturi; illi quidem, quod à verò eos religionis Christianæ tramite, ad avia Ethnicorum seduxeritis; hi verò, quòd publica prælectione ac professione Scriptorum Ethnicorum in Scholis vestris, eos in hæresibus suis & erroribus confirmaveritis, & reddideritis tantò obstinatiores, ita quidem, ut solida veritatis Christianæ principia & fundamenta apud vos non audiverint; multo minus fuerint admoniti ad deserendam falsam doctrinam & Idololatriam ac amplectendam veram religionem Christianam, & quærendum in illa Christum Salvatorem. At verò tamen vos nondum hæc ita futura creditis; sed magno vestro malo tandem aliquando nimis vera esse experiemini. Vel an forsam leve vobis videbitur timorem Dei & præcepta divina deserere & falsam Ethnicorum doctrinam consectari? An ignoratis Ethnicorum numina & idola veros esse diabolos, à quibus illi falsam suam doctrinam, artes, vaticinia & præstigias sunt mutuati? Quid fuerant Apollo, Diana, Iuppiter, quid Sybillæ? Quid fœminæ montanæ, Pygmæi? Quid Dei sylvestres? Quid virgines seu Nymphæ aquaticæ? An non hos omnes in necessitatibus & difficultatibus suis consuluerunt? deserentes interim verum ac unicum Deum, qui tamen vobis omnem gratiam atque misericordiam ultrò offert, quòd velit vobis præterita, præsentia & futura; imò verò admiranda & magna mysteria unâ cum Thesauris suis aperire & revelare. Et verò tamen nihilominus & vos agitat dementia, ut malitis diabolum & mendacia illius oracula sequi, & consilia ab ijs petere, falsamque & commentitiam illorum doctrinam promovere & tractare, quàm verò & vivo Deo Soli adhærere & salvari. An non novistis, illum esse Deum fortem, zelotem, qui non vult honorem suum dare alteri, sed requirit, ut se solum timeamus & præcepta ac sanctiones suas solas observemus, omnesque res Ethnicas atque Idololatricas aversemur, neque ulla ratione Deum alium præter ipsum habeamus & adoremus. Ita videtis omnes vestras actiones atque opera meram esse inanitatem, in qua etiam funditus peribitis, nisi Ethnicæ doctrinæ nuntium miseritis & toto pectore ad Deum & doctrinam ejus fueritis conversi.

Membrum hujus appendicis secundum, ex libri septimi capite 16. Tabulæ Revelationis Majestatis divinæ extrahitur, in quo probatur, quòd quibusdam istius seculi, spiritus sanctus conceditur: ubi etiam declaratur, quòd miracula juxta quorundam mentes non sint penitus hisce nostris seculis extincta, & in exilium ab hominibus relegata.

QVamvis essentia spiritus sit eximiè lucida & splendida atque ignea: attamen splendor ille cum luce atque igne suo nullatenus conspicitur, sed latent ista omnia corporeos oculos, ut pote, qui densis tenebris sunt obducti atque impediti; adeò quidem, ut vix Solis splendor penetrare atque illuminare eos valeat, ut possint visibilem hanc lucem perspicere & creaturas Dei contemplari. Et, licèt hi sancti in essentia sua sint admodùm magni, ac præthereà quoque ipsum pellucidum cœlum una cum aëre, spiritibus atque Angelis istis omnino sit repletum; nemo tamen mortalium ejus est sanctitatis atque probitatis, vel etiam eo modo reconciliatus cum Deo, ut vel minimum saltem spiritum possit oculorum suorum acie contueri: Cujus rei & mali causa unica tantùm sunt, opera illa carnalia atque damnabilia, quemadmodum injusti, scortatores, adulteri, lascivi & incontinentes Sodomitæ, avari, luxutriosi, blasphemi &c. Ita quoque iisdem nullum penitus Spiritum sanctum aut Angelum in essentia ejus vera videbunt: Et, si forsan etiam alicui contingeret istiusmodi Spiritus essentiam, qualis illa perse est, videre, uti Stephanus essentialiter conspexit Gloriam Dei simul cum Christo Iesu, protinus tamen ille mendacij argueretur & pro incantatore & venefico reputaretur, colludente cum Beelzebub; quin imò etiam omnes illum persequerentur odio infestissimo atque ad postremum quoque lapidarent.

Tantoperé nimirum occæcatus est hic mundus, ut nemo credat, eam à Deo gratiam homini posse exhiberi, ut videat aliquem spiritum: Hæc incredulitas prodit ac indicat falsó Christianos, quorum fides ne magnitudinem grani sinapis exæquat, quin potiùs nulla prorsus: Pro Christianis tamen hi ipsi ac pro Filis Dei haberi volunt, cùm tamen nullam habeant fidem, quæ alicujus sit effectus & viva: ore tantum credunt, nullatenus autem corde, adeòque sufficere sibi putant, si ore tantùm & labijs suis fidem confiteantur, cùm interim sit cor eorum ab illa quàm remotissimum, nec minori ab eo spatio ac intervallo distet, quàm sejungitur Oriens ab occasu. Radicare oportet fidem in corde & pectore, atque exinde sursum succrescere & proferre fructus homine Christiano dignos. Proinde frustra hi fidem suam jactitant, cùm ne minimus quidem fructus fidei in illis deprehendatur. Quisnam ex illis fidei suæ magnitudine & constantiâ restituit proximo suo sanitatem? Vel quis ipse per eam convaluit? Quis visionem aliquam divinam fidei suæ virtute conspexit? Vel quis etiam, per ejus veritatem ac constantiam memorabile aliquid aut notabile obtinuit? Prodeat vel unus saltem ex multis millibus millium, atque indicet minimum duntaxat fidei suæ effectum. Sponsionem fecerim ego, nisi omnes sitis dicturi, quòd filium Decurionis sanare non potueritis: atque simul interrogaturi, quid nam sit in causa, quò minus volueritis illud præstare: Sed respondebit vobis Dominus, quòd impossibilitas illa sit penes incredulitatem vestram: Si non poteritis certò aliquid operari, fidem veram non habetis: Quod si fidem veram non habetis, Christiani non estis: Sin autem non estis Christiani, quid gloriamini de fide Christiana? Præcludenda sané esset hæc gloriationis & jactantiæ via, & excommunicandi essetis, donec promissio fieret, vos admissuros atque præcepturos in Scholis Christianis meliorem & pleniorem fidei informationem.

Quamdiu autem hoc non fit, habendi estis pro Ethnicis incredulis, & ex societate Christiana exterminanda: Ignominiâ namque Christum afficitis, dum nomen ejus atque fidem profitemini & in mendacijs vestris deprehendimini. Etenim, inde Christi nomen inter Gentiles Blasphemiâ & convitijs proscinditur, quòd fides vestra inanis & mortua, nihil omnino in nomine Iesu præstet aut efficiat. Vos Magistratus, quam curam geritis Scholarum vestrarum? Quomodò juventus vestra in fide informatur? Vbi sunt libri vestri Christiani? Qua ratione proponunt Doctores vestri Moysen, Prophetas & Evangelia una cum Epistolis? Quando tandem subsequentur fructus atque operationes fidei ex doctrina illorum? Qui fit, ut nullus videatur illius rei effectus? Profecto Ethnici atque venenati libri vestri, ac damnabiles Sophisticationes in culpa sunt & impediunt, quò minus possitis edere ullum fidei opus aut fructum. Verum enim verò vos longè aliud habetis, quod respondeatis, asserentes nimirum, non opus esse hoc tempore miraculis, quippe signa illa in Primitiva tantum Ecclesia fuisse necessaria, ut per illa infideles ad Christianam fidem converterentur: illud autem hac nostra ætate non amplius desiderari, sed sufficere, ut fides hominibus per conciones sine miraculis proponatur. Ego verò amici mei, velim ad unum mihi respondeatis: Quid fecit Christus? Quid Apostoli ejus, dum in hoc mundo sunt peregrinati? Nonne ita est, quòd docuerint atque annuntiaverint pœnitentiam, & remissionem peccatorum, ac regnum Dei ad vitam æternam per fidem in Iesum Christum? Quòd itidem etiam ægros & corpore & animâ sanaverint, Dæmonia ejecerint, atque ita exemplum posteris reliquerint, quòd in docendo populo & sanandis ægrotorum corporibus & animalibus sequerentur? Vel, an non etiam ablegavit Dominus Apostolos suos in mundum hoc modo? Ite in mundum universum & Evangelium annuntiate omni creaturæ, qui crediderit & baptizatus erit, salvus erit; qui verò non crediderit, condemnabitur: Signa autem, quæ consequuntur eos, qui credunt, sunt hæc. In nomine meo eijcient Dæmonia, novis linguis loquentur, serpentes abigent, & si Marc.16. Luc.10.
quod venenum biberint, non nocebit eis, imponent ægrotis manus & sanabuntur. Imò, etiam credentes edent miracula multò majora his, quæ ipse Salvator edidit. Ita etiam Dominus opera sua per internuntios significavit, nimirum, Matth.11.
videre cæcos, claudos ambulare, le- Luc.7.
prosos sanari, surdos audire, surgere Isai.61.
mortuos & Evangelium pauperibus annuntiari: ita videtis, qualis esse debeat vestra doctrina in Scholis vestris, quid debeant dicere Doctores vestri, & qua ratione oporteat eos fidem simul cum fructibus ejus proponere, annuntiare & propagare.

Citra & extra fructus fidei vestræ docere & credere, non alio modo habendum est, quàm illud, quod est Ethnicorum infidelium, qui neque fidem annuntiant, neque fructus fidei operantur. Quinimò etiã vos estis, ipsis Ethnicis pejores & sceleratiores, utpote, qui Gloriamini de fide & nullo tamen facto eam comprobatis: Etenim oportet secundum Dei mandatum conjungi doctrinam & opera: Sed ausit aliquis intra limites vestros accedere; qui sanet fide sua ægrotos, qui precibus & jejunijs Dæmonia eijciat, aliave opera

Christiana expediat: Nonne ita est, quòd sitis in continenter asseveraturi, illum esse Samaritanum & habere diabolum, cujus virtute & potentiâ ista omnia perficiat? Quòd si verò diabolus hoc præstare potest, quid nam vos potestis? Vel, an efficacior est diabolus, quàm fides vestra? Oportet vos per fidem in Christum Iesum eijcere Dæmonia: Sed vos hoc plané invertitis & diabolo illum honorem attribuitis, quòd hoc atque illud efficiat, quo quidem ipso ille vos obsidet, & fidem vestram debilitat & labefactat. Egregios verò Christianos! Quando unquam diabolus ullus eijciet alium? Quomodò regnum ejus subsisteret? Quando unquam diabolus ægrotos corpore & anima sanavit? Et siquidem diabolus tam magna præstare potest, ubi est fides vestra Christiana, quam oportebat istiusmodi signis subsequentibus commonstrari? Profectò frigidi estis & oscitantes Christiani, nec fidem vestram cassa nuce emerim, utpote per quam nullum penitus effectum valetis producere. Scholæ vestræ partim Ethnicæ sunt, partim Christianæ, atque hinc omnis mali origo, dum liberos vestros ineptijs illis corrumpitis, quò minus possint verum fidei Christianæ fundamentum assequi & amplecti: Illic Ethnicorum libri & Scientiæ ipsis prælegunturu, atque altissimo interim silentio præteritur, qua ratione Deus pro benigna suæ Gratiæ, favoris, sapientiæ ac intellectus & Spiritus sancti concessione, sit invocandus, & quomodo dona ista divina una cum fidei confirmatione sint impetranda atque obtinenda; ita ut sanari in efficacissimo illo nomine Iesu Christi omnes morbi, dæmonia eijci, & increduli ad veram Christianam fidem converti possint: Circa hoc occupari oporteret Doctores vostros atque Ludimoderatores. Verùm persuaderi isthæc vobis non possunt: Vnde etiam fit, ut ne granum quidem sinapis fide vestra possitis provocare. Quomodò igitur consequemini à Deo oculorum vestrorum illuminationē, qua possitis aliquem Spiritum sanctum, vel Angelum aut ipsum etiam Deum in gloriosa sua essentia videre? Adeò nimirum vestris tenebris istis estis excæcati, ut neque diem à nocte, neque verum à falso discernere atque dijudicare possitis, multòque minus cavere vobis à veneno Ethnicorum illo, referto pestiferis diaboli sagittis, quippe quo jam estis tantopere infecti & occupati, ut in cæcitate ista vestra commisceatis sacra cum profanis, & neque Deum neque sanctos ejus in essentia sua cognoscatis aut videatis. Convertimini tandem, repurgate Scholas vestras, corda vestra emundate, invocate in Spiritu sancto, ita demum confirmabitur fides vestra, ut possitis signa edere fidei vestræ & res spirituales contueri.

Membrum hujus appendicis tertium ex cap. 105. lib. 5. Tabulæ Revelationis Majestatis Divinæ, in quo adversus Peripateticorum de Lapidis Ceraunij creatione agitur.

Maxima pars hominū adduci nequit, ut credat, ex aëre aliquid in terram decidere ac deijci. Et, siquando ranæ, vaccæ ac vituli aliaque miraculosa decidunt, existimant hæc omnia prius subitò vi venti in aërem fuisse sublata atque ita postmodum rursum in terram prolabi: Quando vero audiunt, jaculum tonitrui, veluti ex pellucido aliquo Christallo politum, aut etiam Ceraunium lapidem albo, cœruleo, viridi varijsque alijs coloribus cœlitus demitti, quibus ædes, turres, arces, imò & quandoque petrosæ rupes comminuantur, confringantur, & conflagrent, respondent, lapides illos ex subtili pulvere per Solis ardorem sursum elevato, atque in humidas nubes attracto, nasci, & partim oblonga & partim rotunda forma constringi, atque ita concretos, rursum vehementiore calore vires suas in nubes humidas exerente, cum impetu deijci ac deturbari: Hæc nimirum est illa tantopere decantata Philosophia Aristotelica, ut dolendum sit ita futiliter, inepté ac ridicule, eos de miraculis Dei loqui, dum veræ scientiæ tergum obvertunt, & mendacibus istis somnijs loco veritatis utuntur & delectantur: adeoque etiam jactare ac gloriari in illis non erubescunt. Sed durum est, eos ab ineptijs suis avertere, cùm tamen scire illos oporteret, lapides istos per Angelos Dei præparari ac desuper immitti. Animalia etiam ista superioribus locis in aqua nasci, uti anteà brevibus indicatum est; aërem quoque ipsum & cœlum ex aqua factum atque etiamnum aquam esse: omnesque in terra gemmas & metalla ex aqua oriri & crescere. Sequitur ergo, quòd gemmæ & metalla in aëre seu cœlo, ex aqua fieri, & nonnunquam conijci in hæc inferiora, atque ita silices quoque illos aureos aliosque lapides superius in aqua natos, multis in locis desuper ad nos homines in terram deijci, quibus miracula divina revelantur atque Deus in genere humano celebratur. Quamvis autem hæc & alia pro explodenda Ethnicorum doctrina plurimis in locis sæpissimé disputentur, proponantur & solidis veritatis fundamentis in cœtu Christianorum confirmentur & annuntientur, nullus tamen inde effectus veré & realiter sequitur. Siquidem etiamnum hac nostra ætate videre licet, quà ratione Ethnicorum libri non solum in omnibus Academijs & Trivialibus scholis, in urbibus

urbibus & oppidis legantur & juventuti inculcentur, sed insuper etiam immensis commentarijs, non sine summa devotione, labore & sudore tam ab Ecclesiasticis, quàm secularibus illustrentur: in quibus varié disputatur de immortalitate animæ, ac de ejus essentia & actionibus, alijsque rebus plus quàm notorijs, ita tamen, ut nihil inde subsequatur aliud, quàm siqua vacca lambendo detergat vitulum, vitulus enim ille tum nihilominus manet. Eodem, inquam, modo se res habet circa istiusmodi glossas & commẽtaria, ut quamvis multi multa ad ista Ethnicorum scripta comminiscantur, illa tamen, uti ab initio erant, ita etiam ex post facto maneant venenata ac damnata Ethnicorum doctrina: Atque adeò etiam illi ipsi Doctores reverendi, si Dijs placet, quia sacram scripturam é manibus dimittunt, multoties & integris suis commentis non recté intelligant aut assequantur, quid sit anima, quid spiritus sanctus & ejus dona, atque ubi Spiritus sanctus habitationem ac scholam suam habeat & exerceat: tantoperé nimirum fatuos illos exagitat Ethnicorum Scriptorum dementia, ut sacram quoque scripturam ex traditis Ethnicorum interpretari, vel rectiùs depravare non erubescant; cùm tamen illa non per tenebras Ethnicas, sed per illuminationem tantùm Spiritus sancti sit explicanda. Quis igitur temerarijs istis & nequam hominibus liberos suos committet, ut venenum Ethnicum ab ijs hauriant, atque una cum magistris ac doctoribus suis efficiantur filij perditionis. Veri ac synceri Christiani hoc à Deo mandatum acceperunt, ut Moysen & Prophetas, imò Christum Dominum suum audiant & sequantur. Ab hisce igitur omnes Ethnici Doctores ac discipuli remoti sunt & exclusi, asserente Christo ipso, cum inquit: Qui non est mecum & verbum meum non audit, contra me est, neque discipulus meus est: Qui non colligit mecum, dispergit, qui me non sequitur, non est me dignus. Iam verò Ethnici Doctores nihil horum faciunt: neque enim Moysen audiunt, nec Prophetas, nec Christum: Quòd si audiunt eos, contemnunt; discipuli eorum dici non possunt, sed ab ijs seu ex numero eorum sunt exclusi, si ex eorum numero sunt exclusi, non sunt filij Dei, sed impij, si impij sunt, non sunt participes regni cœlorum & consequenter à Deo penitus remoti & ejecti sunt.

Membrum quartum est caput. 78. lib. 7. tabulæ Revelationis Majestatis divinæ: quod aëris mysteria, verumque Meteororum contra Peripateticorum mentes explicat.

Omnia creata sunt per verbum Dei: Proinde quoque omnes res verbo Dei gubernantur moventur & ducuntur. Hoc nolunt admittere sapiẽtes hujus seculi, sed peculiariter sibi confingunt opinionem, qua statuunt, naturam omnia peragere, &, quòd natura per causas secundas in tertias operetur, & stultum ex stulto generet: cùm tamen ista eorum figmenta & opinationes nihil sint aliud, quàm pura puta mendacia: Neque enim natura illa in tota rerum Vniversitate existit, quæ aliquid operetur aut producat, sicuti Deus facit, qui omnia Verbo suo creavit, & quam ille cuique creaturæ benedictionem largitus est & attribuit ei, ipsa ob temperat, atque verbo illi ac jussui Divino obsequitur, ac ne latum quidẽ unguem ab eo discedit. Omnes omnino creaturæ in metis ac terminis obedientiæ divinæ persistunt, homine excepto, qui à Deo recedit, contemnit præcepta ac doctrinam ejus, confingit sibi ipsi Deos, Idola; religionem ac sanctiones sibi peculiares in ædibus sacris constituit, depravat verbum Dei, compellit alios, ut & ipsi ordinationes atque traditiones suas præferant Verbo Dei, sanctos invocent, reliquias sanctorum pro sacris venerentur, orent pro defunctis, sacram atque à Christo institutam cœnam sub una tantùm specie administrent, & siquæ sunt alia istius generis deliria, quæ observantur in dedecus & extenuationem Verbi divini: id tamen, quod firmum nihilominus permanebit & contemtores suos tandem aliquando judicabit. Eodem quoque modo delirant Sapientes mundi seu Philosophi, quippe, qui non concedunt, Deum operari omnia in omnibus, & quòd verbum ejus omnia moveat, concitet & conservet, sed naturæ illud suæ ascribunt, prætendentes, Deum operari per media, & quidem per secundas & tertias causas: atque ita delirantes illi sapientes vel ultro intelligere nolunt, quòd Deus unicè per verbum suum, non autem per ulla alia media, atque ita etiam nequaquam per istas ab illis allegatas causas, sed in illis tantùm operetur. Primum corpus, nimirum aquam Deus madidum seu humidum per verbum suum creavit, atque hoc ipsum etiamnum hodie post lapsum tot mille annorum humidum manet: Nulla istic videtur causa alia, quæ aquam humectet vel madidam reddat, super & in aqua Deus condidit aërem, ut natet super aquas & impellat ac moveat illas, atque in liquida & fusili illa substantia ipsas conservet. Hoc itidem fit etiamnum hodié. Cum aëre etiam simul creavit verbo suo Angelos & spiritus, qui in aëre circa directionem tempestatum, pluviæ, nivis, grandinis, pruinæ, nubium, fulguris, tonitrui, ignis, Chasmatum,

tum, fulminis, aquarum, caloris, frigoris, humiditatis, ficcitatis & aliorum id genus quam plurimorum, munus suum ac officium obeant & exequantur. Atque hoc ipsum quoque etiamnum hodie fit in verbo ejus. De hisce omnibus seculares illi sapientes seu Philosophi libros sibi conscribunt mire ineptos, in quibus ne punctum quidem unum, nedum integra litera vera est, sed quicquid ex cerebris eorum in calamum atque inde ulterius in chartam dimanavit, hoc tantum in illis legitur, quod nihil prorsus est aliud, quam purum putum mendacium. Quin imò etiam ipse Spiritus oris in sapientibus istis omnino mendax & falsus est: volunt tamen illi nihilominus sapientes vocari, & conantur alijs persuadere, ut libros suos ante omnia discipulis in Scholis suis proponant, ac probé eos in illis exerceant, quò doctiores inde evadant; consistere namque in illis totum omnium reliquarum artium fundamentum. Attende autem, quàm futiliter de istis jam commemoratis rebus scribant, unde nimirum nubes, pluviæ, nix, grando, pruina, calor, frigus, fulgur, lapis Ceraunius, aquarum inundationes & tempestates bonæ ac malæ oriantur. Profectò, ne ineptiora quidem somnia alicui obvenire possent, quam quibus asini isti res commemoratas de pingunt. Fit autem id unicé inde, quod neque Deum neque Sacrosanctum ejus verbum cognoscunt, atque adeò etiam sacram scripturam contemnunt, neque legunt in illa, sed delirijs suis duntaxat incumbunt, & mendacium mendacio assuunt. Quod si Scripturam sacram eo studio perlegissent, quo libros & volumina sua mendacia evolverunt, vera de aëre & tempestatibus invenissent: Quod nimirum non eo modo circa illas sese res habeat, atque illi in libris suis mendacibus de illis scripserunt: Sed, quòd Deus pro hisce jam commemoratis speciebus peculiares suas arcas Thesaurarias habeat, ex quibus ventos ac tempestates producit, & quòd Angelos ac spiritus suos faciat ventos, & flammas igneas: Quæ quidem omnia si ex Biblijs sacris deprompta & in unum veluti fasciculum colligarentur, uti forsan aliquando in peculiari libro illorum omnium pro parte delineatio fiet, quo vos ardeliones mendaces cum illis vestris figmentis & delirijs fugeretis? Quoniam enim Deus ad varietatem tempestatum inducendam, peculiares suas arcas Thesaurarias habet, & Angelos ac Spiritus, atque inde omnia illa inducit, quæ videmus: quam mirifice nimirum tempestates oriantur, quam mirabiliter lapis Ceraunius coalescat, qua ratione æstus & frigus generent tonitru, ita, ut ad arces, ædes ac arbores usque illud pertingat, quonam unquam veritatis prætextu hæc & alia vestra deliria, ô mendaces impudientissimi, contra expressam sacram scripturam probabitis aut defendetis? Nunquam videlicet illud probare poteritis, ut vel maximé etiam de animarum vestrarum salute agatur, nisi forsan sacra scriptura falso sit & mendax. Sed illa jam per tot millia annorum examina sustinuit sua, & in actis præteritis fuit deprehensa vera, atque mendacia vestra ac malitias detexit, eaque ratione vos cum libris vestris confudit, ut non magis, quam Pater vester, diabolus in examine potueritis subsistere. Quid igitur jam prodest vobis tot tantaque mendacia effinxisse, descripsisse & publicé inter homines divulgasse? Nimirum, mundo universo risui estis, & ludibrio, nec quicquam magis in votis habetis, quam factum fieri posse infectum. Porro Deus etiam lucem, Solem ac Lunam & stellas, diem & noctem verbo suo creavit, & sua ipsius servitià imposuit, atque propterea etiam illa omnia secundum verbum illud munera sua obeunt. Vbi igitur natura vestra, quæ peragat ista? Nihil plané uspiam est, præter unicum & solum Verbum Dei, quod ista omnia operetur. Orbem terrarum Deus Verbo suo condidit & firmavit; ille igitur etiam in verbo illo firmiter consistit: Vbi ergo natura vestra, quæ globum terrestrem in continua hac ejus & immota firmitate conservat? Fecit Deus, ut terra omnis generis plantas per semina earundem proferæt, hoc omne fecit ille in Verbo Dei. Vbi igitur natura vestra Peripatetica, quæ producat ea? Condidit etiam Deus omnia animalia in terris, in aëre, in aqua, atque ad postremam etiam hominem ex terra fecit, atque verbo suo Sacrosancto benedictionem illis divinam impertivit, ut crescerent, multiplicarentur, & replerent terram. Hæc omnia quoque Verbum Dei efficaciter inde à mundo condito usque in præsentem horam in hominibus & animalibus quibuscunque est operatum; ita, ut omnigena animalia & homines nati fuerint, creverint & multiplicati repleverint terram: Hoc omne, inquam, operatum est huc usque Verbum Dei in animalibus & hominibus & etiamnum idem operatur. Vbi igitur natura Aristotelica? Proinde nemo non inde per solida veritatis fundamenta intelligit, quòd omnia per Verbum Dei creata sint, & per idem quoque verbum, in indito sibi primitus in creatione cursu dirigantur, gubernantur, moveantur ac ducantur: Pro ut etiam aër in verbo Dei natat, & per constitutos ad hoc Angelos Dei, ducitur, quò & quomodò Deus vult: Atque ita etiam ex mandato divino per Moysen difficiles tempestates movebantur & concitabantur in Ægypto secundum voluntatem divinam. Etenim Deus solus & præter eum nemo, clavem tenet ac clavum tempestatum, omniumque aliarum rerum & operationum, quibus movet & impellit & horsum retrorsum, pro libitu ac placito suo, nec quisquam illi in eo ullum obstaculum, impedimentum aut remoram obijcere potest, nullus etiam

etiam adest illi coadjutor, nulla ibi natura valet, de qua delirantes illi seculares tam multa garriunt ac scribunt, quibus excæcare homines & pellicere eos ad mendaciorum suorum libros conantur, à quibus tamen cavere sibi debent & prospicere filij lucis. Vos inspectores legitimo ordine ac modo efficite, ut libri isti mendaciorum veteres ac recentiores ex scholis vestris tollantur & comburantur, in mandatis date Doctoribus vestris, ut de novo Biblia universa accuratissimo studio evoluant, & omnia, quæ de tempestatibus atque alijs huc usque commemoratis rebus eò pertinentibus in illis deprehenderint, diligentissimè cum omnibus circumstantijs inde accersant, in ordinem certum redigant, & verborum sacræ scripturæ convenientium ac aptorum, ornato ritu extendant, explicent, & sacris Textibus Biblicis confirment: Atque tum posteà ea discipulis condecenter ac debitè proponant & inculcent. Quamvis enim hoc ipsum leve nonnullis videri possit, attamen est illa res ardua ac maximi momenti, & concernit etiam honorem Divinum, ut filij Dei verè & ex fundamentis sciant & intelligant tempestates, atque alias eò spectantes operationes, non motu proprio, aut casu fortuito, neque etiam tali modo inepto, qualem prædicti illi mendaciorum libri illis affingunt; sed ex providentia Divina & Thesaurorum arcis induci & provenire, ac desuper in hunc mundum inferiorem demitti, quò, si quando tempestates periculosæ suboriantur, invocare Deum possint, ut velit illud tempestatis periculum clementer avertere, & loco ejus pluviam benignam largiri, atque insimul etiam fructus terræ, unà cum hominibus & pecoribus ab omni malo defendere, tueri & conservare, ac ut prætereà etiam circa hæc omnia considerent alia, quæcunque cedere possunt in honorem Dei.

Membrum quintum ex cap. 22. lib. 7. Tabulæ revelationis divinæ extractum: In quo Angelorum officia & actus describuntur.

PRimus inter Angelos est magnus ille spiritus, qui immensam & latissimè extensam aquam, quæ coelum vocatur distinat atque in sua essentia conservat, omnibusque rebus crescentibus & viventibus mirificè motum tribuit: Secundo loco positi sunt Cherubin, qui custodiunt & observant arborem vitæ: Ita etiam prænuntiant nonnulli res futuras, & docent homines, alij occidunt & repellunt hostes, alij nivem, pluviam, fulgura & tonitrua dimittunt in terram, & sic in cæteris: Omnes tamen simul serviunt Deo, dum voluntatem ejus in rebus omnibus expediunt, in cœlis, in aëre, in terra: Atque adeò in omnibus omnino locis, & id quidem etiam varijs ac mirabilibus modis, ut ex scripturis elicere fas est.

Ex cap. 1. lib. 8. Revel. Majest. Div. Porro sciendum est, quòd permotus aër omnia illa, quæ in officij sui executione præstat, perficit, quippe, qui per Angelos aëri præstitutos, in verbo Dei Spiritualiter, ordine, & efficaciter concitatur. Eodem quoque modo res omnes spirituales & corporales inter cœlum & terram atque adeò etiam in ipsa terra, per motum peraguntur: Verbum Dei movet Angelos & Spiritus movent aërem, aër movet aquas; aqua sua humiditate radicali res omnes visibiles in terra connectit, & omnigenos terræ fructus in verbo Dei protrudit. Homines & animalia omnia moventur per verbum Dei, ut pote, per quod acceperunt benedictionem, ita ut in motu illo generent, crescant & multiplicentur &c.

Vos Doctores Ethnici Christiani, parum vel omnino etiam non estis soliciti de Sanctis Spiritibus & Angelis, aut, quid illi ex mandato seu verbo divino egerint omni tempore, atque etiamnum agant, sed contenti estis Ethnicis vestris Evangelistis, Prophetis ac Vatibus: Vnde non est mirum, si nescitis, an illi aliquid agant & quidnam operentur. Sed sciatis velim cum discipulis vestris, quòd Deus omni tempore inde à principio usque in præsentem horam fuerit per sanctos suos Angelos operatus. &c. Ex cap. 17. lib. 7.

Membrum ultimum ex capite 48. lib. 7. & cap. 106. lib. 5. extractum, in quo asperitatem & duritiem ejus in loquendo ad Christianos Ethnicorum discipulos excusat, & optimum finem, ad quem omnes ejus sermones tendunt paucis explicare videtur.

DVrum & grave est hæc omnia præscribere, & forsan etiam tibi multò gravius est ea audire: ac dices haud dubiè, hæc nimis asperè ac duriter scribi & judicari: Scire autem te velim, quòd universum hoc opus neminem omnino judicet, sed indicet duntaxat, quid evenire possit illi, qui non Deo, sed Diabolo obsequitur, & à quibus rebus, & quomodò, & qua ratione cavere sibi debeant Chri-

Christiani, ne incidant in retia diaboli. De quibus omnibus etiam Evangelium, unà cum omnibus Epistolis Apostolicis enuntiat hæc verba: quòd adversarius vester diabolus circumeat tanquam leo rugiens, quærens, quem devoret. Finis autem, ad quem tendere debet quilibet Christianus est, ut quærat lucem omnimodè essentialem, at mundani, tenebrosi, & Ethnicæ doctrinæ sectatores non animadvertunt tantam lucem in primo hoc capite Geneseos accensam esse, ac præterea etiam lucis istius splendorem non observant, atque inde præ cæcitate sua neque Deum neque creaturas suas neque etiam seipsos vident: Idcirco voluit Deus, hanc illis declarationem ad agnoscendum lumen illud præscribi, quò intelligant, quid sibi velit hoc ejus Verbum FIAT LVX ET FACTA EST LVX. Quam laté sese hæc lux in loca omnia superiora, inferiora & collateralia extendat, omniaque penetret & illuminet, quo illa ipsa opera Dei, Filijs ejus obvia & in rebus omnibus perspicua & nota fiant & reddantur: sicuti etiam omnia verba hujus capitis primi Geneseos, eo modo sunt luce illa illustrata, ut ad splendorē eorum Deus una cum creaturis suis agnosci & apprehendi & in perfecta cognitione ac scientia retineri possit. Quid debuit Deus ultra facere, quàm ut eos in luce hujus luminis & scientiæ rerum omnium constitueret? Cum ipsi è diverso, omnibus viribus ex luce illa evadere enitantur & tenebris inhiēt, quibus jam tum sunt collo tenus immersi, indeque ad nullius & ne vel infimæ quidem etiam creaturæ divinæ cognitionem pertingere valeant, ut taceam interim, quòd etiam hoc Verbi Divini lumen in totum à se exturbaverint: Quando autem Deus ipsis & universo mundo lumen verbi sui Divini atque adeò etiam cognitionem omnium operum suorum prædicto modo accendit, & hanc insuper declarationem præscribit, monere eos hoc ipso vult, ut ex istis suis tenebris tantoperé sibi desideratis, tandem aliquando ad ejus lucem emergant, eâque illuminentur & veram rerum omnium cognitionem adipiscantur, atque unicē illa ad ejus laudem ac honorem & ad ipsorum salutem ac proximi utilitatem pié utantur.

Hæc ille: atque permulta ubique sparsim alia adversus artium hujus seculi incongruentiam, defectum & contaminationem, atque etiam Philosophiæ & Scientiæ Ethnicorum insufficientiam, quæ omnia hoc in loco describere nimis foret longum, & lectori fortasse tædiosum. Sufficit, ut per ista quilibet sagax & mentis compos videre queat, artes & Philosophiam Ethnicorum esse veritati seu sapientiæ sanctæ (quæ est veræ Philosophiæ fundamentum) adeò oppositas & ad invicem contradictorias, ac sunt Lux & Tenebræ, Bonum & Malum, ac denique Deus & diabolus.

FINIS.

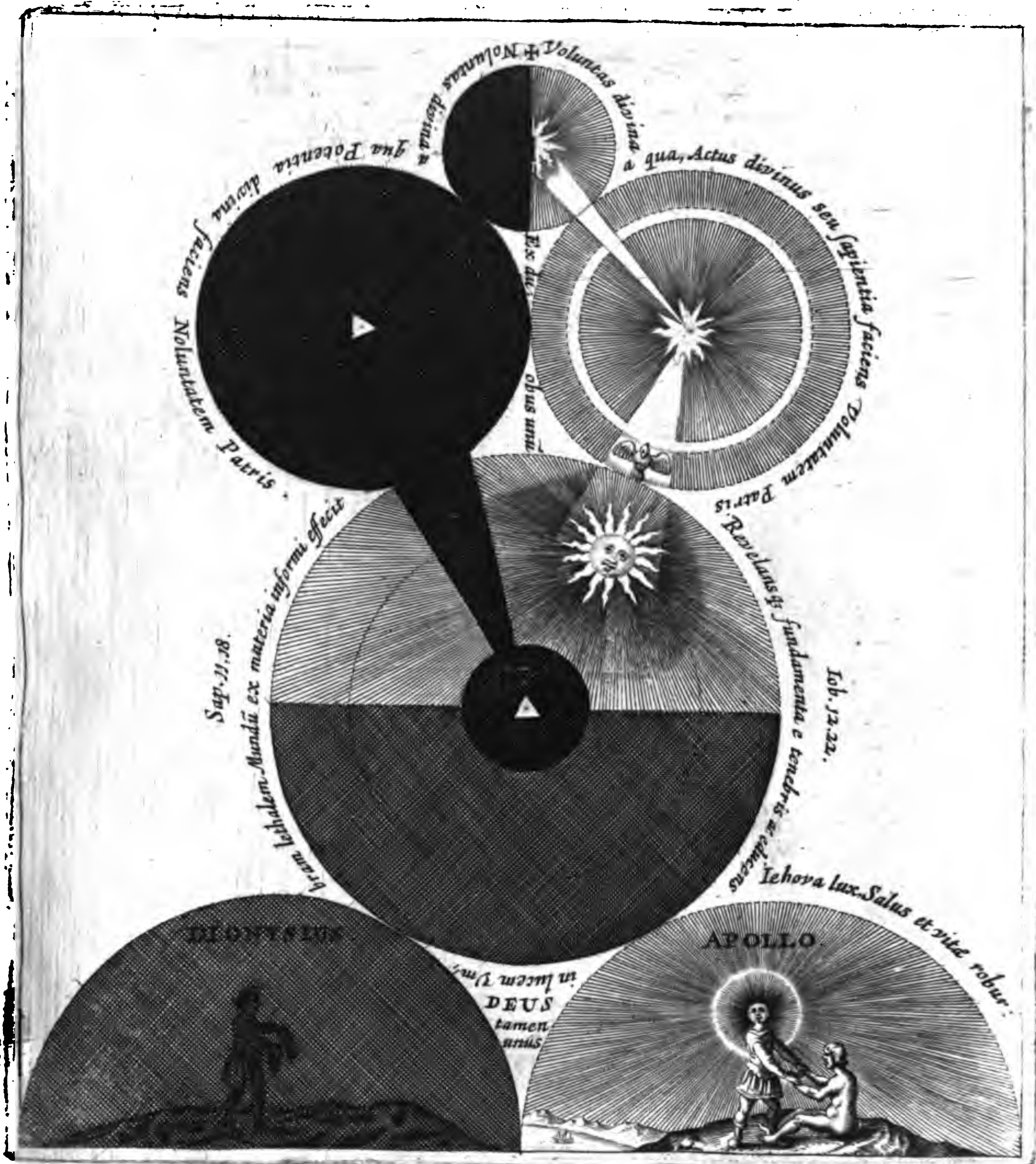

PHI-

PHILOSOPHIÆ MOYSAICÆ
SECTIO SECVNDA
IN QVA

Fundamenta radicalia tam Sympathiæ ſive attractionis naturalis, aut coitionis concupiſcibilis, & conſequenter omnis Magneticæ Curationis, quàm Antipathiæ ſive odibilis expulſionis, atque adeò cujuſlibet morbi & infirmitatis infallibilibus naturæ rationibus probantur, Philoſophorum ac Cabaliſtarum Sapientiſſimorum aſſertionibus ſuſtinentur, inviolabili Scripturarum ſacrarum Teſtimonio confirmantur, ac tandem varijs experientijs ocularibus demonſtrantur.

Gemina fecit Deus omnia, quorum alterum eſt contrarium alteri, nec quicquam factum eſt, quod mancum eſt. Eccleſiaſtici cap. 42. verſ. 25.

Ego Dominus & non eſt alter formans Lucem, creans tenebras, faciens bonum & creans malum: Ego Dominus faciens hæc omnia. Iſai. 45. 67.

SECTIONIS SECVNDÆ CONTENTA.

Sectio hæc secunda in tres partitur libros, quorum.

- **Primo.**
  - Mystica Divinitatis entitas capite 1. & 2.
  - Æterna actus lucidi potentiæque divinæ progenies cap. 3.
  - Abstrusa & radicalis Animæ mundanæ, atque omnium Animarum particularium origo: cap. 4. & 5.
  - } Enucleatur.
- **Secundus in duo membra distinguitur, atque istorum.**
  - **Primum.**
    - Primaria Sympathiæ & Antipathiæ Principia docet. capite. 1.
    - Quomodo & quibus vehiculis actus contrarij a superioribus ad inferiora descendant. cap. 2. & tertio & 4. ostendit.
    - Actiones in anima seu Spiritu explicat, quæ Sympathiam & Antipathiam producunt: cap. 5.
  - **Secundum**
    - Lapidis magnetici mysterium aperit: cap. 1. & 2.
    - Hominis natura in regno Animali, cum illa magnetis in . minerali comparat, & in quibus conveniunt quibusve dissentiunt explicat: capite. 3. 4. & 5.
    - Diabolum nihil certi seu Veritatis per se, hoc est sine creaturis Dei præstare posse, sed more tantum præstigioso agere demonstrat. cap. 6.
- **Tertius etiam in duo dividitur membra quorum.**
  - **Prius.**
    - Virtutes magnetis Animalis, cum illis magnetis mineralis confert. cap. 1.
    - Quatuor in Homine mumias describit, earumque operationes more magnetico variformiter demonstrat cap. 2.
    - ActionesSympatheticas quæ inter res a Deo creatas fiunt post mutuum contactum ad distans, enucleat cap. 3. & 4.
    - Arguit, ipsa Vegetabilia, Spiritus magneticos æqué bene in se continere, ac animalia & mineralia: cap. 5.
    - Curationem magneticam probat Argumemtis fide dignis, esse naturalem & non Cacomagicam. cap. 6.
    - Mysterium curationis per transplantationem detegit cap. 7.
    - Secretum in microcosmo magnetē, modumque extrahendi illum docet: cap. 8.
  - **Posterius.**
    - Effectus tam Antipathiæ quam Sympathiæ vni eidemque Spiritui inesse posse demonstrat cap. 1.
    - Quod sit licitum & admodum necessarium vt mysterium tam Antipathiæ quam Sympathiæ intelligatur a quolibet medico perito, quo melius malo cacomagico præveniat, cap: 2.
    - Quomodo Sympathia in Antipathiā possit alterari, docet. cap. 3.

LECTO-

TE scire velim (lector doctrinâ & pietate ornate) quòd, ut præcipua sectionis Tractatus hujusce Philosophici prioris intentio sit, creatorem in creaturis idque mente elevata contemplari, ita quidem sectio hæc posterior circa admirabilem & arcanam Sympathiæ & Antipathiæ tam speculationem, quàm praxin versatur: Quas duas in mundo tam cælesti, quàm sublunari proprietates oppositissimas, Majestas divina pro suo placito vel ad creaturas amore & concordia conjungendas atque conciliandas, vel ad invicem odio ac livore prosequendas exercet. Observa ideó & enuclea cum diligentia, si placet, abstrusam hujus sectionis secundæ medullam; mysterium profectò omnium profundissimum & intellectu atque observatu difficillimum, ac proinde inquisitione perpensa dignissimum. Principia illa tria Moysaica iterum pro perspicujori arcani tam profundi enucleatione, hoc in loco remetire, ûsque medullam adhuc magis vivam ac essentialem ut addam, me urget necessitas ipsius rei, suadetque animi mei ad tuum intellectum elucidandum cupido: vale.

LIBER PRIMUS SECTIONIS SECUNDÆ de Sympathia & Antipathia.

Libri hujus primi Argumentum.

POstquam hujus tractatus Author, inquisitione diligenti præeunte, intellexisset, omnē Sympathiam & Antipathiā immediatè à quibusdam differentibus animæ seu Spiritus vivificantis passionibus fuisse ortas; quarum una est concupiscibilis; altera vero Irascibilis, & tamen eas ab effectu creaturis tam animalibus & vegetabilibus, quam mineralibus inesse percepisset, ad causam ejusdem rei radicalem inveniendam atque dignoscendam desiderio haud minimo incendebatur. Cùm autem secum iterum iterumque reputasset, æternam virtutem (quæ est caput & radix omnium) esse simplicem & absolutam naturam in se, nullam talem in ipsius essentia diversitatem decernere potuit, quatenus ipsa non nisi unica eademque Identitas in se ipsa æternum existit: Nam juxta sacræ Scripturæ intentionem, sicut tenebræ ejus ita & lux
Psal.138.11. ejus. Vnde colligebat, quod binus æqualis effectus, quorum unus est alteri conditione seu dispositione contrarius, debeat necessario à duobus diversis in eadem essentia integra proprietatibus emanare, videlicet ab ejus Noluntate & Voluntate, quarum una per tenebras, altera per lucem exprimitur: Nam, quando mens æterna & lux infinita (in qua revera non sunt tenebræ ullæ) non vult, tunc se à creatione distrahit & in se ipsa reservat, hoc est, reflectit ardorem suum in se ipso, atque ita nihil sua præsentia lucida aut creat aut informat, sed universam abyssum (quæ in hoc statu in divina potentia dicitur existere) tenebris undique obrutam, informem & splendore vivifico destitutam reliquit. Atque hæc sua negativa seu contractiva actio est perfectus suæ noluntatis Character, cujus effectus generales sunt Tenebræ & privatio: Sed, cùm è regione, abstrusa illa unitas, benignum & salutarem suæ essentiæ (quæ est voluntatis suæ expressio) radium & splendorem in Chaos seu abyssum deformem emittit, tunc tenebræ & privatio luci & positioni, ut pote vitæ atque formalis existentiæ actui locum cedere cogantur. Per istiusmodi ergo suæ contemplationis objectum percipiebat, quod actus ille tam voluntatis, quàm noluntatis in unica unitate essentiali continebantur, quæ in se & per se est tota bonitas, & consequenter, quod noluntas in ea sit nihil aliud, quam ejus voluntas: Nam, quatenus ipsa est unum & omnia, ita quidem ejus voluntas & noluntas non est, nisi unica Identitas in ea & tamen omnia &
Dan.4. per omnia: Nā, mediante ea, operatur, quicquid vult more tā privativo,

quàm positivo, cùm in cœli virtutibus, tum in habitatoribus terræ: Quare sequitur, quod tenebræ & lux sunt unum & idem in unitate ista Archetypica: Quoniam omne in ipsa est bonum, quatenus ipsa in se est sola & absoluta bonitas: Ad effectivam & informantem lucis emanationē quod spectat, ipsæ profectò apparent creaturis tales, & varias imò verò infinitas huic mundo contrarietates, producere videntur, quæ à mortalibus secundum effectus, quos ex ijs comperiunt, aut bonæ aut malæ æstimātur: Vt cunque Authori videtur evidēs, quod istæ duæ effluxiones seu extensiones contrariæ in effectu ab una eadēque æternitate essentiali procedentes, fuissent rerum omniam principia, quatenus Chaos obscurum à suis visceribus aquas præsentia lucis edebat, quæ erant unica illa materia, à qua cœli & terra, ac consequenter integer mundus erant facta: Nam vivifica æternæ lucis emanatio eis formam, figuram, virtutem & motionem impertivit: Hisce ergo ab Authore serio consideratis ratio ipsius protinus eum informavit, mundum fuisse ex materia seu subjecto dispositioni contrario compactum atque fabricatum: Non est enim possibile, ut parentes naturâ ab invicem dissentientes, proles sibi conditione & naturâ consentientes & concordantes pariant: & tamen hujusmodi erat Creatoris voluntas, quod istæ duæ proprietates, quasi toni dissonantes, in unisoni sive unitatis unionem quasi ad suam ipsius imaginem per inviolabile Spiritus æterni amoris & concordiæ vinculum colligari deberent, ut exinde materia, quæ est aquarum tenebrosarum substantia, loco fœminæ, formali & masculinæ emanationi, sive Spiritui illuminanti ab unitate emisso, inserviret: Quo tandem Triunum Typicum, ex dualitate sive unitatum confusione ad imaginem Archetypi statueretur, qui merè Spiritualis existens, fuit vita æterna illa radicalis & mundi essentia, quæ erat sine principio: Atque ob istam rationem necesse est, ut mundus, quippe ad imaginem Archetypi creatus; animâ Catholicâ fruatur, qua mediante agere & vivere potest ad exemplar ipsius, à quo tum forma tum materia ejus derivantur, & per consequens opus est, ut binis Prædictis proprietatibus, nimirum illa Voluntatis & Noluntatis induatur: Hinc ergo animadvertit author, quod, cùm internus, Tum externus Typus, seu mundus Typicus debeat necessario contrarijs passionibus atque alterationibus subijci, quæ à binis illis in unitate Archetypica proprietatibus oriuntur: Nimirum, quandoque anima ejus est apta ad dispositionem tenebrosam & privativam, sequendo in ista sua proprietate naturam aquarum, quæ sunt Tenebrosæ Abyssi. sive chaos informis soboles, in quam potentia divina habet Dominium: Atque hoc statu videtur induere Noluntatis in unitate Characterem, & quandoque ipsa affectat & imitatur actionem & proprietatem lucis quæ ab æterno unitatis fonte emanat: Atque in hoc statu videtur manifestè agere, informare & quasi velle, seu positivam & lucidam induere naturam, & per consequens sigillo seu impressione voluntatis in unitate obsignari. Atque hic est efficax ille voluntatis sacræ effectus: Nam, videbatur Authori, quod, quatenus totus mundus esset ex duabus proprietatibus contrarijs conflatus, nimirùm ex luce formali & materia humida obscura, debet consequenter sequi, quod Catholica in mundo anima, seu Spiritus ejusdem, generaliter vivificans, & per consequens quælibet particularis existentia formalis; quæ ab anima Catholica derivatur non aliter, quàm radij infiniti ab unico sole, passionibus & alterationibus conditione oppositis sit obnoxia seu subjecta. Hinc ergo oritur illa assidua amicitia & inimicitia, quæ observatur esse inter bonos Angelos & Spiritus malos. Hinc quotidianæ illæ mutationes & variationes, tam amabiles, quàm odibiles, quæ ratione varietatis influentiarum vel convenientium vel ab invicem discordantium tam

in cœlo

in cœlo æthereo, quàm elementari eveniunt, Hinc effectus illi contrarij procedunt, qui à ventis tum loco tum conditione oppositis vel natura convenientibus in Elementum Sublunare Catholicum expirantur: Vnde tam concordia, quàm discordia cum diversitate multiformi meteororum in eo producuntur. Hinc est affectionum multiplicitas, dispositionum oppositio, Spirituum passiones, &, ut verbo dicam, sympathia & Antipathia illa, quæ observatur esse inter creaturas tam simplices, quàm compositas sive sint animales, vegetabiles aut minerales, Concludit igitur Author hisce fundamentis statuminatus, quod sit æquum & justum hisce duorum excellentissimorum Philosophorum Heracliti & Empedoclis de hac re opinionibus astipulari, quarum una est, quod omnia fiant per litem & inimicitiam, hoc est ex Inimicitia & Amicitia: Altera, quod ex quatuor Elementis & ex amicitia & lite composita sit anima. Hinc inde arguens contrariam illam dispositionem, quæ est inter Spiritum aqueum seu naturam humidam mundi, & clarum mentis lucidæ radium, respectu eorum originis: Nam, per litem intelligit tam contentionem Spiritualem, quàm corporalem, respectu scilicet illius potentiæ sive fortitudinis contrariæ: quæ est inter formalem & omnia informantem lucem & Tenebrosam materiam, tam ratione corporis in actione corruptionis, quando anima parata est ab eo discedere, quàm in Antipathetica seu irascibili passione respectu animæ, in qua Spititus laborat & præter naturaliter patitur. Atque hæ prædictorum Philosophorum opiniones non videntur à sensu sapientis discrepare, qui dicit, Eccles. 42.25. quòd Deus gemina fecerit omnia, quorum alterum est contrarium alteri, nec quicquam factum est, quod mancum est.

CAPVT. I.

In hoc capite demonstratur, quòd Deus sit pura, simplicissima & Catholica illa unitas, quæ numerum & multitudinem omnem in se comprehendit.

VT nemo est, ut cunque Mathematicæ perfectionis sphera exaltatus, aut profundè in mysticis Arithmeticæ abstrusæ visceribus immersus, qui agili maturioris sui intellectus intuitu, rem aliquam observare aut discernere potest, quæ sibi vel ordine vel antiquitate locum ante unitatem meritò vendicare queat, (unde unitas à Philosophorum sapientissimis agnoscitur esse principium & radix omnium numerorum & multitudinis) ita quidem quilibet sibi constans negare non potest, quin, quòd radicalis ista identitas, ut in pura & simplici sua natura consideratur, ab ulla dimensione quantitativa limitari, aut in numero aliquo includi sive comprehendi, aut in portiones distinctas dividi, aut substantiâ aliquâ seu Entitate definiri ne queat. Atque hinc à sapientibus concluditur, quòd unitas sit antiquissimum & maximè radicale rerum omnium principium, ut pote, quæ comprehendit in se omnes substantias, quantitates & qualitates, non aliter, quàm punctus in Geometria, in nuda & simplici sua essentia consideratus, observatur esse indivisibilis, quippe, quid vix perceptibile & quasi nihil determinabile: Et tamen punctus agnoscitur à Mathematicis esse radix infallibilis, non modò lineæ cujuslibet Geometricæ, verùm etiam omnium aliarum continuatarum in Mathesi & Physica dimensionum, quatenus ipse omnes in se comprehendit magnitudines & à nullo comprehenditur.

Ita duo dimensionum quarumcunque Principia, quatenus ordine & tempore omnia alia in rerum natura præcedebant & excellebant, Mathematici experti invenerunt, ad imitationem Typicam sive imaginem internissimi, centralissimi & abstrusissimi in divinitate puncti, sive unitatis splendidissimæ in eodem statu manentis, quo ante mundi creationem extitit, nimirum, quando se ipsam in se occultam & secretam, hoc est ab omni creationis actu reservavit: Ita, ut in ista hujusce existentiæ unitatis conditione, nec pro Deo haberi potuerit, quatenus ipsa ad huc nullam creatione produxit creaturam, à qua pro Deo coleretur, nec pro Patre ritè haberi potuit, quoniam nullum ad huc filium sive Archetypum sive Typicum genuisse apparebat, nec pro summo bono æstimari videbatur, quatenus abyssus tenebris ad huc obruta, seu hyle deformata, de lucidâ & vivificâ ipsius bonitate nondum participaret: Nam,

adhuc vacua erat & inanis: neque dicenda erat pulchra & formosa, quia pulchritudinis suæ radios nondum cum creatura communicaverat: Nec directè æternitas vocari debebat, quoniam in isto suo statu abscondito, humanæ capacitati comparebat non omnino existere; imò verò pro nihilo æstimari & per consequens nullum habere aut cum æternitate, aut ævialitate, aut temporalitate, commercium. Porro etiam nomen Principij in tali conditione sibi vendicare non potuit, quoniam nullum adhuc ad rem aliquam creandam habuit relationem, adeò erat occultata & obscurata à mortalium apprehensione & in ipsius ordine & antiquitate adeò incognita, atque etiam tam inscrutabilis & incomprehensibilis in sua essentia, ut nullo modo aut pro substantia aut quantitate aut qualitate concludi potuisset, sed potius pro quodam Ente Transcendente, in se ipso solummodò reservato atque consistente; nullum habens principium seu radicem, à qua extraheretur: in cujus nihilominus divina potentia, quasi in loco continente sine fine & termino omnia, quæ jam explicitè apparent, complicitè continebantur: tametsi exilis mortalium capacitatis respectu, pro Nihilo æstimabantur. Atque ob istam rationem, nonnulli in veræ sapientiæ legibus versati, monumentis eorum æternis, reliquerunt, quòd Mystica hæc unitas, cum esset Tenebrosæ abyssi nebulis involuta & quasi vacua atque otiosa maneret, pro אין nihilo habebatur. Non ens non finis. Quoniam tenuitas & paupertas capacitatis ingenij humani in rerum divinarum consideratione est talis, ut soleat ea imaginari & judicare non omnino esse, quæ non apparent oculis: Propter hanc causam turbæ Cabalisticæ præstantiores, istam radicalem unitatem in sua abstrusa & occulta conditione Aleph Tenebrosum dictitarunt, quæ litera Hebraica recipitur inter Iudæorum Doctores vel Rabinos, pro figura unitatis in Arithmetica, & per consequens intelligitur Hieroglyphicè pro Deo, in absoluta sua natura Monadica, quatenus nimirum in se sola videtur esse sine ullo emanationis signo contracta: In quo quidem statu Mercurius Trismegistus ipsam in verbis his describit: Monas (ait) ante mundi exordium sibi ipsi & non alijs reluxit: Et alibi planiùs: Erat umbra infinita in Abyssi aqua insuper, & spiritus tenuis intellectualis per divinam potentiam in Chaos inerat. Et Moyses: Tenebræ fuerunt super faciem Abyssi. Quibus sapientes licet de longè discernere queant, quid esset potentia divina, priusquam creatura ulla è tenebroso Chao explicitè apparebat, atque etiam de facili concipere possunt, quodnam esset radicale tenebrarum principium, videlicet radiorum actualium lucis æternæ in lucida ista unitate, in qua non sunt tenebræ ullæ, retentio sive occultatio: ita, ut Tenebræ Originales pro Nihilo alio haberi queant, quam mera lucidæ à radicali unitate emanationis absentia, quæ est omnis actionis fons & origo, neque etiam potest lux illa vivificationis divina adesse vel emanare, ubi voluntas illius simplicis & absolutæ in unitate absentiæ est negativa: Hinc ergo ex necessitate sequitur, quòd tenebræ essent super faciem abyssi, & quòd terra esset vacua & inanis seu informis, antequam essentia divina emicabat & ferebatur super aquas: &, quod tenebræ essent factæ otij atque quietis Tabernaculum: quoniam, ubi actus divinus, seu sacra emanatio abest, vel saltem agere & radios suos emittere non vult, omnia dicuntur in potentia manere, & consequenter sine actuali virtute, hoc est, quasi mortua & immobilia existere: &, quòd durante potentiæ privativæ dominio proprietas frigoris & stupiditatis sit in vigore, quoniam calor à motu generatur, & motus est quid à luce inseparabile: & lux ista radicem suam habet in unitate lucida, quæ ob hanc rationem luminis Pater dictitatur. Quare sequitur, quòd divina ista essentia in hoc statu contrahit & retinet seipsam in se: & tunc Chaos obscurum in divina potentia reservatum, debet motu & calore privari: & quòd sit ad densitatem & inspissationem ratione dominij frigoris inclinatum: Et quòd sit privationis fundamentum & consequenter vitæ & creaturarum essentiæ inimica, quatenus natura ejus actui, motui, & calori, qui sunt divinæ emanationis ministri est opposita, & per consequens est mortis, corruptionis & deformitatis origo.

Reuclin. lib. 3, de Re. Cabal.

Pimand. 12.
Pimand. 3.

Gen. 1.

Concludimus igitur, quòd, ut lux sit vitæ, positionis, motionis & voluntatis divinæ in sua revelata natura initium, sic etiam tenebræ primordiales sunt caput & scaturigo mortis, inanitatis, privationis, quietis ac denique noluntatis divinæ essentiæ: Atque hinc testantur scripturæ sacræ, quòd quando Deo salutares sui vultus radios creaturis emittere placet, ipsæ recreantur bono & vita: at quando in parte abscondit faciem suam lucidam, tunc ægrotant & conturbantur, sed si totaliter auferat vitæ aspectum, immediatè expirant & moriuntur. Hinc etiam Moyses: Deus malos relinquit & abscondit faciem suam ab ijs, ut obveniant ijs mala multa. Et David alibi: quousque abscondis vultum tuum à me? exhilara me vultu tuo, visitatio tua conservat spiritum meum. Quibus patet, quòd essentia hæc divina actionem suæ noluntatis & voluntatis tam post ejus mundi creationē, quàm ante illam observet: in quorū priori detinere solet vitam à creatura mediante privationis actu, in posteriori impertit ei vitam, eamque præservat: Nam per proprietatem suam rarefactivam creavit atque vivificavit mundum & omnia, quæ in mundo sunt.

Psal. 104. 29.
Deuter. 31. 17.

Psal. 13 1.

CAPVT. II.

CAPVT. II.

In quo probatur, quòd omnia fuerunt complicitè & Idealiter in Deo & ex Deo, priusquam explicitè aliquid compareret aut factum esset.

STatum & existendi modum unitatis æternæ, priusquam aliquid erat creatũ, secundum exiguam Ingenij mei validitatem; simul atque effectus, quos in potentiali seu informi rerum omnium subjecto produxit, satis manifestè in præcedentibus explicavi: atque etiam ibidem expressi, quòd omnia in eo statu essent complicitè & occultè in omnipotente & incomprehensibili divinæ perfectionis puncto comprehensa, in qua eorum conditione manebant & existebant quasi Nihil, quoad nos: quatenus nulla forma (cujus est assignare rebus nomen & esse) erat induta, atque ideò in statu informis virtutis hujus, respectu nostrum, existentiæ, sapientes ipsam vocaverunt potentiam Divinam: Sed, ut hoc totum, Authoritate sacra clarius confirmare queamus: Apostolus ait: Ex ipso, per ipsum & in ipso sunt omnia. Et alibi: Omnia sunt ex Deo. Et alibi: Vnus Pater omnium, qui super omnes, & per omnia & in omnibus nobis. Atque iterum: Omnia per ipsum & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes & omnia in ipso constant. Et alibi: ipse est omnia in omnibus. Et Syriachus: diximus multa, nec tamen assecuti sumus: summa dictorum est, ipsum esse omnia. Hisce sacris Poëtæ videntur convenire dicentes: Iupiter est, quodcunque vides, quocunque moveris. Et: omnia Iovis plena &c: Quibus facillimè est colligendum, quòd Deus genuerit, produxerit, fecerit & creaverit nihil, quod non esset æternaliter ex seipso & in seipso; ita, ut ab ipso omnia emanarint & processerint, nimirum ex abscondito in manifestum, ex incognito in cognitum ex Simplicitate pura & Archetypica in similitudinem Typicam, ex fonte in mare, & ex puncto in circulum: illud sagacis Philosophi verificando: Deus est omnium centrum, cujus circumferentia est nullibi: vel, ut alij volunt, ipse est centrum & circumferentia: Hinc ergo mihi liceat inferre, quòd omne genitum, principiatũ, creatum, productum, separatum venit ab ingenito infinito, incipiente, improducto, in separato, uno: Omne inferius ex superiori, omne corporale ex spirituali, omne visibile ex invisibili, omne tẽporale ex ævo, omne æviale ex æterno. Hinc sicut Deus dicitur, quòd ex ipso & per ipsum & in ipso sunt omnia, ita etiam dicitur, quòd ipse super omnia & per omnia & in omnibus: Sequitur ergo consideratio per egressum & descensum universi, vel quasi per progressum à centro versus circumferentiam. In Deo omnia erant, nihil nisi merè Deus, ex Deo omnia veniebant in principiũ, & tum omnia erant nil nisi merè principium, manente tamen Deo in se ipso. Ex principio omnia procedebant in Verbũ, & tum omnia nihil erant, nisi merè Verbũ, manente tamen principio. Ex verbo omnia procedebant in Spiritum Domini, & tum nihil erant, nisi merè Spiritus Domini, manente tamẽ Verbo. Ex Spiritu Domini omnia procedebant in aquas scilicet superiores & tum omnia nihil erãt, nisi merè aquæ, manente tamen Spiritu Domini. Ex aquis superioribus omnia descenderunt in aquas inferiores, & tum omnia nihil erant, nisi merè aquæ inferiores, manentibus tamen superioribus: Ex aquis inferioribus, quasi Elemento Catholico quadriformiter alterato & astris invisibilibus omnia procedunt in corpora visibilia & tunc omnia nihil sunt, nisi merè corpora visibilia, manẽtibus tamẽ Elementis & astris invisibilibus. Tandem explicatis atque absolutis hisce omnibus totum universum in quintum esse, hoc est, in hominem est contractũ, ubi omnia nihil aliud sunt, nisi merè homo, salvo tamẽ & integro manente Vniverso: sic postremus omnium existit homo, qui habet & gerit in se omnia, & est omnia, quippe, qui essentialiter est imago ejus, qui erat prior omnibus, qui est benedictus Deus, qui erat omnia, qui fudit omnia, & qui in hominem concludit omnia. Quod quidem totum testimonio sancto & Cabalistarũ assertionibus confirmare possumus: Nã in scripturis habemus, quòd Deus omnium fons creaverit tenebras, & quòd hæc tenebrosa abyssus esset principiũ informe, quod complicitè comprehẽdebat in se omnia: & quòd Verbũ illud, esset in principio, atque iterum, quòd Verbum hoc è tenebris egressũ esset: Et, quod Spiritus Domini ferebatur super aquas, quæ apparebãt ex Tenebrosæ abyssi visceribus. Et quòd omnia in principio essent aquæ, luminoso tamẽ spiritus vigore non extincto: Et, quòd hæ aquæ essent in superiores & inferiores divisæ, sed prima creationis vis in illis superioribus patebat, cùm cœlum Empyreum esset ante Elementũ sublunare creatũ: Tunc ex aquarum superiorũ cum spiritu lucido, quo cœli erant ornati, aquæ inferiores essent formatæ & ordinatæ: Nam inferiora reguntur à superioribus. Denique omnia composita ex aquis inferioribus mediantibus astris invisibilibus ab aquis superioribus emissis creata sunt, ac tandẽ omnium perfectio Adam ad imaginẽ Dei est factus compendium totius mundi in se habens. Hermes hæc: Pimander mens divinæ potentiæ mutavit formam & universa subitò revelavit: Cernebam enim omnia

Rom. 11. 36. 1. Cor. 11. 12. Ephes. 4. 6. Coloss. 1. 14. Coloss. 3. 11. Eccles.

Ad Asclep.

Isai. 45. 7. Sap. 11. 18. Ioh. 1. Gen. 1.

omnia in lumen conversa suave nimiùm atque jucundum, quod intuentem me mirificé oblectabat: Paulo post umbra quædam horrenda, obliqua revolutione subter labebatur, in humidamque naturam migrabat, ineffabili tum vultu exagitatam, unde fumus magnus in sonitum erumpebat. Et sonitu vox egrediebatur, quam ego luminis vocem existimabam, ex luminis voce Verbum factum prodijt: verùm hoc naturæ humidæ astans, eam fovebat; ex humidæ autem naturæ visceribus syncerus ac levis ignis protinus evolans, altâ petit, aër quoque levis spiritu parens mediam regionem inter ignem & aquam sortiebatur, terra verò & aqua sic invicem commixta jacebant, ut terræ facies aquâ obruta nusquam pateret. Terra postmodum animantia, quæ intus habuerat, peperit: At Pater omnium intellectus, vita & fulgor existens, hominem sibi similem procreavit &c: Quibus arguit, quòd Deus seu mens divina in unitate sua simplici esset potentia divina, & sic in Deo omnia erant nil nisi veré Deus. Tunc mutavit se in principium Tenebrosum, & tunc omnia nihil aliud erant, quam principium Tenebrosum, quippe cui omnia inerant cōplicité, manente tamen Deo, tunc emanatio lucida est facta, qua, fugatis tenebris ex principio Verbum factum est, & tunc omnia nihil erant nisi Verbum, manente tamē principio. Ex verbo omnia procedebant in Spiritum Domini, & tunc erant nihil nisi merus Spiritus Domini & sic in cæteris. Porro etiā scriptum est in libro Bahir: Nihil est principium, nisi sapientia, hæc cùm sit in abysso tenebrarum retracta & immanens quasi otiosa, vel (ut ajunt) ad nihil respiciens, idcirco dicitur Ain. Nihil. Non ens & non finis; quia nos tam tenui erga res divinas ingenij paupertate mulctati, de ijs, quæ non apparent haud secus atque de ijs, quæ non sunt, judicamus: At, ubi se ostenderit, quòd sit aliquid & revera subsistat, tunc Aleph tenebrosum in Aleph lucidum convertitur: sive Aleph magnum, quando exire cupit & apparere omnium rerum causa, per Beth proximè sequentem literam & nominatur אב Ab. id est, Pater omnis generationis & productionis; facit enim res omnes. Hæc ille: Vnde liquet, quòd illa digressio sit consensu tam scripturæ sacræ, quàm Philosophi & Cabalistæ sapientissimorum. Si autem more retrogrado, à circumferentia rerum in centrale earum punctum quasi à terra in summum cœlum ascendere velimus, cum homine incipiendum putamus, utpote qui erat ultimus atque infimus scalæ superioris gradus, per quam à cœlo in terram demonstratione à priori, & quasi ab Alpha ad Omega descendimus: atque ita demonstratione quasi à posteriori & quasi ab Omega ad Alpha procedemus in hunc modum: Eva, Mater omnium viventium non ex absoluté nihilo facta est, sed essentialiter ex Adamo, qui dicit: hoc os ex ossibus meis, & caro ex carne mea: & antequam Eva extraheretur ex Adamo, tunc quidem in Adamo nihil erat, nisi ipsissimus Adam, qui erat microcosmus & complicatio totius universi. Adam microcosmus non ex nihilo factus est, id est, non ex seipso, nec per se ipsum, sed ex Macrocosmo, mundo majori: & antequam extraheretur inque proprium esse veniret, tum ipse in macrocosmo nihil aliud erat, quam ipsissimus macrocosmus seu mundus major. Macrocosmus non ex mere & absolute Nihilo est factus, sed ex aquis superioribus, hoc est ex mundo Angelico extitit, & antequam hoc fieret, mundus major in superioribus aquis nihil aliud erat, nisi ipsissimæ aquæ superiores, vel ipsissimus mundus Angelicus. Mundus Angelicus seu aquæ superiores non ex nihilo extiterunt, sed ex spiritu Domini, qui eas ex se ipso effudit & super eas ferebatur, & antequam hæc effusio fieret, omnes aquæ superiores vel Angelicæ substantiæ in Spiritu Domini nihil aliud erant, nisi ipsissimus spiritus Domini, sine omni distinctione aut multitudine: Spiritus Domini non ex nihilo venit, sed ex ipsissimo verbo ex ore primogeniti prolato, &, antequam Spiritus Domini distingueretur seu procederet ex verbo in proprium esse seu personam, tum ipse in filio & cum filio nihil aliud erat, nisi filius sine ulla distinctione aut multitudine. Verbum sive Filius non ex Nihilo venit, hoc est, non ex seipso, sed ex principio juxta illud: Verbum erat in Principio: Et antequam hoc verbum ex principio in propriam personam nasceretur, tunc ipsum verbū in principio nihil aliud erat, nisi principiū, in & cum principio essentialiter unū, sine distinctione aut multitudine. Principiū verò, in quo erat Verbum non ex nihilo, neque ex seipso ortum est, sed ex Deo: Ex ore enim Altissimi prodijt, & antequam prodiret, tum principiū in Deo nihil aliud erat, quam ipsissimus Deus essentialiter, æternaliter & simplicissimé unum & idem sine distinctione. Sic Deus, omnium unitas, omnia ab æterno in se habuit, & ipse, ut est in se unum, ita etiam fuit omnia, ita tamē, ut ipsemet in se manserit absque mutatione aut diminutione sui ipsius. Atque ita omnia ab initio produxit & quodlibet in proprio esse distinxit ipse, nihil negotij habens cum Negativo ullo Nihilo, cujus supra mentionem fecimus, cùm ipse in se sit unum, seu unitas illa æterna, omnia complicité in se comprehendens, & per consequens est fons & origo, à qua omnia tam ævialia & temporalia procedunt & in sua essentia consistunt: Non aliter, quàm omnes numeri Arithmeticæ procedunt seu emanant ab unitate & in unitate comprehēduntur: Nam, utcunque largè se extendit numerus, semper habet unitatem ad ipsum incipiendum, atque ad ipsum pariter concludendum, & rei veritate nihil præter unitatē habet

habet ad partes ipsius interiores constituendas. Sed pro meliori vestra instructione per diligentem in numeros Cossicos inspectionem observare possitis, quomodo Divina & centralis atque essentialis hæc unitas omnes creaturas tam ante, quàm post earum creationem in se ipsa comprehendat: Nam scire debemus, quòd sit nihil in hoc mundo, quod non est aut radix, aut quadratum, aut Cubus, aut aliqua alia figura existis composita: Radix repræsentat principium omnium proportionum sive magnitudinum Cossicarum, quadratum designat figuram simplicem & Spiritualiter Principiatam, quæ creatur seu efficitur ex Radicis multiplicatione; Cubus autem ex quadrati seu figuræ principiatæ augmentatione in sua radice conflatur: Vnde videre licet quòd integrum corpus cubicum & consequenter ipsum quadratum in radice contineatur, & in conclusione est nihil aliud, quàm ipsa radix in se & à se ipsa multiplicata: Sed, ut ista mea demonstratio propius adhuc ad intellectus vestri intuitum accedat, suadeo, naturam & proprietatem divinæ istius Monadis seu unitatis accuratiori paulò diligentia consideretis, nimirum, ut ipsa, in simplici & syncera sua existentia se habet, tunc ipsam in mundo typico sine ulla à punctuali seu centrali sua profunditate egressu, tres prædictas dimensiones cossicas in se complicitè, & consequenter omnes alias res, quas jam per creationẽ explicitè produxit continere deprehendetis. Atque hoc lucide per istã Arithmeticam demonstrationẽ probatur: Nam si unitatem in se ipsa & per se ipsam, tanquam radicem explicaverimus, nihil præter se ipsam pro quadrato producet, quod iterum in se ipsa, multiplicando solummodò se ipsam, loco cubi proferet, nimirum meram unitatem, ita ut radicem, quadratum, & cubum nihil nisi unum & idem invenietis: Vnde evidens est, quòd tametsi habeamus hic tres unius puncti ramos, qui videntur in formali sua progressione differre (intelligo radicem, quadratum & cubum) tamen in veritate essentiali, non est, nisi ista realis & radicalis unitas sive identitas, in qua res omnes manent potentialiter seu complicité, idque more abstrusissimo: Et, ob hanc rationem sapiens ait: Deo omnia sunt cognita, antequam crearentur. Et Esdras: Dei potentia ante omnia creata finis & initium omnium est. Et Hermes. Ex uno principio cuncta dependent, principium ex uno solo, & principium movetur, ut rursus extet principium, ipsum tamen unum præstat, nec recedit ab unitate: Hoc idem etiam intimare videntur ista Salvatoris verba: Ego & Pater unum sumus, Pater in me & ego in Patre & Pater in me manens ipse facit omnia. Etiam in hunc sensum videtur Hermes loqui de Archetypa mundi structura, ad cujus imaginem mundus iste typicus erat formatus: Quare eum alibi visibilem Dei filium vocat: Monas (ait) generat Monadem & in se ipsum reflexit ardorem. Quibus verbis arguere videtur, mundum Typicum complicitè in mundo Archetypo (Deo sic volente) fuisse descriptum, quem tum posteà explicitè depinxit. Quibus liquet, quòd mundus iste sit factus ad imaginem mundi Archetypi. Sed ni aliqui captiosi, in istam meam opinionem invehentes, exceptionem contra istam meam opinionem caperent, allegantes eam Antiquorum Ecclesiæ, Patrum consensui omnimodè contradicere, ego hoc in loco nonnullos ipsorum de hac re sententias explicabo. Ait D. Augustinus: Ideæ sunt formæ æternæ & incommutabiles in mente divina. Scotus dicit, quòd sint res objectivæ, cognitæ ab intellectu divino: At nihil est in Deo, quod non est Deus, quoniam Deitas non est nisi unus idemque spiritus: Vnde sequitur, quòd Ideæ in Deo, tametsi secundum varia divinitatis placita sunt plurimæ (nam homo factus est uno modo, & equus alio &c.) tamen omnia sunt non nisi unum in Deo, ut D. Augustinus videtur alibi luculentius in his verbis confirmare. Primus & summus intellectus est ars quædam Omnipotentis atque Sapiẽtis Dei, plena omnium rationum viventium incommutabilium, & omnes unum in ea, sicut ipsa unum de uno cum quo unum. Et alibi ait: Tu es Deus meus & Dominus omnium, quæ creasti & apud te omnium stabilium sunt causæ & omnium mutabilium, Apud te immutabiles manent origines, & omnium rationabilium, & irrationabilium atque temporalium semper vivunt rationes: Et Boetius habet hæc.

[Eccles. 23.] [4. Esdr 6.] [Pimand. 10] [Ioh. 13. 16.] [Pimand. 4.] [Lib. octing. quæst. 46. lib. 1. dist. 3.] [De Trinit. lib. 6. cap. ult.] [Soliloquiorum cap. 31.]

Tu cuncta superno
Ducis ab exemplo, pulchrum pulcherrimus ipse.
Mundum mente gerens, similique imagine formas.

[lib. 3. de consol.]

Denique Anselmus modum & progressionem cujuslibet rei exemplaris à fonte Ideali quam doctissimé sic exprimit: Forma rei, ait, Artificis est Archetypa & veritas, & dum à potentia in actum producitur motus est, in materia verò jam producta est similitudo & imago, atque hac de causa Odo Abbas ille doctissimus ait: Numerus Ternarius est principale in animo Conditoris exemplum Condendorum. In quo etiam sensu Hermes loco anteà citato: Monas generat Monadem & in se ipsam reflexit ardorem, quòd unitas in mundi Idealis sive Archetypici fabrica emiserit verbum, quasi essentiam à se ipsa genitam, & in unitate ab eo haud quaquam distinctam, ac tandem reflexit illum spiritum sapientiæ ab ambobus procedentem in se ipsam. Hinc filius Syrach: Fons Sapientiæ verbum Dei in excelsis, & egressus illius mandata æterna: In hunc igitur modum erat mundus Archetypus

[In Tract. de num: Ternario.] [Pimand. 12.] [Eccles. 1. 5.]

typus ante omnia in & ex una eademque Vnitate, sed ratione triplici creatus, nimirum per egressionem unius quasi quadratū æternum ab uno, quasi radice æterna, & per regressionem illius emanationis quasi in formam Cubicam, ad rerum omnium Idealium Archetypi complementum, quo tres divinæ in unica essētia infinita proprietates facile discerni queant, atque etiam ratio, qua omnia mundi typici complicité ante ullam creationem essent in Archetypo idealiter comprehēsa. Concludimus igitur, quòd secundum istam imaginem idealem mundus iste Typicus in triplicitate varietatis esset tum posteà formatus & proportionaliter adaptatus, nimirum ad divinæ similitudinis exemplar: Nam, ex unitate in divina & abstrusa sua existentia, nimirum, ut in tenebris seu chao potentiali esset originaliter quo ad nos abscondita, flamma splendidissima formalis essentiæ Catholicæ emanabat, & spiritus sapientiæ ab utroque procedens, conjunxit formalem illam emanationē cum materia aquarum potentiali, ita ut horum trium unione, nimirum divinæ lucis, & substantialis materiæ tenebrarum, videlicet aquæ cœli erant prius & Terra & consequenter totus mundus,, ut testatur D. Petrus: Sed hæc optimè hisce paucis confirmat Psaltes Regius: Verbo (inquit) Domini firmati sunt cœli, & spiritu oris ejus omnis virtus eorum: Quo sermone totum aperit: Nam, per Dominum intelligit Patrem, à quo omnia, per Verbum Filium, per quem omnia & spiritum ab ore utriusque mediantem, quò omnis essentia & virtus seu actus in hoc mundo est derivatus. Concludere igitur possumus, quòd si unitates mundi Idealis sint ab unitate unica radicali, quasi filij ab uno Patre extractæ, & ab eadem, quæ est infinita in se, includantur: debet sequi necessario, quòd triplex membrum mundi istius creati debet esse in & ab illa unitate, quatenus mundus Typicus cum suis membris sit ad imaginem & repræsentationem Archetypi effectus, qui est æterna illa monas, in qua sunt omnia, unde haud injuriâ dicitur ab Apostolo omnia in omnibus. Atque iterum: Omnia creantur per ipsum & in ipso & ipse erat ante omnia & omnia in ipso constant. Et alibi: Ex ipso, per ipsum & in ipso sunt omnia: Vnde haud injuriâ dictitatur circumferentia & centrum:, Atque centrum omnium, cujus circumferentia est nullibi. Et, ab Apostolo Pater omnium, qui est super omnia & in omnibus. Hinc Rabbi Zoar: Omnia sunt unum respectu Dei, licet varia videantur respectu nostrum. Et Plato ait, quòd non modò omnia sint in Deo, sed etiam omnia quæ jam existunt, ut pote, quæ (quatenus sunt in Deo & ab eo procedunt) non sunt nisi unica Entitas. Et Hermes in Tabula sua Smaragdina: Vt omnia essent mediatione unius, ita etiam omnia ab ista unica re adaptatione procedunt. Et Proclus: Vt omnia ab uno sunt derivata, ita quidem cursu continuo ad illam iterum unitatem reverti festinant, cum qua, quò grandior est concordia, per quam sibi invicem occurrunt, eò plus de ipsa participant. Iterum Plato alibi: Omnia à Deo Altissimo procedunt & summa ope contendunt, ut ad eum revertantur, quoniam in ipso summum ipsorum Solamen, sustentatio & finalis requies consistit. Propter istam ideò rationem Leucippus Philosophus fecit unitatem istam suum summum bonum. His ergo videre licet, quód Antiqui Philosophi à Biblij sacri Harmonia nullo modo differant. Denique Iob hæc omnia adhuc clarius: Revelat, inquit, Deus fundamenta è tenebris & educit in lucem umbram lethalem: ubi per fundamenta intelligit aquas, quæ in tenebrosa abysso continebantur, ex quarum tum posteà existentia cœli & terra, & consequenter totus mundus est fabricatus, mediante Verbo prædicto secundum exemplar sive imaginem Archetypi. Quare haud injuria concludere possumus, quod principia conditione oppositâ, ab una eademque unitate sive Identitate procedant: videlicet ex nihilo, quo ad nos, seu tenebris privativis, & quasi ex umbra lethali, mutatione formæ ejusdem identitatis à potentia privativa in actum positivum per emanationem lucis è tenebris. Hinc Salomon: Manus Omnipotentis mundum ex materia informi effecit. Et Iob: Aquilonem extendit Deus super inane & vacuum & suspendit terram super nihilum, hoc est, super rem inanem & vacuam formâ: Nam per inane, vacuum, & Nihilum intelligit informes illas tenebras & umbram lethalem, de qua mentionem fecit anteà, sive materiam informem Salomonis anteà citatam, quæ, quandiu erat in potentia divina, erat in debili mortalium sensu meré Nihil, ut dictum est, quatenus nondum erat informata. His ergo manifesté constat, quòd omnia essentialiter in ista radicali unitate æterna comprehendantur, quippe, quæ, ut est una, est etiam infinita, & in eo quod sit tam in suis dimensionibus & essentia, quàm potestate seu virtute infinita, necesse habet, ut in se finita omnia contineat: Vnde scripturæ: Ipse est omne in omni: ipse implet omnia & tamen est extra & ultra omnia & in comprehendendo & concludendo omnia, est solummodò in se ipso: & tamen à creaturis suis nunquam absens, quippe quas verbo suo efformavit: & primùm voluntate ejus processit verbum ejus Fiat & Factum est.

Iamque quod principium privativum sive tenebras lethales ab infinito omnium rerum centro, cujus circumferentia est nullibi extraximus, nos satis profundé in formalis & vivificæ lucis seu principij activi naturam immergemus, quod ab eadem radice primordiali originem suam duxit, ut hac

Margin notes: 2. Petri. 3. Psal. — Coloss. 3. 11. Coloss. 1. 16. Rom. 11. 36. — Rabbi. Zoar. Plato. — Hermes. Proclus in Problemat. Theol. — Plato. — Leucippus. — Sap. 11. 18. Iob. 26. 7.

ut hac ratione præstantioribus intellectus mei coloribus formam illam essentialem excellentissimam, quæ naturam mundi humidam sive aqueam à profunda tenebrarum captivitate & quasi umbra lethali redemit, faberrimè depingam.

CAPUT. III.

Quomodò amabilis & splendidus amoris Catholici & vivifici Spiritus à fonte totius bonitatis effulserit, tenebrasque litigiosas atque odiosas ab obscuri Chaos sive Abyssi deformis Throno removerit, ut exinde mundus pulcherrimus ex Nihilo actuali ipsius præsentia crearetur & divina ejusdem pulchritudine ornaretur.

ADmirabile est & ultra captum humanum, quòd ex unica Vnitate in essentia, rami duo, proprietate, more tam opposito inter se differentes excrescerent, nimirum tenebræ, quæ sunt informitatis, erroris, deformitatis, contentionis privationis & mortis origo: ac lux, quæ est vehiculum & causa unica informationis, veritatis pulchritudinis, amoris, positionis & vitæ. Non eat pro nihilo, quod Manichæi tantâ confidentiâ tenerent, quòd duo essent principia coæterna, quorum unum fecerunt Deum, quem luminis principem vitæque & sanctitatis omnisque bonitatis authorem agnoverunt, & diabolum finxerunt alterum, quem tenebrarum principē dictitarunt, & originem seu initium contentionis, mortis, ægritudinis & totius mali. Atque diabolum ideò ipsi Deo in sua essentia fuisse coæternum existimabant, quoniā nulla potest esse bonitas, quæ ad suum contrarium, nimirum malitiam non habet relationem: Hac (inquam) ratione volunt, ut Deus malitiei & pravitatis, sit coæternus in sua existentia cum Deo bonitatis: quibus suis imaginationibus non modò diabolum ex creaturarum limbo excludere, sed etiam unitatem ex naturæ limitibus expellere & Diadē sive dualitatem (quæ rei veritate est nihil aliud, quàm unitatum confusio) loco illius erigere atque coronare tentant. Et profectò iste punctus seu hoc dubium tam difficilis videbatur discussionis atque resolutionis, ut nonnulli ex Poëtis & Philosophis sapiētioribus viderentur ipsis hac in re quodammodo astipulari, uti apparet per quasdam mysticas & allegoricas ipsorum expressiones, quas more ænigmatico: discursibus fabulosis involvebant: Inter quos Poëta Pronapis nomine in suo protocosmo asserit, quòd Demogorgon (per quem intelligit Deorum summum) undique cum Æternitate & Chao rudi fuisset ante omnia stipatus, fingitque, quòd quodam tempore, dum Æternitas in sua majestate maneret, magnum tumultum & commotionem subitò in visceribus Chaos exortum animadverteret: Vnde, ut ipse ei auxilium in difficili hoc partu præberet, manum suam ad parturientem porrigit & obstetricis officio fungendo, istud subitò parere fecit monstrum quoddā deforme & tempestuosum, cui nomen ob contentiosam suam conditionem *Litigium* erat impositum, quod, postquam magnas perturbationes & commotiones in aëre excitasset, & alis ambitiosis sursum volare & adversus Demogorgonem suum Creatorem pugnare conaretur, à Demogorgone protinus in abyssum profundum præcipitaretur: At observante ipso, quod Chaos novo iterum partu laborasset, & quòd in laboribus suis suspiria ferventia cum sudoribus gravibus emisisset, ipse noluit manum suam ab eo removere, quousque secundum edidisset partum, in quo Pan cum tribus suis sororibus, quæ dictæ erant parcæ esset natus. Cum verò Demogorgon egregia pulchritudine & forma Panis esset captus ipsum omnium mundanorum negotiorum præsidem & gubernatorem effecit, jussitque tres ipsius sorores, ut more ancillarū & ministrarum fratris sui mandatis obedirēt: sequebatur exinde, quòd Chaos suo onere seu magna illa congerie, seu massa, qua laborabat jam levatū, Pana suum (sic suadente Demogorgone) in suo Throno constitueret: Hæc est fabula illa Parabolica de Demogorgone & Chaos cōmuniter à Poëtis recitata. Allegoria eorū importat, quòd generatio & procreatio omnium ab Altissimo & summo Deo Creatore procederet, quem per Demogórgonem important, cui Æternitas vinculo indissolubili in unica societate essentiali conjungitur: quoniam ipse est solummodò dicendus æternus, qui est & semper fuit principium, seu prima rerum omnium causa: Et fingunt etiam, quòd Chaos locum tertium in æterna illa societate sibi vendicet, quippe, quòd est (secundum Ovidij relationem) materia seu subjectum illud confusum atque indigestum, ex quo omnia hujus mundi conflantur: atque ob istā causam Antiqui tradiderunt, ipsum fuisse Deo coæternum, ut pote, quæ erat rudis illa congeries, ex qua Demogorgon universalium Pater res omnes juxta voluntatem suam creavit seu formavit: & per consequens subjectum sive materiam istam omnium fuisse generalem rerum omnium Matrem existimaverunt, ex qua & super quam Vniversalis cunctorum Pater: genuit & efformavit res omnes: Vnde con-

cluserunt, duos fuisse cunctorum genitores Catholicos ab omni ævo, quorum unus erat Pater, alter verò Mater. Et tamen in hoc consentire videntur, videlicet, quòd Deus esset causa principalior, voluntque, ipsum Chaos loco socij passivi Demogorgoni inservire, ut ex ea quasi genetrice universali res omnes generet: Et quamvis sapiens & divinus Plato innuere videatur, Chaos ab omni antiquitate socium Dei fuisse, tamen nobis tam ipse, quàm alij similis profunditatis illud à Deo æterna quadam generatione seu productione processisse, ipsumque tum posteà ex eo omnia fabricasse intimant. Quocirca concludunt, quòd à Deo procederet Chaos & ab ipso minimè est dividendum, atque etiam ei loco Sodalis fœmininæ pro generatione & procreatione inservit: haud aliter, quàm Eva ex Adamo extracta, dicta erat socia & adjutorium ei in generis humani productione: Hæc est tam Philosophantium Ethnicorum, quàm Cabalistarum mysticorum opinio: Sed ad prædictæ allegoriæ explicationem procedam: Manus Demogorgonis importat divinam potentiam, primogenitum & deforme Chaos, nimirum Litigium, significat principem tenebrarum, qui est oppositionis, discordiæ Pater: Unde obe jus ambitiosam adversus lucis & vitæ Dominum rebellionem, in Abyssi tenebrosæ voraginem præcipitabatur: Per secundum ejus partum, qui erat Pan, universam mundi naturam, atque concordem Elementorum dispositionem indigitant: inde arguendo, quòd post magnam illam discordiam seu commotionem & per turbationem, quæ in prima uteri Chaos dilatatione se offerebat concordiâ pacificâ secundo ejus partu sequeretur, quæ erat tam formosa & acceptabilis Deo in ultimo hoc ejus partu, ac discordia deformis esset ei fœtida, odiosa & ingrata in primo. His ergo videre possitis, quomodò omnia Elementa in principio in confuso Chaos ventre luctarent & contenderent: Tres parcæ seu sorores fatales dictæ Clotho, lachesis & Atropos, quæ cum Pane erant, denotant tres temporis ordines, nempe præsens, præteritum, futurum: Clothonis curæ tempus præsens committitur, ejusque officium est filum vitæ nere: Lachesis præest tempori futuro, respicit materiam illam, sive Canabaceam sive lineam, quam Clotho aggreditur nere; & Atropos tempus præteritum, quod est irreparabile & irrevocabile importans scindendo filum finit opus. Ego super parabolicam istam relationem infero, quòd tametsi Chaos seu tenebrosa Abyssus esset cum Deo & in Deo ante mundi creationem, tamen infinita & sola æterna unitas & essentia radicalis eam creavit & produxit ex se ipsa: Nam illa in sua persona hæc loquitur: Ego Dominus, & non alter est, formans lucem & creans tenebras, faciens pacem & creans malum: Ac si dixisset: Ego sum Pater lucis seu fulgentis sapientiæ Spiritus, & ego creavi Tenebrosum Chaos, ex quo tum posteà mundi existentiam atque etiam tam discordiam, quam concordiam Elementarem, hoc est, litigium & pacem in hunc mundum introduxi: Ita ut sit evidens, non nisi unicam unitatem æternam esse, quæ in se est mas & fœmina: & omne quod imaginari potest, quæ ex seipsa & in seipsa produxit omnia, haud aliter, quam Adam comprehendebat in se Evam, quæ erat tum posteà microcosmi mater: Hinc ait Mercurius Trismegistus: Mens autem Deus utriusque sexus fœcunditate plenissimus, vita & lux cum verbo suo alteram mentem peperit. Et scripturæ hoc idem videntur testificari, dicentes: Qui cæteris generationem tribuo, an sterilis ero? Quare manifestum est, quòd ex una eademque unitate radicali æternùm existente tam materia, quàm formæ omnium procedunt & quod appareant in respectu earum existentiæ & progressionum solummodo æviales, hoc est, habentes principia, sed sine fine: ut cunque in essentiali earum radice, nimirum in Deo abstrusissima unitatum unitate, à qua procedunt, sunt æternæ: Ita, ut quemadmodum tenebrosa Abyssus, seu Chaos obscurum, & lucidus informans spiritus, sunt duo principia opposita & ad invicem conditione & proprietate contraria (nam à tenebroso principio discordia, malum, frigus, congelatio, quies, mors, privatio, negatio seu noluntas procedunt: ut è regione ab illo lucido, quod est pulchritudinis & gratiæ typus, lux, concordia, bonitas, calor, rarefactio, motio, vita & positio seu voluntas derivantur) ita etiam ambo hæc sunt non nisi rami generales ab una eademque unitate essentiali assurgentes, qui cùm limites sui fontis infiniti excedere nequeant, sunt in eo lux & tenebræ & consequenter nullo modo differunt in sua essentia à radice, à qua scaturiunt, quæ est omnia in omnibus. Hinc ergo Psaltes: Tenebræ sunt ei sicut lux ipse: Nam omnia sunt unum in eo, qui est solummodò unum & idem in se ipso, ex quo per quem & in quo omnia: Nam ejus voluntas & ejus noluntas sunt tantùm unum in eo, qui est una simplex Identitas; & quæ est ejus voluntas illa est tam ejus affirmatio, quàm negatio, quæ non sunt nisi unicum bonum in eo, qui est tota bonitas: Et tamen respectu creaturæ, cùm ipsius negatio dominatur, ipse lucem vultus sui benigni obscondit, & totum est quasi tenebræ, & tunc operatur privativè, quo ad nos: Nam, ubi abscondit faciem suam, omne videtur deforme, inane & essentiâ & bonitate destitutum. Ecce hîc voluntatem negativam seu privativam, quæ rectè nominari potest respectu nostrum ejus noluntas, quia in suo velle respectu sui, videtur nolle, respectu hominum, quibus denegat suam præsentiam: E regione, si ejus affirmatio seu

Esai.45,7.

Pimand.1.

Psal.138.12.

Rom.11.36.

seu positiva proprietas habeat Dominium, tunc emittit nobis lucidam suæ pulchritudinis benignitatem, atque ita spiritus creaturæ ipsius præsentiâ recreatur, & per consequens ipsius bonitate repletur: Ecce etiam hic voluntatem ejus affirmativam seu positivam, quæ respectu tam Dei, quàm nostrum, dicitur voluntas: Sed, ne hoc videatur alicui alienum, observet velim sedulò naturam radij illius mentalis in homine: Nam Deus mentem ei ad ipsum informandum & ratione atque intelligentiâ induendum impertivit: Spiritus (inquit Iob) est in homine, at inspiratio Omnipotentis facit eum intelligere: Et tamen ista unitas essentiæ, quæ est imago Dei per duas contrarias proprietates in genere operatur, quarum una est affirmare, dare & concedere petitioni petentis per emanationem quandam amabilem: Ecce hîc actum positivum in spiritus humani unitate depictum. Alia est negare & auferre aut se opponere petitioni & desiderio quærentis, per privativam quandam ablationem seu recusationem præmij desiderati. Ecce hîc est effectum negationis seu noluntatis ex hac parte descriptum; nam radius mentalis non emicat seu emanat petitori, sed in se contrahitur seu reservatur. In his duabus actionibus contrarijs non nisi unicum effectum laudabilem in hac sola unitate observamus: Nam, tametsi concedit mens mea per amicam & misericordem radij mentis emanationem, ita, ut arrideat expectationi petentis: aut si é contrà negatur petitio quærentis ad magnum ipsius damnum seu malum, tamen menti cum nolentis, tum volentis, tam affirmatio, quam negatio videntur bonæ, ut pote bona ratione fundatæ: Vnde patet, quòd ambæ illæ non sunt mihi nisi unum & idem in effectu, utcunque petenti appareant differre. Pari etiam ratione in æterna & archetypa unitate (quæ & mens divina dictitatur, cujus typus & imago est intellectus seu mens humana) actus tam voluntatis, quam noluntatis est unus & idem, & non est, nisi bonitas in ea, quæ est tota & absoluta bonitas, quæ contrarietatem in se non admittit, tametsi creaturæ, quæ subijcitur effectibus tam privativæ, quàm positivæ voluntatis ejus privativa seu negativa actio videtur mala: ut è contra ejus positiva seu affirmativa emanatio quippe benignitate & amore plena habetur ab eo pro bono & consequenter cum gaudio recipitur: Nonne docemur authoritate sanctâ, quòd bonum & malum, vita & mors, paupertas & divitiæ à Deo sunt? Et alibi; quòd, Deo abscondente faciem suam à creaturis conturbantur, recipiente spiritum eorum, expirant, emittente spiritum suum recreantur bono. Et alibi: Visitatio tua præservat spiritum meum. Atque iterum: Attolle faciem tuam & emitte lucem supra nos, & efficiet, ut videamus lucem & splendentes efficiet tenebras nostras. Et Propheta: Tenebras ponam ijs in lucem. Et Iob: Tenebris in die incurrent astuti & quasi in nocte palpabunt in meridie. Et Apostolus: In tenebris est & in tenebris ambulat, qui odit fratrem. Et Propheta: Tenebræ persequentur inimicos Dei. Et Moyses: Deus abscondit faciem suam ab ijs, ut obtingant ijs multa mala & angustia: Et tamen nulla est istarum duarum proprietatum, quæ non est absolutè in essentali & radicali sua unitate bona, utcunque ultima sit privativa, passiva, odiosa, deformis, contentiosa & mortalis creaturæ, quæ eorum sentit & patitur effectus. Nonne scribitur, quòd ipse habeat potestatem vitæ & mortis, & quòd deducat ad portas mortis & reducat? Et tamen totum efficitur secundum duplicem ejus proprietatem videlicet nolentem & volentem in unitate essentiæ, in qua nihil est malum. Vnde sapiens Philosophus à scripturarum sensu in hoc non dissentiens. Non est in monade divina, nisi unum & bonum, in ipso enim factore nihil malum, nihilque turpe. Atque ob istam rationem, quando Iob seipsum sentiret à Deo percussum, idque sine causa & præter justitiæ (ut ei videbatur leges), quatenus pro viro justo æstimabatur, & (ut Textus ait) secundum cor Dei erat: tamen ipse (non obstantibus suis pœnis) pio quodam erga creatorem suum zelo instigatus (utcunque agnovit totum suum malum ei ab aversione faciei Iehovæ evenisse) ait: Et tamen absit à Deo impietas & ab Omnipotente iniquitas &c. Præterea patet cuiquam etiam in Philosophia mediocriter perito, quòd Deus tam circa creaturæ corruptionem & privationem, quàm generationem & positionem versetur. Et tamen nemo Christianorum ignorare potest, quin utraque istarum proprietatum in unica, syncera essentia sit absolutè bona, quatenus ipsa est in bonitate completa, tametsi exaltera parte nihil est magis terribile, timendum, abominabile & perniciosius creaturæ, quàm est ipsius inpropria mors seu corruptio. Si nos Christiani negaremus proprietatem in divina unitate, tam ad deprivandam creaturæ vitam per contractionem radij sui vitæ in se, quam ad vitam impertiendam per dilatationem radij ejusdem à centro suæ unitatis versus circumferentiam: non sine ratione nos poëtis atque Philosophis Ethnicis judicio & captu viliores æstimari possumus: ut pote, qui testantur cum sapiente, quod bonum & malum, vita & mors, honestas & paupertas à Deo sint. Quo arguitur, quòd ista unica essentialis divinitas operetur proprietate duplici & more opposito in creaturis mundi. Proclus sequendo antiquam Orphei, Hesiodi, Euripidis & Æschyli Theologiam (qui omnia arcana illa quæ didicerunt à personis in mysterijs Dei profundis, suis historijs fabulis involverunt) proprietates istas in supremo & archetypico Sole sub umbra Solis Typici & visibi-

Marginal notes: Iob.9. — Eccles. 11 14. Psal.104. Psal.47. — Psal.18.29. Esai.42. Iob. 1.Ioh.1. Nahum.1. Deuter.31.17. — Sap.16.13. — M. Trismegist Pimand.14. — Iob.14. — Eccles.11.

visibilis agnoscit: Nam ipse & prænominati Poëtæ mystici, unitatem istam vocant Apollinem diurno tempore: Nam prætendunt, quòd in positiva & benigna sua natura, quæ manifestatur per vivificantem ejus in Sole virtutem, ipse componit creaturam ex septem partibus (nam numero quaternario Pythagorici significarunt materiam Elementarem rerum, utpote quæ est quadratum, ad radicem duo, qui est numerus imperfectus & proinde designat materiam; & per ternarium, qui est numerus perfectionis, Hieroglyphicé depingunt formas rerum, ita ut ex horum numerorum conjunctione exsurgat numerus septenarius qui includit perfectum creaturæ complementum, quod in animæ seu formæ & corporis seu materiæ compositione sive unione perficitur. Iterum unitatem hanc eandem Dionysium nocturno tempore vocant, nimirum in tenebrosa seu privativa sua proprietate, asseverantes, quòd ipsa sub isto titulo soleat creaturam dominio Apollinis seu diurno tempore creatam seu compositam in septem partes dilacerare: ita, ut videantur arguere, quod una eademque unitas in essentia sit author tam destructionis & corruptionis, quam generationis & vivificationis: Quare duplicia ei assignant nomina, non respectu essentiæ ejus, quæ est unica, sed ratione proprietatum ipsius, nimirum ut proprietatem ejusdem essentiæ unicam distinguant ab alia per variationem nominis. Hinc à Cabalistis dicitur in una sua proprietate, videlicet privativa & tenebrosa, Aleph Tenebrosum, nimirum, quando contrahit radios suos in se seu avertit faciem à creatura: In alia verò ejus proprietate, nimirum positiva & lucida, eam vocat Aleph lucidum; nimirum quando emittit benignitatis & pulchritudinis & vitæ radios. Ex his ergo nobis Christianis apparet, quòd Ethnici seu Gentiles cum scripturis sacris agnoverint & scriptis parabolicis mandaverint, quòd sit in potestate unius ejusdemque unitatis radicalis salvare & destruere, hoc est, vitam dare aut illam auferre, sive aut velle aut nolle, & (ut verbo dicam) operari omnia in omnibus juxta placitum suum: Atque ita confirmatum habetis, quod duo membra naturarum oppositarum ab unica radice æterna scaturiunt, & quod ista membra seu proprietates essentiales & principales more contrario in mundo agunt, & per consequens effectus ab invicem differentes producunt: Vnde patet, quòd, cùm aquæ, ex quibus & per quas (teste D. Petro) cœli erant prius & terra ex tenebrosa abysso prodierunt & erant quasi secundus ipsius Chaos partus, quem Poëtæ fingunt esse Pana sive naturam humidam universalem; Facillimum erit sapienti Philosopho considerare, quòd passiva istius mundi portio ad proprietatem & conditiones tenebrarum instinctu quodam naturali inclinet, ita, ut si non esset ratione præsentiæ formalis hujus mundi portionis, quæ procedit à lucido spiritu sapientiæ, quæ (teste sapiente) est vapor virtutis Dei, & syncera emanatio claritatis omnipotentis, & splendor luminis divini, & speculum sine macula bonitatis ejus, quæ dividit aquas in distinctos orbes sive sphæras & dat pondus aëri & appendit aquas seu nubes in mensura, facit pluviæ statuta & viam fulgetro Tonitruum; si ipsa (dico) non adesset aquis, easque suâ præsentiâ & actu non excitaret, illæ procul dubio sine ulla differentia in uno statu sine alteratione permanerent. Est iste spiritus, qui dixit ab ore Altissimi prodij & rotunditatem cœlorum circumivi solus, in profundo abyssi ambulavi: Est illa sapientia, inquam, lucida, quam (teste Salomone) Iehova possidebat in principio viæ suæ ante opera sua, ante omne tempus, antequam mundus erat creatus, quando nullæ essent abyssi, antequam fontes erant creati, aut montes elevati, aut terra ordinata: quando posuit cœlos, ibi aderat; quando fortificaret superiores aquas, ibi erat, quando mare limitibus esset terminatum, quando terræ dedit fundationem, ipse aderat ei, tanquam omnia componens. Denique ab ipso omnia sunt facta & sine eo nihil est factum: Ita, ut si non esset per præsentem formalis istius spiritus actionem, materia mundi aquea in statum deformem suæ matris Chaos reverteretur: Nam, quatenus manet in hoc mundo, inclinatur ad dispositionem suæ matris: Est enim passiva, fœminina, frigida atque etiam est rerum omnium mater, & in alio respectu, vivifica & splendida unitatis æternæ emanatio est masculina, activa, & Pater rerum omnium, quippe, quæ omnia in hoc mundo vivificat: ut ait Apostolus, & juxta prædictorum Poëtarum sententiam, qui ipsam sub nomine Apollinis proponunt.

Sap. 7. 24. — Iob. 26. 7. — Eccles. 3. — Proverb. 8. — Ioh. 1.

Hoc igitur bene à nobis considerato, haud difficile erit ex horum duorum principiorum detectione, nimirum lucis & tenebrarum ad radicalem veræ Sympathiæ & Antipathiæ cognitionem pertingere: quoniam evidens est, quòd illud ab amabili, concordanti & vivifico atque appetibili amore procedit, qui à benigna Creatoris emanatione procedit, quæ semper cum suo simili conjungi atque uniri appetit, suumque simile præservare per unionem intendit: Hoc à discordanti, privativa & contentiosa illa affectione derivatur, quam tenebræ & deformitas filijs lucis & vitæ pariunt: Ex his itaque apparet, quòd, ut antè harum duarum proprietatum differentiam seu effectum unius unitatis separationem, nempe lucis à tenebris, quæ mediante verbo seu spiritu divino efficiebatur, omnia erant unum & idem sine distinctione aut differentia: atque hæc unitas seu unum nullo modo erat inter res creatas numerandum, ita, ut in tali statu lux esset tenebræ, & tene-

& tenebræ lux, & consequenter harum nulla ab humano captu discernenda, nihil realiter distinguendum, sed omnia erant unum in prima rerum omnium materia, quæ consistebat in æterna unitate: In Christo, ait Apostolus, omnia sunt condita, per Christum & in eo omnia sunt creata, ipse ante omnia & omnia in ipso constant &c: ita, ut in illo respectu, nec erat lux nec tenebræ, nec dies nec nox, nec cœlum nec terra, nec Spiritus nec corpus, nec bonum nec malum, nec purum nec impurum, nec generabile nec corruptibile, nec hoc nec illud: & tamen nihilominus omnia ista, sive sint spiritualia sive corporalia, procedebant ab illo subjecto potentiali, quòd manebat complicitè in illa infinita unitate, quæ fuit, est & erit omnia in omnibus & super omnia. O admirabilis Dei in operibus suis sapientia! Omnia (dico) ab una sola materia, quæ nihilominus est nihil eorum, quæ facta sunt. Omnia fuerunt abstrusa & abdita, sed secundum dictum Salvatoris nostri: Nihil est tam secretum & occultum, quòd non debet manifestari seu revelari: idque mediatione operationis penetrativæ verbi admirabilis Fiat, spagyrica spiritus æterni actione & virtute illud unicum in duo principia conditione contraria dividente, quibus nomina naturis suis convenientia sunt assignata. Nam unum, ut dictum est, lux, atque alterum Tenebræ vocabatur. Primum etiam Diem, & alterum Noctem dictitarunt, atque ita purum ab impuro separabatur. Hinc ergo erat, quòd mundus originaliter in duo regna contraria prædictis duobus ramis ab unitate exurgentibus correspondentia divideretur: Qua quidem relatione facillimum erit enucleare, quid in veritate sit lux & tenebræ, quid dies & nox, quid bonum & malum, quid cœlum & quid infernus, quid veritas & quid falsitas, quid humilitas & quid superbia, quid justitia & quid injustitia, quid gaudium & quid tristitia & mœror, quid dulce & quid amarum, quid pax & concordia, & quid litigium & concordia, quid actio & passio, quid vita & quid mors, quid generatio & corruptio, quid purum & impurum, quid sanitas & quid morbus, quidque salubre & quid insalubre, quid medicina & quid venenum; ac denique quid amabile, & quid odiosum, & consequenter, quid sit Sympathia & quid Antipathia illa, quæ inter infinitas hujus mundi creaturas dominatur. Quòd autem totus mundus & quælibet ejusdem creatura ex hisce duobus conflatur contrarijs sive naturis oppositis, testantur non modò Philosophorum Ethnicorum sapientiores, sed etiam Scripturæ sacræ: Nam Heraclitus asserit, omnia in hoc mundo ex lite & concordia componi. Et Empedocles, animam ex Elementis (hoc est, ex spiritu aqueo & lite atque amicitia) conflari tradit. Et Syriachus adhuc clarius: Gemina sunt omnia, quorum alterum est contrarium alteri, nec quicquam factum est, quòd mancum est.

Col.1.16.17

Eccles.42.25.

Denique, ne lector aliquis scrupulosus me pro tam longo super bina ista principia contraria, discursu condemnaret, operæ pretium existimo, ipsos, qui sunt pietate & judicio præditi, certiores facere, quòd exacta illorum cognitio sit haud exigui momenti seu importantiæ, quatenus duo prædicta primordia observantur esse solida ac realia tam universæ Philosophiæ, quàm Theologiæ fundamenta, utpote quorum radix & basis in vera cognitione horum duorum contrariorum sita est: & per consequens, si ipsa non sint bene in primo loco enucleata ac explicata, quomodo tum posteà, erit possibile, ut rectè in vera Philosophia pertractentur, aut in ijs sacræ scripturæ locis intelligantur, in quibus toties repetuntur? Ad istius autem quæstionis abstrusæ sive ænigmatis Sphyngiaci resolutionem atque explicationem quòd attinet, videlicet, cur Deus sive Vnitas æterna in suo arcano sensu, intentione sive consilio mentali, ex tenebrosæ abyssi visceribus seu materia informi, idealiter in ipso consistente, contraria ista duo ordinaverit & excitaverit, ad efficiendum, ut, mediantibus illis, omnia mundana in mutuam dissonantiam, pugnam & conflictum permanerent: ita, ut nihil inveniatur de bonitate participans, quòd suum non habet contrarium, hoc est, de malitia & pravitate non participat: imò verò ipsum summum bonum, videlicet Majestas divina sine suo opposito non existit: Profectò tam occulta est ista cabala, ut à mortali capacitate explicari atque enucleari nequeat, quippe, quæ est mysteriorum divinorū profundissimū, nisi illud nonnullis electis & Theodidactis immediatè à spiritu sapientiæ (qui est solus Mysteriorum talium scrutator & revelator) concedatur, qui spiritus etiam in nobis est, & spirat, ubi & quando vult, & in scripturis multis nominatur nominibus; nimirū dicitur spiritus veritatis, spiritus sanctificationis, spiritus illuminationis, spiritus revelationis, qui erat primus interpretator secretorū divinorū in pagina sacra contētorum: Neque profectò nos decet ex nobismet ipsis, ut inquiramus, cur Deus hoc vel illud fecerit, aut quomodò vel quare illud sic vel sic formaverit: Sed zeloso Christiano convenit, hæc omnia ad illud tempus referre, in quo secretum hoc revelabitur: quod quidem eveniet, cùm sigillum septimum aperietur. Tunc enim Mysterium hoc profundum, quod tantæ in mundo contrarietatis causa est, detegetur, & ostendetur ratio finalis; nimirum, cur providentia Dei se ipsam per ista duo principia opposita revelabit, & omnem hujus mundi inimicitiam & discordiam extinguet. Pro finali dissonantiæ seu discordiæ istius termino, Apostolus

illum testatur eventurum, quando Filius regnum Patri tradiderit, & postquam omnem Principatum & Potestatem & Virtutem evacuaverit: tunc enim ipse regnare debet, quousque inimicos suos superaverit, & ultimus ille inimicus, qui destruetur, erit Mors, ita, ut quemadmodum duo contraria ab una unitate procedebant, ita etiam ambo hi ramis dissonantes; is, quasi unitatum confusio in unitatem unicam amabilem & concordantem, in qua nulla est invenienda dissonantia, finaliter reducetur; nempe, cùm verba ista Revelationis sunt completa: Ecce omnia nova facio: Vetera enim transierunt. Sed discursum hunc allateralem relinquendo, ad argumentum meum Sympatheticum & Antipatheticum procedam, in quod, ut majori celeritate & facilitate penetrē, & in actionum ipsarum oppositarum inquisitionem altiùs me immergam, conveniens erit, ut in primo loco modum & rationem describam, quo mundus ex horum oppositorum participatione & commixtione, lucis scilicet & aquæ, quæ est tenebrarum filia, existit & vivit; & tum posteà, quid de anima mundanâ antiqui Philosophi determinaverint, paucis expediam.

Apocal. 21.

CAPVT. IV.

In quo evidenter tam antiquorum, cum Poëtarum tum Philosophorum sententiâ, quàm sacrarum literarum authoritate, atque alys rationibus firmis probatur, quid sit & ex quibus principys componatur mundi anima.

Mihi, in istius de anima Mundi discursus introitu, propositum est, tam antiquorum Cabalistarum, & Rabinorum mysticorum, quàm Philosophorum sapientum opiniones, de isto subjecto, adeò à quibusdam mysteriorum tam profundorum imperitis & ignaris condemnato, & tantâ constantiâ ab alijs, qui oculis sui intellectus lynceis in secreta naturæ viscera penetrârunt, & cum debita reverentia centralem & æternum ejusdem agentem sunt contemplati, stabilito atque celebrato, recensere; ac tum posteà in animo meo est, concordantiam illam, quæ est inter eorum opiniones & sacrarum literarum sensum sive mentem explicare, aggredior: Cabalistarum est sententia, quòd magnus Angelus, quem nomine Mitattron nuncupant (quòd nomen interpretantur Donum Dei) est Catholicus ille spiritus, qui universaliter animat universum mundum: Vnde Rabbi Moyses illum capit pro generali intellectu agente, à quo omnes formæ particulares descendunt. Et volunt, quòd ab isto spiritu universali omnes virtutes tam animales & vitales, quàm naturales procedunt, quas etiam Angelos vocant, quorum numerus respectu nostrum infinitus existit. Ex Philosophis Democritus, Orpheus, cum varijs Pythagoreorum, non multum ab ista Rabbinorum & Cabalistarum opinionibus, præterquam in sola nominum varietate differentes, autumaverunt, omnia fuisse Dijs plena, quibus in creaturis divinos attribuerunt honores, eosque (preces & sacrificia ijs offerendo) vario cultu & ceremonijs differentibus adoraverunt, præeunte tamen consideratione & cautela tali, quòd hos omnes Deos, unico, seu Iovi, seu potius Iehovæ, unitati æternæ, rerumque omnium Patri referrent. Ista nihilominus eorum intentio, ab ignorantibus malé intellecta, erat præcipua Idololatriæ inter Gentiles occasio, ut pote, sub quo prætextu creaturas loco Creatoris, seu divinitatis in creaturis venerabantur. Ob istam ergo rationem Salomon: Vani sunt homines naturâ, in quibus est ignoratio Dei, & qui ex ijs, quæ spectantur, bonis, eum, qui est, intelligere non potuerunt, neque ex operibus consideratis ipsum opificem agnoverunt, sed creaturam pro creatore receperunt. Similiplané ratione Platonici virtutem illam universalem, qua mediante omnia generantur & præservantur, Animam mundi nuncupaverunt. Hisce etiam ipsorum intentionibus videntur Astrologi Arabici astipulari, quippe, quorum est animus peculiarem rei cuilibet hujus mundi animam à generali isto spiritu Catholico derivatam, assignare. Huic etiam opinioni Mercurius Trismegistus, Theophrastus, Avicenna, Algazel, & alij tam Stoici, quàm Peripatetici, adhærere videntur. Iterum Zoroaster & Heraclitus Ephesius concludunt, quòd hæc mundi anima sit immensus ignis invisibilis, ex quo & per cujus actionem omnia generantur, & à potentia in actum producuntur. Virgilius, Poëta ille eximius, illam vocat mentem, quæ per artus & compagines mundi transfunditur, qua tota ejus moles abstruso quodam modo agitatur. ait enim:

Reuclin. de art. Cab. lib. 3.

Sap. 13. 1.

Spiritus intus alit, totâque infusa per artus
Mens agitat molem &c:

Marcus Manlius, Boëtius & Augurellus in sententiam Virgilij incidere videntur: Manlius autem hæc habet:

Hoc opus immensi constructum corpore mundi
Vis animæ Divina regit &c.

Boëtius etiam ista:

Tu triplicis mediam naturæ cuncta moventem
Connectis animam.

Lib. 1. Chriso.

Et Augurellus ait:

Nonnul-

Nonnulli quicquid diffunditur undique cœli,
Aëraque & terras & lati marmoris æquor,
Intus agi referunt animâ, qua vivere mundum
Cuncta putant, ipsumque hac mundum ducere vitam:
Ast animæ quoniam nil non est corporis expers,
Mundus at & mundi partes quoque corpore constant
Spiritus hic intermedius fit, quem neque corpus
Aut animam dicunt, sed eum, qui solus utroque
Participans in idem simul hæc extrema reducunt, &c.

Alchimistarum atque etiam Philosophorum sapientiores faciunt animam istam infinitam quandam naturam seu virtutem, quæ in omnibus similia ex similibus procreare solet: Nam natura ista generat omnia, eaque multiplicat, nutrit & sustentat: quam etiam ligamentum Elementorum vocant, quo ipsa utcunque inter se concordantiâ symphoniacâ, harmoniæ pacificæ nexu ligantur. Denique Rabbini Mystici affirmant, quòd iste ignis occultus, sit ille Domini Spiritus sive amor igneus, qui quando movebatur super aquas, ipsis igneam quandam virtutem Harmonicam impertivit, sine cujus præsentia & assistentia seu calore benedicto & vivifico nihil ex ijs potest generari aut multiplicari.

Ex his ergo colligere potestis, veterum cum Cabalistarum tum Philosophorum & Poëtarum de anima mundi intentiones, quæ non sunt tam impiæ & profanæ, ac nonnulli istius nostræ ætatis Christiani, magis superstitiosè zelosi, quam intelligenter docti existimant, si res rectè, pro ut est: consideretur & cum sacrarum literarum sensu conferatur: Moyses ergo habet, quòd Spiritus Domini ferebatur super aquas (& Augustinus addit) igneum ijs vigorem impertiens. Iam verò, ut vidimus, quòd homo, qui vocatur Microcosmus, ex anima & corpore componatur, quorũ anima ejus pro ejus cœlo seu parte spirituali vel aquis superioribus; corpus verò cum humoribus ejusdem & quasi aquis inferioribus, quarum basis est terra, haud injuria, atque quod ambæ hæ partes sunt informatæ, unitæ & vivificatæ à spiritu illo vitæ, quem Deus ijs inspiravit: Ita observamus, quòd cœlum, sive spiritualis humida natura macrocosmi æterna emanatione seu spiritu sapientiæ divino, animetur & vivificetur: Et quemadmodum sit facillimum discernere, quòd cœli macrocosmici sunt duplices, ut pote, quorum inferiores, quos Elementa vocant ex aquis inferioribus existunt; illi verò superiores, quos æthera dicunt ex aquis superioribus seu spiritualibus constant: Haud aliter in mundo minori seu microcosmo nimirum homine, cœlestis spiritus receptaculum dignoscitur esse aër: Vnde medici ratione istius differentiæ distinguunt inter vitales seu æthereos spiritus & naturales seu Elementares: ita etiam considerare debemus, quòd materialis humidus spiritus

Gen. 1. August. in Genes.

cœlorum in utroque mundo est in se mortuus, sed respectu cœlestis emanationis, quæ ijs inest, eosque informat & vivificat, dicuntur vivere, movere: & sunt vel tenuiores vel densiores, prout vel majorem vel minorem spiritus informantis portionem seu præsentiam, quam Deus ijs assignavit in se habent: Nam, quo magis vel minus abundat spiritus ille vivificans in ista aëris regione, eo est ipsa tenuior, purior, activior seu agilior ac dignior. Iob ait: Sapientia aptat pondus aëri, & appendit aquas in mensura: Fecit terram in fortitudine sua & præparavit orbem in sapientia sua: & prudentiâ suâ appendit Aquilonem super inane & suspendit terram super nihilum in cœlorum structura, & cùm Deus strueret fundamenta terræ, ipsa aderat cuncta componens. Atque iterum sapientia dicit: Ex ore Altissimi prodij primogenita ante omnem creaturã, in initio ante seculum creatus sum, usque ad futurum seculum non desinam, habitatione sancta coram ipso administravi: In cœlis feci, ut oreretur lumen indeficiens, & sicut nebula texi omnem terram: in altissimis habitavi, & Thronus meus in columna nubis, cœli gyrum circumivi sola, profundum abyssi penetravi, in fluctibus maris ambulavi & in omni terra steti. Feci Arcturum & Orionem, converti in mane tenebras, diem in noctem mutavi, vocavi aquas maris, effudi eas super terræ faciem; cœlos denique mediante spiritu meo ornavit Deus: Converti cœlum in gyro in locum suum uno die, omniaque numero pondere & mensura disposui & temperavi &c: Quibus testimonijs, & permultis alijs, quæ produci possunt, lucidè apparet, quòd omnes in mundo mutationes, alterationes, actiones, ornamenta pulchritudinis, motiones, numeri, pondera, mensuræ & consequenter omnes illæ operationes & diversitates, quæ fiunt in generali homogenea aquarum massa efficiuntur ab isto divino spiritu, cujus radix est verbum, quippe qui solus teste D. Paulo operatur omnia in omnibus. Hinc Propheta regius: Operatur Deus mirabilia, & ampla sunt, quæ omnia fecisti in sapientia. Atque iterum: Verbo Domini firmati sunt cœli, & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum: Quæ quidem verba inferre videntur non modò materialem mundi substantiã, quæ per vocabulum cœli innotescit, sed

Iob. 28. Psalm. 14. 7. Proverb. 3. Eccles. 24. Amos. 5. Ester 4. Ierem. 51. Iob. 26. 1. Cor. 12. Psalm. 103. 24. Psalm. 33. 6.

etiam ejus formam inactuantem ac agentē, videlicet principium omnia vivificans, quòd arguitur per Verbum & Spiritum, à quibus aquæ prius receperunt suam originem ac tum posteà ex aquis istis Catholicis cœli & terra erat numero, pondere & mensura ordinata, hoc est, per Spagyricam Verbi virtutem in orbes differentes distincta, juxta illud D. Petri: Cœli erant prius & terra de aquis & per aquas consistentes Verbo Dei. Ac siquis diceret, quòd postquàm Spiritus Domini ex tenebrosa Abysso emersisset (nam, teste D. Iohanne, verbum erat in principio) & actum atque formam & nomen aquis dedisset, ille Spiritus Domini revelaret & operaretur explicité, & particulariter illud totum, quod Chaos seu Tenebrosa Abyssus generaliter comprehendebat in se complicité & more confuso. Quare, postquàm ipse universalem rerum materiam revelasset, quæ erat aqua; illam paulatim & gradatim anatomizavit, secretam ejusdem medullam meatusque occultos penetrando, illud jam manifestavit, quod ab omni æternitate esset in potentia Divina occultatum: & primùm substantia & existentia mundi ex ea in genere est producta: Manus Omnipotentis (ait Textus) mundum ex materia informi effecit: tunc aquea & humida illa substantia dividebatur in cœlum & terram, distinguendo nimirum aquas ab aquis virtute ejusdem spiritus: In habitatione sancta (ait Sapiens) coram ipso ministravi. Et alibi: Sapiētia apud eum fuit cuncta componens. Sed hoc luculenter ex isto Mercurij Trismegisti sermone indicatur: Ex luminis (inquit) voce verbum factum prodit, verùm hoc naturæ humidæ astans, eam fovebat: Ex humidæ autem naturæ visceribus syncerus & levis ignis protinus evolans alta petit, aër quoque levis spiritus parens in mediam regionem inter aquam & ignem sortiebatur; terra verò & aqua sic invicē commixta jacebant, ut terræ facies obruta nusquam appareret &c: Quibus evidenter probatur, quòd tenuis ista aqua spiritualis seu natura humida non sit magis anima orbata, quàm spiritus humanus vivificante vitæ actu sit destitutus. Nam, ut in anima cujuslibet creaturæ viventis duo sunt præcipué requirenda, nimirum agens & patiens, ita, ubi unum ex istis deest, ibi nulla potest anima creata existere, quippe, quòd mundi anima esset sola inspiratio Dei sine vehiculo humidi Spiritus creati, quòd est materia cœli, tunc illa mundi vita foret simplex Identitas & unius ejusdemque proprietatis; & consequenter, nulla foret aut actionis in mundo varietas aut contractio & dilatatio rerum in Systole & Diastole, & tunc sequeretur, quòd nec actio nec passio animæ inesset. Nam sine natura passiva virtus activa consistere nequit, ut é diverso sine motu activo passivum esse non potest. Chaos (uti dictum est) erat loco fœminini

2.Pet.3. — Sap.11.18. — Ecclef.24. Proverb.9. — Pimand.I.

seu passivi ad actum Demogorgonis sive Dei: Pariter actus seu forma, quæ procedit à divinæ lucis emanatione seu effluxu est masculinus actionis fons & scaturigo, ut & aquæ, quæ à Chaos ventre sunt sortitæ, sunt passionis subjectum. Hinc ergo de facili est colligendum inprimis, quid sit anima mundi, & per consequens ex quot & quibus partibus consistat. nam considerare debemus, quòd, ut quælibet creatura habet suum internum & externum: ita quidem oportet, ut nos in primis animæ mundanæ internum & externum, quatenus ipsa est creatura, inquiramus: atque iterū, quòd sit creatura, in eo declaratur, quia non est Identitas, sed alteritas, qualis est existentia Angelica. Nam si esset Identitas. nulla foret inter ipsam & divinam unitatem differentia, & consequenter, creationis actum, utpote æterna, non admitteret. Iam verò quòd ista anima sit alteritas, & consequenter creata, ex eo constat, quatenus ex duobus juxta Angeli consistentiam conflatur; utpote, cujus internum est lux seu flamma illa vivificativa, quæ immediaté procedit à lucida & splendida spiritus æterni emissione, ut ejus externum est Spiritus ævialis creatus seu purior & limpidior aquarum superiorum substantia, quæ creatur, & animatur ab actu seu virtute Spiritus Divini: Et, quoniam natura ignis vitæ essentialissimi & nunquam morituri dicitur esse ubique & in omni loco mundi: Nam, Scripturæ dicunt, quòd Christus impleat omnia; & quòd sit omnia in omnibus: Et quòd Spiritus Dei sit in cœlo, in inferno, in extremis maris, in nocte & tenebris &c: & quòd sapientiam suam effuderit Deus super omnia opera sua: & quòd Spiritus Dei incorruptibilis in sit omni re: Et, quòd cœlum sit ei sedes & terra scabellum pedum ipsius. Et, quòd Spiritus sapientiæ impleat orbem: quatenus, inquàm, est in omni mundi particula & in universo ipsius spiritu, ita, ut jam propter ipsius præsentiam dignitate plenus est ille, qui anteà erat vilis & deformis: Certum est, quòd sit iste solus spiritus increatus, æternus & centralis in suo externo spiritu. mundi creato, qui facit mundum vivere, atque ideò Spiritus iste Angelicus seu alteritas ista est dicta mundi anima: Quoniam est Catholicus seu generalis ille mundi Spiritus, purissimo & lucido aquarum superiorum amictu ornatus, atque ab origine animatus, qui vivificat omnia. Hinc ergo quæstio illa toties inter Peripateticos agitata, & tanta ingenij exilitate resaluta, potest solida istiusmodi speculatione plenè enucleari atque resolvi: Nimirum, quæ nam sit inter animam, mentem divinam atque spiritum differentia: Cùm sit evidens, quòd mens in stricta sua significatione particulariter considerata pro nudo æternæ emanationis ab unitate radio accipitur per se, hoc est, simplici

Ephes.4. Coloss.3.11. Psal.139.7. Ecclef.I. Sap.12.1. Isai: 66. I. Sap.I.

sua natura

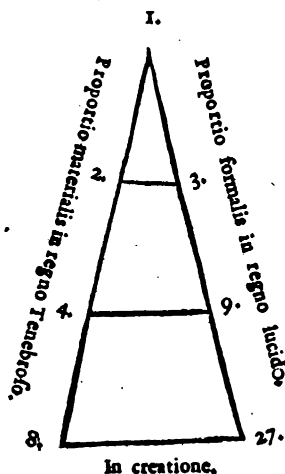
sua natura (nullo ad mixtionem respectu habito): At si Catholicè consideretur, pro universali Spiritus Divini à fonte unitatis effluxu capitur, quem ad spiritum seu naturam humidam mundi universalem informandum seu creandum emisit Creator. Sic Mercurius Trismegistus vocavit Pimandrum, id est, Deum Creatorem mentem divinam, à qua omnia sunt facta, ut in sermone ejus primo denotatur: Hæc erat forma Dei in homine, qua mediante Apostolus dicit, non fuisse rapinam arbitratam se esse æqualem Deo; cujus ratione dicitur alibi, templum Spiritus sancti & membra Christi: at verò spiritus in genuina & stricta sua significatione est internus ille mundi spiritus creatus, seu subtilis & spiritualis aquarum superiorum substantia simpliciter & in se considerata, quæ à mente illa Divina ab illa Archetypica emanatione seu Spiritu Domini, qui ferebatur super aquas, informatur, animatur & illuminatur. Denique animam in puro & integro suo sensu vocamus eam unionem seu mixtionem, quæ facta est inter effluxum illum æternum ac subtilissimum mundi spiritum ipsius præsentiâ creatum: Ita, ut ex istis discernere possimus imprimis quid sit forma informans seu natura naturans, de quibus tot cecinere Peripatetici etiam in tenebris palpantes & rei tam profundæ penitus ignari: & quid forma informata seu natura naturata. Nam liquet ex prædictis, naturam naturantem fuisse mentalem istam ab unitate æterna emanationem seu effluxum omnia creantem seu informantem suâ præsentiâ, juxta illud: Misit spiritum suum & creavit omnia. Forma informata seu natura naturata est lux creata seu purus mundi Spiritus præsentiâ mentis Divinæ informatus: ita, ut quemadmodum divinitas in homine dicitur Verbum incarnatum seu veste carnea indutum: ita quidem Spiritus Divinus spiritum creatum, quasi veste induens potest optimé ad verba ista Psaltis referri, Amictus lumine quasi vestimento. Inveniemus ergo in eodem Exodi capite, quòd organum spirituale, in quo Spiritus Dei operatur & residet, quandoque dicitur Angelus, nimirum quatenus est alteritas, hoc est, respectu ipsius externi. Atque iterum ibidem, Iehova quandoque dictitatur, videlicet ratione formæ æternæ seu identitatis illius puræ, quæ agit & operatur in eo. Et alibi dicitur, quòd Angelus præcederet Israëlitis in columna nubis diurno tempore & in columna ignis nocturno. Atque iterum dicitur in eadem Historia, quòd Iehova eos in eodem ordine & modo præcederet Et sapiens dicit: Fuit sapientia ijs regumentum interdiu & lux stellaris noctu. Atque hujus rei ratio alibi sic exprimitur: Noli (ait Textus) exacerbare Angelum meum, quem mitto ante vos, quia non feret defectionem vestram, quoniam nomen meum est in eo &c: ubi per nomen ejus intelligit Verbum seu Spiritum divinum in externo Angelico, quod illud inspirat & animat, ut ex loco præcedenti Sap. 10. 17. apparet. Quòd autem mens divina, quæ suo actu vivificat mundum, ut sumitur simpliciter, sit effluxus absolutus mentis seu unitatis æternæ in spiritum mundanum, ex isto Textu colligimus: Animam & spiritum dividit & discernit sermo Dei vivus: Vbi per sermonem seu verbum intelligitur radius mentalis, & per spiritum intenditur natura mundi humida & passiva, quæ præsentia verbi seu radij mentalis existit; cujus ablatione annihilatur anima creaturæ per disjunctionem partium illius. De spiritus illius mentalis ablatione & adhibitione ab anima creaturæ: hæc dicit David: Deo recipiente spiritum suum à creaturis expirant; emittente spiritum, recreantur bono &c: Quibus tam animæ ex spiritus mundani cum illo divino unione creatio, quàm spiritus Divini à spiritu mundano divisio & separatio arguitur. At jam istud totum definitionibus animæ in genere nonnullis quorundam Ecclesiæ Patrum atque Philosophorum cum Christianorum tum Gentilium, tum quatenus relationem habet ad corpus aliquod, quàm ut consideratur simplicitur in se & in conditione sua separata ostendam: Damascenus ait: quòd anima sit substantia spiritualis, à divinis fontibus emanans, simplex, indissolubilis, immortalis, libera, incorporea & indivisibilis quantitate, figura, pondere & colore carens. Cui etiam astipulatur D. Bernhardus. Et Augustinus eam definit in hunc modum: Est mens divina omnia intelligens, omnibusque se assimilans. Atque ob istam etiam rationem Philosophi nonnulli volunt, quòd ad similitudinem spiritus sapientiæ sit efformata, qui cognoscitur esse imago Dei: quoniam secum portat, & in se continet cujuslibet rei similitudinem: ab ipsis ergo definitur cujuslibet rei similitudo: unde virtutem in se habet omnia comprehendendi. Iterum omni rei assimilatur, quatenus est unum in omnibus. Sunt etiam ex Philosophis Mysticis, qui animæ humanæ naturam pleniùs in ista definitione concludunt: Anima est lux quædam divina ad imaginem Verbi, causæ causarum, primi exemplaris, creata, substantia Dei, sigilloque figurata, cujus Character est verbum æternum. Alij eam definiunt sic: Est res incorporea omni decore adornata, sanctæ Trinitati assimilata, æternæ gloriæ adæquata; vel sic: Est spiritus intellectualis semper vivens, semper in motu. Et secundum sui operis officium varijs nuncupatur nominibus: Dicitur vita, dum vegetat; Spiritus, dum contemplatur; sensus, dum sentit; animus, dum sapit; mens, dum intelligit; ratio, dum discernit; memoria, dum recordatur; dum vult, voluntas:

Marginalia: Pim. 1. — Philip. 2. 6. — Iudith. 16. 17. — Psal. 142. — Exod. 3. — Sap. 10. 17. — Exod. 23. 20. — Hebr. 4. — Psal. 104. 29. 30. — Damascenus. — Bernhardus — Augustinus. — Sap. 7. — Agrip. lib. 3. cap. 37.

At ista omnia non sunt nisi una essentia, sed proprietate diversa &c: ubi eam mentem & spiritum non secundum essentiam, sed respectu proprietatum operandi: Ego verò eos tetigi quasi partes animæ constituētes: Sciatis autem velim, definitiones has posteriores ei assignari, quatenus cùm corpore conversatur. Iam verò si more debito istas omnes descriptiones de essentia & proprietatibus animæ, tam in ipsius libertate, quàm tempore incarcerationis in corpore humano examinaverimus, inveniemus quidem, quòd à prædicta mea intentione nullatenus discrepare videntur: Nam, primùm probatur, quòd sit divinitatis seu emanationis divinæ soboles, & tunc quòd habeat pro suo externo subtilissimum spiritum mundi creatum, quæ mixtio facit eam alteritatem, seu ex duobus compositam, videlicet ex lucida externi fontis emissione & spiritu mundano, atque ideò in prædictis definitionibus dicitur respectu sui interni, nimirùm in prima definitione substantia spiritualis à divino fonte emanans: in secunda mens divina: in tertia imago seu similitudo divinæ sapientiæ: in quarta lux divina secundum imaginem verbi, & substantiam Dei, cujus Character est Verbum: in quinta similitudo sanctæ Trinitatis, coæquata gloriæ divinæ: Quòd autem ista divinitas participet cum spiritu mundano, apparet ex definitione sexta & septima, in quibus (respectu suæ substantiæ externæ) dicitur spiritus, qui spirat in corpore & est vehiculum formalis actus, qui est effectus virtutis radij divini. Vnio igitur spiritus mundani cum mente divina constituit animam, ita, ut anima includit mentem & spiritum; quorum illa est increata; hic creatus, quasi internum & externum unius alteritatis seu compositionis Angelicæ. His igitur in primo loco consideratis, prædictas Philosophorum & Cabalistarum opiniones per testimonia sancta confirmare agrediar. Et primùm cum magno Cabalistarum Angelo Mitattron, quasi dono Dei exordiar, quem dicunt esse Catholicum intellectualem agentem, à quo omnes particulares formæ descendunt. Apostolus ait, quòd ipse vivificat omnia. Et Salomon: Quòd Spiritus Sapientiæ sit arbor vitæ & fons atque origo vitæ: Et si iste spiritus sit fons vitæ, tunc respiciatis velim ista filij Syrach: Deus effudit sapientiam super omnia opera sua & super omnem carnem secundum datum suum: atque hic erat Catholicus & Angelicus iste spiritus, quem Deus, quasi nuntium spiritualem ex se ipso in forma emanationis emisit, ad movendum super aquas eosque informandas & vivificandas, non modò generaliter in majori mundo, sed etiam in qualibet ejusdem particula: Atque ista emanatio erat in verbo Domini, à quo omnia sunt facta & vivificata, utpote in quo erat vita, teste D. Iohanne. Hinc ait Apostolus: Christus implet omnia, & est omnia in omnibus: & in principio fecit cœlum & terram & omnia: eaque verbo virtutis suæ portat. Hoc verbo Domini cœli fuerunt firmati & virtute spiritus ab utrisque procedentis omnes cœlorum & consequēter mundi totius virtutes, & per consequens mediantibus ijs mundi vita, actus & præservatio est orta: Vnde concludit D. Paulus, quòd Deus non aliquo indigens dat vitam, inspirationem & omnia: & quilibet Philosophiæ peritus agnoscet, animam nihil esse aliud, quàm illud, quòd tam corpus, quam spiritum animat sive vivificat: Cur igitur dubio ulteriori moveamur, an spiritus divinus Catholicus, qui implet omnia & omnia in omnibus operatur, sit fons & origo atque caput vitæ ac animæ mundanæ, qua vivit, movetur & existit: & per consequens essentialis vita & centralis & mentalis forma sive anima mundi, cujus vehiculum seu amictus est spiritus Catholicus mundi tenuissimus, quem movet & excitat haud aliter, quàm corpus ab ipsa anima movetur & exagitatur, vel, ut spiritus vitæ à Deo Adamo inspiratus movetur, & exagitatur mediante organo subtili aëreo in corpore ipsius? Quid? Existetne æternus & vivificans sapientiæ spiritus, qui dicitur implere omnia & ubique ad esse, & in se habere Catholici & primitivi creati Angeli naturam: Nam (teste Sapiente) prior omnium creata erat sapientia: existime, cum sit Catholica mundi anima seu vita omnium, quatenus est emanatio claritatis omnipotentis & splendor claritatis æternæ, & speculum sine macula Majestatis Dei & imago bonitatis ipsius, qui est unicus, simplex, subtilis, permanens in se ipso & magis penetrans & mobilis omnium rerum (quæ omnes proprietates Angelo à D. Dionysio & à Patribus anteà allegatis animæ in abstruso assignantur) existetne, inquam, in omnibus, & cœlestem mundi utriusque spiritum nimirum majoris & minoris implebit, & nonne in ijs actus sui vivificantis & multiplicantis effectus producet? Anne manebit in creatura otiosus & vacans? Anne spiritum suum agilem & vivacē in mundum mitteret, ut quiesceret, & activa sua functione abstineret? Non certè: Nam Pater operatur in ipsum secundum suam voluntatem ordinando, & ipse voluntatem ejus in creaturæ spiritu, quem inhabitat, accomplet, ordinata sui Patris exequendo: A Deo Patre, ait Apostolus, omnia per Iesum Christum Dominum nostrum. Hinc Iudith: Deo serviat omnis creatura, quia dixisti & facta sunt, misisti spiritum & creata sunt. Ita, ut magnus mundus cum homine gloriari queat, quòd ad imaginem Archetypi sive Dei Creatoris esset factus, & quòd in eo vivat, moveatur & existat, secundum illud Apostoli ad hominem, qui est mundus minor. Videtis ergo ex his, quòd Mitattron seu Donum Dei Cabalistarū, quem pro intel-

Marginalia: 1. Tim. 6. 13. Proverb. 3. Eccles. 1. 9. Ioh. 1. Ephes. 4. Coloss. 3. Heb. 1. Psal. 33. Act. 17. Sap. 1. Sap. 12. Eccles. 1. Sap. 7. 1. Cor. Iudith. 16. Act. 17.

pro intellectuali agente Catholico habent, est nihil aliud, quàm universus ille sapientiæ spiritus, quem Deus à Throno suo, vel, ut alibi habetur, ab ore ejus, tanquam maximum erga mundum utrumque sui amoris & benignitatis argumentum & donum emisit; ut pote, cujus præsentia ejus substantia ex nihilo deveniunt aquæ, & illæ aquæ à deformitate & non existentia reducuntur in actum & pulchritudinem vivam, ijsque vita & existentia explicité attribuuntur, quæ anteà erant complicité in tenebrosa quasi mortis umbra inclusæ; intelligo ex deformi Chao, seu Tenebrosa Abysso, in formâ jucundâ ex somno lethali & quiete quasi tenebrosa in vivâ actionē & motionem & ab obscuritate in lucē producuntur. Atque iste utrique mundo benefactor, dictus est meritò Mitattron, seu Donum Dei Catholicum, ut pote mediante quo universum nihilum deforme universale aliquid speciosum redditur. Sed, ut melius possim vobis naturam Angelicam istius supremæ intelligentiæ dictæ Mitattron, & consequenter mundi animam, demonstratione Philosophica indicare, velim in primo loco modum, intelligatis, per quē Philosophi antiqui ac potissimum Platonici suam mundi & spiritus ejusdem harmoniam demonstrant: Heptachordum, quod Plato invenit, & ad animam mundi probandam adaptavit, ex septem Chordis sive proprietatibus partim paribus, partim imparibus consistebat: Nimirum 1. 2. 3. 4. 8. 9. 27. Quas quidem proportiones tametsi Proclus & Porphyrius in unica linea descripserunt: nihilominus mihi videtur, quòd Adrastus & Calcidius illas magis propriè lateribus Pyramidis seu Trianguli adaptârunt in istum modum.

In creatione.

In cujus Pyramidis cono seu summitate 1. exprimitur, quæ unitas, quatenus ex uno latere participat cum materiali existentia, nimirum cum 2. 3. & 4. & ex alio latere cum emanatione formali commercium habet, evidens est, quòd iste punctus seu 1, unitas, à qua ambæ hæ lineæ differentes procedunt, est fons & origo tam materiæ, quàm formæ: Unde est tam Synesij, quàm aliorum Theosophorum opinio à sensu scripturarum minimè discedens, quòd Deus sit omne, quod est; quippe à quo, per quem & in quo sunt omnia: quòd sit mas & fœmina, vel (ut Mercurius Trismegistus habet) utriusque sexus fœcundissimus, quòd sit potentia & actus, quòd sit forma & materia: Imò verò, ait, nihil est, quod ipse non existit. Sed hoc totum (ut diximus) cum harmonia sacrarum literarum convenit; ut pote, quæ agnoscunt, Deum esse omnia in omnibus & super omnia: &, quòd in ipso omnia consistunt, & quòd ex ipso, per ipsum, & in ipso omnia. Sex aliæ figuræ correspondent inter se directé se ipsas à latere materiali ad illud formale respicientes: nimirum numeri in regno materiali pares, illos regni formalis impares, ipsis proportionaliter convenientes, intuentur: Nempe 2. respicit 3. & 4. intuetur 9. & 8. 27. Quibus equidem correspondentijs species omnium creaturarum cum suis Harmonijs vivaciter exprimuntur, & in prima serie gradum illum Harmonicum animæ mundi, qui erat in principio & in eodem statu adhuc permanet, more quasi Hieroglyphico designat. Nam, inprimis secundum Archetypi exemplar, ab (1) uno sortita sunt (2) duo, qui numerus à Pythagoricis unitatum confusio dictitatur; atque ob hanc causam est radicalis & incipiens imperfectionis numerus, qui respectu suæ confusionis & imperfectionis est in eadem relatione ad unitatem, à qua ortum suum habet, ac lucida æterna unitas est ad tenebrosam Abyssum sive informe Chaos, quod à Poëta dicitur rudis indigestaque moles. & quàm rectissimé dicitur imperfectus numerus: quoniam lucis æternitas effluxus, qui est omnis perfectio, illū quasi aquas in potentia nondum sua præsentia fecisset perfectum: Et, ob istam rationem materia aquea, quæ ex Chaos est extracta, est per se confusa, imperfecta: haud aliter, quàm numerus binarius (2) æstimatur respectu Ternarij (3) imperfectus, & non nisi unitatum confusio, quoniam omnis perfectio consistit in tribus terminis; videlicet principio, medio & fine, ita, ut, si eligatis unam unitatem ex 2. pro principio & aliam pro medio, nihil relinquitur pro fine, & per consequens deest ipsi perfectio: Si ponatis unitatē pro principio, & aliam pro fine, tunc ad sunt duo extrema, sed deest illi unitas pro medio: si unam unitatem pro medio & aliam pro fine assignaveris, tunc dèerit principium. Quare sequitur, quòd iste numerus sit in se imperfectus, & consequenter aquæ per se sunt imperfectæ, ut pote in quarum constitutione natura abyssi Tenebrosæ, seu matris & naturæ humidæ adest; sed deest formalis illa unitas, quæ in se, quasi in Pyramidis sive Trianguli Isoscelis cono adhuc se continet. Pariformiter, si unitas actualem

Synes.

Rom. 11.

lem suum effluxum, ut perpulchram & splendidam vitæ unitatē non emisisset, numerus 2, seu deformes aquæ, in ventre Chaos in suo obtuso, confuso aut imperfecto statu mansisset, hoc est, sine forma alicujus rei perfectæ: nempe, Nihil aut aliquid in sola potentia; ita ut materia seu aqua Catholica, antequam ab unitate lucida (quæ tertiam facit unitatem) erat informata, esset planè vacua & inanis: quatenus ei deerat Vnitatis informantis præsentia, mediante qua vacui & inanitatis indispositionem deponit & pulchritudinem plenitudinis induit: ita, ut ejus vacuitas mutatur in plenitudinem, ejus potentia in actum, ejus tenebræ in lucē & ejus deformitas in lympidam, spetiosam & vivificam pulchritudinem: ac denique ejus imperfectio in perfectionem est mutata. Atque hinc dictum est, quòd Deus vidit, quòd creatura ista esset bona, hoc est, impleta erat vivificâ divinitatis essentia, quæ est absolutè & tantummodò bona. Hac igitur ratione, nimirum additione formalis unitatis, numerus confusionis & imperfectionis, quæ erat in materiali dualitate cum Chao (quod est materiæ mater) Symbolizante, in mundi lucem editur & producitur perfectio seu numerus Ternarius. Nam unitas illa formalis animando & induendo aquas superiores facit primariam, perfectam & dignissimam mixtionis speciem, uniendo scilicet unitatem mentalis lucis & cœlestem spiritum in Angelica essentia, quæ tum postea traditur omnia mundana animare atque informare. Atque formalis ista unio significatur Symbolicè per 3. seu numerum Ternarium, qui ob istam rationem dicitur perfectionis, & numerus animæ seu radicalis numerus formæ in cursu naturæ. Hinc ergo est, quòd Platonici & Pythagorici exprimant materiam, quæ est imperfecta in se paribus sive imperfectis numeris & quemadmodum in mundo Archetypo per 1. 2. & 3. in forma sacræ Trinitatis designato, non apparent nisi tres Ideales dimensiones in unica divina sive æterna natura & essentia, quæ in modo suæ progressionis designant in arte Cossica radicem, quadratum & Cubum, quæ important animam supremam & spiritum & corpus mundi idealiter in Archetypo depictum: Et liquet, quòd ista tria videntur ab unica 1. seu unitate exurgere: Nam multiplicando 1, per 1. producitur 1. & se ipsam, quæ sunt duo, quasi simplex ideale quadratum, & iterum multiplicando quadratam illam unitatem in se assurgunt 2. & unum, quæ faciunt 3. sive cubum simplicium unitatum, qui arguit perfectionem mundi Idealis, qui est in Deo: ita, si accipimus radicalem & simplicem numerorum ex duabus unitatibus pro radice, producemus ad exemplar prædictum Archetypicum mundum Typicum creatum, nimirum, si tres materiæ dimensiones, videlicet. Longitudinem, latitudinem & profunditatem ejus per progressionem à radice in quadratum, & à quadrato in Cubum materiæ inquiramus: Radix ergo materiæ erat 2: Nam, tametsi suprema unitas se ipsam multiplicet & dilatet in 2. exinde arguens suum primogenitum; tamen, quoniam Spiritus sanctus illuminationis non emanabat, omnia fuerunt tenebrosa quo ad nos: Quare imaginari debemus, quòd materiæ multiplicatio in hoc mundo est nihil aliud, quàm lucis formalis in abyssum aqueam sive multitudinem materialem penetratio: Nam, quo densior existit materia, eò propinquiùs accedit ad suam radicem 2. sive tenebrosum Chaos. Iterum, quò ipsa per opulentiam & abundantem lucidæ manationis formalis præsentiam facta est tenuior, eò propinquiùs ad formalis unitatis radicem accedit. Hoc, inquam, Mysterio rectè intellecto, omnis scientia etiam in Philosophia abstrusissima facillimè discerni potest. Radix ergo materiæ, quæ est, 2. Tenebrosum Chaos importat: Radix verò formæ, quæ est 3. arguere videtur, quòd radix 2. quæ designat aquas tenebrosas sit per formalem & splendidam unitatis seu 1. emanationem sive extensionem animata; atque ita primus (2) seu numerus binarius erat cómpletus & anima mundi creata seu revelata, nimirum, per Angelicam emissionem seu effluxum. atque hoc modo Cabalistarum Mitattron seu Donum Dei seu anima mundi erat primitus producta, quæ juxta traditiones eorum dicta est prima creatura seu primum omnium creatum. Hoc quidem optimè cum hoc Syriacho consentit: Prior, inquit, omnium creata est sapientia: Deus creavit illam in Spiritu Sancto. Atque in & per istam creationem Angelicam omnes etiam alij Angeli sunt facti: Vnde dicitur: Christus est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ, in quo edita sunt universa in cœlo & in terra visibilia & invisibilia, sive sint Throni, sive Dominationes sive Potestates, omnia per ipsum & in ipso omnia sunt, & ipse ante omnia & omnia in ipso constant &c: Ecce hîc descriptum habetis verum Spiritum Catholicum, qui non omnia tantùm fecit, sed & est omnia, quippe, qui ea vivificat, cùm omnia sint in ipso, sed etiam facit voluntatem Patris in omni creatura quam formavit. Hinc ergo dicitur à Rabbinis Mitattron seu Donum Dei, & à Propheta magni Consilij Angelus: & vocabitur nomem ejus (ait Propheta) magni consilij Angelus. Itaque multiplicando 3. in eo habebimus quadratum formale creatum, quod importat 9. ordines Angelorum, qui proprietate dicuntur variate secundum dispositionem & proprietatem effluxionis illius sanctæ, quæ ab infinito luminis fonte ad multiformiter in hoc mundo operandum emittitur. Et formale quadratum 9. in sua radice 3. multiplicatum, producit corporalem cubum: ita, ut omnia

Eccles. 1.

Coloss. 1. 13.

Isai. 6.

omnia corpora sint conflata ex substantijs tenuibus, multiplicando quodlibet quadratum in sua radice, & prodibunt 27. pro cubo formali & 8. pro illo materiali: Quæ arguunt, quodlibet corpus Elementatum sive materiam compositam: & quemadmodum materia, quò magis multiplicatur in se, eò levior, tenuior, spiritualior & clarior erit creatura, quam informat, ita, ut formalis radix, quadratum & Cubus importent essentias & animas creaturarum tam super cœlestium seu ævialium, quàm cœlestium & Elementarium, quæ secundum majorem vel minorem formæ proportionem vel magis vel minus digniores redduntur. Nam secundum istas in forma multiplicationes creaturæ magis vel minus in valore & gloria exaltabuntur. Videtis jam, quàm longè & quibus proportionibus tam spiritualibus, quàm materialibus harmonia mundi Platonica se extendat, atque etiam ex ijs observare possitis, quòd, ubi proportio ista Harmonica non est inter materiam & formam, necesse est, ut ibi adsit tam corporalis, quàm spiritualis dissonantia seu discordia, & per consequens Antipathia. Videmus prætereà, quòd vitæ radix in compositione Angelica seu alteritate fixatur: nimirum in mixtione simplicis & æternæ atque increatæ lucis & puræ spiritualis materiæ: ita, ut æterna sapientia est actus primus & anima essentialis Angelorum, & ævialis seu Angelicus Spiritus est actus & essentialis vita Stellarum seu corporum cœlestium & influentiarum eorundem, & influentia Stellaris est vita & anima ventorum seu Elementorum (nam vis vitæ impluitur ab Intelligentijs Olympicis in illas elementares) seu ventorum præsides & emanationes spirituales seu effluxiones à quatuor ventis quadrupliciter informant Elementum Sublunare Catholicum sive aquas inferiores. Ac tum posteà Elementum juxta proprietatem, quam ventus prædominans ei assignat, multis modis informat meteora sive impressiones Meteorologicas, ex quibus tum posteà composita Elementata fiunt, quæ hac ratione à fonte divino totam suam essentiam & vivendi rationem multiformiter trahunt, idque ratione differentiæ organorum, per quæ & in quibus indifferenter agit in hoc mundo. Vnde apparet, quòd Deus in principio cœlum superius sive Empyreum & spiritum intellectualem, quod cœlum est Angelorum sedes primùm animaverit, quod radici comparamus, ubi 2. animatur à 3. per additionem 1. seu lucis formalis ad materiam 2. Et cœlum Empyreum (intelligo Spiritum Angelicum) animat stellas & regionem ætheream, infundendo influentias suas in intelligentias Olympicas, quas quadrato referimus: & cœlum stellatum est quasi masculus & multiplicator in cœlo Elementali & creaturis ejusdem, quas Cubo comparamus. Profectò non modò Cabalistæ abstrusi, sed etiam Philosophorum profundissimi memoriam sempiternam istius radicis perfectissimæ & formatissimæ, seu numeri ternarij cum tribus dimensionibus suis reliquerunt; non illius mercatorij aut vulgariter in Arithmetica noti, sed illius in numeratione formali merè spiritualis & essentialis Characteris, quæ procedit à quadam circulari revolutione & quadrata & cubica multiplicatione. Atque ob hanc causam in arcanis naturæ peritiores suam formalē & Misticam Arithmeticam & Geometriam super illud subjectum fundaverunt, quæ non circa communia aut vulgaria subjecta, sed totaliter in profundis veræ cabalæ, naturalis Magiæ & essentialis Alchymiæ meditationibus versantur: quæ scientiæ, utpote, quas vulgus ignarus temerè & sine causa legitima sub illis titulis condemnat, sunt à secretioribus artistis dictæ scientia Elementaris, Cœlestis & supermundana: tum, quia separatarum (ut ajunt) intelligentiarum & substantiarum naturas pertractant, tum quia sunt omnium dignissimæ, quatenus circa cognitionem Creatoris versantur. Nam maxima perfectio, in qua homo magis gloriari queat, est, ut ad certam Dei cognitionem pertingat: Vnde Propheta: Non glorietur Sapiens in Sapientia sua & non glorietur fortis in fortitudine sua, nec glorietur dives in divitijs suis; sed in hoc glorietur qui gloriatur, se scire & nosse Deum. Ierem.9.23. Et certè hæ sunt tres illæ scientiæ mysticæ, quæ cognitioni trium mundorum (intelligo Intellectualis, Cœlestis, & Elementaris) appropriantur: qui mundi juxta Cabalistarum dicta hisce tribus literis nominis אדם Adam repræsentantur. Etiam spectant ad tres hominis seu Microcosmi partes, videlicet intellectum, animam & corpus, quod subjicitur alterationi & corruptioni. Rabbi Zour super has bases fundatus, dicit, quòd sint tres res, quæ in vicem correspondeant in ternaria ista dimensione, quippe, quæ formantur ad exemplum Archetypi seu radicalis Ideæ, nimirum Tabernaculum Dei, quod Moyses erexit, Templum Salomonis & corpus humanum: idque secundum trium illorum numerorum speciem, qui ipsis applicantur, nimirū vocalem seu operativam, qui est extractum mensuræ ad mundum Elementarē formalem, qui est extractum à vocali ad cœlestem & rationalem seu divinam, qui est extractum à formali ad intellectualem: quod totum efficitur apparens per Tabernaculi descriptionem. Hoc Tabernaculum cum tribus prædictis mundis Symbolizavit in suis partibus seu regionibus. Nam earū anterior erat intecta, & aëri, ventis, nivibus, pluviæ atque omnibus alijs impres-

ſtionibus Meteorologicis expoſita, & perpetuis quaſi aëris alterationibus erat obnoxia. Atque ad hanc Tabernaculi partem commune hominum genus, atque etiam beſtiæ in aſſidua vitæ & mortis viciſſitudine, ratione continuorum ſacrificiorum & holocauſtorum, quæ in iſto loco offerebantur, frequentabant. Atque ideò iſta regio importans cubum materialem Elementari mundo quam rectiſſimè refertur, quæ conflatur ex materia ſeu aqua groſſiori, quaſi ſubſtantia fluida & inconſtans: atque ob hanc rationem propriè vocatur mundus tenebrarum. Hinc ergo Apoſtolus vocat Diabolum Tenebrarum principem, & alibi eum vocat hujus mundi principem. iſta etiam regio corpori humano refertur. Secunda Tabernaculi portio, quæ erat undique deaurata & candelabris ſeptem luminum ornata & illuminata, eſt cœli ſtellati Symbolum cum ſeptem egregijs ipſis luminibus, nimirum planetis. Atque hoc cœlum, ut eſt inter duo extrema, videlicet illud Empyreum atque Elementare medium, ita quidem hoc de extremo utroque participat, nimirum de aqua & de igne: atque hinc eſt, quòd cœlum dicatur ab Hebræis שמים Schamaym, quaſi ab אש Eſch, igne, מים Maym, Aqua, & à Græcis Æther, quaſi igneus aër. Sed aquea ejus exiſtentia eſt ideò incorruptibilis: quoniam ejus appetitus adeò nectare formali deſuper emiſſo inebriatur, ut omnis alterationis oblitus ſit: motum autem ſeu activitatem ſuam ab eodem æterno effluxu recipit, qui juxta Salomonis dictum eſt omni re mobilior. Sap. 7. Et revera eſt primus motor Catholicus, qui dicitur primi mobilis præſidens, ad cujus actum omnes Intelligentiæ inferiores moventur, & ignes ſuos rutilantes ſecum in circuitu rapiunt: haud aliter, quàm videmus, quòd omnes rotæ exteriores, per ſe quaſi mortuæ ad motum unius rotæ centralis moveri animadvertuntur, ut pote quæ rota eſt earum vita. Hiſce ergo colligere poſſumus, cur iſta mundi regio, Cœlum, & Sphæra æqualitatis dicatur, nimirum ratione mixtionis ſuæ ex æquali portione formæ & materiæ: Etiam, cur appelletur Sphæra animæ, nempe, quia conflatur ex puro & incorruptibili aquarum ſpiritu, qui eſt fœmineus & paſſivus, atque lucido igne ſeu actu æterno. Nam mens Divina mediante humida iſta natura, quæ eſt ejus Vehiculum ſeu organum, agit, proprietatem ſuam vivificantem exprimit & exercet in hoc mundo. Hinc ergo agnoſcunt etiam Ethnici, quòd omnis vita conſiſtat ex calido innato & humido radicali, quorum illud eſt activum & à Deo; hoc eſt, paſſivum & à puriori aquarum ſpiritu, quem quintam eſſentiam vocant nonnulli. Iſta igitur regio ad vitam ſeu animam humanam refertur, & relationem propinquam habet ad quadratum tam formale, quàm materiale, quod eſt inter radicem & cubum quid intermedium. Tertia Tabernaculi portio erat *Sanctum Sanctorum*, quæ ſupercœleſtem ſeu intellectualem ſive Empyreum importat ſpiritum, qui nihil aliud eſt ferè, quàm purus & ſyncerus ignis, & traditur à Theologiæ Patribus eſſe Angelorum atque animarum ſedes, qui ſunt immediati magni ſui Domini & principis Lucis miniſtri. atque hoc teſtatur duorum Cherubinorum præſentia, qui ſuis alis propitiatorium tegunt. Hoc cœlum refertur ad intellectum humanum, qui ab Hebræis vocatur Neſſamah, à Græcis *Nοῦς*, & à Latinis Mens; quæ Dominium habet in animam humanam. Ita, ut videre liceat, quòd in magno mundo Cœlum Angelicum, quod eſt maximè formale, igneum & luce divinâ plenum, eſt quaſi anima cœli ætherei. Nam per illud & ab illo iſta regio recipit ſuam vitam, motum & exiſtentiam, atque proprotione ſimili cœlum æthereum ſeu cœleſte eſt vita ſeu anima & agens in ipſius cœli Elementis. Nam mediantibus Sole, Luna & cæteris Stellis, quæ ſuas influentias & radices deorſum ſuper terram impluunt, terra & aqua & omnes creaturæ in ijs agunt, vivunt, generant & multiplicant: ita, ut cœlum æſtimetur ab omnibus Philoſophis eſſe mas, & Elementum ſublunare fœmina, cujus matrix eſt terra & aqua. nam terra & aqua recipiunt influentias quaſi maſculi ſpermata, atque ita omnes generationes in terra & aqua fiunt. Nam corpus terreum operari nequit ſine impreſſione ſeu contactu aëreo: imò verò ipſe homo requirit (ut Peripatetici volunt) aſſiſtentiam cœleſtem ad ſuam generationem: Unde Ariſtoteles: Sol & homo generant hominem. Porro etiam Philoſophi omnes videntur in hoc conſentire, videlicet, quòd ſuperiora agant in inferiora inſtar maris in fœminâ. Et commune eſt inter Cabaliſtas peritiores Axioma, quòd omnes res inferiores ſint repræ- Reuchlin. lib. 3. de Art. Cabal. ſentativæ ſuperiorum. Et profectò vir admodum doctus & in iſtiuſmodi ſcientia abſtruſa bene verſatus affirmat, quòd æviale ſive Angelicum cœlum eſſet ad exemplar illius æterni ſive Idealis creatum: atque itidem, quòd temporale Elementale eſſet imago cœleſtis, & quòd illud etiam ad exemplar ævialis eſſet formatum: ita, ut Icones & actiones mundi obſcurioris habent ſuas ſimilitudines Ideales in & à cœlo lucidiori cœleſti; & mundi Stellaris imagines & actiones fuerunt prius in cœlo intellectuali & Angelico depictæ ſeu delineatæ: atque illius itidem Icones ſuam ſortiti ſunt originem à radicali exemplari, ſeu principio in Archetypo exiſtente. Concludo igitur, quòd tã Theologi, quàm Philoſophi myſtici conveniunt in hoc, videlicet

delicet quòd Deus numero ternario, qui est primus numerus impar pro progressione Arithmetica gaudeat. Nam nos Christiani personarum Trinitatem in unitate veneramur. Et Aristoteles dicit, quòd naturali quodam instinctu, ipsum Deum secundum numerum ternarium revereri instruamur. Nec in consultè est hoc dictum, cùm in mundo Ideali essent tres proprietates ab unitate extractæ (ut supra probavimus) ad cujus exemplar mundus realis erat tum postea fabricatus, ita ut Trinitas in Divinitate erat radix totius positionis mundi formalis. Nam per radicem 3. mundus intellectualis & Angelicus erat designatus, per quadratum 9. mundus cœlestis, & per Cubum 27. ille Elementaris, quemadmodum ex prædicta Platonis doctrina elicere possumus. Ad Rabbinorum verò & Cabalistarum opiniones quod spectat, ipsi quantitativas istius ternarij proportiones aliter considerarunt. Nam Cubus radicis 3. consistit ex tribus 9. seu numeris novenarijs: ita quidem ista tria 9 capiunt, eaque ordine Arithmetico sic conjungunt 9.9.9. quæ constituunt (999) nongẽta nonaginta novẽ, ita, ut secundum normã Arithmeticã primũ novem versus dextram sit simplex digitus seu numerus digitalis, qui ratione suæ simplicitatis, formalitatis & essentialitatis, attribuitur novem Angelorum ordinibus, qui pertinent ad mundum intellectualem: at (9) novem in medio consistens videtur ex uno latere magis participare de forma seu simplicitate, & ex altero de materia: Atque ob istam rationem illum novem orbibus seu sphæris cœli stellaris attribuunt: Tertius (9) novenarius, qui loco centenorum disponitur importat profundiorem & magis materialem compositionem; quæ ad mundum Elementarem spectat: qui omnes numeri atque etiam mundi regiones tandem in homine terminantur; qui est quasi meatus secundum imaginem unitatis ab ipsis elementaribus ad res cœlestes, & ab illis ad res intellectuales. Denique si unitas, in qua Leucippus Philosophus summum collocabat bonum, sit prædictis tribus novenarijs addita, numerum completè millenarium, qui est cubus ad 10. & finis omnium numerorum secundum Hebræorum Calculationem, constituet. Etiam quadratum radicis 3. quod est 9. additione Aleph, quod est 1. producit denarium numerum, ultra quem (ut Aristoteles ait) nemo unquam invenit numerum. Ad prædicti ergo typi exemplar lux antiqua seu Moysaica fecit fructuum & bonorum, à terra exurgentium, partitionem in partes tres dividi, quarum numerum centenarium, ut pote magis materialem & grossum Laicis & profanis, decimas Ecclesiæ & Presbyteris, ac denique unitatem sive partem decimam pro Deo assignavit, qui ut est omnia, ita quidem non est nisi unum. Sed ad propositum. Cabalistæ adoptaverunt nomen sui Angeli, quem ad animam mundi cum Platonicis referunt, ad triplicitatem istam ternariam seu formalem proportionem; nempe 999. inde arguendo radicalem, quadratam & cubicam extensionem sive formæ divinæ in profunditate materiæ emanationem: & consequenter demonstratur, ipsam esse Alpha & Omega, vivificatorem omnium, qui omnibus est præsens & per omnia penetrat. Nam literæ seu Elementa vocabuli Mitattron Sarhapanim, quod significat principem facierum (qui sumitur pro anima mundi) secundum Calculationem Hebræorum ascendunt ad 999. atque ideò hoc nomen cum literis ejusdem hunc numerum importat, sed tamen nihilominus cum ista consideratione, quòd vocabuli Etymologia per interpretationem significat DONVM DEI. Nam quod, obsecro, donum impertire majus potuit Deus creaturis suis potentialibus & generaliter universo mundo, quàm æternum suæ sapientiæ spiritum, vel suum primogenitum, ut mediante ejus præsentia essentiali ex nihilo quasi aliquid efficeretur, & ut aquarum deformitatem & inanitatem deponendo & reducendo eorum potentiam in actum, & dividendo eas in cœlum & terram, pulchræ & speciosæ redderentur, & existẽtiâ, essentiâ & vitali facultate præservarentur. Hoc erat ergo verum & Catholicum Dei Donum, cujus incorruptibilis natura in est omni rei, ut eam præservet; & implet omnia, ut creaturis nunquam desit: &, quemadmodum hic spiritus est omni re mobilior, ita operatur omnia in omnibus, juxta voluntatem illius unitatis, quæ illud emisit. Hac ergo de causâ & respectu ipsius officij ac quatenus erat spiritus emissus, haud immeritò & non sine bona consideratione erat hoc nomen Angeli Catholici teste Scripturâ ei impositum. Possumus etiam aliter demonstrare, mundum ipsum atque animam ipsius esse secundum Archetypi imaginem creatam hoc modo.

Sap 12.1. Sap.1. Sap.7.

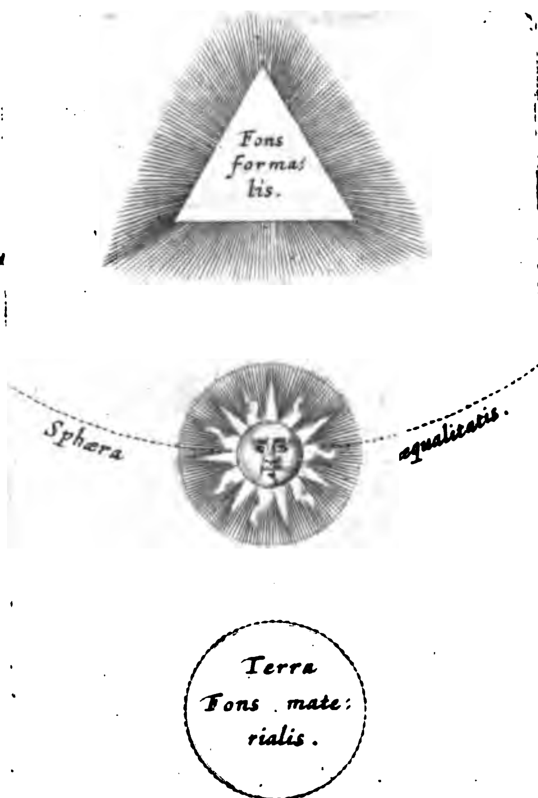
Deus........1	*Lux.*
Cœlum......3	*Sphæra æqualitatis.*
Terra.......2	*Tenebræ,*

In qua demonstratione contemplari liceat, quomodò ex 1, quæ erat lux, in qua non sunt tenebræ ullæ, exsurgeret 2, qui ante lucis apparitionem erat, quo ad nos, tenebræ

nebræ seu tenebrosum Chaos seu abyssus ita dictum, quoniam tenebræ nondum ad aquas informandas effulserunt: Inter ista duo extrema interponuntur 3, tanquam pacifica & charitate plena unitas, quæ est medium amabile, duo extrema, nimirum lucem & tenebras, in amicitiam perpetuam conjungendi, seu spiritus divinus amoris & concordiæ, qui residens in medio inter duo illa principia, tam situ, quàm conditione extrema, unit & conjungit divinum formalem ignem cum humida materiali natura seu tenebrarum spiritu: ita, ut duæ illæ naturæ olim oppositæ, maneant in una sympathetica concordantia, atque ideò formalis iste ternarius vocatur ligamentum Elementorum, litem & amicitiam concordiæ vinculis connectens.

Excellens ista animæ mundanæ harmonia aliter à me quàm aptissimé mediantibus duabus figuris Pyramidalibus est explanata, quarum una est formalis, altera materialis. Basis formalis Pyramidis, est divinæ lucis fonti contigua, & denotat ista Pyramis lucidam emanationem spiritus omnia informantis & vivificantis, à fonte lucido in existentiam seu materiam informem mundi, ita, ut ejus conus penetret usque ad centrū tenebrosæ terræ seu abyssi. E regione basis Pyramidis materialis seu aqueæ loco est diametri terræ, qui ab ortu in occasum transit per terræ centrum quasi locò à basi formali oppositissimo & remotissimo: ejus verò conus ascendit usque ad centrum basis Pyramidis formalis: uti hîc depictum habetis.

Figura Pyramidis.

Iam verò, ubi intersectio facta est in medio inter ambas Pyramides, delineavi arcum circuli: quoniam portiones tam formalis, quàm materialis Pyramidis sunt in intersectionis puncto æquales. Ego igitur juxta Platonicorum opinionem voco Sphæram seu orbem per istam intersectionem transeuntem, Sphæram æqualitatis, atque in alio respectu Sphæram animæ, quæ positionem suam habet directé in medietate cœli stellaris, quod propter istam rationem dicitur æther seu igneus aër: ac siquis diceret, æqualis portio spiritus aquarum & formalis ignis à Deo luminis Patre descendentis, ut dictum est, atque ideò, ut in præcedente demonstratione collocavi 3, in centro seu medio lineæ, nempe inter divinæ lucis unitatem 1 & tenebrosum Chaos, vel deformem & confusam diadem (2) Ita in mundo erat corpus spirituale Solis visibilis istius mundi Typici collocatum: in quo Sol invisibilis & increatus, mundi Archetypici posuit Tabernaculum suum, atque ob istam causam à Platonicis Sphæra animæ ritè dictitatur. Et certé ab effectu invenimus, quòd omnis vivificatio procedat potenter ab influentia Solari. Porro tam in respectu pulchritudinis eminentis creaturæ illius, quàm actus vivificantis ejusdem liquidò constat, quòd benedictis divinæ lucis scintillis abundet. Iterum experientia quotidiana docet etiam rusticum & agricolam, quòd sit organum lucidissimum, per quod & à quo ipse, qui vivificat omnia benignitatis suæ effectus seu divinum vitæ nectar in inferiora quotidie effundit atque distillat. Iam verò, quòd ista concordantia vitæ perfectissima & excellentissima maneat & sedem suam habeat in medietate lineæ & quasi Chordæ extensæ ab unitate, seu centro basis formalis ad dualitatem seu centrum basis materialis: ac si esset Monochordi mundi Symphoniaci Chorda, per consonantias musicas, sic probo atque demonstro. Perfectissima consonantia in Musica est Diapason, quippe, quæ ex omnibus alijs propinquius accedit ad naturam sacræ unitatis. Nam est dimidia pars unisoni, & per consequens aptissimé sacrosanctæ vitæ emanationi comparatur, quæ ex unitate oritur; atque ideò haud injuria dicitur Idea seu imago unitatis, & ut unitas, cùm non sit nisi unica essentia in divinitate, comprehendit tres personas, importantes tres Harmoniæ Archetypicæ consonantias; ita etiam Diapason comprehendit sub se seu in sua dimensione alias duas Musicæ concordantias, nimirum diapente & Diatessaron: Iam verò, quòd perfectissima illa consonantia in unisoni medietate consistat & sit posita, & duas sua positione centrali in unisono concordantias Diapason procreet, hoc modo probamus. Accipiatur Barbiton, vel aliquod aliud instrumentum musicum ex Chordis consistens, & percutiatur aliqua

aliqua ipsius Chordæ apertè & dabit vocem Catholici sive universalis unisoni. Nam, ut Chorda est unica, ita sonus erit absolutè unicus in se & se habebit, ut Pater consonantiarum, quarum primogenita & dignissima erit Diapason, quæ ex ventre seu centro Vnisoni procreatur hoc modo: Preme Chordam Vnisonam constituentem exactè in medietate, & tunc ambæ dimidiæ Chordæ portiones, se habebunt in proportione dupla, nimirum ut 2. ad 1. Atque ita Diapason perfectissima consonantia sic producetur. Quod est argumentum sufficiens ad demonstrandum, quòd perfectio Diapasontis sit in sede Solari, & consequenter, quòd formalis & viva concordantia totius mundi, quasi monochordi (cujus spiritum refero ad Chordam monochordi) à sede Dei ad terram usque extensa, sit non aliter in isto medio & centrali loco, quàm cor, quod est sedes vitæ humanæ: & tamen per radios Solis hæc mundi vita seu anima facta est Catholica & omnia implet: non aliter, quàm sanguis vitalis universaliter per microcosmi fabricam mediantibus venis & arterijs se expandit. Sed, jam metuo, ne istum punctum, nempe ad probandam animam mundi, sim nimium prosecutus, quare illum relinquo, ut possim, subjecto præ manibus habito, propinquiùs accedere, atque eò magis, quoniam libro quarto sectionis primæ, ubi translationem istam D. Hieronimi sustinui esse veram, videlicet: DEVS POSVIT TABERNACVLVM SVVM IN SOLE, mysterium Solare plenius pertractavi, jam verò ad secundam Philosophorum opinionem procedam. Antiqui Philosophi, Democritus, Orpheus, cum Pythagoricis asseverârunt, omnia esse Dijs plena: at omnes hos Deos ad unicum summum Iovem referunt: ubi per Deos, divinas virtutes omnibus rebus iufusas intendunt, quas Zoroaster vocavit divinos Illices, & Synesius Episcopus Symbolicas illecebras; alij eas vocant animas, alij fortes, in quibus virtutes rerum dependent. In quibus videntur non multum errare, præterquam, quòd essentiam divinam in diversitates Deorum distinguunt: attamen in eo se ipsos excusare & ab hoc errore purgare apparent, quòd omnes illos Deos ad Iovem unicum referant: qua quidem relatione continuitatem & indivisibilitatem animæ cum divinitate agnoscere videntur. Conveniunt ergo cum scripturis in eo, quòd divinam essentiam inesse omni rei fateantur Platonici & omnes illi Philosophi, qui cum eorum opinione participant, in omni re cum Orpheo & Democrito consentiunt, nisi in eo, quòd illi spiritum hunc divinum animam mundi vocant; hi Iovem esse dixerunt, & quòd hi virtutes creaturas possidentes Deos dictitant; illi eas animas peculiares nominant, quæ relationē continuam habent cum anima mundi: Haud aliter & in eodem sensu scripturæ dicunt, quòd Spiritus Dei incorruptibilis insit omni rei. Sap. 12. 1

Concludo igitur, quòd, cùm anima mundi habeat pro suo interno splendidam unitatis æternæ emanationem, & pro suo externo subtilem Catholicum aquarum spiritum seu naturam humidam, quæ ei loco humidi vehiculi seu organi materialis inservit, in quo & per quod spiritualiter ubique & in omni re operatur, agnoscere debemus, quòd sit quædam contrarietatis species etiam in ipsa anima Catholica mundi, sine qua nulla foret actio & passio in anima creata. At quatenus ipsa est creata ex anima lucida seu natura activa increata, quæ tendit ad Deificationem & exaltationem Spiritus creati, si ipsi adhæreat: & ex creato passivo spiritu, qui est soboles obscuræ & tenebrosæ abyssi seu Chaos, & ideò ad tenebrarum naturam movendam facile inclinatur. Non est mirum, si ratione variæ spiritus istius conditionis ei ad sint quandoque passiones bonæ, & quandoque passiones malæ, quæ non modò in cœlis & in terra macrocosmi & creaturarum tam cœlestium, quàm Elementarium ejusdem, sive sint animalia sive vegetabilia & mineralia, sed etiam in mundo minori, qui est homo more opposito seu contrario operantur: Quemadmodum in primo capite libri hujus sectionis sequenti declarabitur. Sed inprimis operæ pretium existimo, verum mysterium animæ peculiaris microcosmi enodare atque enucleare: ac tum posteà ostendere, quomodò omnes aliæ creaturarum tam animalium, quàm vegetabilium & mineralium animæ à Catholica ista mundi majoris anima procedant & deriventur, ac in suo vitæ statu ab illa præserventur & multiplicentur: Quoniā hoc dubium à præstantioribus Philosophis nondum est plenè & lucidè ad hunc usque diem disceptatum: & per consequens discursus iste meus non debet etiam ab hujus ætatis doctissimis parvifieri. aut leviter & negligenter inspici.

CAPVT. V.

Quomodo omnes animæ particulares à Catholica illa mundi anima non modò procedere, sed & suas in ea & ex ea habere præservationes & multiplicationes dicantur, & primùm cum anima creaturæ nobilissimæ, nimirum hominis, incipiam.

Pim. 1. HErmes, dictus Mercurius Trismegistus, consultè satis dixit, quòd mundus esset factus ad similitudinem seu typum Dei. Quare, ut unus dicitur Archetypus, ita quidem alter typus dictitatur. ob istam ergo rationem alibi asserit: Scio mundum à Pim. 8. Deo atque in Deo; hominem verò à mundo & in mundo consistere; principium autem comprehensioque omnium Deus. Atque Pim. 9. iterum sic: Deus est Cosmi seu mundi Pater, Cosmus verò eorum, quæ in Cosmo, & Cosmus quidem Filius Dei & jure Cosmus appellatus est, quia omnia varietate generationis exornat, nec non indefinenti vitæ operatione perpetua necessitatis celeritate Elementorum commissione, ordine genitorum: Cosmus, quæcunque ab ipsa origine suscepit à Deo, perpetuò servat &c: In quibus non videtur ipse à paginæ divinæ sensu discrepare: Quoniam ibi invenimus, quòd Deus in principio creaverit mundum ex materia informi, & quòd naturam mundi humidam seu coelos mediante suo spiritu vivifico adornaverit, & quòd ab inspiratione ejusdem Spiritus vitæ in mundo mundus & omnes creaturæ ejusdem fuerint animatæ, & quòd illæ creaturæ accipiant ab Elementis mundi substantialibus suam existentiam materialem: ita, ut quemadmodùm Deus per effusionem spiritus sui vivificantis & omnia operantis in mundum fecit humidam & passivam ejusdem naturam operari; & ille spiritus mundanus sic animatus; quippe cujus vis divina in totum & in qualibet ejus parte effunditur cum natura sua interna naturante; haud injuria nuncupatur anima universalis: ita sine ulteriore dubitatione quælibet anima particularis in vasta machinæ mundanæ cavitate procedit, seu procreatur, dependet, seu præservatur & multiplicatur ab & in anima ista Catholica; utpote, cujus est, teste Scriptura, inspirare & vivifi- Act. 17. care omnia, & , ut alibi habetur, dare vitam, inspirationem & omnia. Quare non modo Microcosmus, sed etiam Macrocosmus in eo vivunt, moventur & existunt. Nec mirum, si vobis Peripateticis assero, omnes peculiares animas consistere in illa mundi Catholica: haud aliter, quàm omnes radij Solares sunt in Sole: cùm vestrum sit axioma pro certo statutum, quòd totum comprehendat suas partes: Vnde sequitur, quòd quælibet pars particularis suam hauriat existentiam à fonte totius: Sed Catholicus materialis mundi Spiritus inactuatur & informatur à Catholico æterno Spiritu omnia creante & vivificante, qui in sua essentia est indivisibilis. Quare, ut ab immenso vitæ fonte vitæ influentiæ sub forma infinitorum radiorũ invisibilis unius Solis expiratæ creaturis infinitis actualiter emittuntur, ut mediantibus ijs vivant & informentur: ita quidem hi vitæ radij non minus sunt continui & indivisibiles à fonte vitæ seu spirituali & invisibili Sole, quàm radij Solares à Sole visibili discerni aut separari queant. Neque erat sufficiens, ut Adam indueret corpus microcosmicum, videlicet massam Argillaceam seu terream pro portione sua materiali seu elementali, nisi spiritus iste divinus à Deo in mundum emissus suæ divinitatis portionem, nimirum vitæ spiraculum, in illud non inspirasset, quo mediante, movebat, vivebat & in statu humano existebat. atque ideò Hermes haud inconsultè dixit, quòd mundus esset imago Dei, & homo imago mundi. Nam, ut Deus aqueum mundi spiritum suo afflatu vitæ vivificabat; ita ille vitæ spiritus, qui est unica essentia indivisibilis cum Patre, in mundum emissus, universalemque ejusdem spiritum implens, non modò hominem, sed etiam omnem aliam creaturam animalem, vegetabilem & mineralem vivificat, præservat & multiplicare facit. Nam (teste Salomone) Spiritus Dei incorruptibilis inest omni rei. Hoc Sap. 12. 1. igitur in loco seu ordine priori sagaciter considerato procede sic.

Specierum super terram varietas ab actu creationis procedebat, quando Verbum FIAT erat editum, & immediatè voluntas locutoris à sua sapientia seu verbo in Spiritu Sancto erat peracta. Sunt autem nonnulli viri consulti, qui putant, quòd omnes creaturarum species seu genera per literas 22. Hebræorum & in ijs essent expressæ & idealiter quasi depictæ; non dico illas externas, quæ vulgariter imprimuntur aut atramento vel arte describuntur, quæ sunt mera umbra respectu aliarum, sed igneæ, formales, lucidæ & spirituales, quæ in tenebrosa abyssi seu hylæ facie seu superficie igneo æterni locutoris verbo in principio sunt sculptæ seu depictæ: Vnde originaliter Elementa quasi Hylementa sunt dictæ, quatenus nimirum in obscuro Chaos sive hylæ Cartha seu superficie sunt descripta secundum sensum & voluntatem Creatoris: ac si verbum Creationis Typicæ mysteria à Deo Patre recipiens ea typicè & secundum

cundum exemplar Archetypicum Characteribus formalis ignis vivis delineaverit: Lingua autem, quæ ex ijs est formata, lingua hinc inde sancta appellatur à pluribus hujus seculi Rabbinis sermone superficiali decantata; à paucis verò essentialiter intellecta: & tamen earum cognitio vera haud minimi apud sapientes in vera tam mysteriorum sacrorum, quàm Cabalisticorum abstrusorum enucleatione existit momenti. Sed, ut procedam, Iuxta divini verbi & Characterum ejusdem formalium tenorem, quorum effectus transeunt sine ulla alteratione mundum, quælibet in isto mundo species, seu quodlibet rerum genus, erat creatum, atque iterum quodlibet individuum cujuslibet speciei, & quælibet species cujuslibet generis, fuerunt factæ ab invicem tam in figura & proportione, quàm conditione seu proprietate distinctæ & diversæ. Iam verò, ut superius dixi, quòd iste Domini spiritus seu Verbum, existens in se unicus & idem in essentia, sed in proprietate multiplex, efficeret voluntatem sui Patris in Creando res tam differentes, ita quidem continuat & præservat omnes has species seu genera per generationem & multiplicationem in suis statibus successivis, & omnium earundem individua per totum suæ existētiæ tempus, mediante tam æthereo, quàm Elementari nutrimento, sustentat: quod quidem alimentum spirituale descendit à cœlo ad nutriendos spiritus cujuslibet individui secundum suam speciem. Nam intelligere debetis, quòd, ut anima mundi est anima generalis omnibus, ita quidem aër factus est aurei ipsius Thesauri sive pabuli spiritualis cista seu arca, quod, dum occulte & more vaporis invisibilis à cœlo in aërem descendit, implet & sustentat omnia: unde, quatenus in aëre aperto natat, tam aptum est ad sustinendam & multiplicandam vitam serpentis, quàm illam hominis, avis, piscis vel arboris &c. Nam, ut primùm magnetica creaturæ vis (quæ omni momento refectionem & alimentum ab isto Nectare seu pane cœlesti appetit,) proportionem debitam istius spiritus seu naturæ Catholicæ attraxerit & introduxerit, generalem suæ conditionis statum relinquit, & specificam Creaturæ dispositionem induit, hoc est, juxta individui naturam, quæ illud recipit, operatur & in eam se convertit; nimirum in cane caninam proprietatem & essentiam, in cœlo illam cœli, in homine humanam, in quercu quercinam, in tritico triticeam &c: sibi assumit naturam: & consequenter est in causa, quòd spiritus cujuslibet creaturæ in eo nutritur & sustinetur. Nam, hoc erat mandatum Creatoris, quòd, quo spiritu creatura juxta conditionem suam in creationis instanti esset creata, eodem etiam sive in nutrimento sive in aëre sustineretur, præservaretur & multiplicaretur. Hinc dicit Philosophus fide dignus: Est in aëre occultus vitæ cibus. (Novum lumen Chym.) Quo innuere videtur, quòd cibus Quintessentialis, quem creatura à Catholico vitæ spiritu in isto mundo recipit, ordinatione divina ubique in aëre pendeat, & volet, ut semper sit paratus pro cibo vitæ creaturarum elementatarum spiritualis supplemento. Hinc scripturæ: Deus dat vitam & inspirationem & omnia: &, quòd vivificat omnia: Et, quòd visitatio ejus conservet spiritum: &, quòd vita adsit benignitate Iehovæ: Et, quòd vitæ fons penes eum sit: Sed istud Propheta alibi luculentius: Deo dante Creaturis colligunt, aperiente manum suam satiantur bono, abscondente faciem suam conturbantur; recipiente spiritum eorum expirant; emittente spiritum suum recreantur. Et Christus ait in Oratione Dominica: Panem nostrum Super substantialem da nobis hodie, ut Hieronymus interpretatur. Et Salvator idem alibi: Pater vester vobis de cœlo dat panem verum: Panis enim verus est, qui de cœlo descendit & dat vitam mundo: Sed sat scio à nonnullis adversus me allegatum fore, quòd panis iste hoc in loco intenditur pro pane spirituali, & non pro materiali nutrimento. Concedo ego, quòd in hoc haud inconsulté loquantur & arguant. Nam cibus iste est spiritualis, atque ob istā rationem reservatur pro creaturæ corde & arterijs, & nihil in se est, quàm pura vita: Nonne dicit salvator, quòd non solo pane vivat homo, sed omni Verbo, quod procedit ab ore Dei? At sermo iste intelligebatur de Manna illa Moysaica, qua mediante Israëlitæ fuerunt in deserto nutriti. Et Apostolus vocat illud alimentum, & Petram spiritualem, quæ erat Christus. Et ideò dixit Petra illa spiritualis: Ego sum panis vitæ. In hoc ergo verbo solummodò & in nulla alia re, est solùm hoc verbum in alimento, quod nutrit & sustentat & non alimenti externum. Nam in hoc verbo inest & erat vita. Hinc dictum est à Moyse post creaturarum creationem: & vidit, quòd omnia, quæ creavit, essent bona, hoc est, non inania & vacua, sed essentia divinitatis plena. Hinc ergo omnis creatura dicta est bona participativé, quoniam participat de illo spiritu, qui solus est Bonum & Bonitas. Remetiar ego, quid nonnulli ex Philosophis Ethnicis dixerint de hac re, qui (in Christianorum dedecus sit dictum) profundiorem habuerunt in divinis mysterijs inspectionem, quam plurimi istius ætatis doctores, qui Christianorum nomine insigniti majores videntur, ut pote in veris Christiani fundamentis steriles, quàm rei veritate sunt. Vnde & aptiores ratione suæ inscitiæ redduntur, ea omnia, quæ à Philosophis Antiquioribus sunt prodita, condemnare, ipsosque pro reprobatis & damnationi adjudicatis habere, sermonis profectò Apostoli immemores, quo docentur, quòd omnes homines sint ex divina generatione. Sed ad propositum. Zeno Philoso-

Marginal notes: Act 17.25. Iob.10.12. Psalm.30.6. Psalm. 36.10. Psalm.104. Iohan.6. Matth.4. Deuter.8,3. 2.Cor.11. Ioh.8. Ioh.1. Gen.1. Act.17. Zeno.

Prometheus. Philosophus animam humanam ignem naturalem; & Prometheus, ignem cœlestem homines vitâ ditantem vocarunt. Et quoniam iste Prometheus traditus est, possessionem ignis istius habuisse, ideò à Poëtis fingitur, ipsum pro surreptitia sua ignis istius é cœlo ablatione graviter à Iove fuisse punitum. At Hermes illam ignem verbi humidæ naturæ adhærentem vocat. Et Zoroaster atque Heraclitus dicunt, illam fuisse ignem invisibilem, mediante quo omnis generatio & multiplicatio solet fieri. Cùm ergo ignis ille vitæ nunquam moriturus sit in Creatura animali, necesse est, ut pro conservatione & multiplicatione illius à suo simili in aëre omni temporis momento nutriatur: quod, ni fiat, necesse est, ut vita creaturæ evanescat, atque ita Creatura pereat. Atque hoc est illud, quod Parmenides videtur intimare, ubi ait: Natura suâ naturâ lætatur. Hanc ob causam ignea vitæ virtus suam positionem habens in cordis creaturæ centro, cum gaudio, delectatione & appetitu insigni per magneticam quandam proprietatem suum simile ex aëre mediante inspiratione attrahit. Nam (ut dixi) occultus vitæ cibus seu alimentum est in aëre. Hæc ergo est ratio, quòd Author quidam anonimos optimè in mysterijs Dei & naturæ versatus hoc dicat. O natura cœlestis veritatis naturas multiplicans! O natura fortis! Natura vincens & superans suasque naturas gaudere faciens! Quibus arguit, quòd adjumento & visitatione istius naturæ cœlestis, spiritus vitales & flammæ ijs inclusæ crescant & multiplicentur. Nam hujusce virtute non modò vita, sed & fructus generationis procedunt & more infinito producuntur. Inferimus ex his, quæ jam dicta sunt, quòd aër Elementaris sit influentijs vitæ, vegetationis, multiplicationis & formalibus seminibus plenus: quatenus ipse est arca Dei Thesauraria, divinis radijs & donis cœlestibus locuples & exuberans. Nec spectat ista mea assertio ad regnum solummodò animale compositionis, sed etiam ad illud vegetabilium: nam hoc ipsissimo spiritu vegetant, hocque multiplicant in infinitum, & suam existentiam habent. Nam ego sum ipse ocularis testis, atque etiam possum, si opus est, demonstrare, quòd spiritus tritici vegetabilis, in quo secretus spiritus habitat sit purus sal volatilis, qui nihil est aliud, quàm aër specifici seu tritici essentificatus. iste sal volatilis est liquor unctuosus, tam albus & clarus, ut Christallus, cujus nihilominus internum igne vegetabili repletur, quo mediante in infinitum multiplicatur. Nam iste ignis formalis est vis quædam Magnetica, per quam sibi similis vitæ & vegetationis exuberanter ex radijs Solis, qui est arca Dei Thesauraria vitæ, & vegetationis, mediante vehiculo aëreo extrahitur. Percepi ergo, spiritum istum vegetabilem à suis ligamentis Elementaribus liberum, & in liquoris lympidissimi formam redactum, radiorum solis formalium adeò cupidum & tantâ sympathiâ appetentem, quòd ipse solaribus radijs per spatium trium horarum expositus, tantam sibi tincturam solarem sive formalem ad se attraxerit, ut ab albicante & Cristallino colore in rubinum sanguineum esset factus. Quo experimento facillimé revelabatur formalis tam animalium, quàm vegetabilium multiplicandi ratio. Nam, hæc est ratio, quòd granum Tritici in infinitum quasi multiplicatur. Prætereà nullus verus & peritus Philosophus ignorare potest, quòd nitrosa illa cujuslibet rei natura, quæ non est nisi aër, qui virtute secreti illius spiritus, qui eam inhabitat, tam aërem, quàm formam cœlestem ad se attrahit: quoniam formalis actus non nisi per medium seu vehiculum aëreum in creaturam queat inspirari. Atque hæc est etiam ratio, quòd tam quantitativa creaturæ substantia respectu aërei vehiculi, quàm formalis essentia creaturæ augeatur indies, atque incrementum suum habeat: Vnde patet, quòd ab illo eodem spiritu tam vegetatio, quàm multiplicatio oriatur. His ergo cum diligentia perceptis, ratio in promptu erit, quomodo Chylosus humor albicans in rubicundum sanguinis colorem sit exaltatione transmutatus, atque etiam modus vegetationis & multiplicationis in animalibus atque multiplicationis seu incrementi per viam generationis animalium. Sed, quoniam in primo Anatomiæ meæ tractatu, ubi de Tritici seu Panis Anatomia sermonem satis amplum de admirabilibus spiritus istius vegetabilis proprietatibus feci, ideò plura hoc in loco de ipsis non loquar, sed ad animæ microcosmicæ mysterium me convertam. Spiritus vitæ erat taliter à Deo in hominem terreum inspiratus, ut subitò massa in creaturam animalem esset redactus. Haud aliter, quàm cùm Ruach-Elohim aquas inspirasset, ipsæ erant immediaté animatæ, vivificatæ & in mundi magni imaginem formatæ: ob quam rationem Platonici eum vocarunt magnum animal: Sed, ut mundus erat factus ad imaginem Dei, antequam homo erat creatus, & tum posteà ipse homo virtute ejusdem spiritus erat in mundo ad exemplar verbi vitæ seu spiritus prædicti imaginem formatus: ita considerare debemus, quòd homo habeat modum vivificationis, sustentationis, præservationis atque multiplicationis suæ ab anima mundi & Elementis ejusdem. Quare Hermes, haud indiscreté descensum & ingressionem spiritus mundi vivificantis in corpus humanum hoc modò describit: Aër, ait, est in corpore, anima in aëre, mens in anima, in mente Verbum; verbum autem est eorum omnium Pater. Quibus arguit Pim. ro. distinctionem illam à me anteà relatam, quæ est inter mentem, animam & spiritum, ostenditque, quòd summum animæ mysterium

Marginal notes: Hermes. Zoroaster. Heraclitus. Parmenides.

rium sit mens, Pater & Verbum. Porro etiam concludere videtur, quòd verbum sit imago Dei, mens Verbi, anima mentis, aër animæ & corpus aëris. Quo discernere possumus admirabile illud ligamentũ & nexũ quẽ membra mundi habeant inter se, atque etiã declaratur, quod prior Elemẽtaris materiæ portio sit aër, & quòd purior in aëre sublimitas sit forma vitalis seu anima, cujus caput est mẽs divina, cujus radix est verbũ, in quo erat vita. Quare patet, quòd mens illa in anima accipiatur pro spiritu sapientiæ, utpote cujus fons est Verbũ Dei, ut testatur Syriachus, quippe, quæ implet & vivificat omnia. Est enim in eo, teste Davide, omnis virtus cœlorũ, & per consequens vis informandi, generandi, vivificãdi, vegetandi & multiplicandi. Ac si ego cum Hermete dicerẽ, quòd lucidus & æternus Dei spiritus in spiritu Quintessentiali seu Æthereo faciat animã in aëre, eamque introducit mediante vehiculo aëreo in corpus humanũ, in quo producit effectus vivificationis & multiplicationis speciei. Quare alibi dicit: Anima hominis in hunc vehitur modũ: Mens in ratione, ratio in anima, anima in spiritu & spiritus in corpore: Spiritus per venas arteriasque sanguineque diffusus animal undique ciet &c: Debemus igitur imaginari, quòd aër, qui per inspirationẽ attrahitur ad cor sit istiusmodi divini vitæ Thesauri plenus, qui ad cor humanũ in suo vehiculo per inspirationẽ introductus semper suũ simile ad se virtute quadã Sympathetica attrahere non desinit. Nã natura lætatur & gaudet in sui similis præsentia, uti diximus: atque iterum, quòd cor sit pretiosum thesauri vitalis sacrarium, agnoscere videtur David in istis: Cor tuũ, inquit, custodi supra omnẽ observationẽ: quia ab eo procedunt actiones vitæ. Modus atque instrumenta, per quæ spiritus ille more Sympathetico attrahit, & post attractionẽ illud aëreum vehiculum, quòd est superfluũ expellit, sunt hujusmodi.

Eccles. 1.

Pimã. 10.

Psal. 123.

Cùm sine vitæ & generationis scintillis, quæ in aëre occulto modo natant, nemo mortalium; imò verò nulla creaturarũ momẽto temporis vivere aut durare possit, necesse est, ut ipsæ assiduè & quolibet minuti spatio à creatura attrahantur & per inspirationẽ introducantur. Nam sine isto actu salutari & effectu ejusdem, necesse est, ut animal immediatè præfocetur. Nam per suppressionẽ & deprivationẽ aëris anima in instanti à suo actu seu operatione vivificante cessabit, ut pote, quæ est nihil aliud, quàm æternæ lucis in anima mundana actus: Nã conflatur anima, ut dictum est, ex lucida divinitatis emanantis virtute & subtili humida natura mundi, quarum prior calidũ innatum, posterior humidũ radicale creaturis assignat, atque ideò duplex ista virtus assidua seu continua aëris inspiratione renovatur ac multiplicatur. Hic ergo spiritus animalis & consequenter hominis per inspirationẽ attrahitur in lævũ cordis Thalamum, seu ventriculũ rectarum fibrarũ cordis contractione, in quo actu fibræ transversæ & obliquæ relaxabuntur, unde & cordis regio dilatabitur & aperietur, atque ista actio à Medicis vocatur Diastole. In tempore ergo seu spatio istius motionis cor quadam virtute attractiva aërem cum vitali suo thesauro mediante inspiratione per arteriam pulmonum venosam in lævam ipsius regionem introducit, qui Thesaurus tum posteà cum pro vivificatione seminali generatione non aliter inservit ac pro spirituali multiplicatione, tum pro nutritione vitalium & internorũ generationis spirituum, quàm Hepar succum grossi nutrimenti Chylosum ad spirituum naturaliũ nutrimentum ac incrementũ sibi per venas mesaraicas allicere solet: qui naturales spiritus ad corporis partium vegetationẽ & augmentationẽ à creatore destinantur. Iterum postquam natura vitalis istum aëreum spiritũ cum arcano suo Thesauro acceperit, eumque in Thalamum cordis lævum, tanquam suum bene ornatũ & subtiliter ad aptatũ laboratoriũ introduxerit, eum cribrare, seu Anatomizare, aperire atque ejus viscera scrutari incipit, naturamque cœlestẽ cum divino ejusdem actu, verum (dico) vitæ Thesaurũ seu invisibilẽ vitæ ignem à grossiori & magis inutili suo vehiculo aëreo Alchymiâ divinâ & admirabili separat, salemque quendã subtilẽ, volatilẽ & digniorem aëris portionem, quæ essentiale & immediatũ est Thesauri vitalis vehiculũ, & quasi anima æthérea in aëre, ut Hermes dicit, in aortã sive arteriam magnam, quasi spirituum vitalium sacrariũ seu myrothecium, includit, atque superfluã aëris inutilis portionem per expirationẽ in instanti emittit: & ista actio expulsiva fibrarum in substantia cordis transversarum contractione & rectarũ dilatatione fieri solet. Nam hac actione cor etiã contrahitur & comprimitur: atque ista actio à medicis Systole dicitur. Intelligendũ est autẽ, quòd pro meliori Thesauri istius vitæ aurei in arteriali isto sacrario præservatione & comprehensione Deus in Aortæ orificio regioni cordis sinistræ annexo valvas tres semilunares ordinavit, quæ pabuli illius vitalis ingressu aperiuntur, ac tũ posteà immediatè clauduntur, ne Thesaurus ille inclusus iterũ per eandẽ portam, qua ingressus est, egrederetur. Propter istam igitur rationẽ valvæ illæ taliter à Deo efformantur, quòd ab intus aperiantur atque claudantur ab extra, ita, ut, quemadmodum é regione duæ illæ valvæ, quæ arteriæ venalis orificio inseruntur, sunt foris apertæ & intus clausæ, quæ ideò Mitrales nuncupantur, quoniam mitris Episcoporum sunt simillimæ; atque horum officium est, ut tam aërem inspiratum intromittant, quàm superfluum & inutilem ejus portionem emittant: Vnde patet, quòd facilis aëri conceditur quasi Thesauri vitæ accessus in cordis Thalamum, sed negatur Thesauro, quem vexit aër, egressus.

Iam verò istius spiritus vitæ actionem & effectus, postquam in trunco arteriali sit ita inclusus, paucis exprimam. Certum est, quòd ipse sit captivus factus in ejusdē arteriæ ramis & subdivisis canalibus se ipsum per universum corpus humanum dilatet. Nam per ramos Arteriæ magnæ, Carotides dictos, portio rectificata ejusdē jam specificati spiritus ascendit ad cerebrum; per istos (inquā) canales & conductus parvulos, pars super cœlestior istius in Chymia naturali extractionis (ut pote quæ est dignitate & subtilitate cæteris totius vitæ fontis super excellentior & per consequens mentis divinæ scintillis repletior) supremā Microcosmici palatij regionē & quasi cœlum ipsius Empyreū sibi pro sua sede vēdicat. Huc enim ascendit radius mentalis in suo rationali vehiculo, illumque locū pro suo cœlo cœlorū eligit: sub ea tamē lege & conditione, quòd virtutis & potestatis suæ radij per omnes Arterij Catholici ramos se expandant seu extēdant. Propter istam igitur rationē omnes medici tam Ethnici, quāChristiani concludunt, quòd actio hominis voluntaria suā sedē seu positionē habeat in cerebro, quatenus illud est facultatis animalis regio: cùm è diverso aliæ duæ ipsius actiones, nempe illa vitalis in corde & naturalis in hepate videntur esse illi animali subjectæ, cùm sint actiones involuntariæ. Atque hæc est causa, quòd cerebrū sit rationis atque intellectus sedes, & quasi primus in machina microcosmica motor. Tunc in secunda serie illa introducti spiritus portio, quæ in officina seu laboratorio naturæ humanæ purificatur & actioni vitali adaptatur in illos Arteriæ magnæ ramulos vehitur, qui cervicales nominantur: suntque arteriæ illæ, quæ assignant vitam regioni pectoris. In hoc ergo loco illa spiritus portio spiritualis illius vivacitatis impressionē induit, quæ ad partes vitales & Thoracales attinent: ac etiam in ramis arteriæ Coronariæ dictis sibi assumit ideā internā illorū spirituum, quæ spectant ad vivificationē cordis: atque ita in cæteris ramis arterialibus, videlicet Humerarijs, Thoracicis, Axillaribus & cæteris cum spiritu isto vivifico, quē comprehendunt. Nam, ut hic spiritus erat in libero aëre, ita Catholicus erat & omnē in se virtutem habet in potentia & complicitē: At quando creaturā aliquam ingressus est, tunc specificatur & explicitē convertit se in naturā & conditionē cujuslibet creaturæ animalis regionis. Ita, ut invisibilis ille spiritus in vehiculo vix perceptibili delitescens, & quasi in tenui aërei spiritus substantia natans, non solùm se expandit & dilatat ad cujuslibet membri corporis vivificationem & vitæ sustentationē, sed etiam se ipsum in nubeculā spermaticā vix perceptibilem contrahendo (quod accidit, in actu copulationis sive coitus per certā magneticā virtutē divino amore animato) & totius gignentis impressionē jam habēs mirabili & veloci actione & transitu in duo vasa spermatica præparantia arterialia, nimirū dextrū & sinistrum, à quolibet corporis membrò, sed præcipuè à tribus principalibus descendit: Atque ibi cœlestis ille spiritus igne divino exuberans ad imaginē radicalis Archetypi, (in quo omnia erant prius spiritualiter & idealiter delineata & cōplicitē comprehensa, priusquā explicitē, quo ad nos paterent: haud aliter, quàm Rex David gloriatus est, se imaginē templi totaliter digito Dei descriptū habuisse, quod tum posteà ad illud exemplar erat realiter à Salomone ædificatū) continet internū & invisibile illius corporis, quod in actū visibilē tum posteà & realiter erat delineandū atque producendum, hoc est, idealiter in se cōprehēdit & possidet hominis interni sive spiritualis figuram: ut è regione externi, & corporalis hominis ico seu effigies, quæ cōpacta est è quatuor Elementis, ex spermate hominis visibili in duobus vasibus seminalibus præparantibus venalibus contēto, procedit: ita, ut ex spermatis vasorū arterialiū concursu cū illo vasorū venaliū, mixtio facta est inter materiā & formā hominis, hoc est, inter ejus internum & externū; in quo interno est illa antedicta divinitas, quæ domum suam externā ad imaginē speciei conformat. Sed & hoc totū habemus à pagina sacra confirmatum. Tu possides (inquit David) renes meos, ex quo obtegebar in utero matris meæ, non celata est vis mea tibi, ex quo factus sum in abdito artificiosè confectus velut in imis partibus terræ. Massam meā uident oculi tui, & in libro tuo omnia membra mea sunt scripta, ex quibus diebus formabantur, cùm nullū ex ijs extaret &c: Vnde liquet, quòd vis divina esset in semine, quod est hominis internū, cujus digitus homo in divina ejus idea anteà descriptus ex & in semine externo seu spermate explicitē figuratur. Ad istud etiam propositū Iob ista: Spiritus Dei fecit me & spiraculū Omnipotentis vivificavit me &c: ac si dixisset; ex spermatis massa, fecit me spiritus divinus, haud aliter, quàm Adamum ex lutò seu argilla, & posteà spiraculo suo vitā inspiravit me, & factus sum in animam viventem. Et Salomon: quemadmodum ignoras, quæ sit via spiritus & qua ratione compingantur ossa in ventre prægnantis: sic nescis opera Dei, qui est fabricator omnium &c: Profectò iste Textus habet intentionem admodum mysticā, & præcipuè ad istud nostrū subjectū referri potest: Nam, uti istum Textum produxi anteà ad spiritus divini in ventis macrocosmicis existentiā probandam; ita quidē huic negocio microcosmico aptius referri potest. Nam, ut Iob dicit: Spiritus Dei fecit me: ita textus iste, quàm sit difficile ad generationis humanæ arcanum enucleandū: innuens, hominē ignorare viam & progressionem spiritus divini in spermate: quā ejus intentionē etiam confirmat consequentia Textus: Ignoras, qua ratione compingantur ossa in vētre prægnantis. At quicunque

Psal. 139. 13.

Iob. 33. 4.

Eccles. 11. 5.

cunque intelligit actionē spiritus & viam, qua in isto opere progreditur, sciat modum per quem tam mirabiliter operatur ista. Sed, hoc totum enucleatius à Iobo explicatur:
Iob.10.10. Nonne, ait, sicut lac fudisti me, & tanquam Caseum coagulasti me, cute & carne induisti me, ossibus & nervis compegisti me, cum vita benignitatem exercuisti erga me & visitatio tua præservavit spiritum meum? At ista recondisti in animo tuo: Novi hæc apud te esse &c: ex quo sermonis filo omnis in hac re quæstio & difficultas auferri videtur, imò verò totū illius rei mysterium, nimirum tam in actu generationis, quàm in vitæ infantis, tam in utero matris, quàm post ejus partum præservatione & continuatione ex ejus observatione aperitur. Nam in isto membro (sicut lac me fudisti) videtur primùm arguere, quòd massa spermatica, in qua homo erat complicité contentus, esset bene disposita & composita à vitæ spiritu atque etiam in matricem injecta: Ex qua tum posteà, per occultam viam spiritus, homo erat explicité productus seu formatus: Tunc sic pergit ad secundum generationis gradum. (Tanquam caseum coagulasti me &c:) Quo arguit, quòd spiritus iste divinus immediaté post spermatis in matricem injectionem illud in solidiorem substan-
Iob.10.9. tiam ad instar casei coagulaverit & inspissaverit. Iuxta textum etiam istum præcedentem (memento, quæso, quòd sicut argillam fecisti me &c:) Tunc pergit ad tertium generationis gradum. (Cute & carne induisti me, ossibusque & nervis compegisti me &c:) Finito prædicto coagulationis gradu, jam ad corporis humani partiū complementum venit, ex quibus homo externus in matrice figuratur. Ex quibus constat, quòd spiritus divinus in semine fabricet hominem internum in sua propria persona, atque tunc ad vivificationem illius externi hominis ex spermate Elementari sic fabricati, sic pergit: Cum vita benignitatem exercuisti erga me &c: inde arguendo, quòd completo opere materiali, quasi palatio ad Dei formem Spiritum recipiendum apto & appropriato spiraculo suæ vitæ illud inspiravit: atque ita homo, non modò vitâ, sed etiam Mentis & Rationis radio erat præditus. Vnde, quàm rectissimè A-
Act.17. postolus. in eo vivimus, movemur & sumus. Nec satis est, ut quis dicat, Deum hoc totum non ab intus, sed ab extra facere: ac si Spiritus Dei non esset ubique, quatenus omnia implet, & per consequens ab actu generationis nullo modo abesse potest: cū vita rei sit inspiratio omnipotentis, & cū spiritus ejus incorruptibilis, in sit omni rei: Nonne etiam dicitur in Ezechiele:
Ezek.37. Ecce ego introducam in vos spiritum, ut vivatis, & dabo super vos nervos, & succrescere faciam supra vos carnes, & extendam in vos cutem, & dabo vobis spiritum, ut vivatis. Et dixit Propheta: Veni, Spiritus, à quatuor ventis & in suffla super infectos istos, & revivisçant, & ingressus est in eos spiritus & revixerunt. Ex quibus videre licet, primùm, quòd erat divina virtus, quæ hominem externem efformaverit, priusquam anima viventi erat præditus, & quòd tum posteà spiraculo vitæ esset præditus. Porro, ut spiritus iste erat in subtili vento Macrocosmico, ita etiā ipse adest semini vitali, quòd nihil est aliud, quàm ventus, seu spiritus vix perceptibilis. Per ea, quæ sunt dicta, illud dubium; an anima infundendo creata sit nec ne, satis superque explanatur. Nam, quomodo anima mundi à Spiritus Divini afflatu in spiritum mundanum esset creata, in primis explicui: tum posteà, omnes animas ab isto fonte duxisse originem suam, demonstravi dixique, radios istius spiritus vivificantes more ignis invisibilis à cœlo descendentes implere aërem, & affirmavi istum naturæ ignem, quatenus est à specificatione liber, esse in potentia ad transformandum tam in naturam speciei vegetabilis vel mineralis, quàm illam animalis: & quòd simul ac speciei alicujus individuum per inspirationem penetraverit, in ipsius protinus naturam convertitur, & tam ad illius generationem, quàm multiplicationem cum speciei conservatione, nimirum similia ex similibus procreando operatur.

Iam verò si quæratur, cur Catholicus vitæ mundanæ spiritus, cùm non sit, nisi unitus, quemlibet nihilominus partum seu fructum secundum illius speciem, & non secundum suam in essentia unitatem, unicum & minimè differentem producat. Respondeo, me in præcedentibus dixisse, quòd quælibet creatura specifica esset radicaliter, idque mandato creatoris in sua specie ab invicem distincta & differenter procreata, & à verbo seu spiritu creante semper multiplicata & in eadē figuræ specie continuata, quæ erat ei in creatione assignata. Et profectò verisimile est, quòd Deus in secreto suo consilio proplasma & modulum quasi ordinaverit, in quo & ad cujus exemplar creatura potentialis debet formari, priusquam veniret in actum. Pro meliori hujus rei intellectu, debemus scire, quòd sint quatuor vasa spermatica præparantia, videlicet duo in quovis latere; quorum unum est vas venale, & ortum suum habet à vena cava, & ab isto vase sortitur sperma illud, quod ad corporis infantis constitutionem est ordinatum: & istud sperma nihil est aliud, quàm subtile Elementorum in corporea genitoris compositione à nutrimenti flore extractum, estque visibile quid, & dictitatur gemina appellatione Sperma; aliud est vas Arteriale, utpote ab Aortæ trunco scaturiens, in quo habitat spiritus vitæ, est fons & origo hominis interni: nam in eo est invisibilis vitæ ignis: & propriè dicitur Semen, quod est non aliter centrale spermatis internum invisibi-

invisibile, quàm anima corporis; ita, ut videatur mixtione horum duorum internus homo in externo complicitè includi. Oportet ergo, ut observemus, quòd, ut duo sunt prædictarum naturarum vasa in quolibet latere ventris, quorum unum est spirituale & quasi masculi & agentis Tabernaculum; alterum corporale seu foemineum; seu Elementale & quasi passivum: ita ista duo in quolibet latere in suo versus testiculum descensu subtiles & admirabiles suas implicationes plexusque spectatu jucundos efficiunt, quos Græci Anastomosin vocant, qui quidem partium secretarum amplexus sive textura artificio magni illius Architectoris perficitur (ut Anatomistæ opinantur) quia loco colaturæ inserviant, qua sperma sanguineum reddatur album seu candidum: nimirum, ut in primo loco divideret spermaticam substantiam in vase venali; & feminalem in illo Arteriali à massa sanguinea tam naturali, quæ fluit ab Hepate, quàm vitali, quæ oritur à corde, ac tum posteà, ut mediante Dedaleo isto Labirintho seminalis forma, quæ est coelum microcosmicum cum spermatica materia, ex qua fit terra ejus, poterit aptè & secundum veram creaturæ specificæ similitudinem ad invicem permisceri: Haud aliter, quàm videmus formam rei esse mixtione naturali undique per universam substantiam elementalem perfusam sive expansam. Et procul dubio plexus seu Anastomosis istius fabrica est instar impressionis sigilli alicujus notabilis, quæ in homine est humana, in leone leonina, in Aquila aquilina, atque ita in cæteris secundum impressionem istam specificæ creaturæ, quæ est occulta & vix imaginabilis. Istius plexus admirabilis dispositione imitantur Textores, qui fila sua subtilia tot implicationibus multiformiter dispositis ordinare solent, ut imagines tam hominum, quàm bestiarum & vegetabilũ varias intexẽdo secundũ formam implicationis producant. Sperma igitur formatur more Argillæ, quæ natura seminaria liquore quodam humectata & virtute spiritus secreti, qui illam inhabitat, in creaturam convertitur viventem. Hæ duæ ergo naturæ ita inter se secundum leges istius spiritus vivificantis temperantur; & semen seu invisibilis aëris spiritus ita mediante divina illa natura seu primo & centrali ejus motore, qui agitat illum spiritum, quasi suum curriculum ita adaptatur, ut corporeum & visibile sperma secundum imaginem suæ creatæ speciei formaret: haud aliter, quàm Talpam domum suam sub terra suæ capacitati & necessarijs aptam fabricare videmus. Atque hoc est opus spiritus secreti, postquam mixtio illa per anastomosin facta in matricem projicitur. Denique totum illud, quod de subjecto animali est dictum, potest etiam de regno vegetabili intelligi. Nam tota planta complicitè prius in semine vel nucleo suo occultatur, & per eandem rationem erat tum posteà in lucem explicitè per virtutem & actum abstrusum spiritus lucis & vitæ in eo dominante producta. Sed nimis longè à mea meta aberravi, idque in subjecto (uti metuo) quibusdam, qui hujus mundi sapientiâ ducti rem, prout est, considerare nolunt, haud grato. Volo igitur jam ad plenum hujus discursus mei Argumentum accedere: cùm omnis amicitia & per consequens sympathia ab amabili lucis conditione procedit; è regione odium atque ideò Antipathia à tenebris seu deformi Chao oritur, cujus proles primogenita erat litigium.

LIBER

LIBER SECVNDVS.

In quo mystica illa eradiationes, qua more occulto à duobus principijs oppositis, Tenebris nimirum & luce, & Sympatheticis & Antipatheticis earum effectibus, pertractantur.

Hujus libri Argumentum.

POstquam author radices Sympathiæ & Antipathiæ essentiales diligenti inquisitione invenisset, easque libro præcedenti explicasset (quippe in quo probat eas non esse, nisi unicam Catholicam sive universalem simplicitatem in essentia, utcunque illa unitas bina proprietate, natura & conditione opposita, haud aliter, quàm voluntas est noluntate prædita,) conveniens esse non existimavit solis circumstantijs & rationibus sola probabilitate stipatis colligere & concludere ὅτι, nimirum, quòd res sit. Quare libro isto præsente summa ope nititur, ut διότι, hoc est, quare & quomodo actus ille duplex sit in vastam mundi cavitatem disseminatus, ostendat. Et profectò postremum hunc ramum adeò invenit à mortalium capacitate investigatu difficilem, ut in operis tanti inquisitione haud minimum laboris, & profundissima Artistæ speculatio requiratur: atque ob istam rationem contentus est in viam tam asperam & difficilē lumine & quasi stella polari, Spirituum illorum sublimium tam Theologicorum, quàm Cabalisticorum dirigi & conduci, qui acceperunt istius tam magni dubij resolutionem & enucleationem ab æterno Sapientiæ Spiritu, quippe qui est solus arcanorum tam profundorum revelator, ut Sapientissimus Salomon, Propheta David & Psaltes regius testantur: imò verò ille ipse, cùm est solus in Sympathia & Antipathia actor omnino sufficiens est ad istud arcanum mortalibus revelandum & in vivis suis coloribus depingendum, quòd tantâ animi industriâ & labore, licét vané & sine fructu quærunt & venantur Philosophi mundani. Ex Canonum ergo & Axiomatum cum sacrarum literarum, tum doctissimorum Rabbinorum, tam Hebræorum, quàm Ægyptiorum observatione collegit, quòd mundus æternus Archetypus radicaliter ab unico simplici & Catholico luminis fonte procedat, qui emanationem seu effluxum decem proprietatibus varijs præditam mundo æviali seu Angelico emittit: & mundus pariter ævialis divinas illas luminis effluxiones per vehiculum Angelicum in mundum temporalem transfundit: ita, ut ætherea seu cœlestis mundi temporalis regio divinarum influentiarum sacrarium efficitur, è qua magis vel minus juxta voluntatem ejus, qui eas emisit in mundum Elementarē ad mandata obeunda ipsius tam severa, quàm benigna impluuntur. Istiusmodi ergo degradatione percepit ipse, quòd Deus unicam solam emanationem essentialem atque differentem, mediante suo verbo mundo universo impertiverit, ut omnes in eo res ex unica Catholica essentia plus minusve participantes ab invicem & inter se tam specie, quàm individuo discreparent, & quod multiformis effluxus illius divini proprietas creaturas Angelicas seu organa spiritualia differentium conditionum & officiorum instituerit atque creaverit, per quas & in quibus virtute varia & multiformi centraliter omni temporis momento operatur, & per consequens evidenter ei apparet, quod, cùm in effluxu seu extensione divina sint proprietates contrariæ fortitudinis, necesse est, ut sint etiam spiritus Angelici naturâ & conditione cuilibet proprietati Divinæ correspondentes, quibus mediantibus in hoc mundo administrantur. Etenim in istis organis spiritualibus sive Instrumentis Angelicis, & per ea radij splēdoris æternæ influentiæ descendunt primùm in mundi temporalis stellarē regionem, & tum posteà ab ea in sublunarem sive Elementarem effunduntur, &

tur, & ad centrum uſque terræ ad creatoris placita perficienda penetrant. Denique Author ſpeciale quoddam ſubjectum & mundo ſufficienter notum in ſuam conſiderationem capit, ut per experimentalem naturæ ipſius occultæ inquiſitionem, poſſit more magis practico & oculari Sympathiæ & Antipathiæ myſterio mundanis incredulis demonſtrare, quod in præcedentibus non niſi Theoricé & per ſolam ſpeculationem expoſuit. Magnes ergo ſive Magneſius eſt meta illa, ad quam collimat, ſeu ſubjectum illud, quod pro propoſito elegit ſuo, utpote cujus occultarum proprietatum effectus quàm aptiſſimé illis naturæ animalis, vegetabilis & mineralis correſpondent. Quare in iſto libro præſenti per corporis ipſius anatomizationem & naturæ abſtruſæ detectionem viam tentat magis planam præparare ad tales concluſiones experimentales explicandas ſeu comparationes, quas libro ſequenti inter unius atque alterius naturam proponit, quò meliùs natura Animalis atque etiam vegetabilis per illam mineralis detegatur & demonſtretur. Et in libri iſtius concluſione eorum inſcitiam & zelum ſuperſtitioſum (ut Apoſtolus ait) ſine intellectu denotat, qui aliquam actionem in creatura magneticam eſſentialiter per ſingulare Diaboli artificium ſive actum patrari poſſe exiſtimant, ibique Diabolum nihil efficere poſſe contendit, niſi mediantibus creaturis Dei & virtutibus earum, quæ ad uſum potiùs hominum, quàm Diaboli à Deo omnium creatore deſtinantur.

LIBRI SECVNDI MEMBRVM PRIMVM.

CAPVT. I.

Quòd Sympathia ſit lucis Soboles, ut é regione Antipathia ſuum à tenebris ortum habet. Porro utriuſque vocabuli Etymologia ſive vera ſignificatio, ut etiam ipſorum naturæ, hoc in capite diſcutiuntur.

IN portione hujus ſuperiori verbis generalibus detectam habetis unitatem radicalem & eſſentialem cum duobus ſuis ramis proprietate oppoſitis (qui ſunt voluntatis & noluntatis Characteres) nec non duobus Catholicis ejuſdem effectibus, nimirum amicitia & odio tam bonis, quàm malis omnibuſque illis paſſionibus, ſive ſint ſpirituales, ſive corporales, quæ ab ijs derivantur. Reſtat jam, ut in diſcurſus noſtri profunditatem deſcendamus, & ad Sympathiæ Antipathiæque viſcera uſque penetremus: quæ non modò in rebus mundi temporalis, ſed etiam in illis mundi ævialis, ab effectu manifeſtantur. Nemo enim, in ſcientia vel mediocriter verſatus, quatenus experiētiâ ſtultorum matre inſtructus, tanta involui poteſt inſcitiâ ſive ignorantiâ, ut oculis apertis occultos rerum cœleſtium & terreſtrium in Sympathia & Antipathia, ijs in creatione inſitis effectus non diſcernat. Sed, priuſquam in rei tam profundæ detectionem me immergam, operæ erit pretium, ut vocabulorum Sympathiæ & Antipathiæ ſignificationem ſeu Etymologiam aperiam primùm, quò meliùs & directiùs naturas ſive eſſentias earum diſtinctas percipiatis. Sympathia eſt vocabulum græcum, nempe συμπαθεια, & derivatur à συν, id eſt cum, unà, cum & πάθος id eſt, paſſio, quòd procedit à verbo πάσχω, id eſt, patior. Vnde patet, quod paſſio prior ex actu divino ſeu unitate lucida poſitiva, quaſi concordiâ & amore procedit & proprié dicitur compaſſio; paſſio verò poſterior ex potentia divina ſeu unitate tenebroſa & privativa, quaſi diſcordiâ & odio oritur, quæ ſunt duarum naturarum contrariæ fortitudinis in vicem oppugnantium effectus. Poſſumus ergo Sympathiam haud inepté definire duorum ſpirituum, vel ab eadem in proprietate emanatione divina, vel à duabus ſimilibus irradiantium, hoc eſt, qui radicales ſuas emanationes ab eadem vel ſimilibus duabus divinis proprietatibus emanant: Exempli gratia: omnes creaturæ, quæ participant ex benignis & amabilibus illis radijs ſeu irradiationibus, quæ à Deo per Angelicum organum in Sphæram Iovis emittuntur ab ejus orbe ſeu Sphæra deorſum uſque ad terram effunduntur, & infinitis creaturis illis inibi communicantur, quæ ſub iſta Dei proprietate

voluntatis

voluntatis divinæ Charactere creantur: omnes hæ, inquam, propter istam homogeneitatis naturalis rationem suos ad invicem ejaculant radios invisibiles amicabiliter & invicem gaudere videntur; ac si earum unica alterius adventum seu præsentiam suo aspectu congratulari velit: juxta illud cujusdam Sapientis: Natura lætatur naturâ; natura suam naturam amplectitur, eamque gaudere facit. Ratio autem istius gaudij est, quoniam isti omnes sunt quasi fratres unius & ejusdem Patris sive radicis, nimirum Iovis, ac proinde fraterno & lætabundo more gestiunt, quando se invicem aspiciunt. Etiam tales planetæ vel stellæ, quæ sunt vel amici vel de conditione propinqua ad illam Iovis: uti sunt Venus, Gemini &c: influentias implunt in creaturas sibi in nativitate subditas, atque etiam in illas Ioviales, nimirum, quæ complexiones suas à fonte Ioviali accipiunt. Hinc ergo est, quòd creaturæ unius & alterius originis ob suarum naturarum propinquitatem benevolé se invicem aspiciunt & amore satis arcto conjunguntur: Sed contra, ubi duæ concurrunt stellarum influentiæ invicem proprietate & fortitudine contrariæ, hoc est, ab emanationibus divinis conditione oppositis radicaliter procedentes, uti sunt illæ Iovis & Martis: vel Iovis & Saturni, qui invicem sunt inimici, ad ventus & concursus talium creaturarum seu radiorum earundem aspectus erit ad invicem ingratus cum secreta spirituum reluctatione & renitentia: ita, ut unà naturali quodam instinctu omnimodé cupit effugere & evitare aspectum alterius: & spiritus unius conatur radijs alterius emissis resistere, ut clarius in sequentibus exprimetur. Sed, quoniam causa generalis Sympathiæ & Antipathiæ est occulta & secreta quædam emanatio sive irradiatio ab una creatura in aliam, erit necessarium, in negotij tam profundi medullam intueri, quò planiùs & luculentiùs fontem & radicem omnium radiationum & emanationum generalem discernamus: Nam hac ratione abstrusam differentiarum in ijs causam detegemus, & ipsarum extensiones, videlicet ab earum radice ad truncum, & à trunco ad ramos ac tandem à ramis ad surculos & folia infinita quasi individua descendendo prosequamur.

CAPUT. II.

Quomodò & quibus Dei attributis sive proprietatibus Rabbini Hebraici & Cabalistæ peritiores probant naturarum contrarietatem ab unica æterna essentia, quasi omnium rerum radice dependere.

PRo certo statuitur, quòd, ut sunt infinitæ diversarum in machina mundi naturarum creaturæ, ita quidem earum quælibet esset varieformiter in principio creata, & tum posteà ab eo tempore more successivo per varias cœli influentias & multa millia varietatum radiorum desuper descendentium generata & à generationis momento usque ad illud corruptionis sustentata. Quocirca Rabbinorum Cabalisticorum sapientiores affirmant, quòd non sit ulla planta aut herba inferius, cui non sit stella in firmamento, quæ percutiat eam & dicat ei, cresce. Neque videntur scripturæ hanc eorum opinionem aversari, uti inferius declarabitur. Sed quoniam radicalis istius rei investigatio speculationem adhuc altiorem requirit, opus est inprimis, ut cum diligentia perquiramus, quomodò omnis creatio radiorum divinorum emissione esset effecta, & an illa radiorum emanatio esset in proprietate vel multiformis, vel unius & ejusdem conditionis ordinata. Vobis satis claré in præcedentibus manifestavi, quòd omnia fuissent in rerum primordio ab uno spiritu Sapientiæ æterno creata, qui, quasi nuntius æternus seu Angelus Catholicus ab *Ensoph* (ut ajunt Cabalistæ) hoc est, ab infinitudine seu infinito lucis fonte sub forma emanationis seu effluxus (Reuclin. de arte Cabal. Lib. 3.) splendidissimi ad omnia complicité in divina potentia reservata, informanda & in actum explicitum reducenda, emittebatur: hocque ex istis scripti sacri testimonijs probare conabor. Salomon vocat istum spiritum disciplinæ sanctum, vaporem virtutis Dei & emanationem quandam claritatis omnipotentis Dei synceram & candorem lucis æternæ, & speculum sine macula Majestatis & imaginem bonitatis ipsius: (Sap. 7. à 25. Ioh. 1. 1. Iohan. 1. 8.) quæ cùm sit una, omnia potest, & in se permanens omnia innovat &c: Quibus arguit, quòd tametsi sit in sua essentia emanatio non nisi unica, tamen ratione multiplicitatis suæ proprietatis omnia potest, utcunque nobis videantur conditione contraria. Hinc dicit Textus alibi: Est in sapientia spiritus unicus, multiplex &c: id est, effluxus divinus essentiâ seu substantiâ unicus, proprietate multiplex. Porro D. Iohannes fatetur, quòd vita omnium esset in Verbo. Et tamen essentia Verbi, in quo erat vita, est unica, quippe, quæ est lux, in qua non sunt tenebræ ullæ, utcunque vitam seu conditiones creaturarum esse varias & tam Antipatheticas, quàm Sympatheticas animadvertimus. Et Syriachus ait, quòd Spiritus iste ex ore Altissimi prodiret: Et Salomon. Quòd esset cum Iehova in principio viæ suæ in creatione cuncta compo- (Eccles. 1. 24. Prov. 8.)

nens: Vnde liquet, quòd esset per emanationem seu extensionem radiorum Catholicorum ab æterno unico fonte lucido, quòd omnes res essent multiformiter figuratæ & animatæ. Sed illa emanatio juxta varietatem voluntatis & placiti sui fontis in varios se extendit radios dispositione & conditione differentes. Quemadmodum enim ab eadem arboris radice truncus seu corpus, rami, surculi, folia fructusque assurgunt: ita quidem divina emanatio, quasi truncus arboris Sephiroticæ directé à sua radice *Ensoph*, seu fonte infinitudinis, procedit, à qua ejus tum posteà rami & à ramis surculi, & à surculis fructus oriunter. Sequitur ergo, quòd, ut truncus arboris à radice sua exurgit & quasi creari videtur, ita quidē emanatio seu spiritus iste sacer procedit ab unitate radicali, & quasi de novo creari videtur. Atque hinc sapiens: Prior omnium creata est sapientia & intellectus prudentiæ ab ævo, ipse creavit illam in spiritu sancto, & effudit ipsam super omnia opera sua: Quo denotat, emanationem istam originem suam habuisse à Deo Patre, sed quòd radios suos particulares undique emittit ad creaturarum omnium existentiam & virtutes. Videtur Psaltes hisce testari: Verbo Domini, inquit, creati sunt cœli, & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum. Hîc ergo ortum istius spiritus habetis & ejus in mundo officium, nimirum, ut cuilibet creaturæ suam vim sive virtutem movendi, vivendi, agendi, multiplicandi, atque se invicem amore vel odio prosequendi juxta veluntatem sui Patris attribuat. Quare ex prædictis liquet, quòd spiritus iste respectu essentialis ipsius essentiæ sit æternus, sed ratione emanationis ejus in mundum dicitur ævialis seu naturæ Angelicæ: Vnde Textus præcedens: Et intellectus prudentiæ ab ævo. Procedimus ergo in progressione & multiplicatione illius emanationis in hunc modum: Ab arboris trunco egrediuntur rami, tam generales, quàm speciales & individui, quorum qui sunt fortiores post truncum sunt quasi Brachia ipsius corporis, tum sequuntur rami minores ac denique surculi. Ad quæ referre possumus in mundo æviali seu Angelico diversas Angelorum stationes ijs secundum dignitates eorum assignatas ratione divinarum influentiarum, quas à suo Catholico ramo seu emanatione sancta Iesu Christo ab *Ensoph* radice seu patre suo emissa recipiunt. Hoc confirmat Apostolus in his: Christus est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ, quoniam in ipso condita sunt universa in cœlo & in terra visibilia & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive principatus, sive Potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant &c: ita, ut omnes Angeli superiorum sive empyreorum ordinum non aliter in prima serie procedant ab eo, quàm brachia arboris à suo trunco. Et quemadmodum videmus, quòd brachia, utpote trunco propinquiora, sunt robustiora, speciosiora atque firmiora, quàm rami: ita Angeli Empyrei sive super substantiales sunt emanationi Catholicæ propinquiores & conjunctiores; ac per consequens virtute luceque divina opulētiores atque pulchritudine ornatiores, idque per dignitatis gradus secundum quod magis aut minus immediatam fontis emanationis increatæ sedem appropinquant, hoc est, quò magis accedunt ad faciem essentia lucidæ increatæ, quæ ipsis lucem & gloriam excellentissimam impertit. Haud aliter, quàm videmus in trunci Brachijs, quòd, quò trunco sunt viciniora, eò etiam in eorum existentia sive substantia sunt grandiora. Post hæc videmus, quòd rami minores immediaté ex brachijs istis exurgunt, habentque locum pro consistentia sua à brachijs distinctum seu divisum, utcunque eorum corpulentia à brachijs non dividitur. Pari equidem ratione observamus, quòd intelligentiæ seu Angeli Olympici vel ætherei virtutes & vitam hauriunt immediatè ab illis Empyreis; idque diversiformiter & in varietate mensuræ excellentiæ, qui istas influentias in corporibus stellaribus, quasi arcis suis Thesaurarijs ad usus inferiorum reservant. Deinde, ut rami à brachijs arboreis procedentes, vitam & esse alijs ramulis ab ipsis exurgentibus attribuunt: ita etiam Angeli Olympici suos influxus illis Elementalibus infundunt, quorum principes sunt in quaterno numero illi, qui quatuor ventis & quatuor mundi cardinibus, ijs vim seu potestatem vitæ, augmenti & generationis atque etiam corruptionis assignando, præsident. Quibus videre licet, quòd Deus per sapientiæ spiritum viâ emanationis emissum, & consequenter Angelum magnum primogenitum, quippe primò omnium creatum & nomen habentem suam virtutem Angelis Empyreis impertit, qui tum posteà multifariam ejusdem naturam effundunt in spiritus Olympicos, à quibus iterum Elementares suas hauriunt facultates seu essentias. Et tamen hæ omnes virtutes essentiales tam in cœlo Empyreo, quàm Æthereo & Elementari sunt continuæ & indivisibiles ab emanatione sancta, quæ est inseparabilis à sua radice: Haud aliter, quàm truncus arboris radici, & brachia trunco, & rami brachijs, & ramuli seu surculi fructui & folijs animadvertuntur esse continui atque indivisibiles. Ecce ergo (lector judiciose) mundi ævialis dimēsionē juxta Textus præcedentis dictum: Christus est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ, in quo sunt condita universa in cœlis & in terra, visibilia & invisibilia, sive sint Throni, sive Dominationes &c: Hoc est, creaturæ mundi ævialis tam in cœlis & elementis, quàm in terra conditæ sunt in Christo: Verùm hoc etiam à Patribus Ecclesiæ

Reuclin. lib. 3. de arte Cabal.

Eccles. 1. 4. 9.

Psal. 33.

Col. 1. 15. 16.

Dionyſ. de divin. Nom. lib. 6.

Eccleſiæ habemus confirmatum. Nam Dionyſius ait, quòd Angelus ſit imago Dei & occulti ipſius luminis emanatio & ſpeculum ſplendiſſimum ſine macula: atque ob iſtam cauſam Angelos vocat Algamatha, hoc eſt, ſpecula puriſſima, quæ recipiunt lucem Dei. Hinc inde arguendo, quòd ſint imagines Catholicæ ejuſdem emanationis, à qua procedunt. Nam ſcripturæ dicunt, quòd ſpiritus ſapientiæ ſit ſplendor æternæ lucis & ſpeculum ſine macula Majeſtatis Dei, & imago bonitatis ipſius. Et Bartholomæus ait: quòd Angeli ſuſcipiant lumen occultum à Deo per influentiam, idque emittant illis, qui ſunt inferioris ordinis & conditionis. Et Auguſtinus & Damaſcenus dicunt, quòd Angeli ſunt lumina intellectualia, quæ ſuum lumen à primo & ſummo lumine accipiunt. Iterum Bartholomæus, quòd vocantur aurum reſpectu radiorum, quos emittunt: atque etiam dicuntur flumina ignea, ratione lucidarum illarum influentiarum, quas à Deo recipiunt, & tum poſteà ad illos inferioris ordinis emittunt. Etiam Dionyſius dicit, quòd ordines ſuperiores copioſé recipiunt lumen Dei, & illud tum poſteà more influentiæ ſpiritibus illis impertiunt, qui ſunt ſitu & dignitate inferiores; aſſeritque hanc legem eſſe in ordinibus Angelorum obſervatum, quòd eorum alij ſint primarij, alij ſecundarij, & alij poſtremi. Atque ob iſtam rationem Seraphini Angeli ſunt dicti, quia ardent & accenduntur ratione præſentiæ eorum immediatæ coram facie Dei. Sed omittendo omnia iſta docemur plurimis ſcripti ſacri teſtimonijs, quòd Angeli ſint ſplendidiſſima lumina, quæ ſunt in tertio cœlo coram Throno Dei: & quòd ſint 7. præſidentes in cœlo ſtellato, atque etiam 7 Candelabra, quæ important 7. Planetas: & quòd ſit unus magnus Angelus, qui eſt caput eorum omnium, qui tenebat ſeptem ſtellas in manu ſua: Et quòd ſint 4. Angeli, qui habent Dominium ſuper quatuor ventos, in quorum eſt poteſtate nocere mari & terræ & arboribus: & quòd iſti quatuor ſint ſub imperio unius, qui ſecum portat magnam præſervationis ſigillum: Et quòd ſit princeps tenebrarum, qui eſt magnus ille ſpiritus prædicto ſummo ſpiritui natura & conditione oppoſitus, qui habet Dominium in Elemento ſublunari; & quòd ſint tam malitioſæ & pernicioſæ principalitates, poteſtates & gubernatores in hoc mundo, quæ ſunt Creaturis Dei adverſiſſimæ, quàm benignæ & ſalutares, generique humano propitiæ. Denique ſemina plantæ multiplicativa ſtellis cœli, ut & ipſius folia creaturis ſub lunaribus comparamus, quæ mutationes ſuas ab internis ſeu ſpiritualibus organicis agẽtibus habent, ita ut diſcernere poſſimus, quòd æternitas det vitã ævialitati, & ævialitas temporalitati: & quemadmodum in mundo æterno videmus, quòd prima perſona addit principiũ ſecundæ, & quòd perſona tertia ab ambabus præcedentibus procedit: ita quidẽ Angeli æviales ſeu Empyrei effundunt influentias vitæ & exiſtentiæ Olympicis ſeu ſydereis; ac itidẽ illi Elementarij ſuam vivendi & exiſtendi rationem ab Empyreis per Olympicos hauriunt, atque in fine terra & maria ab iſtis animantur. Quapropter obſervandum eſt, quòd Deus operatur mediantibus ſuis organis Angelicis omnia in omnibus, & quòd ſpiritus ipſius incorruptibilis ſit in omni re hujus mundi. Quibus rectè loco priori intellectis atque conſideratis, audacter etiã concludere poſſumus, quòd omnes peculiares luces Angelicæ ab una & eadem Catholica emanatione procedant, & conſequenter invenimus, quod diverſitas & oppoſitio naturarum ipſarum oriatur à multiplicitate proprietatũ, quæ ſunt in generali emanatione ab æterno & ante ullum ævum à Throno unitatis effluenti. Atque hinc eſt, quòd iſte effluxus divinus à Salomone dicitur unicus & multiplex reſpectu varietatis proprietatum ipſius, quibus varié & more quandoque oppoſito operatur in mundo. Sed totum hoc luculentiſſimé à Rabbinis Cabaliſticis per viam deſcriptionis arboris ſuæ Sephiroticæ ſive numericæ explicatur. Quare ſciendum eſt inprimis, quòd, ut Theologi Myſtici non niſi decem nomina ſpecialia in tota teſtamenti veteris Hebraici ſerie obſervarunt, quæ Deo à proprietate aſcribebantur: ita quidem quodlibet illorum ad operationem variam efficiendam deſignari animadverterunt. Hinc enim erat, quòd Hebræi hoc vel illud nomen Dei à ſcripturis recitari ſecundum conditionẽ neceſſitatis peculiaris pro divina aſſiſtentia invocare ſolebant. Et tametſi ex verbo ſcripto colligerent, quòd pura divinitas ſeu Deitas non ſit niſi unica interna & immutabilis eſſentia; atque propter iſtam rationem non niſi unico eſſentiali titulo exprimitur, videlicet Tetragramaton, ſeu Iehova, quòd eſt ejus nomen inſeparabile, utpote, quod ei ſoli appropriatur: nam illud includit (uti Rabbi Moyſes Ægyptiacus ait) & arguit in pura ſignificatione ſubſtantiam Creatoris ſine ullo cum Creatura reſpectu ſeu participatione: ita etiam invenerunt, quòd cætera nomina Deo à Scripturis aſſignantur, quatenus ipſe participat cum Creaturis relatione aliqua, vel eas reſpiciat: & conſequenter talia nomina ei ab effectibus & non ab eſſentia imponuntur & dicuntur nomina à proprietate. Ad nomen verò ejus eſſentiale quòd ſpectat, erat illud inter Hebræos in tanta æſtimatione ſive veneratione, quod non erat præterquã in ſolo Sãctuario, idque à conſecratis preſbiteris pronuntiatũ. Tunc enim erat nomen illud eſſentiale in illa benedictione editum, quã ſacerdos ſupremus diebus jejunij promulgavit. Hæc cauſa erat, quòd nomẽ hoc tantò honore celebraretur, ut nunquã eſſet temerè prolatũ. Ac etiam,

Sap. 7. — Bartholomæus de rerum var. lib. 2. — Apocal. 7. — Ephes. 6. — Sap. 7.

quoniam (ut ait Rabbi Moyses) Deum esse & fuisse super omnem essentiam, quatenus existeret, antequam ulla res esset. Atque hoc erat nomē illud pretiosum, quod Moyses cupivit à Deo cognoscere, quando accipit ab eo hoc responsum יהוה, hoc est nomen meum in æternum: quòd quidē nomen adeò est purum, quia nec articulari nec componi, nec minus humana voce exprimi potest. Ad alia verò Dei nomina seu denominationes, quæ ab effectu ei ascribuntur, quod attinet, illa non Deo secundum suam essentiā, sed secundum opera ab ipso effecta tantummodò attribuuntur, hoc est, quatenus apparet omnia in omnibus, & in omnibus existit & operatur. Oportet igitur, ut pro meliori nostra in hac re instructione intelligamus, quòd cum divina natura sit & operetur in omni re creata atque etiā extra eas existat (est enim centrum cujuslibet rei, cujus circumferentia est nullibi, hoc est, extra omnia) in hoc respectu nomē ejus essentiale Tetragrammaton est commune & Catholicū in omni ramo arboris Sephiroticæ sive Cabalisticæ agēs, quippe quòd Dominium habet in integrū illius arboris truncū sive corpus, & consequenter omnia alia decē Dei nomina à proprietate ei referuntur, ut brachia trunco, quatenus scilicet relationē habent ad varias ejus proprietates seu virtutes in una individua essētia. Quare illa omnia nomina ipsi ab operibus attributa in ipso & sub ipso cōprehunduntur, quippe, quòd proprietates tā noluntatis, negationis & privationis, quā voluntatis, affirmationis & positionis ejus, & per consequens mortis & vitæ, maledictionis & benedictionis mali & boni in respectu creaturarū (tametsi nihil est idealiter in eo malum, qui est summa & sola bonitas) odij & amicitiæ, discordiæ & concordiæ, Antipathiæ & Sympathiæ sub eo cōprehunduntur: Hos inquā, omnes effectus cōditione contrari, ab una radice seu fonte essentiali provenire testantur Biblia sacra; quippe quæ habet solummodò potestatē vitæ & mortis, & deducit ad portas mortis & reducit. Est Iehova, qui est illuminatio & salus & protector vitæ hominis, & est ipse, qui affligit tenebris, morbo & morte. Est Iehova, qui mortificat & vivificat, deducit ad inferos & reducit. Est ipse, cui abundantiæ suavitatis, & misericors, patiens & benignus, & qui in furore suo arguit hominem, & conturbat ossa & animam ejus. Est Iehova, qui vulnerat & mederi facit. Est Iehova, qui mortem, vindictam, & vexationem minatur. Est ipse, qui facit pestem, tabem, febrem urentem, lepram, scabiem, ulcera, hæmorrhoides & ulcera Ægypti: qui dementia & cæcitate percutit, pavore & cordis tremore, curis & vexationibus afficit: ac est ipse, qui benedicit cibo & potui, quem haurit creatura: atque consequenter est ipse, qui Antipathiam parit: E regione est Iehova, qui benedictiones creaturis concedit, ipse beat cibum & potū, quos sumunt, ita, ut nutriant & præservent: & est ipse, qui amovet morbos, tollit sterilitatem, & auget dies hominis: & per consequens est causa Sympathiæ amabilis & concordiæ inter creaturas: Denique est Iehova, qui format lucem & facit pacē & est ipse, qui creat tenebras & malū. Isai. 45. 7.
Sed, quoniā essentialis hæc unitas hos contrarios effectus per proprietates oppositas in lucē edidit: ideò Theosophi secretiores varia nomina seu potius denominationes generales ei assignarunt, quas à contextu sacro collegerunt, quæ ei ascribuntur ab effectibus, quæ in earum prolatione sequuntur, quorū alij inclinant ad tenebras & privationē, alij ad lucem & positionem, nonnulli ad severitatē, alij arguunt suæ benignitatis fructum, quidam indicant actus sui privationem, qui eveniunt contrahendo radios suos in se ipsum. Nam tali ipsius actu effectus tenebrarum producuntur, nimirū essentialis frigiditas, stupiditas, immobilitas, quies, congelatio, contractio &c. Aliqui efficiuntur per actualem ipsius effluxum seu extensionē à centro ad circumferentiam, nimirum lux, motus, calor, dilatatio, attenuatio &c. Volo igitur divina ista decem Dei attributa numerare, quæ æternæ essentiæ ascribuntur, ut in arbore Sephirotica ordine reperiuntur, à cujus radice radij æterni multiplicis naturæ seu conditionis ad varieformem radicis voluntatem perficiendam descendunt, quibus multiplices in mundo effectus producuntur. Primum ejus attributum seu denominatio à proprietate est *Ehieh*, atque hoc nomen omnium creaturarum fontem seu originem importat, simul atque misericordiæ & clemētiæ fundamentum denotat; quoniam influxus seu irradiatio divina, quæ ab isto canali seu fonte descendit gratia, pietate, consolatione & bonitate Patris æterni est plena, cui nos monet Christus sic orare: Pater noster, qui es in Cœlis &c. Atque hinc alibi dicitur, quòd Pater judicat neminem. Nam est officium Patris, ut parcé & gratiosé cum filijs agat. Ita etiam Deus sub istiusmodi sua denominatione existimatur esse Pater omnium, & per consequens in ista sua voluntate est benignus & gratiosus seu affabilis suis creaturis, juxta illud Salomonis: Quin etiam uno afflatu cadere possunt creaturæ à justitia persequente & ventileatæ à spiritu potentiæ suæ: Verum omnia mensura numeroque & pondere disposuisti seu temperasti: nam quod multum potes, hoc tibi semper adest: quandoquidē tanquam momentum è lancibus est totus mundus coram te, & tanquam gutta roris descēdens mané in terrā: Misereris ante omnia, quia omnia potes, & dissimulas peccata hominū, ut resipiscant. Nam diligis omnia, quæ sunt, & nihil abominaris eorum, quæ fecisti. nec enim comparasti quicquam, quod habes odio: Æqui mansurum fuisset aliquid, nisi tu voluisses? Sap. 11. a 21.

Sa. 16. 13.
1 Sam. 26. 1. 2.
1. Reg. 2. 6.
Psal. 146. 7. 8.
Psal. 6. 1. 3. 4.
Job 5.
Deuter. 27.

luisses? aut conservatum fuisset aliquid, nisi tu voluisses? Sed parcis omnibus, eò quòd tua sunt, ô Domine animarum amans, &c: Ecce hîc denominationis Ehieh fructus seu effectus, nimirum creare & generare omnia, quasi Pater: & ad eorum præservationem & sustentationem paterna quadam effectione curare. Ob istam causam hoc portæ lucidæ, radicali & primariæ in arbore Sephirotica seu numerationi priori arboris præsidet, quæ dicitur Cheter, seu Corona, ex cujus meatu radij Iehovæ in effabili & benigna sua creationis conditione seu voluntate positiva ad omnium rerum creationem descendit. Nam Ehieh significat Patrem & radicem totius creationis.

Secunda emanatio Iehovæ in divinis numerationibus arboris Sephiroticæ habet pro suo fonte nomen divinum *Iah*, quod arguit benedictam & gratiosam radiorum ipsius emissionem ad humidæ naturæ seu aquarum é tenebris seu Tenebrosa abysso extractionem, atque ideò attributum seu porta Cabalistica, per quam radij istius emanationis actuosissimi descendunt, dicitur *Hochma*, hoc est, sapientia, de qua quidem emanatione divina Salomon ista: Sapientiam possidebat Iehova principio viæ suæ, ante opera sua, ante ullum tempus, ante seculum inuncta fuit, cùm nullæ essent abyssi, cùm nulli essent fontes abundantes aquis, antequã montes fundati essent, cùm aptaret cœlos, ibi erat, cùm statueret ambitum in superficie abyssi, cùm fortificaret superiores nubes; quando ponebat fundamenta terræ, erat apud eum cuncta componens &c: Debemus autem notare, quòd hoc nomen *Iah*, cujus influentia est sapientia, versatur quandoque in severitate, licèt rarò: Quoniam præcipua ejus intentio est in creando & præservando. Hinc ergo Iehova dixit Moysi: loquendo de magno illo Angelo, quem misit ante Israëlitas ad eos præservandos in via illa per desertum & mare rubrum: Ne exacerbes eum, quia non feret defectionem vestram, quoniam nomen meum est in eo. Quo evidens est, quòd sapientia ista quandoque punire solet, quoniam ex Syriacho patet, ipsam fuisse angelicam illam emissionem, quæ præibat Israëlitis diurno tempore in columna nubis, & nocturno in columna ignis, ut testatur Syriachus. Denominatio tertia est *Elohim*, & attributum seu porta lucida, per quam radij emanationis ipsius descendunt est *Binah*: seu prudentia: atque istud nomen secundum Cabalisticam interpretationem significat terrorem seu timorem, quoniam observârunt, quòd mediante ista proprietate sive attributo divino mundo evenirent punitiones & strages. Nam sub ista denominatione exercet ipse suam potestatem tam ad subitaneam mundi aquarum & Elementi alterationem, quàm ad punitionem impiorum. Atque ideò spiritus illi, qui divinæ hujus influentiæ radios recipiunt, dicuntur *Benè Elohim*, hoc est, Filij Elohim, qui sunt instrumenta illa in mundo Elementali ad voluntatem divinam in ista sua proprietate efficiendam. Virtute etiã hujus nominis aquarum in prima creatione commotio, earumque é Tenebrosa abysso eductio erat facta: quæ quidem sine extrema oppositione & repugnantia duorum contrariorum, nimirum ignis & aquæ, & consequenter sine horrenda Elementorum dissensione & bello commotiones Tonitruosas in Tenebrosa abysso ad Verbi *Fiat* prolationem causantem minimé fiebat: Erat enim Spagyrica & altitonanti Verbi virtute & veré Chymica Spiritus Elohim operatione, quòd separatio unius Elementi ab alio, atque etiam unius virtutis formalis ab alia distinctio esset perfecta: Vnde Psaltes Regius: Verbo Domini firmati sunt cœli & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum. Psal. 33. 6.

Prov. 8. 22. — Eccles. — Archang. Cab. de Dog. Cab.

Percipiendem est igitur, quòd tota arboris Cabalisticæ virtus sub istis tribus membris radicalibus ejusdem complicité comprehenditur: non aliter, quàm mundi Typici essentia, forma & figura, in tribus Archetypi personis divinis triformiter continetur. Porro tria in mundo intellectuali idem prætendunt, quod septem in mundo materiali seu aqueo. Nam 2 sunt radix materíæ, & 3 sunt radix formalis: Vt ergo 1 est formalis radix in Archetypo ad 3 & materialis ad 2: ita quidem 2 sunt materialis radix in mundo Typico ad quadratum 4. Quare sequitur, quòd (4) quaternarius, qui est numerus seu Character Symbolizans cum materia & 3 figura formæ conveniens simul additi producunt universalem mundi substantiam ex materia & forma consistentem. Debemus ergo cum diligentiâ observare, quòd istæ priores denominationes divinæ pertinent ad illas proprietates, quibus Iehova ad imaginem Archetypi tria priorum creationis dierũ opera perfecit, in quibus totus mundus cum suis cœlis ac Elementis esset creatus, & quælibet eorum regio aptè & convenienter disposita.

Septem sequentia in Arbore Cabalistica Brachia seu rami spectant ad varias illas alterationes tam propitias, quàm adversas, quæ creaturis in hoc mundo eveniunt. Quare quartum membrum illius arboris habet pro suo præsidente benignam & jucundam atque clementem Dei Iehovæ denominationem. *El.* dictam, cujus attributum seu porta splendida sive numeratio vel canalis, per quem aureos suos effluxus in mundum emittit, vocatur *Chesed*; Latinè, Clementia: quoniã divina influentia, quæ transit per eam, est gratiâ, benignitate, vitâ & bonitate plena, uti infra patebit. Est enim fons, à quo fortunatus ille Planeta Iupiter amabiles & benignos vitæ creaturarum radios recipit: Vnde Iupiter dicitur, quasi Iuvans Pater. Ob istam rationem

Moyses, orando pro restitutione Miriæ ad sanitatem pristinam, dixit: *El na rapha na la*: Deus gratiæ, quæso sana illam.

Quintum nomen quinto arboris brachio ascriptum est *Elohim Gibbor*: atque hoc effectus malevolos & insalubres influẽtias creaturis immittere solet, facitque perturbationes in Elemento Catholico per Tonitrua, fulgura, Cometas; imò etiam excitat super terram bella, contentiones lites, pestem, febres, estque ejus Thesauri arca seu promptuarium stella Martis: Canalis verò seu porta, per quam radij ejus descendunt, vocatur Hebraicè *Geburah*, quòd arguit potestatem, vim & violentiam. Ramus seu brachium proximum, id est, numeratio sexta habet pro suo Domino nomen Dei; *Eloah*, cujus effluxus seu radij sunt vita multiplicatione & pulchritudine pleni: & ob istam rationem truncus seu Canalis, per quem effunduntur in mundum, dicitur *Tiphereth* Hebraicè; Latinè Gratia, ornamentum, pulchritudo & solatium. Hujus radiorum sacrarium est corpus Solare, quod & suam formosam speciem, pulchritudinem & Gloriam coruscantem ab eo recipit: Atque iste est ille Spiritus, de quo Iob intendit, dicens: Spiritu suo ornavit cœlos. Et Syriachus: Sol illuminans per omnia respexit,
Eccles. 42.16. & Gloriâ Domini plenum est opus ejus. Septima numeratio Cabalistica seu arboris Sephiroticæ brachium seu ramus habet pro suo Domino cognominationem Dei *Iehova Sebaoth*, quasi Deus exercituum, & Deus jubilationis & perfectionis, atque ideò attributum, porta seu canalis, per quẽ ejus radij seu fulgor exit, dicitur *Netzeth*, quasi Triumphus, victoria, atque etiam justitia, charitas & amor; quare influentia generationis, multiplicationis & delectationis ab ista emanatione procedunt: Arca autem hujus Thesauraria inter cœlestia est Sydus Veneris.

Octavum nomen à proprietate est *Elohim Sabaoth*, seu Deus exercituum, atque porta, per quam ejus radij transeunt vocatur ab Hebræis *Hod*, id est, laus, honor, formositas. Promptuarium verò cœleste, quod ad influentias ipsius recipiendas & reservandas est ordinatum est stella Mercurij.

Nonum, quod nono arboris brachio assignatur, est *Elchai*, hoc est, Deus vivens, seu *Sadai*, hoc est, omnipotens Deus: atque ejus numeratio seu porta est *Iesod*, hoc est, basis, fundatio, quies, redemptio: Hujus autem effluxus recipit Luna Cœlestis, quæ est quasi parva terra, recipiens omnes prædictas influentias in genere, quæ ab alto descendunt: atque hæc est ratio, quòd ipsa tot mutationibus seu alterationibus sit obnoxia, cujus effectus tam in generatione & corruptione, quàm in maris exaltatione vel depressione cernitur.

Vltimum cognomen, quod portæ decimæ dictæ *Malchut*, id est, regnum & imperium, præsidet est *Adonai* seu Dominus, quod quidem importat severitatem & captivitatem creaturis per Dei iracundiam atque istius attributi influentiæ cadunt in regionem Elementarem.

Quibus Sapientissimorum Rabbinorum observationibus & collectionibus invenimus, quòd in istis decem generalibus numinis æterni proprietatibus per decem attributa significatis, omnia in hoc mundo sive à creatura æstimantur bona vel mala, positiva vel privativa, concordantia & amabilia seu discordantia & odibilia; &, ut verbo dicam, sive sint occultè vel manifestè opposita, vel in natura seu conditione inter se convenientia disponuntur, & ab unica unitate descendunt: Atque hinc liquet, quomodò ista unitas in essentia, sit multiplex in proprietate & conditione, secundum cujus in Velle & Nolle diversitatem diversa & planè opposita aguntur, & operatur in mundo tam cœlesti, quàm elementali: imò verò est in illo Empyreo, idque emanationibus particularibus à Catholica & Archetypa emanatione scaturientibus: Atque iterum, quælibet dictarum decem emanationum sephiroticarum in infinitis quasi alijs eradiationibus à voluntate sui fontis haud dissonantibus distinguitur: Vnde etiam sequitur, quòd quælibet harum proprietatum receptacula habeat in cœlo æthereo stellaria tam fixa, quàm erratica, quæ in infinitas creaturas sublunares, tam animales, quam vegetabiles & minerales suas effundunt virtutes, quæ omnes ab invicem juxta influentiarum proprietates, tam formâ, quàm naturâ variari animadvertuntur: Atque ratio, cur divinitas creaverit seu emisent unum radiorum effluxum alteri contrarium, erat tam ad præservationem, quàm destructionem creaturarum: Nam, ut ultimus harum emanationum effectus erat creatio, generatio & præservatio creaturarum suæ propriæ conditionis & naturæ: ita quidem isti effectus applicari solent aut pro præservatione & restauratione creaturarum deficientium & in firmarum, nimirum, cùm venenosum aliquod simplex sive animale sive vegetabile sive minerale ad morbum periculosissimum propulsandum applicamus; videlicet in regno animali viperam, Scorpionem, bufonem, aranearn, aut Cantharidem vesicantem &c: in vegetabili Papavera stupida, seu opium Somniferum, Flammulam Canterizantem, Elleborum vomiterium, Aconitum &c: in minerali Arsenicũ, argentum vivum, Resalgar, Antimonium &c: quæ omnia simplicia habent proprietatem tam ad auferendos morbos, quàm ad ipsos animalibus inducendos, imò certè & ad ipsa quandoque interficienda conducunt: Et tamen creaturis, quæ radios

suarum

suarum formarum radicales ab ista vel illa emanatione acceperunt horum venenatorum influxuum effectus apparent boni & salutiferi: utcunque sunt omnes Deo bonæ, utpote, quæ ab ipso erant ordinatæ, non modo ad sanandum in sua benignitate, sed etiam ad exterminandum & interficiēdum in sua severitate, ac denique ad faciendum placitum suum, qui operatur omnia in omnibus, sive sit ad creaturæ beneficentiam sive ad flagellum. Quare Salomon: Ecquid conservatum fuit aliquid nisi tu voluisses? Vnde liquet, quòd omnia sunt Deo bona tametsi impijs, qui patiuntur, videntur mala. Opera Dei universa (ait Sapiens) sunt bona valdé: Bona bonis creata sunt ab initio, sic nequissimis bona & mala: Initium necessariæ rei vitæ hominum aqua, ignis, & ferrum, sal, lac, melo, botrus, uvæ, oleum & vestimentum. Hæc omnia sanctis in bona, sic & impijs & peccatoribus in mala convertentur: sunt spiritus, qui ad vindictam creati sunt, & in furore suo confirmaverunt tormenta sua: in tempore consummationis effundunt virtutem & furorem ejus, qui fecit illos, placabunt; Ignis, grando, fames, & mors: omnia hæc ad vindictam creata sunt bestiarum dentes & scorpij & serpentes &c: in mandatis ejus epulabantur & super terram in necessitatem præparabuntur, & in temporibus suis non præteribunt verbum. Propter istam ergo causam, nimirum propter secretam naturarum oppositionem, à varijs divinitatis emanationibus ortam, amicitia & odium, & consequenter Antipathia & Sympathia essent à Deo creata, ut sub titulis lucis & tenebrarum se invicem oppugnarent in isto mundo, quæ quidem contentio incepit primùm inter Angelos, deinde inter stellas, quæ recipiunt oppositas Angelorum influentias, tertiò inter ventos & Elementa, qui venti suæ contentionis spiritus à stellis & ipsarum influētijs recipiunt: ac denique inter creaturas compositas sive sint perfectè sive imperfectè mixtæ. Sed quoniam inter alias oppositas in mundo naturas, Sympathia & Antipathia sunt omnium magis abstrusæ & occultæ, de ipsarum mysterio pro captus mei exiguitate sequentem efficiam sermonem.

Sap. 11. 21. Ecclef. 29. 21. Ecclef. 39. a 30.

CAPVT. III.

Hîc demonstratur, quòd occulta tam Sympathiæ, quàm Antipathiæ in creaturis actio radicaliter ab Angelicis irradiationibus ad invicem à creaturis sibi subditis emissis producatur.

Reuclin. lib. 3. de art Cabal.

QVi bene in Theosophia sunt versati, volunt, quòd omnes Angeli sint ejusdē generis respectu suæ creationis, tametsi eorum unus est alteri plus minusve illuminatus secundum illud officium, cui à Deo sunt destinati: nam considerare debemus, quòd Angeli sint immediata organa seu instrumenta, per quæ & in quibus æternitas suam voluntatē præstare solet, tam in cœlo, quam in terra, utpote, qui ejus Verbum Fiat efficere solent. Vnde Rex David: Angeli Dei validissimi robore, efficientes verbum ejus, auscultantes voci ejus, ministri ejus, facientes placitum ejus &c. Ita, ut sit evidens, quòd nihil in mundo temporali sive in cœlo sive in terra factum est, sed illud radicaliter à spiritibus mundi ævialis derivatur: Atque hac de causa Reuclinus ait, quòd omnia corpora, sive sint cœlestia sive terrena, habeant spirituales quosdam directores & gubernatores, qui ipsorum virtutibus & operationibus præsunt, sive sint stellæ, sive vegetabilia, sive mineralia, sive animalia, non modò rationalia, qualis est homo, sed etiam irrationalia. Quare Archangelus Cabalista multos facit Angelorum gradus, variaque ijs assignat officia: Nam alij ait, stant coram Tribunali Dei, ipsum laudantes & hymnis celebrantes: alij solent ei administrare atque etiā nobis: alij custodes sunt vigiliæ nocturnæ: alij præ sunt quatuor quartis anni: atque hi sunt præsidētes quatuor Solis stationum: alij sunt septē planetarū gubernatores: alij disponunt influentias stellarū fixarum & duodecim signorum; de quibus intendit ille locus apocalypseos, dicens: In duodecim portis (hoc est 12. signa quæ Plato dicit esse portas cœli) sunt 12. Angeli: alij sunt Tutelares & protuitione & præservatione creaturarum ordinantur: nonnulli curā bestiarū habent, alij Plantarū: alij lapidum prætiosorum & mineraliū: Hos omnes secretiores Theologi & sapientes approbare videtur, simul atque confirmāt, quòd Deus operetur omnia in hoc mundo inferiori, mediantibus Angelorū administrationibus. Vnde D. Paulus ait quòd omnes sint spiritus administratorij, quia à Deo mittuntur ad istud officiū obeundū. Hæc Archangelus. Porro etiā Reuclinus asserit, quòd influxio radiorū Angelicorū à stellis debeat esse diversa & naturæ variæ, quoniā Angeli non movent orbes cœlestes motu suo voluntario semper uno eodēque modo, tametsi illi motu violento seu diurno assiduè ab ortu in occasum moveantur.

Psal. 104. 4.

Archangelus de dogm. Cabal.

Sed quid verbis opus est pluribus, cùm operis Cabalistici progressus hoc totum nimirum mysticam operationem & varietatem actionum in Angelis ad amussim enucleare videtur: Nam si decem Dei denominationes sive attributa producant decem emanationes distinctas & conditione differentes, quæ descendunt per decem portas, seu numerationes Cabalisticas supra dictas, contrarios animadvertuntur tam

tam in cœlo, quàm in terra effectus procreare, sequitur prædicto Psaltis testimonio, quòd sint tot vehicula Angelica, quæ transportant illas decẽ influentias in mundum inferiorem, quot sunt portæ Sephiroticæ: & consequenter, quot sunt proprietates differentes in velle divino, atque itidem varietates, tot sunt vehiculorum, quibus ad inferiora conducuntur. Nam velim, ut quilibet sagax intelligat, quòd Doctores Hebraici de natura & proprietate cujuslibet denominationis seu attributi Deo à sacris literis ascripti, per illum ipsum effectum, quem immediatè post ejus prolationem in lucem edebat, haud aliter judicare solet, quàm Philosophus de natura seu complexione hominis ex ipsius Physiognomiæ intuitu aut ex signis, quæ vidit in cœlo de sequentibus ejusdem effectibus, videlicet de pluvia, ventis, tonitruis &c: præsagire animadvertitur. Iam verò (ut dictum est) si sit divina influentia lucis, quæ animat & informat quemlibet spiritum Angelicum, debet ex necessitate sequi, quòd quilibet istorum Angelicorum conductorum seu vehiculorum influentiarum divinarum sit ab altero differens seu diversus in proprietate: quoniam formales illæ influentiæ, quæ ipsos animant, ab invicem sunt diversæ, & consequenter erunt naturali inclinatione proni atque parati ad voluntatem Creatoris efficiendam secundum illam emanationis seu radiorum influentiæ proprietatem, quàm à porta sua Sephirotica recipiunt. Ad Angelica ergo illa receptacula seu vehicula quod spectat, quæ ad diversas divinarum influentiarum seu irradiationum species recipiendas sunt ordinata, mihi propositum est pro meliori lectoris intellectu in prima serie portas seu Canales Sephiroticos exprimere: Deinde ordines Angelorum recitare, ex quorum numero illa vehicula Angelica existunt, quæ irradiationes illas recipiunt: ac tum posteà stellas cœlestes, quæ sunt cœlestia illarum influentiarum super cœlestium promptuaria sive sacraria nominate; ac in loco postremo aliqua de effectibus, quos influentiæ istæ deorsum à stellis in regionem Elementarem effusæ, tam in aëre, quàm aquis & terrâ producunt, faciam verba. De attributis divinis simul atque emanationibus sanctis cum peculiaribus ipsarum proprietatibus capite præcedenti sumus locuti: ad residuum verò quòd attinet, lectorem scire velim, quòd decem illæ particulares radiorum emissiones ex totidem portis seu canalibus Sephiroticis in vastam mundi cavitatem ad complementum voluntatis Creatoris factas, habent suos peculiares aurigas seu conductores. Nam in hoc Theologiæ peritiores conveniunt, quòd, ut superiores Angelorum ordines recipiunt sua lumina & splendidissimas emanationes immediatè à Deo, ita quidem ea emittunt atque manifestant ordinibus Angelorum inferioribus: atque propter istam rationem dicuntur specula polita, quatenus lumina sua à facie Dei seu æterna ipsius emanatione recipiunt: quæ (uti anteà probavi) est omnium horum luminum Angelicorum caput. Atque iterum, ut Theosophi abstrusiores serijs suis ex pagina sacra collectionibus decem distinctas proprietates, atque etiam totidem varias cognominationes seu nomina *Dei* ijs appropriata observârunt: ita quidem perceperùnt, quòd esset Angelus aliquis singularis, qui cujuslibet eorum irradiationis influentiam reciperet, & naturâ ac proprietate illius esset præditus, ut pote, mediante qua vivunt & animantur, quatenus, ut Angeli externum est spiritualis aër; sic ejus internum est formalis illa emanatio, cujus virtutis est vehiculum: atque hæc est generalis inter Theosophos occultos opinio, quibus Dionysius & Bartholomæus videntur consentire, quòd nimirum unus Angelus se immiscere cum alterius negotio seu officio, aut alterius labores suscipere non debeat, nisi sit talis Angelus ordinis inferioris, qui subjicitur Authoritati & gubernationi Archangeli sui, cujus etiam proprietate & natura insignitur, ut infra dicetur latius.

Oportet igitur, ut sciamus, quòd officium magni & Catholici Angeli Mitattron esset tam universale, & quòd in primis versatus esset circa informationem totius mundi & divisionem lucis à tenebris, atque etiam vivificationem spiritus mundi aquatici & diurnam cœlorum revolutionem: atque ideò dicitur; idque haud inconsultè, quòd esset divina illa Catholica emanatio, quæ dicta est sapiẽtia æterna, quæ ob istam causam dicitur omnium priùs creata, à qua tum posteà omnia sunt creata. Hinc ergo dictum est, quòd Angelus ille contineat in se omnem perfectionem Angelicam, haud aliter, quàm omnes radij Solares comprehunduntur in corpore Solari. Nam, ait Paulus, est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ, in quo condita sunt omnia visibilia & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus sive Potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt, & omnia in ipso constant. Quare & Rabbini Hebraici essentiam primæ emanationis ad Angelum Mitattron applicant, quæ dicitur suam viam in mundum per regalem portam Cheter seu Coronam fecisse, vocaturque prima creatura, quatenus denotat spiritum Catholicum mundi, qui prius omnium recepit primogenitum sive imperialem emanationem ab attributo Dei *Ehieh*, quòd est nomen æternitatis, quippe, quod respicit tempus præteritum, præsens & futurum. Ob istam ergo causam Magnus Angelus se nominat *Alpha* & *Omega*, principium & finem. Prima influentia ergo, quæ erat vitæ essentiæ Catholicæ recipitur ab Angelo isto Mitattron, quasi Dono Dei, postquam per portam

Eccles. 1.

Coloss. 1. a 15.

tam Cheter in supremum Angelorum ordinem, dictum Seraphin, emittitur, qui ratione propinquitatis illius ad Thronum Dei ardere & inflammari amore igneo traditur atque hinc inde est, quòd ordo iste tantâ excellentiâ & pulchritudine ornetur, nimirum ratione istius primariæ & effulgentissimæ emanationis, quæ tam amabilis & benigni Patris luminis copiâ impletur Ab hinc ergo Angelus iste potens lucidos hosce effluxus in cœli ætherei cavitatem conducit, ac in illo, quasi Catholico ejus sacrario, reservat: Atque spiritus lucis istius præsentiâ, mox animatur & vivificatur, ita, ut admirabili ipsius actionis ratione dicatur primus cœlorum motor, ut pote, in quo movetur primum mobile, ad cujus motum reliqui cœlorum orbes, mundum naturalem constituentes, ab ortu in occasum spacio 24. horarum feruntur.

His ergo liquet, quid sit anima mundi, nimirum emanatio ista sancta spiritu cœlorum sic amicta, Divina irradiatio, penetrans per secundam portam *Hochma*, quæ emittitur à divino cognomine *Iah*: transit per ordines Cherubinorum, qui significant plenitudinem scientiæ, & abundantiam donorum sapientiæ: atque istius irradiationis influentiæ recipi dicuntur ab Archangelo Zophiele (quod nomen denotat pulchritudinem) quatenus infinitis particularibus vitæ radijs impletur. Sunt tamen alij ex Cabalistis, qui hunc radiorum istorum conductorem Razielem vocant, qui illos immediatè in Firmamentum sive cœlum stellatum dirigit, & præcipuè in Zonam illius cœli, qui Zodiacus & signifer nuncupatur, arguens per hanc nominis sui Etymologiam, quòd radij istius in eo complicitè reconditi delineant idealiter infinitas creaturarum particularium species, quas omnes tum posteà realiter & explicitè in regione Elementari depingit.

Tertia radiorum effluxio fit per portam *Binah*, cui præ est nomen divinum *Elohim*, & descendit immediatè in ordinem Thronorum; inde arguendo severam Dei proprietatem & judicio plenam. Hos radios recipit Archangelus *Zabkiel*, vel, ut alij volunt, *Zaphiel*, significans Genium Choleræ magnæ. Atque hic spiritus conducit hos influxus ad Sphæram Saturni, quam implet Spiritibus sive Intelligentijs suæ naturæ, quas vocant Saturninos, vel *Bene-Elohim*, ac tandem hi effundunt in mundum Elementarem , nimirum, aërem, aquam, terram, influentias seu subtiles spiritus suæ naturæ.

Quarta emanatio conducitur per Canalem *Chesed*, cui præsidet nomen sanctum *El*, recipitur ab Archangelo ordinis dominationum, qui arguit potestatem contra malignos spiritus, assignatque vitam & afflatum creaturis : atque Archangelus iste dicitur *Zadkiel*, qui significat genium justitiæ, atque iste spiritus juxta naturam influentiæ, quam conducit, est veræ justitiæ in proportione vitæ ac Elementorum amicus: & per consequens vitæ creaturarum fautor & Patronus. Hos radios deorsum in orbem Iovis vehit, eum infinitis spiritibus suæ naturæ ac conditionis implet, quæ Intelligentiæ Ioviales dictitantur, quæ in creaturas sublunares ipsis subditas suæ influentiæ portionem impluunt, qua vivunt, multiplicantur atque præservantur.

Quinta radiorum emissio fit per portam *Geburah*, cui præses est nomen divinum *Elohim Gibbor*: atque hi radij dicuntur ad ordinem Potestatuum descendere atque Archangelus, cui radij isti committuntur, vocatur *Samael*, vel, ut alij volunt, *Hamael*; estque Genius, qui importat terrorem: atque ista Intelligentia radios istos conducit in Sphæram sive orbem Martis, eumque implet spiritibus sive Intelligentijs suæ naturæ, igneoque suæ conditionis ardore conflat stellam Martialem, à qua influentiæ Martiales in Elementarem regionem, & præcipuè creaturis ipsi subditis effunduntur.

Sexta radiorum divinorum emissio fit per Canalem Sephiroticam *Tiphereth*, cujus dominus est Cognomen Dei *Eloah*: atque hi immediatè in ordinem Virtutum, descendunt. Hinc Isidorus ait, quòd Angeli istius ordinis recipiant illuminationem, purgationem & perfectionem à Deo atque Archangelo Michaele duce (qui significat, quis tanquam Deus) in Sphæram Solis conducuntur, & ab eo ad inferiora, ad creaturarum vivificationem, multiplicationem, præservationem, & ornationem distillantur.

Septima radiorum extensio fit per portam seu Canalem *Netzeth*, cui præest nomen Iehovæ *Sebaoth*, & ab ea transeunt ad ordinem principatuum, à quo per Archangelum Anaëlem ad Sphæram Veneris vehuntur, à qua tum posteà ad creaturas ei in mundo Elementari subjectas descendunt.

Octava radiorum emissio fit per portam *Hod*, atque huic præsidet nomen *Elohim Zebaoth*: hi descendunt in ordinem Archangelorum, ubi ab Archangelo Raphaële in Sphæram Mercurii conducuntur, & ab ea creaturis in mundo Elementali ijs subditis immittuntur.

Nona lucis emanatio fit per portam *Iesod*, cui præest nomen *Sadai*, quæ descendit ad ordinem Angelorum, & ibi ab Archangelo Gabriele recipiuntur & ad orbem lunæ conducuntur, à quo ad inferiora pro creaturarum ei subditarum animatione & vivificatione descendunt.

Decima & ultima radiorum extensio fit per Canalem *Malchut*, cui dominatur nomen *Adonai*, atque ista descendit immediatè (ut Cabalistæ volunt) in ordinem beatarum Animarum, à quo in regionem Elemen-

Elementalem. Hæ sunt Cabalistarum de isto irradiationum Angelicarum mysterio intentiones.

Per continuitatem ergo istarum singularum emanationum oppositarum à Deo ad Angelos principales, & ab ijs ad spiritus Olympicos, atque ab istis ad dæmones sublunares, colligere possumus; primùm, quòd Deus Solus operatur omnia in omnibus: Deinde, quòd secundum varietatem suæ voluntatis varieformiter agat in hoc mundo: & consequenter scire debemus, quòd ejus voluntas sit multiformis in proprietate, quoniam res efficiuntur tam in cœlo, quàm in terra secundũ multiformem operationem, ut ab effectibus colligere fas est. Quare, si Deus operetur omnia in omnibus, necesse est, ut diversitas illius operis à multiplicitate suæ voluntatis procedat: Atque propter hanc causam Hermes ait: Voluntas Dei summa est rerum perfectio, quã necessitas sequitur; necessitatem verò concomitatur effectus: Et per consequens concludit, quòd Deus in momento temporis tam ejus voluntatem, quàm effectum ejusdem complere soleat: At quod non vult, ut existat, illud quidem esse nequit: Quare, quod existit in rerum natura, cujuscunque sit proprietatis, illud efficitur secundum voluntatem unius ex istis divinis attributis: Neque (inquit Hermes) credibile est, Deo displiciturum esse, quod placuit, cùm & futurum id & placiturum multò antè sciverit. Atque ideo Salomon: Ecquid mansurum fuisset aliquid, nisi tu voluisses? Tertiò, quòd secundum varietatem divinæ voluntatis res omnes essent creatæ, quarum una aut spiritualiter Sympathizat in affectione cum alia, aut inter se Antipathizant ambæ, ratione radiorum contrariæ conditionis, juxta vel concordantem vel oppositam naturam irradiationis Angelicæ seu emanationis radiorum unius spiritualis creaturæ ad aliam: quæ contrarietas conditionum procedit à varietate proprietatum, quæ sunt in voluntate unius æternæ essentiæ. In hunc ergo modum fuerunt omnes hujus mundi creaturæ, tam spirituales, quàm corporales compositæ; atque hoc modo erant vivificatæ atque animatæ per radios, quorum unus est alteri conditione contrarius, aut ratione suæ concordantiæ & similitudinis naturæ: Exultant magnoperè, quando radij unius influentiæ se invicem respiciant. Scire autem debemus, quòd, quamvis quælibet creatura habuerit radicalem suam informationem ex istis emanationibus: tamen in earum generationibus & multiplicationibus possunt variare & discrepare à conditione creatorum seu generatorum suorum parentum, ratione unionis duarum differentium irradiationum in hora nativitatis. Hinc ergo evenit, quòd filius tum figurà tum conditione possit dissimilis esse suis parentibus: Nimirum, equus magis

Asclep. 4.

Sap. 11.

furibundus aut mitis, quàm ejus genitor, planta, aut fructus, magis laxus, aqueus & insalubris, quàm arbor, à qua in forma surculi decerpebatur: & consequenter per applicationem radiorũ Angelicorum contrariæ fortitudinis in nativitate hominis irradiatio seu radiorum ex planta, vel flore vel bestia &c: emissio potest perpetuò Antipathizare cum isto homine: uti ego novi nobilem fœminam, cujus naturæ rosæ irradiatio erat ita contraria, ut solo ejusdem, dum dormiebat, cóntactu, vesica in facie esset elevata: Porro etiam alius felem, alius anatem tanto odio habebat, ut solo eorum aspectu in lypothymiam quasi incidere solerent. Et cùm oppositio inter Elementa sit manifesta respectu illius contentionis & pugnæ, quæ est inter naturas dissonantes, videlicet frigus & calorem &c: ita, ut in hoc casu radix Sympathiæ & Antipathiæ hujusmodi seu potius oppositionis Elementorum bene cognoscantur ab omnibus, nempe ratio inimicitiæ inter aquam & ignem, atque inter aërem & terram: Intelligendum est tamen ex ijs, quæ superius sunt dicta, quòd sit causa adhuc magis latens & interna veræ Sympathiæ & Antipathiæ in rebus, quæ à quibusdam occultis stellarum naturis ascribitur, cùm rei veritate procedit ab influentijs illis Angelicis contrariæ fortitudinis, quæ invisibiliter & more abstruso à creaturis emanant, quæ sub emanationibus contrarijs & dissonantibus sunt natæ: Quod quidem Reuclinus optimè ex istis describit: Philosophis (ait) Peripateticis probatur id, quòd cœlum quodlibet Sphæricum præter formam suã essentialem habet assistentem intelligentiam orbis sui motricem, quæ vocatur Angelus, eò quòd ad hoc officium missa, intelligens & volens complet jussa Creatoris, tanquam inter Deum & naturam, virtus media, à qua fiunt operationes, in rebus, quas natura eorum vel non fecerat, vel non sic fecerat, quas alij provenire dicunt à proprietate occulta; alij, quia tale. Hæc ille. Quibus patet, quòd occulta Sympathia & Antipathia rerum tam in cœlestibus, quam terrestribus procedant & deriventur à mysticis & arcanis actionibus seu irradiationibus, Spirituum Angelicorum, qui primùm accipiunt illas proprietates à peculiaribus influentijs seu emanationibus, quæ descendunt à portis Sephiroticis, seu à fonte æterno. Sed, quoniam non est officium Astrologi se tam profundè mysterijs illis immergere, quæ ad mundum ævialem spectant; utpote, cujus est stellas cœlestes efficere fontem & originem illorum effectuum, quæ descendunt ad operandum tam per Sympathiam, quàm Antipathiam in rebus inferioribus; volo ego jam more Astrologico indicare, quomodò tam Sympathia, quàm Antipathia à multiplici stellarum influentia insurgant.

Reucl. lib. 3. de art. Cabal.

CAPVT. IV.

CAPUT. IV.

Ubi ratio Sympathiæ & Antipathiæ Astrologica enucleatur, ubi etiam probatur, quòd, cùm omnes spiritus inferiores suarum naturarum influentias de desuper accipiant, & cum creaturæ Elementares non sint nisi imagines cælestium, debet necessariò sequi, quòd, ut sunt tum Sympathetici tum Antipathetici aspectus sive irradiationes inter duo vel plura cælestium corporum, debet etiam pariter esse emissio radiorum ab uno corpore Elementari ad aliud, qui juxta naturam emanationis sunt vel Sympathetici vel Antipathetici.

FActo radicali cum Hebræis mysticis & Cabalisticis Theologis de Sympathia & Antipathia sermone, restat jam, ut illarum arcana more Astrologico aperiamus, nimirum sumendo organum visibile pro invisibili agente, hoc est, creaturæ externum pro interna ejus virtute Angelica & influentiam stellarem pro occulta & centrali emanatione divinitatis, quæ (ut dictum est) effunditur in spiritus seu intelligentias illas, quæ inhabitant & illuminant stellas, & ab ijs lucis illius influentias in mundum Elementalem ad animandos ventos pro quadruplici communis Elementi Catholici mutatione & Meteororum multiformium procreatione corporumque perfectè mixtorum productione emittunt: Oportet ergo (Astrologicé loquendo,) ut sit manifesta oppositio & convenientia non modò in respectu manifestorũ Elementorũ seu ventorum, qualitatum sive naturarum, quæ dignoscuntur esse tam in stellis fixis, quàm erraticis (nam signa zodiaci aquea contrariantur igneis, & nocturna diurnis, orientalia occidentalibus, masculina fœmininis &c.) Sed etiam respectu magis occulto: nam in Astrologia peritiores notârunt, quòd, ut Iupiter, Sol & Luna sunt amicitiâ cum Saturno conjuncti; ita quidem Mercurius, Mars & Venus sunt ei inimici: Iterum omnes Planetæ excepto Marte sunt amici Iovis. Porro etiam est nullus planetarum, excepta Sola Venere, qui est amicus Marti, sed inter cætera Sol & Mercurius sunt ipsi inimicissimi. Etiam Iupiter & Venus sunt amici Solis: contra verò Mars, Mercurius & Luna sunt Solis inimici. Omnes planetæ dicuntur amare & fovere Venerem excepto Saturno. Iupiter, Venus & Saturnus sunt amici Mercurio; ejus verò inimici sunt Sol, Luna & Mars. Amici Lunæ, sunt Venus, Iupiter & Saturnus, ejus inimici sunt Mars & Mercurius. Amici Capiti Draconis sunt Iupiter & Venus; ejus inimici sunt Saturnus & Mars. Denique inimici caudæ Draconis sunt Iupiter, Luna, Venus; ut è regione amici ejus sunt Saturnus & Mars. Præter ista notandum, quòd sit alia amicitiæ & inimicitiæ species inter planetas, nimirum cum eorum unus est in sua exultatione, in domo alterius, & in hoc res subjecta influentiæ unius, amanter recipiet aspectum alterius. E regione verò Detrimentum unius in domo alterius, faciet spiritum unius creaturæ, quæ nascitur sub illo planeta, qui habet detrimentum & per malum aspectum alterius, qui est in propria domo, in qua est detrimentum, ut Antipatheticè respiciat rem aliquam, quæ subjicitur Dominio alterius. Hoc, inquam, modo rei natæ præsentia sub planeta, illius Domus erit ingrata & odiosa alteri, cujus Domini nativitatis, detrimentum est in eadem domo. E contra verò observandum, quòd duæ creaturæ inter se Sympathizent & cum lætitia & gaudio se invicẽ aspiciant, quando earum nativitatis Domini conveniant in natura, virtute occulta & fortitudine: verbi gratia si Mars sit Dominus nativitatis unius, & Venus alterius: hi duo Planetæ naturali quodam instinctu inter se conveniunt: Atque itidem Venus, Iupiter, Mercurius & Luna concordant inter se. Porro etiam scire debemus, quòd signum illud zodiaci, quod multas unius planetæ dignitates in se habet, ut sunt Domus, Triplicitas, Facies, Exaltatio, Terminus &c: optimè Sympathizabit & concordabit cum genitura illius planetæ: cùm ex altera parte signũ vel fixa aliqua firmamenti impressio, quæ est in conditione planetæ opposita, aut infortunijs plena, exempli gratia, si esset Planeta in suo casu vel detrimento &c: facit mediantibus suis radijs occultum quoddam odium. Præterea modus ejaculationis eorum radiorum ab invicem proferre solet satis mirabilem alterationem inter duas creaturas sive subjecta: Nam, ut radij stellarum se habebant ad invicem in nativitate animalis, ita verus radiorum aspectus permanebit & exprimetur in re nata vel vegetatione producta. Igitur naturam illorum radiorum seu irradiationum secretarum, quæ stellarum influentias concomitantur more adhuc magis amplo & plenio re exprimere intendo, quoniam in ijs consistit Astrologicum Sympathiæ & Antipathiæ in rebus inferioribus secretum.

Primum igitur scire debemus, juxta profundissimorũ Astronomorum & præcipuè Alkindi opinionem, quòd omnis stella habeat propriam naturã & conditionẽ, in qua radiorũ ejectio cum alijs continetur: & sicut unaquæque suã habet propriã naturam, *Alkindus libro de radijs.*

Z quam

quam totaliter in nulla alia contingit reperire, in qua radiorum emissio continetur: sic ipsi radij in diversis stellis sunt diversæ naturæ, sicut ipsæ stellæ sunt in natura diversæ: omnis enim stella suum habet situm in mundana machina ab omnibus alijs diversum: Vnde provenit necessariò, quòd omnis stella alium sortitur respectum, quàm alia ad omnes alias, & res omnes & loca in mundo contenta. Aspectus autem varius variat effectum radiorum, sicut & aliæ proprietates ipsarum stellarum variæ. Vnde fit, quòd omnis stella aliud & aliter operatur in locis & rebus diversis: quantumcunque modicis & quàm modicè differentibus, cùm tota stellarum operatio per radios procedit, qui in omni aspectu vario in se ipsis variantur: Nam radius, qui à centro stellæ ad centrum terræ procedit fortissimus esse probatur in operationis suæ specie: qui verò à centro terræ obliquantur secundum proportionem obliquationis in effectu debilitantur; nisi in quantum stellarum aliarum radijs concurrentibus in ijsdem locis confortantur: In omnē enim locum omnis stella radios effundit, propter quod radiorum diversitas in unum conflata, variat contenta omnium locorum: cùm in omni loco diverso diversus sit tenor radiorum, qui à totali stellarum harmonia derivatur. Hoc insuper, quia continuè mutatur per planetarum & aliarum stellarum motum continuum, secundum locum mundi Elementorum, & eorum contenta omnia continuè movet in diversas conditiones exeuntes in actum, secundum exigentiam ejusdē temporis harmoniæ, licet humanis sensibus res aliæ mundi videantur permanere. Liquet igitur, quòd omnia loca & omnia tempora diversa constituunt individua in hoc mundo: quod facit cœlestis Harmonia per radios in mundum projectos sese continuè diversificans. Quibus liquet, quòd irradiationes omnium stellarum diversas operationes in rebus hujus mundi habeant secundum diversitatē proprietatum rerum: Quatenus res omnes ab horum radiorum emanatione sive emissione existunt & derivantur. Porro etiam notandum, quòd cœlestis harmoniæ conditio sit talis, quòd cùm omnes stellæ sint diversarum naturarum, atque ob istam rationem omnes earum radij sint effectuum diversorum in mundo Elementari, evenit, quòd radiosæ earum operationes adjuventur in eadem materia seu subjecto, atque iterum in alio inter se impediantur. Observandum est etiam, quòd super rem quamlibet hujus mundi inferioris, stella ordinatur prædominans, atque iterum est quoddam signum cœleste, quòd operi & proprietati ejusdem præsidet. Ex ista ergo radiorum stellarium conditione inter se tam magna oritur rerum differentia & diversitas, ut vix reperiendæ sint in mundo res duæ vel plures, quæ in omni respectu sunt ad invicem similes, tametsi sensus humanus in aliquibus casibus sit sufficiens ad apprehendendam earum differentiam. Concludunt ergo, quòd cœlestis harmonia operetur tam differenter in diversis locis & temporibus, ut quandoque similia & nonnunquam dissimilia tam figurâ, quàm proprietate producat. Etiam nunc temporis similia per motum similem, & quandoque dissimilia per motum dissimilē, nimirum per motum tardum & velocem. Quibus bene ponderatis, & cùm sit evidens, quòd mundus Elementaris sit factus ad exemplar cœlestis, ita, ut quicquid continetur in mundo elementali, continet in se imaginem cœlestis, minimè dubitare debemus, quòd omnia in hoc mundo, sive sint substantiæ sive accidentia essentialia, emittant radios suos ad invicem ad imitationem stellarum illarum, sub quarum Dominio sunt orta: Nam aliter foret impossibile, quòd in se comprehenderent figuram mundi stellaris: Sed hoc manifestè & sensibiliter in quibusdam rebus confirmatur: Nam ignis emittit calorem partibus suis vicinioribus, atque itidem terra undique suæ frigidiatis radios expirat: Etiam medicamenta sumpta intrinsecus, vel extra applicata, radios suæ virtutis in corpus ejaculant. Observamus etiam, collisione corporum duorum solidorum, sonum per effusionem radiorum suo modo edi: Iterum res coloratæ suos extendunt radios, quibus mediantibus oculis percipiuntur: odorabilia etiā suæ virtutis radios undique emittunt, ut odore percipiantur. Quod cùm ita sit, audacter asseverare possumus, quòd omnis res hujus mundi, quæ habet actualem existentiam, suos radios undiquaque suo more ejus cavitatem implendo emittat. Et ob istam rationem Alkindus testatur, quòd quilibet hujus mundi inferioris locus continet radios omnium rerum, quæ actualiter existit in eo. Atque ut quælibet res differt ab alia, ita etiam radij cujuslibet subjecti naturâ & effectu à radijs omnium aliorum: Vnde accidit, quòd operatio radiorum omnium rerum in re qualibet diversa, sit varia & distincta. Hucusque explicavi Astronomorum doctissimorū hac in re, nimirum de irradiatione cœlestium sententias, quibus nobis videntur innotescere, quòd quælibet creatura hujus mundi Elementaris non modò ab istis radijs cœlestibus informatur, sed assiduè mediantibus ipsorum influentijs successivis præservatur, & consequenter quòd res omnes, quæ in hujusmodi influxibus cœli existunt, sunt typi seu imagines spirituum eorum cœlestium, quorum radijs sunt informatæ. Quare necesse est, ut per Alkindi regulam sequatur, quòd, si sint typici seu Icones effigierum cœlestium, quæ eas informârunt, tunc opus est, ut modo simili radios

suos-

suos, licet invisibiles emittant: haud aliter, quàm stellæ, à quibus suæ existentiæ influentiam hauriunt: Nam scire debemus (ut in radicali nostra inquisitione est dictum) quòd radij essentiales descendentes à Deo in custodiam Angelorum & ab Angelis communicati stellis, & à stellis descendentes in creaturas sunt continui, quoniam indivisibiles: Nulla est enim formata virtus à Deo scaturiens, quæ ullo modo dividi aut in partes distingui queat, aut à suo fonte separari. Quod, cùm ita sit, debet necessariò sequi, quòd in corporibus, in quibus sunt, effulgeant alijs, aliosque aliorum subjectorum sive creaturarum radios aspiciant: haud aliter, quàm stella una cœlestis in hoc vel illo aspectu intuetur aliam. Quare observetis velim cùm diligentia, & attendatis seriò ad ea, quæ à me superius sunt dicta, nimirum, quòd quælibet in cœlo stella habeat suum amicum & inimicum: & quòd ratio istius oppositionis tam inter Angelos, quàm stellas cœlestes esset diversitas proprietatis in voluntate divina: Vnde tot inter Cabalistas orta sunt Dei attributa varia. Procedo igitur in hunc modum, & dico, quòd si in harmonia cœlesti eveniat, ut sit aspectus aliquis vel radiorum ejaculatio potens, qui concurrit cum radijs seu emanatione illius stellæ, quæ est Dominus vitæ rei genitæ, & quòd stella fortiter aspiciens sit inimica Domino vitæ, cujus radios intuetur, tunc spiritus creaturæ sic genitæ vel auctæ passionibus discordantibus, ut sunt timor, ira, tristitia, suspicio, erit obnoxius, idque præcipuè si inimicus Domino vitæ fortior seu potentior existens in Schemate cœlesti applicationem suam faciat Domino, valde infortunijs & præcipuè malo aspectu debilitato: ita, ut hac via contingat spiritui rei genitæ quædam insensibilis Antipatheticæ perturbationis species inter genitum & rem, quæ naturaliter subijcitur stellæ conditione oppositæ. Etiā si res seu creatura producta suam nativitatem incipiat, cùm inimicus sui Domini sit potentissimus in cœlo & radios suos contingant simul: Tunc necesse est, ut creatura sub inimici Dominio nata, se habeat in Antipathia cum creatura illa, quæ nata est sub priori Domino seu stella, ratione emissionis radiorum contrariæ fortitudinis & naturæ: Quoniam Genius prioris est terrefactus & quasi odio excitatus ad aspectum alterius, quippe cujus stella priori stella inimicus erat & in cœlo fortior. Quare necesse est, ut duæ illæ creaturæ terrestres prædictis duabus stellis subjectæ invicem præsentes & aspicientes emissione radiorum suorum contrariorum afficiantur Antipatheticè, & earum, cujus Dominus est fortior prævalebit: Non aliter, quàm res se habebat cum earum stellis in cœlo. Sed, observare debetis, quòd, tametsi radij fortiores sunt Antipathetici ad debiliores, non sequitur, quòd debiliores sint Antipathetici ad fortiores: cùm semper accidat, ut fortior passio sit in debiliori, ut actio fortior restat in fortiori: At verò si subjectum seu creatura alicui stellæ in cœlo subdita se offerat coram subjecto seu creatura, cujus Dominus in cœlo est prædictæ stellæ inimicus, si nullus malevolus esset in nativitate prioris inter illas stellas aspectas, non sequetur evidens inter illa duo objecta ex eorum irradiationibus Antipathia, & tamen earum radij eò magis ad actualem oppositionem inclinentur, si in tempore seu hora concursus eorum, hi inimici cœlestes se invicem respiciant, seu cum radijs suis aspectum malevolum faciant. Verbi gratia, si Iupiter sit Dominus nativitatis, aut productionis rei & Mars ipsum intueatur in quadrili seu opposito aspectu & coram ista creatura (sitque si placet homo) se præsentans feles sive catus Dominus, cujus geniture erat Mars, plures sibi in cœlo dignitates vendicans, quàm Iupiter: tunc quidem aspectus hujus felis erit admodum homini illi ingratus. Præter ista, potest feles à quadam stella fixa, cui radicaliter subest, in aspectu hoc Antipathetico adversus tum stellam fixam, tum erraticam alterius animarii. Sed è regione, si radij duorum planetarum, vel signorum vel plurium in una & eadem generatione seu productione creaturæ concurrant; ubi stella, quæ habet majus Dominium est Dominus creaturæ seu rei, utrum sit animalis, vegetabilis vel mineralis, & isti planetæ & stellæ fixæ sunt invicem amici, tunc si aliquod subjectum se præsentet, quòd oritur sub Dominio & radijs alterius ex illis planetæ: Hæc duo subjecta radios suos hic in terram emittentia, se invicē amabunt; & vinculis Sympathiæ & amicitiæ conjungentur: atque eò major erit concordia, quò magis inter se conveniunt in natura, proprietate & benevolentiâ aspectus in instanti suarum nativitatum sive productionum. Exempli gratia, si Iupiter sit Dominus nativitatis humanæ & aspectum habeat cum Venere in sextili vel trino, atque Venus sit in cœlo tempore geniture canis, felis vel similium potentior, hoc est, dignitatibus pluribus gaudeat, habetque relationem per radios suos ad Iovem in bono aspectu, tunc dico reciprocum fore inter istas duas creaturas in Sympathia affectionem. Etiamsi similis in cœlo amicitia fuerit in momento productionis alicujus vegetabilis, tam homo, quàm bestia illa delectabitur in præsentia & fruitione ejusdem simplicis vegetabilis, & si illud comedat, optimè cum ijs conveniet; & si sit odorabile, ipsius odore afficientur magnoperè. Atque hoc totum est intelligendum in rebus, quæ à sua creatione non erant opposito more & conditione contraria creatæ, hoc est, inter quas Antipathia non erat ab origine ordinata cujusmodi sunt venena & similia, quæ nihilominus successivè ex istiusmodi cœli irradiatio-

diationibus amicabiliora & minus damnosa, atque etiam convenientiora redduntur ad salutarem tam hominum, quàm bestiarum usum. Etiam ab Adæ lapsu inimicitia ingens est inter hominẽ & serpentem posita, & tamen ratione hujusmodi Sympatheticæ à cœlo confluentiæ inveniuntur nonnulli inter homines, qui angues & serpentes amore & amicitia habent, & in eorum societate delectantur. E contra alij tam ratione radiorum contrariorum, quàm odij originalis ipsos magnoperè evitant & peste magis effugiunt. Sed, ut ad negocij istius nostri radicem revertamur, causa Antipathiæ & Sympathiæ rerum manifesta, à radicali proprietatum seu attributorum divinorum oppositionis mysterio profluit; quæ proprietates multifariæ à secreta & abdita æternitatis unius voluntate emanant (uti antè luculenter:) Et tamen Astrologi hujus rei causam varijs stellarum irradiationibus attribuunt, ut pote, qui experientia docti solam Sympathiæ & Antipathiæ rationem in ijs consistere credunt: at de radicali istius rei arcano, ne cogitaverunt quidem: Atque hinc erat, quòd omnes Philosophi in genere, inferiora à superioribus regi, mundumque inferiorem esse corporibus superioribus contiguum, concludunt. Et Ptolomæus ait, quòd vultus hujus seculi subjecti sint vultibus cœli: & Aristoteles, quòd mundus iste sit supernis lationibus fere continuus, ut inde vis ejus universa regatur. Et Hippocrates: de cœlestibus autem rebus & sublimibus mihi nihil dicendum videtur, nisi, quatenus homines, animaliaque cætera, quæ in terris degunt & gignuntur nataque sunt, principia & originem inde habere demonstrabo, & quòd anima de cœlo est, quòd dolere, languere, mori, & denique quicquid boni malive est in homine de cœlo proficiscitur &c: Et hanc ab causam Halij ait: Medicus, qui astronomiam ignorat, est tanquam cæcus viam baculo examinans, huc atque illuc miserabiliter çespitans pro qualibet boni malive apparentia. Sed, ut propinquiùs adhuc accedamus ad hujus negotij metam. Cichus Eschulamus ait, quodlibet signorum zodiacalium recipere nomen suum speciale & particulare à natura seu proprietate alicujus animalis terrestris aut aquatici, cui habet Dominium, dicens, quòd unum soleat cum altero Symbolizare: Et Moyses Arabicus affirmat, quodlibet animatum habere stellam peculiarem, cujus influentijs seu irradiationibus nascitur & præservatur: idque mandato divino. Exempli gratia: stellæ, quæ sunt in constellatione arietis, gubernant & Dominium habent super Arietem terrestrem, atque itidem Scorpio cœlestis vim suam exercet super illum terrestrem, cui præest. Et Reuclinus ait: Non est tibi ulla planta aut herba inferius, cui non est stella in Firmamento, quæ non percutiat eam.

Ptol. ser. 9. Centiloq. lib. I. Meteor.

Hipp. de Carnibus.

Halij in Proœmio cujusdam sui operis.

Eschul. lib. de 12. signor.

Lib. 3. de arte Cabal.

Concludimus ergo, quòd Astronomorum atque Philosophorum intentio est corporum visibilium actiones intelligere pro illo spiritu seu virtute in illis, qui rei veritate regit & vivificat omnia inferiora & influentias multiformes ab organis suis stellaribus expirat & minimè stellaris sphæræ, ut Ethnici sapientes falsó existimant, qui profundius in mysteria divina, Deique naturam ulterius non penetrarunt, quàm oculi eorum corporei sive experientia ocularis eos gubernavit: At verò ipsi, qui se in arcana Dei & naturæ immerserunt, principium in istis cœli influentijs magis occultum & centrale perceperunt: Vnde Mercurius Trismegistus: Dij in astrorum ideis cum signis eorum conspiciebantur, dinumeratæ sunt stellæ secundum eos, qui inhabitant illos Deos &c: ubi per Deos intelligit emanationum Angelicarum varietates, quæ ab unica divinitate proficiscuntur: aut potest Archangelos seu intelligentias illas principales pro Dijs intelligere, quæ sunt singularum illarum emanationum duces, contra quos Apostolus, idque haud injuriâ excipere videtur, dicendo: Etsi sunt, qui dicuntur Dij sive in cœlo sive in terra (siquidem sunt Dij multi & Domini multi) nobis tamen unus Deus, Pater, ex quo omnia & unus Dominus Iesus Christus, per quem omnia & nos per ipsum: Sed non omnibus est scientia &c: ac si dixisset, Deus Pater sive radicalis unitas est fons, à quo omnia scaturiunt & Catholica ejus emanatio immediatus actus, per quem solum omnes virtutes, actiones & vivificationes sunt diversimodè effectæ, tam in cœlo, quàm in terra, ita, ut non sit Angelus, sed Deus in Angelo, qui operatur. Hinc Picus Mirandulanus: ad cœlum non est referendum, si quid à nobis sit, quòd nostras vires videtur excedere, sed potius vel ad Angelos vel ad Deum: Vnde & Rabbi Moyses. Angeli non semper movent orbes cœlestes eodem modo: quo fit, ut non semper eodem modo fiant mutationes horum inferiorum: Maximam namque vim & potestatem Angelica exercet conditio in res corporeas, quapropter intellectus agens, à quo influunt formæ, nominatur Angelus & appellatur præfectus universitati, ut dixerunt Sapientes nostri, vocaturque Mitattron, à quo quidem gubernantur omnes virtutes singulares, quæ pariter Angeli dicuntur, quorum est multitudo, quo ad nos infinita, sed quo ad Creatorem finita & determinata, hæc ille: Et Rabbi Bresitts: Creator quotidie creat cœtum Angelorum, quos alij vocant formas, quia sunt substantiæ formales, quibus tota sphæra generabilium & corruptibilium est plena. Iam verò per istum intellectum

Pim. 3.

1. Cor. 8. 5. 6.

Lib. 4. de Astrol. cap. 4.

Rabbi Moyses.

Rabbi Bresitts

tellectum agentem seu Mitattron, ut pote, qui est totius mundi præses, quem in prædictis dixi esse mundi animam, quæ animat rem quamlibet particularem, radios suos formales infinitos emittendo, concipere possumus, quòd Hebræi mystici eandem illam potestatem significarint, quàm Apostolus loco præcedenti Domino nostro Iesu Christo assignavit: quatenus, ut ipsi fecerunt suum Mitattron Catholicum Angelum sive præsidentem universitatis procedentem per viam emanationis ab *Ensoph* sive infinitudine, ita Apostolus arguere videtur, quòd omnes formæ & res quælibet alia procedit à Deo Patre, & habet suam existentiam per unicum Dominum Iesum Christum.

Ad propositum ergo: Vt Deus ab infinito suo unitatis fonte duo principia naturis contraria ordinaverit, nimirum lucem & tenebras: ita quidem primo genitum tenebrarum erat litigium, seu princeps tenebrarum, qui vocatus est Satan, cujus Dominium est in tenebris & super omnes res tenebrosas & proprietates privativas: atque iste habet sub se quadriformes Angelos seu Dæmones differentium conditionum, qui habent Dominium super quatuor ventos & Elementum Catholicum, suntque ad mandata sui principis in negotio tenebroso & per consequens discordiæ Antipathiæ & privationis patranda paratissimi: juxta illud Apocalypseos: vidi quatuor Angelos stantes super 4. Angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne flarent super terram & super mare & super ullam arborem, & clamavit Angelus ascendens ab ortu Solis voce magna quatuor Angelis, quibus datum est nocere terræ & mari &c. Iam verò quilibet istorum Angelorum præsidentium multas habent divisiones & subdivisiones legionum Dæmonum sive spirituum sub suo imperio, qui tunc secundum suam voluntatem agunt, quando assignatur ijs spirandi & aeris perturbandi potestas. Omnes autem hi animantur ab influentijs, quæ à spiritibus Olympicis sive cœlestibus effunduntur, ut etiam ipsi suam animationem & dominationis tempora habent ab Archangelo imperiali, qui ab ortu Solis ascendit assignata: Atque hi Angeli ventosi sunt immediati voluntatis æternæ & radicalis in mundo Elementari dispensatores. Ob istam ergo rationem, ut nos videmus, oculariter: quòd radij Solares illuminent totaliter objectum illud, quod intuentur, & quòd ista illuminatio fiat ratione multitudinis radiorum, qui in illo uniuntur, ita etiam omnes emanationes, quæ deorsum in corpora stellaria feruntur, ea radiorum in finitudine implent, qui radij ijs loco Angelorum subdivisorum inserviunt eaque reddunt seu convertunt in naturam totius emanationis illius, quæ stellam illam animavit: Atque hac de causa omnes stellæ Olympicæ sunt in proprietate similes: Eadem etiam ratio est in radijs Angelicis, qui à ventorum Thronis ad aërem & omnia inferiora, nempe aquam & terram cum numero infinito spirituum nocentium de natura sua implenda emittuntur. Et tamen hoc est certum, quòd ut Deus omnia, ut existerent & essent (Teste Salomone) creavit, ita ipse ex paterna sua bonitate curavit, ut tot boni Angeli cum spiritibus sibi subditis à radijs suis bonis scaturientes ipsis malis præsiderent, quæ malitiam & malevolentiam eorum supprimerent atque obtunderent, qui itidem suas in aëre seu Elemento Catholico mansiones habent: Vnde liquet, quòd quilibet illorum ventorum nocentium præses à meliori & digniori & magis propitia intelligentia gubernetur à sua malitia pro placito suo restringatur. Nam Textus ait: Et vidi Angelum ascendentem ab ortu Solis, habentem signum Dei vivi & clamavit voce magna quatuor Angelis, quibus datum est nocere terræ & mari, dicens: Nolite nocere terræ & mari neque arboribus, quousque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum &c: Ita, ut videamus hîc, quòd sit Angelus quidam imperialis, qui est spiritus sive intelligentia bonitatis & præservationis, qui potestatem habet super quatuor Angelos mundi inferioris tam bonos, quàm malos, & per consequens est Dominus & imperator super malignos Angelos non modò quartæ orientalis, sed etiam aliarum trium: atque iste videtur esse magnus ille Michaël, utpote cui Orientalis plagæ gubernatio & ipsius Solis præsidentia assignatur: Atque iste creditur esse ille Catholicus, quem Cabalistæ Mitattron dictitarunt, de quo anteà locutus sum: atque alij illum æstimant pro imagine æternæ sapientiæ, à qua omnia sunt facta: utcunque erat Angelus ille imperialis, qui victoriam super Draconem atque Angelos ipsius triumphavit, & per consequens eos detinet sub suo Dominio: Ita, ut, quemadmodum Satan est princeps tenebrarum & lucis & consequenter Christi & creaturis suis inimicus ita magnus iste Angelus (in quo est nomen Iehovæ, ut testantur scripturæ) in quo est vita & lux sine tenebris ullis, est princeps lucis & potestatem habet super lucem, positionem & vitam; atque ideo principi tenebrarum earum & effectibus ab ijs ortis est inimicus: Atque ob hanc causam, ut Satan habet suos exercitus in aëre aperto per quatuor ventos dispersos atque undique disseminatos, ita etiam iste princeps imperialis lucis & vitæ suos conductores Angelicos cum legionibus co-

Apocalyp. 7. 1

Apocal. 7. 3.

bus eorum undique in Elemento Catholico, nimirum aëre, aquâ & super faciem terræ expansos habet, ut custodiant & vigilent malignos spiritus in actionibus, & ut eorum violentijs & insultibus invisibilibus resisterent, nisi Deus ipsis potestatem liberam agendi concedat, signatis prius electis in eorum frontibus salutis sigillo, ne ijs pariter noceant: At iste Dei exercitus quatuor pariter duces habet de natura quatuor etiam ventorum, qui duces bonitate, gratiâ, justitiâque abundant: Hinc Theosophi & Cabalistæ mystici: Vt in exercitu Dei duo sunt Antesignani, nempe, Michaël, Gabriel, Vriel & Raphaël: Sic in exercitu pariter Satanæ latissima gerunt signiferi ultores vela Samaël, Azaël, Azael, Mahazael, uti Rabbi *Mnahem Racanat* affirmat: quarum priores bellum gerunt in Oriente, secundi in Septentrione, tertij in Meridie, & quarti in Occidente. Hi autem duces Satanæ nocentes & malevoli creduntur esse quatuor illi ventorum præsidentes malevoli, quorum meminit Apocalypsis loco superius citato: Ad quatuor autẽ Dei duces quod attinet, quòd ipsi sint etiam primarij ventorum custodes & gubernatores ex isto Rabbi Tedaci levi sermone colligimus: Deus, ait, quatuor ventis creavit quatuor Angelos, qui præfecti sunt super eos in die & nocte: Michael, qui est ex parte Clementiæ & miserationis constituitur *Mamona*, id est, præfectus super ventum orientalem usque ad dimidium diei & usque ad noctem, regitque ventum occidentalem Raphaël, qui similiter est de parte Clementiæ, tum Gabriel in virtute judicij & severitatis præfectus est vento Boreali super dimidium noctis & duas mensuras mundi: Noriel verò vel Vriel præsidet Austro &c: Ita, ut videamus, quòd, ut sunt bonæ irradiationes & spiritus benigniores, qui secreta emanatione se extendunt à ventorum Angulis in aërem apertum nimirum illi, qui secretò & arcano more à benignis Iehovæ attributis emanant, ut sunt El per Iovem, Eloah per Solem, Sadai per Venerem &c. & tunc Michaël, Raphaël, Gabriel & Vriel mediantibus suis legionibus voluntatem divinam exequuntur. Præter ista sunt mali & corrupti spiritus contrariæ fortitudinis ventis, qui originem suam habent ab Elohim, Elohim Gibbor & *Adonai*, quorum promptuaria cœlestia sunt Saturnus, Mars & Luna: Neque velim, ut quis admiratione ducatur, quòd multiplicitatem bonarum & malarum proprietatum, quæ à ventis manifestantur, à divina essentia deducam, quæ voluntatem suam à proprietate varia complendam, potestatem quatuor suis Archangelis prædictis impertit: cum Propheta jussu divino dixerit: Veni, spiritus à quatuor ventis & insuffla interfectos istos, ut reviviscãt &c: Quibus Propheta agnoscit, quòd non esset, nisi unicus in essentia spiritus vivificans, quod totum hoc compleret, & per consequens, quòd quatuor proprietates oppositæ in quatuor Angelis, qui sunt ventorum præsides sint influentiæ sive radij essentiales, non nisi unius & ejusdem Spiritus vitæ in essentia. Ratione horum spirituum contrariæ fortitudinis in aëre quandoque boni & propitij eventus accidunt creaturis mundi inferioris, nimirum quando boni spiritus habent Dominium, ventique salutares spirant, quòd solet evenire, dum stellæ benignæ Dominium habent in cœlo, & quandoque cùm mali & perniciosi privativo & destructivo successu observantur flare, cùm à pravis & malevolis spiritibus gubernantur, quippe quorum emanationibus spiritus maligni ubique in aëre volantes & quasi natantes ad facinora erga creaturas patranda animantur & incitantur & in flatibus seu irradiationibus invidis à suis præsidentibus crudelibus emissis, exultant & gaudent abundé, quippe quorum emissionibus spiritus isti contrarijs fortitudinibus olim consopiti jam excitantur ad bellum & furorem: Sed & totum istud à Iosepho Castaliensi optimé explicatur. A terra, ait, usque ad Firmamentum non est locus vacuus, sed omne plenum formis; ex illis puræ, ex illis capaces gratiæ ac miserationum, & sunt inferius multæ effigies fœdæ, noxiæ, tentatrices, & omnes commorantes & volantes in aëre: & non à terra ad cœlum locus vacuus, quin totum sint species: Ex illis ad pacem, ex illis ad bellum, ex illis ad bonum, ex illis ad malum, ex ijs ad vitam, ex ijs ad mortem, & omne id in inhabitatione inferiori, in qua nos sumus &c. Quibus arguit, quòd Elementum totũ sublunare spiritibus tam bonis, quàm malis impleantur. Quare citra omnem controversiam est inter hos spiritus contrariæ fortitudinis assiduum bellum & conflictus interesse in regione hac elementari, quorum Agonistarum alij sub velo principis lucis & vitæ seu positionis ordinantur, & alij sub alis illius tenebrarum, privationis & mortis, quorum hi sunt ad placitum sui principis tenebrosi obeundum paratissimi, & admodùm familiares sunt cum natura humida sive aqua, quæ est mundi materia, & tenebrosi Chaos sive abyssi soboles. Atque ideò instinctu naturali magnum super ipsam Dominium habent: Vnde ratione inclinationes ipsius ad tenebras facillimé à societate lucis seducitur: Hinc à Scripturis intelligimus, quòd mundus materialis, caro & Diabolus sunt vinculis arctissimis ad invicem conjuncti: unde, ut à tribus istis præcaveat quilibet pius Christianus admonetur: Hinc etiam Satan nomine principis aëris, qui est aquarum inferiorum pars spiritualior, à quibus materialis mundi substantia est orta: illi verò boni attendunt principem lucis & vitæ suum Dominum, qui est Sapientiæ Spiritus à lucidissimo æternitatis sermone procedens.

Atque

Lev. M Rac. lib. I.

Tedec. lev. lib de 10. Nun. erat.

Ezekiel. 37.

Ioseph. Castal. lib. de porta lucis.

Atque isti præcipuè in mundi & creaturarum ejusdem vivificatione, præservatione & adornatione versantur. Hac ergo ratione, nimirum oppositione horum spirituum contrariæ fortitudinis omnes passiones in spiritu & per consequens animâ mundi tam majori cum creaturis ejusdem, quàm minori immediatè derivantur, nimirum bonæ, ut sunt lætitia, charitas, spes, confidentia, misericordia, magnanimitas, amor seu amicitia & concordia in microcosmo à cordis dilatatione, & in Macrocosmo appetitus, concupiscentia, delectatio, audacia seu magnanimitas, vegetatio & omnes beneficæ in eo actiones ex gratiosa spiritus ejusdem per animam mundanam, rarefactionem & dilatationem: Atque iterum pravæ in spiritu microcosmi passiones, quales sunt: Tristitia, odium, desperatio, Timor, Ira, furor, verecundia & discordia à cordis contractione procedunt: & in mundi majoris spiritu & creaturis ipsius stupor, congelatio, discordia, irascibilitas, timor, odium, ac denique Antipathia à contractiva animæ mundanæ dispositione sortiuntur: Quæ omnes passiones vel bene afficiunt creaturas & ad vitalium spirituum Solatium & felicitatem conducunt, vel earum spiritus aggravant, & infelices ratione nebularum tenebrosarum & contrahentium reddunt.

CAPUT. V.

Quænam in spiritu seu anima actiones in genere producant Sympathiam & quæ Antipathiam, & quomodò Sympathia sive compassio à quadam spirituum in uno vel duobus particularibus dilatatione seu radiorum vitæ seu essentiæ positivæ & benignæ à centre emissione versus circumferentiam procedant; At è contra Antipathia per radiorum à circumferentia ad centrum contractionem contingit.

NOtum feci vobis in præcedentibus, quòd duæ proprietates essent more Archetypico seu ideali & complicito in una radicali unitate seu essentia æterna comprehensæ: quarum una ab ejus Noluntate, & altera ab ejus Voluntate est producta. Ecce hic radicem, ex qua originaliter tum Sympathia, tum Antipathia est orta, quarum hæc à proprietate privativa, seu Noluntate divina; illa à positiva seu voluntate ejus initium ducit. Tum posteà vobis recitavi, quòd ab ista radice seu unitate in essentia geminus ramus sive duplex membrum esset derivatum: exprimens Typicè & explicitè effectus & naturas illarum proprietatum contrarias, quæ complicitè in radice Ideali comprehendebantur, videlicet tenebras, quæ sunt fructus privativæ suæ noluntatis; & Lucem, quæ est Character verus seu signum indubitatum voluntatis illius: & deinde probavi, quòd istæ duæ fuerint omniū rerum principia. Ecce ergo hic principia duo immediata Sympathiæ & Antipathiæ, ab una stirpe seu radice derivata: In loco tertio demonstravi vobis, quòd separatione puri Chaos Tenebrosi ab impuro (quæ virtute Spagyrica lucidissimæ emanationis seu verbi æternæ unitatis efficiebatur) humida sive aquea mundi natura essentialis spiritus omnia informantis esset creata seu essentialiter informata; ita, ut in unione istarum duarum naturarum contrariarum, nimirum essentiæ informantis seu naturæ naturantis & naturæ naturatæ sive informatæ substantiæ in unum spiritus mundi erat animatus: & tum posteà secundum Sapientes Philosophos anima mundi vocatus, quæ erat illa compositio Angelica Duorum, quæ hac de causa est alteritas nuncupata: uti Deus in simplici & æterna sua natura consideratus dicitur Identitas. Iam verò passiva portio, ex qua Alteritas erat facta, dicitur humida creata natura, seu materia mundi naturata, cujus activa sive interna essentia est & vivax & agilis ab æternitate emanatio, quæ (ut nos Apostolus docet) vivificat omnia & implet omnia, & est omnia in omnibus: Horum duorum uni constituit animam mundi Catholicam, quæ vocatur respectu simplicis creationis & emanationis vivificantis Mens, & ratione spiritus ab ea creati spiritus; & consideratione utriusque simul in unum uniti, anima: Ecce hic tertium progressionis Antipatheticæ & Sympatheticæ à simplici æternitatis radice gradum, nimirum creatum materiam seu spiritum, in anima mundi existentem, tenebrosæ Chaos sobolem; & ob istam causam naturaliter ad privativos & negativos tenebrarum effectus inclinatur, & per consequens est aptissima ad impressiones Antipatheticas seu discordantes recipiendas, quas Angelici tenebrarum spiritus ei imprimere solent: Nam, ut sacra lux, quæ humidum mundi spiritum & per consequens integram aquarum massam animat, ex quibus cœlum & terra erat facta, uti asserit D. Petrus, est magis nobilis, activus & agilis omnium rerum, teste Salomone, ita etiam in parte opposita materia, quæ informatur (atque ideò creatum corpus & spiritus admodum est degenerans à luce) & minimè propriâ suâ naturâ admo- Sap. 7.

ad motum vitamque inclinatur: Nam Philosophorum verba sunt, quòd materia sit per se ad motum inefficax, ab ipsa anima lucidé degenerans. Quare libenter & ex gemina sua dispositione induit matris suæ Chaos, seu tenebrosæ hylæ conditionem, quæ proclivis est ad requiem, immobilitatem, tenebrositatem, frigiditatem, spissitudinem & congelationem: Propter hanc ergo causam patitur materia aquea utriusque oppositi impressiones, videlicet, quandoque inclinat ad tenebras, & tunc inspissatur & opaca, frigida, fixa, ponderosa redditur, in qua ejus proprietate tendit deorsum & ad frigidum centrum seu sedem tenebrarum, quæ sunt ei loco matris & in hoc statu redditur rebellis & oppositissima luci & motioni ac calori: atque ita actionibus lucis & vitæ redditur Antipathetica: quemadmodum videmus in aëre & spiritu mundano, qui est clarus, Diaphanus, tenuis, mobilis & sursum tendens, quod totum habet à luce cœlesti descendenti, tamen é regione, appropinquatione seu accessione septentrionalis frigoris, quod est tenebrosæ Chaos soboles: ille spiritus subitò mutatur, nam congelatur atque opacus, spissus immobilis fixusque redditur, quatenus in nives, pruinas, glacies, grandines & consimilia condensatur: ita, ut Antipathetica istiusmodi frigoris tenebrarum accessione discordans factus sit & aversetur ab amabili illa unione & Sympathetico accessu, quem habet cum regione lucis. Ex altera verò parte lucida animæ forma, quæ est æternæ illius emanationis essentia, dat aëri spiritum, vitam, actionem, motum, calorem, levitatem seu tenuitatem & transparentiam: vel, ut Apostolus habet, vitam, inspirationem & omnia. Et notare debemus, quò propinquius accedit spiritus ad naturam lucis, eò firmiora esse vincula seu nexus concordiæ Sympatheticæ ipsius: Nam, ut Sympathia consistit ex rebus similis naturæ, ita, quò magis spiritus appropinquat ad formam, eò firmior est ejus Sympathiæ seu concordiæ nexus, fortiorque & efficacior ejus virtus: Nam quò magis spiritus creatus illuminatur, eò minus illius naturalis inclinationis & amoris meminit, quem ad obscuram & deformem suam originem habuit, ita, ut mediante exaltatione tam depurata sua, ad ipsius divinitatis naturam appropinquare videatur: Atque ideò Platonis est opinio, quòd, si medius hominis interni spiritus nimirum ille, qui est inter radium mentalem, & obscurum corporis spiritum, adhæreat magis menti, quàm spiritui Elementali corporis, tunc in boni Dæmonis naturam migrabit: Sed si deorsum ad obscurum corporis spiritum Elementalem respiciat, tunc convertetur in conditionem Cacodæmonis, eritque obscuræ suæ parentis naturæ quàm proximus: Etiam à Scripturis docemur, quòd adhærendo huic luci divinæ, nimirum Christo Spirituali, tandem in eandem imaginem transformabimur, nimirum, si spiritus nostri interni intermedius inferiora negligendo, hoc est, carnis concupiscentias respuendo ad gaudia & mundities superiorum se erigat: Sed, ut ad animam mundi majoris revertamur: Si spiritus aëreus in potestatem tenebrarum & principis earum tradatur, fit corporeus, & in corporis opaci imaginem convertitur, nimirum in gelu, nivem, grandinem &c: Verùm si effectus caloris & formalis lucis actus prævalet super stupidum tenebrarum frigus, tunc corpus prædictum, vel niviale vel glaciale &c: opacitatem suam exuet, & reddetur Diaphanum & transparens, hoc est, à terrestri natura fixa & opaca in aqueam, lympidam & fluentem reducetur: atque iterum per alium gradum accessus ad lucis Dominium magis adhuc dilatabitur, ita, ut à statu aqueo visibili in statum invisibilem & aëreum redigetur. Porro etiam gradu tertio appropinquationis ad lucem in statum & conditionem ignis depurabitur: Denique gradu quarto in naturam substantiæ æthereæ sive cœlestis transmigrabit, in quo statu amittit omnem ad mutationem appetitum, & jam omninò est oblitus privativæ stirpis, à qua est originaliter ortus: in quo etiam statu transgreditur corruptionis limites, & conditionem induit incorruptibilem, utpote mutationibus minimé jam obnoxius: Ac tandem per quintum gradum transcendit in mundum temporalem, migratque in statum ævialem seu Angelicum: Se enim jam habet in pari cum substantia Empyrea conditione: Atque ita plus minusve exaltatur in dignitate, quò magis vel minus actui æternæ seu Catholicæ influentiæ formali est obediens: Nam debemus intelligere, quòd tota inclinatio æternæ emanationis sit, ut istam tenebrarum sobolem à confusa mundana multitudine ad æternæ lucis unitatem & vitam reducat, ut é regione tenebrarum potentialium conatus in contrarium vergat. Finis lucis creantis actionis integer tendit, ut ligamentis amicitiæ & unitatis Symphoniacis omnia in mundo divisa & ad invicem contraria in unitatem connectat, hoc est, ut Catholicum tenebrarum filium similem ei reddat, quo tandem in exilium sempiternum relegata Antipathia, mundus & suprema ejusdem mens æterno amore & amicitia inter se Sympathizent. Sed tamen huic optimæ lucis intentioni summoperé resistunt tenebræ, ut unitatis dualitas perpetuò remaneret in mundo, qua concordiæ vincula, discordiæ odio violarentur, & Antipathiæ leges in amicitiæ & pacis detrimentum inter mundana continerentur. Quibus liquet, quòd subjectum illud ab obscuri & deformis Chaos visceribus mediante lucis emanatione redimitum jam manet, quasi media substantia inter ista duo extrema, nimirum,

lucem

lucem & tenebras, atque ideò est subjectum passivum à Creatore ordinatum ad utriusque extremi impressiones seu Characteres sustinendos. Vnde fit, ut sit quandoque subjectum Sympathiæ, nimirum quando est obediens ad unionem & lucem, & quandoque Antipathiæ, nimirum, quando est rebelle lumini. Atque ita patefractum jam habemus omnis in anima mundana passionis subjectum. Hæc itaque erat sola ratio, cur Philosophus Heraclitus tantâ confidentiâ asseverarit, omnia ex lite & amicitia fuisse conflata: Empedocles, animam esse ex amicitia & inimicitia compositam. Enarrabo ergo vobis jam ordinem illum concordiæ, quem æternus amor (qui à Patre luminis & amoris emanavit) in qualibet mundi regione ad binas illas naturas differentes ab invicem distinguendas posuit, collocando inter eas subjectum seu sphæram intermediam cum utroque extremo naturâ opposito conveniens. Et in primo loco ordines in universo spiritu mundano describam, ac postremò de quolibet spiritu particulari vivificato seu in actuato, tam intellectuali, seu Empyreo, quàm vitali seu Æthereo & naturali sive Elementali efficiam mentionem.

Oportet, ut duo principia opposita in duobus unius semidiametri mundi rotundi extremis, collocemus: & inprimis imaginabimur, quòd sedes Dei lucis sive actus divini sit in summa cœli ævialis seu Angelici vel Empyrei convexitate, vulgari more loquendo, hoc est, in circumferentia mundi sit ordinata: Et tunc æstimabimus Thronum tenebrarum seu divinæ potentiæ situm suum habere in mundi centro, nimirum terra, quasi loco à lucis præsentia remotiori & magis opposito. Hic intueri potestis duo concordiæ & discordiæ, amoris, inquam, & odij, & consequenter Sympathiæ & Antipathiæ principia, quorum effectibus scripturæ sacræ atque etiam Philosophorum scripta & gesta sunt plena. Materia Catholica, videlicet aqua, quæ erat originaliter ex abysso tenebrosa abstracta (de qua cœli erant prius & terra extracta & virtute verbi divini ædificata) totum illud spatium inter utraque extrema occupat, & virtute spagyrica emanationis illius sanctæ in regiones ita numero, pondere & mensura erat in aquas superiores & inferiores disposita atque divisa, quarum illæ superiores fuerunt bonæ & lucidæ divinitati obedientes, ac in natutam igneam conversi, unde cœlum Empyreum erant dictæ: Nam propter earum ad lucidam Dei naturam emissam obedientiam igne intellectuali & luce Angelica abundabant: atque ideò ista aquarum portio erat pro sede Angelorum bonorum & animarum beatarum ordinata. Aquæ inferiores é regione, quatenus erant fæcales, grossæ, impuræ & consequenter magis erga lucis principem inobedientes, quoniã de tenebrosa sua matre, terra præcipué participarunt, locum & sedem prope radicem suam acceperunt, totumque illud spatium implebant, quod est inter cœlum & terram, quod cœlum Elementare dictitabatur: quòd ob istam causam omnibus generationis & corruptionis mutationibus subijcitur: Vnde propter varias in eo passiones & perturbationes cognoscitur esse Satanæ atque Angelorum ipsius pravorum sedes: Quare ipse à scripturis princeps hujus mundi, & alibi princeps aëris dicitur, & primarij ipsius subditi nuncupatur Principalitates, Potentatus & gubernatores istius mundi, ut testatur Apostolus: Ecce hic duo illa naturæ creatæ extrema, à cujus superiori generalis Sympathia & amor sive Symphoniacus in rebus consensus procedit & efficitur in hoc mundo: ab ejus inferiori universalis Antipathia, odium & dissensio rerum in hoc mundo inferiori tunc nimirum contingunt, quando severa Dei attributa in mundum stellarum influẽtias contrariæ naturæ effundunt, quæ postmodùm per earum in mundum inferiorem emissiones animat & libertatem dæmonibus Elementaribus seu ventosis ad vires suas destructivas & Antipatheticas in mundo isto exercendas concedunt: Exempli gratia; attributum Elohim deorsum in globum Saturni fructus suæ gelidæ & glacialis facultatis destillat, quibus spiritus illius orbis animantur & correborantur, qui tum posteà virium suarum portionem spiritibus ventorum Septentrionalium & terrenis, qui sunt ijs substituti, impluunt: Vnde Archangelus Cabalista ait: Hoc nomen *El*, quod nos Deum habemus interpretatum, omnia fovet, & omnibus succurrit, summâ pietate & clementia, id quod est illi proprium, & ideò illi gratia attribuitur. At per ipsum nomen *Elohim* veniunt severæ punitiones & strages & Angeli ei inservientes dicuntur *Ben Elohim*, id est, filij *Elohim*. *Elohim* ergo terrorem significat & pavorem. Hinc locus Aquilonaris ei assignatur, à quo procedit omne malum. Hæc ille: Quibus discernere possumus, quomodò spiritus, qui sunt dispensatores salutarium & bonarum, quàm malevolarum seu destructivarum influentiarum, sunt atque comprehenduntur in aquarum inferiorum abysso seu congerie: Denique medius mundi spiritus dicitur firmamentum, cujus est officium dividere duo extrema ab invicem: atque iste spiritus intermedius talis est conditionis, ut æqualiter de utroque extremo participet, in cujus centro situm est emanationis æternæ tabernaculum, à quo lucis suæ radios deorsum ad centrum usque tenebrarum ex una parte emittit, & ex alia parte suam radicem ab *Eloah* respicit sursum per gloriosam sive ornatissimam portam

Ephes. 2. Ephes. 6.

Comm. in Cab. dogm.

sive attributum Tiphereth ascendendo, à quo tantam accipit gratiam, pulchritudinem & virtutem vivificam; ita, ut lux Solaris sua emanatione penetret omnia, omniaque suâ præsentiâ impleat & vivificet: estque Pater non modò vitæ, sed & vegetationis, multiplicationis & præservationis: atque hic spiritus suum in cœli centro ideò posuit Tabernaculum, ut una perfectissima consonantia spirituali, nimirum Diapason possit Angelos superiores illuminare & corroborare, atque etiam stellas circum circa eum dispositas radijs suis illustrare, aliaque materialia ad mundi Elementaris & creaturarum illius centrum usque penetret, ut pariter radiorum ipsius virtute animentur & vivificentur: & consequenter, ut spiritus tenebrarum ad gloriosum faciei illius conspectum debilitarentur: ac si chorda extenderetur à fonte lucido in cœlorum cacumine regnante, ad centrum tenebrosæ abyssi seu globi terrestris, ista chorda percussa reddet unisonum: at si in medio prematur, quælibet pars dimidia resonabit diapason ad illum unisonum, arguens duplicem perfectionem à lucida emanatione Catholica procedentem; quarum unius est vitam, vegetationem & quamlibet virtutem aliam aquis inferioribus impertire: atque altera concordiam Sympatheticam facit in superioribus: Iam verò, ut corpus Solare & substantia Ætheris est spiritualis materia consistentiæ aquarum mediæ, manifestum est, quòd sit subjectum facillimè passionibus tam Sympatheticis quàm Antipatheticis alterabile: nam aliter non foret receptaculum immediatum istarum oppositarum & contrariarum emanationum, quæ descendunt ab attributis Dei differentibus: Sed ab effectu invenimus contrarium: nam aliquæ stellæ sunt amicæ & Sympathizant in natura cum quibusdam creaturis sublunaribus, atque iterum aliæ odio se invicem prosequuntur, & per consequens in mundum inferiorem contrarios effectus emittunt, qui contrarias passiones seu impressiones in spiritibus vitalibus seu animabus quarundam creaturarum Elementarium excitant. Porro etiam invenimus, quòd vita animalis consistat in oppositis actionibus, videlicet in Systole & Diastole, hoc est, contractione, quæ fit à materia spirituali; & dilatatione, quæ fit per actum formalis lucis, ita, ut natura materiæ operetur per contractionem à circumferentia versus centrum: at conditio essentiæ formalis est dilatare, radiosque suos emittere à centro ad circumferentiam: Etiam Philosophi & medici testantur, in somno & quiete spiritus vitales solere à circumferentia ad centrum se contrahere secundum tenebrosæ chaos atque venti Borealis conditionem, quæ attractiva sua facultate efficit, ut agilis & volatilis mundi inferioris spiritus sive aër reddatur quietus, fixus, & condensatus: sic etiam contractione radiorum spirituum reconciliatur somnus: at é regione in vigilijs concludunt: quòd illæ fiant per radiorum seu spirituum à centro ad circumferentiam emissionem: quod quidem est duorum effectuum contrariorum verificantis firmamenti operationis in animabus sive spiritibus creaturarum sublunarium argumentum: & tamen ratione æqualitatis cujuslibet actionis & passionis ad invicem habent dispositionem compositam, secundum quod in naturali vitæ operatione, quæ descendit de desuper, inter se conveniunt: Hinc ergo evidens est, quòd à cœlo stellato radicaliter descendat Sympathia & Antipathia.

Ad mundum Elementalem quod spectat, certum est, ipsum effectibus manifestis duarum istarum contrarietatum abundare, atque ideò ne aliqua continua præternaturalis sequeretur perturbatio, quæ magnum istum formalem opificem de suo eventu expectato depravaret, qui erat, ut pacem & concordiam in machina ab ipso formata poneret, quamlibet hujus cœli sublunaris regionem proportionaliter, hoc est, numero, mensurâ & pondere distinguebat, ut hac ratione orbis amicabilis, quasi indifferens amicus inter duos extremos inimicos poneretur; ita, ut portioni Graviori aquarum inferiorum minimam formæ mensuram assignaret, ut ratione sui ponderis ad centrum totius fabricæ caderet, & in eo fixè permaneret, & vocabatur terra: tunc secundæ aquarum inferiorum portioni duplicem lucis formalis proportionem impertivit, ut mediante ea per unicum gradum altiùs elevaretur: Vnde factum est, ut sphæra aquarum terræ proxima, facta sit tenuior, levior & mobilior, quàm terra: Nam duplex lucis proportio efficeret, ut aqua congelata & fixa parumper liquefieret & fluxibilis atque transparens redderetur; ita, ut partim propter continuitatem substantiæ ipsius cum illa terræ, & partim respectu suæ frigiditatis est amicus temperatus & indifferens ad terram, & amicabilis intermediator inter terram & aërem, qui sunt sibi invicem inimicissimi: Non est enim ita frigida ac terra, nec ita humida ac aër: Deinde lucidum mundi agens, assignavit alteri aquarum inferiorum sive Elementi Catholici portioni tres partes suæ lucis; ita, ut illa in existentiam tenuiorem & magis levem, quam erat sphæra aquæ visibilis converteretur, & vocatur iste orbis aër, qui ratione triplicis suæ in formali luce proportionis, erat calidior & magis dilatatus, quàm aqua: Quare, ut aqua erat frigida; & tamen non ita fri-

ita frigida, ac est terra & humida; sed non ita humida ac aër: ita quidem aër est calidus, sed non ita calidus ac ignis, & humidior aquâ. Ratione ergo suæ humiditatis, ista proportio Catholici Elementi est ex una parte amicus aquæ & respectu suæ caliditatis est ex altera parte amicus igni: Denique spiritus vitæ increatus aquarum inferiorum portionem altius adhuc per gradum unicum subtiliavit & depuravit, eamque in summam cœli Elementalis sphæram redegit per additionem gradus suæ caliditatis alterius, atque hac ratione in dispositionem calidam & siccam est redacta. Vnde fit, quòd respectu suæ siccitatis convenit cum terra, & ratione suæ caliditatis cum aëre, sed ipsa est calidior aëre, & non ita sicca, ut terra. Ecce hîc manifestus est Sympathiæ & Antipathiæ Elementalis effectus, quem pacificus Dei amor inter Elementa discordantia posuit: Nam ejus actione aqua, quatenus amica ambobus, interponitur, quasi mediator pacificans inter duos inimicos, terram & aërem: & aër quasi amicus aquæ & igni, qui sunt invicè oppositissimi loco mediatoris & moderatoris amicabilis interponitur inter eos, & ipsos in pace præservat: Denique ignis est mediator inter duos inimicos aërem & terram, & eos in pace conservat: Vnde liquet, quòd Christus iste Spiritualis (ut ait Apostolus) portat & sustinet omnia ex massa aquea existentia, virtute verbi sui: &, ut Hermes ait: Humida natura virtute verbi more Harmonico in Elementa disponitur; ita, ut virtute ista omnis effectus manifestus seu Elementaris Sympatheticus efficiatur in Elemento Catholico, de quo sapiens ista: in se Elementa duo convertebantur, sicut in organo qualitatis sonus immutatur, & omnia suum locum custodiunt: Sed, quando ordo iste Harmonicus seu proportio Symphoniaca est violata, tunc inimici inter se concurrunt & contra se ipsos ad perturbationem totius fabricæ sublunaris sæviunt: Nam aër cum terra sine ullo obstaculo aqueo contendit, & aqua violenter invadit Dominium ignis sine medio aëreo, ita, ut bellum gerunt inimici ad invicem crudele, nisi amicus utriusque extremi concordiam & amicitiam inter ipsos ponat. Hic videre potestis, quomodò Sympathia & Antipathia suas habeant in regno Elementali vicissitudines, & qua ratione per nodi amicabilis Elementorum solutionem, eorum amicitia in odium convertatur: nimirum, quando in mente Iehovæ est ventos & influentias ejus alterantes emittere, ut, mediantibus ijs, corroboret & excitet suæ iræ & vindictæ ministros sublunares adversus creaturas terræ.

Heb.I.
Tim.I.

Sap.19.

Iam verò probare aggrediar, quòd omnes effectus Sympathetici & Antipathetici ab actu spirituum hujus mundi administrantium secretò procedant. Quod sit magna inter Angelos discrepantia inter mente sanos non ambigitur: nam, tametsi omnes Angeli essent originaliter divinæ unitati annexæ; tamen ratione rebellionis & ambitionis Luciferi illud unionis vinculum erat corruptum & violatum, & tunc facta est aquarum in inferiores & superiores divisio, ut ista ratione boni, pacifici & obedientes Angeli à malis, contentiosis & rebellibus per Firmamenti, quasi Diaphragmatis sive septi transversi interpositionem separarentur; ita, ut Angeli tenebrosi essent aquis inferioribus & fæculentis inclusi: illi verò lucidi suam sedem in aquis superioribus haberent, quæ luce æterna essent undique illuminatæ.

Ita videre potestis, quòd Angeli cœli (ut pote, qui ex aëre puriori seu subtiliori humidæ naturæ spiritu, quasi eorũ externo creãtur, atque lucida unitatis emanatione, quæ est eorum internum) sint respectu materialis eorum substantiæ, quæ participat de utroque extremo, affectionibus sive passionibus tam Sympatheticis, quàm Antipatheticis, atque etiam accidentibus in creaturarum Elementarium spiritibus subjectii & per consequẽs ratione varietatis & contrarietatis suarum proprietatum, in eorum potestate est effectus tam Sympatheticos, quàm Antipatheticos proferre. Exempli causa comparabimus Sympathiam & Antipathiam Catholicam animæ mundi majoris cum illis particularibus spiritus sive animæ, quæ est in homine, cùm scilicet quodlibet particulare esset formatum ex universali; debemus igitur intelligere, integram essentiam animæ vel spiritus humani, utcunque est invisibilis, se ipsum extendere & manifestare per virtutes & facultates suas: Nam per virtutem suam irascibilem contemnit & odit, per concupiscibilem appetit & desiderat; & per rationabilem distinguit & discernit inter utramque. Et profectò integer essentiæ animæ effectus in prædictis tribus potestatibus consistit, ut pote, quarum prior refertur ad actionem aquarum inferiorum, quæ sunt aptæ discordare & commotionibus perturbari, quatenus sunt litigij seu principis tenebrarum sedes sive mansio: secunda comparetur naturæ firmamenti, quod est regio vitæ & amoris salutaris: atque ultimo relationẽ habet ad cœlum Angelorum bonorum seu aquas superiores, quas vocant cœlum intellectuale, cujus est inter res sibi subditas seu objectas discernere. Vnde patet, omnem sensum ab anima humana dependentem à proprietate sua rationali procedere, ut ab alijs duabus omnis effectio, motus sive passio animæ oriuntur. Iam verò quatuor sunt animæ satis notæ affectiones, quarum duæ à potestate ejus concupiscibili emanant, nimirum lætitia & spes (nam in eo, quòd amamus lætitiâ afficimur, aut spem & expectationem illius rei habemus, quæ gaudere nos faciet) duæ verò aliæ ab ejus irascibili facultate derivantur, nimirum

dolor & timor: nam solemus jam dolere in eo, quòd odimus, aut solemus timere illud, quod nos dolere faceret: Et revera debitâ inquisitione factâ, inveniemus, istas quatuor animæ microcosmicæ affectiones non esse solùmmodò principia & communia subjecta omnium vitiorum & virtutum moralium, sed etiam tam abstrusæ seu arcanæ, quàm manifestæ & apparentes Sympathiæ & Antipathiæ in mundo cum majori, & creaturarum ejusdem, tum minori, origines. Nolim enim, ut sitis ignorantes, quòd, cum anima hominis ab emanatione æterna in tabernaculo mundano habitante, oriatur, necessariò debeat sequi, ut anima in magno mundo omnes easdem in se habeat facultates, quibus illa microcosmi sive humana est prædita: Nam tritum illud Philosophorum est axioma: Quod facit tale, est magis tale: at omnes prædictæ in anima humana virtutes seu proprietates ab anima macrocosmi, & mente divina, quæ eam animavit, procedunt: Vnde sequitur, esse tam rationabilitatem, quàm concupiscibilitatem & irascibilitatem in anima majoris mundi, tametsi nobis non manifestentur: idque probamus primùm, quia Deus attributa Irascibilitatis & severitatis habet in se: Nam ab attributo nominis divini *Elohim Gibbor*, nimirum porta *Geburah* emittuntur ignes & flammivomi iracundiæ divinæ radij, Samaële Archangelo duce in sphæram Martis, qui sunt Iræ & Bilis in creaturis authores, & per consequens facultatis irascibilis in mundo majori origo: Vnde fit, ut hujusmodi influentijs, irascentes & ignei producantur in mundo Elementali effectus, cujusmodi sunt tonitrua, fulgura, cometæ, accidentia omnia irabunda. Quare teste scriptura sacra sunt ira & vindictæ divinæ argumenta: Quippe quorum effectus frequenter sunt bellum, pestis, fames &c: Nec enim solum convertunt spiritus in naturam iracundam, sed etiam in eo disseminant effectus & imaginationes sanguinolentas & truculentas, malitiam, ambitionem, violentiam, diffidentiam, traditionem, rapinam & id genus alia. Porro etiam nomen Dei *Elohim* influentias suas per portam *Binah* in Sphæram Saturni, ex eaque in regionem sublunarem impluens, est timoris, odij, suspicionis, tristitiæ & malevolentiæ tam in magno, quàm in minori mundo causa. Ecce hic facultatis irascibilis geminarum ipsius affectionum, videlicet doloris & timoris radices. E regione verò nomen Dei Iehova *Sabaoth* per portam suam *Netzeth* effundit radios concupiscibiles, Archangelo Anaele duce in globum Veneris, atque ob istam rationem Philosophi & Astronomi experientiâ & observatione docti, stellam istam, facultatis concupiscibilis rectricem fecerunt: quemadmodum etiam Dei denominatio *El* effundit radios rationis, justitiæ & religionis atque etiam naturalis vegetationis in sphæram Iovis: Sed præter cætera illud *Iah* facultatem naturalem per portam sapientiæ effundit liberaliter. Secundum, quoniam magnus mundus habet intellectuale seu rationale cœlum & concupiscibilem proprietatem in qualibet creatura tam animali & vegetabili, quàm minerali patefactam, atque irascibilem, quæ ratione odij & horroris inter res apparet. Etiam, quòd sit irascibilis proprietas in regione Elementari, testatur inimicitia illa, quæ est inter aquam & ignem, atque aërem & terram. Quòd etiam sit amor & concupiscentia inter res in eo evidens redditur, quia simile gaudet in suo simili, & natura naturâ lætatur: atque ideò res quælibet per naturalem quandam inclinationem pro possibili movetur & se convertit ad suum simile. Sic videmus, quòd ignis afficiatur ad ignem movere, aqua ad aquam, terra ad terram tendat: Sed super omnia spiritus vivificans cujuslibet rei viventis, qui est cœlestis, atque ideò locum & sedem Elementorum excedit, ardenter afficit & inhiat suo simili ac in ipsius præsentia ac societate delectatur, ut propter istam causam passio cujuslibet creaturæ sit futura eò magis Sympathetica, & Sympathia inter res majoris virtutis quò propinquiores in natura & consanguinitate sunt rebus vel præsentibus vel absentibus seu distantibus. Exempli gratia, si ambæ sunt ejusdem mineræ aut substantiæ numero, vel si sint individua specifica numero differentia, ut *Vsnea*, pinguedo sive sanguis humanus unius hominis potest Sympathizare cum alio ad distans. Magnes unius mineræ potest more Sympathetico affectare ferrum alterius ad distans: Et hujus rei rationem tam radicalem, quam immediatam in præcedentibus recitavi, nempe, quia ambæ naturæ ad unicam divinam influentiam pertinent, hoc est, à radijs Angelicis, seu irradiatione ab una eademque stella tam fixa, quàm erratica emissa procedunt: Nam dictum est: non esse animal, vegetabile aut minerale super terram aut in mari, quòd non habeat in cœlo suam stellam peculiarem, à qua suam vitæ, vegetationis, præservationis & multiplicationis virtutem & influentiam non hauriat. Iam verò quælibet natura Angelica habet radios suos appropriatos ab aliqua ex divinorum attributorum emanatione, quæ in sacrarium aliquod stellare transfertur; à quo actu spirituum Olympicorum effunditur & ministris in regione elementari spiritualibus ijs subditis impertitur: quæ quidem emanatio stellaris operatur tum posteà in quolibet individuo specificato secun-

secundum naturam suam, uti anteà est narratum. Exempli gratia stellæ in Ariete cœlesti, influentiam præcipuam & connaturalem habent super animalia ejusdem speciei in terra: & stellæ Scorpionis super Scorpiones & similes bestias terrestres. Cancer cœlestis supra cancrum, locustam & similia animalia marina: Nam invenimus experientiâ docti, quòd, si cancer marinus capiatur, dum Sol & Luna reperiuntur in magna illa stella, quæ invenitur in pede cancri cœlestis, eximiæ erunt pedis illius in arte medicandi virtutes, adversus venena & humores malignos: At si ullo alio tempore capiatur, cancer, erit haud magni momenti vel operationis ad dictos effectus. Iterum notandum, quamlibet stellam fixam seu constellationem zodiaci suo proprio frui planeta, cujus dicitur domicilium, qui concurrit ad fortificationem vel alterationem illius influentiæ: Nam diversitas applicationis aliarum planetarum ad illud facit diversitatem operationis, etiam in ejusdem animalis spermate vel plantæ semine vel secreto mineralis spiritu: & tamen nihilominus magis minusve inter se convenient & in natura Sympathizabunt, secundum quod radij cujuslibet planetæ se invicem ita aspicientes concedent eis licentiam: Nam, si concursus sive aspectus sit duorum planetarum amicabilium unius & ejusdem Triplicitatis, nimirum ubi domus eorum sunt Elementorum concordantium, tunc Sympathia erit fortior. Quod etiam Agrippa haud inconsultè sic confirmat. In rebus proprietates occultæ, non ab Elementali natura, sed cœlitus insitæ, sensibus nostris occultæ, rationi vix Denique notæ: quæ quidem à vita spirituque mundi per ipsos stellarum radios proficiscuntur, quæ à nobis non aliter, quàm experientiâ & conjecturis indagari possunt. Scire ergo debes, quòd unaquæque res movet ad suum simile & inclinat ad ipsam secundum totum posse suum. Hæc ille: quo arguere videtur, quòd Catholicus Angelicus spiritus, qui vivificat mundum, in cujus parte diviniori virtus sive potestas attributorum omnium divinorum Sephirotica consistit: in qua etiam (ut testatur Ezekiel) continentur quatuor ventorum vires; est præcipuus & maximè eminens ille actor, qui diversis suis subdivisis varieformium radiorum emissionibus in & per organa sua stellaria omnes illos occultos effectus inferiores operatur, qui in communium sive vulgarium hominum capacitatis seu intellectus sphæram cadere nequeunt, utcunque eos hoc vel illo modo sese habere confirmat experientia: ita, ut non sit particularis radius ab illo emissus, qui suum secretum actum seu proprietatem non habeat, haud aliter ab alio variantem, quàm oculari experientia effectus eorum inter se discrepare docemur: Nam, quicquid erat originaliter in secreto Archetypi consilio decretum, illud à generalitate in multas specialitates & à qualibet specialitate in infinita individua seu particularitates fuit effectum seu dispositum; ita, ut ævialis effectus sit imago ideæ æternæ, & mundus temporalis sit ævialis similitudo, atque iterum in mundo temporali seu typico omnis stellaris affigies est exemplar ideæ Angelicæ, atque iterum res elementares sunt umbræ Iconum spiritualium in cœlo. Quare, ut Deus emittit emanationem suam, cujus imago est mundus Angelicus in modorum diversitate, atque respectuum multiplicitate: ita spiritus Angelici sua lumina differentia & distincta ordinibus inferioribus, & quælibet sphæra superior inferioribus effundit, atque ita à stellis, quæ etiam sua lumina sibi invicem per varios aspectus applicant, ea in & supra creaturas gradatim deorsum ad terræ meditullium usque impluuntur: quæ creaturæ ad exemplaria suarum stellarum, sibi invicem, licèt invisibiliter, radios tam Sympatheticos quàm Antipatheticos ejaculant: Nec revera dubitare debemus, quòd radij tales sint concordantes & discordantes in inferioribus, cùm in ipso unitatis fonte, à quo omnia emanant, oppositionem proprietatum, videlicet Noluntatem privativam & voluntatem positivam observamus: atque haud aliter credendum est, quàm quòd materia passiva spiritualis animæ mundi sit subjectum illud, mediante quo & in quo divina illa unitas amantes & positivas, hoc est, Sympatheticas passiones & vivificantes vitæ radios exuberanter effundendo, gaudia & jucunditates cum appetitus materiæ spiritualis complemento excitare solet: ita, ut in radicem suam naturalem, nimirum matrem, Chaos seu tenebrosam abyssum in oblivione jam habeat & in sobolem seu filium lucis per adoptionem convertitur: atque ideò in hoc statu videtur participare atque Sympathizare cum aureis illis almæ & vivificantis lucis imbribus, qui à benefici Dei attributis impluuntur & jam omnes illas influentias privativas odio habere & cum pavore evitare incipit, quæ ab attributis Dei severis, insalutiferis & destructivis effunduntur: haud aliter, quàm lucem videmus à tenebrarum aspectu abhorrere & sui similis præsentiâ delectari, aut ut vitam mortis & bonum mali sibi contrarij terrore concuti. Hinc ergo provenit, quòd filij lucis, qui super spiritum Catholicum illuminatum fundantur sive inferuntur, fugiant & quasi pestem evitent filios tenebrarum, eorumque opera habent in horrore

Agrip. Phil. occ. lib. 1.

Ezekiel. 3. 7.

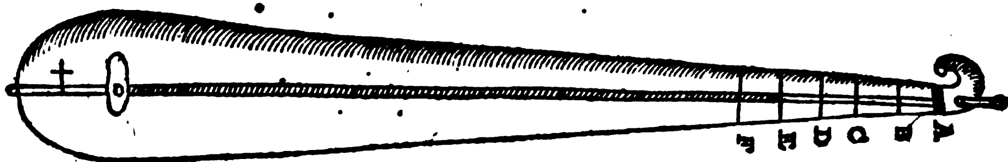
& odio: Atque hujus rei ratio est, quoniam humidus iste creatus spiritus jucunditatem, voluptatem & felicitatem status istius illuminati jam persentiens, timet magnoperé, ne privativæ tenebrarum emissiones, aut infelix iracundiæ divinæ emanatio, suum lumen acquisitum obfuscarent, vitæque splendorem obtenebrarent, hoc est, ne passiones suas Sympathizantes, gaudia nimirum seu lætitiam in tempestates Antipathizantes tristitiæ & mœroris, videlicet contrahendo pulchras amoris jucundi emanationes à circumferentia ad ejus centrum, atque ita illum de salutari & vivifico illo vitæ & concordiæ irradiatione privando, nimirum occultatione faciei seu lucidi Dei actus, quem emisit à centro creaturæ ad ejus circumferentiam ad ipsam recreandam & exhilarandam secundū istud Moysis in persona Iehovæ: abscondam faciem
Deuter. 31. 17 meam ab eis, & evenient eis mala & angustiæ multæ: & dicet in illo tempore, veré quia Deus non est mecum, invenerunt me hæc mala. Et David: Deus abscondens
Psal. 104. faciem suam à malis, perturbantur, si recipiat in se spiritum suum expirant; emittente verò spiritum suum recreantur bono & vita &c: Atque hoc idem potest tam de Catholico macrocosmico spiritu intelligi, quàm de illo microcosmi, atque etiam aliarum creaturarum, quæ omnes habent suas à spiritu macrocosmico origines: Nam quando natura illa divina, quæ Solem cœlestem animat, esset irata pro morte Salvatoris mundi, in momento passionis illius radios suos à circumferentia creaturæ illius nobilissimæ ad ejus centrum contraxit: Vnde factum erat, quòd suum lumen & pulchritudinem immediate perdiderit & contra communem naturæ consuetudinem & leges instar picis niger & tenebrosus redderetur: ita, ut jucunda illa Sympathia, quam creaturis inferioribus atque etiam illis cœlestibus suâ præsentia impertivit, istiusmodi accidente pro aliquo temporis spatio esset in Antipathiam mutata: Hæc ergo erat privativa in corde macrocosmi passio, & quasi ejusdem syncope, cùm attributum illud Dei pulcherrimum *Elaah* ab effusione suarum effluentiarum lucidarum per portam pulchram *Tiphereth* pro tempore abstineret. Etiam palpabiles tenebræ, quæ accidebant in Ægypto fuerunt passio in aëre privativa, quæ contrahendo lucis divinæ à circumferentia ad centrum eveniebat. Istiusmodi etiam passiones minitantur Soli, Lunæ & Stellis versus finem mundi: Nam, si mundus esset factus emissione divinæ emanationis (Spiritu enim Dei cœli sunt luce ornati) sequitur, illius ablatione omnia iterum in statum suum primordialem, hoc est, in tenebras privativas seu plané nihilum & deformitatem conversum iri: Sed productio istiusmodi bonarum & Sympatheticarum passionum à centro ad circumferentiam, atque iterum malarum & Antipatheticarum passionum & effectuum, qui vitæ Sympathiæ repugnant optimé vitalium in homine actionum examinatione detegitur atque explicatur: Nam duæ observantur esse in spiritu humano virtutes activæ, quarum una est voluntaria. Quæ instar principis cujusdam imperatorij videtur actionibus alijs præesse & dominari: haud aliter, quàm divinus ille Angelus Mitattron, Primò in mundo majori mobili (quod ad voluntatem refertur) præsidere dicitur; & per illud seu mediante illo orbes cœli inferiores illos Elementares circumvolvit. Eodem inquam, modo, primus in fabrica microcosmica motor est mens seu radius divinus seu Verbum, quod (teste Mercurio Trismegisto) est caput animæ humanæ; alia virtus in spiritu vitali est involuntaria, quippe quæ imperatur & gubernatur ad placitum radij intellectualis seu rationalis: Haud aliter, quàm sphæræ inferiores ad voluntatem primi motoris in primo mobili movere coguntur: ita, ut vitalis in homine actio sit unicus illorum ramorum, qui est involuntarius & haud secus voluntati mentali est subjectus, quàm cœlum stellatum, quod est vitæ sedes, utpote in quo Sol, qui est cor mundi suam habet residentiam) cœli empyrei mandatis obedit. Iam verò, ut invenimus, quòd secundum voluntatem divinæ essentiæ in regionem cœlestem, & consequenter inferioribus infusam, effluxus seu effectus tam amabiles & delectabiles ad voluptates & jucunditates in creatura excitandas à positiva seu dilatativa unitatis proprietate procedit, quam tristes odibilesque à virtute ejusdem privativa & contractiva, in qua Deus faciem benignitatis suæ avertit à creatura (atque hinc inde cum concupiscibiles seu Sympatheticæ passiones, tum odibiles & irascibiles seu Antipatheticæ efficiuntur in hoc mundo) ita quidem tam experientiâ, quàm observatione Philosophorum & medicorum doctissimorum docemur, actionem vitalem, quæ gubernatur juxta mentem voluntatis superioris, aut dilatatur à dilatativa primi motoris voluntate, cordisque sacrarium aperit ad producendos in spiritu vitali passiones illas bonas, quæ Sympathizant cum vita & luce, videlicet spem, confidentiam, Amorem, misericordiam & mansuetudinem, aut contrahitur & cordis thalamos claudendo, spiritus in eo in unum congregat, unde in spiritu vitali generantur passiones malæ ac privativæ, qua solent cum bonis illis vitæ lætitiam afficientibus Antipathizare: Ex cordis enim contractione tristitia, curæ, desperatio, timor, odium, ira, furor, verecundia &c: adeò, ut quemadmodum ex passionibus bonis spiritus mediante dilatatione sursum ad fontem lucidum usque respiciebat, & voluptatum ac jucunditatum ejusdem intuitu, mirabili afficiebatur gaudio: ita quidem ex malis, spiritus mediante contra-

contractione, visione lucida privari cogitur, & per consequens aspectum suum solummodo ad tetra inferiora & miseriarum vallem habet. Vnde factus est passionum ejusdem tenebrosarum vitæ atque saluti contrariarum particeps. Ex istiusmodi autem harum duarum in microcosmo passionum enucleatione, possumus facillimé colligere rationem earum in mundo majori, cum eadem sit ratio partis & totius: ita etiam passiones mundi majoris, & cætera ab his dependentia possunt facillimè intelligi & discerni ab illis minoris: Exempli gratia: Magnes lapis se habet respectu matris suæ, terræ, ac homo ad Patrem suum mundum integrum: Nam ab Hermete vocatur homo filius mundi: ut ex parte Magnetis Cardanus, Baptista porta, D. Gilbertus cum alijs vocarunt illum terræ filium & Terrellam: Invenimus (inquam) in Magnete omnes passiones tam Sympatheticas, quàm Antipatheticas, quæ matrem suam terram afficiunt: Nam habet in se suos polos cum terra: omnesque inconformitates in natura evitat, effugitque ab illo, quòd est suæ naturæ contrarium, ut Terra: atque iterum Sympathizat cum eo, quod est sibi in natura simile: Æquinoctium, Coluros, Meridianos ac Tropicos haud aliter, quàm terra sibi vendicat, ac denique non modò sensum in suo motu arguit, sed etiam quandam in sua actione rationem manifestat: nimirum, in recusando illud, quod est naturæ suæ contrarium & amplectendo atque desiderando id, quod est conditioni atque harmoniæ suæ magis conveniens, uti infra parte istius libri sequenti atque lib. hujus 3. ostendetur clarius. Denique quomodò radius iste mentalis mandata seu influxiones benignitatis & severitatis ab alto emittat, in discursu meo præcedenti explicatur, nimirum, permittendo malos tenebrarum Spiritus Dominari in inferiora, aut adjuvando bonos spiritus ad officia gaudij, voluptatis seu jucunditatis perficienda. Ecce hic totius Sympathiæ & Antipathiæ mysticæ summa & complementum continetur, quæ aliqui ratione profunditatis seu difficultatis in illius inquisitione, solent, idque haud injuriâ, secretò alicui potestatis Angelicæ actui attribuere, quæ est media quædam inter Deum & creaturam virtus. Atque ob istam causam Angelica existentia definitur esse tanquam virtus inter Deum & Naturam media, à qua fiunt operationes in rebus, quas vel natura eorum non faceret, vel sic faceret, quas alij dicunt provenire à potestate occulta, & alij, quia tale. Reuclin. lib. 3. de art. Cab.

CAPVT. VI.

Quomodo Harmoniæ proportionibus probetur, quid sit Sympathia & quid Antipathia.

DIximus in præcedentibus, omnem in Catholico aquæ Elemento alterationem fieri à spiritu illo omnia operante, qui implet cœlum & terram, ut pote sine quo existere nequeunt, unde D. Petrus: Cœli erant prius & terra ex aqua & per aquam consistens Verbo Dei. 2. Pet. 3. Probavimus etiam, omnes illas in aquis universalibus alterationes & diversitates ortas esse mediantibus rarefactione & condensatione actu & virtute prædicti spiritus effectis: asseruimus etiam, omnia ista numero, mensurâ & pondere varieformiter; imò verò ratione contraria (sic volente Creatore) fuisse peracta, ut exinde res ab invicem variarent & distinguerentur: Vnde Textus: Gemina fecit Deus omnia, quorum alterum est contrarium alteri, nec quicquam factum est, quod mancum est: Hinc ergo concordia & discordia; hinc Sympathia & Antipathia: Quod omne demonstratione ista musica exactè & ad amussim indicare possumus. Videmus in macrocosmo, universum soni medium esse aërē, ex cujus mensura & proportione varia, varij eduntur toni seu voces ad invicem vel consonantes vel dissonantes. Quid, obsecro, auribus exquisiti musici discordi in Symphonia tono magis ingratum? Quidve consonantiâ magis acceptum? Videmus profectò, tonos à fistula editos secundum proportionem spiritus sive aëris mundani differe solere; ita, ut ab eodem Musici afflatu proferat sonos admodum ab invicem differentes; imò verò & discordantes: Nam si duas fistulas ejusdem dimensionis sonare simul efficiamus, quandoque earum voces in debita proportione convenire, & animum audientis delectare, & nonnunquam more odioso dissentire, dentesque audientium quasi stridere facient. Pariformiter omnes spiritus in creaturis majori vel minori aëre proportionantur, uno semper eodemque vitæ spiritu agente atque operante, haud aliter, quàm in fistulæ activitate videmus: atque ita juxta eorum concordiam vel discordiam, vel conveniunt vel dissentiunt ab invicem: haud aliter, ac marculi Pythagorici in substantijs suis corporeis fuerunt proportionati vel disproportionati: Etiam chorda super duo monochorda æqualis magnitudinis extensa, facit sonos vel concordantes vel discordantes, secundum majores vel minores sectiones illius: Exempli gratia.

Vbi chorda A.+. unius monochordi percussa discordiâ producet ad sonum chordæ B.+. vel D.+. vel F.+. alterius monochordi: at si A.+. percutiatur in uno, conveniet cũ chordæ portione C.+. vel E.+. alterius. Vnde liquet, quòd, quamvis ambæ chordæ sint unius latitudinis, tamen semper respectu illarum vel brevitatis vel longitudinis aër tam proportione, quàm dispositione in rarefactione & condensatione varias observantur super eas edere voces, tam dissonantes, quàm consonantes: nam chorda curtior ejusdem extensionis majori & fortiori sua vibratione attenuat aërem magis & consequenter acutiorem reddit vocem: é regione longior chorda ejusdem extensionis ut +. A. graviorem facit tonum acbreviorem, quoniam aër est in tali moli motu minus rarefactus, & per consequens vox est magis gravis, profunda & quasi suffocata ratione densitatis aëris: Denique sive in gravibus sonis sive in acutis vel mixtis, aëris proportio & pondus est in causa Symphoniæ vel antiphoniæ mediante actus spiritus in ipso Catholici, quem vel sufflanti fistulam vel pulsanti chordam comparamus, quippe sine quibus vox nec concordans nec discordans redditur in dictis organis. Quibus concludimus, quod medium in quo & per quod spiritus divinus tam Sympathetice, quàm Antipathetice agit in hoc mundo est aër seu spiritus, qui haud aliter in creaturis agit, quàm aër in fistula vel aliquo alio organo Musico.

LIBRI SECVNDI Membrum ij.

In quo natura Magnetica veré & ad amussim anatomizatur, rationesque actionum Symphoniæ & Antipathiæ enucleantur.

CAPVT. I.

Author procemium ad istum suum discursum Magneticum in hoc capite facit, & tum posteà ad Chaos opinionem de attractiva corporum magneticorum origine & virtute procedit.

VObis in membro hujus libri præcedẽte Sympathiæ & Antipathiæ principia enucleaté explicui: sed, quoniam non omnibus datum est virtute Theoriæ seu speculationis sola in Thesaurum seu sacrarium Dei abstrusum penetrare, quòd in creaturæ profundo centro continetur; melioris vestrum instructionis & informationis gratia, descendam parumper, & secretum hoc subjectum, quod præ manibus habeo, vulgaribus & ocularibus quibusdam demonstrationibus vobis explanabo: ut ergo magis Methodicé procedere possim, in isto hujus libri membro fundamentum tantummodò præcipuum exponam, super quod conclusiones nonnullas experimentales ædificabo, quibus incredulos, qui huc usque ratione eorum ignorantiæ rebelles & obstinati in sua infidelitate erronea extiterunt, ad certiorem & securiorem fidei portum dirigere atque introducere possim. Et quoniam Sympathiæ gesta, atque etiam illa Antipathiæ in omni re efficiantur virtute & potestate Magnetiva (cujus est tam odibili & irascibili expulsione resistere) quàm sibi attractione concupiscibili allicere (uti infra dicetur) necessarium & conveniens existimo, ut cum diligentia, idque oculis Argoicis inquiramus, & intuitu nostri intellectus etiam lynceo in obscurum lapidis Magnetici mysterium introspiciamus, quo securius cum judicio & certiori ingressione nostra in demonstrationem tam arcanæ contemplationis, practicã faciamus: Nam cùm secreta operatio tam unguenti armarij, quod ignorantes mundani tanto odio & vituperatione sunt prosecuti, quam Mummiæ tam corporalis, quàm spiritualis ex hominibus & bestijs extractionis ratio, atque etiam vitalis, infirmæ atque insalubris animalis naturæ in aliquam vegetabilem vel alterius animalis sani naturã transplantatio, cum modo susceptionis, virtutis & roboris unius animalis & ejusdem in aliud infusionis: Secreta Spiritus plantæ alicujus cum illo hominis aut alterius animalis alligatio: ita, ut quicquid uni evenit, nimirum aut humidum aut siccum aut calidum aut frigidum, de illo etiam participabit & alter. Cùm, inquam, istiusmodi

istiusmodi operationes dicantur Magneticæ, quatenus virtutes actuosas Magnetis imitantur; summa ope ac conamine nitar, ut viam in omnium mysteriorum istorum anatomizatione atque revelatione apertam, videlicet Spiritualis Thesauri Magnetis dissectione faciam, ut hac ratione in formalis interioris aut centralis & essentialis actionis seu virtutis fontem atque fundamenta tam ipsius irascibilis, quàm concupiscibilis passionis introspiciam: Nã si subtili rationis nostræ intuitu meatus invisibiles & antra arcana ejusdem invenire, ac tum posteà punctum seu essentiam earum essentiarum centralem observare ac denique internum cujuslibet actionis causam detegere queamus, facillimum erat cætera superare, cùm, quæ externo effectu apparent, similia debent necessariò esse homogenea, hoc est, unius ejusdemque conditionis respectu naturarum suarum internarum; uti infra latiùs explicabitur: Sed proh dolor! cur præsumo ego, qui sum Apostolorum minimus, aut saltem exmille minimus viam sive iter tam periculosum ad insulam illam incognitam, inqua abstrusa magnetis natura in medio scopulorum in accessibilium & periculo plenorum inhabitat, cùm tot Philosophi sapientes super incerta & tempestuosa maria opinionum navigaverint & erraverint, ac tandem domum revertentes nova de istius rei mysterio tantummodò illa, nimirum de Magnetis existentia & essentia virtutum activarum, quæ ab alijs sunt prædicta, retulerunt atque ita de proprijs nihil omnino habent, præterquam quòd vel externa operatione vel ab aliorum relatione intellexerunt. Deus bone! Quot sunt in isto mundo puppes stultorum plenæ, qui, postquam in eorum studijs & scientijs operam per multos annos, maria imaginationis vanæ ac vix probabilis sulcantes navarunt & in senectate sua ad portum pueritiæ sunt reversi; habentes sua ingenia & intellectum pauperibus fragmentis sive mercantia, de ipse dixit, sive opinionibus aliorum onustum: Sed de centrali istius arcani scientia, nihil habent de proprio, quod dicant Ita, ut nos Christiani, post peregrinationem vitæ & studiorum nostrorum in hoc studiorum nostrórum in hoc mundo, existimemus tandem esse sufficiens asseverare, quòd Aristoteles, Plato, Galenus, Hippocrates vel saltem iste vel ille hoc dixerit, & per consequens, quod sit ita certum & in infallibile. Cùm è regione percipimus, scripturas Philosophiam veriorem & certiorem nos docere, quæ illi Ethnicorum est oppositissima. Istiusmodi ergo studentes mundani optimè hisce verbis ab Apostolo indigitantur, quippe, quos narrat esse semper discentes, sed ad scientiam veritatis nunquam pervenientes: Nã, quomodò obsecro est possibile, ut cæci possint cæcos directè ducere? Alij diu navem suam huc atque illuc gubernantes atque ad sedem habitationis virtutum istius lapidis dirigentes, ad insulæ ejus petrosæ limites vix ac ne vix quidem attigerunt; & tamen non sine admirandis historijs seu relationibus ex tali itinere collectis redierunt: Ac in fine inventiones eorum novæ repertæ sunt adeò superficiales, ac effectus scrutationis sive inquisitionis eorum frivoli: & tandem totum non nisi conjecturale est probatum. Alij tam longè in eorum inquisitione per stellæ polaris allectamẽta fuerunt ducti, ut mari glaciali firmiter cum sua puppe in hæserint, nec ulterius progredi potuerint, sed in glaciei resolutione reversi sunt admirandis imaginationibus de montibus Magneticis & castellis ferreis, etiam per octo supra lunam gradus usque ad sphæram octavam referti: Imò verò & sunt alij, qui super stellatum illum locũ volant. Quibus concipere licet, quomodò Philosophorum quilibet secundum Phantasiæ suæ Chimereæ leges varia non in aëre, sed etiam supra stellas ipsas ad animam magneticam inveniendam imaginẽtur phantasmata: Sunt nonnulli, qui in ejusdem investigatione à terræ continente non recedunt, sed ipsã inter stellas cœli numerari existimant, quæ solem pro fixo suo centro habent, ut pote, circa quem perpetuò observantur ohericè: Ita, ut ipsam terram habere formam stellarem à forma illa Peripatetica longè discrepantim effingant. Denique quilibet istorum habet suam opinionem ab altero differentem. Vt autem intelligatis, hoc totum esse verum, vobis aliquid novorum ad inquisitionem istiusmodi Magneticam pertinentium, post longam in mari fluctuoso seriosæ contemplationis eorum viam, paucis recitabo. Inter eos aliqui in tali conamine magis alte sapiunt & cœlos videntur pro testibus ad suam assertionem confirmandam invocare; aliqui vela dant usque ad montes Hyperboreos; alij ad Insulas alienas Septentrionales ad fundamentum tanti miraculi detegendum tendunt. Alij spiritus suæ inquisitionis in terræ viscera immergentes, inveniunt, eam esse universam formam stellarem ejusdem. Quidam volunt, more atomicæ emissionis ex corpore lapidis & rei attractabilis virtutem talem fieri. Sed inter omnes alios ratione præditos, qui in puppi stultorum navigarunt, vix annumerare audeo unum, quippe, qui videtur alteri Grillo esse simillimus, quatenus opinatus est, virtutem Magneticam esse Cacomagicam sive actum Diaboli. Iamque ex illorum, qui spiritu suo ad mysterium istud inveniendum viam fecerunt in cœlum, unus vult, quòd ratio directionis Magnetis ex cauda constellationis ursæ sit colligenda, affirmando, quòd istius stella in ursa prævalet & dominium possidet super istum lapidem & ab eo transfertur ad ferrum. Hæc est Marsilij Ficini opinio.

2. Tim, 3.

nio. At ego respondeo, rem ita se habere haud posse, quoniam testatur experientia, ferrum ex seipso suis proprijs frui polis æque ac magnetem, & quod vult, debita adaptatione perquirere & suo naturali instinctu se ipsum convertere & dirigere in propriam polorum suorum stationem: In hanc etiam Marsilij ficini opinionem cadit Petrus Peregrinus, qui sequendo regulas fratris Baconis, inquisivit directionem Magneticam ex polis cœli. Etiam Cardanus vult, quod causa inmediata variationis virtutum hujus lapidis ex stella in cauda Vrsæ existente exurgat. Lucas Gauricus etiam ipsis videtur hac in re astipulari, sed ipse simul addit huic negotio virtutem Saturni & Martis, atque etiam dicit præcipuam in Zodiaco constellationem ad hoc conferentem, & cujus influentijs lapis iste subijcitur, esse virginem. Albertus Magnus concludit, ipsum Magnetem atque etiam ipsum ferrum dirigi ad stellam Polarem, dicitque ipsa haud aliter eam sequi, quàm Herba Heliotropium solem. Bessardus fecit suam de hoc lapride sententiam ab alijs discrepare, quippe existimans, polum Zodiaci esse virtutis Magneticæ fontem. Iterum collegium Conimbricense causam istuis rei à parte aliqua cœli non longè à Polo distante. At verò Martinus Cortesius putat, attractivam istam virtutem à loco ultra polos seu cœlos mobiles descendere: Ex alia parte, Gaudentius Merula asseverare videtur Magnetem ferrum ad se trahere ea intentione, ut illud dirigat ad polum Borealem, quoniam ipse est superior ad ferrum ordo, cum constellatione ursæ. Fateor ergo, radios qui dilatantur ad fratres suos captivos redimendos & libertatem ijs reddendam, eosque ad patriam suam dirigendos esse paratissimos & fraterna pietate inclinatos. Sed non possum ego intelligere dicta Merulæ in hoc sensu. Alij putant cœlos in genere esse virtutis istius lapidis originem: Nam Paracelsus ait, esse stellas, quæ existentes plenæ potestatis Magneticæ, ferrum ad se attrahant &c. Atque ista opinio videretur probabilis, quoniam ferrum movet ad suos polos, etiam absente Magnete (ut dictum est) Fernelius videtur hæsitare, cùm modò fateatur, causam istius actionis esse abditam, & modò, nempe alibi, facit cœlos istius actionis causas. Scaliger propinquius ad punctum veritatis accedens huic actioni seu virtuti assignat causam quandam cœlestem ei penitus ignotam, asseuerando, quòd Magnes terrestris non sit derivatus à globis seu montibus stellaribus, sed ab essentiali potentia seu essentia illa, quæ erat ipsorum fabricatrix, qui gubernat in ea cœli portione, quæ pendet in puncto septentrionali. Atque huic opinioni adhærere videtur Plato, ut pote, qui agnoscere videtur, essentiam Magneticam esse potestatem divinam. Et profectò bene in hac re loquuntur, sed in sensu tam largo, ut ista eorum assertio bene in se considerata appareat discipulis eorum, quasi ignotum per ignotius: Nam, ita terminis generalibus affirmare possumus, omnia esse à Deo: Sed descendemus jam à cœlesti eorum speculatione, atque ad humilitatem eorum respiciemus, qui magis cauti videntes, & ad proverbiū illud vetus Noli altum sapere attendentes, magis pronè intuentur, quoniam ad terram solummodò & ipsius effectus respiciunt: Atque istius seriei sunt Fracastorius, qui rationem & causam originalem virtutis Magneticæ attractivæ inquirens, imaginatur, montes Hyperboreos, qui scopulis istius lapidis abundāt, ferrea istiusmodi subjecta ad se attrahere. Et hoc istius figmentum videtur quibusdam doctis adeò plausibile & rationi congruum, ut illud tam in eorum scriptis Astronomicis, quam tabulis Geographicis, & mundi descriptionibus & cartis marinis sequantur. Quod quidem nihilominus si esset verum, faciliori attractu naves in mari Boreali transeuntes ad se allicerent. Olaus Magnus, & nonnulli alij, qui ejus sustinent traditionem, volunt vim hujusmodi attractivam provenire ab insulis nonnullis septentrionalibus, quæ tali subjecto magnetico abundent. Sed has eorum Phantasias vento inani committendo ad aliorum procedo hac in re sententias. Lucretius Carus, quidam sectæ Epicureicæ Poëta, videtur somniare, ferri attractionem procedere ab atomorum ex subjecto effluxione: Nam, quemadmodum (inquit ille) juxta Epicureorum opinionem, atomi subtiles ex re qualibet emanant, ita pariter atomi, quasi semina Magnetica à ferro per quandam coitionem ipsius cum Magnete in locum sive spatium interpositum, quod est inter eos, emittuntur, & per unionem aut complicationem corporis utriusque, ferrum attrahitur &c. Huic etiam sententiæ Aphrodiseus, Iohannes Costeus, Plutarchus atque etiam Thomas Aquinas inclinare animadvertuntur: Cùm in rei veritate deberent scire, quòd nulla attractiò sit facta per emissionem à centro ad circumferentiam, hoc est, per dilatationem & dissipationem; sed è regione per attractionem & intraductionem à circumferentia ad centrum, quemadmodū in syringa videmus, cujus attractione aqua in ejus concavitatem allicitur per ejus linguæ emissionē, à manu movente aqua emittitur, quasi à centro &c. Quare sequitur, emissionem radiorum seu seminū atomicorum ferro non posse esse causam unionis sive motionis ipsius ad lapidē: Sed debet necessariò esse magnes, qui facultatem habet sibi attrahendi radios seu spiritus ex ferro: Nam apparet evidenter, ferrum non attrahere se ipsum ad lapidem, sed ab ip-

ab ipso è centro attrahitur. Thales atque Anaxagoras credunt, Magnetem habere suam in se vitam, quoniam observatur substantiam sibi similem ad se attrahere; haud aliter, quàm creaturæ viventes faciunt. Lucretius & Orpheus existimant, sympathiam illam esse inter Magnetem & ferrum, quæ apparet inter marem & fœminam, atque in ista eorum opinione haud plurimùm videntur aberrare. Averroës, Scaliger, & Cardinalis Cusanus putant ferrum movere ad magnetem, tanquam ad suam originalem matricem. Galenus est opinatus, magnetem propria sua forma substantiali ad se attrahere. At jam opus est, ut accedam ad opinionem socij sive collegæ mei admodùm docti D. Gilberti, & pro profunda ejus in naturam magnetis inquisitione famigerabilis. Ipsius est animus, quòd vis Magnetica ista sive attractiva in Magnete procedat ab actionibus formalibus, hoc est, ab originalibus & primarijs virtutibus seu vigoribus: concludit enim, magneticam virtutem derivari à peculiari seu singulari forma, ab illa forma seu causa specifica in corporibus mixtis differente, cujus meminerunt Peripatetici: Dicitque, esse quandam formam, quæ est propria globorum stellarium & partium eorum homogenearum sive incorruptarum essentia sive entitas, quam ipse vocat primariam, radicalem & astralem formam, videlicet talem, quæ est in sole, Luna & alijs stellis cœlestibus: Atque etiam dicit, more simili esse stellam in terra, quæ est illa vera magnetica potentia, quæ vocatur actus seu vigor primus, concluditque istam formam non derivari à toto cœlo, affirmatque, influentiâ aut qualitatibus occultis procreari; nec etiam à stella aliqua particulari: Nam virtutes suas Magneticus habet à terra &c. Hæc erat doctissimi mei quondam collegæ de actu magnetico sententia, cujus labores & industriam in diligenti naturæ Magneticæ investigatione, ut non possum haud parum commendare, ita è diverso ratio mihi non permittit, ut speculativæ ipsius hac in re fundationi seu radici penitus consentiam. Quis enim credere potest, terram; multò magis ipsius particularia posse virtutem aliquam radicalem ex se ipsis habere, cùm sit evidens, quòd tam terra, quam cœlum ex aquis sint prius orta, atque ideò, ut cœlum erat ante terram, necessariò sequi debet, formalem terræ virtutem totaliter à cœlo descendere, & per consequens terra non habuit talem proprietatem à se ipsa, sed ab illo spiritu, qui eam creavit, ut infra clarius explicabitur: Inter Philosophos Ethnicos Plato, & ex Christianis Scaliger & Fernelius credunt, causam illius attractionis esse divinam & de desuper, sed quomodò, aut qua ratione descendat, ne exprimunt quidem: Atque ideò, tametsi in generalitate nihil nisi veritatem sint locuti, tamen in verbis taliter expansis nihil in specie videntur exprimere. Concludam jam cum ultima opinione, quæ est omnium maximé inanis & ridiculosa: Franciscus Rueus videtur dubitare de magnetis virtute: Non enim hæsitat existimare, omnes istiusmodi effectus ut pote ultra captum ipsius esse cacomagicos, hoc est, ex impostura & subtili delusione Cacodæmonis sive Diaboli derivatos. Et tamen vir iste est magis tolerabilis, quàm istiusmodi homines scrupulosi, qui audacter asseverare haud erubescunt, actum illum admirabilem in unguento armario esse absoluté Diabolicum & cacomagicum: Nam vir iste non loquitur, ut ipsi determinaté, & sine ulteriori dubitationis alea, ut ipsi, sed dubitativé solummodò.

CAPVT. II.

In hoc capite opinio authoris de originali & immediata operatione & virtute primùm more Astrologico, & deinde ratione ex Philosophia sacra deprompta declaratur.

CErtus sum vos recordari, quòd in præcedentis mei discursus filo inprimis declaraverim, ipsum Deum in genere operari omnia in omnibus: Ac tum posteà modum explicui, quo illa ipsa unitas in divina essentia sit multiplex in proprietate, secundum multiplicitatem voluntatis ipsius sacræ. Atque in eo probatur, ipsam esse in proprietate multiplicem, quoniam effectus actionis cujuslibet particularis, qui non sine voluntate ejus in actum reducuntur, sunt in finiti in varietate. Atque ob istam rationem vobis indicavi, quòd uni eidemque essentiæ sacræ decem diversæ in scripturis assignantur denominationes, ac attributa totidem ijs appertinentia; quorum alia emittunt emanationes vivificas, quibus aquæ subtiliatione seu rarefactione erant expansæ, & in cœlos lympidos & perspicuos formatæ: Atque istiusmodi influentiæ sunt illæ, quæ virtute Dei Iah per attributum Hochma impluuntur, atque etiam, quæ ab Eloah per portam Tiphereth, pulchritudinem & claritatem importantem in globum solis descendunt: Quarum est spiritum mundi

dilatatione & rarefactione clarificare, atque de tenebris emundare: & istiusmodi influentiæ officium est procedere in evocando spiritus à centro ad circumferentiam. Ac è contrario sunt quædam alia Dei attributa, quæ radios attractionis & contractionis emittunt, cujusmodi sunt Binah, seu prudentia, quæ effundit influentias suas in sphæram Saturni: Mediantibus ergo istis, spiritus Dei in sua prudentia ligavit & suspendit cœlos, quasi annulos catenæ aureæ ad invicem, & sustinuit Elementi Catholici orbes in suis destinatis locis, & contraxit grossiorem aquarum portionem à circumferentia centrum versus, atque eam more grosso & tenebroso ibidem confirmavit & fixit: Ita, ut proprietatis attractivæ, contractivæ & retentivæ fons sit Binah, cujus præsidens est nomen Dei Elohim, quod propter rationes vobis in superioribus relatas, est proprietatis septentrionalis caput, ac per consequens frigoris, siccitatis, opacitatis, congelationis, incrassationis & requietis, quæ in centro versatur, ut pote quod est terminus ad quem motus à circumferentia fit, quas omnes proprietates à sphæra Saturni præcipuè recipiunt. Et propter istam rationem virtus centralis, quæ est in visceribus terræ, attrahit & allicit ad punctum istud naturaliter omnia gravia, quæ, quando ad centrum terræ usque pertingunt, ulterius penetrare nequeunt: Nam est ad centralem istam metam, quod attributum Binah à nomine Dei Elohim animatum collimat, & divinitas illa, quæ terræ centrum inhabitat, est sacra illa essentia, quæ sub nomine & proprietate Elohim existit receptaculum immediatum, cujus emanationis est ordo Angelicus Thronorum, cujus est (testibus Rabbinis Cabalisticis) spectare ad terram & aquas grossas atque compactas, & arca hujusmodi effluxiorum Thesauraria in cœlo stellato est globus Saturni, cujus ob istam rationem proprietas est frigida & sicca, contractiva, astrictiva & retentiva: Quippe cujus radij in effectu est contrahere ad centrum. Atque ista influentia est præcipua in ventis Borealibus dominatrix, qui venti sunt frigidi, sicci, contractivi, congelativi, estque planeta iste, qui administrare solet virtutem stellæ Polari, ab Ægyptijs Alrucakba dictæ, ut pote, cui assignantur ab Astrologis naturæ Saturni & veneris: Ac propter hanc causam, est principalis adjutrix & assistens in executione non modò effectuum attractivorum Elohim, & per consequens induit naturam Saturni, qui influentijs & effectibus Borealibus Elohim seu Binah abundat, sed etiam participat de natura veneris, quæ est facultatis concupiscibilis domina: Atque ista de causa facit naturalem coitionem, hoc est, appetit & attrahit ad se seu in centrum Saturninum suum simile, voluptuoso quodam desiderio & delectatione: Haud aliter, quàm fœmina appetit virum, seu materia fœminina formæ masculinæ avidè inhiat. Hæc ergo est ratio, quòd terra ad se attrahit effigies illas formales, quæ de cœlo descendunt, quas tanquam spermata desiderabilia non sine magna voluptate abscondit in sua matrice seu visceribus: Nam cœlum à veris Cabalistis & Philosophis dicitur masculus, ad terram, quam pro cœli fœmina habent. Quàre non possum non consentire cum Lucæ Gaurici opinione, quæ est, quòd stella in cauda ursæ majoris sit præses & Dominus ac vivificator Magnetis: Atque etiam, quòd Saturnus sit Planeta, qui ei in hoc negotio adjungitur: Ac denique quòd habeat præcipuam relationem ad constellationem Virginis in Zodiaco, quippe, quod signum eandem habet cum stella Polari longitudinem: Atque etiam, quoniam ipsa est pariter cum stella illa naturæ terrestris, stipticæ, attractivæ & retentivæ, atque etiam de conditione Saturni & veneris: Omnes hæ, inquam, rationes fortissimæ fuerunt motrices, quòd hæ sint præcipuè cœlestes in dispositione Boreali in mundo inferiori agentes, & per consequens in attractivo Borealis terræ & Terrellæ poli motu & cujuslibet particularis ejusdem. Attamen hoc ego addo, quòd, cùm influentia à Binah emittitur per Thronos, necesse habemus credere, prius per cœlum octavum transire, atque ibi vasa nonnulla eligere magis apta ad portionem Thesauri sui recondendam: Cujusmodi in Zodiaco sunt Virgo, Capricornus, Taurus, uti ab eorum effectibus comprobatum est ab Astrologis: Vnde signa dicuntur terrestria, quippe conditione frigida sicca, stiptica, attractiva, coagulantia & incrassantia: Verùm extra Zodiaci margines elegit pro summo sacrario influentiarum suarum in hoc cœlo constellationem ursæ majoris, cujus maxima virtus & potestas est stella illa eminens in ejus cauda, quæ ideò pollet & excellit omnes alias constellationes in effectuum & mandatorum frigidorum, contrahentium & congelantium proprietatis Elohim executione, quoniam à calore & præsentia solari est remotior; & per consequens in facultate & vigore suo naturali efficacior & robustior. Hinc ergo est, ut ventus Borealis influentijs istius stellæ animatus, mundum Borealem frigore, gelu, glacie, nivibus & grandine afficiat: Quod autem facit tale, est magis tale: At stella ista suo influxu & spiraculo contrahit, congelat, coagulat, inspissat, retinet

tinet & ligat; Quid ni ergo pariter non agat cum corpore terreno suis influentijs subjecto? At cæteræ constellationes hoc idem præstare nequeunt, quia earum qualitas propinquiori solis præsentia moderatur, atque etiam contractiva earum virtus à planetarum & signorum humidorum intuitu relaxatur. Et tamen consensus Saturni cum ista stella in eo evidenter declaratur; Quia dum ipse in cœlo Dominium habet, existente ipso in Capricorno, vel virgine, stella ista polaris suos effectus gelidos potenter (idque præcipuè Hyemali tempore) declarabit: Nam rebellior erit glacies, frigidior reddetur aër, & cum mundanis, arboribus nempe & animalibus inclementer aget. Vnde evidens est, Saturnum commercium quàm propinquum cum stella ista habere. Procedo igitur de desuper ad terræ centrum in hunc modum, stella Polaris emittit in partibus Polaribus vehementer suas influentias, ac præcipuè corporibus ei subjectis, & Saturnus atque triplicitas Zodiaci terrea, communiter in inferiora influentias effundit suas cum stella polari convenientes; sed cum majori moderatione respectu propinquitatis aliorum planetarum eorum virtutibus oppugnantium, quas omnes à Binah seu Elohim radicaliter acceperunt. Hæ omnes stellæ intermediæ huic extremæ nimirum polari in facultatis suæ Borealis & attractivæ executione assistunt, eamque ad illud opus peragendum fortificant: Nam assistentiâ eorum, venti Boreales redduntur robustiores & magis violenti, quibus spiritus mundi vehementiùs contrahitur in nives, glacies, pruinas &c. Rerum calores à circumferentia ad centrum alliciuntur & res anteà vivæ, jam quasi mortuæ sunt. Quibus addiscere possumus terram non fuisse prius nisi aquam tenuem, quæ tam posteà spiritu Elohim in substantiam densam & terream per contractionem & coagulationem convertebatur. Vnde fit, ut tam diu, quàm sit terra, sit habitura in se dispositionem spiritus Elohim, mediante quo in terream effigiem per viam congelationis erat facta: Nam virtute Elohim

2. Pet. 3. Ruach terra arida apparebat extra aquas tam benè, quàm cœlum, ut testantur Moyses & D. Petrus: Imò verò mediante spiritu ipsius, omne cœlum & quælibet sphæra elementalis ad invicem vinculis quasi firmis colligantur: Ita, ut quemadmodùm proprietate nominis Iah (benignitatem Ehieh quasi omnium rerum patrem significantis) per attributum Hochma descendente, aquæ generales sive spiritus mundanus erat illuminatus atque animatus: Ita etiam illæ aquæ sic animatæ, erant in regiones seu sphæras distinctas divisæ & ad invicem more pacifico ligatæ per virtutem Binah seu ema-

Psal. 33. 6. nationem vel propritatem retentivam Elohim: Vnde David: Verbo Domini firmati sunt cœli & spiritu ab ore ejus omnis virtus. Propter hunc respectum in omni separativo opere creationis & informationis, non modò simplicium cœlorum & Elementorum, verùm etiam creaturarum ex ambobus compositarum, nomen Elohim erat semper à Moyse pronuntiatum, nimirum, quando tenebræ essent absorptæ & contractione separatæ ab aquis lympidis: cùm grossæ & inferiores aquæ essent distractæ contractione à superioribus, cùm tenuiores cœli per inspissationem distinguerentur à spissioribus Elementis, quando terra arida esset per frigoris coagulationem in centrum totius fabricæ contracta, quando densior Ætheris portio in globum seu corpus stellæ coagulabatur, cum elementa essent in corpus compositum coagulatione compacta: Totum, inquam, hoc erat opus divini Elohim, qui, ut sacraria condensatione conderet, ad aliorum attributorum Dei influentias seu Thesauros recondendos, ita quidem orbem Saturni erraticum

STELLA POLARIS.

Virgo Zodiaci

atque illas fixas Aluckabæ & virginus & aliorum fixorum syderum ordinavit ad suos proprios Thesauros reservandos: Et quoniam constellatio Virginis est ita disposita in Zodiaco, ut omnis ipsius virtus quasi à pyramidis basi in stellam Polarem quasi ejus conum contrahatur, Ideò apparet, vim virginis multum conferre ad gelidos & contractivos stellæ polaris effectus producendos. Atque hæ duæ fixæ constellationes à Deo constituuntur principales, ad Saturno in suis negotijs inserviendum ministri, qui simul atque strictum cum venere commercium habent: Vnde tanto desiderio concupiscibili in attractivis suis facultatibus sunt præditæ, uti in Magnete & ferro videre licet. Atque hinc est, quòd Astrologi hisce duabus unam eandemque naturam mixtam, nimirum Saturni & veneris assignârunt: Quoniam experientiâ perceperunt, ipsas eundem in proprietate actum præstare: Verùm illa polaris, est Virgine longè in sua activitate efficacior, majusque in inferiora dominium habet & præcipuè in eas creaturas, quæ ejus dominio, ab origine, Deo sic volente, sunt subditi, cujusmodi præcipuè sunt Magnes & ferrum. Quare, ut sit certum (juxta Philosophorum

& Cabalistarum sententiam) superiora regere inferiora, adeò, ut sicut fit inferius, sic prius factum erat superius: Ita quidem necessariò sequitur, quòd polus Borealis in aëre seu sublunari elemento assignetur septentrioni, consequenter operetur per ventum Borealem, & in aqua effectus ipsius character est mare glaciale, & in terra expressè explicatur & manifestatur per punctum Borealem Magnetis seu Terrellæ, quæ omnia per contractivas, retentivas, frigidas & siccas istiusmodi constillationum naturas animantur & ad effectus tales producendos exagitantur: Quemadmodum iterum hæ habent illam potestatem, quam in aërem, in aquas, & in terram exercent, à Thronis Angelicis, qui radicaliter eam à fonte Elohim Ruach per attributum Binah, qui solet coagulare & inspissare mediante contractione & centrali attractione effectuum rarefactorum à rarefacta, & transparente, rara & lucida forma in spissam, opacam & ponderosam existentiam: Quemadmodum in pruina, nive, glacie & grandine, operante actu septentrionali seu proprietate verbi Elohim manifestatur. Vnde Psalmista regius: Emittit nives sicut lanam & pruinas sicut cineres dispergit, deficit gelu tanquam frusta, coram frigore & ejus quis consistet? Liquet igitur, esse contractivum & coagulantem Iehovæ actum in proprietate sui nominis Elohim, qui immediaté res istas, mediantibus organis suis Borealibus, primùm Angelicis, deinde stellaribus per angelica, utpote Angelicis animatis, ac denique ventosis & Elementalibus, qui animantur ab influentijs stellaribus, & angelis inferioribus ducuntur; adeo, ut essentia omnium centraliter agens, non sit nisi unica in Deo Iehova, & ab eo, qui est in essentia unicus & exprimitur solummodò per essentiale nomen Iehovæ, at respectu varietatis proprietatum in plurimos distribuitur ramos, juxta voluntatem variam unius essentiæ divinæ: Atque quilibet ramus illuminans se ipsum in plurimos surculos formales sive radios varios dividit, atque hi in infinitas actiones non differentes à capitalis sive radicalis emanationis proprietate: Exempli gratia: Influentia ab Elohim descendens in sphæram Saturni cadit, sub cujus dominio sunt infinitæ creaturæ: Nimirum illæ, quæ à prima earum creatione subijciuntur ipsius influentijs, quemadmodùm sunt res omnes, quæ terrestri imbuuntur conditione, videlicet frigida, sicca, stiptica, attractiva, retentiva &c. Sed istam Cabalisticam & Astrologicam probationis semitam relinquendo, descendam jam ad talia testimonia, quæ sacra Philosophia mihi concessit.

Psal.147.

In præcedentibus retuli, æternam unitatem, in essentia sempiterné una se ipsam per proprietatem in Triunitatem dividentem sive transformantem idealiter efformasse seu descripsisse mundum Archetypum seu internum, secundum cujus exemplar tum posteà mundum typicum sive externum explicité delineavit atque fabricavit: Vnde necesse est sequatur, quòd, si mundus typicus sive naturalis esset ad imaginem Ideæ mundi interni sive mentalis; tunc quæ partes & proprietates in hoc mundo capacitati nostræ manifestantur, fuerunt etiam eædem in Archetypo: Nam, quod facit tale, est magis tale. Non erat domus aliqua, quam prætendit Architector fabricare, quæ non erat prius idealiter in animo conditoris delineata, ac tum postea super chartam depicta, ac demum realiter ex lapidibus seu lateribus & ligno ædificata. Ita etiam fatetur David, se habuisse templum, quod tum posteà Salomon construxit, idealiter digito Dei depictum: Iam verò cum Deus in secreto suo consilio in hunc modum delineasset & ordinasset mundum Idealem in se ipso, ut istum mundū spiritualem explicité & realiter sensui humano compararet, emisit se ipsum ex se ipso, nullâ interim divisione essentiæ ipsius factâ in forma æternæ emanationis, (quæ dicta erat ipsius imago & sapientia) qua mediante mundus iste generalis cum qualibet ipsius particula ad effigiem, seu exemplar ideale, quod erat in ipso, est fabricatus: quod cùm ita sit, & cùm divina essentia non possit ullo respectu in partes dividi, utcunque in proprietate videtur variare, sequitur, quòd quilibet radius particularis, qui varieformiter à Catholica ista emanatione ad rerum variarum creationem emittitur, sit unicâ, indivisibilis cum emanatione radicali essentiæ. Atque Sap.12. Sap.1. hinc dicitur ab Apostolo & Salomone, implere omnia, & esse omnia in omnibus & existere incorruptibiliter in omni re, & implere orbem terrarum. Progredior itaque hoc modo: Si mundus creatus habeat suam effigiem & sua membra ac omnes particulares suas proprietates à formali & vivificante mundo, qui erat idealiter delineatus seu descriptus in ista divina & omnia informante & creante emanatione seu spiritu sapientiæ; tunc consequenter omnia membra, proprietates & naturas istius mundi esse graphicè & admirabiliter descriptas in mundo supernaturali, eo nihilominus manente uno & eadem in essentia: Atque ideò, ut in eo Catholica imago mundi æterni continetur, ita quilibet radius sive irradiatio, quæ exit indivisibiliter ab eo, continet in se figuram hujusmundi. Atque ob istam causam Philosophi sapientes dixerunt, quamlibet creaturam proportionem quandam mundi majoris possidere, per quam facta est in se parvulus mundus, quemadmodum infra clariùs ab exemplo Magnetis demonstrabitur. Atque iterum homo dicitur omnis creatura, quatenus participat de omnibus, ita ut anima ejus traditur esse ad imaginem sapientiæ facta, omnium-

omniumque in se gerere similitudinem ac ideò alibi vocatur omnium similitudo. Atque ratio est, quoniam mens in homine non est nisi una unitas, atque hinc alibi definitur esse quædam divina atque individua substantia. Alkindus more Astrologico sic discurrit: Si alicui datum esse totam conditionem cœlestis harmoniæ comprehendere, mundum elementorum cum singulis suis contentis in quocunque loco & quocunque tempore plene cognosceret, tanquam causatum per causas: Si etiam aliquam rem hujus mundi in tota sua conditione cognosceret, cœlestis harmoniæ conditio ipsum non lateret, sed etiam causam tanquam per effectum suum comprehenderet: Omnis enim res, quantumcunque modica in mundo elementorum agens, totius cœlestis Harmoniæ est effectus: Hæc ille. Quibus verbis vir iste profundè in mysterijs naturæ versatus videtur asseverare, quòd, ut est ab unitate in multitudinem descensus, ita quidem illa multitudo explicita est complicitè in unitate radicali, ut etiam unitas ista omnem multitudinem implet. Hac ratione unitas seu 1. est in 2. & 2. in 3. & 3. in 4. & 4. in 5. &c. & tamen illa unitas, quæ est principium, est etiã & finis & medium & omne in omni cujuslibet numeri. Ad hunc modum lux informat Angelicam creaturam, Angelica stellarem & stellaris Elementalem, & Elementalis compositam: At semper non est nisi unica & indivisibilis lux, quæ centraliter agit & operatur in his omnibus: Quare aperiatur creatura composita & inspiciantur Elementa, dividantur ea à puro, & inveniemus naturam stellarem sive quintam essentiam: Ac si ista substantia stellaris aperiatur, concipiemus subtilem illam alteritatem naturæ Angelicæ, in qua consistit divinus actus aut radius immediatus à Deo. In hoc ergo opere concurrit separatio prioris aspectus sensibilis à posteriori intuitu intellectuali: Ita, ut observare queatis, quomodò omnia sint in re qualibet, & res quælibet in re omni. Atque hinc Hermes Mysticè non secundum sensum communem loquendo, ait: Qui fornacena cum vase nostro construit, novum mundum conflat. Sed quid pluribus opus est verbis, cùm hoc totum demonstratione oculari verum reperiamus: Scimus enim Magnetem non esse, nisi terræ generalis portiunculam, & tamen in se comprehendit omnes cœli & telluris circulos cum utrisque polis eorum; imo verò & illam ipsissimam naturam in omni respectu inter ambos polos & circulos, quos terra generalis habet, unde à quibusdam Terella, quasi minima terra dicatur: atque ita etiam tota terra potest nuncupari parvus mundus, quatenus in se habet duos polos, circulos atque etiam astrales & elementares naturas magni mundi non aliter, quàm magnus mundus in his omnibus respectibus repræsentat Archetypum, qui delineatur intellectualiter, in omnia operante spiritu sapientiæ seu sacra emanatione: Imò certé, ut nos adhuc profundius in nostra diminutiva inquisitione immergamus, si portio ex virga ferrea, quæ naturaliter respicit septentrionem & Meridiem rumpatur, illa parvula portio habebit pariter respectum ad septentrionem & Meridiem cum suo integro, & per consequens, ejus circulos non aliter, quàm ejus totum possidebit: & nihilominus ipsa virga observabit Septentrionem & Meridiem, ut anteà. Hoc idem invenietur in Magnete, uti inferius declarabitur.

Alkindus cap. de radiis.

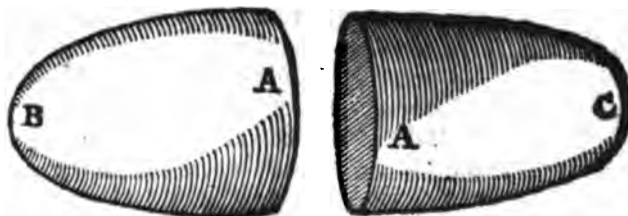
Sed, ut propinquiùs adhuc ad istius Mysterij explicationem accedatis, intelligendum est, æternam istam irradiationem esse essentialem & spiritualem radicem, ex qua mundus magnus in genere, ac tum posteà omnis res particularis in eo fuit in suo genere formata ac figurata; primùm, secundum generales decem emanationes divinas & eorum proprietates, quas Philosophi Ethnici quodammodo referre videntur ad decem sua prædicamenta: Deinde secundum species suas subalternas multorum graduum, & ordinum dignitatis, quæ omnia tum posteà erant factæ manifestæ, per infinita individua, quæ juxta diversos illos multiplicis voluntatis Dei radios, quos ista æterna & radicalis emanatio ijs effundebat, ex suis generibus producebant; qui omnes radij particulares, sive majores sive minores, cùm non essent separati in essentia ab universali emanatione seu spiritu sapientiæ, qui omnia fecit & qui est radix eorum, sunt virtus lapidis illius Angularis spiritualis, super quem omnis creatura tam generalis, quàm particularis formaliter ac essentialiter consistit & superædificatur. Atque iste lapis Angularis est illa maximé interna & centralis essentia in omni re, quæ, ut vitam ei impertit, ita quidem est omne in omni illius rei, quam in actuat & vivere facit: Atque ideò anima, cujus centrum est iste lapis Angularis, dicitur esse in toto & in qualibet parte. Sed desinam jam loqui de activitate istius essentiæ in alijs creaturis, ut solummodò in subjecto nostro, quod est terra & progenies ipsius, inter quas Magnes Fœmininus & ferrum masculinum præcipuè numeramus. Philosophia vera & sacra nos docet, quòd globus seu massa ponderosa telluris ab isto lapide angulari sustineatur, & per consequens in se habet multiformes suas virtutes ab ipso. Vbinam eras (ait Iehova) quando fundebam terram? Quis disposuit mensuras ejus, aut quis extendit super eam lineam? Super quo bases ejus sunt defixæ? Aut quis jecit lapidem ejus Angularem? Ecce hic divinæ Philosophiæ axioma ab ipso creatore propositum Proh Deum! Quàm Indignæ sunt Peripateticorum de admirabili terræ structura opiniones re- Iob. 38.

spectu rudimentorum & doctrinæ divini istius oraculi, quæ fundatur super lapidem Angularem Iesum Christum: Et propter istam rationem meritò nos monet Apostolus, ut caveamus, ne à Philosophia & vana fallacia decipiamur, quæ est secundum traditionem hominum & juxta Elementa istius mundi & non secundum Christum, in quo habitat plenitudo divinitatis corporaliter, qui est caput omnium principalitatum & potestatum &c. Vbi innuere videtur, Christū, qui est verbū & æterna & omnia creans Dei sapientia, esse emanationem illam Catholicam, quæ erat radix inprimis naturæ Angelicæ, quam organum primarium fecit: Ac tum posteà omnia inferiora mediantibus organis suis Angelicis fecit per communicationem radiorum vitæ cū ijs, qui non differunt ab ea essentia, nec dividi possunt ab ejus fonte, qui ideò dicitur implere omnia: Christus (ait Textus) implet omnia; atque alibi: Esse omnia in omnibus: & quòd portat omnia verbo virtutis suæ: Ipse fundavit terram, & opera manuum suarum erant cœli &c. Hic ergo erat, spiritus ille Ruach Elohim, qui in creatione coagulando separavit subtile à spisso, fecitque, ut massa urida compareret ex aquis, eamque in altum vexit, & virtute suæ essentiæ vivifica super nihilum sustinuit. Quare evidens est, istum sapientiæ æternæ spiritum fuisse lapidem illum Angularem spiritualem, super quem terræ moles; & quælibet ejusdem particula diversa ab initio statuminaretur & in hunc usque diem fixa & strabilis permaneret: Quippe, super quem, quasi securissimam suam fundationem residet: Vnde sat liquidò declaratur, quòd, cūm spiritus iste impleat orbem terrarum, ipse quamlibet ejusdem particulam plus minusve virtute diversa & distincta, quasi dono ijs ab ipso distributo induit. Quam ob rem, ut nulla virtus essentialis, quæ ab eo derivatur potest ab illo separari, ita quælibet terræ particula magis vel minus proprietate totius imbui debet, cùm ejus totum movetur super unam lineam sive axin spiritualem: Vt verba prædicta Iehovæ important, quæ biformi proprietate secundum naturam duorum contrariorum principiorum, antè descriptorum, ab una unitate divina procedentium differt, nimirum ab ejus Voluntate seu privativa & contractiva natura: Nam operatur per privativam, contractivam, frigidam & congelantem suam dispositionem, quæ magis vel minus augetur aut diminuitur secundùm quod vel propinquior vel remotior est à polis, videlicet Boreali & Meridionali; & ab ejus voluntate seu positiva, dilatativa & dissolvente natura, ut pote, qui quasi sol centralis, spiritualis à medio puncto suæ axis emittit radios suos ad circumferentiam: Haud aliter, ac sol cœlestis & æternus ejus agens, qui idem est cum illo terreno, radios suos ab Æquinoctio ejaculat, quod est circumferentia ad medium & centralem punctum in axe terrestri ad polos ejusdem; sed propinquiùs ad polos, quàm ad Tropicorum cujuslibet hæmisphærij limites non accedit. Atque hæc est ratio illius Antipathiæ, quæ observatur esse tam in ferro, quàm in magnete: Nam, si in primo ordine Magnetem exactè in medio seu loco æquinoctialis inter duos ejus polos, nimirum punctum lineæ æquinoctialis sic diviseris.

Coloss. 2. 8.

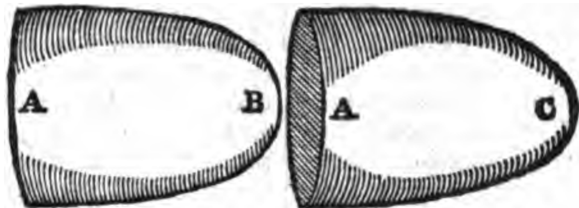
Hebr. 1.

Sap. 1.

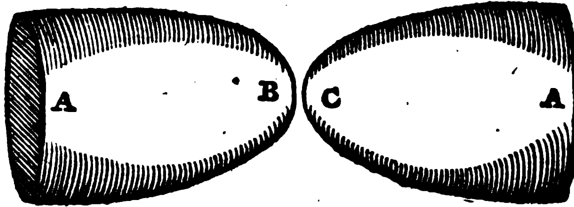
Vide lib. 1. cap. 5. Gilberti de Magnete pro hoc experimento.

Ac tum posteà partem mediam Hæmisphærij Borealis C. A. ad polum australem B, applicueris in hunc modum.

Partes istæ ita conjunctæ à se abhorrebunt, & quasi sensu naturali præditæ ab invicem effugient, & à tali conjunctione declinabunt: Quippe, quarum medietatum in tali positione naturæ sunt admodum adversæ: Quoniā A. est sedes Æquinoctialis lineæ & per consequens proprietatis rarefactivæ & dilatantis, & alterius Hæmisphærij B. est locus Poli, qui est sedes naturalis contractionis & attractionis: Quorum locorum ille, est sedes naturalis caloris, & hic frigoris: Vnde ille dilatatione sui solis rarefaciendo expellit à centro ad circumferentiam; hic contractione radiorum

rum sui solis inspissando attrahit & contrahit à circumferentia ad centrum, ibique attractum retinet & quiescere facit. E regione sympathia in Magnete & ferro apparet, quando simile tam ordine, quàm conditione naturali applicatur suo simili: Nam si offeratur pars Hæmisphærij Magnetis unius, ad illam alterius, mirificè videbunt ambo gaudere: Nam subitò se mutuò amplectentur: & ad invicem unientur. Porro continuatione axis spiritualis alis, unus polus applicatus ad alium, attrahet ad se hæmisphærium alterius, atque ita ambo poli unionem facient hoc modo.

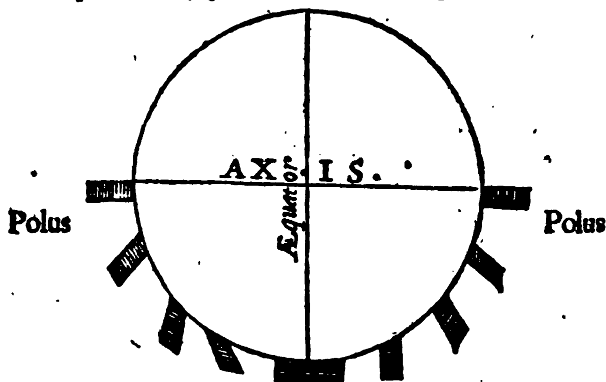
Vbi Polus Borealis C. naturali amore videtur osculari B. & B. pari lætitia & amore recipere C. Quibus quilibet sibi constans speculator discernere potest, rationem sympathiæ & Antipathiæ atque etiam attractionis & dilatationis in qualibet creatura, & quomodò res quælibet naturali quodam instinctu iuclinet, ad suum in proprietate & ordine simile; atque è diverso naturaliter declinat & fugit à suo contrario: Cùm contrariæ istæ proprietates ab oppositis actibus in una radicali essentia procedant, quemadmodùm immediatè experimento magis particulari & familiari explicabo.

Ex instrumento meo experimentali, quod Philosophici istius mei discursus sectionis primæ libro primo descripsi, observare potestis, duos punctos duobus mundi polis correspondentes, videlicet matratij seu vitri caput, quod repræsentat polum Borealem, & aqua in parte ejusdem inferiori, quam ad polum Meridionalem refero: Aër inter hæc duo extrema interpositus spatioso mundi cœlo seu spiritui sublunari comparo, in cujus medietate videlicet 1. linea æquinoctialis secat vel transit; ut pote, quæ exactum suum situm habet inter duos polos. Invenimus semper, quòd, quando aër in summitate seu capite vitri inclusus sit magis frigidus, nempe, cum flatus Boreales in mundū emittuntur, ipse erit magis contractus atque in spissatus, ac consequenter ad motum suæ contractionis exuget ad se vel elevabit in altum aquam inferiorem. Quo quidem concipere fas erit, rationem attractivæ naturæ non modò in ventis Septentrionalibus, verùm etiam in Magnete & omnibus alijs rebus quæ per contractionem aëris seu spiritus attrahunt & sugunt ad se; & consequenter, quòd habeant illam proprietatem à potestate spiritus divini, qui mediantibus organis suis Angelicis spirat à septentrione. His etiam manifestatur ratio, cur unus polus alliciat ad se & attrahatur ab altero in Magnete, nimirùm, propter continuationem axis spiritualis, qui efficitur & conflatur ab uno lapide Angulari sive essentiali & centrali spiritu, uti dictum est, tametsi ex duplici conditione opposita dispositio, qui etiam secundum multiformem graduum diuersitatem operatur: Vnde dixit Salomon, spiritum illum esse simplicem seu unicum, hoc est, respectu divinæ suæ naturæ, & multiplicem, hoc est, quatenus operatur juxta modum multiplicem: Nam, ut operatur circa axis polos, sibi virtute frigoris loci atque siccitatis attrahendo & assugendo, ita juxta Æquinoctium & movendo gradatim à polis ad illud millies in proportione, plus minusve in dilatatione variatur, ratione multiplicium graduum caloris, quem sol iste centralis aëri impertit: Atque hoc non solummodò in vitro seu instrumento nostro experimentali demonstratur, quatenus invenimus, quò magis sol cœlestis cum divino isto agente centrali nobis appropinquat, eò magis aërē extranum, eorum calore dilatatum, dilatare etiam aërem, in collo & capite instrumenti contentum: Cujus dilatatione & rarefactione aqua frigore anteà elevata jam præcipitatur; ac si quis diceret, calorem repellere jam frigus hyemis, quæ introivit per imbres & pluvias à meridie in proprium suum hæmisphærium missas. Quare ut natura poli frigidi est attrahere & allicere sibi per condensationem (quod quidem mediante condensatione sive facultate Saturnina perficitur) ita quidem naturæ calidæ æquinoctij cum partibus ei adjacentibus est, suum oppositum expellere per dilatationem, quæ efficitur mediante calore rarefaciente. Atque ista est causa (ut in prædictis est demonstratū) quòd lapidis Magnetici æquinoctium sit in inclinatione sua naturali, ut cum polis conjungatur, tam ad versum, atque è diverso poli abhorrent ab Æquinoctijs. Etiam hæc est ratio, quod in polo dicti lapidis sit tanta attrahendi & ad se alliciendi potestas, & quod stylum ferri more perpendiculari hoc est ad angulos rectos ad se attrahat: At quò propinquiùs acus, ferrum seu filum ferreum erit ad locum Æquatoris applicatum, eò obliquior erit ejus coitio seu conjunctio cum lapide: Ita, ut quando applicetur directè super

Sap. 7.

æquinoctium lapidis, omni angulari contactu privabitur; nam pronus & super ventrem quasi jacebit in loco illo: Uti videre licet in sequenti ista demonstratione.

Pro descriptione & explicatione hujus V. Gilbertum. 2. cap. 6. de Magnete.

Sed, quoniam demonstrationes istiusmodi videntur vulgaribus nimis intricatæ & obscuræ: Quippe, qui sunt Solis centralis, quem Philosophi vocant Archæum, naturæ ignari: Ac etiam difficile erit ipsis, quid sit terræ axis, quidve poli concipere: Atque iterum, quia Magnetis usus & speculi instrumenti praxis pluribus est penitus incognita: Procedam ego ad quandam probationis atque hujus rei applicationis speciem, quæ cujuslibet hominum conditionis familiaris est.

Non potest negari, quin homo atque etiam omnes aliæ creaturæ tam vegetabiles, quàm animales sint compositæ ex anima vivente, quæ est earum internũ, & corpore, quod est eis externũ, hoc idem est de terra etiam judicandũ: Quoniam ipsa spiritum internum habet, mediante quo operatur diversé. Atque iterum, ut nullum est animal vel vegetabile, quod sine aëre existere potest, ut pote quo mediante res quælibet existit, & per inspirationem vivit: nã istius medij vehiculo influentia cœlestis ipsis introducitur: Ita quidem Elementum aëreum mediantibus suis influentijs nutrit spiritum internum terræ. Nam aër de desuper conducit, influxus cœlestes in corpus terrestre, quod est mineralium atque vegetabilium matrix. Vobis in præcedentibus recitavi, omnia inferiora cum suis operationibus, esse typos & similitudines rerum superiorum, & Deum animare Angelos, & Angelos informare stellas, & dæmones seu Intelligentias stellares seu Olympicas influentias suas emittere in ventos, & ventos animare Elementum aëris Catholicũ quadriformiter, hoc est, secundum naturã quatuor ventorum, quæ quidem quadriformis informatio, dat sive assignat nomẽ quatuor Elementis: Et quamvis in aëre Catholico non sit nisi unica substantia in essentia, tamen illa variatur in natura sua, secundum quadriformem conditionem juxta voluntatem & proprietatem spiritus illius unici, qui est solus actor seu agens sufficiens in istiusmodi metamorphosi seu Proteotica transformatione ab una natura seu forma in aliam: Utcunque in isto negocio organis sive vehiculis tam Angelicis, quàm stellaribus utitur, sic enim dicitur vehi & quasi æquitare super Cherubin & volare super alas venti: Ob istam rationem Propheta dixit. Veni, ô spiritus, à quatuor ventis & inspira super interfectos istos, ut vivant: non dixit, venite, sed veni spiritus. Quibus arguere videbatur, esse unicum & non plures spiritus, qui flat essentialiter à quatuor ventis, & per consequens, istum spiritum in essentia esse tantùm unicã rem, tametsi sit quadriformis respectu suæ proprietatis; & quòd, ut in isto spiritu Archetypico, totus mundus erat Idealiter in polos & alias portiones natura differentes circulis spiritualibus divisus. Ita quidem in omnibus regionibus mundi observat constanter unũ eundemque positionis characterem, nimirum eundem in mundo stellari ac in aëreo: & in aëre ac in aqua & terra: Nam polus Borealis cœli assignatur stellæ polari, atque indicatur per characterem astri illius, qui invenitur in extremo caudæ ursæ majoris: In aëre, manifestatur in illo puncto, à quo Boreas flat, qui exactè nativo, situ & positione stellæ polari correspondeat. Iterum, quòd terra observet eundem ordinem in directione sui poli, evidenter ex Magnetis & ferri conversione ad stellam polarem apparet. His igitur constat esse non nisi unicum spiritum, qui operatur omnia in omnibus. Procedo ergo in demonstratione mea, quæ est tam familiaris cuilibet creaturæ, ut neminem, nisi mentis inopem latere possit. Quis enim ignorare potest, aërem, cùm spirat á Borea, esse in conditionem frigidam & siccam, & per consequens in conditionem & consistentiã terræ mutatum, nimirum á clara, lympida, transparente, dissolutã & delata in perturbatam, opacam & obscuram, grossam, ponderosam atque contractam aëris substantiam. Nam experientia docet, aërẽ, flante Borea, in nives, grandines, pruinas & glacies converti, hoc est, ab aëreo spiritu in corpus terreum seu solidum à statu invisibili & mobili in statum visibilem & fixum: Ac denique integer aër mutatur in spiritualem & cropo ralem terram: Atque istam transmutationẽ accipit ab illa frigida & contractiva facultate, quã accepit à vẽto Boreali seu proprietate Septentrionali spiritus divini, qui ordinat & disponit omnia, eaque ab una forma

Ezec. 36.

forma in aliam per spiritũ suarum narium alterat (ut scripturæ more Allegorico loquendo, dicunt) sive per ventosas illas emissiones seu Angelicas emanationes, quas emittit à quatuor terræ Angulis: Ita, ut mediante spiritu suo à plaga seu Angulo Septentrionali proprietatem suam attractivam atque contractivam & retentivam ac aggregativam exercet, qua sugit & contrahit à circumferentia ad centrum, atque ita congelat, coagulat, inspissat, indurat & fixat spiritus molles per contractionem illarum partium, quæ erant anteà porosæ ac dilatatæ. Sed aliqui fortasse replicabunt & dicent, Quomodò probabile est, illam emanationem aut emissionem spirituum à porta Binah sub nomine Elohim, aut irradiationem seu emissionem spiritus à Borea & duobus suis ventis collateralibus posse mollia indurare per contractionem, aut sugere ad se & introducere spiritus à circumferentia ad centrum, cùm eorum emissiones sint directæ à Septentrione versus Meridiem, & nullam faciant reflexionem, qua ulla talis à circumferentia ad centrũ contractio fiat. Respondeo, hoc more mirabili & ab ingenijs electioribus observando effici. Debemus igitur ordine priori considerare, proprietatem attributi Binah, cui præ est nomen Elohim esse ante omne principium ordinatam, ut negativam seu contractivam Noluntatis seu tenebrarum æternæ unitatis naturã indueret: Nam, quando Deus non vult emittere vultus sui lucem, ardorem & virtutem lucis suæ in se reflectit (ut Mercurij Trismegisti verbis à sacris scripturis hac in re nõ dissentientibus utar) hoc est, contrahit à circumferentia in centrum, atque hac ratione creatura est luce & vita deprivata. Ista Dei proprietas est Antipathetica illis mundi partibus, atque etiã creaturis, quæ vitã habent à naturali calore, qui initium suum ab actu & emanatione Dei benevola ducit, in qua à se, hoc est, ab unitate ad multitudinem, quasi centro versus circumferentiã, seu creaturas suum velle seu virtutem positivam emisit: Sequitur ergo, quòd, quamvis emissio ventorũ à septentrione sit directa, tamen proprietas eorũ essentialis immediaté ab organis Dei Angelicis procedens, est contractiva & attractiva à circumferentia ad centrum, quatenus est emissio, quæ per animationem divini spiritus & actionem in natura Elohim, redditur frigida sicca, coagulativa, congelativa & ad quietem disposita, atque ideò est Antipathetica & dispositioni aëris oppugnans, quippe qui est calidus humidus, & consequenter ab actu illo dilatativo animatur, quẽ spiritus Catholicus expirat seu emittit ex sole suo cœlesti alijsque stellis vivificantibus, ut sunt Iupiter, Venus: Atque ob hanc causam evenit, quòd, cùm spiritus Boreales emittantur in aërem, necessariò sequi debet, ut ad contactum Antipatheticum istorum spirituum frigidorum, naturale calidum seu vita aëris fugiat & se ipsum contrahat à sua circumferentia centrum versus, atque ita aër partim per motionem illam contractivam in se ab antiperistasi seu concursu sui contrarij factã, & partim per mixtionem formæ terrestris cum eo congelatur, & ad terrã quasi mortuus & immobilis in forma nivis, grandinis, pruinæ vel glaciei præcipitatur. Vitæ aëris calidæ motus retrogradus à circumferentia ad centrum per contactum frigoris Borealis vehementem istiusmodi experimento luculenter declaratur: Nam, si optimum vini spiritum sine igne extractum desideretis, exponatur dolium vino plenum aëri aperto, dum maxima frigoris & ventorum Borealium inclementia in cœlo urgeat, pruinaque & glacies vix tolerabiles in terra & aquis severé grassentur, atque intra paucos dies vini exterum glacie crustatum invenietis, quòd si in centro perforare velitis spiritum vini optimum effluere videbitis. Quibus evidens est, vitam vini ad contactum vehementissimi frigoris effugere à circumferentia ad centrũ sui corporis, quasi ad locum remotiorem à sede actus & dominationis frigoris. Pariformiter etiam videre licet, vitam aëream in alijs creaturis, cujus formalis existentia consistit in dilatativa Dei proprietate cogi frigoris inclementiã volare á circumferentia ad centrum, relinquendo partes exteriores gelidas & rigidas atque congelationi mortali & Lethali quieti obnoxias: Quod quidem observamus non modò in creaturis animalibus, sed etiã in vegetabilibus, cùm sanguis eorum (ut ita dicam) sive succus hyemali tempore á frigore Septentrionali se inclinans in eorum centro congelatur; ita, ut quasi mortua videãtur, quousque Sol vernalis eorum spiritus in centro consopitos, quiescentes & quasi mortuos (nodum Borealem resolvendo) vivificet & ad circumferentiam evocet, quo functionẽ eorum vitalem & vegetativam iterum exerceant. Propter istam ergo rationẽ liquet, non esse rei veritate, nisi unum Elementum Catholicum, quod partim privativæ & tenebrosæ, & consequenter contractivæ Dei proprietati subijcitur, partimque capax est ad positivam, lucidam & dilatativam ejus dispositionem induendum. Et commune hoc subjectũ esse spiritũ sive aërem mundi sublunaris in eo patet, quippe qui minori inspissatione seu contractione à ventis Occidentalibus factâ in aquam; majori verò compressione & constrictione á vẽtis Septentrionalibus factâ, in naturam terream reducitur: è contra, minori dilatatione & rarefactione à ventis meridionalibus factâ, efficitur vapor seu fumosus aër, & majori adhuc rarefactione & subtiliatione á ventorũ Orientalium dominio, idque præcipuè æstivo tẽpore factâ producitur ignis sive coruscatio, ut anteá est relatũ. Et ambæ hæ varieformes proprietates ad unum e-

undemque spiritum attinent, uti diximus. Certé ista demonstratio neminem decipere potest, quatenus creaturæ etiam irrationales naturali quodam instinctu moventur vel ad sympathizandum & gaudendum clementiâ & consolatione unius proprietatis, aut ad fugiendos & evitandos severos alterius insultus, quippe, qui antipathizant cum eorum naturis. Sed, ut ad propositi nostri medullam revertamus, Manifestum est ex eo, quod est dictum, spiritum Borealem esse contractivum, attractivum, inspissativum, atque ad tenebras, immobilitatem & quietem pronum, & Meridionalem seu potius ventum spirantem ab æquinoctio esse ei in natura contrarium, quatenus est paratus ad effectus illos destruendos, quos venti Boreales produxerunt, videlicet aërem congelatum, & in nives, pruinas, grandines, & glacies, in aquam resolvere & aquam in aërem subtiliare, & opacum reddere transparens, & densum efficere subtile, atque ideò inter has oppositas proprietates non magis reperitur Sympathia, quàm in prædictis demonstravi esse inter æquatorem Magnetis atque ejus Polum, qui inter se convenire nequeunt. Atque iterum, ambas has naturas oppositas procedere ab una eademque divinitate seu spiritu essentiali Catholico, cujus est operari omnia in omnibus ubique, & consequenter tam in
Psal. 147. terra, quàm in cœlis testimonium istud veræ Philosophiæ confirmare videtur. Deo emittente (ait Textus) sermonem suum in terram, quàm celerrimé excurrit, qui nives emittit, sicut lanam, & pruinam, quasi cineres dispergit, deijcit gelu, tanquam frusta, coram frigore ejus quis consistit? Emittit verbum suum & liquefacit ista, simul ac efflat ventum suum effluunt aquæ &c. Quibus manifestum est, idem verbum seu spiritum Dei congelare per unam proprietatem & dissolvere per aliam, & consequenter, ut Deus est unicus essentiâ, ita quidem esse eundem spiritum, qui efficit quadriformes istas in unico spiritu mundano alterationes, quas antiqui distincta dixerunt Elementa, quoniam ad hunc usque diē determinare haud potuerunt, quænam esset essentialis Elementorum forma. Sed, si bene quatuor Elementa considerassent, de quibus tot fecerunt verba; at (ut videtur) parùm essentialiter ea intelligebant, aut si rectè percepissent, cœlum & terram
2. Pet. 3. prius fuisse ex aqua & per aquam creatam consistentem verbo Dei, uti Philosophia sacra nos docet; tunc procul dubio communem eorum substantiam fuisse non nisi spiritum unicum creatum & in lucem mediante spiritu divino productum: Atque etiam, quòd quadriformis illius informatio esset ab unica increata essentia effecta, ut pote, quæ Elementum hoc Catholicum quadruplici emanatione multipliciter informat (ut sæpius probavimus, ita, ut voluntas unius spiritus creantis effecta per, & operante in quatuor Angelos naturarum oppositarum, faciat, disponat & quotidie alteret spirituale hoc subjectum aqueum, hunc vel illum statum, in quo secundum subjecti naturam illud hujus vel illius elementi nomine insignire videntur, quod totum ex instrumenti nostri experimentalis demonstratione evidenter comprobatur. Nam, aër in eo inclusus vel per contractionem vel per dilatationem convertit se in formam cujuslibet Elementi, atque in ejus carcere seu receptaculo alteratur secundum naturas ventorum varijs temporibus in aëre Macrocosmico regnantium. Iam verò, quemadmodum quæri potest, unde terra & aquæ, quæ hic inferius perpetuò resident & loco elementorum se habent, suum ducant ortum: Respondeo esse effectus, quos venti originaliter Deo seu Ruach-Elohim sic volente, ex aquis produxerunt, atque hi effectus primitus ab aëre seu aquis invisibilibus, eos in aquam visibilem per unum gradum inspissando, illamque per aliud in substantiam magis grossam, solidam & fixam, nimirum terram aridam inspissando sunt derivati, uti ex doctrina Moysis declaratur. Nam Apostolus & Philosophus sacer hoc verificare videtur, ubi ait: Credendum est per fidem, ea, quæ sunt visibilia, fuisse prius ex rebus invisibilibus. Atque iterum, si duo corpora inferiora se ipsa in aërem paulatim & gradatim, licét insensibiliter non resolverent, foret impossibile, ut terra aut aqua tantam aquæ pluvialis, lapidum, sulphuris, & hujusmodi aliorum solidorum & sensibilium copiam daret, quæ quotidie à cœlo vel aëre cadunt, idque sine augmentatione vel aquæ seu maris & terræ vel diminutiones aëris, imò verò in eadē Ecclesi. 1.
naturali semper magnitudinis proportione invenirentur: Vnde dixit sapiens; omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat &c. Hisce ergo satis (ut opinor) luculenter declaravi vobis proprietatis contractivæ & attractivæ poli Borealis rationem: Quatenus contrahunt à circumferentia ad centrum, quod est actui vitæ humanæ contrarium: Ideò res omnes, sive sint aëreæ, aqueæ vel terreæ, quæ reducuntur ad rigidam & frigidam Proprietatis Borealij conditionem, attrahunt fortiter ad se; quemadmodum per instrumentum nostrum experimentale probatur, quippe, in quo aër inclusus radijs & frigida & sicca virtute robusti venti Borealis animatus, fugit seu attrahit in altum aquas inferiores, nimirum a 7. Hæmisphærij æstivalis ad 1. qui est sedes Æquinoctij, & ab 1. sedes Æquinoctij ad summitatem seu extremitatem 7. Hæmisphærij hyemalis, videlicet usque ad matracij caput. Atque propter hanc etiam causam spiritus cujuslibet terreæ substantiæ, frigore & sicco congelati, attrahunt & allicit ad se illos alterius terræ, fortiter ab extra ad intus, uti in bolo armenico videre licet: Sed hoc fit ratione

suæ

suæ siccitatis, unde ipse gaudet, suum contrarium sibi attrahere: At verò attractio in Magnete fit longè aliter: Nam ipse virtute naturali matris suæ terræ indutus & essentiam stellæ Borealis in se habens, quæ est de natura Saturni & veneris: Avidè & cum concupiscentia & desiderio haud minimo, masculinos sulphuris spiritus ex ferro ad se attrahit & fortiter retinet, quæ quidem attractio non fit tali modo, ac est illa Antipathetica, quæ est absolutè à circumferentia ad centrum; nimirum, quando res aliqua timore quasi perculsa, radios suæ vitæ contrahit in centrum, ut ab illis adversarijs in ejus circumferentia versantibus declinaret & se ipsum absconderet, hoc est, non ut conjungeretur cum suo simili, sed ut separaretur à suo contrario: Attractio, inquam, Magnetica aliter se habet: Nam, ut in Antipathetica attractione fit separatio irascibilis à radijs inimici intuentis, & exacta contractio ab extra ad intus sine ulla attractione seu potius cum quadam expulsione persequentis seu intuentis: Ita è regione in ejusmodi attractione Magnetis fit radiorum à centro extra ipsius circumferentiam emissio, ut amici adventum congratuletur: Vnde sibi simile etiam ultra sui corporis dimensionem amplectitur, & à suo simili comiter more reciproco recipitur, ac tandem ad suum hospitium illud attrahit, non ut eum odio prosequatur, sed, ut ipsum amicitia & gaudio naturali afficiat, & lætum reddat juxta illud Philosophi: Natura naturâ gaudet & lætatur: Vnde fit, ut in istiusmodi motu spiritus ipsius non recedant aut contrahantur à circumferentia in centrum, sed maneant hilariter sine timore cum suo amico & circa circumferentiam versantur: Non possum equidem congressum seu amplexum horum duorum melius describere, quàm per amicum quendam singularem, diu ab amico absentem, quem, ut primùm dominus palatij à porta respiciens é longinquo venientem percipit, subitò exit, eumque amicè excipit ac manu ad ædes suas conducit; vel, si fœmina viro suo diu absenti pariter in via, occurrat, & pluribus amplexibus præeuntibus recipiat ad se. At si amor ille Magnetis sit sui nutrimenti causa (nam ajunt Magnetem limaturâ ferri nutriri, roborari & animari) tum quidem spiritus in Magnete & eorum motum cum aranea haud ineptè comparare possum, cujus domus est quædam in quodam suæ telæ angulo spelunca, captâ igitur in ejus reti muscâ, aranea subitò & cum gaudio egreditur, muscamque rapit & ad suum fert domicilium, ut ipsius corpore reficiatur: Ita, ut videatis etiam hic esse quandam Sympathiam inter spiritum muscæ & illum araneæ: Nam aliter, tantâ concupiscentiâ non affectaret essentiam muscæ, quæ procul dubio ei erat in natura similis: Sed hoc non ita propriè pro sympathia haberi potest. Ex altera parte attractionem seu contractionem Antipatheticam, quæ fieri solet partim iracundè, partimque timoris accessu haud insulsè comparare queam testudini & limaci, quæ animalcula, ubi nullum adest periculum vel damnum, emittunt capita sua & limax cornua sua è testudine simul atque vermis pro parte è terra exit post pluviam solari calore delectatur: At si vel testudo vel limax vel vermis aliquem videat timendum, vel se invadentem, subitò contrahunt se in se & in domibus suis se recondunt: Haud aliter se res habet cum spiritibus in Antipathiæ effectis: Non enim trahunt spiritus sibi contrarios ad se, sed se ipsos in se ab eorum aspectu ab extra ad intus contrahendo, attrahunt. Sed relinquendo eorum opiniones, qui credunt, istam Magnetis attractionem esse sui potiùs nutrimenti, quàm amoris Sympathetici causam, ad eam inclinamus, qui cum amplexu eorum sympathetico tenent: Nam cùm sit certum, tam ferrum, quàm Magnetem ab eadem minera, vena & natura extrahi: Sunt enim uterque dispositionis terreæ & Borealis: & cùm Magnes & spiritus ejusdem formales sint magis ornati & aggravati superfluitatibus, quàm ferrum igne examinatum & depuratum, aut suum simile ex ferro seu chalybe depurato magno appetitu attrahere tentant, quò meliùs eorum assistentia ab onere tali liberarentur, & in istiusmodi actione alliciunt ad se ferrum (quod, quasi spiritus suos formales relinquere nolens, per naturalem quandam continuitatem, motum radiorum suorum formalium sequitur) aut ut solatium ei & opem, imò verò & refectionem aliquam ferat; haud aliter, quàm materia fœminina allicit & appetit masculum formalem, ut ejus masculino spermate & sulphurea forma reficiatur, quam formam illi ambo ab ideali Catholici agentis Boreali natura originaliter acceperunt, qui sustinet & animat terram, ut testatur Iob. Idem hoc alia similitudine, sed ex regno vegetabili comprobabo. Observamus, granum tritici, non participans cum natura terræ, hoc est, tam diu, quàm est supra terram & non seminatum in terra, suum simile à cœlo, quo multiplicari possit, attrahere non posse: At postquam matrici terræ committatur, seu sepeliatur in terra & quòd terra vincula suæ compositionis per corruptionem dissolverit, spiritusque hac ratione captos liberaverit, tunc spiritus incipere ad se allicere, & deorsum ad se attrahere radios solares, influentiasque constellationis suæ tam fixæ, quàm erraticæ, ut eorum ope penitus ab Elementaribus suis ligamentis liberentur, & mediantibus radijs ejusmodi suæ naturæ à cœlo missis, sursum eleventur, & quasi in patriam reascendant: Ita, ut simile additum sibi simili reddatur fortius in suo ascensu: Nam ab experientia docemur, formam cœlestem seu radium vitalem inclusum gradatim

Empedocles.

tim repere & paulatim assurgere è terra & summo conatu sive appetitu tendere ad suam sedem nativam, à qua prius descendebat: Sed quoniam Elementum ignis est spiritui Æthereo contiguum, atque ideò permittere non vult, radium cœlestem ascendere sine eo: & quoniam aër est vicinus contiguus cum igne, ideò non minus durabit, ut ignis sursum sine ipsius consortio tendat: Atque iterum, aqua illud ipsum sibi vendicat privilegium, ut uniatur in plantæ ascensum cum aëre: Denique terra non sinet aquam altiùs ascendere sine suo amplexu; ut pote, ei proxima societate conjuncta, ac ratione suæ gravedinis ascendere nequeat, aquam inferius suo amplexu retinet, ut & aqua aërem, & aër ignem, & ignis naturam æthercam: Atque ita spiritus illi irradiati, qui pro libertate suorum fratrum videbantur descendere, vinculis istiusmodi Elementaribus à suo motu ad sursum impediuntur, coguntur que in aëre pendere, ubi loco ascensionis eorum ad cœlum in granorum multitudinem augentur. Atque ego propriâ meâ experientiâ, videlicet in Chymia Elementorum seu partium Tritici separatione notavi, fœminam in Tritico, quæ virtute Magnetica influentias cœlestes sibi similes attrahit, esse quoddam sal tenerum, & volatile ex depurata seu aërea terrestri substantia, sed admodùm in igne cœlesti dives & scaturiens: Atque ideò volatile unione utriusque extremi redditur: Ita, ut sit ista fœmina illa, quæ allicit & deorsum trahit Magneticè radios de desuper, eosque ad naturam suam multiplicandam retinet: Haud aliter, quàm auceps ave captivâ ad alias aves ejusdem speciei in retia sua alliciendas utitur. At verò pro natura minerali fœminea, quatenus corpus ejus est magis solidum & compactum & nō facile corruptibile, illa per eam ipsam rationem, nimirum per attractivā salis sui stiptici virtutem, essentiam radiorum ferri, tanquam à stella suæ naturæ ad consolandos & redimendos suos spiritus ad se allicit, & consequenter mediantibus suis spiritibus corpus masculinum ad se assugit & attrahit: Quoniam unum ab alio non potest congruè dividi; & quando ipsa illam attraxerit, eam firmiter retinet, partim consolationis & corroborationis causa, partimque ad multiplicandam suam essentiā. Atque ideò Philosophi illi decipiuntur, qui Magnetem more occulto formalibus ferri spiritibus nutriri negant, ajuntque, quòd, quamvis ipsius virtus esset per ejus in limatura ferri immersionem seu sepulturam aucta: Tamen, quoniam Magnetē nec mensura augmentatum invenerunt, nec ferrum suo pondere diminutum, concludunt, eum non nutriri. Sed ipsos scire oporteret, formales in aëre radios non plus ponderis ei addere, quàm lumen candelæ aut vitro, aut aquæ, quæ illuminat, & tamen formaliter nutritur, & essentia formali multiplicatur, tametsi non substantia materiali aut quantitate. Denique, ut externum frigus, facit calidum in aëre formali se ipsum contrahere, & à circumferentia centrum versus retrogredi ad evitandos insultus sui adversarij: Ita etiam externum frigus eum coarctat in spatium magis strictum, mediante reverberatione Antiperistatica & contractione facta à penetratione frigoris Borealis: Sed in Magnete Spiritus est Saturninus, & haud aliter sugendo suū simile introducit per assistentiam etiā corporis Saturnini, siccitate naturæ Martialis animatus: Quæ natura etiam Septentrioni à quibusdam ascribitur, sed prætereà affectat suum simile in ferro: Atque ideò per affectionem & appetitum Sympatheticum eò magis ad opus attractionis animatur: Atque præter ista omnia appareret, esse etiam facultatem attractivam in corpore ferri, quæ trahit ad se spiritus Magnetis: Haud aliter, quàm masculus seu Mars in sua natura appetit venerem: Sed, quoniam fœmina ratione suæ frigiditatis maximè affectat & cōcupiscit societatem masculi, radij spirituales suæ attractionis majori fervore & desiderio appetunt, & per consequens magis attrahunt & alliciunt ad se masculum, qui est calidior & perfectioris naturæ: Verùm hoc optimè observatur in dispositione ferri, quod ego existimo pro mare: Nam, quamvis ipse per se sine Magnetis assistentia, polos suos naturali inclinatione ad polos mundi convertit, tamen observamus, hoc fieri magis lentè, tardè & minori cum appetitu & consequenter affectione magis formali, quàm materiali.

Colligo ergo ex ijs, quæ sunt anteà dicta, duo similia, quæ sunt de natura Æquinoctiali & Zonæ temperatæ se in vicem per amissionem Sympatheticam radiorum afficere & amplecti, à centro usque ad circumferentiam: Atque talis est illarum creaturarum amor, quæ per proprietatē emanationis positivæ vivunt, uti sunt animalia calidæ dispositionis, sive sint sicca aut humida, atque ideò non unum sensibiliter trahunt spiritum ad aliud, sed operantur per unionem, quæ facta est à conjunctione sive concurrentia luminum post radiorum eorum formalium emissionem. Atque hujusmodi relationem habent ad proprietatem spiritus illius, qui emittitur à ventis Orientalibus vel meridionalibus, quorum naturæ est dilatare à centro, atque ideò nō contrahere à circumferentia. E contra duæ naturæ similes, quæ proprietatem polorum & Zonaum frigidarum amplectuntur, se invicem amant & amplectuntur, per modum contractionis, nimirū attrahendo & sugendo unius & alterius naturā à circumferentia utriusque ad eorū centrum: Quemadmodum videmus in Magnete uno per medium diviso, ejus pars unica attrahet & assuget aliam ad se, & miro conamine tendent ambæ, ut invicem in loco æquinoctialis

alis mutuò conjungantur: Haud etiam aliter fit illa attractio, quæ facta est inter Magnetem & ferrum, quæ ambo sunt creaturæ Saturno & Virgini & stellæ polari subjectæ. Ab istis physicis & astronomicis nostris assertionibus non multùm videtur contemplatio Chymica variare: Nam si in tali speculatione naturam Magnetis respiciamus, inveniemus quidem, non oriri à naturali, sed potius monstroso partu seu generatione; ut pote, qui ad instar muli ab inæqualibus & dissimilibus notatur parentibus procedere. Nam, si consideremus modū compositionis ipsius, percipiemus, ejus matrem seu massam corpoream passivam esse communem, petrosum ac terrestrem Mercurium, & ejus patrem, seu formam activam esse spiritum metallicum, sive sulphureum & Martialem: Ac denique inveniemus, eorum mixturā effici in hunc modum. Liquor Mercurialis de lapidea terrestri seu Saturnina natura existens adhuc in prima sua materia & quasi concha, existensque propinquus vicinus Mercurio Martis, Nam hæ duæ naturæ inveniuntur communiter in eadem terræ vena propinquæ sive in societate mutuò ad invicem: ob istam rationem sibi transmutationem acquisivit levem. Atque ita apparent hæ duæ naturæ arcta quadam contiguitate & ferè continuitate simul conjungi; adeò, ut compositio ista mediam obtineat inter metalli martialis & lapidis Saturni naturā, ac haud ineptè Mercurius imperfectò modo transmutatus, seu quæ Mercurij Hermo phroditici Saturnini species, in quam, cum spiritus Sulphurei Martialis, tanquam forma metallica ingreditur, recipit illos spiritus martiales, eosque quasi propria eorum passiva Mater in suo ventre conservat: Atque hac ratione massa illa in corpus petrosum coagulatur. Iam verò, cùm quilibet spiritus, & consequenter iste lapidis magnetici per illud, quod est ei in natura similius, avidè ut nutriatur desideret: Quæ quidem ejus nutritio seu spiritus nutriens præcipuè in farre invenitur. Accidit ob hanc causā, spiritum internum Martialem in Magnete attrahere ferrum ad se, & occulto quodammodo videri nutrimentum ex eo ad se sugere & allicere. Concipio ergo, salem fixū, in ferro seu Magnete esse partim ex calida & sicca Martiali natura atque ideò conditione ignea, terrea; & partim ex frigida & sicca stiptica atque Saturnina facultate, quam etiam à terra recipit. Adeò, ut duo concurrant testimonia mirabilis attractionis in Magnete. Et, quoniam Venus dicta est amica fœmininæ & Sodalis Marti, ipsa Magneti desiderium, concupiscibilem fontē attractivæ Magnetis facultati impertit, & hac de causa refrænat & deprimit proprietatem irascibilem & odibilem in Marte suis amplexibus fœmininis. Verùm, si seriò internam ferri aut Chalybis naturam introspiciamus, hoc totum per effectū eliciemus: Nam ego familiari quodam menstruo corpus ferreum seu Chalybem in speciem Cupperosæ seu vitrioli reduxi; quæ quidem mineralis Salis natura est tam familiaris cupro, quàm ferro: Nam Vitriolū per eandem è cupro extrahitur rationem. Iam verò in Vitriolo & Copperosa, dispositionem seu naturam calidam & ardentem cum Sulphure quodam terreo & attractivo inveniemus, quod haud aliter sugit & attrahit ad se, quàm Bolus Armena aut terra sigillata humiditatē soleat. Vnde liquet, tam Martialē & Saturninam, quàm veneream, conditionem in sale Magnetico & ferrugineo concurrere. Præterea reperiemus, influxus Martis se ipsos naturaliter cum ventis Borealibus miscere, & per optimè cum natura terræ convenire. Quoniam in Elementorum circulatione terra respectu suæ siccitatis consentit & Sympathizat cū igne. Porro etiam Ptolomæus ventis illis Aquilonaribus, qui sunt violenti, influentias Martis ascribit. Præterea spiritū Martialē esse causāc virtutis attractivæ in quolibet sale corrosivo atque etiā hebra & gūmi ei subjecto, apparet manifestè ex Euphorbio, scammonea, Laureola Flammula, & calidis corrosivis venenis: Nam istiusmodi simplicia (ut nos docet Hermes) potestati & cōstellationi Martis subduntur. Hinc ergo testatur experientia, vitriolū esse frigidum, acidum & stipticum in suo externo, & tamē calidum, causticum & corrosivū in suo interno: Atque iterū Ferrū, quod nuncupatur Mars, quatenus Martis influētijs sit subjectū, est vitriolū seu Copperosa in suo interno, ut etiā cuprū in fluentijs veneris obdire dignoscitur, unde & Venus dicitatur.

CAPVT. III.

De hominis in regno animali excellentia & de admirabili Magnetis natura in regno minerali.

POssū audacter, idque haud ineptè Magnetis conditionē, cū illa hominis comparare, cōsiderando admirabiles virtutes & dignitatē unius in regno animali & miraculosas atque mysticas proprietatēs & operationes alterius in regno minerali. Ad hominem verò quod attinet, de ipso dignitatis ipsius causa in primo loco efficiam mentionem: Thesaurus tam supereminens & admirabilis in ipso recōditur, ut sapientes summam hujus mundi sapiētiam in vera sui ipsius cognitione, hoc est mysterij illius secreti, quod in homine delitescit revelatione consistere existimaverint: Nam homo dicitur esse centrum cujuslibet creaturæ & centrum atque miraculū mundi, in se comprehendens omniū creaturarū tam cœlestiū, quam terrestrium, & consequenter ipsius Magnetis proprietates, unde & Microcosmus vocatur: dicitur etiam Tem-

plum Dei, Membrum Christi & habitaculum Spiritus Sancti (uti ab Apostolo docemur) nec quidem imaginandum est, Deum voluisse sibi mansionem in loco indigno eligere: Atque ideò in hujus subjecti consideratione & in arcanæ reique tanti momenti inquisitione, opus habemus, ut cum ex actissima nostra discretione & Iudicio à visibilibus in homine procedamus ad ejus invisibilia, hoc est, ut acutiori ingenij nostri acie per viam demonstrationis à posteriori nimirum ab externo homine, in secretæ, mysticæ ac internæ ipsius existentiæ viscera penetremus. Quare procedimus in hunc modum. Cum homo haud injuriâ ab Hermete traditur esse filius mundi, uti ipsum mundum Dei filium dictitavit, quatenus ad imaginem Archetypi fabricatur: Atque ob istam rationem Microcosmus dicitur; operæ pretium erit intelligere, quòd ipse etiam more Macrocosmi, in cœlum & terram dividatur & per consequens in se haud aliter comprehendat suos circulos, cœlos, polos & stellas in proportione ei competenti, quàm Macrocosmus: Atque etiam, ut invenimus, icones spirituales cœlorum cum suis circulis & polis etiam in terra Macrocosmi & omni particula ejus delineantur: Quemadmodum in Magnete & ferro videre licet. Ita quidem interni hominis Character in homine externo delineatur & exprimitur: Haud aliter, quàm de figura ensis & vaginæ proportione, aut nuclei effigie ex cortice dijudicare possumus. Ad polorum mundanorum inventionem in homine quod spectat, haud minima inter Philosophos de ea facto est controversia, cùm Plato, Pythagoras atque Aristoteles manum hominis dextram plagæ orientali ad aptaverint, ac eorum ratio est, quoniam diurnus cœlorum motus, qui procedit à primo mobili, efficitur ab ortu in occasum, atque ideò per hanc eorum rationem, ejus plaga occidentalis debet sinistro correspondere, atque in disponendo hominem secundum istam positionem, ejus facies debet respicere septentrionem, atque posteriora Meridiem. Et Empedocles videtur huic opinioni se opponere, assevérando, Solstitium æstivale sive Tropicum Cancri, parti mundi dextræ assignari: & tunc sequetur, quod statio solis hyemalis sive Tropicus Capricorni sit sinistræ dicata, ac juxta istam directionem, facies humana debet respicere occidentem: At animi mei sententia est hisce eorum opinionibus penitus opposita: Quoniam tam rationibus Theologicis, quàm ex sacris literis collectis sum persuasus, faciem humanam debere naturali positione solis ortui sive plagæ orientali ad aptari, & tunc ejus posteriora respicient occasum & consequenter manus ejus sinistra indicabit Polum septentrionalem, ut & dextra Meridionalem. Probatur ista positio inprimis testimonio sacro: Nam Patriarchæ, Prophetæ & Apostoli in majori sua devotione facies suas ad orientem convertebant. Quod quidem erat argumentum, illam mundi plagã arteriori hominis parti esse dicatam divinitus. Porro etiam in Evangelista legimus, quòd fulgur egredietur ab Oriente & in Occidentem transibit. *Matth. 14.* Et alibi dicitur: Metimini quamque ad plagam Orientalem & ad plagam Australem & ad plagam Occidentalẽ & ad plagam Septentrionalem &c. *Numeri. 35.* Ac si dixisset: Metimini agros ante vos & ad dextam vestrã & post terga vestra & ad sinistram. Et apud Iobum invenimus: Si ad Orientem ero non apparet, si ad Occidentem, non intelligam eum, si ad sinistram, quid agam? *Iob. 23. 8.* Non apprehendam eum, si me vertam ad dextram, non videbo ipsum: Vel, ut Fr. Vatablus & Pagninus inter pretantur: Si me vertam ad Aquilonem, dum operatur ipse, & non videbo, abscondet se in Meridie, nec videbo. At Tremellius sic interpretatur: En, si antrorsum iu ero, non aderit, si verò retrorsum, non animadvertam eum: Cùm ageret ipse ad sinistram, non tamen videbo: Operiet dexteram plagam, nec tamen respiciam &c. Ita, ut quòd Pagninus facit orientem Mundi angulum, Tremellius vocat faciem seu partem anteriorem mundi &c. Vnde sine ulteriori, ut opinor, controversia apparebit, directam hominis dispositionem secundum mundi majoris situationem esse, ut facies ejus ad aptetur ad orientalem terræ angulum: Atque ob istam rationem, oculi ejus bini atque etiam aliarum creaturarum in suæ fabricæ frontispicio disponantur, ut post tenebras nocturnas longas, solem Orientalem sua cum delectatione & desiderio respiciant, ut in præsentia ejusdem creatorem opiparè in ea habitantem adorarent, in cujus aureò aspectu est noctis tenebrosæ dominium expellere, & consequenter ipsum quasi solis æterni ac invisibilis typum salutare, qui etiam (ut nos scripturæ docent) ultimo die ab oriente apparebit ad renovandum atque purificandum mundum corruptibilem igne: Sequitur ergo, partem hominis dextram debere respicere Meridiem, ut ejus portio læva spectat ad septentrionem. Quod etiam totum eò certiùs apparet, quò magis rationi Philosophicæ conveniunt: Nam hepar positionem suam in dextra corporis regione habens, communiter cum natura Meridiana si sympathizare videtur, quatenus sua virtute sanguinem aëreum & calidum generat, eumque per alveos venales undique in Microcosmi terram emittit, ut mediante eo vegetet: Haud aliter, quàm ventus Meridionalis tepidos & madidos producit imbres ad terram macrocosmicam irrigandam, ut hinc inde plantæ & herbæ, quæ super terram crescunt, vegetentur, augeantur & multiplicentur abundé: Sinistra verò corporis humani portio haud inepté

referri

referri quàm aptissimé potest, ad plagam mundi Septentrionalem seu polum Arcticum. Nam, quemadmodum in illo angulo aër, aqua & terra est admodum frigida & sicca & ad congelandum apta, atque etiam conditionis stipticæ & contractivæ seu restrictivæ, ita etiam invenimus, quòd lien, cujus positio est in sinistra corporis parte sit receptaculum Melancholiæ sive humorum frigidorum, spissorum, acidorum atque terrenorum: Similiter, ut flatus Boreales macrocosmi solent plærunque pulcherrimum lumen Solare obfuscare atque abscondere, atque hac ratione tenebras ac obscuritatem Hæmisphærio nostro procurare, animadvertitur: Ita etiam in mundo minori, Ventositates & fumi à liene expirati, observantur cordis ventriculos contrahere, & loco passionum bonarum, lucidarum, & piarum, cujusmodi sunt lætitia & gaudium, amor, charitas, spes &c. Producere solent passiones seu perturbationes pravas & obscuras, quales sunt tristitia, metus, desperatio & hujusmodi alia, faciuntque, ut cor affectus syncopeticos patiatur. Sic ergo eligere fas est polos duos in microcosmo oppositos, cum illis in macrocosmo ad amussim in effectu concurrere, numerando polum Meridionalem ab Æquinoctiali. Nam si dividamus Magnetem in medio, inter duos suos polos, pars illa æquinoctialis, quæ est polo Arctico proxima, inserviet & manebit in loco poli Meridionalis: Atque iterum, si illa medietas dividatur in loco Tropici Cancri, divisio illa circa Tropicum erit polus Meridionalis. Sed, ut magis intrinsecus adhuc in mundum minorem introspiciamus, inveniemus profectò, ipsum super spiritualem illum lapidem Angularem super ædificari, à quo mundus major erat factus, atque terra ejusdem sustentata: & consequenter in isto lapide Spirituali mundus & quælibet ejusdem particula erat idealiter delineata ab origine, priusquam ad imaginem terræ, quæ dicitur spiritus sapientiæ esse plena, fuisset formata. Hinc ergo dictitatur homo seu mundus minor, Templum Dei & corpus ac membra Christi, ac habitaculum Spiritus Sancti, uti anteà est relatum. Ob hanc ergo causam credendum est, secretos esse polos, circulos atque stellas tam Spirituales, quàm corporales compositioni humanæ assignatos: Haud aliter, quàm ipsos exactè & sine omni dubitationis alea in terra & omni portione ejusdem magnetica invenimus: Ita, ut in homine sunt proprietates Ventorum Macrocosmi, & consequenter in eo passiones procreari possunt, & ex eo produci, quæ sunt tam Antipatheticæ, quàm Sympatheticæ.

Iam verò si loco secundo more debito & cum diligentia Magnetis naturam consideremus, haud minima in ipsius proprietatum observatione rapiemur admiratione: Imò verò inveniemus, captum atque rationem humanam fere excedere, quòd lapis mineralis, utcunque surdus, immobilis & stupidus tales nihilominus Spiritus possideret, qui insensibiliter occultas suas facultates seu virtutes per & trans saxa durissima, ligna firmissima & solidissima metalla, haud in conceptu humano transpirabilia; Imò ipsū vitrū impenetrabile quasi, atque alias hujusmodi substātias compactas, quæ nulla sēsibilia in se habent spiracula, seu porositates, penetrare valet, & quòd possit in se ipsum atque in ferrum operari, & quòd polum Arcticum in distantia tam remota, ut remotior respectu nostri excogitari vix possit, nimirum à terra usque ad cœlum quippe octavum, ubi est stella polaris, quæ longitudo est quasi in commensurabilis, tam constanter intueri queat. Audacter pronuntiare audeo, universam scholam Peripateticorum, quæ cujuslibet rei rationem reddere, ac omnia, quæ ad occultissimorum & intimatissimorum secretorum naturas spectant, scire profitetur; se ipsam admodum perturbatam & in imaginationis phantasticæ ac Chimeriæ labyrintho involutam atque confusam inveniet, priusquam negotium hoc nebulosum discutere, aut ad ænigmatis tam profundi viscera penetrare; hoc est, priusquam ad optatum hujusce inquisitionis metam pertingere potuerit: Vt pote, quæ digito verioris & Divinioris Philosophiæ, quàm est illa Ethnica judicatur, cujus totius actionis & virtutis origo & principium formale est lapis ille angularis Catholicus Christus Iesus, in quo est divinitatis plenitudo, uti nos docet Apostolus. Nonne est res admiratione digna, spiritum istum Magneticum transire & penetrare solere, haud aliter, quàm ille cœlestis humanus, ubi aëri denegatur ingressus? Nonne est Argumentum evidens, esse de progenie cœlesti, cùm effectus tales, etiam non obstantibus corporibus solidis interpositis inter ipsum & ferrum, producuntur? Quare non ita ovanter jactitet & glorietur Plutarchus, uti in loco illo fecit, ubi nodum illum intricatum Gordonium solvere tentat, reputando illud pro dedecore & defectu in Philosophis doctis, qui in istiusmodi mysterio versati, in ejusdem profunditatem non sunt demersi, cùm ille ipse tandem egregium suum in ista stricta sua inquisitione denotet errorem: Quippe cujus conclusio est, insensibiles emanationes seu emissiones aut effluxiones, quæ egrediuntur ex Magnete & producunt attractivos tales effectus, sint grossæ & flatuosæ. At si judicio paulò maturiori negotium istud considerasset, tunc quidem perciperet, aërem subtilissimum atque admodum rarum viam ullam aut porositatem non posse invenire per ligna plana seu tabulas ligneas & lapides politos, aut laminas argenteas aut aureas; ac multò minus spiritibus grossis & flatuo-

tis conceduntur spiracula, per quæ transversim corpora talia compacta penetrare aut ingredi queant. Sed, ut ad directam discursus hujus nostri semitam revetar.

CAPVT. IV.

De dispositione duplici attractiva in homine, quarum unica cum natura Magnetis convenit, altera verò ab ipsa differt, in hoc etiam capite, ratio cur viri mortui cadaver, Magnetica sive attractiva virtute induatur, lucidè explicatur.

VT in dimensione Magnetis esse multiplices attrahendi species sive modos observatur (nam ejus attractiva facultas est aliter affecta circa ejus polos, nimirum perpendicularis, quàm in ejus æquatore: Quippe, quæ ferrum more prono & prostrato ad se allicit) ita etiam magna reperitur differentia inter effectus virtutis illius attractivæ, quæ in homine reperitur.. Nam lien habens naturam & proprietatem Borealis Poli, suum simile, nimirum succos Melancholicos & terrestres virtute quasi Saturnina directè attrahit: At cista fellis, suam facultatem attrahendi à proprietate Martiali Sulphurea seu terrestreitate ignea accipit; atque hepar dilatatione meridionali sive æquinoctiali sanguinem, quem priùs rubicundum fecit, mediantibus canalibus venosis per universam terram Microcosmicam dispergit atque transfundit. Sed in primo loco per porosa organa chilosam cibi substantiam ab intestinis attrahit, quas omnes attrahendi & expandendi facultates nunquam exerceret, nisi caloris naturalis incitamentis ad illud opus esset animatum. Et, quàm vis calor ille ex natura sua magis dilatando dissipat, quàm, ut attrahendo contrahat; tamen ille incitat & animat instrumenta quædam corporalia, quæ à natura ad tale opus perficiendum, nimirum ad fugendum & alliciendum sibi per contractionem, atque iterum ad se dilatandum per relaxationem ordinantur. Atque ob istam rationem Cor, Stomachus, intestina, venæ &c. Formatæ & compactæ sunt ex fibris directis, attractionis gratia, & transversis, retentionis causa, & obliquis propter expulsionem. Atque iterum aëris per asperam arteriam & nares attractio, haud quivit perfici sine ope & auxilio pulmonum, qui minimè sine caloris dilatantis & vivificantis animatione atque incitatione operari aut movere potuerunt. Ita, ut in hoc casu, omnis externi aëris attractio, quæ fit per poros in partes carnosas, & per pulmones in Lævum cordis Thalamum, procedit immediatè à dilatativa caloris naturalis actione, & perficitur mediantibus instrumentis, idque præcipuè per pulmones & cor: Haud aliter, quàm videmus, Syringam seu fistulam, si ei ejus organum interiùs extrahatur, parum aërem vel aquam ad se trahere: At si illud interius detrudatur, aërem vel aquam illam attractione introductam iterum emittere seu expellere: & tamen ambæ hæ naturæ oppositæ in unico instrumento procedunt ab unico Spiritu humano dilatato, qui operatur. Debemus igitur intelligere (uti est antea dictum) hominem componi ex materia, quæ est ejus patiens, & forma, quæ est ejus agens: Atque ut materia prius procedebat ex subjecto aqueo chaos tenebrosi abysso egrediente, atque ideò est per se Boreali & privativæ dispositioni, nimirum quieti, frigori, mortificationi & immobilitati proclivis. Ita quidem est ista materia, quæ facit contractionem tam in corde & per consequens in pulsuum motu, quàm in alijs corporis partibus, hoc est, naturalis materiæ in homine inclinatio est contrahere Spiritus à circumferentia ad centrum, cùm è diverso forma, quæ à luce derivatur versatur in dilatatione atque ideò in animatione & exagitatione materiæ, quæ sine istiusmodi agente à Boreali matris suæ frigore stupida & quasi mortua remaneret. Atque ista est ratio Systoles & Diastoles in motu cordis, qui provenit ab illa actione & passione sive operatione & resistentia, quæ facta est inter lucem, calorem seu formam æquinoctialem & materiam tenebrosam frigidam aut polarem, in compositione humana. Vnde evidens est, quòd, ut mundus major dictus est ex lite & amicitia constari, ita etiam mundus minor haud injuriâ ex contrarijs componi traditur, videlicet ex lucis sobole & illa tenebrarum. Iam verò in hoc videtur facultas hominis vivi attractiva, ab illa Magnetis, in eo discrepare: Quoniam Magnes non apparet sensui humano adeò vivus & & agilis ac homo, sed quodammodò videtur mortuus, quatenus à vena sua ferruginosa dividitur. Atque iterum ipse non evidenti dilatatione à calore vivifico procedente, mediante substantiâ organicâ, sed virtute contractiva partim terrestri & partim cētrali, quæ prius dilatatione suos emisit radios, ac tū demum ad se alliciendo contraxit, atque ob istam rationē major ipsius attrahendi potestas cōsistit in polo: Attractio verò hominis viventis procedit à caloris vivifici dilatatione à centro versus circumferentiā, qui efficit, ut instrumenta materialia tam ad attractionem, quàm retentionē & expulsionē, officia sua præstent, & quandoque operatur præcipuè ad contractionem, hoc est, movere solet à circumferentia versus centrum, videlicet cùm voluntate divina privativæ emanatio-

nis

nis radios recipiat: Quemadmodū, quando cor contrahitur, unde fit, ut passiones pravæ, ut sunt tristitia, melancholia, invidia, desperatio, timor &c. Oriantur, de quibus anteà est relatum. Quandoque etiam calor nativus reflectit ad sensuum solarium requietem radios suos interne, uti in actione somni, qui est mortis & tenebrarum imago videre licet: At verò è regione se ipsum à centro ad circumferentiam dilatat, quando vult, ut Spiritus animales vigilent & operentur.

Hisce ergo imaginari possumus, attractivam Magnetis facultatem esse primùm ab extrinsecus ad circumferentiam, & ab illa ad centrum, ita tamen, ut res corporea Spiritus desiderati, retineatur à Spiritu retinente & à centro contrahente in circumferentia, uti in ferro à Magnete, & palea à Carabe attracta videre fas est. Ista est enim ratio sui similis in ferro & chalybe sibi attrahendi ratio, quæ substantia ferrea respectu suæ à Mercurio petroso heterogeneo purificationis, naturæque jam purificatæ homogeneitatis homini vivo comparatur, qui spiritibus vivis se dilatantibus animatur. Velim enim, ut quilibet intelligat, non esse ullam in terra creaturam, quæ non habeat suam Astrologicam seu stellarem influentiam; quæ (quamvis ipsam ocularitet discernere nesciamus) emicat, suumque ad suum in specie simile non facit aspectum, videlicet ad tales creaturas, quæ sunt conditionis stellarum, quibus influentiæ eorū distillant. Verùm si duæ creaturæ fuerint naturâ mutuò dissonantes & contrariæ, tunc earum una more Antipathetico divertet & reflectet radios suos ab alio. Ferrum ergo instar masculi vivificantis Magneti occurens, ei sui amoris radios facillimè emittit, qui eos tam avidè sibi virtute Spirituum suorum internorum Martialium etiam ad suum centrum attrahit atque introducit: Atque attractione radiorum ferri formalium secum etiam vehit & ducit corpus ferri, quod possidet stellares sive Martiales influentias. Pari etiam respectu, videlicet appetitus concupiscibilis Magnes in virtute fortis, loco fœminæ ad debiliorem, videlicet, in quo non est tantus appetitus, haberi potest. Haud etiam aliter res sese habet cum homine vivo ac cadavere alterius: Nam, tametsi multa corpora videntur esse mortua, tamen Magus Naturalis intelligit, in ejus carne & ossibus atque etiam sanguine admirabiles delitescere spiritus, qui miracula haud minora; imò verò majora, quàm illa Magnetis præstare queant. Atque ideò velim, ut quilibet Mysterijs Dei in natura creaturæ perversus & sua imaginatione nimium occæcatus, melius ab experientia instruatur, priusquam tantâ audaciâ & sine hæsitatione assereret, nullos mēbris hominis amputatis, nec cadaveri hominis mortui in esse spiritus, imò quidem ipsum Diabolum nihil spirituum ipsis conferre posse autumant. Nam moneo ego judices tales audaces atque temerarios, ut sciant, quòd, ut Magnes (utcunque oculis massa apparet mortua) observatur sibi centraliter appetitu vivo sugere & allectare spiritus radiosos cū corpore alterius Magnetis & totus Magnes & quælibet ejus portio à toto divisa, hoc idē juxta suam proportionem præstabit: ita etiam probare & confirmare possum demonstratione oculari, quòd debita applicatione carnis ex aliquo cadaveris membro desumptæ, ad carnē hominis vivi per nonnullas horas, homo, cui applicatur debilis & invalidus reddetur: Et tamen paulò post Mummiæ illius Magneticæ corporalis remotionem, ille vires suas pristinas recuperabit: Verùm, ne relatio ista mea videretur adversarijs figmentum, quatenus allegare possunt, rerum istiusmodi applicationem posse magis in hominis viventis imaginatione quam corpore operari, & quòd sine vero fundamento se esse debilem sibi persuadeat, & quòd nullus produci queat affectus externus, quæ hoc probare possit, Respondeo ego, tantæ esse istam applicationem efficaciæ, ut mummiam Spiritualim in forma visibili extrahere observetur: Nam ratione frigoris exterioris membri, mummia in superficie corporis Magnetici sic extracta condensabitur, haud aliter, quàm aër in nubem aut nubes in nivem: Ita, ut colligi possit & in speciem quandam Panaceæ reduci, modò si persona, ex qua extrahitur, sit sanæ complexionis & in suo corpore salubris. è regione verò pro medicamento tā corruptibili & Antipathetico haberi debet, ubi corpus morbo aliquo venenoso seu cōtagioso, nimirum morbo gallico, lepra, & similibus inficitur, ut infra clarius explicabitur. Iam verò ratio istius actus seu operationis in parte hominis mortui Magnetica est, quòd, ut cùm corpus esset vivum à radijs lucidis activis animabatur, & per omnes ipsius lucis vivificæ proprietates gaudebat: Nam erat activū, mobile, dilatativū ac denique æquinoctialis seu Australis cōditionis; Ita, ut sanguis extincto calore naturali proprietatē tenebrarū induit: Nam morti ficatur à frigore, cōgelatur, potentialis, hoc est, immobilis & cōtractivus redditur ejus actus, ac (ut verbo dicā) de natura Zonæ rigidæ & poli frigidi, adeò, ut, ubi anteà, dum in vita esset, radios suos à centro ad circumferentiam emitteret, ac benedictiobus emanationis Dei vivificantis & positivæ frueretur; jam in apparitione mortis conditionem & emanationem proprietatis Divinæ contractivam, privativam & mortificantē induit. Et tamen nihilominus nolim, ut sapientes cogitent, quòd, quoniam corpus vivum in cadaver mortuum convertatur, ideò sit Spirituum vitalium omnino vacuum, cùm à scripturis sacris confirmatum habent,

Sap. 12. 1. incorruptibilem Dei Spiritum in esse omnibus, & per consequens tam in mortuis, quàm in vivis: Nam spiritus iste incorruptibilis, secundum ejus in quatuor ventis proprietatem, est aliquando in motu à centro rei, cui inest, ad circumferentiam: Nam istiusmodi sua activitate creaturam vivificat, eamque facultate sua æquinoctiali seu australi agere, & vivere facit: Sic dicimur in Deo vivere, movere & esse: Movetur (inquam) in ista sua proprietate à centro Solis cœlestis ad omnium creaturarum inferiorum animationem, nimirum evócando spiritus earum, incorruptibiles, ad centrum ab hyemali frigore repercussos, à centro ad circumferentiam ipsarum: Quemadmodùm in vegetabilibus videre licet, quæ tempore hyemali apparent mortua: Quoniam spiritus vitæ relinquunt circumferentiam eorum, & in centro, quasi loco à frigoris insultibus remotiori se abscondunt, ibique acquiescere videntur. At vero quando spiritus iste percipit & sentit fontis lucidi appropinquationem, ut pote á cujus radijs solamen & auxilium recipit, incipit paulatim á centrali suo palatio emergere & plantæ circumferentiam jam visitare gestit, atque radijs cœlestibus, qui in eorum auxilium de desuper emittuntur, unitas, tenebrosam privationē & frigora congelativa è suo tabernaculo summa ope expellere tentat, ut ad vegetationis & multiplicationis actum liberiùs procedat, quemadmodum in tritico in terra sepulto seu seminato liquet: Haud aliter, dico, natura Magnetis Martialis, spiritu Saturnino originaliter in suum centrum contracto, exagitatur atque incitatur, & cum pari gaudio formales ferri radios ad se sugit, à cujus spiritu Sulphureo Martiali, ipsi originaliter scaturiebant: Atque tali etiam modo spiritus Cadaveris, mediante frigore mortificante, à circumferentia in centrum coactus, atque ibidem in quiete & sine actione remanens, reddit corpus & quamlibet ejusdem partem fixam & immobilem. At verò cùm aspectum seu applicationem ad vivæ suæ speciei circumferentiam faciat, tunc equidem à suo centro circumferentiam usque (ac si in centro esset quasi fame oppressus) exurgit, suumque simile in homine vivo (quod se ipsum dilatat & per poros more radioso ad suppetias ipsi afferendas ejaculatur) appetitu avido ad se vectum, Mummiâ Spirituali versus centrum attrahit ut vitâ etiam, qua vivebat anteà, induatur, atque ut illius præsentiâ recreetur. Sed mummia unctuosa spiritualis viri mortui, spiritibus lucidis repleta & super superficiem hominis vivi à frigore inspissata subitò congelatur; & pro usu privato reservari potest. At verò hoc meliùs confirmari nequit, quám per exemplum virtutis contractivæ, restrictivæ aut congelativæ excrescentiæ fumosæ salis, in ossibus mortuorum contenti: Nam applicatione illius, nimirū Vzneæ seu moschi crescentis, super cranium mortuorum, ad sanguinis eruptionem in homine vivente, sanguis in homine vivo calidus, affectione quasi Antipathetica motus retrogreditur, & ei denegatur exitus á congelante & astringente excrescentiæ hujusmodi Borealiter affectæ operatione. Sed omittēdo pro aliquo tempore istiusmodi cōclusiones, quæ ad Magnetem hominis mortui Mummialem, ejusque virtutes spectant, quid dicetis, si sit Microcosmicus Magnes, qui ex homine vivo sine aliquo vitæ aut sui corporis detrimento colligi queat: Cujus virtutes tam respectu generationis & partus sui naturalis ac monstrosi, ut pote á parentibus dissimilibus derivatus, atque etiam ex substantis specie differentibus ad instar muli, videlicet ex Mercurio terreo & Cholericis Sulphuris spiritibus humanis compactus, quám etiam ratione suæ attractionis spiritualis Mummiæ, ex homine vivente, atque etiam (quod est magis adhuc admirabile) transplantationis ipsius, tam in animalibus, quám vegetabilibus speciebus modo alieno & admiratione digno tam Sympatheticè, quám Antipatheticé operatur. Scio profectò, ista nova statim pro actibus Diabolicis vijsque illicitis ab ijs reputatum iri, qui ad judicium injustum & iniquum sunt proclives, quatenus ista sphæram capacitatis superant: & tamē pro certo intelligo, ea esse vera, atque á nonnullis experta non sine admiratione multorum; imò quidem istum Magnetē Microcosmicum cum usu ipsius haud ignoramus, cujus actus actuumque effectus, quando á sapientibus comprobabuntur, tam naturales apparebunt, quám eorum effectus ab ipsis bene ponderati, videbuntur prima fronte admirabiles & capacitati humanæ alieni ac admodùm abstrusi. Verùm enim verò, si ea, quæ á me sunt anteá recitata intelligantur rectè, serioque sint ponderata, causa eorum non apparebit admodum abstrusa, ut limites naturæ excedat. De istiusmodi Magnetis Microcosmici actione tam sympathetica, quàm Antipathetica, mihi Deo concedente plura in sequentibus videlicet libro hujusce ultimo discurrere proposui.

CAPVT.

CAPVT. V.

In hoc capite explicatur causa secreta, quare, & modus, quomodò Magnes tam Microcosmicus quàm Macrocosmicus ad instantiam, imò quidem dimensionem in cognitam seu intervallum indeterminatum operari soleat.

FOsterus in libro quodam suo, cui titulus Hoplocrisma spongus, Philosophiæ suæ tenuitatem satis superque in eo expressit, ubi dicit, quòd, quoniam Solis & stellarum lumina nubes obscuras, corporaque opaca penetrare nequeant, ideò formalis hominis essentia non valet in suo motu seu cursu ad metam aliquam distantem movere sine impedimēto aut oppositione montium, castellorum, nemorum & similium. Sed, si paulò profundius se in Philosophiæ veræ visceribus immersisset, tunc procul dubio agnosceret, sperma æthereum, seu influentias stellares esse in conditione multò subtiliores, quàm sunt lucis visibilis vehicula: Imò quidem sunt tenues & exactè spirituales & admodùm mobiles, ac tam penetrantes & vivæ, ut sint potentes, atque etiam soleant perpetuò sine aliquo manifesto obstaculo aut resistentia ad terræ viscera seu centrum penetrare, atque ibidem metalla omnium specierum secundum influentiæ conditionem generare. Atque istius rei testimonium ferunt omnes Philosophi tam antiqui, quàm recentiores. Subtilitatem ergo Spiritus hujusce Plotinus juxta mentem Platonis explicare videtur in verbis istis: Tanta est Ætheris tenuitas, ut omnia corpora penetret universi, tam supera quàm infera, & cum ipsis conjunctus aut implicitus majora minimè reddat, quia spiritus iste interior cuncta opera eorum mole minima nullum prorsus augmentum recipiente alit atque conservat. Hæc ille. Atque ratione puritatis ac subtilitatis naturæ istius cœlestis cœlum, à Philosophis & Poëtis mysticis terræ maritus seu sponsus vocatur, quam vestam vocarunt: Imò verò ipsæ cœli stellæ, in quarum serie Copernicani numerant terram, assimilantur uxoribus cœli, ut pote, quæ ab eo haudaliter extrahuntur, quàm ex latere Adæ Eva: Nam definiunt esse densiores partes suorum orbium, unde fit quòd pro cœli membris habeantur, nihil est tam tenue, subtile ac penetrans quàm est spiritus ille, à quo ipsi per condensationem derivantur. Hæc autem est ratio, quòd veri Alchymistæ tot de suo cœlo, quod & quintam essentiam vocant, admiranda narrent, inde arguendo, ratione puritatis ac subtilitatis ipsius res omnes penetrare posse. Et Philosophi dicunt, istam quintam essentiam esse naturam illam suam, quam definiunt esse vim quandam in rebus infinitam, omnia permeantem entia, cunctas res generantem easque augentem alentemque & ex similibus similia procreantem. Et certè, si cui quam realiter considerare placuerit, quæ à me sunt anteà allegata, recordabitur me dixisse, virtutes Angelicas ab emanatione archetypica effluere, esseque divinarum Idearum typos, atque etiam spiritum æthereum esse Angelicis influentijs repletum, quæ radicem suam essentialem à Deo & in Deo habuerunt: Ita, ut in rei veritate non sit Lux stellaris, quæ tam profundè penetret, aut tam universaliter operetur, sed æternus ille centralissimus spiritus, qui sua divina & haud resistibili essentia per omnia penetrat & permeat, tam in cœlo desuper, quàm in terra & aquis inferius. Atque totum hoc videtur à Philosophis Mysticis, (tametsi non nisi obscurè) confirmari, quando vocant Saturnum, qui Pater erat Iovis seu caput seu Cheter Catholicæ emanationis; patrē cœli & terræ, hinc inde arguentes, quòd in emissione spiritus sapientiæ creaverit & informarit cœlos, juxta illud Iobi: Cœlum ornasti Spiritu tuo. Et David: Verbo Domini firmati sunt cœli & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum. Et D. Petrus habet, cœli erant prius & terra ex aquis & per aquas existentes verbo Dei. Certum est ergo, totum actum essentialem in spiritu æthereo esse emanationis divinæ actum seu splendidum incorruptibilis Dei spiritum, ut verbis utar Salomonis. Atque ideò necessariò sequitur, Spiritum illum, qui meretur esse immediatum influentiæ talis minimè resistibilis & potentissimæ vehiculum, debere esse conformem ad ipsam naturam in puritate & subtilitate, quæ eum informavit: Qui à Salomone dicitur esse omni re mobilior & subtilior & attingere ubique propter suam munditiem & innovare omnia & implere orbem terrarum. Hoc ergo erat illud, quod coëgit nonnullos etiam ex Christianis Philosophis in sermonem istum irrumpere: Deus est natura, & natura, Deus. Quo intelligere videntur, naturam naturatam & radicaliter informantem, fuisse æternam illam emanationem, quæ fecit atque informavit naturam humidam mundi, qui ob istam rationem est dictus natura naturata, videlicet præsentia ipsius naturæ naturantis, sive Divini Spiritus Dei, qui ferebatur super aquas, ijsque igneum vigorem seu virtutem impertivit, quemadmodum partim testimonio literarum sacrarum, & partim D. Augustini asseveratione videre licet. Oportet ergò, ut nos debita harum

Iob.
Psal.
2. Petri. 3.
Sap. 12. 1.
Sap. 7.
Sap. 1.

rerum à nobis allegatarum consideratione habitâ, sciamus, quòd, si influentia complete à spiritu incorruptibili Domini animetur; tunc necesse est, ut proprietatibus naturæ illius spiritus Divini imbuatur, & consequenter debet esse omnium spirituum maximé subtilis, agilis, mobilis & penetrans: Atque in eo respectu magis erit potens ad omnia, quæcunque solida sine ullo impedimento aut resistentia penetranda, atque etiam ad omnia generanda, augmentanda & nutrienda magis accommodatus & paratior, Ac si incorporetur aut specificetur, individua similia ex similibus procreare solet. Porro etiam respectu capacitatis humanæ infinitam in radiorum suorum emissione habet extensionem, atque ideò, ut illa limitetur, est impossibile. Quod quidem omne experientia seu demonstratione hujusmodi oculari demonstrabo. Invenimus in praxi Magnetica, Magnetem virtute sui Spiritus subtilis, qui eum intrinsecus & centraliter animat, tam potentem reddi in virtute sua attractiva, ut sine ulla resistentia radios suæ activitatis per saxa durissima, ligna spissa, metalla compactissima, atque etiam vitra quasi impenetrabilia transmittere valeat. Quod argumentum est evidentissimum, spiritum illum esse de natura longè penetrabiliore & subtiliori, quàm aër ille sublunaris, quatenus ei denegatur etiam per Chartam tenuem aut pelliculam transitus. Pari etiam ratione internus cœlestis hominis spiritus, qui est radij istius vivificantis vehiculum, est tam subtilis in se, ut nihil potius sit ei resistere, quando radius mentalis internus, ad quamlibet metam, utcunque ab homine remotam & in capacitate humana inaccessibilem, collimet. Nam, cùm cœlestis ille in homine Spiritus sit ad exemplar spiritus Divini formatus, necesse est, ut in istiusmodi sua actione eum limitet: Iam verò subtilitas actus Divini in spiritu humano ab Hermete hoc modo exprimitur. Quicunque hac Dei natura fulti sunt, intelligentiâ suâ cuncta complectuntur, quæ in terra sunt & quæ in mari, & si quid est prætereà supra cœlum, atque adeò seipsos erigunt, ut ipsum quoque bonum intueantur. &c. Quibus significare videtur, omnem sufficientem Dei actum in penetratione & transmigratione per omnia; qui actus consistit in radio mentali, cujus actui non resistendo, influentiæ cœlestes penetrant & operantur ubique in terra & in mari sine ulla resistentia aut impedimento intermedio. Hisce ergo evidens est, quòd, ut quælibet creatura inferior specifica, hoc spiritu essentiali est prædita & in ipso consistit ac super ipsum, quasi reale suæ veritatis fundamentum seu lapidem verè angularem ædificat; Ita æquidē radiorum ipsius emissio, non est ab aliqua sphæra activitatis terminanda, ut quidam

Pimand. 4.

indiscreti & magis sensuales, quàm intellectuales Philosophi asseverare haud erubuerunt: Cum teste sapientissimorum Philosophorum turbâ, spiritus iste definiatur esse vis in rebus infinita & per consequens non definita seu determinata: Nam, quàm longé ipsa emittit suæ activitatis radios ex centro stellæ cœlestis, etiam eousque potest spiritus iste centralis in terra & creaturis ejusdem suæ emanationis diametrum extendere: Ita, ut quemadmodum radiosa stellæ cœlestis influentia deorsum penetrat usque ad terræ centrum, eodem planè modo quælibet stella cœlestis penetret ascendendo usque ad centrum suæ stellæ cœlestis, à quo radicaliter erat derivata; & quò opulentior, ditior & magis exaltata erit forma illa stellaris in creatura, eò propinquiùs accedit ad naturam stellæ magis dignæ atque occultæ in cœlo, & per consequens facit radiorum suorum sive semidiametri suæ emissionis extensionem longiorem & validiorem. Iam verò, ut videmus quamlibet influentiam astralē in creatura naturali quodam instinctu idque more Sympathetico fontem cœlestē seu stellam à qua primitus est orta, aspicere, atque itidem stellam illam cœlestem pariter paterno quodam respectu influentias suas deorsum ad filium suū terrenum, seu filialem suam formam vel ignem in creatura fovendum & nutriendum, emittere, adeò, ut earum ambæ mutuò inter se gaudere videantur & in reciproco eorum amplexu se recipiant secundum istud Philosophorum: Natura naturâ lætatur & naturam continet. ô natura cœlestis veritatis naturas Dei mutu multiplicans: Ita etiam species creaturarum, quæ una eademque influentia induuntur, solent ratione suæ similitudinis ad invicem radios sympatheticos, hoc est, naturâ consentientes ejaculare, quibus in concordia & amore conveniunt. Atque ob istam rationem axioma Philosophorum anteà allegatum est tale: Natura ex similibus procreare solet. & hæc est causa, cur quælibet forma specifica in suo simili congaudere, suumque simile sine transgressione à suæ speciei limitibus procreare animadvertitur. Verbi gratia natura humana producit hominem, equina equum, semen fœniculi fœniculum, faba fabam: Granum tritici triticum &c. Atque etiam natura rei taliter creatæ est amicissima sibi simili, radiosque sympathiæ amabiles emitit, ut conveniant & concurrant cum radijs, qui à suo simili emittuntur, ita ut ambæ naturæ consentiant & mutuò amplectantur: Vti in Magnete cum Magnete, atque Magnete cum ferro videre est. Nam si unus Magnes inveniat seu occurrat alteri, ambo se virtute Saturnini Sulphurei Spiritus aspicient atque se mutuò amplectentur: Nam debita eorum applicatione unus ad alium, emissione radiorum à centro ad cir-

cum-

cumferentiam se aspiciunt, atque iterum contractione illorum radiorum in se invicem amplectuntur & alliciunt se ad se. Quod etiam inter ferrum & magnetem observatur: Nam, quoniam ferrum eidem constellationi cum Magnete subjicitur, suaque stella centrali fruitur, illi Magnetis in omni respectu convenienti: Nam ob istam essentialem eorum consanguinitatem in eadem miniera semper seu vena terrestri reperiuntur; ideò se invicem amare & tanto appetitu recipere, observantur. Nam ab experientia docemur, lapidem foemininum, admodùm & instar meretricis luxuriosæ ferrum masculinum attrahere & appetere: & non è contra, uti Averroes, Scaliger & Cardinalis Cusanus erronicè & falsò existimant: Quippe quorum est sententia, ipsum ferrum allicere ad se Magnetem tanquam ipsius Originem & matricem, unde erat orta: Nam hac ratione polus Borealis in Magnete per se & à sua inclinatione propria citiùs ad stellam polarem, quæ est fons influentiarum centralium utriusque, moveret, quam Magnes: At hoc totũ experientiâ probatur falsum.

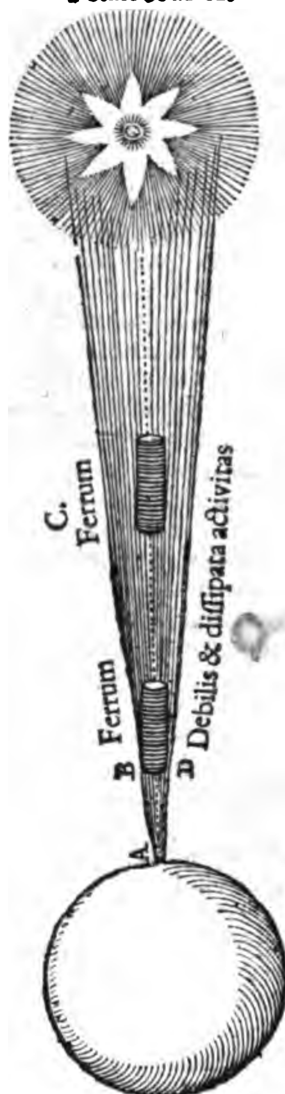
Iam verò ad confirmandam infinitam horum radiorum centralium in dictis duobus corporibus, minimum stellæ polaris & Magnetis seu ferri efficaciam opus est, ut prius Theoriâ quadam idoneâ simus deducti, ut tum posteà faciliori cum Methodo in praxin descendamus. Radius (inquit Alkindus) qui à centro stellæ ad centrum terræ procedit fortissimus esse probatur in operatione suæ speciei &c. Quibus arguere videtur ad distantiam, quam incommensurabilem occultus stellæ radius seu influentia radiosa operatur & agit, cum & in sua imagine seu effigie in terra. Nam alibi dicit hæc: Liquet, radios stellares diversa constituere individua in hoc mundo &c. Iterum pro stellis centralibus seu influentijs stellaribus corporum inferiorum, & radiosis eorum extensionibus, hæc alibi Mundus Elementaris est exemplum mundi Syderei, ita, ut quælibet res in eo contenta ipsius speciem contineat, manifestum est, omnem rem hujus mundi radios facere suo modo ad instar Syderum, alioquin formam Syderei mundi ad plenum non haberet, sed & hoc in aliquibus sensim manifestatur. Ignis enim radios caloris ad loca proxima transmittit, & terra radios algoris. Hoc igitur pro vero assumentes, dicimus, omne, quod actualem habet existentiam in mundo Elementorum radios emittere in omnem partem, qui totum mundum Elementalem replent suo modo. Præterea distantia unius rei ab alia facit differentiam in effectu radiorum in rebus hujus mundi: Hæc ille. Quo sermone certiores nos facit; Primùm, nihil esse in mundo inferiori, quod non habeat suum simile in illo superiori à quo suæ es-

Alkind. de radijs stellaribus.

sentiæ radios atque influentiam recipit: Atque iterum, quòd, ut illa stella cœlestis suos radios etiam ad terræ centrum ejaculat, atque ideò tam latam habet activitatis sphæram, ut quamlibet mundi totius concavi portionem scrutetur, ita etiam scintillæ illæ stellares seu radiantes, quas creaturis sibi subjectis emittit, cum stellæ earum sint in substantia & forma unum & idem cum suo fonte & consequenter continuatæ sunt cum eo, & ab eo haud quaquam spiritu & luce indivisibiles, omnes perscrutantur angulos regionis sublunaris; Imò verò ad fontem earum cœlestem penetrare solent, à quibus vim suam vitæ sortiuntur, uti infra demonstrabitur; idque eò clariùs indicatur, quoniam qualibet magni Magnetis portio utcunque minima, suos sibi polos ac circulos distinctos vendicat, æquè, ac ille magnus, seu integer à quo erat excisa. His ergo redditur apparens, actionem cujuslibet rei elementaris effici tam ad distans, quàm quando duo corpora sunt simul per contactum mutuum conjuncta. Verùm rerum Elementariũ actio, dum ab invicem separantur, debita applicatione atque influentiarum radiosarum in invicem infusione, perficitur, quod vix credibile ratione occultationis actionis ipsius videretur, nisi illud nos experientia ex observatione attractionis ferri à Magnete ad distantiam doceret. Porro etiam imagines rerum de longè in speculis opticis discerni animadvertimus. Nec erat quidem minimum in Pythagoricis, atque nonnullis ex Philosophis Christianis artificium, suas mentes seu intentiones, alijs in locis dissitis seu regionibus longè à se distantibus viventibus, ratione reflexionum per vitra Mathematicè præparata ac disposita in disco lunæ exprimere. Verùm enim verò Philosophi nostri externi, qui solo sensû gubernari volunt, de determinata quadam activitatis sphæra somniant, limitesque huic spiritui sive naturæ mysticæ assignare haud erubescunt. Exempli gratia, quoniam Magnes attrahit ferrum, ut plurimũ, non nisi ad distantiam dimidiæ mensæ vel ulnæ unius; ideò ipsi putant ac concludunt vivificantem ipsius virtutis actum ulterius penetrare aut se in aëre extendere non posse, & consequenter solo corporis & non intellectus oculis ducti, terminare hac sua observatione externa volunt Spiritualem Magnetis extensionem: Sed, si oculos suæ inquisitionis corporeos claudere, ac more Philosophorum peritissimorum lumine mentali actionis tam abstrusæ medullam intueri velint, perciperent quidem, extensionem Spiritus radiosi in Magnete æqualem esse cum semidiametro propriæ stellæ cœlestis suæ, cùm utrque sint unius ejusdemque essentiæ: Ac pariter similis in ferro spiritus & cujuslibet ipsius portio, sed sunt plurima, quæ evidentem in Magnete effectum impedire possunt;

sunt, videlicet rei sive ferri ponderositas, cujus ratione illud extra circulum sensibilis suæ emanationis attrahere nequit, atque radiorum à Magnete emissorum dissipatio seu dispersio, nam radij ejus, postquam à Magnete emittuntur, eo magis in aëre aperto expanduntur, quò remotiùs à Magnete evolant, quemadmodum ex ista demonstratione luculenter explicatur.

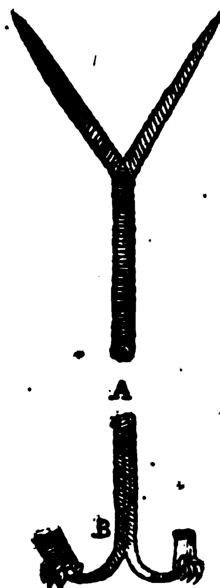
Plenitudo virium in Stella Polari & ab ea.

Magnes

In qua A est Magnetis Polus, B. D. Basis radiorum ejus cum integro ejus vigore, quæ terminatur & se adaptat in principio virgæ ferreæ B. D. Ita, ut in tali contactu ad distans, nihil radiorum occulté è magnete scaturientium deperdatur : Sed tota ejus vis sita est in ferro, atque ob istam rationem ferrum facilè à Magnete attrahitur, quoniam vis unita est fortior. At verò cùm ferrum in distantia longiore seu à Magnete remotiori disponatur, videlicet in C. tunc quidem major Basis Spiritualis pyramidalis emissionis portio, dilatatur atque extra latera ferri sine ullo ejus contactu, seu occursu directo cum eo transit, atque ita virtutis Magneticæ actus nimis debilis redditur ad rem adeò ponderosam sibi in tali distantia attrahendam. Verùm quia stellæ ipsius coelestis radius, magnetis emissionibus occurrit easque fortificat, ideò evidens est, stellam polarem operari in Magnete ad excitandam & animandam similem in eo vigorem : Atque ipse Magnes taliter animatus atque in vigore suo vivifico auctus actioni stellæ illius correspondet, penetrando uno eodemque sympathetico consensu etiam ad centrum sui fontis coelestis, quod quidem facillimé in eo præstari potest, quoniam uterque sunt unius ejusdemque essentiæ : Nonne animadvertimus hoc externa apprehensione esse verum, cùm observamus polum Magnetis Borealem in debito naturali atque obedienti respectu, stellam polarem constanter ad tantam distantiam respicere, quod aliter fieri non potuit, nisi radij eorum essent in medio, aëris, imò quidem in ipso æthere atque etiam in terra & mari conjuncti? Quis enim negare potest, ipsius stellæ polaris radios descendere in terram & operari atque conjungi cum radijs sibi similibus in magnete, ferro, atque etiam in terra cocta, cùm hoc idem ab experientia oculari doceamur? Si ergo Magnes & ferrum ac terra sint istius stellæ scintilla, cur obsecro, more sui fontis non emicarent scintillæ istæ pariter & ascenderent sive emitterent suos radios ad Stellam illam coelestem? Cùm certum sit & experientiâ probatum, vel minimum Terrellæ seu Magnetis magni fragmentum ex suo toto excissum seu divisum, adeò esse in suis circulis & polis completum ac ejus integrum. Vnde liquet, virtutem cujuslibet rei à formali scintilla in ea latitante procedere : Nam scintilla seu radius Solis eandem habet pro sua proportione potestatem agendi & illuminandi, quam ejus fons Solaris, haud aliter ac videmus candelam parvulam taliter profusa quantitate coruscare, quàm major illa, à qua lucis suæ principium duxit. Quare non est dubitandum, quin, si stella polaris suos radios impluat in corpus Magneticum, centralis etiam corporis magnetici Stella suos pariter radios ad coelestem sui fontis polaris sedem emittit. At verò praxi Astronomica docemur, distantiam seu intervallum inter hæc duo corpora, nimirum Stellam polarem & terram sive Magnetem esse adeò grande & immensum, ut extensio major in rerum natura respectu nostrum vix ex cogitari queat, nimirum illa inter coelum octavum, in quo est Stella polaris & terram : & tamen invenimus, hæc duo corpora se invicem respicere & simul operari sympathia admirabili; Imò quidem & quandoque, ubi non fit recta inter se dispositio, videntur inter se Antipathiâ satis notabili discrepare. Quid? An debet abstrusi istius Spiritus actio Phantasticæ seu ima-

imaginariæ alicujus activitatis sphæræ limitibus, juxta hominum nonnullorum imperitorum & nimis superficialiter in occultis Thesauris atque arcanis seu centralibus actionibus Dei in creatura versatorum, opiniones terminari? Pari etiam ratione necesse habemus concedere, quòd sit similis radiorum occultorum concursus sympatheticus inter ferrum & Magnetem, quoniam eorum uterque, habet in se Stellas centrales seu radiosas influentias unius ejusdemque naturæ sive essentiæ ab uno fonte descendentes, quorum emanationes occultæ, transeunt ad distantiam nobis incognitam, tametsi earum effectus, accidentaliter nobis non magis appareant, quàm cœlestes illæ influentiæ, quæ de cœlo super mineralia, vegetabilia, & animalia descendunt. Nihilominus si historijs & relationibus fidem aliquam adhibuerimus, à Serapione, Olao Magno & ipsis Mauris accepimus, apud Indos, versus polum Borealem esse scopulos nonnullos Magneticæ consistentiæ, qui naves à Magna distantia ad se trahunt, imò quidem, & tantam esse eorum in attrahendo virtutem, ut etiam clavos ferreos à lignea navium substantia quandoque extrahant, unde fit, ut naves & cymbas suas clavis ligneis & non ferreis condere cogantur. Atque iterum, quid est dicendum ad opinionem illam medici ac Philosophi doctissimi Fracastorij, quippe, qui post longuam suam in naturam Magnetis inquisitionem, concludere tandem videtur, rationem, cur Magnes suum polum ad Septentrionem convertat, esse, quoniam in illo mundi angulo multi reperiantur montes ex lapide Magnetico consistentes, qui ferrum de longè ad se attrahunt. Quod si esset verum, sequeretur, ejusmodi scopulos Magneticos potuisse à sede æquinoctij ad punctum congelatum poli Borealis operari: Nam experientiâ docemur, nautas etiam usque ad lineam æquinoctialem facere acus magneticæ usum, ad explorandum, in qua altitudine navigent. Veruntamen, licet hoc nonnullis videbitur alienum & impossibile, tamen sunt quidem artis Geographicæ periti, atque in cartarum marinarum compositione versatissimi, qui huic Fracastorij sententiæ, firmiter adhærent. Quibus videre licet, aliquos viros vulgariter sapientes atque doctos, videri intimare illam activitatis sphæram limitatam Magnetis virtuti à Peripateticis & Christianis academicis assignatam, esse vanam & nullius momenti. Sed ut jam à regno minerali ad illud vegetabile & animale ascendam: Observamus quidem esse relationem admirabilem inter stellas fixas & erraticas, atque per eandem rationem inter plantã & plantam: Exempli gratia, Compertũ est (teste Mizaldo) radios ac flores herbæ Heliotropij, atque illius Cechorei, solere more Sympathetico radijs solaribus gaudere, & cum radiosa illius influentia convenire, eamque comiter amplecti: Nam se ipsas convertunt etiam in die nebuloso ad diurnum Solis motum: è contra verò nocturno tempore, ratione absentiæ Solis flores earum se contrahunt, ac si essent tenebrosæ ac frigidæ nocti inimicæ. Etiam cepa in quibusdam regionibus (ut testatur Plutarchus) virescit in decremento Lunæ, atque iterum marcescere notatur crescente ipsa. Est etiam magna Sympathetica relatio inter cancrum ac ostream & Lunam: Nam, dum crescit Luna, eorum succi augentur, at verò decrescente ea, ipsi pariter in sua substantia diminuuntur. Porro ad irradiationem unius plantæ ad aliam quod spectat, observatum est, Rutam herbam summa cum amicitia ficum arborem respicere, unde fit, ut hæc planta nullibi melius aut copiosius vigeat & feliciori cum successu vivat, quàm si sub ficu arbore plantetur. Atque esse etiam Sympathiam notabilem inter earum naturas, in eo redditur manifestum, quia in gustu & odore haud sunt dissimiles. Præterea si Myrtus prope arborem Granati plantetur, eam magis fertilem ac fructiferam efficiet, atque ex altera parte granatum reddet myrtum magis odoriferum: Vnde liquet, unum præsentiâ alterius gaudere & lætari. Ac rei veritate ambo animadvertuntur convenire in unam conditionem Elementalem, ut pote quæ arbores sunt frigidæ, siccæ & astringentes. Verùm ad exprimendam ingentem illam relationem Sympatheticam, quæ est inter naturam vegetabilem & mineralem, præcipué & cum diligentia observare debemus occultam illam in Corylo proprietatem: Nam si tempore quodam stato, virga Corylina in extermitate furcata, ex arbore sua colligatur, & utraque pars furcata manu utraque sustineatur, ea tamen lege, ut locus, ubi virgulæ trunco seu Baculo jungantur simul cum trunco A. B. Directé superpendiculariter erigatur, Atque istiusmodi Baculi positione, ille, qui virgam seu bacillum tenet, montis summitatem, in quo minera auri vel argenti excogitatur esse, pertransit: Cùm autem directè super metalli venam ambulet, virga perpendicularis A. B. Etiam invito homine se (mirabile dictu) versus terram inclinabit: At verò, si non ad sit in monte miniera talis tûc in suo

Mizald. Arc. lib. 1.

Plutarch.

Munster. Geograph. lib. 19. cap. 8.

suo situ orthogonali constanter manebit: hoc esse verum, ego ipse testari possum eò quòd nonnulli Germani in fodinis Cambriæ seu Walliæ argenteis laborantes, hanc ipsissimam viam ibidem in venæ argenteæ inquisitione tentaverint. Porro est hoc artificium valde inter Germanos familiare & optime notum atque praxi quotidianæ adhibitum, in montibus Saxoniæ & Hungariæ, ubi inveniuntur mineræ auri & argenti. At ne scrupulosi nonnulli huic rei fidem nihilominus minimé adhiberent, ipsos scire velim, Georgium Agricolam atque Munsterum mentionem de hac re in suis de mineralibus tractibus facere, artificiumque hoc pro vero & experto confirmare. Deus bone, quantum tumultum facerent unguenti armarij hostes seu adversarij ad tale spectaculum intuendum? Quid? Quod ramus arboris insensibilis, duplici in suo termino virgula divisus, possit metalli argentei vel aurei sedem detegere, & consequenter per 600. orgyas in terræ viscera mediantibus suis radijs invisibilibus, idque trans scapulos venasque petrosas penetrare valeat. Anne hoc possibile, ut vegetabilis natura, quæ est minus activa, mobilis & calida, quàm est illa animalis, actum talem præstare possit, cùm sit omnino (uti asserunt) impossibile, ut radiosa influentia seu emanatio animalis, queat ad distantiam remotam cum suo simili cooperari propter impedimenta castellorum, montium, scopulorum, nemorum, nebularum & similium? Procul dubio concludent istiusmodi Philosophi superficiales, hoc mysterium vel minimé omnino verùm esse, vel si sit, tunc non posse sine actu Diaboli perfici. Nam, cùm spiritus animalis istiusmodi unionis aspectum ad talem distantiam complere nesciat, anne probabile est ut vegetabile insensibile hoc per se & ex propria sua inclinatione præstaret? Talis, sat scio, erit eorum hæc de re censura, qui ad judicandum, antequam res, pro ut est, intelligatur, sunt paratissimi, cùm sit in rei veritate harmonia illa in omnibus creaturis inferioribus proportionata, quæ ipsæ corporibus cœlestibus seu potius Divinis in ipsis influentijs correspondent, quæ ortum suum ab unica capitali, Catholica & æterna emanatione ducunt, quæ radios suos tum essentiales tum Sympatheticos, quàm Antipatheticos in quem libet Globum Stellarem immediate infundit: Atque ipsi itidem eos in mundum Elementarem impluunt, efficientes hac communione consensum Harmonicum inter ambas istas regiones: Atque ideò Alkindus ait: Omnia, quæ fiunt in hoc mundo & contingunt in mundo Elementorum, à cœlesti Harmonia sunt translata. Certum est igitur, radios metallicos concurrentes in suo ascensu cum influentijs radiosis virgæ furcatæ esse in causa, ut illa virgæ Corylaceæ portio, deorsum se declinet, haud aliter, ac Magnes observatur ferrum & alium magnetem fortiter per ejus polum attrahere: Scio, quòd alienum videbitur ejusmodi hominibus substantiam metallicam radios ex suis venis emittere: Verùm si adeò essent in vivis metallorum naturis versati, ac artifices illi, qui laborant in fodinis montium Tirolæ & Hungariæ, tunc oculari experientiâ certiores forent facti, quod ipsæ quandoque fulgura & tonitrua in terræ concavitates emittant, quæ opificibus admodùm sunt periculosa, ita, ut nisi subitò ex minera immediaté post signa data exeunti, vel proné humi jaceant, extremum ut plurimum patiantur. Hæc à nobilibus Germanis fide dignis accepi, quorum alij fuerunt testes oculares: Sed ut in proposito nostro procedamus, est pariter inter creaturas inferiores Antipatheticus quidam aspectus haud aliter, quàm inter Stellas nonnullas cœli speciales cum erraticas tum fixas: Atque unius creaturæ aspectus, agnoscitur alium alterius abhorrere, ita, ut in eorum radiorum applicatione una observatur ab alia irascibili reformidabili seu odibili aversione declinare atque reflectere. Mizaldus ait, Cucumerem, ac si esset voce tonitruorum terrefactus sæpiùs ab ea mutari: Cepa recusatur ab Ægyptijs in cibis, quoniam admodum ab alijs vegetabilibus differre observatur: Nam, ut omnes aliæ herbæ præter ipsam in lunæ augmento crescunt; Ita è regione sola cepa vigescente luna suum recipit detrimentum atque diminutionem. Est etiam notabilis inter arborem ficum, nec non & vitulum marinum & fulgura Antipathia: Unde oritur, quòd istæ duæ à fulmine minimé percutiantur. Porro inter arundinem & filicem haud exiguum animadvertitur esse odium; Ita, ut, si radix unius ponatur super ramos alterius, cum quodam quasi contemptu & odio dejicietur. Inter omnes etiam bestias Elephas odio habet parvulum murem: Unde evenit, ut, si quid frumenti, quod ijs pro nutrimento adhibetur, à muribus edatur vel tangatur, illud statim recusent atque abhorreant. Similis quædam Antipathia observatur esse inter naturas Catablepæ atque mustelas: Nam mustelæ sunt catablepis instar veneni. Gallus gallinacius vulpem more Antipathetico evitat. Omnes colubri & angues timent & evitant arborem fraxinum, atque ideò summâ curâ umbram ipsius tam matutinam, quàm pomeridianam effugiunt. Iterum, Dioscorides ait, Taxum arborem usque adeò venenatam, ut, si quis subter eam sedeat, damnum exinde sit accepturus, & quandoque vitam suam amissurus. Cœlius Rodi-

Agric. lib. de foss. Munst. de Geogr.

Alkind. de rad. stellar.

Mizald. lib. 1.

Plin. lib. 8. cap. 10.

Ibid. 12.

Plin. lib. 16. cap. 13.

Dioscor.

Rodiginus asserit, colubrum timore hominis nudi percuti. Bene notum est & à multis authoribus confirmatum, catablepam, quæ non est nisi parvulum animal, solo suo nihilominus aspectu per mille ab ea passus interficere. Etiam homo lippitudine oculorum affectus, potens est alium hominem satis longé distantem, secreta quadam radiorum contagiosorum emissione inficere atque etiam lippum reddere. Videmus, cæpam Lachrymas ex persona ad distans, idque sola radiorum suorum ejaculatione elicere. Prætereà notum est factum, quòd, ut simile existens salubre soleat suum simile more salutari recipere; ita etiam simile existens corruptum, more Antipathetico, idque ad distans inficit & intoxicat suum simile, quod erat sanum. Quemadmodùm observamus, oculum unius hominis ophthalmiâ affectum; Inficere nullum alterius hominis membrum præter oculum. Atque etiam unus phthisicus sive pulmones ulceratos habens; pulmones alterius hominis suo anhelitù etiam ad distantiam convenientem vulnerat & lædit, idque applicatione seu concurrentia duarum irradiationum unius naturæ, quarum una est more Antipathetico affecta atque veneno, unde & aliam etiam, cui applicat, contaminare solet. Sed, ut ad Scopum nostrum Magneticum, qui est tam Spiritualis, quàm corporalis, redeam, Affirmo, esse tantum respectum Sympathiæ Spiritualem inter unam creaturam atque alteram, ut amatum more mirabili Spiritum amantis sibi attrahat atque alliciat. Hoc idem ego ipse mirabiliter à cane meo aquatico effectum vidi: Nam in itinere meo Lugdunum Galliæ versus penularium meum super arcum ephippiarium pendens (in quo præter alia mihi necessaria, literæ Camby erant inclusæ) malé perdidi, & cùm ad ipsum perquirendum retrogredi tentassem, cursoris equum nullo modo præter consuetudinem, ut retro iret compellere potui. Vnde necessitate coactus eram, ut canem ad mea bona amissa perquirenda eaque mihi afferenda remitterem: Recessit canis, & postquam per spatium feré dimidiæ horæ esset absens, penularium istud meum ore reportavit, quod quidem erat admirabile, considerando me equestrem fuisse, atque adeò, ut nullius pedis mei aut tractum seu odorem persentire potuerit & tamen nihilominus directé ad penularium, à me siti Tantaleà in hiatum, properavit & percipiendo in eo mei odorem, rem protinus agnovit, eamque festino cursu ad me adduxit. Sed, ut propinquius & magis pertinenter ad huc accedam. Amicus quidam in societate mea tunc temporis existens, canem suum aquaticum in civitate Londinensi nocturno tempore perdidit: Intereà nos ambo Domum quandam privatam, in qua vix fuit anteà, sumus ingressi: Cùmque in cubiculo ejusdem domus colloquium inter nos privatum etiam clauso ostio habuissemus, paulò post semi horam canis revertitur & ad portam accedit, ipsamque strenuè suis unguibus, ut aperiretur, scalpebat, quo dominum adiret suum. Quibus evidens est radios affectionis ipsius, utcunque absenti corpore à suo Domino radiorum nihilominus sui Domini aspectum minimé deseruisse, unde factum est, ut ipsi eum ad locum incognitum tam directè conduxerint. Nonne est etiam admirabilis illa Sympathetica emanatio ex columba dicta tabellaria, qua & cujus lumine tam directè per tot milliaria ad domum, in qua erat orta & enutrita tendere solet? Quam propter illam rationem tam charé amat & afficit, ut, tametsi per 500. milliaria in suo corbe clausa portetur, ipsa nihilominus directè retrò cum literis ejus collo Susphensis volabit. Quod quidem argumentum est evidens, ipsam directè à radijs suæ affectionis in via gubernari, qui modo quodam Spirituali continuantur & uniuntur, nec separantur à loco, in quo maximè delectatur. Quid dicemus in duabus personis, quarum una masculum & altera fœminam amat, & sine omni ratione afficit; Atque ideò radijs affectionis suam amatam prosequitur, tametsi é regione hæc illam abhorret, negligit, & non reciproco affectionis gradu recipere potest, sed radios sui amoris in odium avertit. At verò, ubi duo mutua affectione & unione Sympathetica se recipiunt, ibi quidem actionis virtus ad distantiam longiorem suos producet affectus: Haud aliter, ac, quando duæ stellæ cœli radios suos semidiametraliter emittunt, & in uno eademque Harmonico affectionis puncto conveniunt. Imò verò, quemadmodum videmus experientiâ docti, esse magnam Antipathiam inter Spiritum contractum hominis interfecti & interfectorem; Adeò, ut Spiritus vitalis mortui in suo centro frigoris contactu post mortem contractus, per passionem quandam irascibilem Antipatheticam, iterum à centro ad circumferentiam movere animadvertatur, faciatque sanguinem congelatum iterum refluere & movere versus homicidam, ac si secundò sui hostis insultui resistere, vel si vindictam adversus eum capere vel petere voluisset: Ita quidem agnoscere & confiteri debemus, quòd, ubi Spiritus unus ratione Sympathetica cum alio similis naturæ concurrat, ibi potestas debet esse major; & consequenter actio ejus potest vim suam ad longiorem distantiam exercere, ut evidenter demonstratur in abstrusa operatione inter telam vulnerariam, unguentum armarium & personam vulneratam: De quibus verba tot feci in hostili illo concursu, qui inter Fosterum Presbyterum & me est factus, vide-

videlicet in libro illo meo adversus ejus librum dictum HOPLOCRISMA SPONGVS, sive spongia ad unguentum armarium delendum, cui libro meo titulus est, spongiæ Fosterianæ Presbyteri compressio. De cujus libri medulla in hujus mei discursus fine, Deo concedente veniam, dicam plura.

Argumentum Fosteri consistit in impossibilitate operationis unguenti, seu potiùs vivi sanguinis emanatione seu influentiarum ad sanguinem mortuum & congelatum emissione, tam remotam ad distantiam à nonnullis propositam. Quæ quidem impossibilitas, si vera in regno animali esset, quod est cæteris duobus regnis magis dilatatum & minus vinculis corporeis ligatum; ad miror ego, cur non sit magis impossibile, in corpore minerali ratione suæ soliditatis firmæ atque constrictæ & per consequens ad influentiales radios continendos atque retinendos minus apto, quàm in corpore aliquo magis Laxo, molli & poroso. Præterea corpus animalis vivi est calidum & igneum & consequenter ad dilatandum & radios suos remotius emittendos promptius; ut illud minerale est frigidum, atque ideò in radiorum suorum ejaculatione minus activum & potens. Et tamen nihilominus experientiâ docemur, Magnetem stellam polarem respicere, eique aspectum suum Spiritualem emittere, atque itidem, stellam illam radios suos in eadem distantia feré in commensurabili ad metam suam mineralem ejaculare, quemadmodùm in præcedentibus est demonstratum: Quòd cùm ita sit, cur, obsecro, non potest Stella animalis à fonte Stellari seu cœlesti derivata, radios seu influentiam etiam suam in sanguine congelatam terræ suæ unctuosæ, videlicet unguento infusam, aut in Spiritum sanguinis invisibilem in poros instrumenti vulnerantis, & præcipuè ferri ratione naturæ suæ attractivæ sulphureæ absorptum effundere? Nam experientia confirmat, quòd, quamvis sanguis nullus corporeus inveniatur super Gladium, vel pugionem & similia: Tamen, si locus teli, qui vulneravit, unguento perlinatur, curat etiam ratione aspectus sui Sympathetici: Nam Chirurgi rurales seu rustici sunt experti, quòd, quando non sunt ausi vulnus aliquod profundum proba ferreâ examinare, tamen per impositionem Gladij in ignem facillimé discerunt, quàm altè telum in carnem penetraverit. Nam portio illa teli seu Gladij, quæ vulneravit, calorem suum mutavit, & magis fusca vel cœrulea, quàm reliqua apparebit: Hac, inquam, sua observatione intelligunt, quàm profundum sit vulnus. Atque ideò hoc est argumentum egregium ingressionis Spirituum sanguineorum in instrumenti vulnerantis substantiam: & consequenter liquet, esse Spiritus essentiales, quæ emanant seu exeunt à sanguine é corpore exilienti. Quibus arguitur ad versus M. Fosterum, quòd, si grossiores in sanguine Spiritus valeant firmam chalybis substantiam penetrare, probabile est, Spiritus eorum tenuiores posse sine ulla resistentia res omnes alias utcunque compactas ad instar influentiæ permeare. Nec possunt ista à me jam nunc relata videri vel miracula vel saltem impossibilia, cùm etiam experientia testetur in muto & surdo seu insensibili minerali hoc idem esse effectum: Nam acus seu Chalybs solo Magnetis contactu solet spiritus ipsius imbibere, qui quidem Spiritus à ferro ita absorpti penetrant per ejus totum, & consequenter cuilibet ipsius portioni in sunt: Nam Axioma hoc à præstantioribus Philosophis in mysterio Magnetis optimé versatis, est tale.

Si obelus ferreus seu fili grossi ferrei portio, ex uno termino; Magneticè tangatur, vigor Magneticus totum permeabit ferrum, habebitque illud virtutem contrariam in utroque extremo seu polo axis illius, unam nimirum Borealem atque aliam Australem, & pars axis dimidia erit unius naturæ & altera ejus medietas alterius 6. a. Vbi a. Habet naturam Septentrionalem & b. australem. Hic est canon eorum generalis. Problema. Ridleus: Tract. Mag. cap. 6.

Verùm enim verò huic meo proposito propiùs accedam & demonstrationem meam à minerali ad vegetabile, transferam, ut hac ratione simile per suum simile meliù s; & perspicuiùs in subjecto nostro animali exprimere queam. In animo meo igitur est, grano tritici insistere, quod, cùm in terra sit mortuum & putrefactum, radiosâ Solis influentiâ à morte resuscitatur: Nam simile, magnetica quadam virtute, attrahit ad se suum simile, & simile suo simili gaudere solet, ac simile resuscitatur & vivificatur, hoc est, à sua quiete centrali evocatur à suo simili illud evocante, alliciente & amplectente, atque hac ratione substantia radiosa, seu atomi solaris influentiæ in grano tritici ociosa manens & nihil operans, in centro ejusdem jam grano corruptione dissoluto, excitatur à suo simili externo ad agendum & operandum pro sua ex carceo elementari seu viscosis compositionis elementariæ ligamẽtis redemptione. Atque ideò, ut Spiritus vitæ in tritico contractus erat à frigore circumferentiali externo in centrum, ita jam præsentia Solaris irradiationis recentis de desusuper descendentis, à morte quasi ad vitam resuscitatur, & hac ratione assistentia radiorum cœlestium surgit extra grani corrupti limites, ac terræ superficiem penetrat, pendetque extra & super eam in aëre aperto, summoque conamine tentat in patriam suam solarem, à qua descendebat, ascendere; Sed in suo motu ad sursum à sublunari substantia, tanquam catenis elementalibus, quæ ipsum undiquaque includunt & ligant, ex omni parte sale aëris volatili circum-

circumdatur & loco ascensionis suæ ad patriam suam desideratam, coactus est fixé summitati stipulæ suæ adhærere: Atque suam speciem ibidem multiplicare ac ita alia grana ipsis similia producuntur in aëre. Simili etiam ratione Sol vitæ microcosmo in sanguine regnans, radiorum suorum Spiritualium emissiones facit, qui sunt ei continuitate inseparabili conjuncti & per consequens à Spiritu in sanguine congelato, qui telo vel ferro absorbetur minimè divisi: Nam tam purus, subtilis & dignus est vitæ humanæ Spiritus, ut quælibet creatura natura, naturali quodam instinctu cupiat de eo participare; Imò verò ipsi Dæmones, lucifugi dicti, ob istam rationem corpora humana possidere dicuntur, nimirum propter excellentem in eo temperiem, ut testatur Psellus. Nec velim, ut quisquam meam assertionem respuat, cùm sit certum, in ipsis lapidibus atque mineralibus surdis, esse passionem concupiscibilem, quemadmodum in Magnete & ferro videre licet, & spiritus ferri, tametsi sit mineralis, est etiam ejusdem conditionis in Catholica sua natura, cujusmodi sunt omnes alij spiritus. Quare nolim, ut aliquis admiretur, eò quòd dixi, mineralem spiritum effectare illam animalem & vegetabilem: Verùm ego demonstrationem satis probabilem ad istud probandum producam. Est comes quidam nobilissimus Angliæ, dictus The Earle of Bridgewater, cujus Hortalanus manum suam falce foenaria crudeliter in gramine metendo vulneravit, magna sanguinis copia est perfusa, nec sisti potuit hæmorragia, comiti annuntiatum est hoc, ejusque hac in re opem implorant: Quippe quem unguentum armarium habuisse & in usu ejusdem fuisse optime versatum noverunt, ipse protinus jussit, ut falx à ligneo suo sustentaculo seu manubrio percuteretur & ad se adduceretur. Hoc à vulnerato audito ille marculo in manu vulnerata retentò ictu satis valido ferrum percussit, quo facto in instanti, sine ullo alio remedio cessavit sanguis, nec ab illo impulsu guttam aliquam perdidit, ac si Spiritus mineralis, qui illam animalis comprehendebat esse, ictu illo terrefactus & pavore quodã & Spiritus vulnerati in cussus, ac proinde integram suam attrahendi & spiritus percutientis retinendi facultatem amisit, aut quod Spiritus vulnerati, in ferrum imbibiti, in harmonia cum Spiritu vulnerati consentientes in eo quasi vindictã, quam vulneratus sumpsit in ferrum seu telum, gaudere videretur: Nam sciendum est, esse Sympatheticam & Antipateticam irradiationem æqué inter animalia & mineralia, ac inter animalia & animalia, & mineralia ac mineralia. Sed observa obsecro secundum hoc de unguento armario experimentum. Bevis Thelwell eques auratus, mihi fide sua data retulit, quendam rotarum lignearum fabrum graviter securi fuisse vulneratum, hic à chirurgis prius erat tractatus, sed sine ulla dolorum mitigatione: Ita, ut per quatuor vel quinque noctes dormire haud potuerit: Tandem ejus amici auxilium ipsius instanter exoraverunt, ut pote quem multum Boni unguento armario præstitisse intellexerunt: Ipse autem securim ungebat, & uti mos est, linteo involuebat, ac protinus dolores sunt mitigati, ita ut jam dormire inceperit. Quo audito, ipse tentandi gratia, nimirum, ut rem sibi à pluribus relatam experiretur, paurium lineum à securi removebat, & ex unico securis unctæ angulo unguentum scalpello abradebat; Quo facto, certior immediatè factus est, ipsum vulneratum admodum esse de dolore ex unico vulneris angulo subitò exorto conquestum: Vnde ille confestim nudam & abrasam securis portionem iterum illinivit, & confestim sedatus est dolor. Hoc idem etiam experimentum à Capitaneo Stiles & Nicolao Gilbourne, Equite, viris fide dignissimis est probatum, uti in responso meo ad Fosterum inferius explicatum apparebit. Possum etiam affirmare ex mea cognitione, in Cœmeterio super montem de Bredstreet, Anglicé Bredstreet hill, in civitate Londinensi, quandam viduam generosam, pyxidem hoc unguento plenam possidentem multos dolore dentium afflictos, curasse, efficiendo inprimis, ut dentium dolentium gingivas Bacillo acuto vel ex roremarino vel simili pungerent, quosque pauxillum sanguinis emanaret: Hoc peracto, Bacilli partem seu terminum sanguine perlitum in unguentum immersit, & paulatim cessarunt eorum dolores. Inter reliquos mulier ex viciniorbus quædam, conditione temeraria, contentiosa, & probra dicaculé dicere satis apta, dolore etiam dentium vexãta est, ac tandem eodem modo cum cæteris curata. Hæc nihilominus paucis post diebus verba opprobriosa ancillæ illius generosæ dedit, nec quidem Dominæ benefactrici pepercit malevolâ suâ linguâ: Quibus generosa allatis, ut erat more jocoso disposita, inquit ipsa ridendo, tunc tentabo ego experimentum mihi ab unguenti istius datore relatum: & protinus pyxidem unguenti adit, bacillumque ad hanc mulierem pertinentem extrahit, ac in pelvim aquâ plenam injecit: Quo facto mulieris illius temerariæ dolores redierunt, ac reconciliatione tandem facta secunda vice est curata. Quibus accidentibus à me cum diligentia observatis præcipuum Spiritus inclusi solacium in ipsius à frigore externo præservatione, consistere animadverti; & quòd si unguentum ab eo removeatur, aër gelidus, qui est spirituum sanguineorum activitati adversus, erit ad ipsos congelandos potens, atque ita per consensum influentiæ radiosæ vitæ à vulnere ad Spiritus inclusos emissæ & ad eas inseparabiliter continuatæ (nam erat unus

Psellus de dæmonibus.

ri demque spiritus juxta Ezechielis testimonium in duabus proprietatibus qui flat à septentrione & ab austro) intemperies contingit Spiritui incluso & congelato in telo ab effectu remissionis radiorum evocatorum, & quasi per cartificationem vulneri patientis. Iterum considerare debemus, sanguinem separatum quemlibet in se habere Microcosmi respectum: Haud aliter, ac una Magnetis portio ab integro divisa, in se omnes totius Macrocosmi proportiones habet, nempe polorum, Æquinoctij &c. Æqué ac totus, adeò, ut Idea membri vulnerati existat in Spiritibus sanguinis emissi, suamque relationem ad quamlibet ejusdem partem faciat, haud aliter, quàm poli portionis alicujus integri Magnetis, utcunque minimæ, respectum habent ad totum; Vt etiam est similis attractio occulta & emissio radiorum inter parum sanguinis emissum & integram sanguinis massam in venis retentam, ac est inter Magnetem parvum à Magno amputatum, & totum. Concludo igitur, quòd, ut Spiritus Sanguine amputato congelati, & ferrum jam possidentes virtute caloris homogenei atque unctuositatis unguenti, quasi maturescere & paulatim respiratione insensibili versus suum fontem exhalare observantur, non aliter, quàm scintilla grani tritici in sua terrea à frigore externo præservata, extra terræ Margines aspirare & sursum ad solem cœlestem tendere conatur: Ita quidem vulnus in vulnerato paulatim sanari vidimus. Atque huc usque pro modo actionis inter vulnus & unguentum armarium sive Magneticum: Iam verò de intervallo seu intercapedine, quæ sita est inter vulnus & unguentum, discurram paucis.

Distantia inter Stellā Polarem & Magnetem est incognita, & tamen unam in alteram per radiorum suorum reciprocorum sursum & deorsum emissionem operatur: Vnde constat, nullam hisce eorum actionibus posse sphæram activitatis ascribi: Sol atque Spiritus in grano tritici eodem planè more inter se agunt; Nimirum continuatione unius ejusdemque naturæ. Ecce ergo hîc limitata & conterminata activitatis sphæra omnino aboletur, quoniam nemo potest justè determinare Solaris influentiæ extensionem, de cujus essentia granum in tritico participat: Non aliter, quàm Magnes parvulus à Magno exscisus suis similiter cum illo Magno fruitur polis & circulis. Homo influentiam subtilissimam Spiritumque vitæ vivacissimum ei ab alto infusum, hoc est, inspiratione divina inspiratum habet, in quo sita est quatuor ventorum proprietas, uti nos docet Propheta Ezekiel: & consequenter ideam cujuslibet naturæ in se habet. At istius spiritus essentia est indivisibilis, atque ideò Spiritus vivificans ab eo in hominem missus, omnes Spiritus illius, qui eum misit seu infudit, proprietates, non aliter, quàm (Ezekiel. 37.)

minor Magnes (ut iterum iterumque huic experimento insistam) ex majori demptus proprietatem majoris in omni respectu acquirit, & consequenter Spiritus unius non Magis ab altero dividitur, quàm radij Solares à Sole. At verò Spiritus Domini, qui implet omnia (uti ait Salomon) suæ operationis virtutem magis minusve intendit in homine, prout est ejus voluntas, atque ideò nullo modo phantasticam illam activitatis sphæram admittit, quàm humana illa sapientia, intelligo, subjectum Philosophiæ Paganorum (quod est stultitia coram Deo) invenit, ob istam igitur rationem Hermes hæc habet: Anima mente deoque plena intima mundi replet, complectitur (Pimand. 11.) extima, vitamque hæc omnibus suggerit; Dat vitam Magno illi animali mundo & Spiritum omnibus, quæ in eo vivunt. Atque ipse alibi: Naturâ in corporeâ nihil est capacius, nihil velocius, nihil validius aut potentius: Sic iterum à te ipso incipiens meditari, atque animæ tuæ præcipito, quæ citiùs, quàm præcipies, evolabit, Iubeto, inquam, ut transeat in Oceanum illa, priusquam jusseris, ibi erit, inde, ubi nunc est, nequaquam discedens. Iubeto iterum, ut in cœlum volet, nullis pennis egebit; Nihil enim obstabit cursui, non Solis incendium, non ætheris amplitudo, non vertigo cœlorum, non Syderum antiquorum corpora, quin penetrans omnia ad supernum usque corpus transcendat. Quin etiam, si volueris globos omnes transire cœlorum, quodque superius est investigare, id quoque tibi licebit. Ad verte, quanta sit animæ tuæ potestas, quanta celeritas. Hæc ille: Quibus duobus Hermetis testimonijs observare possumus inprimis, animam in genere, atque ideò in specie seu particulari esse divinitate plenam, & per consequens, istam Divinam essentiam, quæ operatur omnia in omnibus, in esse huic animæ & cuilibet membro ejusdem, uti testatur Apostolus. Atque hinc est, quòd Philosophus iste verus in loco anteà citato dixerit, animam mente deoque plenam esse: Secundò, istam Divinitatem in Spiritu Catholico creato omnia implere in Angelica quadam existentia, hoc est, quatenus spiritu vasto mundano quasi veste induitur. Et huic astipulari videtur pagina sacra, dicens: Spiritus Dei incorruptibilis inest (Sap. 12. 1.) omni rei, atque ideò est actus vitæ mundanæ essentialis, quemadmodum libro primo istius Sectionis probavi, unde & dictus Hermes alibi: Animæ universæ, per omnem mundum ab una mundi totius anima profluunt, tanquam distributæ circumferentes &c. Quod quidem cum illo Salomonis anteà allegato convenit, nimirum, (Pimand. 10.) quòd omnes in isto mundo animæ sint quædam emanationes radiosæ ab irradiatione Catholica procedentes, quæ à fonte æterno actus illuminantis procedit, quibusdam parcius, & nonnullis copiosius.

Hinc

Hinc ergo homo dicitur Angelis in dignitate esse paulò minor, ratione largæ lucis à Deo ei concessæ portionis. Spiritus Dei (ait Iob) fecit me, sed inspiratio omnipotentis fecit me intelligere. Tertiò, quòd in nictu quasi oculi potens sit anima penetrare per omnia, idque ad quamlibet distantiã, & per consequens ab aliqua sphæra activitatis imaginaria non terminabitur. Sed M. Fosterus cum suis associatis ait & replicat, spiritum istum, qui debet in sanguinem & sanguine ad unguentum operari, esse naturalem & minimè divinum. Profectò non possum ad hanc ipsorum assertionem non subridere: Ac si quis diceret, quod actus iste vivificans atque etiam omnium aliarum facultatum ad Spiritum humanum pertinens, suam originem ab uno eodemque fonte divino non hauriat, cùm ab Apostolo doceamur, quòd in eo vivimus, movemur & sumus: Iterum dicitur, in sanguine esse vitæ seu Spiritus vitalis sedem. Et D. Iohannes in Verbo erat vita. Dicam igitur, quid quidam verus Philosophus scribat de hoc puncto. Anima (inquit) ad similitudinem totius sapientiæ facta, omnem in se gerit similitudinem, estque Spiritus intellectualis, semper vivens, semper in motu & secundum sui operis officium variis nuncupatur nominibus: Dicitur vita, dum vegetat; Spiritus, dum contemplatur; Sensus, dum sentit; Animus, dum sapit; Mens, dum intelligit; ratio, dum discernit; Memoria, dum recordatur; Dum vult, voluntas: At illa omnia non sunt, nisi unica unius essentiæ anima, utcunque sint proprietate diversa. Hæc ille. Vnde patet, eundem esse actum essentialem, qui facit vitam & contemplationem, sensum ac intellectum, & qui producit memoriam & rationem: Denique est ille, qui vult & non vult. Quæ cùm ita sint, nonne graviter peccant homines ignorantiã obruti, qui volunt & perhibent, actiones occultas istius Spiritus abstrusi, quo mediante ipsi vivunt, moventur, intelligunt, inter bonum & malum discernunt, recordantur, vident, audiunt, tangunt & gustant, esse effectus Diaboli? Atque hinc inde splendidissima ipsius animæ dignitas & honor (arcanas ejus operationes Diabolo ascribendo) irreligiosè ac falsò loco gratiarum ei debitarum actionis pro assistentia sua violatur, & in oculis mundanis commaculatur. Et, cur, obsecro tam absurdè faciunt illi? Quoniam scilicet ad profundam ipsius activitatis medullam, qua mediante vivunt, moventur & existunt, se nesciunt immergere. Hinc ergo activitatis ejus extensionem limitibus juxta placitum suum terminare haud erubescunt, qui (utcunque hoc sit ipsis ignotum) ab ipso suam vitam & voluntatem accipiunt, ipsi judicibus temerarios limites pro placito ascribendo, est in sua existentia infinitus, quatenus est Spiritus ab emanatione divina haud divisus, quæ in sua extensione est infinita. Ergo evidens redditur, Spiritum istum vivificantem actiones suas ad quamlibet in mundo metam à quacunque natura specifica; sed præcipuè à creatura microcosmica emittere, idque eò citiùs & volentiùs, si meta sit unius ejusdemque conditionis cum vehiculo spiritus, nimirum sanguine effuso, commensurando inprimis distantiam, quæ est inter vulnus & unguentum. Prætereà inveniemus hoc confirmatum, ab aliis ipsius operationibus in eadem minera microcosmica effectis, à qua radios suos ad distantiam haud determinatam ejaculat. Exempli gratia, experientiâ comprobatur, idque vijs meré naturalibus, nulla delusione Diabolica seu artificio superstitioso concomitante, quod si urina icteritij ad medicum deferatur vel ad aliam personam, etiam ad multa milliaria ab ægroto distantem (quemadmodum à nobilissimo comite de Mulgrave, viro admodùm justo & religioso est super centum personas probatum) & medicus vel alius cum urina illa & cineribus fraxini pastam componat, eamque in 3 vel 5. portiones dividat, easque in formam rotundam deducat, & in singulorum globorum summitate foramen parvulum faciat, illudque urina cum unico croci grano impleat, ac denique hos globulos in aliquo vase loco convenienti seponat, Ipse Comes, dico, cum filiabus suis testatur, hoc fuisse verum, & virtute istiusmodi sæpe se curare solitum esse, ubi experimenta medicinalia nimis ad hoc opus debilia atque invalida sunt reperta. Et jam ego istius rei testimonium perhibebo: Anno 1630. Chirurgi uxor juxta turrim Londinensem habitans, icteritia & ventris torminibus laborabat graviter: Post plures medicos opera sua in vanum adhibentes, me tandem vocarunt; Sed non obstante meo conamine morbus in vigore suo perstitit: Quare ipsa me de curationibus à comite isto peractis mentionem facientem audiens, oravit, ut literas meas pro ipsa ad nobilem illum mitterem. Puer cum literis urinam protinus ad comitis domum ferebat, ubi duos alienos gratias pro eorum de icteritia curatione agnoscentes invenit. Pro amore mei urina erat recepta, reditque servus. Sed observetis velim sequelam, ut primùm puer cum urina suæ dominæ discessit ab ea, ægrotæ animus erat admodùm à fœminis quibusdam garrulis &c. Superstitiosis, perturbatus, quippe quæ ipsam fecerunt certam, rem istam sine ope Diaboli seu cacomagie præstari haud potuisse, atque ideò hunc actum fore tam pro ejus corpore quam animo periculosum. Quo audito, ut illa ipsa erat conditione satis superstitiosa, suspiciosa & nimis incredula, clamare incepit contra Magiam & veneficium, & admodum facta est inquieta. Quod cùm intellexissem, eam ut pote ingratam & incredulam, nolui amplius vi-

 sitare,

sitare sed subitò ad nobilem misi, ut opus illud, si potuisset, globulos rumpendo destrueret, nulliusque momenti efficeret; Renuntiavit, se hoc facturum, verùm affirmavit, hoc fuisse nimis tardum, dicendo opus illud, invito eo fore completum. Et profectò mulier hinc inde subitò incepit convalescere, & fortasse ipsa curandi rationem alicui alij medicamento, nullius in hoc opere momenti, ascripsit. Non possum etiam aliam hoc in loco de hac re Historiam celare. Quædam fœmina nobilis Baronis filia & Equitis aurati nobilissimi uxor, morbo icteritio laboravit vehementer, curavi eã ferè binis vicibus, sed iterum invaluit morbus. Quo viso, consului marito, ut urinam ad comitem mitteret: Fecit quod monui. At comitissa ipsa voluit curã hujus fœminæ nobilis suscipere honoris gratia. Aliquid momenti effecit hæc ipsius præparatio in morbi curatione, eam verò ad felicem exitum perducere non potuit, unde urina iterum secunda vice mittitur & à comite disponitur, ac statim nullo intereà temporis medicamento adhibito, convaluit. Hujus rei plurimi præter me fuerunt testes. Denique ego ipse modum atque rationem hujusce curationis haud ignoro: Nam comes ille nobilissimus, ex sua gratia eum mihi communicavit, imò verò & virgines, filiæ ejus nobilissimæ multos tam pauperes, quàm divites ex gratia curaverunt. Et comes mihi affirmavit, se nonnullos ad distantiam centum ferè milliarium curasse. Iam verò istius curationis ratio non aliter efficitur, quàm illa unguenti armarij. Nam spiritus Sanguinis in persona infecta habet continuatam relationem ad suum salem; Imò verò & ejus habitatio inest aëreo Sanguinis Sali, qui quidem Sal, cùm sit subtilis terra, in cujus centro Spiritus contrahitur, & cùm sit ille Sal per urinam, quæ est serum Sanguinis, dispersus, allicit atque attrahit sibi suum simile à corpore infecto, à quo existens ipse quasi resuscitatus & de novo vivificatus, radios novos emittit ad occurrendos, consolandos & corrigendos radios illos infectos, qui ex corpore ægroti ejaculabantur. Atque iterum spiritus humoris icteritij inficiens, ratione tum croci, tum salis in cineribus reprimitur; Ita, ut, quemadmodùm ille moritur, ita humor icteritius insultans cum venenoso suo Spiritu paulatim marcescat ac finaliter extinguatur. Quibus patet, quòd mediante uno eodemque Spiritu in sale urinæ atque illo in sanguine ægroti sive icterici sunt ambo more Sympathetico recreati & emundati, atque humor corruptus, idest Spiritus inficiens, tam in ægroti corpore, quàm in urina more Antipathetico extinguitur atque annihilatur. Hoc igitur respectu comparamus illam compositionem ex cineribus, urina & croco in istiusmodi curatione icterica cum unguento armario & consolidatione vulnerum, atque urina ab ægroto translata, ad massem sic compositam cum sanguine seu spiritu in telo seu gladio vel similibus: Ac exsuscitationem Spiritus congelati in sale urinæ, refero ad Spiritum revivificantem & exagitantem in sanguine mortuo seu Spiritu à porosa ferri seu teli substantia imbibito. Adeò, ut videmus hîc unum & eundem consensum: Nam, ut sanguis mortuus procesit à vivo fonte sanguinis, ita quidem urinæ, quæ est serũ seu serosa sanguinis substantia Spiritibus sanguineis haud quaquã destituitur in transplantatione Spirituum sanguineorũ humanorum. Quid censemus de admirabilibus ad alia animalia vel vegetabilia effectibus? Certè haud illos latere potest, qui in Mysterijs Magiæ naturalis tã macro, quàm microcosmicæ versati sunt, Mummiã Spiritualẽ, cujus sedes est in sanguine microcosmico ex corpore humano mediante quadam substantiã Magneticã ex eodem subjecto electã extrahi posse, atque in bestiam, arborem vel, plantam transplantari; Ita, ut hac etiam ratione morbus ægroti possit ab eo in dictas creaturas transferri, istiusmodi operationis seu Magnetis microcosmici virtute, atque hujus rei praxis libro sequenti luculenter explicabitur. Similiter Iohannes Rumelius Pharamundus profitetur, se plurimos podagra laborantes tali via curasse, nimirum pedum ac tibiarum ægri pilos & ungues abscindendo, eos in foramen, terebrã ad medullam quercus usque factum, intrudendo, ac tandem foramen illud obturamento ex eadem arbore formato firmiter occludendo, ac denique locum perforatum stercore vaccino undique oblinendo. Tunc, (inquit) si podagra in trium mensium spatio non reveniat, quercus erit sufficiens, ad morbum more Magnetico ad se attrahendum: At si in eo spatio reveniat, tunc hoc est argumentum insufficientiæ magneticæ quercus virtutis. Quare tunc procedit in hunc modum: Aliud in alia quercu perforat foramen, ut anteà, & frustra, quæ ex foramine in perforatione exierunt colligit, ea contundit, in sacculum lineum consuit, hunc sacculum loco dolenti applicat, atque hoc facere solet per tres dies ante novilunium, tunc in hora novilunij aufert sacculum à loco & extrahit frusta lignea, eaque in foramen immittit, illudque obturamento forti occludit. At si tandem post tres menses non perfectè curetur, tunc ad tertiam suam operationem pergit, quæ est hujusmodi: capit pilos & ungues patientis, eosque ligat ad dorsum locustæ seu cancri fluviatilis, animalque ita in flumen projicit, & patiens curabitur. Hoc profitetur iste in medicina Doctor in quodam suo libello idiomate Germanico impresso: Atque ibidem mundo publicare videtur, se multos primo hoc suo, experimento curasse, atque haud paucos primo & secundo, ac denique se quàm plurimos podagricos de-

plo-

ploratos modo suo ultimò ad pristinas sanitatis limites reduxisse, testatur. Concludit autem, istum curandi modum communiter inveniri certum, in illis podagris, quæ à causa sulphurea contingunt: At (inquit) in ijs, quæ à salsa & Mercuriali natura procedunt, frequenter errat. Atque proinde ipse Magicam istusmodi curandi rationem relinquendo, ad illam, ex topica adhibitione consistentem, se accingit.

In tractatu illo meo, dicto, Spongiæ Fosterianæ expressio, Historiam satis mirabilem recitavi, de admirabili illa Sympathia, quæ est inter herbam dictam rosam Solis & matricem mulieris; dixique, quomodò ipsa in aquam Plantaginis imposita se ipsam claudat vel contrahat, & quòd si pars illius aquæ bibatur à muliere partu laborante, atque herba in aqua ad aliam removeatur domum, tamen nihilominus partu ipsius instante flos vel herba illa paulatim se aperiet atque dilatabit, haud aliter, quàm matrix parturientis assolet. Evidens profectò argumentum, quòd radij, qui emittuntur ab istis duobus, inter se mutuò Sympathizent. Concludo igitur esse manifestum, quòd, cùm Spiritualis attractiva virtus in qualibet creatura inferiori descendat à Stellis cœli, & sit unius continuatæ naturæ cum ipsis, ut radij solares, qui non sunt, in terra à suo fonte lucido divisi, sequitur, ipsas radiosas suas influentias sibi invicem nequaquam aliter emittere, quàm duæ stellæ cœlestes à quibus stellæ creaturarum descendunt, suos aspectus in aëre aperto facere animadvertuntur: Ita, ut, si duæ in cœlo stellæ sint amicæ, mutuò soleant Sympathizare, & quasi seipsos in sui occursu seu irradiatione amplecti: At si sint sibi inimicæ, tunc in suis applicationibus Antipathizabunt & volenter ab amplexu declinabunt. Ad distantiam autem, quam in mutuis actionibus observant, quod attinet, illam imaginari debemus, tam longé se extendere, ac radij ipsorum, qui faciunt applicationem, ad invicem distant. Et velim, ut tales, qui tantummodò in rebus sensibilibus versantur, sciant, harum creaturarum actionem per applicationem ad invicem occulté operari, tametsi affectus illius actionis non semper sensui subijciatur, nec non concipiant, suadeo, quòd, quò propinquiùs in affinitate naturali Stellæ sunt in cœlo, & per consequens creaturæ istæ inferiores, quæ Spiritibus superiorum subijciuntur, eò efficaciores erunt effectus eorum Sympathizantes, quoniam radij eorum ejaculabunt & convenient magis directé, hoc est sine ulla deviatione vel declinatione ad invicem.

CAPVT. VI.

Quòd Diabolus ad stratagemata sua adversus genus humanum perpetranda, usum rerum naturalium sive creaturarum Dei faciat, sine quibus nihil præstare potest: Ac utrum res illæ naturales sint adeò Cacomagicæ & per consequens ab hominibus evitandæ, quoniam effectus earum occulti sese quandoque voluntati Diaboli conformant.

Legimus in multis sacræ scripturæ locis, Diabolum usum facere de creaturis Dei ad sua stratagemata & machinationes pravas adversus genus humanum perpetrandas. Exempli gratia, Satan ad fortunas Iobi auferendas, paupertatemque ei inferendam, usus est ventis Dei, & vocavit (ut testatur Textus) ignem Dei à cœlo ad bestias sive armenta ipsius consumenda. Deus tamen nobis Christianis meliùs, quàm, ut ob istam rationem creaturæ illæ Dei, pro Cacomagicis & Diabolicis ideò à nobis haberentur, quoniam Deus ipsas ad voluntatem suam per Diabolum exequendam, aliquando, disponit: Ipse etiam fecit Diabolum aëris principem; Ita, ut in ejus potestate sitæ sint tempestates in mari atque cœlo Elementari incitare, & hac de causa aër quandoque & à quibusdam dictitatur Synagoga Satanæ, Quid? Anne ideò aërem & ventos abhorrere & in abominatione habere debemus, quoniam Diabolus quandoque ijs mediantibus facinora sua patrare notatur, cùm aër nonnunquam à corruptione ventorum agitatione, purificatur & clarificatur, ut testatur Aristoteles? Nam, si aër non excitaretur & moveretur à ventis, facilè, haud aliter ac stagna mortua, putresceret: Iterum, si aërem evitaremus, aut in horrore haberemus, quibus vehiculis, aut quo (obsecro) Spiritu viveremus, cùm in spiritu aëreo consistat vitæ nostræ seminarium. Legimus etiam in scripturis, Deum fecisse solem indifferenter oriri super bonos & super malos, & Solem & Lunam, quandoque detrimenta terræ ac hominibus afferre, ut é regione alijs solatium & salutem conferunt: Atque ideò Rex David ait: Sol te non percutiet diurno tempore, nec Luna nocte, Deus te præservabit ab omni malo. Luna, quæ etiam Hecate à Poëtis nuncupatur, traditur esse veneficarum & magorum Dea: Nam ipsi Hecate, Medea famosa illa Maga, ad opera sua nefanda propitiandæ, suas effudit preces, & tamen aër, aqua & terra lunæ madore virtuteque humida irrigantur, atque etiam plantæ, nec non & animalia ipsam vegetationis Psal. 121. 5.

tationis patronam sive almam matrem agnoscunt. Ipsa est, quæ facit maria tumescere, atque iterum alia ipsius in cœlo positione seu aspectu, maria deprimuntur, humoresque in qualibet creatura vegetabili, inveniuntur magis parci & diminuti; Imò quidem observamus, omnes malignos spiritus aquaticos ipsius influentijs esse subjectos, atque etiam Satanā tempora diversarum positionum, seu conjunctionum & applicationum lunæ cum alijs Stellis tā fixis, quàm erraticis, in suis malignis actionibus observare: Est enim ipse à longo tempore astrologiæ admodum peritus, novitque cujúsque cœlorum positionis effectus, ac per consequens nequaquā ignorat minuta fortiorum eorum influentiarum super creaturas animales, vegetabiles vel minerales, quæ ijs subijciuntur. Atque ideò intelligit tempora, in quibus deorsum effunduntur, atque in ipsarū virtutibus valde est expertus, quæ tunc temporis sunt in majori vigore & efficaciâ præditæ, quando influentia potens propriarum suarum constellationum, ferit directé super eas, spiritusque earū centrales excitat ad extremū occultarū & arcanarū suarum naturarum sive conditionum, emittendum atque manifestandum: & tunc in eodem instanti colligit ille herbas seu lapides, aut usum facere de membris animaliū, vel saltem veneficas seu incantatrices docet hoc idem præstare, sine mysterij constellationum seu radiorum applicationis cognitione in tempore collectionis illarum creaturarum: Ita, ut, quando ipsæ usum tentant facere per se sine suo magistro de ijsdē simplicibus, neglecto ex ignorantia tempore electionis, ea inveniant, debilia & nullius quasi virtutis, quoniam Spiritus cujuslibet herbæ, animalis & mineralis sunt debiliores, quando Stellæ quæ est cujlibet eorum nutrix & quasi Mater cœlestis, minimā habet in cœlo potestatē seu dominiū. Quod omne pro vero medicus astrologicus experientiâ edoctus, haud ignorat: Nā ipse colligens herbam hanc vel illam, in eo puncto, quando constellatio tā fixa, quàm erratica, quæ Dominium essentiale habet super ipsā, est in majori sua dignitate sive potestate in cœlo, invenit admirabilem in ea facultatē, atque efficaciam, nimirū tam in ejus occulta, quàm manifesta proprietate: Cùm é regione, si herba tali tempore colligatur, quo ejus patrona seu Mater & nutrix cœlestis sit debilis ac virtute vacua, apparebit in sua operatione quasi mortua & vix ullius efficaciæ. Quibus sat liquidò cōstat, esse creaturas Dei, quæ naturis seu Spiritibus suis essentialibus operantur, & effectus tā Sympatheticos, quā Antipatheticos producunt, quibus Diabolus ad suā malitiam exequendam utitur, non aliter, quàm medicus, Philosophus seu magus naturalis, suas bonas intentiones herbis, animalibus & mineralibus perficere tentant. Quid igitur est dicendum? Quòd, qui utuntur in suis negotijs creaturis Dei, & mediantibus ipsarum virtutibus, sive sint animales, vegetabiles, sive minerales, operantur, sint prorsus pro Cacomagis æstimandi, operaque eorū pro Diabolicis habenda, quoniam Diabolus quandoque eorū subtiles & abstrusas actiones ad suum nomen & famam inter istius mundi sapientes statuminandam atque exaltandam accommodat? Nonne est Deus, qui tales creaturis suis effectus solet operari & coram mundanis producere? Nonne has creaturis virtutes seu facultates verbo suo primitus in creatione impertivit, easque per successionem generationis in hunc usque diem continuavit? Cur igitur non est ita possibile homini, qui ad imaginem Dei formatur, vera tempora seu horas electionis ad creaturas illas colligendas, & usus seu virtutes earum intelligendas atque usurpandas æque ac Diabolo? Quid? Anne, homo ipse post Adæ lapsum ignorantiâ adeò occæcatus est, ut lucem quasi à tenebris vix possit distinguere? Adamum autem post suum lapsum novisse Stellarum virtutes & conditionem cujuslibet creaturæ terrestris particularis, quæ alicui earum subijcitur, partim colligimus ex sacris scripturis. Nam aliter foret ei impossibile nomen genuinū & naturæ conveniens cuilibet illarum assignare. Verùm, si Adæ successio sit adeò cæca, ut de coloribus haud quaquam possit distinguere, atque ideò secretorum talium Dei Thesaurorum est ignarus: Quomodo, quæso, habet Diabolus inspectionem in ijs ita profundam, cùm sit certum, ipsum propter illius adversus suum creatorem rebellionem longé imius, quam genus humanum fuisse præcipitatum, & per consequens obscuriori tenebratum velo quàm homo obductum, unde & tenebrarum princeps haud injuriâ dictitatur? At mundani replicabunt, sat scio, Diabolum esse Spiritum sine corpore & ob istam rationem, esse magis ad secreta Dei in creaturis discernenda potentem, quare & ea citiùs & meliùs comprehendere potest, quàm homo, ut pote creatura grossa, compacta & corporea: Atque iterum homo omni mundi ætate moritur, sed Diabolus ratione ævitatis & vitæ perpetuitatis est procul dubio experientiâ maximâ præditus. Respondeo, quòd, tametsi homo moritur & non diu manere solet in hoc mundo, & licét in suo intellectu partumper obfuscetur ratione lapsus primi ipsius parentis; & quamvis (ut ait Salomon) ejus anima à corpore malé digesto aggravetur; Ita, ut vix possit per se, ea quæ in oculis suis sunt distinguere, tamen ipsi conceditur in Principio post Adæ lapsum à Deo veritatis revelatio, & rerum in natura abstrusarum detectio, quæ ei successione seu traditione Cabalistica etiam à primo ejus Patre Adamo, atque etiam quibusdam immediaté revelatur arcanum Dei, per Spiritum ejus sacro Sanctum, quem suis Sap. 9.

con-

Sap. 7. 17. concessit electis: Nam, mediante sapientia (ut ipse testatur Salomon) ille novit dispositionem terræ, virtutes Elementorum, Principium, medium & finem temporum, morum mutationes, divisionem temporum, cursum anni, Stellarum dispositionem, naturas animantium, conditiones ferarum, vires ventorum, differentias plantarum, virtutes radicum, imò verò (inquit) res omnes abditas seu occultas detexi, nam sapientia, quæ est omnium operatrix, me docuit. Atque iterum invenimus, ipsum in mysterijs omnium Plantarum, etiam ab humili Hyssopo ad proceram Cedrium Liban fuisse versatum: Fuit ne igitur actio aliqua in Salomone Diabolica, respicere, inquirere & praxin adhibere in secretis plantarum, animalium & lapidum, & scientiâ suâ Astrologicâ Stellas illas in cœlo animadvertere, &, quæ sint radicales illarum matres in cœlo & nutrices, addiscere, & tempora eorum collectionum aptiora observare, cùm ab ipsa sapientia Divina creantur & in ijs & per eas essentialiter operentur, ac tandem ipsum nomine fecit suarum arcanarum operationum participem, quia Diabolus etiam sua observatione acuta particeps est factus illarum, illisque ad vias suas inserviendas utitur? Quid? Quoniam dico, ipsum habere scientiam hujus vel illius simplicis creaturæ colligendæ & eligendæ, dum sit in maximo suo vigore, idque per observationem relationis illius, quæ est inter Stellas earum & ipsas, ideò non debet etiam homo fieri illius & ejusdem cognitionis, nimirum naturalium eorum particeps, aut sciens & intelligens reddi in arte collectionis seu electionis eorum sine ope aut revelatione Diaboli. Cùm verbis apertis à scripturis doceamur, Deum ipsas creaturas omnes pro usu humano condidisse, debentne æstimari Diabolica in illis hominibus, qui ijs utuntur: atque ideò hominibus interdici, quia Diabolus eas suis malignis inventionibus usurpat? Ac si quis diceret, Deū quicquam creasse pro usu Diaboli, & non ad generi humano in sua necessitate pro suo libero arbitrio inserviendum, cùm alibi dicatur, homini datam esse potestatem, ut cuilibet creaturæ prædominaretur. Quòd si simplex aliquot animal, vegetabile aut minerale, damnum quandoque & in nonnullis casibus homini inferant, & veneni partes agant, tamen alio respectu salutaria esse probantur. Non reperitur adeò pravus & malitiosus ventus, qui alicui non flet bonum. Colocynthis, Scammonium, Euphorbium, Cucumer asininus, Tithymallus, brauca ursina, Flammula & similia in regno vegetabili, quandoque venenosa in effectu esse approbantur, & tamen à sagaci medico salubriter corpori humano adhibentur: Etiam in regno Minerali Arsenicum, Auri pigmentum, Antimonium, Rosalgar, argentum vivum & similia in sphæra minerali; nonnunquam & sine præparatione aut correctione applicata interficiunt, & tamen felici Magi naturalis manu adhibita, sanitatem deperditam restituunt: Denique in regno animali Buso, vipera, Scorpio, Aranea, Cantharides, & similia venenosa admodum esse cognoscuntur, & nihilominus mo, re salutari, præparatione debita facta, applicari sive adhiberi possunt, & loco eorum venenationis, à veneno præservare dignoscuntur, ut pote quæ frequenter pro alexipharmacis habentur. Præterea ut nihil in mundo existit, quod magis efficaciter per viam sympathiæ & secundum naturam operatur, quàm una salutaris & sana natura cum alia: Ita quidem nihil est, quod magis antipatheticè, hoc est, naturæ contrario ac destructivè agit, quàm corruptio unius spiritus intoxicati atque venenati cum Spiritu sano ejusdem speciei. Atque hujusce rei ratio est; quoniam communicatione radiorum avida, appetit & desiderat auxilium quasi, & suppetias in tali sua calamitate tabescente, à Spiritibus suæ naturæ sanis, recipere, quibus Spirituum suorum infectorum radios assistentiæ gratia applicat., quemadmodùm tempore contagionis, Spiritus instar vaporis ascendens vel emanans à persona infecta, radios suos contaminatos ad Spiritum à suo simili sano emanante amplectandum emittit, atque ita continuatione unius ad alteram, igneum illud unius venenum, coinquinat & intoxicat salutarem alterius naturam, idque solummodò cum specifico sibi simili: Nam pestis, quæ communiter hominibus est familiaris, non adhæret aut se jungit Spiritibus bestiarum, videlicet ovibus, vaccis & similibus, ut etiam è regione, lues sive contagio inter oves, non solet Spiritum humanum inficere, sed similis natura specifica semper invenitur aptior ad radios suos sibi simili applicandos. Propter istam igitur rationem evidens est, quòd, ut ex homine sano Mummia Spiritualis sana extrahi potest, quæ est admodùm generi humano salutaris, adeò ut pro universalibus ipsius respectibus, Panaceæ seu Medicamēti Catholici loco ad sanitatem tuendam haberi queat: Ita etiam ex Mummia hominis Spirituali extrahi potest quædam stupenda corruptio, quæ est spiritui sano admodùm venenosa, perniciosa ac maligna. Ob istam ergò causam quidam civitatis Tunetis Iudæus (ut mercator fide dignus, qui nòviter de Fessâ Barbariæ in civitatem Ligournam Italiæ appulit, mihi fidenter retulit) post quā per multos dies juxta portum ambulasset & nautam capillis ruffis indutum in navi Anglicana oculis fixis esset intuitus, & se ipsum fingens, se amore ipsius fuisse vehementer captum, ita egit cum misero illo, ut ipse tandem pro 300. libris se ipsum Iudæo vendiderit, existimando, se aliqua optata postea occasione data, clanculum à suo Domino evasurum: Paulò

post exornata nave & nautæ reliqui, antequam discederent, suo socio captivo valedicere cupientes, ad Iudæi domum properant, qui, postquam ipsi, ut suum socium ante eorum discessum viderent valedicendi causa petijssent, in locum quadratum, solem æstuantem directè aspicientem, eos ducebat, ubi illum ruffum dorso ipsius fracto, & ligno inter dentes adaptato cũ faucibus & gutture tumefactis, quippe (uti tum posteà ijs erat relatum) in ejus os intrusæ viperæ morsu vulnerantes, adversus solem suspensum pelveque argentea ori ad liquorem ab eo destillantem recipiendum subterposita, non sine magno stupore intuebantur, ex quo postmodum liquore Iudæus illæ in humanus venenum adeò lethale conflavit, ut solo ipsius contactu homines interficeret: Dixitque Iudæum illud pretio ineffabili quibusdam mercatoribus vendidisse. Veneni huic similis confectio mihi relata est à quodã Pharmacopœo Papali Avenionensi, atque etiam illam ab eo tempore aliorum etiam Romæ degentium testimonijs habui confirmatam. Cardinalis (ait) quidam ex sua meretrice capillis Ruffis ornata & jam ab eo facta gravida, eam, post partum infantis, in terram usque ad mammas sepelivit & viperas duas (vel ut Germanus retulit) duos bufones famelicos uberibus applicuit, quorum morsu venenoso sanguis graviter erat infectus. Quo facto, ipsa more antedicto adversus solem suspensa, liquorem reddidit admodùm lethalem, ac præterea lac, tum posteà in bufonum ventribus repertum, tam contagiosum erat, ut nihil supra. Ratio autem, cur venenum perniciosius ex homine ruffo extrahatur, est, quoniam à nativitate sua influentijs Solaribus tales homines sunt subjecti & per consequens corruptioni ac putrefactioni magis obnoxij: Vnde fit, ut Mummia eorum Spiritualis cùm sit veneno animali contaminata, post ejus fermentationem & putrefactionem valde reddatur subtilis, penetrabilis & malitiosa. Et quamvis insit Mummiæ infectæ desiderium Sympatheticum, ut cum suo Simili conjungatur; Tamen, quia inficitur & intoxicatur Spiritu bestiæ venenosæ Anthipathetico, qui jam ei prædominatur, non potest suum simile more Sympathetico amplecti, sed etiam Antipathetico suo additamento, Spiritum sanum sibi similem contaminat, atque ita adventitium & heterogeneum illud venenum hos ambos spiritus in suam naturam destructivam convertit. Fuit quidam Eremita prope Aqui sextiam Provintiæ degens (cujus fama erat tunc temporis, cùm ibi vixi recens & in cujuslibet ore) qui simili philtro venenoso totam illam civitatem peste desperatissima infecit; ita, ut Magna populi illius civitatis portio, exinde vita esset deprivata; In cujus contagionis vigore si Eremita esset ad quempiam vocatus, in ejus solius potestate erat eos sanare, atque ob istam causam Eremitæ Sancti nomen sibi acquisivit. Nam ut ipse tudites sive Marculos portarum domiarum civitatis, quodam veneno tetigit; Adeò, ut quicunque pulsaverint portas interficerentur; Ita quidem ipse Antidotum secum portavit, quo contaminatos in pristinum sanitatis statum redigere solebat. Hic vir Diabolicus erat tandem detectus, & pœnas pro meritis suis luebat gravissimas: Nam post tormenta varia tandem igne in cineres est redactus. Pari etiam astutiâ seu veneficio pestis non diu ab hinc erat in civitatem Turingæ Pedimontanæ, à quibusdam personis pestiferis & quasi Diabolis incarnatis introducta, qui etiam sceleris sui pœnas luerunt, quippe quorum carnes, re-detecta, forcipibus igne candescentibus erant avulsæ atque dilaceratæ. Sic etiam pestis per quandam pulveris venenosi aspersionem erat in civitate Mediolanensi accensa. Quibus liquet, istiusmodi inventionibus pravis & impijs Spiritus internos hominum fuisse corruptos, aëremque externum veneno manere quodammodo inquinatum. Neque debet hoc naturalistæ vero, seu Philosopho digno, apparere alienum, cùm sit experientiâ probatum aërem salubrem, flatu Austri venenoso in dispositionem corruptam & contagiosam reduci, & quòd aër, qui erat purus & impollutus, jam anhelitu personæ peste laborantis, aut pestiferi Carbunculi seu Anthracis halitu coinquinetur & venenosus reddatur: Ac ille aër ita corruptus, vicinum suum aërem sanum simul atque corrumpet. Observemus, obsecro, quomodò Spiritus infectus, personæ peste, aut variolis, aut morbillis, aut Phthisi, aut Ophthalmia aut lippitudine inquinatæ, spiritum hominis sani ad satis Magnam distantiam inficere: & qua ratione spiritus leprosi, Epileptici, morbi Gallici per contactum immediatum hoc idem præstare soleat. Inveniemus etiam illud, quod erat salubriter in homine creatum, jam devenisse & redditum esse mala ordinatioue contaminatum & venenosum. Quid igitur dicam? Anne hinc inde concludendum, quò ideò naturam nostram relinquamus seu deseramus, quoniam quandoque malo contaminatur & lethalis nobis nonnunquam redditur? Vel an igitur judicaremus, naturam humanam abominabilem esse & ab ipso lumine abhorrendam, quoniam venefici & incantatores solent (eos docente Diabolo) usum carnis, Capillorum, unguium excrementorum & sanguinis, atque etiam Mummiæ ipsius, tam corporalis, quàm Spiritualis, ad incantamenta, philtra atque veneficia sua perpetranda, faceret? Quòd hoc ita se habeat, invenimus non modò Historiæ testimonijs, sed etiam quotidiana veneficarum praxi confirmatum. Nam Apulejus narrat, quomodo amica ejus Fotis, esset à sua hera (quæ erat in cantatrix & Philtrorum

atque

atque veneficij perita) ad officinam Barbitonsoris ad capillos hominum exinde clanculum surripiendos missa, ut eos in suis negotijs Magicis impenderet: Etiam ibi loci ostendit, rem fuisse in illis diebus frequentem ratione multitudinis incantatricum, quæ in Thessalia abundabant, habere vigiles cum luminibus seu candelis sufficientibus ad custodienda cadavera mortuorum post mortem hominum, ne veneficæ, quarum mos erat, clanculum, idque nocturno tempore sub forma aut mustelæ aut animalium similium, portiunculam aliquam cadaveris illius surripere, eamque ad conamina sua Cacomagica usurpare. Præterea res est Necromanticis communis, sepulchra mortuorum visitare aut cadaveris portiunculæ auferendæ causa, aut ut partem aliquam panni linei, in quo involuuntur cadavera surriperent; aut ratione cistæ seu pheretri, in quo conduntur, cui mummia Spiritualis inhæret, ad negotia sive opera sua improba perficienda. Erat in confessione cujusdam veneficæ, quæ filiam cujusdam Comitis Brittanniæ, nimirum Rudandiæ veneficio interfecit, se nullam potuisse super ipsam habere vim sive potestatem, quousque auxilio cujusdam suæ filiæ, illo tempore in domo Comitis manentis, chirothecam virginis illius recuperasset, ac tum posteà, se, mediante ea Dominium super corpus ipsius habuisse agnovit. Atque causa erat ratione relationis illius, quam Spiritualis Mummia virginis, quæ sudoris vehiculo substantiam chirothecæ imbibebat, quam illa in corpore ejus vivo habebat, haud aliter ac Spiritus in telo vulnerante respectum habet ad Spiritum vulnerati, ut quemadmodum illa se habet aut in calida aut in frigida intempetie, ita quidem se habet cum Spiritu vulnerati. Vbi etiam apparet, quòd, quando aut telum aut ferrum coopertum fortè, aut accidente aliquo detegatur, vulnus deveniet magis dolorosum & frigore intemperatum: & quando experiendi gratia aliquid unguenti à telo abradatur, seu auferatur, illa vulneris portio, quæ parti abrasæ correspondet, dolore & perturbatione afficietur. Eodem planè modo veneficæ pravum & perniciosum suum venenum Mummiæ, chirothecæ, calceo, subiculæ, sicco lineo & similibus applicare solent, quibus è longè seu ad Magnum distans, malitiam suam efficiunt. Legimus etiam in libris de Cacomagia tractantibus, in quanta apud Cacomagos & incantatores æstimatione habeantur membra infantum, & præcipuè eorum cutis seu corium, ex quo post varias Diabolicas atque Necromanticas eorum confectiones pergamina sua virginea creare tentant; In quibus nomina Dei atque Angelorum, quos invocant, atque etiam Characteres Planetarum seu Stellarum, ad quas Angeli illi pertinent, solent inscribere. Debet ne igitur ob istam causam effectus naturæ humanæ Magneticus, aut Spiritualis ipsius Mummia cum similibus in homine, pro Diabolicis & damnabilibus haberi, quoniam eorum mysterium in sensu malo veneficis à Diabolo revelatur, & secreta eorum proprietas in usum impium & minimè Christianum convertitur? Anne ideò à nobis recusandus atque repudiandus est aër, quoniam potest vijs & modis perniciosis corrumpi atque in venenum lethale converti? Aut estne ignis à societate humana ideò excludendus & pro damnabili adhibendus, qua ipse malè applicatus destruere & consumere notatur? Cùm è regione, si rectè applicetur nutrimentum & solatium astantibus affert. Si contaminatione aut mutatione unius Mummiæ in dispositionem contagiosam seu venenosam, alia sana inficiatur, uti unum peste infectum alium ad distans afficere cernimus, atque unam domum igne accensam aliam accendere, tametsi non sint contiguæ; Debetne, inquam, ob hanc causam aut aëris aut ignis usus in exilium ab humana societate relegari? Aut ideò abhorrendus est ignis Dei à cœlo descendens, quoniam Satan usum de ipso in sensu destructivo, nimirum ad possessiones Iobi consumendas fecit? Anne dicendum est, proprietatem Mummiæ Spiritualis occultam, atque admirabilem Spiritus humani efficaciam in salubribus & pijs usibus esse ideò repudiandum, quoniam ipsa corrumpendo in dispositionem venenosam converti queat? Vel estne bonus gladius & ad tutelam corporis ordinatus ideò reijciendus aut rumpendus, quoniam impius ipso virum bonum interfecit? Res bona malè applicata damnum afferre potest: Influentia & Lux Solis cœlestis, in quo situm est vitæ spiraculum, si malè à subjecto terrestri recipiatur, pravos ut plurimum effectus producere animadvertitur: Imò verò ipse Diabolus observat statuta anni & solaris cursus tempora, & tamen neque Sol, neque ullæ virtutes sive actus ipsius debent pro Diabolicis haberi. Simili plane modo, si descendamus à sphæra animali ad illam vegetabilem & mineralem, percipiemus, Magam sive incantatricem illam famigerabilem Medeam, usum in suis incantamentis specialem fecisse (uti etiam hoc idem traditur de alijs veneficis & necromanticis) de herbis, lapidibus & mineralibus, sine quorum naturalium ope, nec ipsa, nec ejus Dæmon, qui secretas eorum virtutes & effectus illi revelavit, quicquam in sua arte ad desideria sua iniqua perpetranda præstare potuerunt. Atque ob istam rationē (uti ab Ovidio colligimus) alta montis Atæ cacumina peragravit ipsa, ut herbas suo proposito inservientes ibidem colligeret. Sunt magorum quàm plurimi, qui, occulta proprietate & virtute lapidum, ijs à Diabolo revelatorum, Cacomagicos suos producunt effectus, tametsi ipsi Stellarum influentias, quæ lapidi-

lapidibus illis dant vires, atque tempora earum collectionis atque præparationis ad tales effectus producendos prorsus ignorant. Exempli gratia fuit venefica quædam seu saga in Scotia, quæ in sua examinatione fassa est, se proprietate quadam lapidis occulta, qui ab ea tunc temporis ablatus erat, potuisse quæstionem quamlibet resolvere: Dixit enim, quod, si res petita esset vera, lapis statim sudorem emitteret; At si esset falsa, tunc sudorem nullum apparere: Etiam dixit, lapidem istum, res multas sibi per ejus de colore in colorē mutatione revelasse. Denique, quando astantes aliquot de hac re experimentum ex optarent, respondet, se velle id libenter facere, modò si lapidem illum suum sibi concederent: Sed ipsi timentes, ne auxilio illius è manibus eorum evaderet, hanc ei petitionem prorsus negarunt: Hoc factum fuit à Queens Fery in Scotia. Alij à Diabolo instruuntur, ut metallum aliquod eligant, illudque sub constellatione quadam apta præparent & in eo Characteres Stellæ, cui subest, insculpant, nomenque Angeli seu Intelligentiæ, quæ est Domina illius Stellæ describant, hocque eo precipuè tempore tentant, dum Stella illa in cœlo sit fortior & potentior & ab impedimentis aliorum planetarum magis libera; & tunc inveniunt, ejusmodi laminas metallicas esse in operatione Magica admodùm efficaces. Quid? Quoniam Diabolus novit virtutes & proprietates harum rerum naturalium & potens est ministros suos in malo earum usu instruere, Anne ideò sequitur, Adamum, Salomonem & Sapientes ab Oriente venientes, ac quàm plurimos alios bonos & pios homines talibus simplicium naturalium virtutibus, temporibus electionis & collectionis, & modis applicationum ipsorum in re Bona & licita; Imò verò & si justa se offerat occasio in sensu contrario, idque sine limitum naturæ aut Magiæ licitæ transgressione, fuisse ignaros, cùm verum istius operationis subjectum sit sapientiæ Spiritus, qui est basis sive fundamentum naturalis Philosophiæ, quid facimus nos de modo, quo Moyses est usus in dispergendo illos cineres, qui ulcera Ægyptiaca non sine habitantium stupore produxerunt. Sed alij replicabunt & dicent, hoc fuisse more supernaturali effectum: At inspiciant velim in occulta naturarum animalium, vegetabilium & mineralium secreta & mysteria adeò mirabilia, ac sunt ista in ipsis naturaliter comprehensa, omni commercij Diabolici suspicione seposita, invenient. Anne habendus est Pater ille reverendus Albertus Magnus pro Cacomago, quia abstrusas, occultas ac mysticas animalium, vegetabilium atque lapidum virtutes detexit? (Hoc idem etiam Hermes, Plato, atque alij profundissimi Philosophi fecerunt) aut debent isti inter asseclas Diaboli numerari, quoniam noverunt tempora seu horas collectionis & modum præparationis earum? Minimè Herclè: Nam arcana ista à Philosophorum seu sapientum profundorum traditione acceperunt, qualis erat Adam, Salomon, Hermes atque alij istiusmodi veri Magi, qui talia mysteria traditione Cabalistica de seculo in seculum reliquerunt mundo. Nonne erat miranda in annulo Gygis proprietas, quæ ipsum quandoque invisibilem reddidit? Et tamen homines istius mundi ignorantiâ occæcati volunt, hujusmodi in creaturis effectus à Diabolo, & non mirifica verbi Divini operatione procedere. Vnde videntur Omnipotentem Dei Spiritum suo honore privare, utcunque Salomon verbis apertis fatetur, se omnia secreta, electionis tempora & mysticas Stellarum naturas & occultas virtutes ac proprietates animalium, plantarum, radicum & rerum omnium aliarum, tam occultarum, quàm manifestarum à Solo Spiritu sapientiæ accepisse, unde sermonem illum verbis istis concludit. Omnium enim, opifex (ait) me docuit sapientia. Quibus verbis inferre videtur; Primùm, quòd Spiritus Sapientiæ detegat atque aperiat homini, abstrusa Philosophiæ veræ Mysteria, quæ consistit in cognitione & revelatione naturalium virtutum, tam in superioribus, quàm in inferioribus. Secundò, quòd sit hic idem spiritus, qui tales animalibus, vegetabilibus & mineralibus infernè, indidit virtutes & mediatibus illis per omnia operatur. Quod, cū ita sit, quid obsecro, in creando virtutes essentiales potest Diabolus ad Stratagemata seu facinora sua perpetranda, quàm ipse homo? Cùm homo sit creatura rationalis æquè ac Diabolus? Aut cur illi attribueremus nos illa, quæ in rei veritate, spectant ad spiritum omnia creantem & operantem in creatura interna? Si hominis sit iniquitatem alicujus actionis Diabolo arrogare, qui hominem ad malum instigat, eumque ostendit modum, ad malas & iniquas suas voluntates exequendas, hoc quidem rite ad ipsum Diabolum spectat, quippe qui creatus est ad destruendum (ut ait Propheta Esaias) atque ad hujusmodi suum officium complendum, ei in usum veniunt creaturæ à Deo creatæ. Nam usum ignis Dei cœlestis adhibuit ad destruendas Bestias Iobi, ad eruendam domum, destruendos ejus filios, & ad corumpendum aërem, ut peste ea, Israëlitas ob peccatum Davidis interficeret. Nec quidem erat unquam observatum, quicquam per se adversus hominem, præterquam, quod Spiritum humanum tentando atque seducendo & phantasiam hominis portentis prestigiosis deludendo, patrare potuerit. Verùm observatur semper, aut mediante malo creaturarum usu, mortalium corpora destruere, aut ea reddere insalubria & morbida. Nam modis & vijs talibus Antipathizantibus naturalibus, hoc est, creaturis, quæ sunt natura & condi-

Sap. 7.

ditione rei, malo afficiendæ contrariæ, operatur, tametsi Deus creaturas tales Antipathizantes pro usu hominis salubriori & magis directo creaverit. Concludo igitur, necesse esse, ut Cacomagi ac venefici nihil mali alicui imponere possint, nisi operentur per substantiam creaturæ realem & manifestam, cujusmodi sunt pulveres, unguenta, herbæ & similia. Exempli gratia Claudea, Follea, Ioan, Banno & Nichola Piscatrix cum tota sua societate confessæ sunt in Lotharingia 9. May 1581. à Diabolo sibi traditos fuisse pulveres de triplici conditione, qui colore etiam erant distincti: Nam (inquiunt) ille pulvis niger interficit aspergendo eum super cibos, aut fricando corpus cum eo, aut aspergendo illum super vestimenta: At ille rubicundi coloris, morbos & infirmitates parit: Pulvis verò albus solet morbos illos curare, quos peperit ille rubens: Atque Odella Boncuriona examinata 18. Ianuarij 1586. Dixit, morem esse veneficis sui ordinis & conditionis, pulverem quendam in via dispergere, per quam ipsi progrederentur, quos odio persequerentur. Et Francisca Perine fassa est die 4. Novembris 1588. Herbam quandam traditam esse sibi à Diabolo, ut in via poneretur, per quam Riberianus iret, (quia pyra ejus furto sustulerat) cujus virulentia is statim ægrotavit: Franciscus Follers, Margarita Warny & Iacobit Equine confessæ sunt 15. Ianuarij 1584. se habuisse unguenta, quibus illiverint Virgas & flagella; Adeò, ut, si cum illis solam vestem alicujus tangerêt, necessum fuerit, ut ipse paulò post moreretur. Etiam dixerunt, quòd si manus suas hoc unguento Magico perunxissent, si vestimenta cujuspiam tangerent, intra paucos post dies morerentur. Atque ex his exemplis videre potestis, quomodò Diabolus realiter malum operari nesciet, nisi Solis venenis à creaturis desumptis: Nihil enim veritatis ab eo solo provenire potest; sed meræ delusiones atque apparitiones præstigiosæ, nimirum eæ, quæ videntur & tamen in effectu rei veritate nihil magis sunt, quàm imago depicta respectu veræ substantiæ. Atque ideò, ne jactitent velim ministri, Diaboli, istiusmodi in natura admiranda provenire ex mera Diaboli inventione sive actu ejus solo: Nam veri Alchymistæ testantur ex propria sua experientia & praxi, materiam suam, quando manet in putrefactione & nigerrimum acquirat colorem, esse Tyreo Serpente venenosiorem, & per consequens subitò interficere, quare admonent operatores, ut à fumis ipsius præcaveant: At verò quando apparet in decoquendo inter rubedinem & albedinem, patientem inter mortem & sanitatem, atque ideò in statum morbidum reducit; Verùm in actu suæ albedinis, quæ significat perfectionem in maturitate, infirmitates curat & malitiæ illi prævenit quam pulvis niger induxit; Ita ut videre liceat, Diabolum non posse plus ex naturæ mysterijs elicere, quàm generi humano datum est cognoscere. Iterum, ad pulveris istiusmodi exitialis per plateas Mediolanenses quod spectat, traditum est, illud factum esse anno 1629. Pro unguento vero lethali, quod solo contactu interficere solet, hoc composuerunt Judæus atque Cardinales anteà allegati, ut creaturas Dei æquè ac Diabolos violarent. Ac iterum hoc ab Eremita more impio erat effectum, qui marculos portarum cum ijs (ut dictum est) infecit, atque ipse etiam suum secum habuit Alexipharmacum, æquè ac Diabolus & Cacomagici ejus discipuli. Ex istis ergo videre potestis, hominem mente seu animo impio præditum, &, ad creaturis Dei bonis nocendum inclinatum esse, tam pronum, ac Diabolum ad herbas, animalia & mineralia à vero illo sensu ob quem à Deo sunt creata, videlicet ad beneficium humanum vertenda: Quare & meritò inter Diabolos numerari potest, atque nomine Diaboli incarnati insigniri, eò quòd ipse carne ac ossibus indutus, sine ope Diaboli multas inveniat destruendi & veneno interficiendi vias: Haud aliter, quàm Diabolus, spiritualis, hoc est carne & ossibus destitutus.

Nicol. Pennigius. de Dæmonologia, lib. 1.

Concludo igitur, magnam esse in mundanis incredulis absurditatem & dementiam, abstrusa & arcana Dei in creaturis magnalia, tanta temeritate & audaciâ & pro inventionibus atque actionibus Diaboli habere atque mundo publicare, etiam si eorum effectus, quo ad nos sint perniciosi, & multò magis, cùm sint boni & salutiferi, ac est ille unguenti armarij, cùm non modo ipsi Deo, sed etiam hominibus intellectu vero fruentibus, quòd sit creatura animalis, vegetabilis, aut mineralis, quæ producat effectus insalubres & lugubres per abusum, atque illos bonos in debita & appropriata eorum facultate, quæ ordinata erat originaliter à Deo pro beneficio & salute generis humani. Nam Deus creavit omnes creaturas bonas, & per consequens ad bonos usus: Sed est malitia Diaboli, quæ eas divertit de proposito à Creatore ordinato, juxta illud Salomonis. Creavit Deus, ut essent omnia, & sanabiles fecit nationes orbis terrarum, & non est in illis medicamentum exterminij, nec inferorum regnum in terra, creavitque hominem inexterminabilem & ad imaginem similitudinis suæ fecit eum, invidiâ autem Diaboli mors introivit in orbem terrarum &c. Sap. 1. Sap. 2. 24. Nam sciendum est, ante lapsum Adæ omnia fuisse directè & justè sumpta, atque ideò minimè à vero tramite fuisse detorsa: Sed, postquam de arbore boni & mali gustasset ipse, oculi ejus corporei fuerunt aperti, & creaturæ tam pro malo, quàm pro bono distinguebantur & in utrumque usû fuerunt conversæ: Nam ab illa hora mysterium tam iniquitatis, quàm justitiæ in

mundo regnare occœpit, & malum primo in mundum post lapsum ingressu, seu limine, incepit se bonitati, ac virtuti apponere, atque in illa praxi seu conflictu primordiali, injustitia & vitium adversus justitiam ac virtutem prævalebant. Hic ergo videre possumus, in principio omnium, Diabolum seu serpentem, fundamentum totius mali, mediante re naturali, nimirum pomo posuisse; Ac deinde fuste ligneo, quo Cain injustus, occidit suum fratrem justum Abelem; Cùm è regione & in sensu contrario, hoc lignum, in forma crucis (arguentis oppositionem illam, quæ in hoc mundo facta est inter bonum & malum), erat instrumentum mortis ipsius, sine qua nulla erat salvationis aut redemptionis certitudo.

Ex his ergo animadvertimus, omnes operationes occultas, procedere à virtute in rebus naturalibus seu creaturis occulta, quæ à Spiritu Divino erat à Deo tam generi humano detecta, quàm ab acuta Satanæ observatione concepta. Bonis, inquam, hominibus à bono Dei Spiritu erat detecta ad benefaciendum & malo resistendũ. Nam, nisi prava creaturæ dispositio cognoscatur, alexipharmacon seu Antidotus ad ejusdem curationem vix haberi potest: At malis etiam quandoque à Diabolo ad malefaciendum & iniquitatem exequendam revelantur. Enumerabo autem nonnullas virtutes abstrusas in tribus creaturarum compositarum regnis, nimirum animali, vegetabili & minerali. Inprimis ergo in regno animali, bubo dictus est ab Alberto Magno plures in se continere virtutes: Nam, inquit, si cor ejus ac pes dexter ponantur super hominem dormientem, ipse protinus in somno aperiet, quicquid ab ipso factum est, aut quodcunque ab eo petieritis; Dicitque hoc pro vero à quibusdam suis fatribus fuisse repertum: Atque iterum, si ipsi sub axilla disponantur, nullus canis adversus eum latrare ausus erit. Etiam sanguis capri traditur vitrum reddere non modò malleabile, sed etiam instar pastæ, molle, modo si vitrum in eo cum acete coquatur; Ita, ut si contra parietem projiciatur, non frangetur. Et, si quis faciat unguentum de eadem compositione & faciem cum illo illinat, res ei terribiles apparebunt: Et si illius compositionis portio igni imponatur, & sit aliquis præsens, qui laborat Epilepsia, & magnes eum tangat, subitò in paroxysmum Epilepticum cadet, quasi mortuus: At si aqua frigida ei ad bibendum adhibeatur, statim resurget: Hæc ille. Præterà ait, quòd, si candela sanguine Cameli inungatur, omnes homines loci, capitibus Camelorum imbui videbuntur. Atque ita procedit ipse in Historia illa sua cum admirabilium illorum descriptionibus, quæ ab occultis Bestiarum, vegetabilium & lapidum proprietatibus efficiuntur. Si M. Fosterus cum suis socijs replicabit & dicet, hæc omnia esse puta mendacia. Respondeo ego, fuisse Philosophum doctissimum, atque Theologum famâ celebratum, illorum authorem, qui ista fide sua tradidit: & haud dubio (si ad huc inter vivos fuisset superstes) affirmaret, ipsos oportere prius addiscere atque intelligere veras electionis horas, in quibus simplicia illa colligi debent, atque etiam scire stellas, quæ in ea, Dominium habent, cum temporibus majoris earum fortitudinis & exaltationis in cœlis. Ad me autem quod attinet, fateor me secreta in homine & brutis haud ignorare admirabilia, quorum omnium Peripatetici nullam planè rationem sufficientem reddere possunt: Exempli gratia, quòd lucij piscis intestina desiccata, urinam potenter provocent, quòd Epilepsia possit suctione seu attractione sanguinis, à naso Talpæ exciso, curari, & quòd post deglutitionem illius sanguinis patiens præter modum ægrotabit, quemadmodum experientiâ nonnullorum & inter reliquos, cujusdam nobilissimæ fœminæ comitatus Cantiæ docemur. Etiam quòd Talpa combusta & in pulverem redacta habeat occultam quandam virtutem passionem Colicam expellendi: Quòd cor & hepar ranæ sit medicamentum Epilepsiæ curationi appropriatum: Quòd exuviæ serpentum, partum muliebrem expellunt: Quòd menstrua in muliere epota lepram inducant: Quòd bufo combustus sanguinem præter modum fluentem sistat: Atque etiam aranea viva, si modò naribus adhibeatur. Hæc omnia ego cum multis alijs suum expertus.

Pro alijs occultis lapidum, metallorum, herbarum atque animalium virtutibus veri Salomonis discipuli & imitatores, Hermes, Plato, Thebith, Albertus Magnus, Dioscorides & alij, eas nos docent abundè. Qui omnes procul dubio non ita stulti ac veritate inanes atque frivoli viderentur, ut mendacia tam ingentia, aut tantas impossibilitates mundo publicarent, nec falsò asseverarent, res istas in eorum cognitione fuisse ad exitum perductas: Atque ita hac ratione, illam inter mundanos reputationem, quam sibi sapientiâ suâ insigni comparaverunt, more tam stolido amittere. Verùm jàm ad pleni negotij hujus nostri praxin, nimirum ad illum Sympatheticum & Antipatheticum respectum, qui est inter varias Mummiarum corporis humani species & ocularem demonstrationem à Magnetis proprietate productam, me conferam; Atque in animo meo erit, plura in hoc ultimo libro vobis demonstrando probare, quàm aliquis alius ad hunc usque diem effecit unquam.

LIBER

LIBER TERTIUS.

In quo probationes practicæ & conclusiones experimentales, ad confirmandam Sympatheticam microcosmi attractionem sive coitionem, atque Antipatheticam seu odibilem expulsionem per proprietates lapidis Magnetis Macrocosmici pertractantur.

Authoris ad præsentem istum librum Prooemium, in quo ea, quæ anteà sunt dicta remetiuntur paucis.

VObis in discursu hoc meo præcedente recitavi, atque demonstratione sufficienti probavi, Spiritualem, Christum, sive verbum Divinum seu sapientiam æternam esse veram Philosophiæ essentialis Basin seu fundamentum ; Vt pote, qui est securus & nunquam deficiens
Coloss. 2. I. lapis Angularis, in quo & super quem tota creatura consistit atqueæ-
Ioh. I. dificatur, quatenus in eo existit vita, & illa vita est Lux illa essentialis,
I. Tit. 6. quæ vivificat omnia , & per consequens operatur omnia in omnibus,
I. Cor. 12. uti scriptura verbis expressis testatur. Nam, si Spiritus Domini vitam
Act. 7. & inspirationem & omnia vitæ creaturæ impertit: Atque iterum, si il-
Sap. I. le Spiritus orbem terrarum impleat , atque rei cuilibet hujus mundi
Sap. 12. I. insit, ut scribit Salomon; Tunc necesse est, ut agnoscamus, quod Spiritus cujuslibet rei specificæ centralis sit illa Divinitas, in qua radix essentialis omnis Magneticæ attractionis & Antipatheticæ expulsionis consistit : Nam, cùm ipse sit Catholicus ille amor, qui cuilibet particulari existentiæ se impertit, eique actionem & motionem assignat, quo naturam sibi similem ad se, nutritionis, assistentiæ atque consolationis gratiâ alliciat, ita quidem organum, in quo operatur satis forte & validum reddit, ad emanationes tales expellendas & propulsandas, quæ ei vel ordine, vel qualitate, vel essentia dissentiunt, aut se specificæ suæ existentiæ & conservationi opponunt, aut damnum aliquod inferre conantur. Ob istam igitur rationem, Spiritus iste, creaturam affectione duplici, nimirum desiderio concupiscibili & odio irascibili induebat, quorum hoc, cogaudet, & Sympathizare solet cum suo simili , atque ideo illud ad se ad suam assistentiam & consolationem allicit & attrahit, illud, per aspectum odiosum seu Antipatheticum, evitat atque expellit, quod ei sit natura oppositum aut nocuum. Atque iste est actus Sapientiæ illius omnia creantis & sustinentis, quæ creavit quamlibet creaturam successiva quadam præservatione, quam à suo simili, ut existat in hoc mundo, attrahit, & consequenter ei etiam facultatem irascibilem concessit , ut se à rebus ei in natura contrarijs muniret & defenderet: Quibus videre possumus, quomodò Spiritus iste vivificans omnia manu minimé parcâ moderetur; Adeò , ut, tametsi omnia per oppositionem, nimirum lucem & tenebras creaverit, atque ideò in respectu humano bonum & malum , tamen ordinavit ac disposuit , ut quodlibet individuum indueretur facultate irascibili, atque odio Antipathetico ad evitandum & effugiendum malum , hoc est, sibi vel ordine, vel natura, vel ambobus adversum , quousque tempus illud compleatur, in quo, post ejus exaltationem, omnem contrarietatem & discordiam, per unionis firmæ stabilitionem, ex mundis utrisque evacuaverit: Quod etiam D. Paulus videtur sic confirmare: Cùm evacuerit omnem Principatum & potestatem & virtutem, oportet eum regnare, donec ponat omnes immicos sub pedibus suis: Novissima autē inimica
I. Cor. 15. destruetur mors, omnia enim subjecit pedibus ejus; Cùm autem ei subjecta fuerint omnia, tunc & ipse Filius subjectus erit illi, qui subjecit

 illi

illi omnia, ut sit Deus, omnia in omnibus &c. Ista Catholica virtus Magnetica agnoscitur à Spiritu, in Christo, ex istis verbis: Si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum &c. Ac si dixisset: Ego, attractivâ & Magneticâ meâ virtute & unione reducam omnia in unionem atque identitatem meam, hoc est, in meam propriam naturam ea inseram. Ecce (inquit Textus alibi) omnia nova facio &c. Quibus liquet, quòd, ut initio omnia ab uno sunt orta, utpote in eo implicitè comprehensa, & tum posteà in explicita eorum existentia, sub duobus Principijs contrarijs continentur: Ita quidem in fine omnia sub Principijs discordantibus comprehensa, in unum & idem radicale Principium reducentur. Sed adhuc Principijs contrarijs subijcimur: Nam totus mundus cum membris ejusdem ex lite & concordia ex inimicitia & amicitia, ex tenebris & luce, ex bono & malo componuntur, atque ideò sub unius istius sapientiæ Divinæ protectione existunt, quæ gubernat omnia, & conatur victoriam super confusionem atque discordiam habere. Vt tandem pax atque unio sive consensus universalis fieri queat in isto mundo, & consequenter, ut res omnes revertantur in ipsam, in ipsa vivant, & cum ea uniantur, quæ est unica & sola Charitas; Ipsa creatura habet potestatem efficere consensum Symphoniacum cum suo simili, atque è regione, ut irascibili seu Antipathetica quadam proprietate suum contrarium aut evitet, aut summo conamine repellat.

Iohan. 12.

Apocal.

Iam veró cùm Spiritus iste insit omnibus, atque ideò in re qualibet specifica, sequitur consequenter, quód attrahat illud Sympatheticé, quod est conservativũ suæ naturæ & conditioni in qualibet re specifica ex animali, vegetabili, & minerali regno: & expellit Antipatheticé, ab ea, quod est nocivum, odibile, & detestabile, seu dispositioni suæ est contrarium: Atque huc usque, quod ad abbreviationem præcedentis meæ Sympatheticæ ac Antipatheticæ Theoriæ spectat. Iam veró me in utriusque earum praxin parumper immergam, ut hac ratione faciliùs ad credendum inducaris, quod taliá, quæ Theoricé à nobis sunt anteà propalata, sint efficacia, praxin realem lemiter (contra vanam, insipientum nonnullorum hujusmundi opinionem) idque naturaliter, hoc est, sine ulla Cacomagica aut Diabolica operatione producendam. Procedam, igitur ad propositum meum, atque ut Magis Methodicé incedam librum hunc in duo membra diversa distinguam, quorum prius Sympatheticos pertractabit effectus: Posterius eventus illos Antipatheticos, qui Magneticé in regno animali vegetabili & minerali proferuntur, breviter explicabit.

LIBER

LIBRI TERTII Membrum. I.

In quo effectus in Sympathia mirabiles, qui Magnetica, attractione similis ad simile perficiuntur, lucidé pertractantur.

CAPVT. I.

In hoc exprimitur, quomodò per quandam comparationem Magnetis mineralis & virtutum ejusdum attractivarum, cum illis animalium & vegetabilium in lucem demonstrabilem proferre queamus, admirabiles illos effectus, qui in ipsis ambobus delitescunt.

CVm sit res observatione inter sapientes digna, nihil esse in regno cœlesti, quod suum in illo terrestri non habeat simile, ita quidem nihil est in regno minerali, quod suo simili in regno vegetabili non fruitur: Atque iterum, sphæræ Vegetabilis imago tam in amore & odio, sive in attractione & evitatione seu unione & divortio in animali est reperienda: Sed, quoniam in regno minerali nihil in virtute actioni & vitæ animalium propinquiùs ipso lapide Magnete reperitur, quatenus suum simile ferreum sensibiliter affectat, illudque amore concupiscibili prosequitur, nec non illud avidé attrahit, ac tandem se more mirabili cum eo instar maris ac fœminæ in regno animali conjungit & unit. Propter istam rationem omne simile in animali vel vegetabili regno, quod secũdum hunc modum, nimirum in suo simili attrahendo operatur, haud injuria Magneticum dicitatur. Hinc inde Paracelsus in istiusmodi Mysterijs versatissimus, cum de mummijs Mysticis tam corporalibus, quàm Spirituralibus facit mentionem, atque etiam de vijs & modis activis ad eas tam ex corpore vivo, quàm mortuo extrahendas, ipse pro meliori suorum discipulorum instructione, atque etiam talium, quos artis filios nuncupat, exempla à lapide Magnetis & ferro deprompta producit: Nam per ipsos talium Mummiarum extrahendarum modum satis claré denotat; & per consequens suo more, quid sit animalis & microcosmicus Magnes, mediante quo, Mummia microcosmica è suo corpore elicitur, explicat, videlicet, quòd sit res seu substantia quædam corporea, quemadmodum ex istis ipsius verbis colligere, fas est: Mummia (inquit) Spiritualis non operatur; Nisi per corporalia media: Quibus arguit modos corporeos, seu Magnetica illa corpora, quæ Mummiam hanc ex corpore animalis viventis extrahere solent, eamque operari faciunt tam domi per contactum immediatum, quàm aliunde & ad distans; Imò quidem ad intervallum incognitum, idque mediante transplantatione debita. Ille ergo, qui sapit, & in mysterijs naturæ profundus, & cui Sympathetica concordantia, abstrusa proprietas, natura, virtus & Magnetis atque ferri origo, sunt bene notæ, agnoscet procul dubio, quòd eorum Exempla homini possint quàm aptissimè conferri: Nam, per eas, Magnetem microcosmicum facilimè discernere, rationemque extractionis Mummiæ Spiritualis ex homine intelligere, ac simul atque illius usum & finem ad salutem humanam destinatum concipere potest: Vt igitur res illæ, melius lectori dilatentur atque enucleentur, operæ pretium existimo, ut in primo loco chordam eandem concordantiæ Symphoniacæ percutiam, quæ naturam ac originem lapidis Magnetis, atque ferream concernit, quam aliquantulum pleniùs libro meo præcedenti tetigi, ut exinde majori cum facilitate, qui nam sint Magnetes microcosmici, colligamus.

Vt in capite 3. lib. 2. istius tractatus vobis patefeci, quod esset evidens, lapidem ipsum Magnetem sive Calamitam, ex origine aliqua naturali minimé processisse, sed potiùs ex partu seu initio monstroso, quippe qui, ut ab effecto videtur, ad instar muli ex genitoribus seu parentibus dissimilibus atque naturâ inæqualibus procreatur, cùm ejus Mater, seu massa corporea passiva, apparet evidenter, esse quædam Saturnina Mercurialis substantia, ejus verò Pater sive forma magis activa Spiritus metallicus, Sulphureus & Martialis. Iam verò modus, secundum quem mixtio horum duorum fit, est hujusmodi: Cùm Saturnimus Mercurialis liquor lapideæ naturæ, esset adhuc in sua prima materia propinquus Mercurio Martis (nam hi duo communiter inveniuntur simul & in eadem miniera, videlicet natura Magnetica & ferrea miniera) ob istam rationem, nimirum ratione propinquitatis

eorum in consanguinitate (ut ita dicam) seu existentia, non nisi levis ac facilis requirebatur, ad ambos in unum corpus colligandos, transmutatio : Atque hinc est, quòd naturam inter metallum ac lapidem mediam, retineat : Unde haud ineptè Mercurius Saturninus semi transmutatus dici potest, in quem, quando Sulphur Martiale, quasi forma Metallica ingreditur, illum pro Matre sua, passivé habet, ut pote, qui ipsum in se conservat & in corpus saxeum coagulatur, quod calamita, seu lapis Magnes nuncupatur. At, quoniam quilibet Spiritus ab eo, quod propinquius & similius est suæ naturæ, affectat & appetit nutriri, quæ natura & Spiritus præcipuè in ferro invenitur, imò verò ferrum & Chalybem perfectissima ab eadem miniera seu matrice provenire, nimirum ex corpore Magnetico observatur; Necesse habemus credere ex ejusmodi consideratione, quòd Martialis ac Saturninus Spiritus Magnetis, ad se, idque à centro suo corpus ferreum attrahat ac sugat formales suos radios, quasi Spirituale suum nutrimentum ab eo extrahendo : Sed, quoniam ferreum corpus non tam citò relinquet Spiritum suum internum, ideò sequitur, simul cum suo Spiritu attrahi ad Magnetem: (experientiâ enim docemur, quòd Magnes à ferri Spiritibus nutriatur & in suo vigore augeatur) atque iterum, ipsum ferrum Spiritus sibi similes in Magnete reperiens, appetit pariter æquali coitione, ut ipsorum fieret particeps atque in conjunctio sive unio haud aliter inter eos est facta, quàm inter marem & fœminam. Sed, quoniam Magnes est Mercurio lapideo Saturnino plenior quàm ferrum, quippe quod ab illa superflua materia virtute ignis emundatur atque purificatur magis & per consequens propinquiùs ad naturam masculi accedit, ideò Magnetem ad se non tam avidé, quam Magnes assugit : Est enim vetus & bene confirmatum axioma, quod materia desiderat & appetit formam, eamque tam avidé ad se allicit & amplectitur, ac fœmina solet masculum. At verò, quòd ferrum sit loco masculi, in eo liquet, quoniam virtutem & vires addit Magneti : Nam si polus Magnetis Chalybe seu ferro armetur, eum longè ultra propriam suam naturam animat, nam in causa est, quòd lapis pondus ferri longé gravius ad se attrahat, quàm potuit sine suo ferreo additamento præstare. Hoc igitur recté considerato, cum majore facilitate colligere possumus, quidnam rei, & qualis conditionis Magnes ille Microcosmicus esse debeat, qui Spiritum seu mummiam Spiritualem microcosmi, omni sine damno aut corporis detrimento aut debilitate extrahere potest. Si ergo opus hoc admiratione dignum aggredi velimus, necesse est hoc faciamus cum Magnete Corporali ex homine vivo extracto, cujus productio & generatio debet in omni respectu illo terreno &, minerali microcosmi convenire, de quo anteà amplam fecimus mentionem: Quem quidem hoc in loco apertè nominare mihi ideò non proposui, sed solis circumstantijs insinuare, ut ista ratione à virtute ac honestate dignis & veræ Philosophiæ peritis percipiatur, atque ab indignorum, malignorum, stolidorum turba abscondatur: Nam, ut mediante hac re, Magna saluti humanæ utilitas afferri potest, ita etiam è regione vires ipsius ad sensum malevolum, mala multa proferri, & scelera haud in republica tolerabilia patrari possunt. Sufficiet igitur Sapientibus intelligere, quòd sit res quædam, ex corpore sine violentia extracta, quæ terream, mercurialem ac Saturninam existentiam habet, à Martiali, seu sulphurea atque cholerica forma, ad instar Magnetis mineralis, imbuta sive animata, quæ post debitam præparationem habebit virtutem specificam extrahendi Mummiam Spiritualem, tam sanam, quàm infectam à corpore microcosmico, quæ tum posteà ad distantiam à patiente transferri aut trans plantari potest.

Velim autem, ut quilibet intelligens Philosophus, sciat, quòd natura omnium rerum Magnetica, tam Antipathetica, quàm Sympathetica solummodò in Sulphurea virtute Spirituum vitalium consistat, qui ratione suæ incarcerationis apti seu prompti sunt, suum simile per contractionem sui ipsius à circumferentia ad centrum attrahere : Ita quidem animale, vegetabile & minerale subjectum, quod est immeditatum Spiritus Sulphurei receptaculum, quadratione suæ puræ Saturninæ Mercurialis terræ, suum simile ad circumferentiam virtute actus Spirituum inclusorum attrahit, quo mediante, vegetant tam in aëre, quàm in volatili eorum sale, quod Saturnina & Boreali quadam conditione ad instar nivis condensatur & pruinæ, in æthereo & cœlesti eorum igne, quo vivunt. Atque iterum Spiritus Sulphureus retrovolat, vel radios suos in sal suum centrale reflectit, postquam à centro ad circumferentiam emanaverit, ratione accidentium Borealium, videlicet frigore externo, uti in igneis seu cœlestibus seminarijs aëri instrumenti nostri experimentalis inclusis apparet, quippe qui cum spirante Borea vel vento Boreali, ideò contrahitur, quia Spiritus Sulphuris sive ignis cœlestis, qui ei inest, olim calore expansus, jā frigoris suæ naturæ oppositi insultus evitando, se ipsū in aëris inclusi centrum recolligit, & quasi nebula aërea involuit, ut meliùs à frigoris inclementia muniatur. Nā (ut in posterū Magnetica quadam demonstratione docebitur) Sulphureus æquator est polis frigidis Mercurialibus admodum adversus. Etiam in corpore humano, dum Borealis sive stupidus quidam pavor illud ob-

sedit,

ſedit, Spiritus vitæ ſulphureus obſervatur ſe à circumferentia ad centrum contrahere, atque hac ratione exanguis pallor ſeu luror, aſpectum faciei & univerſi corporis externum occupare notatur: At verò motus iſtiuſmodi Spirituum retrogradus, eſt Antipatheticus, & à paſſione contranaturali efficitur, Iterum, Sulphurei illi Spiritus libertate adepta ſe ipſas dilatant & expandunt in aërem apertum; Vt pote, qui nullum habent Magnetem evidentem ad eos vel centraliter attrahendos vel in locum arctiorem contrahendos.

Concludimus igitur, quòd Magnes microcoſmicus debet egredi, vel originem ſuam habere à ſulphureo microcoſmico Spiritu in ſuo proprio ſale, in quo conſiſtit ejus forma, & à Mercurio magis extraneo atque alieno, qui ratione ſuæ vicinitatis & propinquitatis, ad ejus minieram eſt magis familiaris cum eo, & quaſi adeptione ei alligatus: Atque iſte Mercurius, eſt materia hujus Magnetis paſſiva: Quare ex iſtis duabus Microcoſmi vivi portionibus, nimirum formali & materiali, Magnes iſte noſter elicitur, quo mediante Mummia Spiritualis ex homine vivo extrahitur, cujus ope & actu mirabiles curationes ſimul atque damna pernicioſa poſſunt tam ad diſtans, quàm per contactum immediatum effici. Etiam ille internus Magnes, ſive attractivum ſal in homine, in cujus interno, Sulphureus Spiritus vivificans ſedem ſuam habet, & ex cujus conditione & radice Magnes noſter prædictus oritur, eoſdem effectus ſalutares, atque quàm plures alias raras concluſiones experimentales præſtare poteſt, ſi à viva perſona aut in Sanguine, aut unguibus, aut pilis hominis vivi transferatur, ac debito modo transplantetur, idque per effluxionem quandam inſenſibilem.

Eſt etiam & alius Magnes microcoſmicus, qui ab hominis mortui cadavere deſumitur, cujus ope Mummia Spiritualis ex homine vivo elici, & humanæ ſaluti, tam immediata applicatione, quàm transplantatione illius in vegetabile, nimirum in herbam vel arborem, conferre poteſt, ut infra dicetur clariùs. Sed, quoniam Methodus ac ordo harum rerum in iſta noſtra demonſtratione à poſteriori, hoc eſt retrogrediendo ab effectu ad cauſam originalem harum rerum, erit admodum capacitati humanæ conveniens, operam in iſta mea explicatione dabo, ut à groſſis Elementis ad magis ſubtilia & abſtruſa aſcendam; Ac ſi gradibus proportionis à terra ad aſtra me paulatim elevarem. In animo igitur meo eſt, ea loco priori vobis enucleare, atque Magneticé demonſtrare, quæ per ſolum duorum corporum, unius ejuſdemque naturæ & conditionis contactum perficiantur. Sed, priuſquam incipiam cum illa Mummia, quæ extrahitur è corpore mortuo, maximè in loco priore, opinor, fore neceſſarium, ut aliquid de Cadaveris humani myſterio hoc in loco tradam, quo melius & magis Methodicé in ſequentibus incedamus.

CAPVT. II.

Quod ſint quatuor corporalis Mummiæ genera, quorum unum eſt ſalutare & in uſum Medicinalem venit, in iſto etiam capite experimentum quoddam cum quibuſdam demonſtrationibus ocularibus, ad Magneticam ſive attractivam Spirituum Balſamicorum virtutem confirmandam, quæ mummiæ ſalutari ineſt, ſatis luculenter exprimitur.

QVi naturam tam internam, quàm externam hominis ſatis profundé conſiderarunt, hi certè perceperunt, Mummiam microcoſmicam eſſe conditionis duplicis, corporalis ſcilicet & Spiritualis: De illa autem corporali meum erit in primis hoc in capite loqui: Alterius autem diſpoſitionem pertractabo inferiùs. Ad illam corpoream quod ſpectat, eſt illa aut naturaliter Sympathetica aut innaturaliter Antipathetica: Invenimus ergo experientiâ docti, quòd Mummia corporalis naturalis, poſt debitam ejus præparationem, quæ propria ſua proprietate Magnetica efficitur, ſit tantummodò medicinalis & ſalutifera; Alia verò, nimirum illa innaturalis aptior eſt morbos & infirmitates parere & homines ſanos inficere, quàm, ut ullum ipſis ægrotis aut remedium aut ſolamen afferre queat: Nam, ut juxta quatuor Elementorum naturas ſunt quatuor corporales ſeu ſubſtantiales Mummiæ: Ita etiam ipſæ ſecundum Elementa illa, quorum naturis ſunt inductæ diſtinguuntur, ex quibus illarum tres ſunt corruptibiles, & morborum ac mortis productores, nempe illa terrea, aqueà, atque ignea; & ſolummodò illa, quæ eſt aërea eſt ad vitam humanam præſervandam utilis, quippe naturæ humanæ amicabilis. Ad tres iſtas ſpecies, quæ corruptionem generant quod attinet, ratio cur ipſæ deveniant ita corruptæ, eſt hujuſ-

Pro axiomate in Philosophia generali habere debemus, quòd corruptum corrumpentis naturam induat: Exempli gratia, si cadaver hominis in terra corrumpatur, tunc mutatur & transit in naturam terræ, & pro salute humana inutile devenit; Imò quidem magis destructivum, quàm constructivum aut salutare redditur. Iterum, si corruptio fiat in aqua, tunc quidem caro corrupta aut corpus mortuum, aqua imbutum, acquiret & induet naturam mucilagineam; Atque ideò incommodum atque inutile pro conservatione vitalium spirituũ erit: Denique inmoderatâ ignis violentia Spiritus in corpore Mummiali consumentur, & expirabunt. Iam verò ratio, cur Mummiæ dictæ corporales in tali statu sint pro sanitatis tuitione inconvenientes, est, quoniam illæ prædictæ tres ita destruunt & corrumpunt corpus earum, ut cogant ejus terram, aquam & ignem in suam propriam materiam reverti: Adeò, ut cum terra & aqua ordinantur esse duorum Elementorum, videlicet ignis & aëris receptacula, quæ ambo, solummodò in corpore in corrupto conservari possunt, debet necessariò sequi, quòd in tribus prædictis Mummijs, Spiritus illi vivificantes debeant evolare atque evanescere ob defectum corporis naturalisquod jam factum est corruptum, putridum & consequenter innaturale. Cùm igitur nihil requiratur in vera Mummia, quàm illud, quod aptum est ad vitæ conservationem, imò verò pro sola vita seu Spiritu, qui est aër, qui in exilium relegatur & expellitur à tribus prædictis Mummijs, ideò nihil ex ipsis extrahi potest, præter ægritudinem, mortem ac destructionem & consequenter effectus Antipatheticos: Ita, ut si corpus interfectum seu præfocatum sanum corrumpatur sub terra aut in aquâ, non erit idoneum aut proprium ad usum corporis humani salutarem: Ille idem respectus est corporibus talibus habendus, quæ ex infirmitate aliqua moriuntur, & quamvis hæc non sint visibiliter corrupta à tribus dictis Elementis externis, tamen nihilominus evenit aliquando, ut quædam invisibilis, corruptibilis influentia sive impressio, fiat aut causetur ab externo Elemento in interno. Hinc ergo procedit bellum illud intestinum, in corpore humano, quo Elementa se invicem interficiunt & corrumpunt, sed modo ac ratione planè diversa, aliter videlicet in uno corpore, quàm in alio, secundum quod unum Elementum vel Elementalis alteratio dicitur habere Dominium super aliam: Atque hæc est ratio, quòd tanta morborum varietas frequentet corpus humanum. Verbi gratie, Hydrops procedit à forti impressione aquarum; Febris Hectica & ardens ex igneis oriuntur in sultibus; Ac lepra à Dominio terræ & fixa ejus salsedine &c. Atque ideò, ubicunque talis corruptio Elementaris corpori cuiquam accidit, ibi Salutaris Mummiæ corporalis spiritus, cum habitatione seu mansione ipsius funditus subvertitur, unde & spiritus coactus est discedere; ac per consequens spiritus, Mummiales contrarij prædominantur: & ad operandum Antipatheticè & destructivè præparantur & apti sunt: Quemadmodum in secundo libri hujus membro exprimetur latius. At verò si corpus sanum & infirmitatis expers per, vel in Elemento aëris interficiatur, hoc est vel præfocatione, suspensione & hujusmodi, tunc nulla invenietur in eo cadavere dictorum Elementorum corrumpentium impressio, & propter hanc causam manebit in corruptum, nec aliquam resolutionem Elementarum tam diu permittet, quàm in aëre reservatur. Si ergo corpus seu Tabernaculum spirituum & Balsami vitalis maneat integrum, tunc aëreus vitæ Balsamus, non compelletur à sua mansione recedere, tam diu, quòd corpus seu cadaver nec natura nec arte dissolvatur. At si dissolvatur tunc corpus illud mortuum, relinquet utani ma atque etiam Spiritus astralis, qui unum cũ alia reconciliavit: Sed vitalis vegetabilis & Balsamicus Spiritus manet in corpore incorrupto. Sequitur ergo, quòd ista aërea species Mummiæ microcosmicæ sit maximè pro spirituum vitalium in homine vivo conservatione propria, si debito modo extrahatur, & præparetur, ac tandem à medico perito ægrotis adhibeatur. Iam verò ad experimenta nostra Magnetica, ad subjectum mummiale pertinentia accedam breviter.

PROPOSITIO.

Si ista salutaris Mummiæ aëreæ species cum suo vehiculo aut organo Magnetico rectè eligatur, induet ratione absentiæ vitæ activæ & Dominij frigoris, conditionem poli Borealis, & consequenter per rationem istam, illi Spiritus aërei inclusi, (qui dum corpus viveret, erant calidæ seu æquinoctialis naturæ, atque ideò magis dilatativi à centro circumferentiam versus, quàm contractivi, jam verò per mortem coacti sunt agere & movere à circumferentia ad centrum) si à centro sint excitati, atque evocati à Spiritibus, qui sunt vivi & æquinoctiales tum redduntur ac fiunt attractivi & attrahunt sibi mummiam æquinoctialem, nimirum contrahendo eam versus suum centrum: Ac per consequens, ista aërea Microcosmica Mummia debet induere Magneticam proprietatem poli Borealis, atque ideò contactuali ejus applicatione, ad suum simile in homine vivente, suget & attrahet avidè & valdè sensibi-

liter

liter naturā sibi similem illamque per attractionem introductam retinebit, ita, ut illa possit debita præparatione reddi Sympathetica, ac in optimi pro salute humana medicamēti statū reduci: Vel è regione potest taliter ab impura & contagiosa Mummia creaturæ alicujus infirmæ corrumpi aut cōtaminari & Antipathetica fieri, ut mediante ea, morbus possit transferri seu trāsplantari ab una creatura, videlicet ab ea infectâ, ipsam relinquendo sanam, ad aliā sanam, ipsā coinquinando & efficiendo morbidam.

Experimentum super hoc.

Ego ipse accipiebam sive eligebam portiunculam Mummiæ Borealis, videlicet Carnis hominis suspensi, in qua Mummia centralis inhabitabat centraliter, atque eam corporis mei parti applicui, quæ erat propinquior in situ naturali ad Mummiam applicatam; Ligavi eam loco satis firmiter per totam noctem, & inveni eam in primo contactu, valdé frigidam & instar glaciei Borealis gelidam, post quam autem per aliquod tempus ibidem remansisset, percepi quidem in Spirituum ipsius congelatorum & Borealiter in centro contractorum, à calore corporis mei æquinoctiali, excitatione, aliquid ex meis Spiritibus Mummialibus & vivificis avidé attrahi & partes adjacentes quandoque ac quasi per vices & accessiones, in operatione Magnetica sensibiliter & modo quodam doloroso avelli ac contrahi. Denique post aliquod spatium, nimirum tempore matutino, removebam corporalē illam mortui Mummiam, eamque inveni valdè tam in odore, quam colore alteratam, ratione spirituum meorum quantitatis, quos ei attraxit, quos ambos spiritus, ita in unum more Magnetico congregatos, pro salubri corporis mei usu præparavi atque reservavi: Verùm, quoniam forsā assertio hæc mea, quibusdā incredulis apparebit falsa, ego cujuslibet hujus rei particularis seu membri possibilitatem, exemplis sive demonstrationibus comprobabo.

Prima demonstratio, facta per relationem ad naturam microcosmicam habitam.

AD probandum & demonstrandum, quòd spiritus Microcosmicus, non aliter quàm aër Macrocosmicus ad quamlibet impressionem polarem induendam sit aptus, & per consequens magis attractivus & Magneticus in Boreali seu frigida sua proprietate, quàm in habitu suo æquinoctiali seu Australi, Machinam seu speculum nostrum experimentale intueri debemus, quod pro demonstratione, Catholica, ad Philosophiam meam sectione prima descriptam, inserviebat, quippe in quo percipiemus, quòd, quando venti æquinoctiales, nimirum aut Australis aut Orientalis spirent, tunc aër vitro inclusus; Atque ideò ille exclusus Catholicus aër, est minus Magneticus seu attractivus, quàm cùm venti Boreales spirant. Atque hoc in eo evidenter probatur, eò, quòd, quando dicti venti spirant, aër internus & consequenter ille externus aptior est ad se dilatandum, ratione emanaionis spirituum illorum sulphureorum seu cœlestium à centro ad circumferentiam, qui in quolibet dictorum spirituum aëreorum inseruntur: Nam tali emanatione facta est expulsio quædam, seu potiùs partium aërearum expansio, per rarefactionem corporis earum: Atque ideò observetur in instrumento, quòd aër, dum flant venti calidi, aqua non ascendet in collo vitri ultra signum seu figuram 1. sed magis deorsùm depellitur: è contrario verò, quando venti Boreales spirant, aër tam in elemento Catholico dilatatus, & mobilior redditus contractione condensatur, & in nives, glaciem & pruinas immobiles redigitur, hoc est terream induit conditionem, ita ut videmus, aërem in hoc statu esse admirabiliter contractivum: Quemadmodum ad vivum in instrumenti illius descriptione lib. 1. sect. 1. hujus facta, depingitur: Nam spiritus vitro inclusus attrahit aquam ponderosam inclusam sursum super 1. & se constringit & coarctat in minus seu Augustius spacium: Uti redditur evidens, quando nives & pruinæ diu habuerunt in Macrocosmo Dominium, in quo tempore aquam contra suam naturam usque ad 7. colli machinæ seu vitri scandisse observabimus, cujus quidem rei rationem in præcedentibus indicavi: Nimirum, quia occulta sulphurea natura spiritus, qui est Sol, lucis & in vita actor, in suo aëreo spiritu vectus, frigoris eum persequentis insultus evitat, seque aëre circa centralem ejus sedem obducto & condensato adversus sui inimici actus manet.

Eodem planè more frigidi & congelati Mummiæ mortuæ spiritus, centraliter ob eandem rationem contracti & quasi mortificati & congelati, per Mummiæ illius applicationem ad corporis vivi spiritus, quasi frigidum, Borealem aërem ad Æquinoctialem seu Australem solem, atque ita hominis vivi contactu excitati, atque evocati, avidè eos in vivo corpore, quasi eorum opem & suppetias adversus hostem suum frigidum implorando, attrahunt & possessione eorum videntur gaudere ac fortificari, & quodammodò satisfieri. Quòd autem hoc fit ita exemplo isto demon-

demonstrativo à Magnete desumpto, facillimè, eo quo sequitur modo, probabo.

2. DEMONSTRATIO.

Quod nec Spiritus in corpore mortui Spiritus mortuos, nec Spiritus in corpore vivi vivos ad se Magneticè nisi admodum lentè & moderatè, attrahant, in hunc modum ex Magneticæ dispositionis observatione arguitur.

PROBLEMA. I.

Polus Australis unius Magnetis, naturali quodam odio evitat polum australem alterius, & nullo pacto se sinent mutui amoris vinculis conjungi: Sed unus naturali quadam Antipathia effugiet contactum alterius: At vero si polus Borealis unius, applicatur polo Australi alterius, se invicem naturali inclinatione amplectentur, & forti attractione sibi adhærebunt.

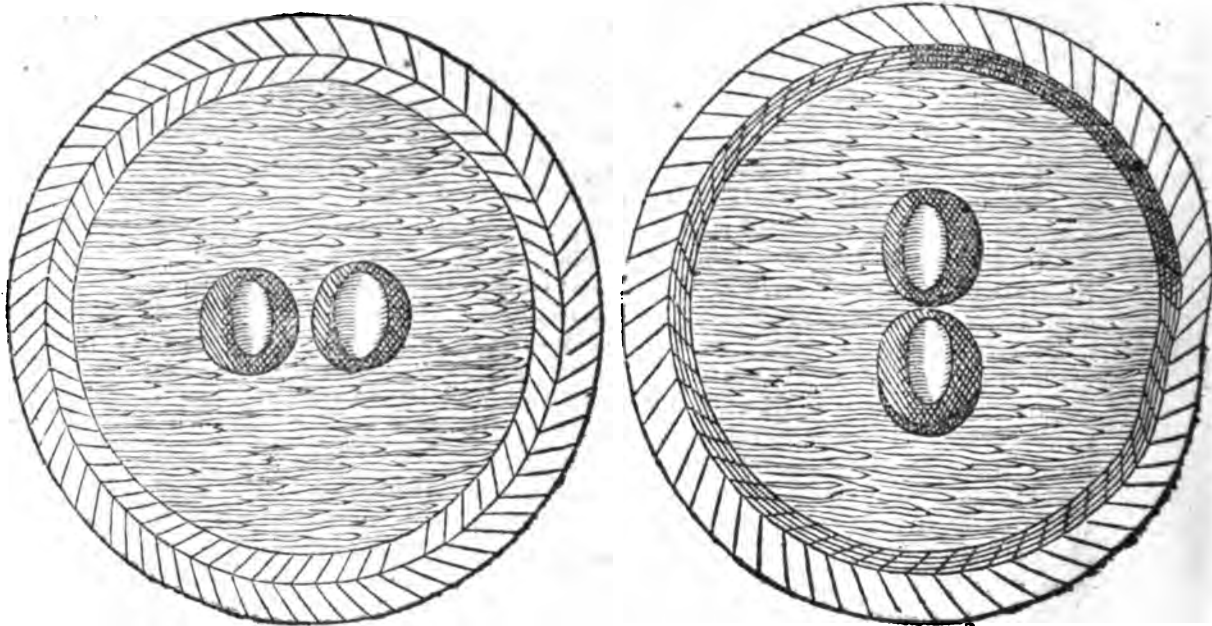
Exempli gratia.

Accipe Lapidem Magnetem, polis distinctis perspectum, tam meridionali, quàm Boreali signatum, pone illum in parvulam cimbam ex subere confectam, vel in pelve vel dolio aqua repleto fluctuet, sintque poli ad planum Horizont rectè dispositi, aut saltem non multùm elevati & obliqui: Tene alterum lapidem, in manu, cujus poli sunt etiam cogniti: Ita, ut Polus Meridionalis ejus, sit versus polum Septentrionalem, natantis prope ipsum à latere: Sequitur namque illicò fluctuans lapis, lapidem, (modò intra vires ejus & dominatum fuerit) nec desistit nec deserit, donec adhæreat: Nisi manum subducendo, conjunctionem cautè evitaveris: Perinde etiam, si polum Septentrionalem illius; Quem manu tenes, opponas meridionali polo lapidis natantis, concurrunt inter se & mutuò sequuntur invicem: Contrarij enim poli contrarios alliciunt. Iam verò si Septentrionalem Septentrionali & Meridionalem Meridionali eodem modo opponas, lapis lapidem fugat, & tanquam clavam impellente navita divertit, & in contraria velificat qui æquora sulcat, nec uspiam constat aut acquiescit, si alter insequitur: Disponit enim lapis lapidem, convertit alter alterum, in ordinem reducit & in suas concordantias deducit. Hæc Gilbertus libro 1. cap. 5. de Magnete, cui convenit Ridlæus in tractatus sui Magnetici cap. 22. & 24. disponendo duos lapides, in suis vasis vel Cymbis affabrè sic dispositos.

Gilbertus de Magnete lib. 1. cap. 5.

Ridlens Tract. De Mag. cap. 22. & 24.

Rid. Fol. 75.

Applica-

Applicatio ad rem nostram.

PAri siquidem ratione Mummia mortua, seu naturæ ac dispositionis Borealis, aut non omnino, aut non nisi debiliter in suum simile operabitur: Nec quidem magis præstabit, caro æquinoctialis vel australis, hoc est, calida & viva in sibi simile: Sed è contra poli invicem contrarij mutuò agunt in se invicem, & virtute Magnetica tentabunt, ut simul uniantur, idque attractivè & contractivè. Boreæ microcosmicæ, sive frigidæ hominis mortui carnis, quæ secretò quodam instinctu calidam Æquinoctij; seu austri humani naturam concupiscit.

3. DEMONSTRATIO.

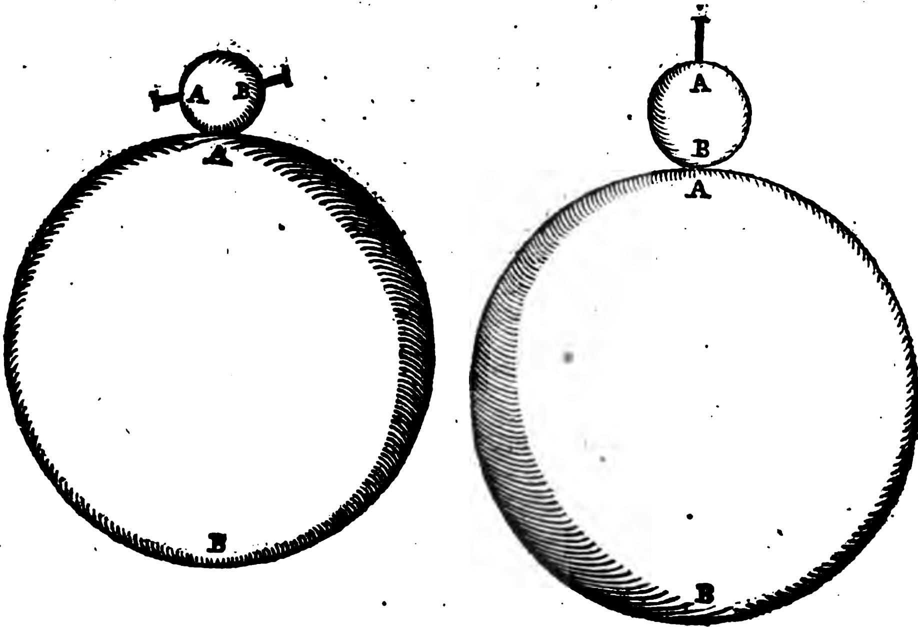
Ad fortificationem autem & augmentationem Spirituum in Mummia quasi mortua & impotenti, per contactum Mummiæ Meridionalis seu carnis vivæ quod attinet, probatur modo Magnetico esse possibilis, per istam sequentem demonstrationem problematicam, quæ nos docet, quòd Magnes Borealis aut Mummia aërea ex altatur in sua potestate per illum Meridionalem.

PROBLEMA. 2.

Gilbert. lib. 2. cap. 25. de Magnete.

Magnes robustior majorque, vires auget Magnetis debilis minoris, atque etiam ferri supra polum Magnetis majoris, posito minori: Borealis polus robustior evadet & obelus (tanquam sagitta adhæret polo A. Boreali, non polo B. omnino: Polus etiam A. cùm in recta linea fuerit supernè cum axe utriusque Magnetis juxta Magneticas leges conjuncti; Obelum attollet ad perpendiculum, quod non potest, si Magnus Magnes remotus fuerit propter proprias vires imbecilliores. Hæc Gilbertus. lib. 2. cap. 25. de Magnete, cui astipulari videtur Ridleus. cap. 23. tractatus Magnetici.

Gilbert de Mag. lib. 2. cap. 25.

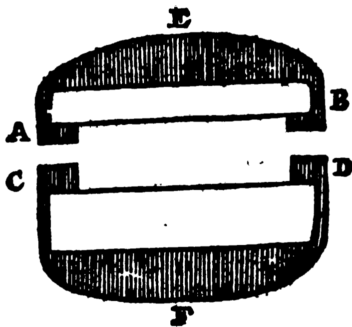
APPLICATIO.

Simili planè modo Mummia Borealis in carne mortua, sua conjunctione cum natura australi seu carne viva excitatur & viribus exaltatur: Nam fugit & allicit hac ratione Spiritus novos & vigorem ampliorem ad se à Magnete fortiori, illum relinquendo ob istam rationem debiliorem: Sed hoc sequenti isto problemate luculentiùs declaratur.

PROBLEMA. 3.

Si duo Magnetes duobus dentibus ferreis seu Chalybeatis armati vobis exponantur, quorum unus est fortior, alter debilior multùm, quorum axis sive Diameter inter dentes sunt æquales seu ejusdem longitudinis, & tunc adaptabitis dentes horum à contrarijs polis provenientes ad invicem, invenietis, quòd lapis fortior apprehendet & elevabit debiliorem, & debilior cum fortiori unitus atque incorporatus virtute illa, quam recipit à fortiori, elevabit fortiorem & majorem à terra,

& firmiter retinebit eum, tametsi sit gravior multùm, quàm est pondus, quod iste lapis minor solet communiter elevare.

In qua demonstratione superioris & minoris Magnetis A. B. E. poli seu dentes sunt A. B. Quorum A. est Borealis. B. Australis, inter quos est eadem in longitudine distantia seu axis, quæ est inter dentes seu polos majoris Magnetis C. D. F. nimirum inter C. & D. cujus C. est polus: Meridionalis est. C: Borealis verò D. ut possint more Magnetico ad se invicem adhærere.

APPLICATIO.

Ita etiam debilior seu Borealis Mummia, utcunque in quantitate minor, vires attrahet & multiplicabit Spiritus facultate sua Magnetica à massa majori & fortiori Mummiæ australis sive vivæ.

Denique, quòd in applicatione istius Mummiæ Borealis seu gelidæ mortuæ, ad illam australem vivam seu æquinoctialem, maximè evidens & fortior attractio procedit à Mummia Boreali, ex isto lapidis Magnetici exemplo apparet.

PROBLEMA 4.

Est quædam Magnetica attractio à Magnetis æquatore, sed admodum differens ab illa ipsius poli Borealis, tam in violentia, quàm modo attrahendi: Nam attractio æquinoctialis est magis naturalis & suavis ac si esset medium inter utrosque polos. Et tamen in substantia totus lapis non est, nisi terra unica, tametsi in formali exsecutione sit diversus. Exempli gratia, erectio obelli ferrei erit minus perpendicularis, & attractio erit eò debilior, quò propinquiùs accedit à polo versus æquatorem: Atque iterum, omnes qui scripserunt Historiam Magneticam, maximam attrahendi virtutem polo Magnetis Boreali ascribunt: Vt infra declarabitur latiùs.

PROBLEMA 5.

Duo Magnetes qui armantur duobus dētibus ab utroque extremo descendentibus in eodē diametro sive simili longitudine, tunc dētes collocandi sunt simul qui sunt contrariæ naturæ: Nimirum dens poli Borealis unius, cum dente poli Australis Alterius: Atque hoc ad invicem adhærebunt, unusque ad se trahet & elevabit alium. Verum. Si pedes polorum ad in vicem applicant non uniuntur neque in invicem operantur: Vt in demonstratione problematis.

APPLICATIO.

Ergo nec sanguis Australis in Australem hoc est vivus & currens viventem & mobilem non trahet, nec Borealis in Borealem; sed Australis in Borealem & Borealis in Australem nimirum vivus Sanguis mediante suo Spiritu, in mortuum, effusum, atque congelatum, seu Spiritus mortui, effusi, ac congelati in vivum illum sili attrahendo & ad se uniendo, uti in curatione armario videtur.

Concludam jam cum demonstratione à Mummia bestiarum desumpta, quæ est hujusmodi.

4. *Demonstratio, quæ est Animalis.*

Commune est & vulgariter in usu, carnis bovinæ crudæ portionem accipere, eamque ad nuclium capitis, seu superiorem colli partem applicare, ad divertendos catarrhos sive defluxiones ab oculis. A quodam fide, & Doctrina digno eram certior factus, quòd, cùm homo quidam rationis non multùm capax, qui oculis rubentibus & lachrymantibus laboraret, à quodam consuleretur, ut carnem bubulam omnino crudam, in collo ad retro distrahendum humorem adhiberet, ipse male capiendo sermones sui medici, carnes frigidas super utrumque oculum imposuit, unde mala erat ejus fortuna, medicamen hoc tam fortiter attraxisse, quòd loco extractionis humoris peccantis oculos ejus ex eorum sede & loco evulserit. Similiter generosa quædam mihi, quondam patiens affirmavit, quòd applicatione carnis hujusmodi crudæ collo suo ad oculorum suorum defluxiones curandas, ipsa sensim, idque ab eo tempore, diu percepisse propter fortem copici attractionem, oculos suos quodammodò ad interiora reclinantes: Nec ad hunc usque diem persuaderi queat, quin ut oculi sint profundius in capite, quàm par est immersi, tametsi fateor, me illud

vix

vix & ne vix quidem illud potuisse percipere.

Ex istis igitur ratione longè fortiori arguitur, quod experimentum superius à me allegatum sit in omni (ni fallor) respectu pro vero demonstratum, quatenus ipsius Magnes ex subtilibus aëreis Spiritibus Mummialibus interna & centrali quadam virtute, in massa Magnetica congelatis, componatur.

5. *Demonstratio relativa animalis Magnetica.*

Vir quidam nobilis, Bohemiæ Burgravius dictus, hujusmodi medicina pro suæ podagræ curatione est usus: Accepit carnis bubulæ crudæ portionem & cum vini pauxillo eam humectavit, locoque affecto applicuit, istud medicamentum per singulas sex horas renovando, & magnam copiam materiæ fœtidæ ac sordidæ extraxit, & si tum posteà canis aliquis carnem illam comederit, ille etiam eodem inficietur morbo & claudicabit, atque erat super duos illius Magnatis canes probatum: Uti Hans Tanker minister sive presbyter, ad Baronē Lord Hoffman asseveravit: Atque ipse agnoscit, se oculis suis proprijs vidisse effectum super alium canem: Si ergo massa ista grossa substantiæ Magneticæ potuisset in suo simplici natura tam fortiter ad se attrahere, multum magis debet fides nostra super Mummiam magis Spiritualem & aëream sive Magnetem Mummialem fundari sive collacari, qualis est illa ex homine vivo more anteà citato extracta, quam non adeò apertè, sed solummodò per relationem ad monstrosam Magnetis generationem descripsi, ut à sapientibus & pijs, & minimè à stultis & malevolis impijs & Diabolis incarnatis intelligeretur, quippe mediante quo tam malum patrari, quàm bonum effici queat, scio etiam pro re experta, Epilepsiam à servo sororis Roberti Cotton Militis, in canem modo haud dissimili fuisse translatam, libero manente tum posteà homine.

6. *Demonstratio etiam animalis.*

Habetur pro maximo in peste remedio, quando Carbunculus apparet: Si bufonem desiccatum aceto maceratum ad tumorem seu locum affectum applicemus: Nam istud medicamentum topicum traditur venenum morbi vivaciter ad se attrahere: Hoc sæpius erat probatum, & à quolibet procul dubio infecto prospero cum successu probari potest. Ratio autem est, quia bufo est Magneticè attractivus & stipticus, partim respectu sui veneni frigidi atque etiam Borealis, stupidæ, gravis, atque melancholicæ dispositionis, & partim, quoniam observatur sanguinem sistere: Ita, ut iste grossus, & terrestris Magnes venenosus, suum præstet officium in attrahendo venenum à Carbunculo sibi simile, tametsi non ita subtiliter & Spiritualiter, ac Mummia illa Elementaris, aut aërea Borealis facit à vivo seu australis naturæ homine.

Vobis recitare possum naturas plurimorum vegetabilium, quæ habent proprietatem ad se alliciendi ac attrahendi, modò si in febrilibus intemperiebus, vel plantis pedum aut pulsibus brachiorum adhibeantur: Sed quoniam opus tale vobis tædium fortasse videbitur, relicto eo, ad secundum in virtute Mummiarum Magnetica gradum, procedam, qui spectat etiam ad distans, imò verò ad longitudinem incognitam, idque mediante Spirituali in aëre attractione, uti capite isto sequenti latiùs.

CAPUT. III.

Quomodo relatione rerum naturalium adinvicem, ipsæ (facto prius inter se contactu corporali) mirificè operentur, hocque Magnetico consensu & Spirituali continuitate, postquam contactus est factus tam in curatione morborum, quàm consumptione sui similis per mutuam operationem ad distantiam sive spatium incognitam.

PRocedam in hoc meo discursu, ut occœpi, nimirum à generali propositione ad diversitates experimentorum, quæ tum posteà facta esse possibilia, varijs relationibus demonstrativis comprobabo.

PROPOSITIO.

Possibile est, ut duæ Mummiæ conditione oppositæ, hoc est una existente in statu mortuo & Boreali; Alia verò in dispositione viva & australi seu æquinoctiali, possint post contactum corporalem inter eas factum, operari ab una in aliam ad magnam distantiam, mediante, Spirituali quadam relatione, quæ tam Antipatheticè, quàm Sympatheticè continuatur inter eas.

1. *Experimentum dictam propositionem confirmans.*

Nobilis quidam Italus habuit malâ fortunâ nasum suum excissum atque amputatum: Hic consilio sui medici vulnus fieri jussit in Brachio cujusdam sui servi seu captivi, cui vulneri ipse nasum suum mutilatum mediaté applicuit, firmiterque ad illud ligavit, & in hoc statu continuavit, quousque unio completa inter carnem servi & sui Domini erat facta. Post hæc portio seu frustum carnis servi naso adhærens erat excisum, & in formam nasi redactam, vulnus autem servi à chirurgis est sanatum, & ipse pro dolore & patientia & merito suo, non modò manu mittitur, sed & præmium, nimirum bonam pecuniarum portionem accepit, viamque Napolin versus fecit, quæ civitas à domo seu residentia sui Domini erat ad minus centum milliaria: Caro igitur nasi adaptata, prosperè vigebat, & à venis tam diu quàm servus vivebat, nutrimentum suum accepit. Accidebat autem, quòd manumissus ille Neapoli moreretur, unde eveniebat, ut caro naso adaptata immediatè marcescere & gangrænâ paulatim affici inceperit, ita, ut si eam subitò & sine mora non exscindisset, in periculo mortis fuisset procul dubio. Hæc mea relatio à multis literatis ac alijs fide dignis pro vera confirmatur, & apud Italos communiter est publicata, & à docto quodam Germano scriptis suis publicè sustentata.

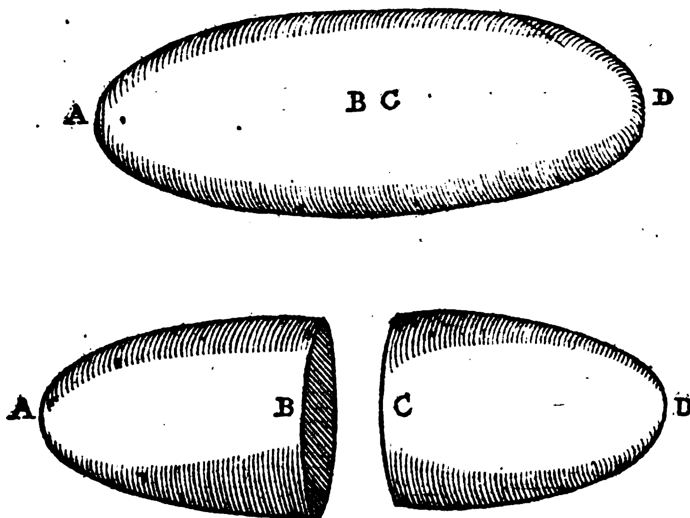
Hac igitur Historiâ videre possumus, quòd tam diu, quàm duo corpora, quæ contactum fecerunt, essent unius ejusdemque conditionis, videlicet Australis sive æquinoctialis, ipsa, utcunque ab invicem remota, admodùm Spirituali Sympathia inter se operabuntur, hoc est, non obstante Magno illo intervallo, erant nihilominus præsentia in Spiritu, vel mutuò conveniebant radiorum Sympatheticorum aspectu, & hac ratione caro unius Spiritualiter vivificabatur à vivo alterius fonte, haud aliter, ac granum tritici nutrimentum suum habet, & vivificatur applicatione radiorum solarium ad illud: Sed quando Australis seu Æquinoctialis proprietas unius, nempe servi, in Borealem, mortuam & frigidam naturam erat mutata, tunc vivificans in eo Spiritus ab actione sua cessabat, hoc est, à pristina sua ad carnem adaptatam applicatione quiescebat, & loco vivifici illius aspectus, Spiritus ejus jam in Borealem conditionem redactus, allectat & fugit ad se totam illam naturam, quam dispositio ejus australis ei impertivit. Eodem videlicet plané modo, quo Borealis pruina in mundo, interficit quasi & Boreali & contractiva sua facultate extrahit vitam grani, seminis, aut plantæ, aut herbæ. Atque ob istam rationem Gangræna, (quæ est morbus Borealis) portionem carnis naso adaptatam occupavit. Hîc ergo videmus, quomodo idem Spiritus alteratus ab Australi sive æquinoctiali in Borealem dispositionem, per modum contrarium, innaturalem & privativum, idque secreto & è longinquo operetur.

1. *Demonstratio Corollaria à macrocosmo desumpta.*

Videmus in instrumento Calendario seu experimentali nostro anté descripto, quòd inter caput vitri & locum aquæ, videlicet per integrum matricij tubum, sit Spiritus aëreus invisibilis, qui tametsi ex se non videatur, nihilominus in effectu visibiliter operatur. Nam, si externus aër sit admodùm calidus, tunc aër vitro inclusus dilatatur, quod exinde liquidò declaratur, quoniam aqua elevata tunc temporis deorsum depelletur, tametsi nullum aliud agens oculare inveniatur: Verùm intuitu intellectuali discernere possumus, illud virtute vivæ lucis in aëre Sulphureæ emanationis fieri, cujus secreta radiorum emissione, aër inclusus rarefit, & rarefactione aquam in tubo sublimatam præcipitat: è regione verò, frigore Boreali, aqua elevatur in altum, ratione Spirituum emissorum contractionis; Ita, ut percipere queamus, quomodo emanationes vivæ, & consequenter agentes & vivificantes Spiritus, è vivo & calido fonte microcosmico creaturis ad animandum & vivificandum aptis emittantur. Sed si fons ille deveniat frigidus & glacialis, loco additionis actionis australis vitæ, mortiferam & privativam distractionem pariet, quod etiam facillimé in instrumento meo experimentali ex Spirituali concurrentia, seu potiùs invisibili atque insensibili continuitate, quæ facta est inter utraque in instrumento extrema, est observandum.

2. Demon-

2. *Demonstratio à lapidis Magnetici proprietate derivata.*

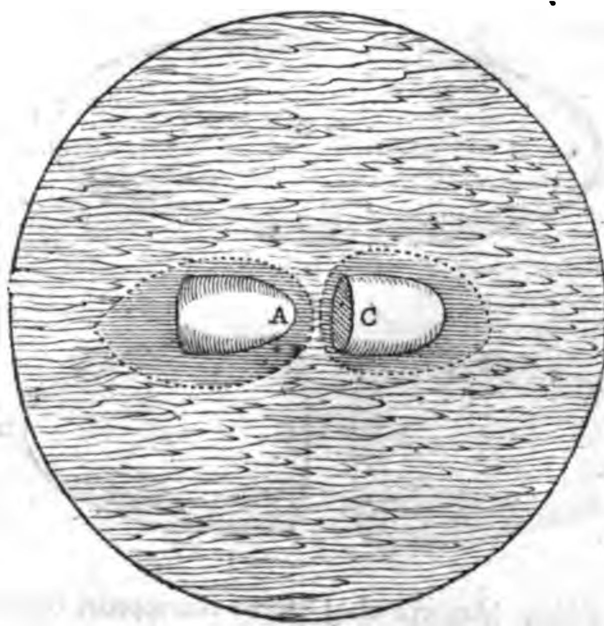
Gilbert.lib.I. de Magnete cap. 5.

ACcipiemus lapidem Magnetis oblongum sitque A. D. in quo A. sit polus Septentrionalis; D. verò Meridionalis, hunc in duas partes æquales seca per æquinoctialem circa B. C. Postmodùm exponatur portio A. B. in suo vasculo ex subere vel ligno consistente, ut in dolio seu alio vase aqua pleno fluctuet: Etiam disponatur altera medietas C. D. in alia cimba seu vasculo, æquali primæ, & similiter fluctuet, & inveniemus, quòd istæ duæ medietates B. C. existentes unius ejusdemque naturæ æquinoctialis summo cum appetitu contendent, ut ad se invicem iterum uniantur, ac ad eandem continuitatem, in qua erat prius, reducantur: Atque ob istam rationem Spiritus, qui inter eas continuatur, utcunque ipsæ corpore ab invicem dividantur, cùm sit invisibiliter utrique portioni conjunctus & unitus, ambas illas portiones dirigit, & per emanationem actualem ex utraque parte effluentem, fugit, attrahit & quasi agglutinat utramque earum in propriam & connaturalem illam positionem, in qua erant prius. Hæc Gilberus.

APPLICATIO.

Hisce ergo ratio continuationis Spirituum inter carnem captivi Neapoli degentis, & illam, quam ejus Dominus pro nasi formatione accepit, evidenter demonstratur, atque possibilitas ejusdem ad amussim (ut mihi videtur) confirmatur. Et, quamvis objici queat, lapidem Magnetis non attrahere ultra suum orbem sensibilem, tamen huic objectioni respondeo ego, quòd, tametsi homines hujusce rei conjecturam faciant, ex sensibili ponderum attractione, tamen impossibile erit, penetrantes actionis illius radios, qui sunt inter corpora Magnetica terminare, quemadmodùm in libro præcedenti luculenter demonstravi.

Progressio in praecedenti Magnetica demonstratione.

Gilbertus, lib. I. de Mag. cap. 5.

E Contrario verò si proportionis prædictæ æquinoctialem C. cum polo A. in suis Cimbis seu vasculis conjungere sive applicare tentaverimus hoc modo.

Vna portio statim, quasi talem unionem abhorrens evolabit ab altera ac summo quasi odio talem evitabit amplexum, quoniam conjunctione tali, ut pote cujus natura irregulari pervertetur, unde & forma lapidis mirum in modum perturbabitur: Atque ideò ista ab invicem fuga, sive odium inter se à mala naturarum discordantium in ordine suo genuino positione atque applicatione oritur, quippe qua bellum intestinum & odium ac Sympathiam inter ambas illas portiones excitantur.

APPLICATIO.

Qua demonstratione apparet, quòd Spiritus æquinoctialis seu australis prædicti captivi sive servi viventis, jam in Borealem naturam mutatus, nullo modo conveniet, ut anteà cum natura Australi carnis naso Domini adhuc viventis adaptatæ, sed mutatus est jam in naturam Antipatheticam & destructivam, hoc est, bellum contraria proprietate adversus illam videtur gerere, quoniam radios ipsius Spirituum tam rapaciter à circumferentia ad centrum, videlicet à carne, Domino accommodatâ sive mutuò datâ, attrahit, quam more æquinoctiali sive Boreali, dum vivebat, à centro ad circumferentiam, nimirum à fonte vivo in captivo, ad suum simile in Domino.

3. *Demonstratio à lapide Magnete deprompta.*

Ridleus tractatu Mag.

Apparens est etiam, quòd acus Chalybea Magnete contacta, aspiciet Magnetem ad omnem positionem, dum Magnes fortis & vivax existat: Sed, quando Magnes est quasi mortuus, hoc est, cùm virtutem suam vi ignis amiserit, proprietas etiam ejus morietur: Ridleus in tractatu Magnetico.

2. *Experimentum propositionem prædictam confirmans.*

Antè tempus, in quo, ut Anatomiam vice mea publicam, in collegio Londinensi Legerem mihi erat concreditum, præ manibus meis (ut mos erat) cadaver cujusdam suspensi, illud privatim seu in domo mea Anatomizandi gratia habui; Quo tempore à D. Kellet pharmacopæo eram solicitatus, ut rerum cujusdam fœminæ satis nobilis quæ tumore quodam scirrhoso ibi loci laborabat, manu mortui tangi & fricari permitterem, quoniam ipsi (uti dixerunt) ab aliorum experientia erant docti, illud opus ad istiusmodi mali horridi extirpationem atque abolitionem, admodùm esse efficax. Generosa cum suo marito & fratre se domum meam contulerunt, & quod affecit, est protinus pro voto peractum. Paulò post, nimirum non pluribus ab eo tempore diebus Pharmacopæus cum dictæ scirrhosæ marito domum

meam

lineam revertendo agebat mihi gratias pro favore illo meo, affirmando, illud negotij haud parum uxori suæ emolumenti ac solatij attulisse, dixerunt enim, tumorem ab eo tempore gradatim fuisse mitigatum. Iam verò ab isto experimento elicere fas est, quòd contactus istius Mummiæ Borealis in manu viri mortui faceret, ut australiter accrescens & vegetans ille tumor, qui magis magisque radios suæ vitæ à centro ad circumferentiam extendebat, decresceret, & diminueretur, ac quasi tabesceret ratione centralis continuationis & unionis Spiritus Borealis in mortuo, cum eo qui præter naturæ leges vegetabat in vivente; idque ad spatium sive distantiam satis remotam.

3. *Experimentum ad illum eundem effectum.*

Evidens est atque sæpius inter vulgares etiam homines probatum, quòd, si verrucæ carne bubula recente fricentur: Atque illa caro in campum aliquem translata sub terra sepeliatur, ut caro sepulta corrumpendo consumetur, ita etiam verrucæ paulatim marcescent & contabescent: Simili etiam planè ratione experientiâ observatum est, quod si verrucæ cum portione lardi fricentur, ac posteà lardum illud clave ferreo ad postem Solem respicientem affigatur, ut lardum illud pedetentim languescet ac diminuetur in Sole, ita etiam & verrucæ paulatim decrescent ac diminuentur.

Porro etiam ipsæ verrucæ contactu cadaveris gradatim evanescent & morientur.

APPLICATIO.

Hisce evidenter probatur, quòd, ut res in suo esse sive existentia & incremento more Sympathetico præservantur, ita etiam ipsæ aspectu quodam Antipathetico sive Spirituali continuitate inter duas naturas remotas, quarum una erit Borealis, altera Australis seu æquinoctialis mutuùm earum contactum corporalem, una quæ tetigit, efficiet, ut altera contacta paulatim evanescat, & juxta naturam tangentis diminuatur. Nam, ut Borealis proprietas est calori Australi inimica, ita quidem contactus ipsius facit, ut res naturales virtute caloris illius crescentes, qualitate frigida tabescant & paulatim diminuantur, mutando naturam vivificam & vegetantem contactam in naturam ejus decrescentem, contractam & mortificantem. Vitrum nostrum experimentale nos docet, frigoris actionem, esse omnimodé illi caloris in uno eodemque Spiritu contrariam, & à scripturis docemur, si sufficientem experientiæ fidem adhibere nolimus, quod verbum Dei in australi sua proprietate dissolvit ac destruit nives & glaciem, quas idem Boreali sua conditione in existentiam adeò compactam fecit & construxit.

CAPUT. IV.

Quomodo quædam partes excrementitiæ à membro infirmo hominis vel alterius animalis sumptæ, & in arborem seu plantam aliam vegetabilem transplantatæ, habere soleant relationem sive continuitatem Spiritualem cum membri impotentis & infirmi Spiritu, à quo exscinduntur: & per consequens ipsius ægroti.

EGo melioris Methodi gratia hujus capitis frontispicio propositionem quandam, uti illi præcedentis, inseram, quæ erit talis.

PROPOSITIO.

Magnetica Mummiæ Spiritualis virtus habitat & agit etiam in excrementitijs & superfluis membri cujuslibet excrescentijs, & ibidem manens, post quam ab eo excisione separentur, & in convenienti Magnetico, vegetabili seu planta transplantentur; Ita, ut secreta quadam emanatione seu applicatione radiorum ab eo ad radios membri à quo fuerunt decerptæ, facta: & per consequens relatione illa continua, quæ est inter eos & corpus seu membrum, à quo derivantur, possunt ambo mediante assistentia Magnetica plantæ seu arboris, cujus naturam idem membrum marcidum habit, ad distantiam haud determinatam operari.

1. *Experimentum hoc idem confirmans.*

Præceptor meus Mathematicus nomine Rutherus & natione Helveticus erat tunc temporis, cùm Romæ degerem Cardinalis Sancti Georgij ingeniator, sive machinator expertissimus, mihi fide sua asseveravit, quòd si quispiam membrum aliquod, ut manum, aut Brachium aut tibiam aut pedem, & similia consumptum, aut Atrophia confectum habeat, ab illo membro sive sit pes vel Brachium, ungues & capillos

los & cuticulam abradat, eosque salicis trunco (foramen usque ad ejus medullam terebrâ faciendo) imponat, ac foramen illud clavo ex eodem ligno confecto obturet, observando tamen in ista actione, ut Luna sit in augmento, atque boni planetæ in signis multiplicativis, cujusmodi sunt Gemini, & Saturnus (qui desiccat valdè) sit in sua depressione, membrum adeò consumptum paulatim regenerabitur, atque iterum crescet & vegetabit, haud aliter, quàm arbor, in qua partes excrementitiæ includuntur, quotidie vigebit & florescet. Etiam ipse mihi asseveravit, me eundem inventurum effectum, si excrementa illa in Coryli radicem (foramine prius facto) inposuissem, foramen illud tum posteà cortice ejusdem arboris occludendo, locumque finaliter terra tegendo: Dixit sua fide, sæpiùs fuisse expertum, quòd, ut arbor illa cresceret, ita & membrum deficiens & languescens se prosperè gerebat: Sed super omnia me monuit, ut exactam cœlorum dispositionem observarem, nam sine ea, ista curandi ratio minus efficax invenietur.

2. *Experimentum aliud Magneticum ad propositionem prædictam confirmandam.*

Ex libello ejus lingua Germanica impresso.

Iohannes Rhumelius Pharamondus fassus est, se sæpiùs podagram prædictis medijs, nimirum eadem transplantationis via curasse: Nam abscissis capillis & abrasis unguibus pedum, tibiarum & crurum (foramine priùs ut anteà in quercus centrum usque facto) eos in cavitatem illam intrudit, tunc foramen clavo ex eodem ligno facto obturat, ac denique locum fimo vaccino oblinit. Iste author dicit, se hac inventione curasse quam plurimos. Verùm enim verò, si forte accidat, ut non obstante tali actione intra trium mensium spatium revertatur, tunc ait, istud est argumentum; Quercum istam esse nimis, ad fortiter sibi Magneticé attrahendum, in sufficientem: Et tunc in hunc modum progreditur: Foramen aliud in secundam quercum terebrat & frusta ex foramine in terebrando exeuntia reservat, eaque in saccum parvulum lineum consuit, quem tum posteà loco doloroso sive membro infecto applicat: Atque hoc opus per tres dies ante novilunium aggreditur, tunc in ipsa hora novilunij removet sacculum à loco affecto & illum in dictæ arboris foramen includit & clavo, ut anteà, obturat &c.

3. *Experimentum ab eodem Authore expertum.*

Ille ipse Author videtur asseverare, se hac eadem transplantationis ratione Herniam curasse, atque modus ipsius est hujusmodi. Herniosum accipit ovum recenter jactum & cum eo adhuc calido fricat locum podagricum, sed clementer, idque sæpiùs; Tunc auferre solet corticem Magnæ arboris & cum Magna terebra facit foramen, adeò Magnum, ut valeat ovum in se recipere: Tunc iterum arbori suum corticem ablatum, ut anteà imponit, foramen optimé cum eo obturando, locum tum posteà cemento seu luto Arborali oblinendo. Quod totum negotium debet ordine & tempore debito præstari. Nobis narrat, quòd quando cortices arboris simul concrescant & invicem adhærent, tunc temporis, etiam hernia seu ruptura se confirmabit & labia agglutinabuntur, sed, si eveniat, ut hernia illa non sit in spatio unius mensis curata, tunc aliam quercum perforat, colligitque frusta, quæ cadunt in perforando, eaque contundit & in parvulum sacculum concludit ac consuit, locoque affecto applicat per tres dies ante novilunium, & tunc circa horam novilunij in foramen quercus intrudit, in omnibus faciendo, ut anteà.

Plures alias ibi loci observationes tam respectu temporis, videlicet si primum Herniæ incrementum esset in incremento vel decremento lunæ, quas omnes brevitatis causa hîc relinquo.

Denique ait, quòd si Hernia non pro toto hoc deveniat consolidata, tunc perforat foramen in quercu & imponit in illud ungues & pilos manuum ac pedum patientis, atque etiam pilos pudendorum, obturando tum posteà illud, ut dictum est: Affirmat enim, quòd, quando foramen illud contrahetur in unum, tunc etiam Hernia agglutinabitur; Ibi etiam rationem ostendit, quare nonnunquam pluribus vel paucioribus istiusmodi operationibus in ista curandi via, uti sit coactus secundum naturam Herniæ, quam aggredi conatur: Videlicet in Hernia incipiente unica prævalebit operatio, ad inveteratas verò plures requirentur: Dicitque, quòd in ista curatione tempus & mensura arboris cum foraminis profunditate sit præcipué considetanda.

4. Aliud

4. *Aliud experimentum ab ipso prolatum.*

Hydrops

Etiam dicit, si ungues pedum & manuum hydropici ad cancrum fluviatilem transplantentur & dorso illius alligentur, ipseque tum posteà in flumen projiciatur, ipsum hac ratione ab hydrope liberari. Quibus videre potestis, experientiâ aliorum probata instructi, quòd medulla seu vigor prædictæ propositionis sit in omni respectu confirmatus.

NB Atque iterum si ungues, pilos & cuticulæ rasuras comburamus, & eorum fumum per Alembicum sive fundo recipiemus percipiemus quidem, quòd oleum quoddam Balsamicum flavum ab ijs exsurget, quòd erit valde attractivum & desiccans, vulneraque agglutinans: Atque ideo apparet, quòd hisce excrementis insit quædam virtus Balsamica, tametsi ignorantibus, ipsa non nisi virtutis seu valoris exigui esse compareat. Sed istiusmodi Magnetica partium excrementitiarum virtus, potest etiam quodammodò per lapidis mineralis proprietatem demonstrari Exempli gratiâ.

Magnetica hujus rei Domonstratio.

Possumus haud ineptè excrescentiarum harum superfluarum massam, Magneti minori, chalybe vel ferro armato comparare: Vt pote, quæ, quando transplantatur in plantam: In facultate sua attractiva devenit fortior atque efficacior: Nam ferrum polo Magnetis utcunque debili additum, ipsum fortificat in suo vigore, ipsum habilem reddit, ut pondus gravius ad se attrahat: Nam ferrum ei dat vires & vigorem.

Pari siquidem ratione si excrescentiæ Magneticæ corpori arboris Magneticæ inserantur; Tunc arbor illa suget & attrahet ad se suum simile, nimirum Spiritus membri tabescentis seu deficientis, eos reddendo vegetabiles, adeò, ut possint crescere & augeri, quod quidem munus sine hoc obire haud potuerunt, sed è regione decrescebant, & marcescebant: Nam Spiritus attractus & per dilatationem à membro ad naturam arboris vegetativam continuatus, similem videtur cum arbore induere conditionem & per continuitatem, animat Spiritus in membro languidos ad crescendum & vegetandum: Iam verò ad istam relationem Magneticam demonstrandam, problemata quædam ad naturam Magnetis spectantia in lucem producam.

1. *PROBLEMA.*

Gilbert. lib. 2. cap. 19. de Magn.

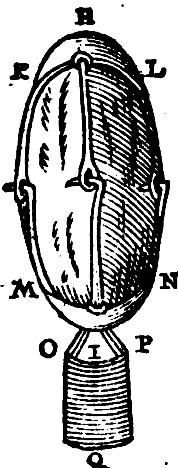
Est fortis unio in Magnete, chalybe vel ferro armato, & pondera graviora mediante ista unione attolli possunt, quàm si lapis nudus maneret & sine armatura: Gilbertus lib. 2. de Mag. cap. 19. Hujus autem rei ratio est, quoniam vis unita est fortior; Quòd autem ferrum debili Magneti addit vigorem, ex isto sequenti problemate confirmatur.

2. *PROBLEMA.*

Ridle. cap. 24. tra ct. Mag.

Si fuerit lamina ferrea tenuis manu extensa vel fixata polo Magnetis inferiori, inter Magnetem & pondus, tunc Magnes duplum elevabit, & quandoque decuplum: Atque ab ista praxi sive experientia adamantis cum chalybe vel ferro, armatura erat prius inventa.

Vbi duo sunt exempla, in quorum priori A.B. sunt poli dentibus ferreis armati: A. B. C.D. Magnes undiqtaque circa polos C. A. D. B. Armatus E. F. G. pondus ferreum, quod sustentat lapis A. B. C. D. Per polos armatus A. B.

In posteriori K.H. L. & M.N.I. duo poli Magnetis H. I. K. L. M. N. Quorum unus attollit pondus O. I. N. Q.

APPLICATIO.

Simili correlatione, si Magnes animalis potestate vegetabili armetur, tunc magis efficaciter, & vigore multiplicato attrahet ad se Spiritus à majori animali Magnete, seu potius animali ferro: Etiam problema hoc sequens est notatu dignissimum.

3. *PROBLEMA.*

Quodlibet corpus, cui Mummia viva in alio homine propinatur, illicò fit Magnes. Paracelsus. Tractat. 3. Philos. Paracels.

APPLICATIO.

Atque ideò viva Mummia mẽbri Languescentis & aridi, partim unguibus & pilis ejusdem inclusa: Ac tum posteà in corpus illud

illud vegetabile translata, illud corpus vegetabile, quod eos recipit immediaté, post actum unius in aliud efficitur Magneticum; sibi membra deficientis, Spiritus ad se trahit, iisque vegetativæ suæ facultatis portionem impertit: Atque ita vis Magnetica in pilis, in unguibus (utcunque in se sunt debiles., validiores & efficaciores in virtute fiunt, per ipscrum in fortius Magneticum vegetabile plantationem; Ita, ut unum alterum fortificet, & potentiorem reddat in sua actione: Atque adhuc Lucidius sequenti isto problemate demonstratur.

4. PROBLEMA.

Debilis Magnes, à fortiori ex parte unius ipsius poli contactus seu perfrictus, virtute & vigore meliorabitur.

Ridle. cap. 16. Etiam si ponatur Magnes minimi & vix perceptibilis vigoris super Magnetem majoris virtutis, idque præcipué super polos, atque ostendet ille vigorem tantum, ac si esset lapide fortiori, cui conjungitur, fortior.

APPLICATIO.

Simili plané ratione transplantare possumus superfluam excrescentiam, in qua non nisi Mummia apparet virtutis Magneticæ signum, super Magnetem vegetabilem, sive plantam vegetabilem fortiorem, atque præcipué in ejus nuca sive axi: Atque ipse emittet vigorem quendam Magneticum æqualem illi plantæ. Quod quidem in eo arguitur, videlicet, quia potestatem vegetabilem ad membrum marcidum suis radiis dirigit: Iam verò, quòd relatio inter arborem & membrum per Spiritualem continuitatem efficitur, istiusmodi problemate explanatur.

5. PROBLEMA.

Gilbert. lib. 2. cap. 4. Ridl. ibid. cap. 17. & 22. Si ferrum oblongum conjungatur ad polum Magnetis, & termino illius aliud applicetur ferrum; & ad terminum secundi tertium & sic cum pluribus; Magnes virtute Spiritus radiosæ suæ emanationis hæc omnia ferro concatenabit & ad instar catenæ ad invicem adhærere faciet; Idque vel plura vel pauciora, secundum lapidis vigorem: Vid. Ridl. cap. 22.

A.B.C.D. Magnes: E. polus ferro armatus. F. G. Ferrum longum: H. I. Aliud: L. M. aliud. N. aliud.

APPLICATIO.

Quibus sat liquidò declaratur, quòd, ut Spiritus Magnetis est continuatus & ratione suæ continuitatis est aptus ad corpora distincta in unionem conjungere atque retinere; Ita etiam emanatione Magnetis duplicis in unum, à centro ad membrum In firmicis uniti continua vegetativæ successio in ipso paulatim generatur: Iam verò, quòd, duo Magnetes vires suas in unum unientes seu congregantes emanationem vigorosam emittant, & per consequens majori virtute Magnetica imbuantur; Probatur per secundum problema, 3. demonstrationis Capitis secundi allegatum.

CAPUT. V.

Hîc probatur, quòd vegetabilia in se Spiritus Magneticos contineant, quibus mediantibus sensibiliter tam à regno Animali & minerali, quàm à vegetabili attrahunt: Et in primo loco exprimitur per 2. propositiones & tum posteà illa variis demonstrationibus experimentalibus sustinentur.

1. PROPOSITIO.

Est quædam vis sive virtus Magnetica tam in vegetabili, quàm in animali ac minerali, quæ operatur more attractivo tam in suum simile in regno vegetabili, atque etiam in illo animali & minerali.

1. *Demonstratio experimentalis.*

Effectus istius propositionis experientia est multiplex, atque etiam ex iis, quæ in capite præcedenti sunt allegata, indicatur, quòd relatio seu unio Magnetica, quæ fit inter

inter vegetabile & animale sit sufficienter nota, atque etiam in posterum clarius adhuc enucleabitur.

Etiam si aliquis febre laborans accipiat herbam, quæ dicitur Iberis, nimirum illius manipulum & illam calceis suis imponat, & ita ambulet, quousque calescat, percipiet quidem, quòd herba ista attrahet ad se bonam quantitatem materiæ aquosæ, & hac ratione fertur curare febres. Sed (ait Author) herba ista tum posteà in via, qua aut homo aut bestia tendit, sterni non debet: Nam illud animal, quod illam calcat inficietur ac febricitabit statim. Christophorus Schuszen Germanus affirmavit, se sæpius fuisse illud expertum.

2. *Experimentum.*

Iohannes Karsmanneus pro vero tradidit, verrucas manuum atque aliarum partium auferri posse, capiendo stramina & secando nodos in ijs, atque præparat pro qualibet verruca duo, & stramina debent esse in longitudine pollicis, deinde disponendæ sunt illæ duæ sectiones in hunc modum X super verrucam; Ita, ut modi directè tangant verrucas: Atque opus est, ut fortiter premantur super verrucam, ac hoc denique est cuilibet verrucæ faciendum cum duplici stramine: Quo facto, effodiatur foramen sub canali, à qua pluvia cadit ab ædibus, imponantur & lapide tangantur: Ac invenietis (ait) ut stramina putrescunt, ita etiam & verrucæ paulatim decrescent & evanescent.

3. *Experimentalis demonstratio.*

Mira traduntur de herba Chamæleonte: Atque relatum est mihi à quodam nobili Germano pro re certa, & communiter à quàm plurimis nota, quod aurigæ in finibus Bohemiæ, soleant quandoque mediante herba Chamæleonte attrahere vigores aliorum equorum, eosque imponere in suum: Vnde fit, ut equi eorum in oneribus portandis efficiantur longe robustiores & validiores, quàm fuerunt anteà: E regione verò alij fiunt ad labores sustinendos, debiliores multùm: Hoc (inquit) fit vel per se, si herba vel potiùs radix horâ propriâ atque ipsi convenienti colligatur, vel post quã Mummiæ succum per trans plantationem imbiberit. Radix detur in cibo vel appendatur & attrahit à proximo, qui non habet herbam appensam: At si herba illa ei appendatur, tunc ea Magnetica vis ei non nocebit: Quia simile non agit attractiva virtute adversus suum simile; Quare impedit ac obtundit attractivam virtutem sui similis. Iste meus Author asseruit fide sua, se virtutem equi alterius mediante hac herbâ attraxisse, & inter dentes sui equi in fræno: Sed dixit se portionem ejusdem secum reservasse. Hæc ille fide data, si credere fas sit.

4. *Experimentum.*

M. Balthasar Wagnet ait, se sæpe esse expertum curationem istam Magneticã in inflammatione ac rubedine oculorum: Accepit radicẽ malvæ communis, quando Sol est in medietate Virginis, & ad capitis seu colli nucam sive summitatem applicat, firmiter eam ad locum ligando, atque hoc rubedinis ac inflammationis causam ad se attraxisse.

5. *Experimentum.*

Est quædam Magnetis species, quæ dicitur Evax, quem Plinius Magneticam habere facultatem carnes ad se attrahendi refert: Atque etiam alibi nos docet, quòd sit alia Magnetis species Sarda dicta, quæ ligni tam fortiter attrahendi ad se habet proprietatem; ut ab invicem separari nequeant, nisi lignum ab eo incisione dividatur. Quis etiam ignorat notabilem illam familiaritatem, quam succinus habet cum palea, cùm sit omnibus apparens, quanto appetitu hæc ab illo alliciatur.

6. *Experimentum.*

Quidam ulceribus in corpore varijs vexatus, à quadam vetula erat instructus, ut pro sua curatione inquireret rubum Magnum, cujus caput post ejus in aërem ascensum, ad terram more circulari descendebat & terræ demum quasi secunda vice inserebatur: Inventa autem tali rubo (nam & ipse multas in vita vidi) jussit ipsum vestibus nunimè exutis, ut trans foramen seu orbem istius rubi retro ter recederet: Fecit, ut monuit, & curatus est: Hoc quidem erat mea cognitione hic in Anglia effectum.

7. *Experimentum.*

Quid dicendum est de admirabili illo, quod est inter minieras aureas atque argenteas, ac virgam Corylinam bifurcatam commercio, qua Germani atque alij aliarum regionum, ad fossibilia pretiosa in terra detegenda, utantur, de qua antea stylo pleniori sumus locuti. Certè opertis oculis, exinde colligere fas est, quanta sit inter ista Sympathia, & quàm avidè vegetabile naturam mineralem affectat. Sed relictis istis ad propositionem secundam veniamus.

2. PROPOSITIO.

Ordo singularis, & tam in Sympathia, quàm Antipathia partium vegetabilium inter se typicé per relationem seu respectum, qui habetur inter eas & Magnetem exprimitur: Quo arguitur, quòd vegetabile & minerale & per consequens animale, unam & eandem proportionem Symphoniacam sive Harmonicam, tam in eorum ordine Symphoniaco, quàm irregularitate observant.

Problema ad confirmandam hanc propositionem.

Gilb. lib. 3. cap. 6. de Mag.

In rebus omnibus Magneticis, sive sint vegetabilia, sive mineralia & consequenter animalia, semper natura ad unitatem convenientem tendit: E contra verò, ubi partes eorum secundum naturæ cursum & ordinem ad conjunctionem non inclinantur, ibi oritur perturbatio & quasi repudiatio sive separatio partium.

Demonstratio à Magnete minerali.

Cape Magnetem ablongum, sitque C. D.

C. tendit in Boream telluris B. & D. in meridiem A. divide hunc lapidem oblongum in medio inter duos polos ubi æquator transit, nimirum inter E. & F. & erit E, tendens in A. & F. tendens in B. sicut enim in integro, Ita in diviso natura petit hæc corpora nimirũ E. finis convenienter, & desideratè cũ F. rursus coit ac cohæret: E verò non jungit unquam cũ D. nec F. cũ C. tunc enim oportebat C. converti contra naturã in A. Austrum, aut D. in B. Boream, quod est alienum & incongruens. Separato lapidem in loco secto & convente D. ad C. & optimé conveniunt ac combinantur; Nam D. tendit in Austrum, ut prius & C. in Aquilonem: E. & F. connatæ partes in minera jam sunt dissitæ maximè: Non enim confluunt propter affinitatem materiæ, sed à forma motum & inclinationem suscipiunt: Ita termini, sive conjuncti sive divisi eodem modo tendunt Magneticé ad telluris polos, in prima integra figura & divisa, perinde, ut in secunda figura, perfectumque est Magneticum. F. E. in secunda figura in unum corpus confluxum, atque C. D. primitùs in sua vena genitum & F. E. in suos super aquam fluctantes; Ita, ut istius lapidis termini, utrum sint uniti aut disjuncti ad polos terræ, secundum unum modum Magneticé tendunt, tam in lapidis integri, quàm divisi figura, uti in secundo exemplo apparet: Et concursus Magneticus F. E. in secunda figura in corpus unum erit adeò completus, si taliter in sua vena procreata.

Applicatio ad vegetabile.

Eadem plané formæ Magneticæ convenientia vel inconvenientia, quæ notatur esse in Magnete minerali, observiabitur etiam in vegetabili: Nam si accipiciamus virgam arboris salicis, sive plantæ alterius facilè crescentis: Sitque A. B. & A. erit superior virgæ portio & B. inferior & radici proximior. Hoc modo Gilber. lib. 3. de Magn. cap. 6.

Dividè

Gilbert. lib.

Divide hanc virgam in ejus medio D. C, Dic ergo, quòd, si terminus D. inseratur in termino C. crescet naturaliter & augebitur: Etiam si B. inseratur super A. partes ad invicem consolidabuntur, & efflorescent. Sed si D. inseratur super A. vel C. super B. litigabunt & bellum intestinum inter se gerent, & consequenter minimè unquam crescent, sed necesse est, ut planta intereat ratione ordinis præposteri, & inconvenientis positionis partium ipsius: Quoniam vis sive virtus vegetabilis, quæ uno modo ac viâ incedit, jam à cursu suo proprio divertitur & compellitur, atque coactione exagitatur in partes contrarias.

Plura de hac re non dicam, sed ad conclusionum istarum Magneticarum practicalium, cum demonstrationibus earum onus, accedam.

CAPVT. VI.

Quomodò Magnetica curandi ratio probetur & demonstretur esse naturalis, & per consequens haud quaquam Cacomagica, uti nonnulli haud sibi constantes existimant falsò.

Hoc ut possimus meliori methodo præstare, exprimemus more priori & quasi capitis frontispicio, propositionem maximé materia lem ad istiusmodi curandi speciem pertinentem, atque tunc postea eam probationibus evidentibus à virtute præcipué Magnetis derivatis, elucidabo & lucu lenter demonstrabo.

PROPOSITIO.

Si, factâ continui solutione sive vulnere, externi sive effusi sanguinis portio cum suis Spiritibus, cum telo, vel portio Spirituum ejusdem sanguinis, sine ulla ejusdem apparitione, quæ in telum, vel in alicujus rei alterius vulneris fundum perscrutantis, penetraverit ad aliquod distans incognitum ac indeterminatum, transferatur ad unguentum aliquod conveniens, hoc est, cujus compositio est Balsamica & naturæ creaturæ vulneratæ congrua, modò si ordine decenti adaptetur, & in eo quasi inseratur atque transplantetur, tunc unguentum ita hisce Spiritibus animatum, eveniet protinus Magneticum & ad Spiritus radiosos, qui insensibiliter ac invisibiliter è vulnere irradiabunt, directione Spirituum Sanguineorum in telo aut re alia, quæ eos recipientes atque imbibentes applicabit, & vivaces ac australes radij, à vulnere scaturientes sive effulgentes, volunt mediante Boreali unguento, seu potiùs Spirituum ibidem inclusorum attractione, more Magnetico animare & se ipsos unire, cum Borealibus & congelatis, seu fixis Spiritibus sanguineis in unguento tentis, eosque incitare, ut australiter sive æquinoctialiter, hoc est, à centro ad circumferentiam agant: Ita; Vt per reciprocam istiusmodi actionem, unionem, seu continuitatem, radij vivaces australes agent, radios sopidos sive somnolentos, gelidos, fixos, Boreales revivíscent, qui unguentum virtute Magnetica animabunt, & unguenti Spiritus animatos, Spiritibus utrisque reddent agiles, atque hi, Spiritibus, qui erunt priùs transplantati in unguento, eadem unione seu continuitate suam, virtutem Balsamicam Spiritibus in vulnere, priùs Magneticé attractis impertiunt. Atque isti tum posteà, harmonia quadam inseparabili, eam ad vulnus usque transmittunt hæc ergo est illa Sympatheticæ atque Antipatheticæ relationis seu respectus ratio, quæ experientiâ observatum, esse inter unguentum & vulnus: Ita, ut si totum spatium teli, qui fecit vulnus, ungatur & cooperiatur & à frigore defendatur, unus inveniet consolationem, ac dolòr ejusdem mitigabitur: Sed, si pars unguenti vel cultello vel re quapiam alia abradatur, aut abstergatur ab ense, securi vel telo alio vulnerante, sequetur & sentietur immediaté tum posteà dolor atque intemperies in vulnere: Etiam, locus teli unctus temperaté teneatur calidus, vulnus se taliterquo habebit, at si ipse detegatur & in aëre frigido detineatur, tunc quidem eveniet, quòd vulnus vexabitur, & frigore etiam afficiet-

Quædam demonstrationes Problematicæ, ad cujuslibet propositionis prædictæ particulæ veritatem confirmandam; & consequenter ad Demonstrandum, quòd Magicus istiusmodi curationis modus possit naturaliter, atque ideò haud Cacomagicè, præstari.

PRædictæ propositionis particulæ facillimé ab illis ocularibus Demonstrationibus probari atque sustineri possunt, quæ à virtuosa Magnetis mineralis operatione produci possunt; Quippe cui omnia capora Magnetica cum actionibus suis ritè comparare queamus: Quatenus ipsa suas denominationes ab ipso Magnete minerali habent, atque ideò unguentum istud armarium, dictitatur etiam Magneticum.

Procedo igitur ad propositum meum; Hanc meam propositionem in varia membra sive portiones dividendo, in hunc modum.

Membrum Primum.

Primum membrum sive portio præcedentis propositionis, cum nonnullis conclusionibus experimentalibus à Magnete electis, ad illam confirmandam atque Demonstrandam.

IN primis ergo colligimus per præcedentem propositionem, quòd duo corpora Magnetica similis naturæ, possint Spiritualiter, mediante repositione & naturali incitatione similis naturæ con,currere & ad invicem uniri, & quòd hac ratione telum vulnerans, sive aliud materiale penetrans imbibere soleat Spiritus sanguineos, fiat Magneticum.

Demonstratio à Magnete decerpta.

LApidem polis distinctis perspectum habeas, hoc est tam Meridionali, quàm Boreali signatum, pone in suo vase ligneo, ut fluctuet, sintque poli ad planum Horizontis rectè dispositi, aut saltem non multùm elevati & obliqui: Tene alterum Magnetem in manu, cujus poli etiam cogniti sunt; Ita, ut polus Meridionalis ejus sit versus polum Septentrionalem natantis propè ipsum à latere: Sequitur namque illicò fluctuans lapis, lapidem, (modò intra vires & dominatum fuerit) nec desistet nec deseret, donec adhæreat: Nisi manum subducendo, conjunctionem cauté evitaveris: Perinde etiam, si Septentrionalem polum illius, quem manu tenes, opponas Meridionali polo lapidis natantis, concurrunt inter se & se mutuò sequuntur invicem: Contrarij enim contrarios alliciunt: E contra verò Septentrionalis Septentrionalem, & Meridionalis Meridionalem pellit, si eodem modo apponatur: Atque ita lapis lapidem fugat, & tanquam clavum navitâ impellente divertit & in contraria velificat: Gilb. lib. 1. cap. 5. de Mag.

Gilbert. lib. 1. cap. 5. de Mag.

2. *Demonstratio ab eodem.*

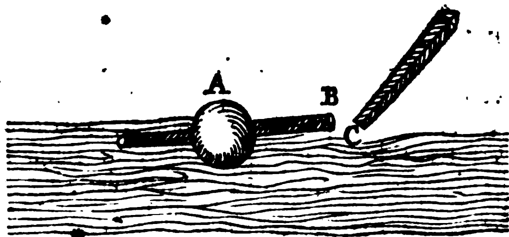
Simili planè ratione, si ferri portionem in parvula cymba lignea collocemus, & Magnetem in alia, percipiemus quidem, ferrum simili celeritate & festivitate ad Magnetem in sua propria navicula situm properare: Nam observabimus, quòd eorum quilibet ad se invicem vehetur, & unus alteri in media via ad hærebit; &, quòd, postquam desiderium cujuslibet eorum sit completum, hoc post factam coitionem, ex propria sua inclinatione quiescet.

3. *Demonstratio à Ferro.*

Ferrum ipsum solum per se, nullis excitum lapidibus, alienis viribus nullis imbutum, aliud ferrum allicere deprehenditur: Quamvis non ita avidè rapere & subito convellere, quemadmodum robustior Magnes, quod sic cognoscito. Suberis cortex exiguus, nucis avellanæ magnitudine rotundus, traijcitur filo ferreo usque ad fili medium, in aqua tranquilla cùm nataverint, appone fini illius alteri, prope (ita tamen, ut non tangat) finem alterius ferrei fili, & filum filum trahit, & alterum lenté subductum sequitur, atque hoc tantùm convenientibus terminis perficitur: A. cortex seu suber, cum ferreo filo: B. finis alter;

Gilb. lib. 1. cap. 11.

Parum

PArum supra aquæ superficiem elevatur. C. finis alterius fili, quomodò B. trahitur à C.

4. *Demonstratio à ferro.*

Gilb. ibid. Alio modo probatur hoc in majori corpore: Pendeat longa virga ferrea nitida (qualis pro velis & fenestrarum cortinis paratur) in æquilibrio, tenui filo serico: Hujus extremitati alteri in aëre quiescenti, admove ferri massulam politam, oblongam, convenienti termino in distantia semidigitali: Vertit se ferrum libratum ad massam, tu eadem celeritate manum cum massa subducito, via ad pendentis æquilibrium circulari, subsequitur ferri librati finis & in orbem vertitur.

APPLICATIO.

Hisce ergo exemplis redditur liquidum, quomodò duo Spiritus similis dispositionis, seu Potiùs unius in natura identitatis sint apti & naturaliter dispositi ad concupiscendum & amplectendum suum simile: Idque non modò per contactum sed etiam ad distans, hoc est, ubi spatium aliquod vel loci intervallum duobus illis corporibus Magneticis interponitur, & per consequens, quòd non sint corpora, quæ agunt (nam illa sunt à se invicem divisa) sed Spiritus formales in illis corporibus, quæ astrali quadam emanatione, inprimis se invicem Sympathetice & amicabiliter aspiciunt, ac tum posteà per unam æqualem attractionem sese amplectuntur & quasi osculantur. Atque ideò alienum aut impossibile sapientibus non potest videri, quòd Spiritus Sanguinei in unguento, ac illi in vulnerato soleant in tam magna distantia, quæ inter unguentum & vulnus est, concurrere & convenire, hoc est, per aspectum Sympatheticum ad invicem applicare: Cùm ambo hi Spiritus non sint, nisi radius unus quintessentialis indivisibilis, utcunque sint proprietate Elementali alterati: Haud aliter ac aër, à vento Boreali factus est differre ab illo Australi, tametsi uterque iste aër sit in sua existentia, non nisi unus aër essentialis & individuus.

Ad ramum prædicti membri ultimum quod attinet, arguit quidem, quòd Spiritus sanguinei possint à telo vulneranti imbibi. unde & juxta hujusmodi axioma Paracelsi, locus seu portio teli vulnerans, facta est in Magnetem: Ejus enim assertio est talis.

Quodlibet corpus, cui Mummia viva in alio homine propinatur, illicò fit Magnes. Paracel. tract. 3. Phil.

Sed & hoc Magneticè per problema istud probatur.

5. *Problema seu demonstratio à Magnete.*

Ferrum à Magnete ex parte poli Magnetis incitatum seu animatum, attrahit ad se simile Magnetis, qui illud tetigit.

APPLICATIO.

Quod Spiritus animalis vulnerati, animales in momento ictus, in telum vulnerans penetrare soleant, & quod telum percutiens illos avidè imbibat & sibi assugat, probatur ex sequenti ista observatione.

Chirurgi nonnulli ruri degentes, & ob sui imperitiam vulneris periculosi profunditatem probâ tentare aut scrutari minimè ausi; Telum, sive sit ensis, sive pugio, sive cultellus & similia accipere assolent, illudque carbonibus ignitis imponunt: & quamvis nullam caloris differentiam discernant in telo ante ipsius in ignem emissionem; Tamen postquam ab igne extrahitur, locum in telo vulneranti in colore ab ejusdem residuo mutatum observant, idque ratione Spirituum illorùm, quas portio illa feriens imbibebat: Atque hoc communiter verum, aliorum experientiâ reperitur.

Verùm etiam est alia probatio, quæ exactè etiam hoc idem approbare videtur: Nam si vipera seu Caluber ense vel cultello feriatur, Spiritus venenosus irascibilis ser-

Quædam demonstrationes Problematicæ, ad cujuslibet propositionis prædictæ particulæ veritatem confirmandam; & consequenter ad Demonstrandum, quòd Magicus istiusmodi curationis modus possit naturaliter, atque ideò haud Cacomagicè, præstari.

PRædictæ propositionis particulæ facillimè ab illis ocularibus Demonstrationibus probari atque sustineri possunt, quæ à virtuosa Magnetis mineralis operatione produci possunt; Quippe cui omnia corpora Magnetica cum actionibus suis ritè comparare queamus: Quatenus ipsa suas denominationes ab ipso Magnete minerali habent, atque ideò unguentum istud armarium, dictitatur etiam Magneticum.

Procedo igitur ad propositum meum; Hanc meam propositionem in varia membra sive portiones dividendo, in hunc modum.

Membrum Primum.

Primum membrum sive portio præcedentis propositionis, cum nonnullis conclusionibus experimentalibus à Magnete electis, ad illam confirmandam atque Demonstrandam.

IN primis ergo colligimus per præcedentem propositionem, quòd duo corpora Magnetica similis naturæ, possint Spiritualiter, mediante repositione & naturali incitatione similis naturæ concurrere & ad invicem uniri, & quòd hac ratione telum vulnerans, sive aliud materiale penetrans imbibere soleat Spiritus sanguineos, fiat Magneticum.

Demonstratio à Magnete decerpta.

Gilbert. lib. 1. cap. 5. de Mag.

LApidem polis distinctis perspectum habeas, hoc est tam Meridionali, quàm Boreali signatum, pone in suo vase ligneo, ut fluctuet, sintque poli ad planum Horizontis rectè dispositi, aut saltem non multùm elevati & obliqui: Tene alterum Magnetem in manu, cujus poli etiam cogniti sunt; Ita, ut polus Meridionalis ejus sit versus polum Septentrionalem natantis propè ipsum à latere: Sequitur namque illicò fluctuans lapis, lapidem, (modò intra vires & dominatum fuerit) nec desistet nec deseret, donec adhæreat: Nisi manum subducendo, conjunctionem cautè evitaveris: Perinde etiam, si Septentrionalem polum illius, quem manu tenes, opponas Meridionali polo lapidis natantis, concurrunt inter se & se mutuò sequuntur invicem: Contrarij enim contrarios alliciunt: E contra verò Septentrionalis Septentrionalem, & Meridionalis Meridionalem pellit, si eodem modo apponatur: Atque ita lapis lapidem fugat, & tanquam clavum navitâ impellente divertit & in contraria velificat: Gilb. lib. 1. cap. 5. de Mag.

2. *Demonstratio ab eodem.*

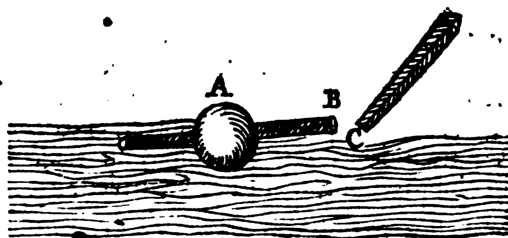
Simili planè ratione, si ferri portionem in parvula cymba lignea collocemus, & Magnetem in alia, percipiemus quidem, ferrum simili celeritate & festivitate ad Magnetem in sua propria navicula situm properare: Nam observabimus, quòd eorum quilibet ad se invicem vehetur, & unus alteri in media via ad hærebit; &, quòd, postquam desiderium cujuslibet eorum sit completum, hoc post factam coitionem, ex propria sua inclinatione quiescet.

3. *Demonstratio à Ferro.*

Gilb. lib. 1. cap. 11.

Ferrum ipsum solum per se, nullis excitum lapidibus, alienis viribus nullis imbutum, aliud ferrum allicere deprehenditur: Quamvis non ita avidè rapere & subito convellere, quemadmodum robustior Magnes, quod sic cognoscito. Suberis cortex exiguus, nucis avellanæ magnitudine rotundus, trajicitur filo ferreo usque ad fili medium, in aqua tranquilla cùm nataverint, appone fini illius alteri, prope (ita tamen, ut non tangat) finem alterius ferrei fili, & filum filum trahit, & alterum lentè subductum sequitur, atque hoc tantùm convenientibus terminis perficitur: A. cortex seu suber, cum ferreo filo: B. finis alter;

Parum

Parum supra aquæ superficiem elevatur. C. finis alterius fili, quomodò B. trahitur à C.

4. *Demonstratio à ferro.*

Gilb. ibid. Alio modo probatur hoc in majori corpore: Pendeat longa virga ferrea nitida (qualis pro velis & fenestrarum cortinis paratur) in æquilibrio, tenui filo serico: Hujus extremitati alteri in aëre quiescenti, admove ferri massulam politam, oblongam, convenienti termino in distantia semidigitali: Vertit se ferrum libratum ad massam, tu eadem celeritate manum cum massa subducito, via ad pendentis æquilibrium circulari, subsequitur ferri librati finis & in orbem vertitur.

APPLICATIO.

Hisce ergo exemplis redditur liquidum, quomodò duo Spiritus similis dispositionis, seu Potiùs unius in natura identitatis sint apti & naturaliter dispositi ad concupiscendum & amplectendum suum simile: Idque non modò per contactum sed etiam ad distans, hoc est, ubi spatium aliquod vel loci intervallum duobus illis corporibus Magneticis interponitur, & per consequens, quòd non sint corpora, quæ agunt (nam illa sunt à se invicem divisa) sed Spiritus formales in illis corporibus, quæ astrali quadam emanatione, inprimis se invicem Sympathetice & amicabiliter aspiciunt, ac tum posteà per unam æqualem attractionem sese amplectuntur & quasi osculantur. Atque ideò alienum aut impossibile sapientibus non potest videri, quòd Spiritus Sanguinei in unguento, ac illi in vulnerato soleant in tam magna distantia, quæ inter unguentum & vulnus est, concurrere & convenire, hoc est, per aspectum Sympatheticum ad invicem applicare: Cùm ambo hi Spiritus non sint, nisi radius unus quintessentialis indivisibilis, utcunque sint proprietate Elementali alterati: Haud aliter ac aër, à vento Boreali factus est differre ab illo Australi, tametsi uterque iste aër sit in sua existentia, non nisi unus aër essentialis & individuus.

Ad ramum prædicti membri ultimum quod attinet, arguit quidem, quòd Spiritus sanguinei possint à telo vulneranti imbibi unde & juxta hujusmodi axiomà Paracelsi, locus seu portio teli vulnerans; facta est in Magnetem: Ejus enim assertio est talis.

> Quodlibet corpus, cui Mummia viva in alio homine propinatur, illicò fit Magnes. Paracel. tract. 3. Phil.

Sed & hoc Magneticé per problema istud probatur.

5. *Problema seu demonstratio à Magnete.*

Ferrum à Magnete ex parte poli Magnetis incitatum seu animatum, attrahit ad se simile Magnetis, qui illud tetigit.

APPLICATIO.

Quod Spiritus animalis vulnerati, animales in momento ictus, in telum vulnerans penetrare soleant, & quod telum percutiens illos avidé imbibat & sibi assugat, probatur ex sequenti ista observatione.

Chirurgi nonnulli ruri degentes, & ob sui imperitiam vulneris periculosi profunditatem probâ tentare aut scrutari minimè ausi; Telum, sive sit ensis, sive pugio, sive cultellus & similia accipere assolent, illudque carbonibus ignitis imponunt: & quamvis nullam caloris differentiam discernant in telo ante ipsius in ignem emissionem; Tamen postquam ab igne extrahitur, locum in telo vulneranti in colore ab ejusdem residuo mutatum observant, idque ratione Spirituum illorùm, quas portio illa feriens imbibebat: Atque hoc communiter verum, aliorum experientiâ reperitur.

Verùm etiam est alia probatio, quæ exacté etiam hoc idem approbare videtur: Nam si vipera seu Caluber ense vel cultello feriatur, Spiritus venenosus irascibilis ser-

pentis in substantiam Chalybis penetrabit: Atque hoc quidem ex isto experimento confirmatur: Nam, si quis tum posteà ab isto telo ita infecto vulneretur, locus iste, qui Spiritus animales venenosos imbiberet, taliter venenabit vulnus, ut vix tum posteà curabile sit futurum, nisi antidotus quædam cum vipera vel colubro conflata, ei rectè adhibeatur: Hoc à quodam Gallo nobili accepi, qui affirmavit, se expertum vidisse. Simili planè ratione, si Scorpio contundatur & vulneri à Scorpione facto applicetur, illud citò curabit, quòd aliter mortale esse deprehenditur: Vti etiam omnibus in Italia & Gallia est notum, hoc idem oleo ex scorpionibus facto fieri.

Secundum propositionis prædictæ membrum sive portio cum probationibus ejusdem.

Membrum. I. Secundò quòd, si corpus aliquod Magneticum, sive sit animale, vegetabile aut minerale in partes dividatur, natura harum partium Spiritualis, semper tendit inclinatione naturali, ad unitatem & conformationem à Deo primitus ordinatam, tametsi hæ partes dividantur ab invicem & ad bonum distans removeantur, quod est Argumentum, eas esse non nisi unam continuam rem in Spiritu, atque ideò pars unica diversè cooperatur, radiosque actuales suæ identitatis Sympatheticæ ad aliam emittit, utcunque earum corpulentiæ ab invicem sunt divisæ & distantes.

1. Demonstratio istius membri cum confirmationibus ejusdem.

Hoc quidem satis superque (ut mihi videtur) per demonstrationem ad primi membri confirmationem allegatam, atque adhuc clariùs per 2. Demonstrationem capite 3. hujus, quippe in qua declaravi, quòd si Magnes longus in medietate inter duos polos dividatur, nimirum in æquatore lapidis, & quælibet harum medietatum, in suis cimbis ad fluctuandum super aquam quietam imponantur, Spiritus utriusque dimidij influentialis, qui est in essentia unicus & cum utrisque est continuus, desiderabit & omnimodè tentabit corpora sua sic vulnere vel continui solutione distincta, iterum unire & in pristinum suæ sanitatis statum reducere, & ob istam rationem B. & C. (quorum illud est Meridionale videlicet B. hoc verò, nempe C. Septentrionale) quæ prius erant partes continuatæ, sed jam per Spiritum illum inseparabilem, qui dat vitam utriusque, ambæ in unum alliciuntur & contrahuntur & in pristinum suæ continuitatis statum rediguntur: Hoc est, ex duobus lapidibus fit unus: Ita, ut portio Spiritus in C. attrahit atque allicit ad se corpus B. portio Spiritus B. assugit atque allicit corpus C. ad se: Nam notandum est, quòd unitas Spiritus semper appetit & affectat unitatem corporis illius, cui inhabitat; Nam Spiritus formalis seu quintessentialis in varietate dispositionis Spiritus aërei minimè delectatur: Atque ideò cupit specificam illam domum sive palatium inhabitare, quod priùs immediatè post ejus à patria coelesti seu parentibus Stellaribus descensum, possidebat. Atque hæc est ratio, quòd unus Spiritus est aptus, imò verò & lætatur cùm suo simili communicare, sed præcipuè unus & idem Spiritus debet necessariò agere & nunquam abesse ab alio: Atque ideò, quando Borealis & gelida quasi natura à proprietate australi seu æquinoctiali incitatur & exagitatur, si rite adaptetur & Australis ferri proprietas à polo Magnetico Boreali alterius tangatur, & attractionem suam fortius prestabunt.

Problema hoc idem confirmans.

Si corpora Magnetica dividantur & pars aliqua à quolibet eorum integro abscindatur vel rumpatur: Pars illa ita separata habebit suos polos Borealem & Australem æquè ac integrum: Atque ideò quælibet ferri seu Magnetis particula à suo integro seu toto divisa, habebit Borealem proprietatem atque etiam Australem: Quo manifestè confirmatur capacitatibus sapientum, quòd Spiritus cujuslibet individui habeat Borealem & Australem conditionem, & per consequens attractivam, contractivam atque etiam dilatativam naturam, non (inquam) Spiritus solummodò totius, sed etiam cujuslibet particulæ ejusdem, cùm Spiritus formalis sit in ejus toto & qualibet ejusdem parte. Gilb. lib. 2. cap. 32.

APPLICATIO.

Potestis igitur ex istis colligere, quàm sit possibile, quòd Spiritus in sanguine mortuo seu telo imbibitus, translatus ad distans & è longe in unguentum ad vulneris curationem conferre possit: Quippe, quod unguentum non longè à natura vulnerati differens

ferens potenter operatur, idque præcipué respectu salis vegetabilis ac usneæ, in qua Spiritus delitescunt, qui quidem Spiritus applicatione Spirituum Australium seu vivorum in homine vulnerato, directione sanguinis transplantati conductorum, revivscit & cum iisdem Spiritibus cooperatur, non modò in sanguinis emanantis sistentia, sed etiam in curatione & consolidatione vulnerum; uti infra ostendetur latiùs.

Tertium propositionis prædictæ membrum confirmatur hisce testimonijs.

Membrum. 3. Tertiò, quod non sit externus animalis sanguis, sed internus, qui à suo fonte separatus, & in alia quasi terra seu loco unctuoso transplantatus, operatur Magneticé à loco, ubi plantatur ad fontem, à quo priùs fluebat: & hoc sustinetur & confirmatur in hunc modum.

Demonstratio ad membrum istud confirmandum.

1. *PROBLEMA.*

Non est corporeum, quod defluit à Magnete, aut quod ferrum ingreditur, aut quod à ferro expergefacto refunditur, sed Magnes Magnetem forma primaria disponit; Magnes verò ferrum sibi familiare, simul ad formatum vigorē revocat & disponit, propter quem ad Magnetem ruit, & avidé se conformat. (mutuis viribus concorditer, promoventibus) Hæc Gilbertus lib. 2. cap. 4. de Magnete. (Gilb. lib. 2. cap. 4. de Mag.)

APPLICATIO.

Est ergo Spiritus planè formalis, seu subtilis & cœlestis influentia, quæ mutuò operatur à vulnere ad sanguinem transplantatum, & consequenter neque corpus, neque sanguis aut aër, aut unguentum, in quod sanguis effusus, & per effusionem quasi mortuus, seu spiritus Sanguinei transplantati continentur: Ita, ut Spiritus excitati, in unguendo, aspectum suum ad radios sui excitatoris applicent: Boreale (inquam) Spiraculum Meridionalem, atque ita unio facta est inter Spiritus unguenti cum sanguine ei adaptato ac illis corporis vulnerati. Et ut videmus, quòd concursu venti Borealis & Australis in aëre macrocosmico, ambo Spiritus simul & in eandem formam uniantur, & Magneticé cum aëreo suo vehiculo in nubem contrahuntur, quæ in se ignem formalem, nempe fulgura ac corpus aqueum continet: Ita quidem duæ emanationes efficiunt ac producunt contractum aëreum Spiritum, in loco applicationis, vel concursu eorum, qui in actu suæ contractionis spiritum Balsamicum in unguento residentem & ab eo emanantem attrahit: Haud aliter, ac videmus in instrumento nostro experimentale, quòd aër eo frigore contactus, non sit pro illa contractione ad huc visibilis: Sed hoc ulteriùs adhuc sic confirmamus.

2. *PROBLEMA.*

Gilbert. de Magn. lib. 2. cap. 4. Ferrum allicitur sive attrahitur solummodò per immaterialem actum formæ, hoc est, per progressum incorporeum, qui operatur & decernitur in subjecto ferreo, tanquam continuato homogeneo corpore: Atque ista est ratio, quòd ferrum movetur & attrahitur ad Magnetem, sine ullo interpositionis alicujus corporis densi ac bene compacti impedimento, atque iterum ferrum attrahit ad se Magnetem, & concursus ad unitatem, fit per mutuum consensum & vigorem, qui quidem concursus proprié dicitur attractio.

APPLICATIO.

Hic videmus illam relationem, quæ est inter Magnetem & minieram, ex qua Spiritus ille, qui animat Magnetem, extrahitur. Exempli gratia, capite antedicto, Spiritus Mummiæ microcosmicæ in excrescentia sua excrementitia, in plantam transplantatur, atque ita planta illa ab eo Spiritu animata, in Magnetem facta est, qui Spiritum suum vegetativum dirigit, ut Spiritui aut radijs membri tabescentis applicet.

Iam verò ad membri prædictæ propositionis quarti probationem venio.

Membrum. 4.

Membrum istius propositionis quartum probatur in hunc modum.

Quartò, quod sit Spiritualis penetratio facta ab uno corpore ad aliud, priusquam aliqua Magnetica operatio compleri queat.

Demonstratio.

Hoc membrum est sufficienter ab ijs, quæ in prædictis membris sunt antè dicta, confirmatum, & tamen adhuc clarius isto sequenti problemate exprimitur.

PROBLEMA.

Magnes ducit Magnetica, quæ ab ejus viribus vigorem avidè concipiunt, non in extremitatibus tantùm, sed in intimis & in medullis ipsis: Nam bacillum ferri, ut apprehenditur, Magneticè excitur in fine, quo apprehenditur, permeatque etiam ad alteram extremitatem vis illa, non per superficiem tantùm, sed per interiora & universum meditullium.

APPLICATIO.

Hisce evidenter apparet, quòd radij formales unius Magnetis, penetrant usque ad centrum alterius, atque itidem alter more reciproco penetrat ad centrum usque illius: Ita etiam Spiritus vulnerati penetrat atque permeat partim per sui ipsius emissionem, & partim sui similis, in unguento attractionem, etiam in viscera seu meditullium unguenti ad Spiritus sui generis, qui in eo occultantur & per consequens unguentum more reciproco in Magnetem per Spirituum sanguinis animalium imbibitionem factum, radios suos attractivos applicat ad illos, qui à vulnere emittuntur, & in ista sua actione à Spiritibus Sanguinis mortui in unguento dirigitur: Quemadmodùm infra declarabitur luculentiùs.

Membrum. 5.

Membrum propositionis prædictæ quintum cum suis probationibus.

QVinto, quòd percipiemus actum Magneticum, seu operationem Spirituum cœlestium seu astralitiorum deorsum influentium non esse mente humana determinandam, aut in motu suo ullo impediendam, si modo in istius negotij profundum oculo intellectuali velimus introspicere.

Ad meliorem istius membri anatomiam & expressionem, necesse habemus pro certiori lectoris instructione, ut illud in duos ramos seu particulas separatas distinguamus, quarum prior explicabit extensionem emanationis à Spiritibus duobus astralibus factæ non esse humano ingenio limitibus certis determinandam, utcunque ipsa per externum aliquem effectum videatur quodammodò conjecturari: Secunda particula probabit, quòd tales radiosæ stellares influentiæ seu emissiones quintessentiales, quæ à Magnete in ferrum, aut ab uno Magnete ad suum in natura simile ejaculantur, & consequenter ab omni alio corpore Magnetico conditionis in essentia similis, non possint impediri per corporum solidorum & bene compactorum interpositionem, uti Philosophi nonnulli inconsulti temere & audacter nimis in suis scriptis asseverarunt.

Ad primum autem ramum quod attinet, qui radiorum seu formalium extensionem seu emanationem à corporibus Magneticis terminationem imaginariam intra sphæræ activitatis cognitæ limites, ejusdem rei impossibilitas (utcunque Philosophi nostri Peripatetici contrarium finxerunt) istiusmodi demonstrationibus problematicis sequentibus arguitur.

Quædam Propositiones Theorematicæ & Problematicæ, contenta istius articuli sive particulæ primæ confirmantes.

1. THEOREMA.

Vigor in corporibus cœlestibus, mediante quo moventur, animam ipsis in esse, testatur, atque ob istam rationem à Philosophis sapientioribus actu seu Spiritu quodam divino imbui atque animari existmantur, cujus virtute moventur: Quod cùm ita sit, extensio applicationis radiorum debet etiam esse incerta, & per consequens limitibus constantibus destituta, quoniam Spiritus ipsorum emanatione semel

semel facta, quandoque in aëre, nonnunquam in aqua; Atque haud rarò, imò vero omni momento, idque sine ulla resistentia etiam ad terræ centrum penetrant, ut ibidem in regno minerali operentur, ipsius subjectis diversis, diversimodè pro more influentiarum quibus subsunt, de formali eorum actu & virtute impertiendo, per quam in acuta eorum penetratione agunt: Atque ideò creaturæ istæ inferiores similis naturæ, sunt potentes ad virtutes suas radiosas tam longè extendendas, & radios suos ad distantiam tam indeterminatam ac sunt stellæ applicandos.

2. THEOREMA.

Rectè tunc dicitur Magnes movere Magnetem, & quòd eorum unus disponat alium per primariam eorum formam, quam à fonte Stellari recipit: Atque ideò haud absurditas ulla erat in sapiente Thalete Milesio, nec erat dementia aliqua in Scaligero, animam Magneti assignare; Cùm centraliter & ab interno Principio incitatur, dirigitur & circulariter movetur.

1. Problema istud Theorema confirmans.

Si duo Magnetes in superficie aquarum sibi invicem expositi fuerint in suis navigijs, non statim occurrunt, sed primum convertunt se mutuò, aut minor majori obtemperat commovendo se circulari quodam modo, tandemque cùm secundum naturam dispositi fuerint, concurrunt: Hæc Gilbertus lib. 2. cap. 4.

Ille idem etiam effectus apparebit inter Magnetem & ferrum, ut infra declarabitur.

ADDITIO.

Et quamvis quis replicare queat, quòd iste actus in Magnete cum Magnete sive in Magnete cum ferro videatur ab effectu externo certa quadam dimensione determinari & consequenter verba à me anteà prolata haud multùm adhuc ad indeterminatam emanationis corporum Magneticorum dimensionem probandam conferre: Respondeo ego, sensibilem inter Magnetem & Magnetē actum, arguere haud videri; Quòd, quoniam duo illa corpora ponderosa suum motū evidentem habeant non nisi ad talem distantiam, ideò Spiritus eorum ulterius sese extendere aut radios suos ulterius applicare haud quaquā possint: Nā est unum operari sensibiliter per violentiam massæ ponderosæ attractionem, atque aliud, ut una solummodò forma amplectatur, & in Harmonia quam naturali concurrat cum alia, atque ista alteratio illis, qui optimè in proprietatibus Magnetis versantur, per problema hoc sequens ad amussim verificatur.

2. PROBLEMA.

Orbis virtutis latiùs extenditur, quàm orbis motionis cujusvis Magneticæ, efficitur enim Magneticum in extremo, etiam si non moveatur locali motu, qui propius admoto Magnete efficitur: Nam tunc tota corporea massa movebit ad eum.

3. PROBLEMA.

Acus Magneticè contacta aspiciet Boream etiam à puncto æquinoctialis; Quod quidem est apparens argumentum extensionis indeterminatæ virtutis lapidis Magnetici.

Aliud problema hoc idem præstans.

4. PROBLEMA.

Separatæ partes à Magnete integro utrosque polos induunt, si divisio non fuerit paralleleticè: In parallelo si divisio fuerit, unum polum in eadem, qua prius sede retinere possunt: Hæc Gilbertus, lib. 2. cap. 32. [Gilbert. lib. 2. cap. 32.]

Ac Ridleus. cap. 21. sui tractatus Magnetici, ait: Si minor Magnetis pars à majori auferatur, ea portio minuta eàdem vitâ & vigore imbuetur, quem integer lapis possidebat: Haud aliter, quàm infans vitam suam à patre hauriens, patri suo in vita & partibus correspondet, eritque frustum istud majoris lapidis, quasi nova creatura: Nam habebit suos polos & æquinoctialem æquè & completè ac integer lapis habuit. [Ridleus. cap. 21. Tract. Magn.]

Etiam, si virga ferrea, ut est illa cortinæ, suspendatur, suamque positionem habeat Borealem & Australem sine ullo Magnetis contactu (nam, si cudatur Borealiter & Australiter, induet proprietates easdem, nimirum virtutes polares & movebit in aëre, si filo serico suspendatur, aut

cymbæ constituatur, ut super aquam fluctuet; ad Boream & Austrum juxta suos polos) si (inquam) parvulum virgæ frustum rumpatur ab ejus Borea, illud frustum habebit suos polos, Borealem nimirum & Australem æqué ac ejus totum; Videlicet virga longa, à qua erat ablatum.

APPLICATIO.

Quibus liquet, quòd si quælibet portio seu fragmentum Magnetis seu ferri habeat suos polos æqué ac totum, tunc Spiritus, qui inest ijs, habet suam relationem vel applicationem ad stellam polarem majoris mundi, atque etiam respicit virtutem Australem atque etiam polum ejusdem: Nam, nisi ei inesset animæ mundanæ scintilla, quæ in ea secundum exiguam ipsius proportionem, haud aliter, quàm in mundo majori, operatur, impossibile foret, ut utrumque polum tanta exactione respiceret, uti experientia testatur: Ac ob id, ut actiones animæ mundi sunt adeò Catholicæ, ut non possint limitibus certis terminari, etiam se habent Spirituales & Astralitiæ creaturarum inferiorum emanationes sive irradiationes.

5. PROBLEMA.

Gilbert. lib. I. cap. 12.

Ferrum rectum sex pedes longum, digitali crassitie (ut anteà) in justo æquilibrio cum filo serico tenuiori & firmo; Filum verò varié debet esse contextum, ex varijs sericis filis non una simplici via contortum, sitque in camera parva clausis ostijs fenestrisque omnibus, ne ventus ingrediatur, aërque cubiculi moveatur quovis modo, tardè movetur, donec tandem acquiescens, finibus suis ostendit Boream & Meridiem, quemadmodum Magnete tactum ferrum in Horologijs sciotericis & compassis & nautica pyxide solet.

Præterea inveniemus, quòd Magnes aut res aliqua alia, quæ excitatur à Magnete in suis cymbis disposita, suum aspectum diriget super acum in suo verticali, versus polum Borealem.

CONCLUSIO.

Est ideò manifestum, quòd extensio Spiritualis seu formalis Magnetis emanationis, atque etiam illius omnium aliorum corporum Magneticorum, non sint limitibus certis concludenda: Quatenus ipsa agit & applicat suos radios ad sedem & stationem usque stellæ polaris: & stella Polaris similiter influentijs suis emissis more reciproco operatur; Applicat ad, vel aspicit Magnetem, atque ita inter istos radios ascendentes atque illos descendentes facta est continuata Spiritualis unio, quoniam oculariter discernimus; quòd tam Magnes, quàm ferrum, Magna cum diligentia & cum manifesta Sympathia aspiciant & moveantur ad stellam illam. His ergo ritè ponderatis, consideret quis velim, quanta sit illa intercapedo sive spatium, quod est inter terram & octavam sphæram, ac procul dubio percipiet, illud esse quasi infinitum seu potiùs incommensurabile, & consequenter irradiationes à corpore Magnetico factæ, aliqua Phantastica & sensibili activitatis (juxta imaginariam Philosophorum nonnullorum phantasticorum sententiam) terminare nesciunt. At si actus talis & ad tantam distantiam, vel stellæ Polaris vel Magnetis denegetur à nonnullis, & illa Fracastorij, cum illa etiam multorum aliorum doctorum opinio recipiatur & pro Authentica habeatur, quæ dicit ipsum Magnetem & ferrum, atque acum à Magnete tactam, se tendere ad Septentrionem ratione attractionis variorum Scopulorum ex Magnete consistentium, qui in montibus hyperboreis siti sunt: Si ista (inquam) opinio pro vera statuatur, tamen ex ea elicere possumus actum Magnetis ipsum & respectum actualem, quem corpora Magnetica faciunt, ad illum non posse limitibus ullis certis terminari, cùm in ista etiam consideratione, talium corporum irradiationes, observabuntur cooperari à loco Æquinoctialis usque ad scopulos Hyperboreos: Sed istam eorum opionem alibi falsam atque vanam probavimus. Iam verò istud totum, quòd dictum est ad præsens hoc nostrum propositum, nimirum primum hujusce membri articulum applicabimus.

APPLICATIO.

Primum & secundum problema nos docet, quòd sit talis cœlestis & Astralicus subtilis Spiritus in omnibus Magneticis terræ corporibus, qualis est illis cœlestibus: & per consequens, quòd radij cujuslibet eorum, tam longè penetrare queant (tametsi ista penetratio sensu discerni nequeat) quam radij cujuslibet stellæ. Hisce percipere possumus, cœlestem in homine Spiritum, qui est ex puriori & subtiliori substantia, quàm ille Magnetis; Emittere valere radios suæ virtutis, non modò ad metam illam, ad quam collimat Magnes, sed etiam ad summum Divinitatis Thronum: Iterum hinc inde arguitur, quòd Spiritus in sanguine transplantato, potens sit in vulnus ad quamlibet distantiam operari, atque itidem, quòd radiosus vulneris

Spiri-

Spiritus valeat cooperari & continuatum cum illo respectum habere. Tertium denotat, quòd tametsi unguentum & sanguis in eo comprehensus non appareant ad longinquum mobiles, nihilominus cooperari, & cum Spiritu vulnerati ad distantiam & proportionem loci incognitam conjungi possunt. Per quartum & quintum elicere possumus, aspectus sanguinis Borealis ad austrum extensionem, esse ab æquinoctiali ad polum, nimirum per 90. gradus. Verùm enim verò affirmo ego, quòd, ut Borealis & Australis animæ mundi emanatio vastam mundi cavitatem implet: Ita etiam Mediante eâ & in ea potest actus iste animæ humanæ se ipsum longè ultra capacitatem carnis & Sanguinis extendere: Atque ideò ipse, non nisi intellectualiter est concipiendus: Per quintum intelligimus, quamlibet Sanguinis humani seu Mummiæ Spiritualis particulam à toto divisam, habere & idealiter continere in se omnes partes seu proportiones, quas totum sive integrum possidet: Atque ideò tam Boreali, quàm Australi aspectu soleat operari & per consequens deorsùm à cœlo proprietatem similem pro occasione data allicit sive attrahit. Nam ob istam rationem hic Spiritus dicitur à Propheta venire à quatuor ventis, & tamen non est, nisi Spiritus in essentia unicus, utcunque est in proprietate quadruplex: Nam erat virtute hujus, quòd mortui à Propheta specificati resurgerent: Atque ideò tam longè, quàm venti Borealis aut Australis extensio potest esse, tam longè potens est Spiritus iste in homine radios suos Spirituales emittere. Ezekiel. 36.

Iam verò veniam ad probationem articuli secundi, qui penetrationem Spiritus istius acutam demonstrat ostenditque, quòd sine ullo impedimento perficiatur contra opinionem nonnullorum ignorantum, qui credunt, Castella, scopulos, sylvas, montes & hujusmodi alia posse Spiritus istius subtilis & omnia permeantis motum atque actum impedire: Ejus probatio fit hoc modo. Fosterus & alij ejusdem fariniæ.

Articulus. 2. hujus membri.

Demonstrationes secundum hujus membri articulum comprobantes.

1. PROBLEMA.

NEque ignis, nec aqua, nec terra ingressum actionis aut penetrativæ virtutis in Magnete super ferrum impedire valet; quatenus experientia comprobatur, quòd Magnes allicit seu attrahit ferrum ad se, non obstantibus aut igne aut corporibus solidis: Exempli gratia sit flamma aut candela juxta lapidem, appone filum breve ferreum, & cum appropinquaverit, per medias flammas ad lapidem penetrabit, versoriumque seu acus in versoriò, nec lentiùs nec minus avidè applicat ad Magnetem per medias flammas, quàm aëre apertò, ita ut non impediunt flammæ interposita coitionem. Hæc Gilbertus lib. 2. cap. 4. Gilb. lib. 2. cap. 4.

Ita, ut videre possimus istiusmodi experimento, coitionem horum corporum Magneticorum esse nullo modo interpositione ignis aut perturbandam aut impediendam; Etiamsi aqua vel terra ipsis interponatur, tamen hoc idem præstabit Magnes officium.

2. PROBLEMA.

Gilbert. lib. 2. cap. 4.

Ferrum allicitur actu immateriali seu processu incorporeo, qui operatur & concipitur in ferreo subjecto, tanquam in corpore continuato homogeneo: Ac ob istud ferrum movetur & attrahitur à Magnete, atque iterùm ferrum attrahit ad se Magnetem, & concursus sive convenientia in unitate erit per eorum radios facta, tametsi corpora densa ad eorum coitum impediendum sint interposita: Gilbert. lib. 2. cap. 4.

Ita, ut elicere fas sit ex isto problemate, quòd substantiarum diversarum interpositio nil possit in impediendo illam Spirituum coitionem, quæ facta est inter illa duo corpora; Quod est argumentum, quòd influentiales seu formales Spiritus nequeant suo motu impelli; Atque ideò subtilis iste Spiritus, qui ortum suum ducit ab anima mundi, à Philosophis sagacioribus dicitur omnia permeare entia, verùm hoc sequenti problemate planius.

3. PROBLEMA.

Gilb. lib. 2. cap. 2. de Magn.

Magnes sive frictione aut calore, siccus aut humore perfusus, tam in aëre, quàm in aqua Magnetica provocat; Tum etiam solidissimis interstitis corporibus, vel lignorum tabulis, aut lapidum aut metallorum: uti auri, argenti, aut ferri crassioribus laminis: Hæc sunt verba Gilberti. lib. 2. cap. 2.

Et Ridleus, quòd, etiam si illæ substantiæ, quæ non sunt Magneticæ collocentur inter acum versorij & Magnetem, tamen haud possunt impedire orbem & progressum vigoris Magnetici: Exempli gratia, si Magnes claudatur in pyxidem

aut ligneam aut lapideam aut stanneam, aut argenteam &c. Tamen nihilominus Magnes orbem suum Magneticum extendet.

APPLICATIO.

Concludimus igitur per typicam istiusmodi expressionem, quòd Spirituum vitalium in homine emissiones sint tam subtiles ac penetrantes, ut nulla corpora interposita valeant eos in motu suo determinato impedire: Nec non est sanguis ille Magneticus in unguento Magneticé excitatus, in concursu & unione cum eodem Spiritu Australi seu vivificante, impediendus, hocque præcipué, quoniam formales unius Spiritus sunt continui & homogenei ad illos alterius.

Procedo jam ad sextum prædictæ propositionis membrum.

Sextum membrum est, quòd postquàm corpus aliquod (sive sit animale, vegetabile aut Minerale) sit per transplantationem alterius factum Magneticum, aut Magnes, ad aliud corpus, facit per attractionem suorum Spirituum, amatorem ad se, ijs virtutem & proprietatem impertire, quæ pertinent ad se ipsum: Ita, ut, quemadmodùm amator participare soleat cum natura amati; ita etiam amatum solet cum natura & conditione amatoris communicare, hocque præcipué, si modò sint in genere homogenei atque affectione reciproci.

Quædam demonstrationes problematicæ ad istud membrum confirmandum.

1. PROBLEMA.

Quodlibet corpus, cui Mummia viva in alio homine propinatur, illicò fit Magnes.

APPLICATIO.

Problema hoc est animalis & non mineralis naturæ, sed inferre videtur, quòd per transplantationem sanguineorum spirituum humanorum, unguentum protinus Magneticum reddatur & attractivum, haud aliter, quàm in præcedentibus affirmavi, ungues & pilos in quercum transplantatos, ipsam statim communicando Spiritus unius cum Spiritibus alterius, attractivam & Magneticam reddere.

2. PROBLEMA.

Magnes nihil potest præstare, quod ferrum Magneticé excitatum efficere nequeat: Idque non modò contactu, sed etiam ad rationabile distans.

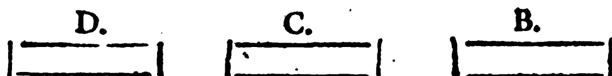
APPLICATIO.

Nec pariter quicquam potest Spiritus in homine vivus agere, quòd Sanguis mortuus in unguentum transplantatus, præstare non potest: Si modò more reciproco coëant; Imò verò Spiritus in unguento ulteriùs procedunt, nam nativam influentiam in vulneratum inspirant.

3. PROBLEMA.

Gilb. lib. 2. cap. 4.

Ferrum Magnete contactum aliud ferrum recreat, illudque ad motus Magneticos instruit; Ita, ut tertium etiam ferrum ad se trahat, verbi gratia: Magnes applicatus ad A. trahit clavum seu obelum B. similiter post B. trahit C. & post C. D. remotis verò clavis B. & C.

In eadem distantia Magnes A. non attollit in aërem D. clavum &c. Hæc Gilbertus.

APPLI-

APPLICATIO.

Ferrum B. comparatur ad Spiritus, qui priùs animantur à Spiritibus vivis in homine, & qui animant Spiritus unguenti, qui sunt de natura Microcosmica, ratione salis in usnea volatilis, quod est talium Spirituum vegetantium atque vivificantium receptaculum, qui dant vitam homini, præterquam, quòd jam Borealem proprietatem induerint & quasi pro mortuis habeantur. Spiritus autem isti in unguento referuntur ad C. qui agunt & operantur. postquam ita excitantur in D. quod Spiritus ex vulnerato emissos importat: Adeò, ut elicere possimus, quòd non sit, nisi unus & idem spiritus continuatus, qui in actionem reducit tria diversa subjecta cum spiritibus eorum, nimirum sanguis effusus & transplantatus, unguentum & corpus vulneratum.

4. PROBLEMA.

Gilbert. lib. 2. cap. 4.

Magnes & vena ferrea sunt idem & eandem habent naturam, atque etiam in una Miniera, quasi Gemini, inveniuntur. Imò & robustus Magnes ferrum in se continet, atque ideò ferrum, quod ab utrisque eorum extrahitur, habet omnes Magneticas virtutes, tam in vena, quàm post factam separationem, sed magis debiles & impotentes, nisi excitatur à Magnete, aut ipsi addatur, hoc est, nisi Magnes cum eo armetur: Nam hac ratione reddetur in sua facultate Magnetica fortior, quàm ipse Magnes.

APPLICATIO.

Simili planè ratione sanguis in vulnerato, atque ille, qui transplantatur, ut in unguento purificetur & confortetur, ab una eademque derivantur vena, atque unam eandemque matricem habent, atque ideò idem extractus sanguis retinet in se omnes virtutes Magneticas sed Magis debiliter, & in potentia magis, quàm actu, nisi ab Australi sanguinis virtute excitetur, aut Balsamica unguenti natura armetur: Nam, si ita præparetur ac muniatur, videlicet, si ita incitetur & dirigatur, possidebit & suam potestatem Borealem: Atque illa Balsamica & attractiva virtus usneæ est adeò potens in sua Boreali & Saturnina conditione, ut subitò quasi sigillo confirmet & sistat per congelationem Australem illum sanguinem, qui fluit, haud aliter, quàm videmus, ventum Borealem convertere in ignem & immobilem nivem atque grandinem.

5. PROBLEMA.

Magnes & ferrum inter omnia alia corpora nobis cognita, sunt in natura & conditione, propinquiores ad terram: Nam in se retinent substantiam admodùm genuinam & homogeneam & ad terram appropinquantem: Atque ideò hæ tres substantiæ naturâ ad invicem conveniunt.

APPLICATIO.

Hisce liquet, quàm sit propinqua relatio inter corpus humanum, quod comparamus cum terra, & sanguinem, qui exit è venis, quem referrimus ad Magnetem, atque unguentum Spiritibus sanguineis relatû, quod ex sanguine erat extractum: Nam pinguedo & usnea atque Mummia erant de sanguine: Scripturæ enim nos docent, animam carnis, & per consequens pinguedinis & ossium esse in sanguine sitam: Quo fas est considerare, quòd, quamvis hæ tres substantiæ corporeæ differant, tamen in homogeneitate Spiritus conveniunt: Ac ob hanc causam non est mirum, si sit continuitas quadam inter Spiritum Sanguinis corporei, atque illum in unguentum transplantatum. Nec profectò adeò debemus admirari in commercio illo naturali, quod est inter Spiritus Sanguineos & unguentum, aut, quòd unio tam subitanea fieri soleat inter eos, aut quòd illud debeat tam subitò fieri Magneticum, sive Magnes, sola adaptatione eorum in Balsamica & sanativa ejus in vulnus operatione: Idque præcipuè, quoniam per Spiritus in eo transplantatione adaptatos, dirigitur, & post animationem radios suæ naturæ in suum simile convertit., cùm sit tam propinquum in Spiritu & proprietate ad sanguinem vulnerati & frustum ferri, ut portio Magnetis ab integro abrupta sit suo toti: Quæ quidem portio in omnibus convenit cùm Spiritu sui patris seu fontis, à quo est derivata: Ita etiam videmus, quòd, quamvis aër macrocosmicus videatur naturâ secundum suam positionem variare (nam aër Borealis est frigidus; Australis verò seu Æquinoctialis calidus) est tamen non nisi unus & idem Spiritus continuus, utcunque in hanc vel illam nubem, distingui videatur: Atque iterum Spiritus internus seu formalis, qui quatuor ventos

Ezekiel. 36. diversimodè animat, est non nisi unus & idem Spiritus indivisibilis (uti ab ore Prophetæ accipimus) similiter est unica & eadem Spiritus identitas, quæ agit in vulnere & in sanguine effuso seu transplantato, atque unguento: Quatenus omnes hi tres non fuerunt nisi unus sanguis, ut D. Paulus docebat Athenienses: Nimirum, quòd omnes homines veniant ab uno sanguine, & consequenter ab uno Spiritu in sanguine. Hoc etiam isto problemate confirmo. Act. 17.

6. PROBLEMA.

Attractio facta est in corporibus primarijs, atque illa sunt ad invicem propinquiora, & unius mutui inter se concentus, ratione eorum identitatis in conditione. Atque ob istam rationem Magnes attrahit ad se ferrum, atque itidem ferrum allicit ad se ferrum, & terra terram adducit, ac iterum horum quodlibet sibi alterum trahit.

APPLICATIO.

Hinc ergo colligitur ratio, cur sanguis sibi sanguinem attrahat atque unum corpus suum simile, & unguentum animatum ab una eademque natura suum simile affectet; Atque ideo Paracelsus haud inconsultè dixit (ut anteà) quodlibet corpus, cui Mummia viva in alio homine propinatur, illicò fit Magnes: Atque ideò haud injuriâ possumus pronuntiare, cùm ab ipsa experientia hoc manifestatur: Quòd quodlibet unguentum, & præcipuè illud Microcosmicum, quod imbibit aut comprehendit Mummiam Spiritualem Sanguinis alterius hominis, confestim fit Magnes, & per incitationem Mummiæ Spiritualis, quam continet, avidè affectat & appetit suum simile: Atque propter hanc causam illud attrahit & allicit ad se, atque exinde ei tam impertit sanitatem, quam illud cum suo attractore de proprietate sua vivifica communicat. Plura ad fortem istius unguenti attractionem, post ejus à Spiritibus hominis vivi animationem probandam, proferre potui: Sed in hoc faciendo fortasse tædium potiùs, quàm delectationem lectori inducam; Atque iterum in præcedentibus mentionem satis amplam de ea feci; Atque ideò relinquam ego membrum hoc, ut ad septimum procedam.

Membrum Septimum propositionis cum problematibus.

Septimò, agentem, qui alienum seu peregrinum corpus; Multò magis illud, quod est de consanguinitate ipsius, Magneticum facit, & concupiscibile seu affectionabile; Idque specie propinquitatis in natura, esse Spiritum cruentum transplantatum in unguentum animale, seu plantam vegetabilem, (de qua anteà verba feci) qui etiam Spiritus, est Magneti unctuoso director, ut in subjectum & Spiritum ejus, unde sic erat derivatus, Magneticè operetur, qui Spiritus si fortis & validus sit, potenter operatur; Sin debilis aut languidus, debilem duntaxat producit operationem.

Nonnullæ demonstrationes problematicæ ad confirmandum membrum antè dictæ propositionis.

Hoc membrum in meliorem intenti nostri explicationem in tres articulos seu partes dividamus necesse est, quarum prior probabit, Spiritum transplantatum reddere unguentum, cui commissus est, Magnetem ad vulneratum: Secunda, quòd ipse sit solus dux & director potentiæ unguenti, & conductor facultatis ipsius Balsamicæ ad Spiritum vulnerati: At ultima demonstrabit, quomodo debilis ac impotens Spiritus non nisi debiliter operetur per se, & tamen assistentia & adminiculo sanioris ac robustioris naturæ recreetur & iterum confortetur.

Demonstrationes confirmantes contenta primi articuli bujus Membri.

Gilb. de Mag. lib. 2. cap. 25. Experientià nos docuit, & huic rei astipulatur Baptista Porta, quòd si Magnes debilis, pulveribus chalybis ad tempus obruatur, evadet validior & potentior in attractione sua: Similiter chalybs naturâ suâ efficietur præstantior & validior: Sed Paracelsus magis adhuc in relatione sua veritati appropinquat, dicens, extractione Magnetis candentis in oleo Croci Martis, qui conficitur ex selectissimo Chalybe Corynthiaco, eò usque, dum amplius nihil imbibat, ita corroborabitur hic Magnes, ut decuplo plus virium in attractione sua possideat, quàm habebat anteà.

APPLI-

APPLICATIO.

Simili relatione Spiritus Languidus in Sanguine transplantato imbibitus, unguento animali, (quod eandem relationem in se habet ad Mummiam Spiritualem, quàm oleum Croci Martis ad Spiritum debilem in Magnete) revivificabitur ac recreabitur in vigore suo Magnetico, ac mixtus cum unctuoso suo simili, constituet Magnetem compositum, qui similem sibi Spiritum potentiùs longé attrahet, quàm poterat anteà: Vicissim, ut parvulus seu debilis Magnes obrutus pulveribus terræ ferruginosæ, quæ est de natura ipsius, vires suas deperditas recuperat: Sic etiam Spiritus sanguineus inhumatus terræ unctuosæ, de natura sua propria, attractione sui similis à fonte sanguinis & salutaris spiritus ab unguento, sic unitur unguento, ut per animationem creet Magnetem aptissimum, qui naturam hanc Balsamicam utrique communicando, attractione membri sauciati reddit se ipsum medicinabilem; Ita, ut continuitate & integritate spiritus per contactum immediatum spiritualem, deferat spiritum usneæ Balsamicum, aliorumque ingredientium unctuosorum ad vulnus. Nonne observamus, quòd aqua, quæ per acervum seu cumulum salis transit, virtutem salis omnimodé induat, licét effluxus ejus sit perlongus, & quòd ea natura salsa ab uno ejusdem extremo ad aliud communicet, & multò magis aër naturam loci, per quem transit procul vel longinquum transferet, & tamen omnis ille aër sic animatus erit continuatus, & per consequens multò magis subtilis ille spiritus cœlestis, qui aërem inhabitat.

2. PROBLEMA.

Gilbert. de Magn. lib. 2. cap. 4.

Ferrum contractatum recreat aliud ferrum per contactum, illudque instruit ad motiones Magneticas.

APPLICATIO.

Simili proportione in regno animali sanguis transplantatus per Australem seu vivum suum fontem, animat ac recreat Magneticé unguentum; Ita, ut operetur in vulnerati spiritum emanantem, & attractam ad se naturam vulneratam, emissione suâ Balsamicâ meliorando & in pristinam conditionem restituendo.

3. PROBLEMA.

Ridle. tract. de Mag. cap. 16.

Si Magnetem nullius sensibilis roboris aut virium, quasi, Magneti roboris ac vigoris validi & potissimum polis imponamus, vigorem illa robustioris ac majoris, cui uniebatur, æqualem ostendet: Sed postquam removebitur, minor ille erit adeò debilis, ut anteà, nisi sæpiùs repetatur: Idem effectus plané sequetur, si frustum ferri Magneti robustiori applicetur, sed si tollatur à lapide, tunc omnis virtus feré evanescet & deperdetur.

APPLICATIO.

Simili ratione sanguis debilis Borealis in unguentum transplantatus, & applicans se ipsum viventis spiritus emanationi, præservatione & corroboratione unguenti fortificatur; & attrahit seu operatur efficaciter, redderque totum unguentum Magneticum: Sed, si accidat, ut unguentum vel separetur seu abradatur à loco teli, in quod spiritus penetrarunt (ut Bevis Tell Well, eques auratus, fecit periculum in securi, quæ sauciârat plaustrarium) vel decutiatur aut abstergatur, (ut accidit in securi; Quæ sauciarat naupegum, per improvisam deijectionem capuli gladij Nicolai Gilbourni, equitis aurati) dimittet virtutem suam, quam recipit à Spiritibus sanguineis in homine vivo & liturâ Balsamicâ unguenti; Ac proinde vulnus ea divisione æqué aut magis dolorosum erit, ac anteà: Sed si unguentum loco iterum applicetur, telumque obvolvatur calidé, concursus Magneticus renovabitur, dolorque confestim sedabitur, ut probatū est in multis: Atque hæc disturbatio seu intemperies non fit aëre frigido solùm efficiente dolorē rigidum ac torpidum in vulnere, sed etiam vulnus calore ignis fit tam inflammatum ac adustivé dolorosum: Nam, Iacobus Virat, quondam mihi famulus, sed jam reginæ Pharmacopola, habitans in Blake Friers, anno proximé elapso, conficiebat hoc unguentum, & tentandi gratiâ, quendam phlebotomo suo in Brachio vulnerabat, & postmodùm in unctum Phlebotomum igni admovebat, ut liquefieret unguentum & Phlebotomum incalesceret, atque ita evenit, ut in illo instanti vulneratus ardorem adeò Magnum in vulnere suo persentiret, ut vix esset ferendus: & tum è vestigio iterum perungebat Phlebotomum

Ll

mum, & vulneris confestim dolor sedabatur, & mox consanescebat: Pharmacopola in vivis est, atque ad id confirmandum paratus erit: Idem meliùs confirmatur per hoc problema.

4. PROBLEMA.

Ridl. ibid.

Si Magnes debilis in loco alterius polorum ejus Magnete validiori perfricetur, ille per vigorem & virtutem meliorabitur, si non in potentia augetur.

APPLICATIO.

Eadem proportio actionis est inter Mummiam in unguibus & capillis, & Magnetem vegetabilem, ut etiam inter illum in sanguine transplantato & in unguento: Nam Magnes vegetabilis seu quercus reducebat secretam illam ac occultam in ipsis Mummiam à potentia in actum, reserando naturæ abdita; Haud aliter, ac in terra solet granum tritici, putrefaciendo: Atque ita etiam est potentialis seu Borealis natura Mummiæ Spiritualis sanguineæ, cùm sit extracta & in actum terrâ unctuosâ seu unguento Magnetico redacta.

5. PROBLEMA.

Ridl. cap. 19.

Si acus Magnetica contrectata prius tactu Magnetis candescat igne, amittit omnem potentiam polarem suam, & virtutem ac facultatem directivam: Sed, si recens tangatur iterum, recuperabit virtutem & actum.

APPLICATIO.

Itaque per conversionem propositionum (nam contrariorum eadem est ratio) si sanguis transplantatus, qui trangebatur Magneticè spiritu vitæ, frigore congeletur, omne robur suum ac operativam directivamque virtutem amittit: Sed, si roboretur unguento ac reanimetur, per spiritum Australem seu vitalem, ut antè, non reviviscet modò & aget iterum; Verùm etiam reddet unguentum Magneticum, ac diriget illud in cursu suo ad Membrum affectum.

6. PROBLEMA.

Ridle. de Mag. corpor. cap. 24.

Si tenuissima lamina Chalybis affigatur neutri polorum Magnetis, nimirum inter Magnetem & viam ejus, Magnes ita attollet, duplo; Imò quandoque decuplo plus, quàm poterat anteà: Ab hac praxi inchoabat armatura Magnetis, cum Chalybe seu ferro, juxta diversos modos.

APPLICATIO.

Pari modo translatus sanguis Borealis, est Magneti haud immeritò comparatus, & unguentum ad armaturam ferro: Nam uniendo sanguinem congelatum cum unguento, virtus attractiva & vis Magnetica multò major est, & potis est fortiter sugere & attrahere sibi Spiritum Australem, sanguinis viventis, in vulnerato: Idque dulicidiùs probo per sequens problema.

7. PROBLEMA.

Ridle. cap. 24.

Si duo Magnetes, armati duobus dentibus, separatim nobis ante oculos statuantur; Altero existente valido, alio verò debili seu multò minori, cujus axis seu diameter inter dentes est æqualis & similis longitudinis, conjunge dentes eorum, qui procedebant à polis & partibus contrarijs invicem, tunc fortior apprehendet & attollet debiliorem; & debilior unitus ac incorporatus cum fortiori, virtute, quam recipit à fortiori, tollet à terra & retinebit fortiorem ac majorem admodùm firmiter, licèt sit multò ponderosior pondere, quod lapis parvulus ordinariè elevat.

APPLICATIO.

Hoc typo minerali docemur, (mutando mensuras ponderum in proportiones in vigore spiritus) congelatum, effusum, ac transportatum sanguineum spiritum obsitum & quasi armatum unguento, cujus natura æquè est propinqua, ac sanguis est spiritui, factum esse Magnetem usque adeò potentem, ut potens sit ad se attrahere majorem ac robustiorem naturam sanguineam, per applicationem ad ipsum minorem Magnetem Borealis naturæ, & quasi polum suum Borealem ad Magnetem majorem

rem naturæ Australis: Nam hisce medijs in regno minerali, unio naturalis fit, ut probatur hoc problemate.

8. PROBLEMA.

Ridleus. Ibid. Est naturalis quædam; & violenta ac depravata unio: Illa verò naturalis est, cùm coitio à polis contrarijs, nimirum polo Boreali & Australi fiat: Iterum, quòd fortior attractio fit à polo Boreali, hoc confirmat problema.

9. PROBLEMA.

Ridle. cap. 6. Polus Borealis est polus ad omnia proposita ac intenta Magnetica fortissimus ac robustissimus, si quantitatem illam habeat, quàm Australis possidet.

APPLICATIO.

Ridle. cap. 6. Quibus patet, Borealem naturam, quæ est in Magnete unctuoso, ac spiritum ejus influentialem, longé magis attracturum esse, quàm Australis seu calidus Spiritus, aut æquinoctialis attrahere potest, nisi pro ut participat de natura Boreali, naturali quadam ad suum simile concurrentia: Atque hæc est ratio, quòd naturalis unio dicitur esse, ubi concurrentia oppositarum naturarum polarium est facta: Nam ab illis fortior fit attractio, quia natura sola frigoris est contrahere, ut è contra, caloris est dilatare. Vis ista polaris conclusivé sustinetur hoc problemate, cum quo hujus articuli confirmationem concludo.

PROBLEMA.

Ridle. cap. 24. Magnetes, ferro armali polum duntaxat apprehendunt.

APPLICATIO.

Ac si diceret, Borealem seu congelatam Mummiam, unguento propriæ naturæ suæ circundatam & quasi armatam, ac Australem seu vivam Mummiam carne tectam atque stipatam, sibi invicem Magneticé propè polos applicare, nimirum vividam Mummiam propé Australem & æquinoctialem, & debilem ac congelatum, prope Borealem: Ac proinde attractio manifesta est à Magnete unctuoso atque agente ejus imbibito.

Articulus 2.

Iam ad secundum hujus Membri articulum seu portionem devenio.

Demonstrationes confirmantes contenta secundi hujus Membri articuli.

Quod ad secundum articulum hujus membri attinet, qui demonstrat, Mummiam sanguinis transplantati, Spiritualem esse virtutis seu vigoris unguenti Magnetici ad vulnus, ad quodvis intervallum, directorem & ductorem, indicat, illud hoc testimonio demonstratur.

1. PROBLEMA.

Gilbert. de Magn. lib. 2. cap. 4. Et Ridle. de tract. Mag. 7. cap. Magnes conducit ac dirigit res Magneticas, quæ concipiunt vigorem ac vires ab eo non modò in exterioribus; Verùm etiam, in interiori ac venosa medulla: Exempli gratià, ut primùm particula ferri apprehenditur; Magneticé ad finem usque excitatur, ubi tangebatur; Atque ipsissima vis ei sic impertita, ad alteram usque extremitatem, tam superficialiter, quàm centraliter penetrat.

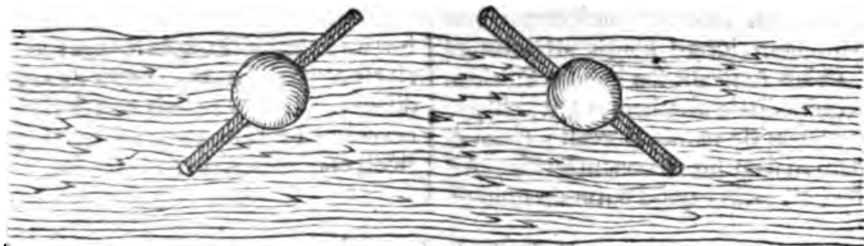
APPLICATIO.

Hoc exemplo probatur, formalem sanguinis Mummiam simili plané modo operari cum Vnguento, quod se habet ad ipsa, ut ferrum ad Magnetem: Ita, ut, quemadmodùm Magnes per ferri contactum, facit illud post imbibitionem vigoris sui spiritualis Magnetem: Sic etiam post receptionē hujus Mummiæ sanguineæ unguentum redditur Magnes: Quatenus per ejus totū, vigore quodā Magnetico animatur, & virtute animæ hujus Mummialis dirigit radios suos ac virtutem Balsamicam ad fon-

fontem, à quo Spiritus ille Mummialis originem suam ducebat: Directionem autem hanc esse veram, per ista sequentia problemata probamus.

2. PROBLEMA.

Vnus Magnes alium Magnetem disponit, alter alterum convertit, ac in ordinem suum reducit & conducit, illumque ad concordantias suas dirigit: & quando convenerunt ac juncti sunt invicem, firmiter sibi cohærent invicem: Exemplum evidens est: Nam, si duo filamenta ferrea unius longitudinis accipiamus, quæ in extremitatibus per polos contrarios excitantur, eaque per subera rotunda quantitatis nucis avellanæ intrudantur, quæ postmodùm aquæ innatare ac fluctuare imponantur, percipietis illa paulatim se dispositura atque ordinatura, ac contactum Borealem Spiritualem unius, priùs axem suam directuram, & postmodùm attrahere polum Australem, dum ambo sibi in morem duorum equitum cum suis spiculis occurrant & obvient.

DEMONSTRATIO.

APPLICATIO.

Mummia Spiritualis in Sanguine transplantato est unus Magnes, qui unguentum eum in modum disponit, ut ad Magnetem etiam quadret: Atque hic Magnes dirigitur Spiritu Mummiæ in concordantias Mummiæ Spiritualis, quæ expirat ex vulnerato, quam attrahit & unit, & partim de virtute ejus vivifica participat, & partim communicat cum ipso de Spiritu suo Balsamico, qui ratione continuitatis suæ cum vulnere facilè, licet invisibiliter, transfert ad vulnus: At jam ad tertium hujus membri Articulum seu particulam procedo.

Demonstrationes contenta hujus membri tertiÿ ejusque ultimi articuli confirmantes.

Articulus 3. AD tertium & ultimum Articulum hujus membri quod attinet, qui ostendit, quòd Spiritus debilis ac impotens non nisi debiliter ex se operetur, sed per assistentiam naturæ robustioris recreetur & fiat vigorosus: Hoc totum est per complures cõclusiones problematicas confirmatum, quæ ex Magnetis proprietatibus producuntur.

1. PROBLEMA.

Gilbert. lib. I. Magnes amittit virtutem suam attractivam, & quasi deficit ætate, si aëri aperto diu exponatur, nec servetur ac obruatur limatura seu scorijs ferri.

APPLICATIO.

Gilbert. lib. I. Similiter sanguis vivus, ubi primùm ex venis suis mineralibus calidis est effusus & de aëre frigido gustavit, suam activam virtutem amittit & deveniet gelidus & quasi mortuus, nisi cum carne, & telo ad sibi appropriatum unguentum transferatur, quod illum ab aëre frigido præservat, locoque limaturæ ferri ad Magnetem, ad Mummiam spiritualem defendendam ac muniendam, inservit.

2. PROBLEMA.

Baptista Porta Magnetem in limatura Chalybis servabat bono temporis spatio, ac postmodùm reperit illum multò vigorosiorem ac efficaciorem in virtute ejus attractiva, quàm anteà. Similiter Paracelsus calfaciendo ac imbibendo Magnetem oleo Martis, ejus vigorem multis gradibus augebat, ut dictum antè.

APPLI-

APPLICATIO.

Simili modò, si Mummia Spiritualis in sanguine transportato, debilis aut Languida, servetur ad tempus in unguento animali, reddetur Magis vigorosa in tantum, ut animaverit totum unguentum.

3. PROBLEMA.

Ridl. in tract. de Mag. corp. cap. 17.

Imponatur Magnes nullarum virium seu roboris, quod facilè percipi queat, Magneti eximij roboris ac vigoris, potissimùm polis, & exhibebit vigorem, ac si æquè esset virtuosus, ac Magnes, cui unitus est; Sed postquam ablatus est, erit æquè debilis ac anteà, nisi sæpiùs repetatur.

APPLICATIO.

Sic etiam si Spiritus transplantati cum Sanguine, unguento sano ac Balsamico implantentur, colligent vires: At, si unguentum vel abstergatur, vel ignis calore defluat ab armis, confestim amittet vim suam: Atque iterum, si recens inungatur, & calidè obvolvatur, è vestigio recreabitur iterum, ut anteà. Præterea hoc etiam Problemate anteà prolato confirmatur, quod est tale.

4. PROBLEMA.

Ridleus. Ibid.

Si Magnes debilior perfricetur ad polos suos Magnete fortiore, meliorabitur inde virtute ac vigore suo, si non augeatur inde.

5. PROBLEMA.

Ridleus. Ibid.

Validior, isque major Magnes, auget virtutem minoris, si illè imponatur polo majoris illius: Nam tunc polus ejus Borealis erit vigorosior.

APPLICATIO.

Validus sanguis ac spiritus in vulnerato aspectu, facit sanguinem debilem ac spiritum, qui in unguentum transplantatus est, Magnetice operari, & applicare ac dirigere spiritum unguenti ad illum fortiter, quod non præstaret sine unione illa, quam cum suo fonte habet, qui est vividior, agilior ac robustior.

8. Membrum propositionis cum probationibus suis.

Octavum membrum hujus propositionis est, quòd in omnibus operationibus Magneticis Necesse est, ut sit applicatio reciproca seu aspectus factus inter amatorem & amatum, ut inter materiam seu fœmininum, quod concupiscit, & formam seu marem, qui concupiscitur: & per similitudinem seu continuationem spirituum formalium suo simili, quod agit in materia, unitur: Sic spiritus Borealis cum suo unctuoso Magnetico corpore efficaciter concupiscit & radios formales & æquinoctiales seu emanantem spiritum ex vulnere appetit, Magnetemque unctuosum, ad effectus suæ concupiscentiæ producendos dirigit, quod facilè perficitur, modo si continuatio fuerit inter spiritus eorum. Sed ad probationes nostras.

Demonstrationes quædam problematicæ ad confirmandum hoc problema.

1. PROBLEMA.

Gilbert. de Magn. lib. 2. cap. 4.

Coitio Magnetica est actus Magnetis & ferri, non unius, sed utriusque ad instar viri & mulieris.

APPLICATIO.

Vt mulier, quæ frigidior est & magis Borealis naturæ, concupiscit virum, qui est calidioris & Australioris dispositionis: Sic etiam similitudine quadam Sympathetica in utriusque spiritu coeunt, ac sua semina affectionis uniunt: Consimili prorsus modo spiritus frigidus in Sanguine congelato, spiritus sanguinis vividi & activi concupiscit, & postquam unusquisque coierunt, uniunt naturas ac tertium quoddam procreant; Vt filium, qui de utroque parente participat.

2. PROBLEMA.

Prima formæ principalis in ferro virtus, in Principio erat distincta: Sed jam quidem fusione seu liquefactione corporis ejus, confusa est, cùm Magnetica seu ferrea vena igne examinaretur: & tamen nihilominus, postquàm integer & pervalidus Magnes applicatur illi, in pristinum suum actum ac vigorem revertitur: Nam ejus formâ dispositâ atque ordinatâ cum Magnete, uterque conjungunt simul vires sociabiles, consentiuntque simul sine ullo corporali contactu & per consequens unum redduntur.

APPLICATIO.

Eadem ipsa est ratio contrariorum, ac proinde idem dici potest de frigoris extremitate, quod in problemate allegatum est de illa caloris. Dicimus igitur, sanguinem, qui, quamdiu erat in vena sua naturali, distinctus erat in actione sua, jam effusione ejus in aërem gelidum, factum esse confusum ac omni manifesta formali actione vacuùm: Cùm verò assistentiâ unguenti excitatur, denuò spirituali emanationi sanguinis robusti applicatur, rectificatur iterum, conjungitque naturam suam cum potentia adaptata, quam ab unguento accepit; Atque ita unio naturarum utriusque conflatur, qua spiritus vulneris participat cum natura Balsamica Mummiæ: Iterum in vera dicti problematis natura sine ulla propositionis conversione, sanguineus in unguento Spiritus calore nimio reddebatur confusus, ut apparet M. Iacobi Viroti Pharmacopœæ experimento, in admovendo phlebotonum igni, postquam jam Brachium alterius sauciârat, ac unguento esset perlitum.

3. PROBLEMA.

Gilbert. Bini Magnetes in cymbas diversas dispositi, ac ad superficiem aquæ expositi, si sufficienter intra orbes virtutum suarum collocentur, se præparant affectione mutua, ut ad invicem concurrant, & sub finem mutuò sese amplectantur ac adhærescant.

Similiter, si ferrum adaptetur in una scapha, & Magnes in alia; Ferrum festinabit eo ipso modo ad Magnetem, & Magnes etiam in sua scapha movebitur ad ferrum; Adeò, ut uterque à loco suo eo modo ferantur, ut postmodùm sibi invicem jungantur, atque ut probé satis facti ac contenti in amore sui conquiescant.

Simile efficietur, si duo filamenta ferrea à Magnete excitata, per similia subera transeant ac ad natandum aquæ imponantur: Nam videbitis, ea se mutuò amore amplecti, movendoque gradatim sensibiliter coitura, & extremitatibus suis percussura, atque contrectatura se invicem. Ridleus, cap. 14

APPLICATIO.

Simili ratione sanguis Borealis seu congelatus, seu Mummia sanguinea transportata, conductu vehiculi sui unctuosi, quod etiam præsentia ejus factum est Magneticum, unionem Australem vividorum ac mobilium sanguineorum Spirituum vulnerati, ut materia formam, seu fœmina marem concupiscit: & quoniam Spiritus continuatus est inter utrumque, quemadmodum aër continuatus est inter polum Borealem & æquinoctialem Australem, in macrocosmo, licét unaquæque extremitas sit diversæ naturæ., nimirum altera frigidæ ac siccæ, congelativæ, attractivæ ac immobilis; Altera calidæ ac humidæ, dissolutivæ discussivæ, & mobilis seu agilis: Ideò facilé concurrunt, sibique invicem amplexu Sympathetico obviant.

4. PROBLEMA.

Ridleus cap. 22. Vnio naturalis Spirituum Magneticorum est, cùm coitio fit per partes contrarias, uti per polos, Borealem & Australem.

APPLICATIO.

Sic sanguis Borealis seu Spiritus in sanguine transportato, qui congelati sunt, Borealem proprietatem assumpserunt, facilè concurrent cum Spiritibus Australis aut æquinoctialis naturæ, nimirum cum illis fontis viventis, unde proveniunt. Cùm simile suo simili gaudeat naturaliter; Potissimùm cùm aëre frigido ac crudo circundatur, atque ita cogitur se ipsum contrahere cum aëreo suo vehiculo à frigido suo adversario: Nam, Spiritus ab æquinoctio derivati instinctu quodam naturali, gelidam terræ & septentrionis dispositionem evitat: Ac proinde profugus seu contractus, in centrum attrahit ad se vivos radios sanguinis Australis: Hæc est ratio in Macro-

Macrocosmo, quòd, cùm Boreas Spirat fortiter, nec Auster usque adeò validè, aër in nubem condensatur contractione igneorum formalium, & Æquinoctialium seu radiorum Astralium, in aëre condensentur, qui ob frigus externum fugit ab aëris circumferentia ad centrum; Adeò, ut hanc ob rationem sæpiùs observetur, quòd in fulgura ac coruscationes erumpat: Hæc etiam contractio in aëre incluso, cùm externus aër friget, facilè in effectu per vitrum calendarium, seu instrumentum nostrum experimentale discernitur, nimirum cum aqua elevata est & aër inclusus, contractus seu coarctatus in spatium angustum.

Nonun membrum propositionis cum probationibus suis.

MEmbrum nonum propositionis est, quòd valida attractiva cujuslibet Magnetis facultas sit conditionis Borealis seu Septentrionalis proprietatis, ac per consequens præcipuam suam facultatem attractivam à Stella Polari habeat, ac proinde juxta morem Magnetis attrahit à circumferentia ad centrum: Iterum, omnia desiderata atque adamata, quatenus formalia sunt, de æquinoctiali facultate participant, cujus est radios per dilatationem à centro emittere; Ac proinde eorum per applicationem unio facit temperamenti mixtionem, quæ est inter polum Borealem atque æquinoctialem, id est, partim attractivam, & partim dilatativam: Quemadmodum est vitalis hominis Spiritus, qui agit in systole & Diastole, vel contractione & dilatatione: Eodem prorsus modo se habet coitionis Magneticæ actus.

Nonnullæ demonstrationes problematicæ ad confirmandum membrum hoc.

IN primis probatum vobis dabo demonstrativé, idque relatione facta ad Magnetem, efficacissimam Magneticam attractionem esse à polo Boreali, & consequenter, quòd necesse sit, ut sanguis, induendo Borealem ac congelativam facultatem, admodùm reddatur attractivus & contractivus sui similis, pro ut mobilem ac tenuem expansum aërem, in nivem spissam flante Borea, vel in pruinam, gelu aut grandinem converti videmus.

1. PROBLEMA.

23. Ridle; cap. 6. Polus Borealis semper est ad omnia Magnetica proposita vigorosior & robustior, si quantitatem habeat, quam habet Australis.

APPLICATIO.

Qua propter Spiritus Sanguineus, induendo naturam Borealem, efficacissimus est ad operandum in naturam Australem, Magneticè vel attractivé.

2. PROBLEMA.

Gilbert. de Mag. lib. I. Magnes attrahit ferrum validiùs à polo Boreali, quàm ulla alia ejusdem portio.

APPLICATIO.

Hoc confirmat antedictum problema: denique attractio Magnetica Sanguinis Borealis causa est plantationis plurium Spirituum consimilium, in Magnete unctuoso, quo reddetur robustior in operatione sua.

3. PROBLEMA.

Gilbert. de Magn. lib. 2. cap. 4. Magnes possidet punctus suos, id est, veros suos polos, in quibus major ejus vis residet: Atque hanc ob causam non attrahit ferrum æquali virtute ab unaquaque parte: Atque etiam subjectum Magneticum non movetur nec fluit, ad quamvis Magnetis partem.

4. PROBLEMA.

Ridle. & Gilb. Partes polo Boreali viciniores fortiores in attractione, & remotiores, debiliores ac infirmiores in virtutibus suis attractivis esse observantur.

DEMONSTRATIO.

Iam verò varijs demonstratur modis, maximam attrahendi virtutem esse à Septentrione: Ac primò quidem, si suspendamus longam quandam ferri portionem per filum, (ut dictum antè) pars mundi Septentrionalis attrahet ad se extremitatem ejus; Ita, ut directè ad Septentrionem ac Meridiem spectet.

Ridleus. cap. 14. Secundò, si filamentum ferreum longitudinis quatuor digitorum transeat per suber, ac postmodùm Magnete excitetur, suberque aquæ imponatur, Stella Polaris extremitatem ferri ad se alliciet.

Ridl. cap. 17. Tertiò si oblongum ferrum Septentrionaliter ac Meridionaliter fabricetur, atque ita collocetur, ut in eadem positione refrigescat, tunc animabitur atque induetur virtute poli, ac movebitur in aëre suspensum ex filo, vel cymbæ impositum super aquam, & trahetur à Septentrione, ac Ridl. ibid. habebit quasi coitionem cum Boreali Stella.

Quartò, si oblonga portio luti seu argillæ recens exustæ, versus Septentrionem ac Meridiem refrigeret, tunc recipiet potentiam Magneticam à terra & polo.

Quintò constituite duos Magnetes cum polis eorum unius denominationis, nimirum polum Septentrionalem aut Meridionalem utriusque, ad extremitatem utramque ex portiuncula argillæ igne candescentis, dum refrigescit, & utraque extremitas unius erit naturæ. Ridleus.

Sextò imponatur portio luti oblongæ formæ igni, ac postmodùm Septentrionaliter ac Meridionaliter refrigescat, & accipiet polarem virtutem: Ex hinc, ure denuò igne, & illa extremitas, quæ refrigerabat prius Septentrionaliter, jam refrigerat Meridionaliter & commutabitur in naturam Meridiei, & altera in naturam Septentrionis.

APPLICATIO.

Ex primo igitur horum Problematum atque experimentorum apparet, fontem attractionis vigorosæ esse à polo, eo quòd proprietas frigoris Borealis est attrahere, ac proinde Spiritus Sanguineus, induendo naturam Borealem, redditur Magneticus, æquè ac ille è luto seu ferro.

Procedam igitur jam tunc ad demonstrandum effectum, quem hic Septentrionalis ac Meridionalis Spiritus concursu suo mutuo atque unione producunt, pro ut videmus Septentrionalem ac Australem polum, concursu suo immediato proferre æquinoctialem, quæ est vernalis ac temperata; id est, calida ac humida, qualis est sanguis vivens: Ita, ut media natura, quæ de utroque participat extremo, producatur inter confluentiam aspectus eorum, seu applicationem, quæ recipit ab uno & communicat illam cum alio: Probationes meæ Magneticæ sunt hæ.

5. PROBLEMA.

Ridle. cap. 19. Binis corporibus Magneticis invicem in polis suis junctis, poli illi duo se invicem contingentes, naturam habent æquatoris seu æquinoctialis, nec excitabunt aut tenebunt acum ita tangentem.

APPLICATIO.

Borealis seu contractus sanguineus Spiritus, junctus applicatione quadam cum æquinoctiali Australi aut vivos aut dilatato, alter induet per hanc conjunctionem naturam æquinoctialem, quæ relationem ad quamlibet extremitatem habet, nimirum recipiendo à Spiritibus unguenti & dando seu impertiendo illos Sympathetico vulneri.

Membrum decimum propositionis cum suis probationibus.

Membrum propositionis dicimum est, quòd per Spiritum viventem Australem (portione sui similis per effusionem ejus in apertum ac frigidum aërem debili, languida, Septentrionali seu congelata facta) potest post transplantationem revivificari, vegetari ac corroborari, atque ita revertendo ad naturam suam Australem seu æquinoctialem, potest unione quadam Sympathetica fieri una homogenea, cum vivo sanguineo Spiritu, natura, transferens secum paulatim naturam plantæ seu massæ animalis, cui implantatus est, atque ita potest efficere, ut qualibet natura extrema participet cum Symptomatibus alterius, sive bona illa sint ac salutaria, sive maligna ac dolorosa.

Nonnullæ demonstrationes Problematicæ ad confirmandum hoc membrum.

1. *Problema anteà recitatum.*

Si Magnes nullarum virium ac roboris, quod facile discerni potest, polo Magnetis validioris imponatur, ostendet vigorem, ac si esset æquè fortis ac ille, cui unita est: Sed postquā ablatus est, æquè debilis erit, ac erat anteà, nisi repetatur hoc sæpius.

APPLICATIO.

Sanguis Australis penetrans per Magnetem unctuosum, animat eum, atque animando vivificat illum, & tam Spiritum transplantatum ab externi aëris inclementia præservans, quàm illum per naturam suam attractam Australem calefaciens, Spiritus emortuos languentis sanguinis ita transporta, tivivificat, pro ut Spiritus, in grano mortuo tritici terræ in humato, terram cum radijs Solaribus vivificatam, denuo quasi à morte ad vitam animari cernimus. Quòd si verò unguenti portio, auferatur à loco teli sive armorum, quibus sanguis adhæret, vel ubi Spiritus Sanguinei penetrabant, Spiritus revivificati langnescent denuo, & vulnus dolorosum erit, pro ut erat, antequam sanguis unguento inhumaretur: Similiter etiam, ut, si terra removeatur à Spiritibus vigorosis in grano mortuo, langnescent, nec planta crescet nec multiplicabitur: Verùm si unguentum, ut anteà, animatum reapplicetur, vulnus prosperabitur ac consanescet sine dolore, non aliter, quàm si terra, quæ removebatur à Spiritu revivificato in grano, reapplicetur illi confestim, ille Spiritus crescet iterum.

2. PROBLEMA.

Ridle. cap. 16

Si Magnes debilis ad unum polorum suorum cum Magnete validiore perfricetur, exinde virtute ac vigore Emeliorabitur, si in ea non augeatur inde.

Demonstratio: Ad hoc confirmandum.

Expertum est quotidie ab ijs qui cervisiam faciunt, quod si cervisia plane mortua & nullius vigoris, imponatur cervisiæ novæ & recenter operantis, vertetur in cervisiam optimam & summæ virtutis.

APPLICATIO.

Probatio hæc typica etiam exactè confirmat idem membrum, nimirum, quòd vivi Spiritus vigorabunt illos languentes.

3. PROBLEMA.

Gilbert. de Mag. lib. 2.

Magnes aliquid de virtute sua attractiva amittet, & senectute quasi langnescet, si diu aëri aperto exponatur, & in limatura ferri non reponatur aut recondatur.

APPLICATIO.

Sic etiam sanguis humanus, ex sua minera effusus aërique aperto expositus, languet ac debilis redditur, nisi in unguento armario, quod est de natura ejus, reservetur.

4. PROBLEMA.

Gilb. Mag. lib. 2. cap. 4. Et lib. 1. cap. 16.

Vnum ferrum à Magnete excitatum recreat alterum, illudque ad motiones Magneticas instruit.

APPLICATIO.

Sic Mummiale unguentum, per radios emissos Sanguinis vivi animatum, Spiritus in sanguine transportatos recreat, incitat & animat.

Membrum Vndecimum hujus propositionis cum probationibus suis.

VNdecimum Membrū est, quòd alteratio aëris operatur æqualiter super utrūque extremū: Quod evidens est argumentū cōtinuatæ unitatis in spiritu, inter sanguinē transplantatū in unguēto & vulnus, ut, quā passionē intēperatus ac inclemens aër operatur in uno, illa persentitur ab altero: Haud secus ac si filum ad utramque processtrij extremitatē, extendatur & ligetur altera extremitate, altera extremitas Sympathizat

aut agit similiter per consensum: Quod argumentum est evidens, aërem esse medium seu vehiculum, per quod influentia spiritualis transit, dictumque formalem cœlestem seu influentialem spiritum, qui in eo fertur per contactum immediatum communicare cũ intemperie vehiculi ejus aërei, & per consequens hoc medio mutatur per vices ac portiones in dispositionem Septentrionalem seu Australem; Ac proinde per frigus externi aëris, spiritus à vulnere fugit, illudque relinquit malè affectum ac dolorosum, cùm hac attractionis specie, naturali quodam calore privetur; Ita, ut Sympathia in Antipathiam convertatur, ut apparet, cùm unguentum à loco vulnerante armorum, vel totaliter, vel ex parte auferatur, ut est anteà dictum.

Demonstrationes nonnullæ problematicæ ad confirmandum hoc membrum.

1. PROBLEMA.

IN vitro calendario seu experimentali, cujus tam sæpe facta est mentio, inter ejus caput seu matratium superiùs, & aquam inferiùs, aërem quendam continuatum in vitri collo deprehendetis, & imaginemini oportet, aërem istum inclusum non esse sine spiritibus suis sulphureis, qui dilatatione sui, dilatant etiam aëreum, cui insunt, vehiculum, & cum vehiculo dilatato aqua præcipitatur, & contractione spirituum eorum, aëreum vehiculum contrahitur pariter, & aqua exsugitur: & tamen videmus, aërem, qui est inter utrumque extremum, esse unum aërem ab uno extremo ad alterum continuatum; Atque ideò multò magis occultum ac cœlestem Sulphureum spiritum, qui habitat atque agit in eo, estque instar animæ in corpore, in toto & in qualibet parte: Idque indivisibiliter, ac minimè in partes divisus: Cumque hic inclusus agens spiritus, unus existens numero, derivetur ab anima mundi, Vt universalis spiritus operatur in majore mundo, nimirum à Septentrione aut à Meridie: Pari modo etiam hoc membrum universalis illius spiritus operatur in aëre suo incluso: Nam, si Catholicus mundi spiritus agit aut spirat à Septentrione, ac producit in aëre effectus congelativos & contractivos, tunc quidem centralis in vitro spiritus similiter operatur, juxta eundem modum: Nam contrahit vehiculum suum & exsugit aquas: Sed, si Catholicus mundi spiritus spirat ab Austro, tunc aër anteà contractus, jam iterum dilatatur, & tunc etiam spiritus inclusi formales in vitro, operabuntur juxta eundem morem, ac dissipabunt & extendent vehiculum suum aëreum in proportione seu modo ampliore, ut oculari demonstratione in dicto instrumento discernere licet.

2. PROBLEMA.

Boreas flans in Macrocosmo continuat essentiam flatus sui à Septentrione ad Meridiem: Sed, quò magis lineæ æquinoctiali appropinquat, eò debilior est ejus in contractione & congelatione effectus, in hoc cum Magnete conveniendo, cujus partes; Quò polo sunt viciniores, eò existunt in facultate sua operativa seu attractiva potentiores, & quò longiùs absunt, eò sunt infirmiores ac debiliores: Sed hic spiritus emanans à Septentrione ad æquinoctialem, est unus idemque spiritus in essentia, licèt in proprietate variet in suis partibus. Similiter auster prædominans, ab æquinoctiali ad Septentrionem, suum flatum sine ulla essentiæ suæ discontinuatione emittit & tamen, quò magis appropinquat Septentrioni, eò debilior est vis ejus in dilatatione ac dissolutione: & tamen spiritus est unus idemque in essentia cum illo Septentrionis: Est enim una tantùm anima mundi, seu spiritus vivificans mundum, quem Platonici existimant habere habitaculum in sole: & David ait: Posuit Tabernaculum suum in sole: Ac proinde venti à quibusdam vocantur filij Titanei: & Propheta æquè arguit unitatem & omnipotentiam spiritus hujus vivificantis, ubi inquit: Veni spiritus à quatuor ventis & insuffla interfectos istos, ut Ezek. 36 reviviscant: Vbi arguit, non esse, nisi Sap. I. 12. unum spiritum essentialem, qui (ut Salomon refert) implet mundum, estque in omni re mundi, sed multiplici proprietate.

Applicatio conclusiva.

Concludimus igitur, spiritum in vulnerati sanguine non exhausti, & in sanguine exhausto unum esse spiritum in essentia, licèt variet in proprietate: Ac proinde, cùm sit continuatus ac indivisibilis in essentia; Mirum non est, quòd ab uno extremo ad aliud diversimodè, nimirum Magneticè & attractivè ab unguento agat: Nam ratione essentiæ suæ ab Australi seu vivo sanguine in corpore, induit naturā Borealē & ad se sugit atque attrahit suum simile, postquàm in aërem emanarit, & Polus Australis seu punctus æquinoctialis, per dilatationem emittit spiritum suum attrahen-

bendum, atque ita facta est communicatio inter naturam Balsamicam & vulneratum, eo ipso spiritu diversimodè operante. Et ego insigne exemplum in macrocosmo vobis referam, quando Sol est ultra æquinoctialem Austrum versus, (quod hyeme accidit) tunc natura Borealis potentissima est in attractione, congelatione, inspissatione, citra æquinoctialem: Vtè contra natura Australis maximé viget ac efficax est in dilatatione, dissolutione ac subtiliatione; & tamen clarè discernatis, quomodò unus idemque spiritus, in mundo operetur, ab uno extremo ad aliud: Nam, cùm Sol aërem in Austro & aquas ibidem dilatat, quas hyems antecedens per attractionem frigoris inspissavit; & dilatatione eas dissipat, tunc aër ille ac aqua ita dissipata reperit locum ampliorem, ac fugit à solis aspectu Septentrionem versus: Atque iterum proprietas Borealis ejusdem spiritus, hyemali tempore maximé potens existens, per attractionem fugit ac dirigit Magneticè hos spiritus, qui fugati sunt ab Austro, & quò propiùs attrahit eos ad polos, eò citiùs condensat eos in nubes, quæ ob naturam Sulphuream, quam affert ab æstate seu æquinoctiali, immediatè resolvuntur in pluvias: Atque hæc est ratio, quòd venti Australes sunt usque adeò frequentes inter nos hyemali tempore; & consequenter, quòd pluviæ abundant in illo tempore: Ita, ut videre liceat, quomodò duplicata proprietas unius ejusdemque spiritus, operetur in uno eodemque tempore circa effectum unius ejusdemque rei in uno eodemque aëre Catholico mundi, ut dixi anteà in Philosophia mea Moysaica: Vt etiam in ascensione ac descensione fontium in quovis hæmisphærio simile efficitur: Quæ omnia vivaciter ac dilucidè expedita sunt in vitro Calendario, ut expressi anté. Ex quibus convincitur, quòd, cùm spiritus microcosmicus unicus sit in conditione cum illo macrocosmico: Sequitur, quòd, licèt corpus ejus dividatur, tamen spiritus manet indivisibilis, seque potest dilatare ac contrahere ad illam extensionem, ut probatum est proprietatibus ventorum duorum contrariorum, quorum spiritus continuatur ab utroque extremo & per minutulas Magnetis particulas, quæ completos suos polos æqué ac integer possident. Similiter ex his videre licet, hujus spiritus operationem non esse ulla Peripateticorum imaginaria activitatis sphæra limitandam, & consequenter operari posse ad ullam distantiam, si à vero ac homogeneo Magnete dirigatur & conducatur, hoc est, Magnete consentiente ad minus in specialitate, si non in individualitate, vel utraque: Vt sanguis vulnerati, qui transplantatus est, & ille in corpore, qui uterque est identitas in natura, & similiter, ut est usnea & Mummia in unguento, quæ est de eodem specifico, licét non individuo.

Vides igitur (lector judiciose) quàm planè hoc negotium, seu antedicta propositio demonstrata fuerit, tam per Magnetem & praxin naturalem in majori mundo, quàm in praxi vitri Calendarij, quod nuncupo instrumentum demonstrativum meum experimentale, sed, cùm tot peregrina accidentia, quæ incidunt in hac curatione, casu & ex improviso, quorum ratio hactenus dari nondum potuit; Paucis illa in secunda propositione attingam, ac proinde hoc caput finiam.

Propositio secunda.

In curatione vulnerum per unguentum armarium observatum fuit, quòd, si tempore curationis hæmorrhagia incidat, ab alia quadam vulnerati parte, ut fluxus sanguinis narium, mictus sanguinis; Vel ab alio quodam vulnere; Vel si rem habeat cum muliere menstruosa intereà temporis, virtus unguenti divertetur, ejusque efficacia nullius erit momenti: & ratio quidem, quam reddere queam, est, quoniam spiritus Australis sanguineus, qui regnans in venis, emittebat ac dirigebat radios suos ad unguentum quod facilé attrahebat, alia via deducitur, attrahiturque à subjecto Magnetico contrario, divortium quasi fiet per secundum Magnetem, inter spiritum emanantem & attractivum in unguento: Et sustinebo, demonstraboque, hoc verum esse experimento hoc Magnetico.

Problema ad confirmandam propositionem

Gilber. lib. 2. cap. 32. de Magn.

Duo Magnetes seu Ferramenta excita, rité cohærentia, alterius Magnetis, aut ferramenti exciti robustioris adventu, divortium faciunt: Quòd recens adveniens facie aversa fugat alterum, & illi imperat & duorum anteà junctorum conatus definit &c.

APPLICATIO.

Sic videtis, quàm apté hi duo Magnetes concurrant, nimirum anté allegatus actus animalis, cum illis mineralium; Finio hoc caput hac assertione: Spiritus, qui subtiliationem ac actionem suam à calore naturali recipiunt, vivaciter agunt, quàm diu existunt, intra sensibilem orbem radiorum lucis calefacientium, excitatorum à centro ad circumferentiam: At verò, si dicti spiritus discedant aut exeant ex orbe

lucis, & actu tenebrarum frigido circum cingantur, se ipsos contrahunt à circumferentia ad centrum, atque ita quiescentes in centro, cessant agere, nisi incitentur aut provocentur virtute caloris, qui subtiliat, & subtiliatione reddit utrumque extremum simile; Vt probatum est per vitrum calendarium & per hæmorrhagiam vulneris &c. Vt dictum anté. Quare audacter concludam, spiritus in sanguine vel corpore Sanguinis translatos vel ab armis vulnerantibus, vel in Bacillo aut acu textoria exsuctos, aut proba, aut similibus, posse evocari, extrahi, revivificari ac uniri ad fontem suam, partim præservando illum ab externi aëris inclementia, dum denucleatur calore confortabili speciei suæ, & partim viva coitione seu concurrentia ac conjunctione sui similis, aspectu favorabili ac salutari. Fui (vereor) nimis tædiosus in hoc capite, & tamen non prolixior, quàm materia rectè postulat, considerando, quomodò mundus fuerit perturbatus, & omnes Philosophi scopo ingenij sui mandent, de vera ac debita hujus curationis modi inquisitione, ut pote, qui in conclusione tam parum proferre & minus demonstrare poterant, modum istiusmodi curandi esse naturalem, quòd viam darent sine contradictione, censuris præposteris ac temerarijs hominum sibi sapientium, ut qui sanè constituere vellent, hunc curandi modum prorsus Cacomagicum & Diabolicum, quod ipsi insultanter ideò moliuntur sustinere, quoniam Philosophi apparenter præcellentes, qui in defensionem hujus unguenti calamum stringebant, tam parum dicere ac proferre poterant, eaque ad tam leve intentum & tam levis momenti, ad intentum pro contrario: Iam dicam pauca de alijs Historijs, quæ referri possunt ad eandem curandi rationem.

CAPVT. VII.

Quomodò sit possibile operatione naturali ac Sympathetica, ut morbus in Sanguine, curetur saltem transplantatione excrementorum ejus ad longinquam distantiam in terram vegetabilem, non vegetantem, sed corborantem naturam infectam morbi mortificatione.

POssibile est, ut morbus contagiosus in sanguine & corpore curetur seri excrementitij Sanguinis, nimirum urinæ ægroti translatione ad remotam distantiam, in cineribus cujusdam vegetabilis, quod aptum est ad confortandam naturam & ad tollendam ac destruendam infectionem, quæ debilitat eam.

Historia experimentalis ad confirmandum hoc.

Est comes quidam nobilis, haud inferioris apud nos Anglos notæ, isque vir prudens, religiosus, & optimæ reputationis, qui communiter solet curare icterum ad distantiam, quandoque (ut mihi retulit) 100 milliarium, idque solummodò mediante ægri urinâ translatâ ad se: Et modus hic est, cineres arboris fraxini admiscet urinæ ægri, atque inde in pastam redigit, indeque in globulos numero 3. 7. vel 9. & in summitate cujusvis dictorum rotundorum, facto foramine, indit Croci filamentum, atque ita replet illud cum urinæ residuo, ac tum posteà collocat seu disponit hisce globos in locum aliquem secretum, ubi nullus violet eos: & immediatè icterus in patiente, sive longiùs sive proprius absit à medico, decrescet, atque hoc experimentum probatum est in pluribus centum, & pauperibus & divitibus, & complures eorum tales erant, de quibus medici desperarant: Hoc non ipse solùm, verùm etiam nobilissimæ Dominæ filiæ, quæ gratis in Dei gratiam benefecit pluribus pauperibus, affirmant verum esse: & tantum ipse affirmare possum, quòd vocatus ad uxorem Chirurgi Anno 1632. Postquam alij Doctores dereliquissent eam, quæ fœdissimè infecta erat dicto morbo arquato, & usa etiam Pharmacis, sed in vanum: Ad ipsius petitum, ablegabam famulum ejus rus, cum literis ad dictam nobilem, ad implorandum ejus axilium, sed intereà temporis, quo mittitur urina, persuadebatur dicta fœmina à quibusdam fatuis mulierculis, fieri astû & Magiâ: Quod admodùm perturbabat ipsam, ut duriter etiam famulum suum tractaret in reditu: Hinc expedio nuntium è vestigio, expetens, ut ejus Amplitudo destruat, quod fieri fecerat ab ingratitudinem dictæ fœminæ: Renunciat mihi, se velle, sed replicabat simul fore in vanum; Nam sanitati restituet eam jam, faciam quicquid velim: & sané convaluit ipsa immediatè. Similiter erat quædam nobilis fœminæ Baronis filia, uxorque Equitis aurati nobilissimi, Guilhelmi Brooke, quæ turpiter defœdabatur dicto morbo, deprehendensque, remedia usualia in medicina parum aut nihil conferre sibi, urinam ipsius mittebam ad dictum Comitem nobilem, qui faciebat, quod in se erat: Cùm verò deprehenderem, morbum semper adhærescere ipsi, licèt urinæ quidem colo-

colorem mutaret, conscenso equo, certificabam nobilem illum de modico effectu medicinæ habito; Petebat is, ut mitterem urinam denuò: Atque ita infecta illa Domina secunda vice urinam mittebat, & incipiebat confestim conturalescere & intra paucos dies perfectè atque integrè fuit sanitati restituta. Est & alius, qui ad cognitionē meam plus quadraginta curavit hoc morbo infectos, evaporando urinam eorū lento igne: Quæ, (Deus est testis) satis longè absunt vel à superstitione vel veneficio.

Demonstrationes quædam problematicæ ad confirmandam probabilitatem hujus propositionis.

1. PROBLEMA.

VNgues & pili ægri foramini quercus inclusi, clausoque foramine cum paxillo seu clavo ejusdem ligni, illudque luto oblinendo, curant membra Atrophiâ laborantia, ut probatum est antea.

APPLICATIO.

Ac proinde multò magis materià serosa, quæ à sanguine separata est, quia sal essentialis, vegetabilis sanguinis in specifico, in quo sunt scintillæ quædam spirituum vitalium, miscetur cum eò, & virtute eorum est Sympathia seu respectus continuus inter sal & sulphur, inter globos & sanguinem infectum: Nam (ut probatum dedi in præcedenti capite) spiritus urinæ æquè continuatus est cum illo in sanguine, ac erat spiritus vulnerati & unguenti; Ita, ut continuitate aliqua atque unione consensus, facultas curativa cinerum vegetabilium operatur spiritualiter, tam super infectum sanguinem in corpore, quàm super urinam; Ac propterea hoc causæ est, quòd, ut sal in cineribus operatur, in salem in urina; Sic uterque eorum communicant virtutes suas concentu mutuo, ratione ejusdem continuitatis sanguini; Ita, ut, quemadmodùm virtus plantæ cum croco tollit ac intoxicat infectionem in urina; Sic etiam consensu mutuo, qui est inter duo inficientia extrema, nimirum sanguinem & urinam, infectio in sanguine observetur paulatim deficere, languescere ac perire: Sed, producam vobis Problema Magneticum ad confirmandam possibilitatem hujus propositionis.

2. PROBLEMA.

Duo Magnetes aptè cohærentes ad polos oppositos, accessione validioris Magnetis seu ferri incitati abortum faciunt, & recens accedens, facilè depellet alterum, qui est facie adversa, ac imperabit illi, atque ita cohærentia seu unio aliorum duorum, cessabit ac finietur.

APPLICATIO.

Sic unio illa, quæ fiebat inter spiritum infectum cum corrupto humore & sanguine corrupto separatur, atque innaturalis, cogitur aufugere ac discedere à naturali ad minic ulo alterius, qui potentior est innaturali, qui est minus homogeneus & aptus ad rectificandum & purificandum per unionem sui spiritus impuritatem in sanguine naturali, & ad tollendum ac mortificandum corruptorem in urina.

Non opus, ut de his plura ad eorum probationem proferam, cum caput præcedens hoc plenè confirmet; Idque relatione ad Magnetem habitâ, & ad vitrum Calendarium in quavis particula hujus propositionis. Siquidem, ut sanguis transplantatur à fonte sanguinis vulnerati, & quasi implantatur & inseritur unguento: Sic etiam urina cum sanguineis spiritibus transfertur à fonte Sanguineo icterici, & plantatur seu collocatur in aream cinerum salutarium; Vndè, non aliter in vivo sanguine operatur, quàm sanguis aut spiritus in unguento in venis vulnerati.

Iam verò procedam ad Magnetem Microcosmicum, qui exemptus est ex vivo homine; & in animo meo est vobis paucis, & tamen generaliter, effectus in Sympathia mirabiles, delineare, quos ipse, sua Mummiæ Spiritualis ex corpore humano extractione ac transplantatione veraque applicatione, producit.

CAPVT. VIII.

In quo secretus Magnes, qui ex Microcosmo seu homine vivente extrahitur, universaliter unà cum modo attractionis ejus, seu extractionis Mummiæ Spiritualis ex homine, & applicatione & operatione ejus tam Antipathetica, quàm Sympathetica explicatur.

IAm verò Abstrusam, per transplantationem curandi rationem, paucis aperiam, quæ si probè consideretur, multis gradibus illam unguenti armarij excedet. Nam, non solùm curat ad distans, ut illud, sed eundem operatur effectum per spiritum vegetativum plantæ; & tamen spero, Historiam hanc meam sapientum auribus minimè Cacomagicam visam iri, sed saltem naturaliter Magicam; Ac proinde ordinatam à Deo, ad operationem, in vero ejus usu, in hominis bonum & beneficium: Nam in eum finem spiritus sapientiæ docebat eos, qui prompti erant ad sapientiam (ut Salomon testatur) tam ea, quæ occulta sunt & abdita, quàm ea, quæ manifesta & apparentia sensui humano: Cùmque bonum per se converti possit per abusum in illicita & mala intenta, ut gladius tam ad occidendum, quàm ad servandum, ut vobis in posterum dicetur. Quapropter Dei est voluntas, hæc mysteria ab imperitis occultari, vel ad minus illis vulgaribus denegari, qui perverso sunt animo, & destinavit, ut ijs detegerentur, qui honesti sunt, sapientes ac Deum timentes: Sed, dimittendo omnia problemata, ad rem me accingam, & eâ, qua cœpi methodo, procedam.

Propositio generalis.

MAgnes ex homine vivo sine ullo detrimento sanitatis ejus extrahi potest, qui diversa quadam ad partes corporis convenientes applicatione, Mummiam Spiritualem, vitalem seu naturalem, pro placito applicatoris ex uno eodemque homine vivente, idque absque ullo detrimento corporis ejus extrahit seu exsugit, quæ rectè cum Magnete, qui imbibebat illam, transplantata ac reddita vegetativa, operabitur, æquè administratione interna, quàm ad longum intervallum, vel per Spiritualem emanantem relationem, postquam debito modo disposita est & adaptata tam sanitati, ac præservationi, quàm infectioni ac detrimento & destructioni humani generis.

Explicatio cujusvis Membri hujus propositionis.

HÆc propositio consistit ex pluribus Membris, quorum prius spectat ad generationem, conditionem ac præparationem Magnetis: Secundum, modum applicationis pro extractione Mummiæ spiritualis aperit, Tertium aperit modũ variæ transplantationis Mummiæ illius sic extractæ, ac finaliter tam usum, quàm receptum illius: De quibus omnibus particulis seu membris sic ordine.

De Magnete Microcosmico.

NVncupamus hunc Magnetem Microsmicum, eò quòd proprietatem habet Magnetis mineralis; Ac ob id facilè conijci poterit ab ijs, qui judicio pollent, quid sit; Comparando Magnetem animalem cum illo mineralis: Nam, ut mineralis Magnes non est naturalis sed monstrosi partus: Non enim à similibus & æqualibus genitoribus generatur, sed procreatur ad morem Mulæ, siquidem ejus Mater, seu passiva corporea massa, est vulgaris Saturninus ac saxeus Mercurius, sed ejus genitor seu forma activa est Metallinas, Sulphureus, Martialis spiritus: Sic etiam hic. Noster Magnes Microcosmicus consistit ex Sulphureo, Martiali spiritu, qui est quasi genitor ejus formalis, & de peregrino atque exotico Mercurio, qui nihilominus est proximus vicinus in positione & conditione, Mercurio Microcosmico, ut passiva ejus seu Mercurialis materia: Quod ad mineram quidem, ex qua extrahitur, est homo vivens, desumiturque ac derivatur ab ipso sine ullo detrimento sanitatis ejus, & post debitam præparationem ejus, redditur Magnes aptissimus ad exsugendam atque attrahendam Mummiam spiritualem ex homine vivo, idque sine omni sanitatis detrimento ac noxa.

Ratio autem, cur Magnetis istius nomen in publicum viva voce non protuli, in præcedentibus satis apertè explicui, nimirum, ut ad indiguorum manus non perveniret tale arcanum; Atque de ipso nihilominùs hoc in loco feci mentionem: Quoniam (in oblivionem & exilium perpetuum relegato illo malo, quod afferre potest) respectu usus sui salutaris, quatenus scilicet converti

potest

potest in sanitatem & præservationem humani generis, sic dignum est expressione & citatione in literis aureis, omnibus probis ac pijs, mentis maturæ ac ingeniosæ; Licet sciam à quibusdam scrupulosis criticis & mucosæ naris hominibus, effectus illius salutares, qui inde procedunt, nuncupabuntur Cacomagici & ascribentur actui Diaboli: Licèt audacter asseverare mihi liceat, me expressisse subjectum Magnetis nostri tam dilucidè ac planè, illudque descripsisse circumstantijs relativis, tam effectivè, ut Philosophus aut Medicus, nisi sit affininæ capacitatis, facilè expedire & expiscari illud, ac diducere realem materiam ejus possit, allusione typica facta inter illud & mineralem Magnetem, in compositione, nativitate & proprietatibus.

Actus transplantationis Mummiæ Spiritualis.

QVòd ad actum seu modum transplantationis attinet, Paracelsus inquit, extractam Mummiam Spiritualem non operari ad sanitatem & præservationē, nisi medijs mineralibus, vegetabilibus ac animalibus: & proinde necessarium est, ut spiritualis Mummia attracta seu extracta ex corpore, virtute Magnetis animalis, introducatur in naturam vegetabilem, quæ Mummia dicta, der se existens vegetabilis, per adoptionem quasi in illam introduci potest, atque vegetativa natura ac conditione indui

Debemus itaque portiunculam Magnetis hujus imbibiti, cum certa proportione terræ ejus materiæ permiscere, & in hac compositione semina talium herbarum serere, quæ ad hunc vel illum morbum expellendum, & hanc vel illam malè affectam partem Principalem corporis humani, vel hoc aut illud membrum infirmum, quod in regione continetur sua, curare apta sunt, ut, Exempli gratia: Pro pulmone in regione vitali, cùm morbus est Phthisis, semen lini seu Iuniperi, in regione naturali, cùm est hydrops; Pimpenellam seu Absynthium: In partium contusione & attritione, hypericonem seu Plantaginem; Vt tumoribus seu vulneribus, persicariam, consolidam majorem aut vel minorem; In morbis salsis, ut sunt dolor dentium, dolor oculorum, in menstruis fluentibus Persicariam maculatam &c. Herbæ crescant necesse est in terra hac composita, idque in aëre aperto: Vtque herba seu planta crescit, Sympatheticè & Magneticè extrahet Spiritus imbibitos Mummiales ex Magnete, atque hoc modo efficiet, ut Mummia ex quovis membro particulari extracta, juxta ejus conditionem apta ad curandas infirmitates membri proprij reddatur.

De usu ac virtute Mummiæ transplantatæ.

POstremò, ad modum quomodò uti debeamus Mummiâ hac transplantata, postquam in naturam seu conditionem vegetabilem mutatur, quod attinet, sciendum est, quòd.

Si morbus humidus sit, comburatur necesse est herba cum terra Magnetica denuò; Si magis sit morbus temperatus; Nimirum, inter extremitates aquæ & ignis, tunc herbam in aëre seu fumo ad siccandum suspendito, & morbus deficiet paulatim, pro ut herba marcescit; Vbi præbueris ad comedendum herbam illam seu fructum bestiæ, quæ est validioris naturæ, quàm ægrotus, bestia inficietur eo morbo, & homo morbidus liberabitur.

Si verò morbus sit siccus & de natura combustiva, ut est icterus Phthisis &c. & eum in animo est curare, atque ex corpore expellere, tunc accipiens herbam cum terra ejus Magnetica, eamque projicito in aquam currentem, & morbus deficiet & evanescet paulatim.

Similiter, si Mummia Spiritualis ita ex quodam membro particulari hominis sani extracta, in vegetatione sua continua conservetur; Si dempto ejus fructu, eum transplantes in quercum solidum, hoc medio membrum, ex quo Mummia erat extracta crescet continuè & continuabitur in naturali sua ac robusta proportione vegetationis, absque defectu.

Iuxta eundem modum etiam salices, nisi eò quòd increscant tam subitò, ab id minus aptiores sunt ad hoc opus; Ne membrum nimis festinanter cresceret: Nam, illo modo multa consequi possunt incommoda, ut exempli gratia: Si juxta dictum modum pili alicujus, salici includantur, crescent tam subitò & usque adeò copiosè; Vt, nisi removeantur inde, aut salix igne crémetur, oculi & cerebrum persentiscet inde noxam ac detrimentum, ut fluxiones dolorosas excitet: Nimirum in subitanea accretione aut nimia humiditate arboris: Ac proinde juxta hominis proportionem, necesse est inveniatur & eligatur arbor proportionata, in quam Mummia est transplantanda: Sed quercus ante alias est eligenda arbores, quòd non nisi temperatè & validè crescit & augetur, & hominis ætas, dies quercus vix excedet per Mysticum hoc attractionis genus, verus ac Sapiens ille Magus (sic enim appellare mihi licet legitimum Philosophum, qui in morem Salomonis, per proprietates rerum naturalium, talia in effectum reducere potest, quæ in admiratione multis (ut dixi) gradibus potentiam seu actum unguenti armarij excellunt: Nam, mediante eo, sapientes amorem induxerunt & familiaritatem inter eos, qui capitali odio inter se

diffidebant: & multa alia stupenda hoc medio præstari possunt. Paracelsus loquens obscurè de facultate hac Mummiali, ostendit, quomodò simia & Anguis seu Coluber, (inter quos Antipathia naturalis seu conflictus atque odium esse semper observatum fuit) possint sibi invicem reconciliari: Sed ad rem nostram.

4. Si membra, ex quibus secunda Mummia fuit extracta, sint coroboranda, tunc extractam Mummiam vegetare facias, ut antè; per transplantationem temperatam, & juxta naturalem proportionem in quercu, vel aliqua alia arbore sana consimili. Si verò membra æquo sicciora sint, tunc fac, ut extracta eorum Mummia, vegetetur in salice, & inde vicissim transplantetur in aliam quandam arborem temperatam. Similiter etiam in complexione humida, potest ad tempus transplantari in calida & tardé crescente arbore, qualis est Iuniper, solummodò observando, ut fructus, in quem Mummia est transplantata, præservetur ab omni externo nocumento.

DEMONSTRATIO.

Non est, quòd tempus in ultiore demonstratione possibilitatis operationum istarum, in Spirituali transplantata Mummia, conteram, cùm ijsdem probationibus, quibus modum curationis per unguentum armarium & transplantationem, confirmavi, quod descriptum est in capite libri hujus prædicto, plené ac dilucidè ratione harum occultarum & arcanarum actionum in hoc curandi genere expediri ijs, qui nolunt cum Thoma quicquam credere, nisi quod sensu confirmetur: Ac proinde pro manifestatione actionis hujus occultæ per naturarum relationem, vos etiam ad illum ipsum locum remitto, ubi unguentum comparatur vegetabili & Magneti; Spiritus sanguinei ad Mummiam Spiritualem: Modus applicationis radiorum à Mummia, ad membrum ægrum, ad applicationem transplantatorum sangueorum Spirituum, ad membrum vulneratum, præservatio Spiritualiter crescentium Spirituum in unguento, à frigore ad preservationem fructus vegetabilis, in quo plantatur Mummia ab injuria externa, ita, ut eadem sit utriusque ratio; & consequenter eadem sit demonstrationis via in ambobus.

Nimis tædiosum est hoc loco operationes efficaces hujus secretæ Mysticæ Mummiæ exprimere; & certum scio, imperitum aliquem Momum, seu ignorantem quendam Cynicum, vel risurum vel oblatraturum illis, quæ jam à me dicta sunt; Nam, quis major scientiæ inimicus quàm ignarus? Ac proinde reliqua occultæ hujus Mummiæ proprietates & effectum ejus Sympatheticum, criticis ejusmodi celabo, atque in Thesauro veritatis reponam: Vno verbo dico, nimirum, quòd mediante ea pleuritis, Hydrops, Phthisis, vertigo, Epilepsia, morbus Gallicus, Paralysis, Cancer, fistula, ulcera putrida, tumores, vulnera, herniæ, fracturæ, superfluitates, suppressiones menstruorum in mulieribus, ut & sterilitas in ijs, hectica, Atrophia seu membrorum consumptio, & similia, medijs hisce naturalibus Magicis, curari possint, idque ad distans & sine ullo immediato contactu: & Paracelsus affirmat, *hunc Magneticum curandi modum, qui magia naturali efficitur, omnia alia Physica secreta, quæ extrahi possunt vel ex herbis, aut radicibus, aut mineralibus, virtute atque operatione excellere*. Denique, quoniam de Magneticis Medicamentis in libro illo, Tractatu meo de Medicamentoso Apollinis oraculo descripto, ulteriorem de istis Mysterijs feci mentionem, vos qui estis judiciosi, docti & prudentes ad illum refero.

Iam verò ad secundam hujus libri partem seu membrum proparabo, quod de Antipatheticis experimenti hujus Mummialis effectibus tractat.

Pars seu Membrum Secundum hujus Libri, qui praxin Antipathiæ pertractat.

CAPVT. I.

In hoc capite Author exprimit, quomodò illo ipso eodemque Spiritu, in creatur, atam Antipathetici, quàm Sympathetici, effectus produci possint; Hîc etiam ratio redditur, atque enucleatur, cur Spiritus infectus & conditione venenosa corruptus, maximè sit suo generi venenosus ac contagiosus.

Vt certum est, simile naturaliter gaudere suo simili: Natura enim lætatur natura, ac natura corrigit & corroborat naturam suam, si sana sit & Spiritibus vivificantibus ac salubribus plena, sic etiam natura, si intoxicetur & inficiatur à natura vene-

venenosa, semetipsam sanæ ac salubri naturæ uniendo, citò corrumpet atque inquinabit illam: Atque ita hoc genere abortivæ ac depravatæ unionis, Antipathia loco Sympathiæ substituitur: Iam verò quomodò hoc in natura sit possibile, paucis vobis referam. Vt natura Magneticè affectat & allicit ad se suum simile: Ita quidem, si illud simile, quod assugit sibi, corruptione inquinetur, dictus attrahens spiritus, utcunque sit sanus, citò glycipicron, nimirum venenum sapiat, atque ita similiter corrumpetur æqualiter cum illo spiritu, qui ipsi est homogeneus, in quo residet infectio, coactus ex improviso fovere conflictam dissensionem & Antipathiam, in Tabernaculum suum recipere, pro ut videmus, Spirituum sanum in animali, qui sitiens simile spirituale cœleste pabulum, quod occultè in aëre vagatur, ut recreetur inde, ex improviso inimicum secum adducere, nimirum fumum pestilentem ac corruptum, quo opprimitur & incenditur igne putrido: Ita, ut non esset desiderium aut appetitus sani spiritus, venenum illud introducere, sed spiritum ipsi similem, qui intoxicabatur: & iterum unusquisque spiritus, qui gravatur ullo Antipathetico & innaturali accidenti, experit excutere Antipathiam contentiosam, & reassumere Sympathiam illam pacificam, qua anteà fruebatur: Sed se ipsum ad hoc opus nimis impotentem inveniens, aptus est adhærere sanis ac bonis Spiritibus ad sui recreationem, cum quidem vis unita fortior, & si plures salubres Spiritus sui similes jungerentur sibi, tunc eò faciliùs adversarium suum Antipatheticum vinceret & expelleret: Sic etiam videmus unum lippum, ejaculando radios suos contagiosos in recreationem ad mediocre intervallum, fieri flammam, quæ incendit Spiritum sanum, cui applicat: Nam venena spiritualia, sunt secretæ flammæ ignis maligni similia: Quapropter, ut Spiritus unione quadam junguntur invicem & multiplicantur ad instar olei oleo additi; Sic flamma contagiosa increscit & pascitur æqualiter utroque: Nam, ut sanus Spiritus expetit societatem sui similis ad confortandum illud, & corruptus spiritus ita desideratus etiam concupiscit sanum Spiritum, ut sibi adversus inimicum suum assistat: Ita corruptio sugitur & attrahitur ab utroque, & Antipathia cogitur inter eos quiescere, nec eos derelinquit, dum penetrarit & corroserit usque ad ipsa eorum viscera, & intoxicarit illa. Et notandum est nobis, non esse Spiritum venenatum, qui citiùs se jungat Spiritui, quàm talis, qui specificus est & naturæ homogeneæ: Hæc enim est ratio, quòd unius hominis Spiritus infectus æpidemiâ, usque adeò multiplicat illam, potissimùm in genere suo, ut etiam infectio illa maligna, dicta (The Murren) furit præcipuæ in Spiritu ovium, nec tentat spiritum aggredi humanum. Nonne communiter videmus, similem naturam alteratam putrefactione maximè esse exitialem suo simili? Sic vermes ejecti è corpore & sicci in pulverem redacti, interna administratione enecant lumbricos: Sputum rejectum à pulmonico post debitam præparationem, curat Phthisin: Splen hominis præparatum inimicum est spleni tumentis: Calculus vesicæ aut renum, per calcinationem curat ac dissolvit calculum: Tactus manus mortui curat tumores scirrhosos: Scorpio contusus, aut corpus ejus maceratum oleo, curat vulnera scorpionum: & oleum viperæ, ut etiam trochisci carnis morsum viperæ: Mortuus ac congelatus sanguis & excrescentia ex ossibus humanis falsa, est Antipathetica hæmorrhagiæ: Tandem nihil est, quod magis prævalens sit ad corrigendum impedimentum in spiritu, quàm applicatione spiritus ejusdem specifici alterati à natura sua per ejus contrarietatem: Sic etiam nihil est, quod citiùs inficiat naturam sanam, quàm natura sibi ipsi homogenea, quæ jam corruptionem induit: Atque hæc est ratio, quòd infirma ac corrupta Mummia unius hominis tam apta est putrefacere ac corrumpere illam alterius: Quod etiam non solùm Paracelsi verbis hisce discernere possumus: Corrupta (inquit) Mummia corpus etiam sanum quod attingit, & cum quo unitur corrumpit; Ea autem sani corporis corruptio est corporis alterius, ex quo Mummia sumota est, valetudo & sanitas: Vt exempli gratia; Si vir sit leprosus, egoque extraham Magnete microcosmico Mummiam ex eo, tradamque sano homini, leprosum illum suæ restituet sanitati; Sanum verò, qui accipit, turpiter eodem morbo inficiet, ut vobis expedietur in posterum latiùs. Sed, antequam medullam hujus negocij aggrediar, fas erit, ut transgressionem efficiam Apologeticam, ne quidam ex invidia potiùs & indiscretione, quàm in vera Magia naturali profunditate, me Cacomagiæ indignè incusent, idque duntaxat, quia penitùs sunt in Mysterijs licitarum illarum artium naturalium ignari, quales Salomoni revelabantur, ac sapientibus hujus mundi in bonum ac beneficium humani generis per bonum Dei Spiritum detegebantur: Nec propterea evitandi sunt, eò quòd per homines malignos ad malos effectus converti queant; Atque ita à veris usibus, in quem finem Deus illos destinabat diverti: Sed potiùs peritus naturalis Magus, qualem verum meditum esse convenit, prius scire debet bonos usus mysteriorum ejusmodi occultarum in natura, ut meliori cum effectu, ijs, pro generis humani commodo ac sanitate amissa restaurando, uti ac applicare possit: Ac tum posteà, ut non sit illorum abusus insciens, qui illis pro-

Paracelf. de Phil. tract. 3.

duci possunt, ut inde eò commodiùs ante veniant, divertant ac deponant omnes ejusmodi malignos effectus, quales homines impij vellent illis in damnum ac destructionem creaturarum proferre.

CAPVT. II.

Brevis Apologia pro usu mysticæ seu Spiritualis Mummiæ, & adprobandum, quòd tam abusus ejusdem Antipathetici, quàm usus Sympathetici, atque omnium aliorum naturalium à Mago naturali, seu sapienti medico præventionis causa sciri atque intelligi debeant: Licèt non in actum redactæ, sed saltem, ubi necessitas requirit.

EQuidem non ignoro, complures cynicos latrantes, Criticosque invehentes, atque Momos Satyricos fore, quorum sola voluptas igne indignationis seu malitiæ foveri assolet, qui suffocati quasi cæco ac torpenti ignorantiæ fumo occæcati, dicent: Quòd, si effectus Mummiæ Spiritualis Sympathetici liciti & concessi sint medico, tamen proprietates ejus Antipatheticæ odiosæ sunt ac minimè ferendæ; Imò quidem Cacomagicæ sunt, quia Diabolus instruit ministros suos circa abusus, seu malum usum Microcosmicæ hujus speciei corruptionis; Ac proinde hanc ob causam vel ipsa scientia ejusmodi rei tolerari non debet &c. Hasce objectiones (scio) sensus & rationis expers genus Blateratorum, de negotij tam mystici scientia movebit: Verùm si dicta illorum inter sapientes locum inveniant, quid obsecro eveniet de arte Salomonis in Magia naturali, aut cur ipse (qui sapientissimus hominum putabatur) usque adeò deciperetur, ut ad cognitionem omnium aspiraret, & tam naturæ humanæ inimicos, quàm amicos intelligeret? Nam dicitur de ipso, illum scivisse naturas creaturarum viventium, ferocitatem bestiarum, cogitationes hominum, differentes plantarum virtutes radicum, atque aliorum omnium, quæ occulta erant & secreta: Imò, cur diceret, sapientiam artificem omnium docuisse se? An non igitur plantæ, animalia & mineralia, quæ tam valida sunt naturæ humanæ venena, quàm ei benigna & salutaria? Sciebat (inquit Textus) naturam omnium creaturarum viventium seu animalium: & cur, si modò illud esset verum, quod convitiatores ita effutiunt? Cur proprietates eorum, quæ venena sunt, ac damnosa generi humano cognosceret ac contemplaretur? Nunquid Aspis, vipera, coluber & putrefaciens ille ac corrumpens vermis, qui Seps vocatur, aut Gallicé Pourrisseur, ratione putrefaciẽtis veneni: Serpẽs dictus Dypsas, qui spiritus siti immensurabili afficit: Amphisbena, Basiliscus, Draco & Hollio, Salamandra, Cantharides, aliorumque infinitus numerus, tam terrestrium, quàm aqueorum animalium: Nunquid (inquam) sunt ista venenosa ac mirum in modum perniciosa humano generi? Sciebat etiam differentias ac virtutes plantarum: Sed dicent judices temerarij, quid rationis habebat spiritus sapientiæ, ut detegeret ac demonstraret Salomoni effectus abominabiles herbæ dictæ Aconitum, quæ usque adeò perniciosa est & homini & pecudi, ut Poëtæ illam ad ripam fluminis venenosi Acharontis in inferno crescere fingerent. Cicuta, quæ Character erat mortis inter Athenienses (nam succo ejus homines morti condemnatos intoxicabant) Iusquiamus, Papaver, ex cujus succo somniferum Opium derivatur, Scammoneum, Euphorbium, Colocynthis, Apium risus, Tythymallus vel Cataputia, Colchicum, Flammula & multa alia vegetabilia similia: Similiter inter Mineralia Antimonium, Argentum vivum, Arsenicũ, Rosalgar, æs viride, Lithargyrium, Cerussa, Vitriolum aliaque infinita? Ad quæ replico; Omnia hæc, licèt in se sint venenosa, tamen debito modo tractata & præparata à sapientibus, fiunt medicinalia, eosque scire velim, Deum omnia bona creasse: Sed est Diabolus, ejusque instrumenta, quæ per malum eorum usum seu applicationem illa odiosa ac detestabilia naturæ humanæ reddunt: Nam, ut genuino ac legitimo suo usu & applicatione possunt effectus Sympatheticos producere: Ita quidem abusu suo nihil, nisi Antipatheticas actiones conflictusque rebelles pariunt in natura humana: Deus (inquam) ea ordinavit ad bonos usus, nimirum pro sanitate humana, sed Diabolus ea more destructivo & malitiosé applicat: Quod etiam anté ductus sapiens seu Magus naturalis Salomon hisce in verbis confirmat: Deus (inquit) creavit omnia, ut existerent & essent, faciebatque omnes terræ rationes sanas ac durabiles, ita, ut non esset in illis medicina destructiva: Similiter Deus creavit hominem inexterminabilem, sed erat malitia Diaboli, ut mors intraret mundum: & maligni ac impij imitantur ipsum, suntque ex semine illius: Vnde liquet, fuisse Diabolum & homines improbos, qui sunt mortis & exterminij instrumenta; & sanè veri Diaboli incarnati, qui adaptant illud usui malo, quod revera bonum ac legitimum

Sap. 7.

mum est in se. Quid plura? Anne quoniam Diabolus bonas res applicat ad usum malum, ideò illud in perpetuum ab horreri debet & evitari à sapientibus? Ac; est ne ob istam causam bonus ejus usus ex humana societate excommunicandus, & in æternum pro Cacomagico, damnoso & Diabolico habendus? Vt exempli gratia: Quia Diabolus & ejus adhærentes, intelligo veneficos & necromanticos, institutione ac manuductione Diaboli, applicant Mummiam humanam tam corporalem, quàm Spiritualem pro perniciosis ac destructivis suis inventionibus, propterea omnes, qui utuntur eodem ad intentum bonum ac salutiferum, sunt pro Cacomagis æstimandi? Anne est indicium, quòd medicus, qui morbos per illud curare solet, ob eam rationem commercium cum Diabolo habeat? Aut necesse est, Christianum medicum, quia notum ipsi est malum, quod proprietates rerum naturalium innaturali quadam & Antipathetica adaptatione patrare possunt, ideò illud malum in jacturam sanitatis humanæ debere exequi? Sané si res, prout sunt, considerentur probé, scientia boni & mali in creaturis optimè ad medicinæ artem quadrat, medicæque scientiæ convenit. Nisi notitiam habeat tam de malo quàm bono, quomodò ei possibile est curare incommoda, quæ à malo efficiuntur: Siquidem, nisi notâ causâ effectus difficilimé aut nunquam curabitur. Exempli gratia: Quomodò perficietur curatio, aut causa extinguetur aut tolletur? Verus Magus non intrat scientiam simplicium venenosæ naturæ, ut mediantibus illis noceat, sed, ut discernat Alexipharmacum, quod debebat prævenire malitiam ejus: Vt Scorpio Scorpionis, Vipera Viperæ noxas persanat. Anne est necesse, ut quisque gladiatus suo gladio occidat aut lædat? Nonne defendere potest aliũ, ne interficiatur aut lædatur? Sic etiã nec sequitur, ipsum medicum necessariò debere intoxicare patientem suum, quia venenum novit, atque etiã modũ corrigendi & emendandi ejus malignitatem, quod patientem sua sanitate privavit: Nisi enim venenum noscatur, Alexipharmacum difficulter habebitur: Si Heremita Aquiæ sextensis ille (de quo anteà dixi) novisset speciale Antidotum ad eos curandos, quos veneno infecerat & peste affiixerat, complures eorum quos posteà curabat, cecidissent unâ cum reliquis: Si incarnati sint Diaboli, quorum voluptas est destruere (ut quidã homines gladiati voluptatem capiunt in schismatibus, cædibus &c.) alij, qui usum ignis noverunt, malé illum applicant, ut ille, qui Dianæ templum Ephesi igne destruebat: absit, ut tales naturales creaturæ, quales sunt ignis, ferrum & similia protinus abijciantur, nec in vero eorum exerceantur usu, eò, quòd damnum inferunt, cùm in abusum rapiuntur: Sancti, sunt æqué ac sunt Diaboli in terra, qui notis sibi impijs inventionibus ac machinationibus istorum Diabolorum, cùm Archimagistro suo Satana valent se vindicare, eosque armis suis proprijs invadere ac superare. Scholastici discunt ab Aristotele artem Sophisticationum & fallaciarum, non ut decipiant, sed, ut præveniant fallaciam, & sic honestus, artificiosissimus ac fidelis medicus, mysteria veneni, maximé Spiritualis, scrutatur, non cum intento intoxicandi aut damna inferendi, sed, ut majore cum certitudine & efficacia vigorosa, moliatur curationem morbi, & ut causam, eâ priùs notâ, tollat, naturâ cum venenis probé intellectâ, curatio erit eò certior. Vulnus venenosum viperæ (ut dixi) curatur Antidoto Theriacali, in cujus compositionem caro viperarum ingreditur: Oleum Scorpionum, seu ipse Scorpio per se contusus, curat ictum Scorpionis, idque attractione quadam Magnetica sui similis. Quòd cùm ita sit, cur non prudens medicus intueatur naturã Venenorum Spiritualiũ, æqué ac Spiritualia alexiteria quæ sunt in homine, cùm venenũ, quod vulnerat, deprehẽdimus esse ratione suæ homogeneitatis in natura Magnetẽ perfectissimum, ad sugendum ad sesuum simile? Si per sanam Mummiã in homine curare possunt ac tollere corruptionem seu venenum, quod similis ejus natura accidentaliter imbibit, nunquid fas est scire unũ æquè ac alterum.

Confitendum est mihi (ut dixi) esse Diabolos incarnatos super terram, intelligo abominabiles ministros & filios Satanæ, qui traditi suo magistro ac capiti, committunt (ut vobis dixi antè) varias insolentias ac insidiosa stratagemata, per sanguinem, pilos, ossa, cutim & Mummiam corporalem corporis humani: Sed, super omnes alios malitia quorundam latronum, carnificum, aliorumque factionis illius necromanticæ, abominanda est coram Deo & hominibus, & digna, ut virgis ferreis cædatur, vel igne deleatur & extirpetur ex quavis republica bona, qui Diabolicâ suâ astutiâ, in usum adhibent, extremum hominis halitum in expiratione vitæ eorum, ut inserviat malignis suis intentionibus ad voluntates suas: Atque ita disturbant quietem tranquillam Spiritus hominis morientis, de quo genere malignarum, Paracelsus in hunc modum loquitur: Per triplices hasce Mummias multa passim præstita & commissa sunt ab ijs cumprimis, qui illas ipsimet præpararunt, ut sunt carnifices, lictores latrones &c. Qui non solùm vitam hominibus ademerunt & jugulatos ipsos Mummiam fecerunt, sed etiam jugulatorum Spiritum, quem Spiritum hominis vocarunt, exceperunt, illumque sibi in extremo mortis momento subjecerunt seu subjogarunt, ac varijs impositis oneribus exagitarunt. Hinc ars enata est Necromantiæ, taliter ab ipsis vocatæ: Væ autem huic arti ac illis universis, qui tam

Paracel. Philos. 3.

tam facilè illa abutuntur. Necromantia quidem & ipsa, est seu Diaboli seu à Diabolo instillata, docta & tradita, & ab ipsius instrumentis seu mancipijs in abusum tam grandem conversa: Sunt enim illi homines nocentissimi, quibus præstaret lapidem molarem de collo suspendi, atque ita in profundum mare eijci.

Relatum est mihi, carnifices Germaniæ vulgò, artistas esse in Diabolico hoc genere vocationis, & per illud mirabilia posse efficere, eò magis dolendum, eos ferri ac tolerari. Sic itaque quisque discernere potest differentiam manifestam inter verum usum & abusum abominabilem rei bonæ; & quomodò (ut dictum antè) sint Diaboli incarnati, æquè ac Sancti seu pij ac boni super terra, quorum nonnulli, utuntur Dei creaturis ad beneficium hominis, atque alij ad ipsius ruinam ac destructionem; & per consequens, licere medico honesto & pio versatum esse in utroque extremo, licet sola ejus praxis debet occupari in benefaciendo: Iam ad subjectum meum descendam.

CAPVT. III.

Quomodò Sympathia possit per accidens, aut mala dispositione in Antipathiam mutari; Hîc etiam demonstrationes quædam Magneticæ ad quamlibet hujus Subjecti propositionem probandam exprimuntur.

IN hoc capite, quod pertractat effectus Antipathiæ, juxta eandem, quam in discursu meo præcedenti Sympathiæ Methodum observavi, procedere mihi animus est; Quare in primo loco proponam vobis certa fundamenta, quæ eam ob rationem voco Propositiones, ac postmodùm eas varijs modis demonstrare aggrediar.

1. *PROPOSITIO.*

Vt per Sympathiam in Spiritibus naturalibus quodvis membrum corroborari potest ac fortificari: Sic itidem per Antipathiam membra possint debilitari, corrumpi ac infici.

Exemplum experimentale seu Demonstratio.

Si Mummia Spiritualis extracta ex homine, admisceatur rebus venenosis, atque ita permittatur, ut putrefiant simul, vel misceantur cum Mummijs infirmorum ac infectorum, vel cum menstruis venenosis mulierculæ, tumque herba plantetur, vel Magnes ita imbibatur & conservetur in vegetatione continua, causa esse potest, ut morbus sit continuus: Similiter, si quis præbeat herbam aut fructum qui sapit Mummiam ægroti, bestiæ, quæ validioris ac firmioris est naturæ quàm æger; Tum bestia inficietur illo morbo, & æger liberabitur. Ab hoc experimento complures egregij abusus perficerentur à malignis hominibus, si hic modus divertendi virtutem creaturæ à bono ad malum notus esset illis: Nam hoc modo disseminare possunt febres & epidemiam: Planta enim exsuget Mummiam Spiritualem eorum, qui infecti sunt istiusmodi morbis venenosis ratione vegetativæ activitatis suæ: Similiter, si Spiritualis Mummia extracta sit mediante Magnete isto Microcosmico ex corpore lepra infecto, appliceturque, vel modo quolibet ad intra administretur alij, qui sanus est ac salubris, inficiet sanum ac salubrem, infectumque liberabit, ut à quibusdam probatum est: Hæc Paracelsus in libro de tempore.

Paracelf. in lib. de Tempore.

2. *PROPOSITIO.*

Mummia Antipathetica ægri extrahi potest ac infici seu in fundi alij, qui sanus est.

Exemplum demonstrativum.

Hoc confirmatum est probationibus præcedentibus; & ulteriùs hunc in modum statuminatur.

Si quis serat semina seu herbas, spectantes ad tria membra Principalia in Mummia Cadaveris mortui, seu in Mummia ex ægro vel infecto aliquo extracta, fructusque horum vegetabilium dentur seu administrentur homini vel bestiæ, tum morbus transferetur in dictum hominem seu bestiam: & hoc etiam medio improbi ac maligni inficere ac intoxicare possunt. Cùm verò hæc facinora horribilia sint spiritui religioso, non ausim ulteriùs effectus Antipathiæ in Spiritibus exprimerè, qui abusu benedictionum Dei Patrari possunt. Intrabo igitur

tur aliam speciem praxeos Antipatheticæ, quæ potiùs ad conservationem hominis, quàm ad ejus destructionem verget. Ibidem.

3. PROPOSITIO.

Si duæ carnis particulæ, recens vulneratæ, sibi mutuò applicentur, Sympathizabunt ac uniantur, assimilabuntur, unaque caro continua reddetur: Ita, ut altera earum prosperat, sic etiam altera faciet; Modò, si ille, à quo caro illa addita mutuata est, sanus, vivus & in vegetabili sua dispositione maneat. Quòd si verò arbor animalis, ex qua surculus erat desumptus (intelligo corpus, ex quo caro mutuata erat seu exsecta) marcescat aut pereat, id est, agere ac vegetare dimittat, tunc quidem hæc mutuata caro, dissidebit cum carne commodatoris, qui vivit ac vegetatur: & per consequens, Antipathia ex illa unione procedet, quæ anteà erat Sympathetica; Ita, ut non nisi emoriens caro jam amputetur, aut à carne viva, super qua transplantata erat & fixa exscindatur, vivam carnem etiam Gaugrænari ac corrumpi secum faciet.

Experimentum ad hoc confirmandum.

Hoc rite probatum ac statuminatum est experimento illo in Italia anté citato. Cùm enim quidam nobilis vulnere nasum amisisset, vulnereque facto in Brachio alicujus mancipij sui, ex consilio medicorum adaptaret illud naso suo itidem vulnerato, atque ita caro unius firmiter affigebatur carni alterius, continuans juxta illum modum, dum agglutinatione ac unione Sympathetica, utraque caro in unum coalesceret, tuncque portio carnis captivi exscindebatur ex Brachio, formabaturque in formam nasi, in Nobili illo, mancipiumque ita manu mittebatur; cum pecunia satis ampla pro suis doloribus perpessis: Accidit autem quodam tempore post, ut moreretur Mancipium, & licét ex hac vita discederet longé dissitus ab hero suo, tamen caro mutuatitia in naso heri ejus marcescebat ac gangrænabatur, eatenus, ut Antipathia inter utramque carnem licet unitam in unam substantiam, usque adeò augeretur, ut, nisi confestim caro illa emortua fuisset excisa, reliquas partes sanas corrupisset ac destruxisset.

Demonstratio Problematica pro Magnete.

Magnes Magnetem trahit in naturali sua positione, sed innaturaliter dispositus fugat ac resistit alteri.

Demonstratio hujus Problematis expressa fuit tam per Magnetem in scaphas distinctum, quàm per duo ferrea fila innatantia suberibus.

2. PROBLEMA.

Si planta exscindatur, exempli gratia salix, sique regulariter eidem trunco inseratur, crescet; Si verò irregulariter, emorietur ac peribit. Vbi superius explicatur.

Pro hujus Problematis probatione vide 2: propositionem. 5. capitis, in applicatione ad vegetabilia.

APPLICATIO.

Sic, si Spiritus utriusque carnis, innaturaliter disponantur invicem, removeanturque ab unione Sympathetica ad dualitatem Antipatheticam, vel separationem aut discordiam innaturalem, tunc tam quidem post inæquales discordantias, corruptionem generatio sequetur: Nam (ut dictum) corruptum, corruppentis facillimè induit naturam.

4. PROPOSITIO.

Si Mummia Spiritualis ab aliena seu peregrina quadam natura corrumpatur, tamen respectu Mummiæ corporis naturalis; Sani ac salubris, quod ita infectum est, sana ac salubris Mummia corporis non affecta illam Magneticé attrahet, licét non tam affectionaté, sed tardiùs ratione unionis aut adhæsionis veneni exotici, quod mixtionem Antipathiæ cum illa Sympathiæ efficit, & ratio illius tarditatis in repulsione insultus Antipathetici est, eò quòd sana ac homogenea Mummia, partim actu suo concupiscibili sibi simile suum Sympatheticum attrahit, & partim dissimile suum proprietate sua irascibili contaminans expellit. Sed quoniam dissimile hoc Antipatheticum tam firmiter simili suo infecto adhæret, ideò accidit, ut resistentia expul-

ſiva ſit tarda ac debilis ſaltem: Ac ita Mummia Spiritualis æquè corrumpatur ac inficiatur, atque altera; & hoc modo Sympathia convertiur in Antipathiam.

Experimentum ad confirmandum hoc.

Multæ ac variæ dantur probationes atque argumenta ſtabilientia hæc, nam cum corrupta Spiritualis Mummia in aëre ab aliquo febri peſtilentiali ſeu variolis infecto, feratur; Mummia ita infecta, cùm ſit Spiritui ſani hominis homogenea, ſe unit, atque in hoc reſpectu alter alterum amplectitur: Sed Spiritus ſanus Mummialis perſentiſcens & quaſi deguſtans naturam heterogeneam ſeu infectam, quæ ſuo ſimili adhæret, illam ſegniùs ac tardiùs expellit, eive reſiſtit, eò quòd ſuum ſimile concupiſcit ac proinde attrahit Sympatheticè, & viciſſim odio proſequitur ſuum diſſimile, & proinde illud Antipatheticè non niſi lentè & ſegniter expellit, quod ob hanc rationem efficitur. Atque hæc eſt cauſa, criſin expulſivam ſubitò haud fieri, poſtquàm infectio quædam venenoſa eſt recepta, nec ſudores, nec hæmorrhagiæ ſeu eruptiones ſanguinis ex naribus, quæ ſunt reſiſtentiæ ac facultatis expulſivæ Antipathiæ contagioſæ argumenta, ſubitò apparere volunt: Atque hoc quandoque victoriâ Spirituum ſanorum, & quandoque vana eorum molitione perficitur.

1. *Demonſtratio Problematica derivata à Magnete.*

Si exigua ferri portio ponatur in cymbam cum alijs neceſſarijs ad navigandam, ut ſuper aquam fluctuet, atque Magnes in aliud vas ad illam ipſam aquam prope alterum collocetur, coïtio, quæ fiet inter hæc bina corpora Magnetica, depravabitur debiliſque ac innaturalis erit facta, eò quòd Magnes affectat, & ſibi validè ſuum ſimile vel maximè adamatum attrahit, ſi modò non miſceatur materijs contrariæ naturæ, & per conſequens minimè cum illo in ſympathia conſentiens oneretur.

APPLICATIO.

Denique, Mummia quæ Antipatheticam infectionem ſibi junctam habet, & in conjunctione ſanæ ſeu robuſtæ ac ſalutaris Mummiæ applicat, in ſimili ratione ſe habet ad fragmentum lapidis dicti Theamides (qui Antipatheticus eſt illi Magnetis; Nam ille, teſte Plinio repellit ferrum vel Magnetem ipſum, ut Magnes illos ad ſe attrahit) ac ſi jungeretur in Scaphula ſeu vaſculo Magneti vel portioni ferri ita locatæ in ipſa, & ſcapha ſeu cymba ita onerata, applicetur Magneti peregrino in alia ſcapha in pelvi aquâ pleno, validior Magnes partim attraheret ſuum ſimile, nimirum Magnetem ſeu ferrum, ac partim reſiſtet atque expellet inimicum ſuum; Atque ita ratione ejus attractionis expulſio ejus foret ſegnior ac tardior, quare etiam Philoſophi Magnetici hoc habent pro Theoremate.

2. *PROBLEMA.*

Coïtio ſeu unio inter Magnetica corpora eſt vividior ac agilior, quàm fuga vel divortium à ſe invicem. Experientia enim docet, corpora Magnetica ſegniùs repelli, quàm alliciuntur ſeu attrahuntur ſibi invicem: & ratio eſt, quia eſt quædam invaſio Antipathetica, quæ progignit illud odium, ac producit illam iraſcibilem reſiſtentiam inter ſpiritum homogeneum Mummiæ, & venenum heterogeneum ſeu infectionem in illo: Nam nobis conſiderare incumbit, Magnetica corpora concupiſcere unionem Sympatheticam.

9. *PROPOSITIO.*

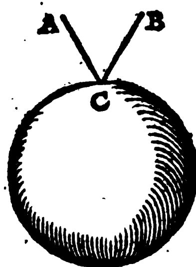
Duæ Mummiæ diverſorum corporum, quorum alterum ſanum; Alterum infectum eſt, tametſi in prima ſua coïtione videantur conſentire, ratione reſpectus illius homogenei, qui eſt inter illas, cum non ſint in earum puritate, niſi unius & ejuſdem eſſentiæ; Tamen cùm altera infecta ſit; Ac ob eam cauſam diſpoſitionem heterogeneam induit, quæ eſt ad eſſentiam utriuſque contraria; Ob eam (inquam) rationem, ſecunda Mummia conatur diverti ab utraque, atque hoc probatur ita, demonſtratione hac Problematica ex ipſius Magnetis proprietate deſumpta.

3. *PROBLEMA.*

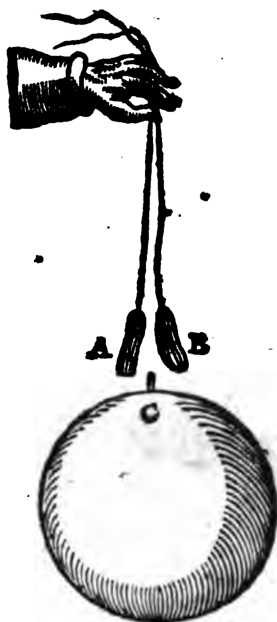
Gilb. de Mag. lib. 3. cap. 8.

Vbi duo fila ferrea tenuia ad polos Magnetis collocaveris, hæc fila ſimul in inferiore ſua extremitate ſuper puncto poli cohæreſcere obſervabuntur, ſed in verticibus ſuis erunt diſcordia, atque ſibi invicem in extremitate ſua ſuperiore adverſa, ita ut furcam juxta hunc modum facere obſervabuntur, ac ſi una extremitas evitaret ac fugeret

geret consortium seu societatem alterius.

Vbi A. C. & B. C. sunt ambo fila ferrea, quorum vertices invicem hærentes sunt: A. & B. C. autem est punctus poli Septentrionalis: A. & C. sunt Septentrionales fines, qui ferro adjunguntur & detinentur in polo, C. fines sunt Meridionales: &c.

Eadem est ratio opposita, si poli fili ferrei Septentrionales A. B. polo Septentrionali C. applicentur: Nam more furcato in hunc modum distabunt.

Ratio est, quoniam polum similem simili applicare, innaturale est.

5. PROPOSITIO.

Mummia Spiritualis de natura Sympathetica, in illam Antipatheticam recta, non modo aërem circum ambientem sed etiam medium, densius nimirum liquores inficere valet.

Demonstratio hoc confirmans.

Historia quæ hoc confirmare potest est hujusmodi The de Bruer: In civitate cantuariensi Comitatus Kantiæ erat vir quidam in allæ confectione magnæ notæ & haud exiguæ illa sua facultate æstimationis. Accidebat multoties causa minime cognita, quod alla quam fecit. Subito deveniebat pessima, mortua & quasi nullius valoris: Conquestus est multis ex suis familiaribus de hac re, nec rationē investigare potuit, cur ipse allam ab omnibus Laudatam alijs temporibus confecerat, jam tam evidenter idque varijs vicibus errasset? Quodam die à vetula certior erat factus, hoc posse halitu fetido alicujus ex servis in confectione atque decoctione versatis, idque sua experientia evenire: Examinatis ergo servis in Allæ confectione laborantibus, unum præ ceteris halitu admodum fœtido affectum, spiritumque contagiosum invenit, quem per solutis stipendio abire jussit: Iterumque novam allam efficere nicipit, illā sine ullo obstaculo, creavit bonam, atque talem assiduè successum bonum, absente halitu corrupto habuit. Post anni spacium iterum experiendi gratia accepit servum illum, halitu corrupto affectum, & in negotijs facultatis suæ ut antea applicuit, quo facto allam suam in statum pristinum redactam persentit, unde de hac re certior & securior factus, servum illum cujus spiritus erat allæ suæ adeo exitialis, iterum demisit: Hoc pluribus fide dignis est notum.

APPLICATIO.

Si ergo Spiritus iste sit adeo exitialis spiritui alieno ut eum corrumpere queat, ad distans, multo magis procul dubio Antipatheticus erat Spiritui suæ naturæ & speciei, uti in spiritu humano peste infecto videre licet, nam observatum est ultimum viri peste morientis spiraculum, admodum præsentibus esse contagiosum, pernitiosum & adeo lethale ut nih. supra.

CONCLVSIO.

Possem equidem (lector judiciose) volumen integrum congerere ex propositionibus experimentalibus, unà cum probationibus earum circa abyssum ac sylvam infinitam effectuum Sympatheticorum ac Antipatheticorum in tribus regnis, nimirum animali, vegetabili ac minerali tam mutuò inter quamlibet speciem, quàm ab individualibus ab uno genere ad aliud: Sed meas audaciores ac constantiores de vera Philosophia ejusque appendicibus opiniones, in phrasi ampliori exprimere mihi non proposui, considerando asperitatem & præcipitantiam calami mei ratione defectus mei ac insufficientiæ in polita ejus natura: Vicissim non ignoro, limata ac phalerata verba phrasesque non esse, nisi volitantes potentis ac opulenti subjecti bullas & quasi umbras, quæ, ut sunt Proteoformiter in colores infinitos mutabiles; Sic etiam hominum phantasiæ ac judicia admodùm sunt variabilia; Iuxta proverbium: Quot homines, tot sententiæ. Reor equidem, & animus præsagit, quòd, ut cunque in scriptura mea fini curiosus seu exactus, aut in phrasi

expressionis meæ laboriosus; tamen conamina mea meliora haud sine culpa seu crimine in oculis curiosorum apparebunt, licet forsan satis grata aliis. Quapropter sufficere arbitror, quod audeo esse in subjecto fundamentali Philosophiæ hujus essentialis confidens, ut potè quæ ipsam veritatem, sine ulla verborum superficialium adornatione ad se defendendam ac vindicandam habeat; ac proinde, ut veritas non quærit angulos, sic etiam expressione verborum eloquentium, ac sententiarum perpolitarum aut Phrasium ad se, in oculis sapientum ac eruditorum illustrandam ac perspicuiorem reddendam, opus non habet; Cùm neminem latere possit, eam omnia vincere: Est enim lucidus splendor seu emanatio, ab omnipotente ac æternæ fonte orta quæ illuminat omnia, ac se ipsam in effectu omnibus revelat, & propterea usque adeò est in omnibus operibus suis manifesta, ut ullo auratæ linguæ oratore, aut blando Methodico Rhetore, aut eloquenti Philosopho, ad honorem sibi in expressione excellentiæ suæ & in relatione perfectionis jucunditatum suarum, toti mundo revelatæ revelandum, non egeat, licet indigni mundani, nolint eam cum reverentia, uti par est, agnoscere aut recipere: Sed eam potius perpetuò omnibus conatibus suis velo ignorantiæ obscuræ abscondunt, atque ita quotidie Christum spiritualem persequi ac crucifigere non abstinent, qui est sola veritas, vera sapientia, verus lapis Angularis ac essentiale veræ ac legitimæ Philosophiæ subjectum, cujus nomen benedictum sit in secula, qui solus cœlum ac terram ac omnia in ijs condidit, eaque sui spiritus vivificatione sustinet atque præservat, qui operatur omnia in omnibus, ac regnat in gloria & potentia cum Patre in æternum, qui servos suos à malè cordatis defendere, ac instar scuti & asyli defensorij ad præservandum præconem viritatis suæ à linguis viperinis malignorum veteratorum, tergiversatoris convitiatorum & venenosorum dicteriorum Cynici ac Satyrici Momi tueri dignabitur; Ipse est, qui cultori veritatis suæ tradidit: Ego dabo vobis os ac sapientiam, cui non poterunt resistere ac contradicere omnes adversarij vestri. Itaque cum Propheta Davide concludam; In alarum tuarum umbra canam: Domine, in te confido: Vindica ac præserva me ab inimicis meis juxta misericordiam tuam. Amen.

Sap. 7.

Luce. 21. 15.

Psalm. 63. 8.

FINIS.

